

•

Çîrokên keçelok 3

•

Abdusamet Yîgît

*Çîrokên keçelok 3*Abdusamet yigit*

@Han-Grafik & Abdusamet yigit

. Çap 2.

Berlin/Almanya-2014

Edîtor : Zeynel Abidîn Han

Berpîrsiyariya Redaksiyonê: Zagros Baran

Grafîk û Design : Gazîn Han

.

.

email: han-grafik@hotmail.de

.

Çap û Grêdan :

Concept Medienhaus GmbH

Bûlowstr. 56-57 10783 Berlîn

. [Tel:00 49](tel:0049304798705253) (0) 3047987052-53

Tel: 00 49 (0) 30 47987054

Tel: 00 49 (0) 1787807683

ISBN 978-39816686-9-8

.
. .
. .
. .

ÇÎROKÊN KEÇELOK 3

Dem dibuhûrt. Keçelok, piştî ku ew bi wê karwanê re hatibû Cizîra bota, êdî ji bo wî demeka nû dest pê kiribû. Gelek tişt û mişt hatibûbûna serê wî. Lê berî ku em bahse wanqas tiştên ku hatibûbûna serê wî bike, divêt ku mirov hinekî li ser wê roja wî ya pêşî ya ku ew Hatibû Cizîra Bota bota bisekinê. Keçelok piştî ku hatibû Cizîra bota, êdî ew li wir, rastûrast diçê qasra mîrê bota û li wir dimêne. Lê keçelok, di deme ku dihê qasrê, pêşî, hinekî li xwerê dimêne. Hinekî di nav sûxrawanan de dimêne. Piştîre bi serboriyên wî re, êdî wê ew navê wî li qasrê jî were bihîstin. Keçelok, di deme ku ew hatibû Cizîra bota, pêşî, mazinahîya ku bi berçavên wî ketibû mazinahîya qasra mîrê bota ya bi nav û deng bû. Li ser wê mazinahiya qasra wî jî, pîrr gotin û vegotin hatibûbûna vegotin. Li ser wê mazinahiye jî, pîrr tişt û mişt hatibûbûna gotin. Ew tiştên û miştên ku hatibûbûna vegotin, hemûk jî, hatibûbûna guhê Keçelok. De ne, dayika wî, ji wî re hingî bahse Cizîra bota, qasra mîrê bota û devêrên li dora wê kiribû, wî jî, ji wan vegotinên ku ji dayika xwe his kiribûn, bi wan wêneyekî pîrr zelal ê qasra mîrê bota û hewirdora wê di serê xwe de çêkiribû.

Keçelok, rêya wî, bi Nisêbînê ve bû. Wê ew çûbûba Nisêbîn ê. Lê ew demek bû ku li Cizîra bota dima. Li Cizîra bota, bi malbatî, male mîrê bota yê wê demê de mîr Memdan, dibû malxalanê wî. Dayika wî, bi koka xwe ve digihişt wan. Ji ber vê yekê, wî, xwe li wir jî, weke ku pîrr mazin di rehetiyekê de hîskiribû û dîtibû. Ji ber wê yekê, ew weke demeke dirêj li wir li ber wî çemê mazin û bilind û ku xûraxûr ji nava wê dihat ê Diclê li ber wê mabû. Ma ka ew jîyane li ber çemê diclê ku wilo xweş û pêşketibû, bidestê kê diket ku bijîya? Ew jîyan, ji xwe jîyane mîr û mîrdaran bû. Ew jîyane Cizîra bota bû. Di deme ku mirov dihat Cizîra bota, dilê mirov bi hilmêke ku bi ser wê diket re weke ku di xwe de bi wê dilperîya ku di wê de çêdibû, bi wê re, weke ku ji nû ve hîsbike ku hatiya dunyê lê dihat. Jîyane li Cizîra bota, bi Hezar salan wilo bi wê xweşîya xwe re doma bû. Di wê demê de zaneyên kurd ên weke Ebûlîzê kurê Îsmâîlê kurê Rêzazê Cizîrî dijîn. Kalkê Ebûlîzê kurê Îsmâîlê Cizîrî jê re "Rêzhanê Cizîrî" jî hatiya gotin. Pirtûka Ebûlîzê Cizîrî ya li ser bikarhanîna kifşkirin, rê û rêbazên mekanîkî ya bi navê "**Pirtûka ku di endazyariyê de ji fêde girtina tevgerên mekanîk**"î, ku fêrîsa çêkerîya

tiştî û bikarhanîna tiştan ku têde bi wêneyen jî amûrên mekanîkî yên ku wî kifşkirina ku kirîya ku bide berçavên mirovan, têde hene, bi zanyariyaka mazin tê pêşwazî kirin. Ebûlîzê Cizîrî, ev pirtûk li ser fermana Qere Ersêlanî ku mîrê Amedê bû nivîsandîya di sale 1026'an de. Ebûlîzê Cizîrî, di pirtûka xwe de, çend kifşên ku bi wêneyî jî di pirtûka xwe de xîzkirina ev in: *pompe bi hilkîşna avê, saeta bifil û ya findê, Robotên Sazbend, makîna avê ya ku avê ji binê ardê pompî ser ardê dike ya destşîştinê, mêzîna hilkîşna avê ya bixwe, termosê dubeşî, Kepçeye çarxî ya avê, çûkên xwebar (otomatîk)î, maseya rûniştinê û hwd, çend ji wan kifşên wî yên ku di pirtûka wî de cihdigirin in.* Bi awayekî din jî, mirov karê bibêje ku Ebûlîzê Cizîrî, temenê têgihiştin û teorîya fizîk û awayekê wê yê mekanîk ê hemdem avêt. Fîzîk û endaze hemdem, destpêkeka wê di demê de bi Ebûlîzê Cizîrî re dibêt. Fahmkirina tevgerên fîzîkî, hasibanda endazerî, di zanîn wî de bi têgihiştina. Stêr û valahîya azmana, hin mijarên ku wî bi teybetî û têgihiştinî li ser serê wastandîya. Di derbarê distûrên werze de jî, xwediyê zanebûn û têgihiştin a. Bi têgihiştinaka ligorî(îzafî), dihizirê. Bi wê jî, têgihiştinê distûrên werze û endazerê fahm dike û bi wê dikeve hewldana fahmkirinê de. Bi vê jî, ku mirov, Ebûlîzê Cizîrî, bi têgihiştina û zanîna wî re ku mirov wî di nava fîzîkvanên hemdem de binavkê û navê wî hildê û bêne ser ziman, wê ne xelat bê, wê pirr rast bêt. Ev zaneyê kurd, hê jî, bi zanebûn û têgihiştina xwe re bi tememî ne hatîya fahm kirin.. **Ebûlîzê Cizîrî**, kifşkiribû ku av ne tenê di çemê diclê de di ber wî re diçê. Wî, kifşkiribû ku di binê ardê de jî di harikê û wî xwestibû ku bi pergaleka wê ya derxistina wê ya li ser rûyê ardê, wê bike ku derxê û mirov jê sûd bigir in. Ev zaneyê kurd, ku gelek zaneyên weke wî hebûn, di qada hijmartinê, werze (matematîk) û mekanîkê de pirtûk û hizirna zanista fîzîkê hanîna li holê û nivîsandina. Ebûlîzê Cizîrî, li ser tevgerîya mekanîkî bi zanîna xwe ma sekinî. Ew, jîyane bi awayekî teherî di temenê têgihiştinaka fîzîkî de lê dihizirê û di wê de çêkerîyekê kifş dike û dibîne. Dike ku wê jî, fahm bike. Temen û destûrên çêkerî ên mekanîka fîzîkî jî, kifşkir û da têgihiştin. Berî Ebûlîzê Cizîrî, zaneyên weke bawê Henifê Dînwerî ku bi aslê xwe kurd bûna jî, jîya na û wan jî dest avêtîya mijarên weke van mijarên ku Ebûlîzê Cizîrî dest avêtinê de. Lê ji dêla ku Bawê Henifê Dînwerî weke Ebûlîzê Cizîrî li ser têgihiştina fîzîk û mekanîkê kûr bibe, ew li ser zanîn û têgihiştina şîfakirin û başkirinê ya hekimtîyê kûr dibêt. Ev dem, demeka ku dema zanîn û zaneyên bi vî rengî bû.

Di vê demê de zaneyên weke Elîyê Herîrî jî dijîyan. Cizîra Bota, hê ji deme Mîtanîyan, Lorî û qardoxîyan (kardo), Hûrî, Gûtî û Medîyan ve doma bû. Ji ber wê xweşbûna ku li wir mirov karîbû ku didemeke kin de bida çêkirin, Gûtîyan, Cizîra bota ji xwe re bi navê "Gerza" kiribû navend û paytaxt. Piştî, ku di deme wî de bi aramiyaka mazin û pêşketîneka ku di ti car ne hatiya ji bîrkirin di deme mîr û keyekî wê demê ê bi navê "baqarta" ku bi navê "baqarata" jî dihat zanîn jînkiribû, êdî navê wî weke ku bi navê wê re bûbû yek. Weke malê wî, bi wê pêşketina ku wî di wê de dabû çêkirin, dihat gotin "Gerza baqarta." Yanî, Gerza ku baqarta xwediyê wê ya jî, ji vê gotinê dihat fahmkirin. Ji dema Hûrîyan û hinekî vir de, li Cizîrê Bota *keyanîya kurd ava ku jê re Karda* dihat gotin hebû. Lê jê re "*desthilatdarîya Kurmanca*" jî hatîya gotin. Başûr rojavayê kurdistanê ku heta ku digihîşt ber ava firatê û ji wir jî heta ku digihîşt ber dicle, navenda wê rêveberîya Mîtanî û Hûrîyan bû. Piştî, di demanên xwe yên zêr de, wê heta ber çîyayê araret û Zagrosan, wê desthilatdarîya xwe bibin. Kurmancî, civatî û civaktîya xwe jî li vê herêmê dide jînkirin. Navende wê kurmancîyê, ev herême ku botanê bû. Bi teybetî jî Cizîra bota heta Reha bû. Piştî ava bûna vê desthilatdarîya ku destpêka wê ji dema Hûrîyan dest pê dike, wê bi sadsalan pêş bikeve. Navenda wê Cizîra bota bûya. Gotina kurmancî, ji dema Hûrî û mîtanîyan ve tê bikarhanîn. Ji dema hûrî û Mîtanîyan ve, li Cizîra bota, hertimî rêveberîya kurdan avabûya û jê re *Kardo* jî hatîya gotin. Welatê Kardo, ku navenda wê Cizîra bota ya, sînorê xwe dibe ta ber bahre hûrmûz, Araret, Zagros. Piştî ku desthilatdarîya xwe bicihkirin, ew sînor, bi ber bahre reş de birin. Li Kurdistanê hemûyî serwerî û serdestîya çêkirin û ji her çar aliyê wê ve jî jê buhurandîn. Wê ji dema Mîtanî û Hûrîyan û bi vir de, heta ku dema Medîya, wê bînavber desthilatdarîya xwe bidomên in. Ew di demên berê de bûn. Ji wê demê û heta ku hatibû û gihiştibû wê deme ku Keçelok lê û tede dijî. Cizîra bota, bi dîroka xwe demna û pêvajoyîna mazin ên pîrr demdirêj buhurandibûn. Ji ber vê yekê, di wê demê de Cizîra bota, weke navendeka pêşketî li pêş bû. Navê wê hebû. Mirovê ku li Kurdistanê, ku navê Cizîra bota nebihîstî, weke mirovê nezan û heya wan ji dunyê tune yî û neyî dihat zanîn û ser ziman.

Ma ka kî karê wê xweşikatiya wê bi gotinê bêne ser ziman. Ew xweşikatiya ku wê ya ku hebû, ji bo hanîna wî ya li ser ziman, gotin têre nedikirin. Gotin, di hanîna li ser ziman de, kêm û qals diman. Her gotina ku di wê demê de mirov bikardihanî ji bo hanîna wê ya li ser ziman, weke ku hinekî bi awayekî fihêtokî dihat ser zimên û ji nav lêvan

derdiket. Di wê demê de, ew xweşikatiya wê ya ku heyî û li berçav bû, ji xwe wê xweşikatiyê kiribû ku Keçelok li wir bimêne. Keçelok, Di wê deme ku ew li wir mabû de, çûbû bû qasrê û li mêhvangaha qasrê ya mazin ku her roj bi sadan mirovên ku ji deverên dûr dihatin û lê diman, li wir dima. Keçelok, li wir, di nava mirovên ku li wir de, dikete nava axiftinan de û di nav axiftinan de weke ku xwe winda bike lê dihat. Bi gotinên ku digotin, hem dilê wî xweş dibû di demê de û hem jî dilê mirovên ku lê dihisandin jî ji xwe xweş dikir.

Ew dem, demsala wê, hevîn bû. De ne, mirov dizanê ku di her demê de di havînê de dunya li wir çendî germ e. Ku rojê dest pê dikir, wê pêşî, bi danêsibehê re, wê mirovên ku kar û barên wan ên li derve hebin wê rabin û bikin. Lê ku hinekî dem têve çû û germ bû û heta ber deme nîvro û hwd jî, êdî, wê herkesek xwe bike male xwe de. An jî, ew arzêlên kuu hertimî Botîyan ji bo ku ji bo kêfa xwe li ser rûnihin ku ji geyê çêdikirin û li ser civata wan li dar diket, li ser wan arzêlan diî bin sihê de deme xwe di buhurandin bi av û tiştên xwerinê ên ku dilê mirov bi cemda xwe re hînik dikirin ên weke şebeş û hwd ku di wê deme xwe de ku levrûniştina ku dixwarin. Ew dem, di deme ku di bin sihwanê de lev dihat rûniştin û ji hevdû re bidest axiftinê dihat kirin, hingî, têj û tahma wê, ti tiştêk ne digihîstiyê de. Ew jîyan bû. Ew jîyaneke ku gîyan û dilê mirov bi hevdû re xweş dikir.

De ne, di deme ku mirov bahse rûniştina li Arzêlan bike û bahse sêwan(dîwana mîr ya ku weke arzêl ku pîrr mazin hatiya çêkirin û bidehan mirov ku karin lê rûnihin) mîrê bota nekê jî nabê. Mîrê bota, ew sêwana wî, hertimî di wan deman de lê dîwana wî bi civatî li dar bû. Lê ne hemû caran jî. Divêt ku mirov bibêje ku mîrê bota, her dayimî weke ku kevneşopîyeka wî ya ji asiltîya wî dihat bû, li ber diclê dirûnişt û seyran jî bi mêhvan û mirovên li dora xwe re dikir. Ew mîrê bota bû. Ew hertimî, weke dewlet dijî. Ew şahên Merwanîyan ku her yekê xalifetiyek jî bi wan re hebû, ne li ser mazinatiya mîrê bota re bû. Merwanîyan, di wê demê de, welatê xwe mazin kiribûn. Sînorê wê ji kurdistanê buhurandibûn. Şam jî, kiribûbûna bin destê xwe de. Di deme wan de, mazinatiyaka ku mirov bahse wê bike hebû. Ew mazinatî, sînorê wê, li ber Misrê disekinî. Ti kesekî, ne dikarî li mazinatiya wan gotinê bibêje. Ti demî jî, ti kesekî ne dikarî bêje ku wan bemaflî û an jî nehaqî li hinek xalkên din kiribû. Merwanîyan, weke Şadadîyan û ku berî wan jîyabûn Medîyan û heta ku dema Gûtîyan jî, weke ku li rêz û hürmete xwe hizirîna, wilqasî jî, li ya xalk û mirovên li dora xwe jî hizirîna. Lê divê ku

ez bibêjim ku *Merwanî, di deme xwe de, bi şahî û dil bûn. Di deme wan de, ku bi qasî newrozê pîroz bû, şahîya serê gûlanê jî di roja pêşî ya heyva gûlanê de li dar dixistin. Ji Amed, xîzan û Mayafarqînê heta ku digihişt ber ava Firat û rehayê û ji wir jî, heta ku digihişt ber ava diclê û Cizîra bota jî, cih bi cih, şahîyên şahîya şerê gûlanê hatina kirin. Di deme Merwanîyan de, aramîya nava wan, pîrr mazin hebû. Di **şahîya serê gûlanê** de, weke ku di newrozê de dihat kirin, her mirov wê bi cil û bergên xweşik û sipahî derketiban berhevdû. Di deme Merwanîyan de, bêhtirî şahîya serê gûlanê di nava xalkê de bicih bû û hat pîroz kirin. Ji ber vê yekê, hertimî serê wan bilind bû. Ku mirov bi ber şûn ve herê û bixwezê ku bigihijê kalkên Merwanîyan, mirov wê li pişt wan bigihijê Şadadîyan, piştî Şadadîyan bigihijê Şahkoîyan Ku di sadsalê 873'an de jîyan jî. Şahkakîyên ku em bahse wan dikin di aslê xwe de, Hicwênî ('hacevend' jî dihat gotin) bûn. Di deme Sasanîyan de, bi dewletî jîyan. Kurê Şahko Sahfa, wî ji bavê xwe zêdetir kir. Sahfa welatekî azad ava kir. Piştî re ku ji malbata wî ya, Hijayê kurê Çako tê. Piştê jî, Hadjayê kurê Rebîdê Ūrmîyî tê. Hadjayê kurê rebîdê Ūrmîyî, di deme wî de, dewleta kurd ya Kakoyîdîyan ava bû. Berî wan, bi nêzî dusadsalî kurdên Sadaqî, bi dewletî ku Ūrmîya cih û warê wan bû û piştê, ku bû navend û paytaxta wan, serwerî û serdestî lê kirin û meşandin. Dewleta Kakoyîdan, dewleteka hemdem bû. Heta ku *waraqayên xwe yên kirîn û firotinê* jî çêkirin. **Kakoyîdîyan, Berî hingî jî gotin û navê Kurdistanê bikardihanî.** Hiciwênîyan jî, weke wan bikardihanî. Salçûqîyan, di demên ku hêrişî kurdistanîyan kirin, hingî hiskirin û bihîstin ku navê wir *kurdistan* a. Piştê, ku çiqasî hêriş kirin û nikaribûna wan, êdî ev gotin ji devê wan derketibû, "ev kurdistanî, çî şarvanna mazin in." Salçûqîyan, gotin û navê kurdistanê ji kurdên Kakoyîdîyî bihîstin û hiskirin. Kakoyîdan, deme xwe weke deme nû ya Medîyalîyan dihasiband. De ne, Medîyalîyan jî waraqayên xwe yên kirîn û firotinê çêkiribûn. Dewleta Kakoyîdî ya kurd, hemû salên xwe yên dawiyê dibin hêrişên Salçûqîyan de buhurand. Kakoyîdîyan, ji bo ku di hêrişan de têk neçin bi kurdên Ayarîdî re ketina hevkarîyê de. **Di wê demê de Banûya Ayarîdî Banû Annazê, weke jinaka kurd ya key û mazinek ku welatek bi rê ve dibir li ser serê Ayarîdîyan serok bû.** Di bin destê wê jina kurd de artişeka kamil ya pîrr xort û ku heta wê demê jî di ti şeran de têkçûn nexwarîya hebû. **Banû Annaz,** weke ku bigîyanî Şehrezor ji nû re zîndî kir. Xweşikbûna kurdên Şehrezorê ên *yersanî,* bi pêşketina wan re bi nav bû. Weke dewleteka azad û serbixwe, hertimî Şehrezor jîya. *Avesta* jî, wê*

xweşikbûn û bedewbûna wê jîyane wê, bi pîrozî dihêne ser ziman. Şahrezor, ji deme Medîya û heta wê demê, hertimî ew lipêşbûn û navendbûna xwe parast. Yê ku Şehrezor avakiribû jî, Keyê mazin *Zahhekî* bû. Zahhekî, li ser wê darîstana mazin serwerîya xwe danî û li ber wê şehrezor ava kir. Ji bo wî dihat gotin ku "Zahhekî, bi şêran re gemş digirt û ew didane ardê. Li şêran sûwar dibû û diket cengan de." Hemû Şehrezorî, heta dawîya jîyane yersanî man. Ji ber ku bi wê yersanîya xwe ve girêdayî bûn, 640'an de jî, ew hêrişa ku ti carî ne hat jî kirin ku li wan bû jî, di wê de bi bawerîya xwe li ber xwe dan. Pirranîyên wan, di wî şerî de bi mêranî mirin. Di wî şerî de, nivîs û pirtûkên wan yê pîroz ku ji tûfan û xûrûxandina di deme ku Îskenderê Zûrqerneyn ku hatibû Kurdistanê û hanî serê wan û ku jê filîtîbûn, di deme wî şerî de hatina şawitandin û ji holê rakirin. De ne, divê ku bê gotin ku di deme ku Îskenderê Mekedonî hat Kurdistanê, hingî wî kirinên xadar kirin, êdî kurdan paşnavê "*zûrqerneyn*" pêve kirin û jêre gotin "*Îskenderê Zûrqerneyn*." Her deme ku navê wî bi vî rengî hat hildan, wê ew xazab û xadarîya ku wî li wan kirî, wê bi wê nav hildanê wî re wê were bîra wan. Îskenderê Zûrqerneyn, ew avesta ya ku pirtûka wan ya pîroz bû û li ser 18(îjdeh) hezar ayar(çerm) hatîbû nivîsandin, bi hezaran pirtûk û nivîsarên wan yê din re şawitand û ji holê rakir. Bi deh hezaran, keç û lawên wan, dilgirtin û şandina welatê xwe weke dilên bindest. Tiştê ku Îskenderê Zûrqerneyn kir, ji tûfanaka weke *tûfana dema Nûh* ku bûbû necûdatir bû ku hatibû serê wan. Piştî wî bisadsalan re jî, ew kirinên wî yê ku wî li wan kirin, bi îbret(fêr) hatina ser ziman. Ti carî, ne hatina ji bîrkirin.

"Heçîya ku zilm dikir, ji tuxmê Daccal a." Wilo jî, li wan dihat nerîn û gotin. Mirovê ku piştê jî, rêzek û an jî hûrmetek bida wan, ji wan re dihat gotin "ma te mirovatiya xwe windakirîya(?)" Demeke wilo bû.

Mîrê bota, çendî ku mirov ji mazinatiya wî bipeyivê, di cih de ya. Ji ber ku ew wilqasî mazin bû. Ew ne tenê mîrê bajarakî bû. Ew bi zanebûna xwe re jî, mîrê dîrokekê û zanebûnaka ku bi demê re afirî jî bû. Bi vê yekê jî, lê dihat nerîn. Hertimî, jê weke pêwîstiniyeka zarorî û giring ku ew li gorî kevneşopîyê bêne li cih, zanebûnek dihat xwestin. Ew zanebûn ku wî bi keseyetîya xwe û gavavêtinên xwe re bida mirovê li dora xwe, êdî ew weke mirovekî mîr û mazin û bi zane dihat dîtin û ser ziman. Bi vê yekê re, di aslê wê de, divêt ku mirov bibêje ku mîrê bota, mîrê nîrxekê û kevneşopîyê bû. Divîyabû ku ew di zanebûna kevneşopîya

xwe de li pêşîya hemû kesekê li dora xwe ba. Divîya ku hertimî li rastiye binerîyana.

Bi vê yekê re, mîrê bota dihat ser ziman. vêca, ku bahse dihat bahse mîrê bota ê ku li Cizîra bota bû, êdî weke ku bahse mîrê mîran bihata kirin bahse wî û navê wî dihat kirin. Navê wî, bi vê yekê, hertimî bi rêzeke bikevneşopî bû. Navê wî, Mazin bû. Yê ku navê wî di jîyane xwe de li Kurdistanê û li Dervî kurdistanê ne bihiştî nebû.

Lê tiştêkî dî hebû li Cizîra bota, ku divîyabû ku bi teybetî mirov bahse wê bikira. Ew jî, hebûna Nebî Nuh bû. Nebî Nuh, li Cizîra bota jîya bû. Li wir, wî, heta dawîya jîyane xwe jîya bû. Ku mirov bahse wê serpêhatiya wî nebê, di vir de, wê weke ku mirov ji aliyekî ve bahse Cîzira bota jî nekirî wê bibêt. Ji ber vê yekê, bi teybetî, ka em hinekî wê şerpêhatiya wî ya pîroz jî, di vir de hinekî bahse wê bikin. Nuh bixwe jî, kurê Lamêxê ku ji xwûna Sêt dihat û kurê Metuşeleh bû.

-----o0o-----

Roj, li azmana bi pîrozî hebû. Wê rohnî dida mirov. Jîyane mirov germ dikir. Hemû devî û geştî şîn bûn. Dunya, bi rengê xwe yê ku li berçav pir xweşik û sipahî bû. Li dunyê, heta wê demê sazûmanaka ku xwedanan danîbû û ava kiribû hebû. Herkesek, di wê jîyanê de dijî. Kesî, ku ji jîyane xwe nexweş nebû. Mirov, derfetên pîr mazin di destê wan de bûn. Aqilê wan pêşketibû û dikarîn ku aqilê xwe bikar bînin. Di çandin, coht dikirin. Bi wê jî, jîyane xwe didomandin.. Bi çêkirina mal û bidest xistina semyan re, her mirovek gihiştibû dewlemendiyeka ku pîr mazin bû. Hingî dewlemendî çêbû, êdî wilo li mirov hat ku kes ti kesekî êdî li ser xwe re nas nedikir.

Herkesekî, yê li ber xwe hinekî bi çavekî li bin xwe re didît. Çavê herkesekî li hewa bû.

Herkesekî bawer dikir ku xwedanên wan pîr hij wan dikin, ji ber wê yekê ewqas dewlemendî dana wan. Jîyane wan wilqasî bi ser xistîya. Her weha êdî bi vê yekê re kibir ketibû dilê herkesekê de. Rewş, wilo dhat xuyakiirn û li berçav.

Nuh, bawê wî jî, bawermendekî mazin ê ji xwûdê re bû. Navê xwûdayê wî yî dilovan, di dilê wî de bi rêz û hûrmet cih girtibû. Heta dawîya jîyane xwe jî, ew di nav mirovan de weke keyekî lê li cem xwûdê weke bawermendekî wî meşî bû di rê de. Nuh, ku kurê wî jî, di riya wî de meşî bû. Ew jî, di nav mirovan de weke keyekî bû û rêz û hûrmeteka mazin lê hebû. Lê li cem xwûdê jî, weke bawermendekî wî yê pir

bibawer bû. Ji gotina xwûdê dernediket. Hertimî li gor gotina wî tevdiogerîya.

Jîyane Nuh, di vê rewşê de li dinyê, bi du xosletên xwe re bi rê ve diçû. Xosletê pêşî, ew bû ku di nav mirovan de mazin bû. Ji maleka asîl û mazin dihat bû. Lê di riya xwûdê de dimeşî. Wî, weke ku saltanetekî xwe yê bixweza, ku di riya xwe de jî dimeşî, bi wê re ava kiribû. Li male wî, maliyên wî, timî lê dihisandin û gotina wî dikirin. Nuh, mirovekî ku bizane bû.

Lê dem, weke ku carna mirov dijî, namêne. Nuh temenekî pirr dirêj dijî. 960 salî dijî. Ewe temenê wî, di nava xwe de pirr demên dirêj di buhurêne. Wî, gelek nifşên ku hatin û çûbû ji xwe jî dîtibûn. Xwûdayê wî, jîyaneka pirr temen dirêj dabûyê de. Ew weke, mirovê ku wê rê şanî mirovan bide li dinyê. Ew yê ku hertimî bixwûdê re diaxift û peyama wî ya ji mirov re dihanî digihanda mirov. Bi vê yekê re, ew dijî di jiyane xwe de. Ew *nebî* bû. Nebîyek, karibû ku xwe bigahanda cem xwûdê. Di deme ku bakira xwûdê, wê xwûdê dengê wî hisbikira. Wê bibihîsta. Ew jî, her weha yekî ku wilo bû. Dengê wî dihat bihîstin.

Bi wî temenê xwe yê dirêj re Nuh, gelek dem û devran dît in. Her demek û devranak ne weke ya din ya pêşîya xwe ku buhurtî bidawî bû. Wî hemû dît. Ew dîtînên wî hemû jî, xwûdayê wî, wilo kiribû ku hertimî di bîr û hişê wî de bin. Her timî di aqilê wî de bimêne. Nuh, çend ku li dinyê dimeyîzend, û an jî li riya xwe ya ku re tere dimeşî û diçû lê dimeyîzend, bi wê re ew dîtînên wî jî di serê wî de bihiş bûn. Di bîra wî de bûn. Riya ku mirov tere meşe û herê, xwûdê jî dibînê. Hemû tişt li berçavên wî jî ya. Ew, weke ku Nuh jî carna ji mirovên ku lê dihisandin re digot, "ew xwediyê hemû tiştê ku li dinyê hebû ya".

"Ew xwûda bû, karibû biafiranda û bigotin bikira. Ti kesekî jî, ne dikarî jê re bigota ev çima bû û çawa bû."

Nuh, ev gotin û xosletên wî xwûdayê wî, hemûk, ji dora xwe dihanî ser ziman û bi wan dide fahm kirin. Wan jî, lê dihisand.. Li gotina wî dihisand. Gotina Nuh, diket serê wan de.

Nuh, carna gotibû ji dora xwe re, "gotin rastiye dihêne ser ziman, divêt ku mirov karibê wê rastiye fahm bike". Bi wî û li gor wî, ku mirov karîbû ku wê rastiye fahm bike û rêz û hûrmetê jêre bigirê, mirov wê bigihê rastiye jî. Mirov wê li gor rastiye bijî. Mirov wê rastiye, bi tememî ji temen bibînê. Bi wê rastiye re, mirov wê xwûdê jî, fahm bike. Li gor wî, xwûdê, di rastîya gotinê de bû. Bi vê yekê re, wî dihanî ser ziman. Wî gotina xwe dihanî ser ziman. Wî gotina xwe bi lêv dikir. Gotina wî,

hertimî, ji rastîya xwûdayê wî bû. Xwûdayê wî, çi gotibû, çi hanîbû ser ziman, çi bilêvkiribû, wî ew dihanî ser ziman, ew digot û ew dihanî ser ziman. Ew ji wê dervediket. Ji wê, dûrnediket. Bi vê yekê re, ew di riya xweûdayê xwe de bû. Ew di riya xwûdayê xwe de dimeşî û dçû. Mafê jîyanê hemû di destê xwûdayê wî de bû. Ev jî, wî dizanî. Dihanî ser ziman jî, di dema ku ji dora xwe re diaxift. Ji wan re digot.

Nuh, carna di cihê xwe de dirûnişt û di hizirî. Ka di serê wî de çû hebû, li ser wê dihizirî. Ka xwûdayê wî çi kiribû serê wî de, ew li ser wê di hizirî. Carna di kêlikna de, di xwe de wilo ji xwe re diçû. Weke ku ew ne li dinyê bû lê dihat. Ka li ser çi dihizirî.

Wî zehf dîtibû. Gelek dem buhurandibû. Gelek jîyîn û livîn dîtibû. Hemû di serê wî de bûn. Ew, ne tenê di deme xwe ya ku ew têde dijî de dijî. Ew, bi demên ku wî jînkirin hemûyan re jî dijî.

Rastî biqancî baş a. Ku rastî ne biqancî bû, hingî, wê rastî bê zilmaka mazin. Lê ev jî heya ku divêt ku mirov wê bêne ser ziman. Ev jî ev a. Rastî, fahmkirinê jî dixwezê. Rastî bi rahm divêt. Rastî bi wijdan divêt. Xwûda, rastîyaka bi vî rengî bû. Wî tiştta ku çêkiribû ji bo qanciyê çêkiribû. Rastiyên wî, ji bo qanciyê û kirina qanciyê bûn. Nuh, ev jî, di dema ku carna diaxift de dihanî ser ziman ji dora xwe re.

Gotin, dihêne ser ziman. Gelek gotinên Nuh yê li ser gotinê jî hebûn. Li gor wî, weke ku xwûdayê wî jî ji wî re hanî bû ser ziman, bi gotinê mirov bû mirov. Bûna mirov ya mirov, êdî bi gotinê re bû sedeme ku xwûda aqil çê û biafirêne û bike serê mirov de. Ji bo mirov bi aqil riya xwe bibîne. Riya xwe bi aqil dîtîn ya mirov, ew jî, xwestekaka xwûdê bû. Li gor Nuh, "ew xwesteka xwûdê jî, divêt kû xirab û nebaş newê bikarhanîn. Di rastiyê de başî were dîtîn û bi başî, mirov karibê di riya xwe de bimeşê." Ev jî, weke xwestekaka ku xwûdê ji mirov dixwezê. Ev sedeme bûna aqil bû. Lê ka bûna aqil jî, mirov ew fahm kiribû? Ev jî, weke pîrsekê bû û wê dio demê de bihat bitêgihiştin kirin.

Nuh ji vê jî bawer dikir ku aqil ji xwûdê tê pirsîn. Divêt ku mirov vê yekê jî bizanibê. Zanebûn, li gor wî, ewa ku xwûdê dabû mirov. Mirov divêt ku wê baş bikar bêne. Di riya xirab de bikar neyêne û bi xirabî bikar neyênê.

Aqilê xwûdê jî mazin bû. Mirov divêt ku vê yekê bibêje. Ev jî dihê zanîn. Nuh ew dizanî. Wî ew, ji mirov re digot. "Mirov, heta demekê bi sawalan re jî çêrî. Lê piştîre bi aqil û tiştên ku kirina serê wî de, xwûdê ew ji sawalan cuda kir û riya jîyanê da pêşîya wî. Di wê riya jîyanê de, wê ew bawerîya xwe bixwûdê jî bêne. Dana aqil ya li mirov, di temenê

wê de ev xwesteka xwûdê jê bi aqil ji mirov hebû. Nuh, yekî ku ev bi mirov dide bitêgihîştin kirin.

Wî qancî dixwest, Ji ber vê yekê hertimî biqancî û ji qanciyê dihanî ser ziman. Bi wê yekê re dikir ku bide fahmkiirn û dixwest ku mirov fahm bike. Nuh, yekî ku ji maleka asîl dihat bû. Ew yekî torîn bû.

Wî salên xwe di parastgiha ku têde wê berg ji xwûdê re dikir buhurandibû. Wî di wir de, pirr aqil kiribû. Di wir de, pirr biazil hizirî bû. Her hizirkirinên wî, di serê wî de di bîr û hişê wî de bûn. Ew hemû, aqil bûn ji wî re. Ma ne, xwûdayê wî ew dabûbû hizirandin? Ji ber vê yekê, tiştê ku ew bi hizirkirinê û bi aqilê xwe gihîştibûyê de, ma ne tiştê ku xwûdayê wî dabûyê de? Ji ber vê yekê jî, êdî divêt ku mirov qadir û qiymetê wêî bizanibê.

Li gor wî û têgihîştina ku ew di serê xwe de gihîştibûyê de, tiştê ku xwûdê çêkiirîya di serê me de bê û di jîyane me de bê, ji ber ku ya ku xwûdê çêkiirîya wê xwûdê bibîra me bixe û ew tişt, divêt ku em rêzekê bidinê de bi hûrmetî. Wî, ev jî, hanîbû ser ziman. Yekî ku lê hisandibê û ev gotin ne bihîstibê, nebû. Herkesekê li dora wî wilo bû. Herkesekê li dora wî, lê dihisand û gotina wî di serê xwe de digirtin jî. Herkesekê li dora wî, xalkê wî, pirr dewlemend jî bû. Her mirovek, xwediyê diyeyeka ku ji xwe re ava kiribû bû. Xwûdê hingî dabû, mirovan xwe di nav de êdî weke ku windakiribû. Di nav malê dinyê de winda kiribû. Êdî ji bo mirov hebû û nebû, malê dinyê bû. Ew malê li dinyê ku bidest xistibû. Hingî, ew dihat berçavên mirov, êdî mirov ji wê û pê de, di serê xwe de, weke ku ti tiştêkî di ne di hizirî. Di serê xwe de ne dibir û dihanî. Di serê xwe de, ew di hizirî û di bibîr û dihanî. Nuh ev yek bi mirov re di dît. Ew li ser wê re di hizirî. Hin gotinên ku wî ji bo wê jî dihanî ser ziman hebûn. Ew gotin jî, hin ji wan, weha bûn.

” Ya rast ew a ku mirov xwe di nav malê dinyê ku ku xwûdê dayê winda nekê û ew xwûdayê ku ewqas mal û seymyan dayê de ji bîr nekê. Yê ku ew mal dayî, karê wê ji mirov jî bistêne. Divêt ku mirov vê yekê ji bîr nekê û li ser bi hizirê. Sedemeka herî mazin ya ku mirov li malê xwe meyîzêne û bi wê xwûdê bibîr û hiş bike heya. Ev jî ev a”.

Bi vê yekê re, Nuh, zehf caran şîret jî li mirov dikir. Ji wan ya rastî çû digot. Yên ku lê dihisandin ji xwe lê dihisandin. Lê yên ku ne ew hisnedikirin û lê dihisandin û êdî ji xwe ew his nedikirin û lê nedihisandin. Ew jî, xwûdê ew di dît in.

Tiştâ ku xwûdê dabû wan bi qadrê ku dabû wan re ku ji bîr nekin. Li ser vê yekê re û bi vê têgihiştina ku xwûdê kiribû serê wî de, ew bi mirovan re û bi kesên ku li dora wî bûn re diaxift.

Nuh, zanebûna xwûdê ketibû serê wî de. Wî, dikir ku ew zanebûna xwûdê ya ku ketî serê wî de, ew bide mirov û bi wan re parve bike. Li ser vê yekê re, pirr diaxift û ji wan re dihanî ser ziman. Digot mirov, "li dora xwe bînerin ku xwûdê çi daya we. Ji bîrnekin û lê bihizirin. Li yê ku ew daya we lê bihizirin". Bi wan gotinan re, şîret li wan dikir. Dikir ku rastîya xwûdê çi ya bi wan bide fahm kirin. Bi wê re dixwest ku ji wan bêne ser ziman ku xwûdê çi ya û kî ya. Li ser wê re diaxift. Demna xwe yê dirêj bi vê yekê, bi axiftin û bi danûstandina ku bi mirov re dikir dibuhurand.

Di wê demê de jî, ew pîr bû. Pirr dem buhurandibû. Gelek nîfşên ku hatibûn û çûbûn, wê dîtibûn. Xwûdayê wî, temenek dabûyê de û kiribû ku ew wan hemûyan bibînê. Ji wan re çavderiyê bike. Çawa jînbûn û biçî jîn bûn, da qana bibîne. Wî jî, dît. Ew jî, bi wê temen dirêjê û dîtina wî re, nîmetek bû ku xwûdayê wî dabûyê de. Lê baxşkiribû.

Di wê dema ku Nuh dijî de, ku yekî ku di riya xwûdê de ba û ku bakira xwûdê bidengê xwe re, wê xwûdê jî, dengê wî his bikira. Wê xwûdê pêre bi axiftta. Pêre bide û bista. Lê di nav wê demê de û vê yekê de, yekî ku bûbû nebî û li ser rûyê ardê bû Nuh bû. Lê herkesek jî, en di farqê û zanîna wê de bû. Lê yê ku ew dizanî jî hebûn ji mirovên li dora wî. Minaq, jina wî ya ku hertimî li cem wî bû û xwûdê ji bo xairê Nuh temenekî dirêj dabû wê ku bi wî re heta dawiyê bijî hebû û ew bi bawer bû li wî. Baweriya wê, lê hebû. Bi vê yekê re, ew hertimî li cem wî bû li piştâ wî bû.

Nuh, zaroyên wî, newîyên wî, zaroyên newîyên wî newîçirçirkên wê û hwd jî, pirr hebûn. Ew dayina ji destê xwûdê, gihabû wan jî. Ew jî, pirr dewlemend bûbûn. Xwûdê dabûbû wan jî. Her yekê ji wan, xwedîyê mal û seymeneka mazin bû. Li ser wê re jî, xwedî nav bû. Bi wê re deng û navê wan bilind bû.

Nuh jî, xwûdayê wî dabûyê de. Lê ew li wê dayina xwûdayê wî ya ku dabû wî dernexistibû pêşîya nav û hebûna xwûdayê xwe. Ew di rewşa xwe de dijî. Li ber Diclê(degre) dijî. Ava diclê ji xwe, hingî bilind bû, mirov jê dima acêmayî. Ser û binê wê û dawî û kevîya wê ne dihat kifşkirin. Hingî mazin û bilind bû. Xwûdayê wî, hêzek ji bi rûmetî li diclê baxşkiribû. Nuh, ew jî, dizanî. Ew li ber diclê li wê rewşa xweş de dijî lê ku xwûdayê wî di bîra wî de bû.

Dora diclê jî, pîrr daristan bû. Ti kesekî zûka wêre ne dikir ku herê û bikeve nava wê daristana mazin ya ku pîrr gurr de. Di nav de, şêr û piling hebûn. Gagamêş jî hebûn. Haspên bigaranî û pazkovî jî hebûn. Sûsk û kew jî hebûn. Marên mazin ku dikarin mirovan biqûrpenên hebûn. Pîrabûk û Cin jî, hebûn.

Di nav xalkê de, di dema ku bahse Cinan dihat kirin, bi du awayan dihat kirin. Cin jî, weke me mirovan ji dayika Hawa û bawê me Adam bûn. Lê dema ku ew bûn, hingî jî, dayika ma cilikek avêtibû ser ziman. Ew di bin wê cilice de xawr bûbûn. Piştî ew wilo bi wê xawritiyê mabûn. Lê wek ku dihat zanin, mirov ji axê bûn. Lê Cin jî ji hewayê bûn. Wan karibû bi afsûn û sêhra xwe re, xwe bikira awayê hemû tiştê ku bi berçavên wan dikir û ku dikarin di sere xwe de bihizirin. Bi vê yekê, ew bi xoslet û teybemendî bûn. Di nav wan de, yê baş ku di riya xwûdê de jî dimeşin hebûn. Lê yê ku xirabî bi mirovan û Cinên ji xwe jî dikirin hebûn.

Ji ber vê yekê, êdî wilo zêde bi tenê ne diçûna ber wê daristana gurr û reş de. Bahse wê jî ku dihat kirin, tirsek dihat û diketa dilê mirov de. Bahse wê jî, bitirs bû. Tirsek dikira dilê mirov de. Mirov ku çû, wir û hundur, êdî wê çî hatiba serê mirov, êdî ne dîyar bû. Ji ber vê yekê, nêçîrvanên ku diçûna nêçîrî û hwd jî, bi hev re diçûna bi vir ve. Lê ku yekî bi tenê ba, nêzî wir nedibû. Şivanan, sawalên xwe dibirina çolê û ji xwûdêyê ku wê wan biparêzê, parazvanî dixwestin. Wî jî, ew diparast in.

Nuh, di dema wî de, pîrr keyên ku xwe weke xwûdê binav dikirin û navê wî li xwû dikiirn hebûn. Lê Nuh, ji wan re jî gotibû ku "xwûdê li azmana ya û ku ew nexwezê, wê ti kesek nikaribê wî bibîne." "Xwûdê li ser me hemûyan re ya." "Ew bi navê xwe re jî, mazin a.". Keyên ku digotin ku em biafsûnê karin biafirênin jî hebûn. Lê Nuh, ji wan pirsî bû ku "kê win çêkirina û hanîna dinyê. Ku win xwûda jî bin, yekî ku wa çêkiriya ma nîn a?" Li ber wê pîrsa Nuh, yê ku wî ew ji wan pirsî bû, bêbersiv mabûn. Di cihê xwe mabûn sekinî. Ti bersivên wan yê ku ew wan bînina ser ziman ji wî re nebûn. Ew pîrseka bêbersiv bû di serê wan de. Lê di serê Nuh de, ew pîrs ne bêbersiv bû. Bersiva wî, xwûdayê wî bû.

Nuh, ji dayika xwûda starê jî aqil girtibû. Ji gelekên din aqil girtibû. Ew hemû jî, di serê wî de hebûn. Nuh, xwûdê wilo çikiribû ku avazimzim ya ku karê jîyane mirov bêdawî û sermedî bike jî dabû herikandin. Ew bawê, mirovê bîaqil ku di riya xwûdê de bû.

Nuh, rojekê di parastgahê ji xwe re rûniştî bû û dihisand di hazn de. Ew demeka dirêj bû ku wilo di rewşa xwe de dihisand û di hazn de bû. Ji

kengî ve wilo ew di hizir û hazn de bû, ew jî xwûdê dizanî, ka ji kengî ve bû. Lê divêt ku mirov bibêje ku ew demeka pirr dirêj bû ku ew di rewşa xwe de dihazn de bû. Lê carekê re weke ku dengê wilo pirr stûr weriyê de û wê xwe bide hilçandin lê hat. Ew deng jî çi deng bû? Bi wê re Nuh, weke ku hat xwe û dawî li hizirkiirn û hazn kirina xwe hanî û serê xwe rakir û li dora xwe meyîzend. Lê wî, ku li dora xwe jî meyîzend, wê ti kesek ne dît. Ti kesek bi berçavên wî ne ket. Weke ku dengê ji hewayê weriyê de lê hat.

Nuh, bi wê nerîna xwe re ku li dora xwe meyîzend û di kesek nedît êdî wî şerê xwe kir ku bike berxwe de, carek din. Lê ew deng, sahwê wê hê li ser wî hebû. Bi wê sahwê, wî êdî wî ew jî ne kir. Ji ber ku di serê wî de di mejiyê wî de, zingênîya ku wî dengî dabû çêkirin û sahwê wê dengê hê li ser wî hebû. Weke ku deng, carekê li berçavên wî bi wêne bibe lê hat. Ew weke ku biwênebûn jî, ne safî bû li berçavên wî. Wî kir ku li berçavên xwe bide safî kirin. Lê çi kir û ne kir, ne karî ku safîbûnekê bide çêkkirin.

Lê deng, weke ku di serê wî de, dikir ku xwe bide safîkirin, wilo, bi wê yekê re weke ku di serî wî de lê hat. Lê ew lêhatin jî, tenê bi lêhatina xwe re ma. Ji wê û pê de, ti tiştêkî din nebû. Lê Nuh, Ji xwe biêmin bû ku wî dengê hiskiribû. Dengê çûbûyê de. Lê wî jev dernedixist ku ew deng dengê çi bû û ji çi hatibû. Serê xwe rakiribû û li dora xwe jî nerî bû. Lê wî li dora xwe jî ti tiştêkî ne dîtibû. Ji ber vê yekê, ew êdî di xwe de bi wê re ketibû hizir de. Lê piştî deng re êdî ew aramiya bi bêdengiyekê re ku li wî serwer bû, ew jî ji ser wî rabû bû. Êdî wî, xwe wilo di wê aramiya bêdengiyê re hîs ne dikir.

Weke, demekê têve çû, Nuh, di serê xwe de bi hizir bû. Di serê xwe de çû û hat. Hizir. Bi hizirkiirna xwe re di rewşa xwe de li ser wî dengî kir ku bihaznê. Mejiyê wî, kir ku wî bike haznekê de. Lê piştî ku demek têve çû, êdî wî ew deng darek din bihîst û hiskir. Lê vê carê, ku Nuh ne di hizir û haznê de bû ew deng carek din hatibûyê de. Deng, vê naqlê, ku bîra wî li his bû, hatiyê de. Wê cara duyemin ku deng hatiyê de, deng gote Nuh, "li min bihisîne, ez xwûdayê de te me, ewq xwûdayê te yê ku ti jê bawer dike û bawerîya xwe pê dihêne".

Ku Nuh wilo hiskir ji deng, êdî piştêre da xwe û rabû ser lingên xwe. Hinekî bi dilperyekê re weke ku hinekî tirs ketibû dilê wî de. Nuh, wilo di xwe de û bi xwe re hîs kir. Ji rûyê wî yê ku li dora xwe biçavên şaq dinerî jî, ev yek pirr baş û qanc dihat fahm kirin. Deng, cara sêyemin bi axiftinê bi wî re bidest axiftinê kir û wê carê pêre axift û gotiyê de. "Ez,

ji hazna serê tê ji dibînim. Ti li min dihizirê. Ez jî, li cem te me. Ezê te û navê mazin kin. Piştire zûrîyeteka mazin ku hetaheta bijî bidina jînkiirn. Lê tê ji wan re bêje ku divêt ku hertimî bawerîuya xwe bixwûdayê ku te yê ku te bawerî pê hanîya bênin”. Deng, ev jê re got û ma sekinî. Lê Nuh, hinekî weke hejîya di cihê xwe de. Wilo lê hat. Hinekî jî, bi wê hejîya xwe re bibal û hey bû li deng. Piştire ew bawerî û qanaat bi Nuh re çêbû ku ew deng denêg xwûdayê wî ya ku ew bi wî dengî bi wî re diaxivê. Piştire, ku wilo zêde dem bi serê wê rewş Nuh re ne buhurt, Nuh, carek din deng hiskir û lê hisand û deng jê re axift û weha jê re got ji wî re di derbarê qawmê wî de di wê demê û kêlikê de:

”Ez xwûdayê we tê û we hemûyan im. Min, hemû tişt û dewlemendî li vir da we. Min, ji malê dinyê gelek tişt dane xalkê. Li devê deriyê herkesê, zêr *dirjihina* li ardê. Min **zehf** dewlemendî û mal da. Min da ku min û hebûna min û navê min bibîr bixin. Lê heçiyê ku hilda, di nav tişt û malê ku ji min holda de, ez yê ku ew tişt, mal û semyanê ku hemû daya wan, hatima ji bîr kirin. Here nava xalkê vê yekê ji wan re bibêje. Ji wan re bibêje ku ez hatima ji bîr kirin. Ji wan re bibêje ku ez yê ku evqas daya wan, karê wêqasê jê ji wan bistêne û wan bike rewşa wan ya xizan ya berê de. Bila vê yekê bizanibin”

Xwûdê wilo ji Nuh re got û piştire dengê wî qût bû. Lê hingî heybeteka wilo mazin di dengê xwûdê de hebû, Nuh, li ber wê dengê wî, diraharî û di racifî. Hindik dima ku kabokên wî di bin wî de bişkihîn û ew bikeve ardê. Nuh, di wê demê de, xwe pirr bêhêz û qûwet hîs kir. Lê wî xwe neberda. Piştî ku ser axiftina xwûdayê Nuh ya bi wî re ku demeka zêde dirêj ne buhurtî, êdî piştire, xwûdayê Nuh, carek din deng jê hat û bi wî re axift û weha jê re hanî ser ziman:

”Bawerîya dilê ya li min ji wan re bêne ser ziman. Bêja wan ku ji min bawer bikin û min hertimî bibîr bikin, êzê ji ya ku min daya wan qat bi qat hê jî bidima wan.”

Piştî wê dengê care çaremin re, êdî Nuh, rabû ser xwe û di ser û dilê xwe de ket rewşaka awarte de. Êdî dilê wî zû diavêt. Mejiyê wî, weke ku ew nava rewşaka bixilobat de winda kiribû. Mejiyê wî, bi hizirkirinê, weke ku serdestî wî bû. Lê gotinên ku ji dengê xwûdayê wî yên ku xwûdayê wî ji wî re gotibûn, di serê wî de weke barq û beledîyna ku divadan bûn. Weke biruskên ku nava awrna ku roj li pêşîya wan sekinî û dinya pirr birahnî dikir in, û di wê rohnîyê de ew birusk divadan dibû. Her biruskek, weke ku şaqek di dil de jî dida. Her şaqe ku di dil de dida

jî, ew di dilê wî de pirr bi dilper dikir û ew dikira rewşeka pirr awarte de. Nuh, ji dengê xwûdayê xwe pirr heybet girtibû.

Piştî ku demek li ser wê rewş û dilperîya Nuh ya bi pêre buhurt, êdî piştî ne bi gelekî re Nuh weke ku were xwe lê hat. Wî jî, wilo xwe hîs kir. Lê bandûra deng û gotinên xwûdayê wî jî pirr li ser wî hebûn. Bi wê bandûrê, piştî ku ew hate xwe, êdî piştî wî dem neda winda kirin û çû ku herê nava xalkê û gotinên xwûdê, weke ku wî hiskirina û hatina guhê wî ji wan re bêne ser ziman. Nuh, deme ku ji cihê ku lê bû ku kir ku jê vaqatihê, weke ku dest û lingê wî ji wir nedibû. Weke ku ewder jî, wî ne diberda. Hêzeka ku wan dikişanda hevdû, weke ku hebû. Wilo li Nuh dihat. Nuh, deme ku kir ku rabê û herê jî, di cihê xwe de ma sekinî. Di cihê xwe de rabûyî ma sekinî. Bi wê laşê xwe yê ku di nav salan de buhurtî, li ser çokên xwe ma sekinî. Lê ew li ser çokên xwe mayîn sekinî, weke ku tenê ew dide sekinandin. Nuh, hê jî, pirr di bin bandûre wê dengê xwûdayê xwe û gotinên wî de bû.

Piştî wê axiftinê re, gelek hizir û raman hatin û ketina serê Nuh de. Hizir û ramana pêşî, ew bû ku "xalkê min, xwe û navê xwûdayê xwe yê ku ew çêkirîya ji bîr kirîya" bû. Bi vê hizra ku hatebû serê wî, weke ku ew carek din, weke wê deme ku di deme ku dengê xwûdayê wî hatiyê de raharî û racifî bû, wilo lê hat. Ket rewşeka wilo de. Wilo êdî ma sekinî di cihê xwe de. Li ser wê hizrê hizirî û di serê xwe de, kur û dûr çû. Di wê kêlîkê de jî, ew li ser lingên xwe rabûyî bû. Wilo rabû li ser lingan sekinî bû û çûbû bû.

Nuh, piştî bi qadarekê re, êdî kir ku ji cihê xwe vaqatihê. Lê hê jî, ew hêz ku wî di cihê wî de di dilê wî de dide sekinandin, li ser wî bihêz bû û ew dide sekinandin. Li wir, di wê heyemê de, Nuh, dengê xwûdayê xwe bihîstibû. Dibêt ku ew bû ya ku ew ji wir ne dikir. Hingî, girêda wî bixwûdayê wî ve hebû. Wilo, ew di cihê xwe de mabû sekinî.

Nuh, wilo di wê dema ku kir ku herê ji wir, weke qadarekê weke ku di dilê xwe de bi xwe re tekoşîya. Wilo ji wî û ji rewşa wî dihat fahmkirin. Ku mirov lê dinerî, wilo lê dihat fahm kirin. Di wê rewşê de Nuh, weke bêhnekê bi sekina xwe ya li ser lingên xwe re weke ku li berxwe da. Lê piştî ne bi gelekî re, êdî ew ji cihê xwe re rabitî û bi gavên ku ne zêde dirêj û mazin re kir ku ji wir derkeve. Lê dilê wî, weke ku xwediyê hêzeka ku dixwest ku wî bida sekinandin bû.

Piştî weke demekê ku ne zêde dirêj bû ku ji wir ket rê de êdî derket û çû ku herê nava xalkê û gotinên xwûdayê xwe ragihêne wan. Piştî weke bêhnekê hate nava wan xalkê û li ber parastgaha mazin li pêşîya xalkê ku

li pêşîya sekinî û yên ku diçûn û dihatin ji wan re kir ku biaxivê. Lê di dema ku kir ku biaxivê û hê ku neaxivî, ji dengê wî yê ku di dengê pêşî de ku derxist de, jê dihat fahm kirin û têgihîştin ku weke ku bêhna wî bi ser dilê wî ketîya.

Piştî weke bêhenkê ku xwe lev da hevdû, êdî axift. Di dema ku axift de, mirovên ku li dora wî gihîştibû bûna hevdû lê hisandin. Nuh, gotinên ku ji xwûdayê xwe hiskiribûn yek bi yeke weke ku hiskiribû, ji wan re bilêvkir û hanî ser ziman.

Di deme ku Nuh di axift de ku hê ku wî gotinên xwe bidawî ne kiribûn, dengên di nav hevdû de ji nav koma xalkê ya ku lê dihisand de bidest derketinê Kir. Lê dengên ku dihatin jî, wilo zêde ne dihatina fahm kirin. Her yê ku diaxift, bi yê di rax xwe re diaxift.

Piştî ku Nuh axiftina xwe bidawî kir, êdî piştî, ma sekinî. Lê di dawîya axiftina xwe de Nuh, ew hizra ku hatibû hişê wî ya ku wê "xalkê min, xwe û navê xwûdayê xwe yê ku ew çêkirîya ji bîr kirîya" jî bi ser axiftina xwe ve kiribû. Ew jî gotibû. Ji xwe ya ku kiribû ku mirov di nava xwe de bidest axiftinê bikin jî ev gotina wî bû. Herkesekê ji hevdû dipirsî ku ka wê çawa malê xwe winda bikin. Hinekan jî digot ku ev yek ne rast a. Hinek jî, digotin ku "em nahaka xwûdayê xwe biafirênin û kin ku ew me bi parêzê". Li ser van gotinan êdî Nuh ma sekinî di cihê xwe de bêdeng. Deng jê derneket. Lê di serê xwe de, weke ku ew hê bi hizir bû. Weke yekî ku ji yên ku li pêşîya wî sekinî re bêje win xelat dîkin, bi nerîneka bi vê wateyê li wan mirovên li ber wî sekinî bûn, nerî bû. Kurekî Nuh jî, di nava wan de mirovan de bû. Wî jî, weke yên ku ev gotin ji Nuh re gotibûn, wî jî gotinaka bi heman rengî gotibû. Nuh, li ser wê gotina kurê xwe, weke ku lê bihêrs bûbû. Lê kurê wî jî, lê ne hisandibû.

Nuh, piştî ku gotinên xwe gotin, êdî piştî mabû sekinî. Ji xwe, piştî ne bi gelekî re, mirovên ku lê hisandibûn, bêî ku li gotinên wî bawer bikin ji cem vaqatîyabûn. Nuh, tenê, êdî di rewşa xwe de mabû. Di wê demê de, ji parastgahên du mirovên mêr ku yek navê wî Xêr bû yê di jê navê wî *Têrî* bû hebûn û sekinî bûn. Herdû jî di rewşa xwe de mabûbûn sekinî. Her weha du keçikên Starê jî li cem wî sekinî bûn. Ew jî, yek navê wê Hebe bû û ya din jî navê wê Jîhnê bû. Piştî wê axiftina wî re, deng ji wan jî derneketibû.

"Nuh, weke ku hinekî ji weke ku ne lê hisandin û bawer kirinê bêzar bûbû." Wilo ji rûyê wî dihat xuyakirin. Nuh, piştî, weke ku demek têve çû, êdî piştî vegeirîya û lingên wî ew hanîna heman cihê ku lê dengê

xwûdayê xwe hiskiribû. Heta wir, li wir êdî di cihê xwe yê ku berê lê mabû sekinî, li wir ma sekinî. Piştire, êdî bi wê bandûrê, weke bêhnekê din li wir ma sekinî û piştire çû ku herê malê. Ku çû malê, dît ku wa jina wî li devê derî ya û wa ew hin kar û barna malê dike. Nuh û gihişt dehma wê û li dehma wê ma sekinî. Ku Nuh, li deham wê li ber wê sekinî, êdî ew jî li ber wî rabû ser xwe û li ber wî ma sekinî. Lê wê jî, ji rûdêna wî, fahm kiribû ku tiştina ku bandûra wan pîrr ser wî bûna bi wî re hena. Nuh, piştire ji jina xwe re bahse wan kir. Nuh, bahse tiştina ku jînkiribû ji wê re kir. Piştire Nuh, ku ji wê re jî bahse kir, êdî ma sekinî di cihê xwe de di wê heyemê de.

Nuh, piştire buhurî li hundur. Di deme ku ew buhurî li hundur, êdî jina wî jî da rex wî û bi wî re buhurî li hundur. Wê, ew bi tenê ne berda û ne hişt ku ew bi tenê herê û ji wê bi buhurê û herê hundur. Nuh, deme ku buhurî hundur, êdî piştire, ew hat hundur û li hundur li ser doşekeka ku li ardê ji bo rûniştinê bû, buhurî û li ser wê rûnişt. Jina wî jî, hat û di rax wî de rûnişt û ma sekinî. Navên wê li ser wî bûn. Weke ku li bendî wî û gotinekê ku ji devê wî derkeve bû. Ku gotinek ji devê wî derketiba, êdî wê jî, wê êdî bersivdayinê û an jî bi axiftina bi wê gotinê re bê, êdî wê jî, wê dengê xwe xira bikira û bi axivî ba bi wî re. Lê ew bêdeng bû. Di hizirî. Ji xwe, di serê xwe de weke ku ew ne li wir bû. Wilo ew dihat berçav. Wilo ew dihat dîtîn. Nuh, bandûra dengê ku hiskiribû hê pîrr mazin li ser wî hebû. Hê bi awayekî pîrr mazin û dîyar di bin bandûra wî dengê de bû. Di deme ku ji xalkê re axiftibû û piştire ku hatibû malê û ji jina xwe re axiftibû jî, weke ku di dengê wî yê ku wî bi wê gotinên xwe dihanîn ser ziman de, rahronek hebûn. Dengê wî, weke ku di raharî. Yê ku li dengê wî dihisand di wê heyemê de, wê ev yek bi wî re û bi dengê wî re kifş bikira. Ji xwe, mirovên ku lê hisandibûn li derve di dema ku ew ji xalkê re axiftibû, hema bêja hemûyan jî, ev yek di dengê wî de kifş kiribû. Jina wî jî, kifşkiribû, heta ku helqasî bandûra wê çûbû bû ser wî di wê heyemê de. Êdî wê, ew bi tenê ne berda bû û ne hiştibû û pêra hatibû hundur.

Nuh, hatibû hundur û li hundur rûniştibû. Jina wî jî, li cem wî rûniştibû. Wilo weke demekê li hevdu rûniştî dimênin. Lê deng û meng ji ti kesekî ji wan dernakeve. Deng, ji ti kesekî ji wan dernayî. ..

Wê roja nû Nuh, wilo doma û buhurî. Nuh, wê şevê deme ku çûbû ku di nav nivînên xwe de bikeve xewê de jî, xew ne ketibû çavên wî û ne razaha bû. Wilo ji xwe re şîyar mabû. Nuh, wilo roja xwe li xwe dike şev û şeva xwe li xwe dike sibah. Wilo wê dem û roja xwe di buhurêna.

Roj ku tê roja dîn, êdî Nuh, dike ku xwe û rewşa bi pîvêne ku ka ew çawa ya. Deme ku hinekî li xwe di hizirê, dibîne û fahm dike ku ew hê di bin bandûra şevê dîn de ya. Ev vê yekê bi xwe re di bîne. Çi tişt şevê dîn wî jîn kiribû, hemû, di bîra hişê wî de bû. Yek jî, ji bîra hişê wî ne çûbû bû. Deme ku wî kiribû ku ji xalkê re di nav wan de bahse gotinên xwûdayê xwe bike û li ber wî ji nav mirovên ku lê hisandibûn ku gelek ji wan li ber wî bêxem û weke ku tiştê nebûyî û hisnekirina tevgerîyabûn jî, di bîra hişê wî de bû.

Heta wî ya li malê û axiftina wî ya pêşî ya li ser wê rewşê re ku bi jina xwe re axiftibû jî di bîra hişê wî de bû. Nuh, çî jîn kiribû, di bîra wî de bû. Xêveka wî ya xort hebû. Ma ku xêveka wî ya xort neba, wê karîba heta wê kêlîkê, wilo 'qasî bi hêz bibîr bikira?

Lê mirov, deme ku tiştê dijî, bi bandûra wî tiştê ku mirov jîn kir re, mirov xêva wî jîndî û zîndî li xwe dimêne. Dibêt ku ev jî bi wî re hebû. Dibêt ku wilqasî ew bandûra rewşê ya li ser wî, ew wilo di bi xêv û bîra hişê wî re jîndî, zîndî û şîyar hiştibû.

Nuh, dengê xwûdayê hiskiribû û zanibû ku dengê wî çawa bû. Ew, di xwe de û di serê xwe de êdî bi demên piştre pîrr bi êmin bû ku çavên xwûdayê wî li ser wî ya.

Wê rojê, roj bû sibah. Yên ku ketibûna xewê de û razahabûn û ji xewê dirabûn. Lê Nuh, wê şeva xwe şîyar buhurand bû. Ku ku hat û bû roja dîn, êdî ew dike ku xwe amede bike ji roja din ya nû re. Dike ku êdî derkeve derve. Nuh, wê roja nu, dike ku bide dest pê kirin bi xwe re. Lê berî ku derkeve derve, êdî hinekî li malê ji xwe re dirunihê û di hizirê. Deme ku dihizirê, dihizirê di serê wî de, şevê din tê bîra hişê wî. Hinekî li wê di hizirê. Jina wî jî, li cem wî ya û bal û heya wê jî li ser Nuh a. Lê Nuh, di hizir de ya.

Nuh, ku weke demekê wilo dema xwe di buhurêne, êdî piştre di rabê ji cihê û xwe dike ku ji hundurê malê derkeve. Ew, ji malê derdikeve û tê li piştre malê lê bi tenê ji xwe re hinekî dimêne. Weke çend gavan jî ji malê dur dikeve. Weke ku wê karek bikira tevdişerîya û gavên xwe diavêt. Lê deme ku hatibû derkeve, êdî weke ku wî xwe bi carekê re di rewşeka xarîb de hîs kir. Weke di dilê wî de, tiştên xwe pîre bikin ku bidina dîyar kirin lê hat. Wî jî, wilo di xwe de hîs dikir. Bi wê yekê re, dilê wî hinekî zûtir avêt. Bêhna wî, weke ku zûtir çû û hat. Wî, di xwe de, kir ku sedeme vê yekê bi xwe re fahm bike. Bi vê yekê û armacê, hinekî ji xwe re di xwe de hizirî. Weke demekê hizirî. Lê dilavêtina wî û

dilperîya ku pêre çêbûya, serwerîya xwe lê zêdetir kiribû. Çendî ku wî ew dilperî bixwe bi xwe re kifş dikir, weke ku zêdetir dibû.

Nuh, weke bêhnekê û qadarekê wilo ji xwe re bi xwe re ma. Lê wê rewşa wî wilo zêde ne doma. Piştî weke bêhnekê weke ku Nuh, dengê weriyê de lê hat. Di wê demê de, êdî di xwe de, wî hizirkirina xwe jî da sekinandin, di hundurê xwe de, kir ku wê bêdengiyê bide çêkirin, bi wê yekê re kir ki safî bike ku ka çi deng bû hatiyê de. Nuh, piştî ku bi tememî ket bêdengiyê de êdî wî carek din deng his kir û deng wê carê jî, dengê xwûdayê wî bû ku di dihatiyê de. Xwûdayê wî deng lê dikir û dikir ku pêre bi axivê. Nuh, deme ku wilo bi xwe re kifş kir, êdî dilê wî bi dilperiyekê hê zûtir bidest avêtinê kir. Lê Nuh, xwe li xwe girt û li ber dengê xwûdayê xwe sekinî. Deme ku deng hatiyê de, di deng ev gotin pêşî Nuh hiskir:

”Here û bêje wan bila bila min bibîr bikin û baweriya xwe bênin”.

Nuh, wilo hiskir. Piştî ku nuh wilo hiskir, êdî Nuh, wê naqlê xwe girt û ji xwûdayê re kir ku tiştêkî bibêje. Lê bi bandûrê, pêşî, di xwe de kir waswas ku biaxivê û yan jî ne axivê. Lê axift û weha ji xwûdayê xwe re got:

”... Ez çûm û min hemû gotinên te ji wan re got, lê li min bawer ne kirin. Li min, ne hisandin”.

Nuh wilo got û ma sekinî. Piştî xwûdayê wî deng lê kir û axift û weha jê re got:

”Ez karim damomên xazabê bişênima bi ser wan de. Ez karim, bi dadê bahozeke li wan rakim. Bikim ku ew dengêkî derxe ku guhê wan ker bike. Û hemû tiştê wan yên ku min dana wan ji wan bistênim. Careka din here û vê gotina min jî ji wan re bêje. Here ji wan re bêje ku ew tanurên ku win têde her roj nanê xwe çê dikin û têde agir têde pêketî heya, ji wan, avê bikim ku bifişiqin.”

Xwûdayê Nuh, wilo jê re got û jê xwest ku herû û carek din bi mirovan re bi peyivê û wan bêne ser rastiye. Nuh, ji xwûdayê re gotibû ”bila” û di cih de ji wir bidest dûrketinê kiribû. Lê Nuh, weke şevê din di xwe de bi dilper bû. Dilê wî wilo zû diavêt, wî digot ku qay wê dilê wî ji cihê xwe bifirê.

Nuh, piştî ku dengê xwûdayê xwe hiskiribû û xwûdayê wî jê xwestibû ku careka din herê li mirovan û peyamên wî ji wan re bibêje, êdî piştî Nuh, ne sekinî bû û di cih de û kiribû ku herê û peyama xwûdayê de bide mirovan. Naqle pêşî, ku ew bi wan re axiftibû, lê ne hatibû hisandin. Lê wê care çawa êdî bibe?

Nuh, di serê xwe de di hizirî. Di rê de dimeşî û diçû û di hizirî. Di serî wî de dengê xwûdayê wî hebû. Nuh, di demeka kin de hatibû navendê û êdî kiribû ku li xalkê bixivê. Dema ku Nuh hatibû navendê, êdî wilo zêde nema bû, êdî di cih de bidest axiftinê dike ku bixivê li mirovan. Lê wê carê jî, weke care din rastî bêaleqeyê tê. Lê nayê hisandin. Nuh, ji wê yekê dîsa weke naqlê pêşî bêzar dibe. Piştî ku bi wê ser wê rewşê re weke demekê Nuh dibuhurêne. Êdî piştî ku ew bi xwe re bi têne dimêne, êdî ji xwe re bi dengê bilind ku diaxivê û weke bangaka wî ya li xwûdayê wî bê, weha dibêje; ” ne xwûdayê min di bixwe dibîne.” û dimêne sekinî di cihê xwe de. Nuh, demek bi ser ve naçê, êdî ew dengê xwûdayê xwe dike û xwûdayê wî jê re dibêje ku ”min dengê te his kir. Dengê tê, tê min Nuh”. Li ser wê hiskirinê, êdî Nuh, ji xwe re dimêne sekinî di cihê xwe de.

Nuh, piştî tê male. Deme ku ji wir rê digihê, êdî berê xwe nadê ti deran û tê malê. Dema ku tê malê, êdî li malê, ew jina xwe û zaroyên xwe dibîne. Zaroyên wî li mal bû. Lê kurekî wî jî, bawerî bi wî ne dihanî.

Nuh, di wê heyemê de, deme ku hatibû malê, hingî, tiştî ku berî hingî bi kêfê jî mirovan re gotibû ji kurê xwe re jî dihêne ser ziman. Lê kurê wî jî, jê bawer nakê. Lê bialeqeder nabê. Nuh, ji wê yekê bêzar dibe.

Piştî, demek bi ser ve diçê, ku Nuh, hinekî dîn bi xwe re dimêne. Êdî dengê xwûdayê wî tê wî û xwûdayê wî carek din bi wî re dipeyivê. Wê carê xwûdayê wî, hinekî bi hêrs bi wî re ji bo mirovan diaxivê.

Nuh, ji axiftina xwûdayê wî, weke ku kabokên wî, êdî weke ku ji qaram dikevin. Weke ku qaramên wî dişkihin lê tê. Xwûdayê Nuh, jê re dibêje ”care dawiyê jî here wan dewetî ser rêya min bike, ku newin ezê vê dinya wan li wan xira bikim, dibin avê de bihêlim. Nuh, di deme ku wilo di bihizê. Êdî di cih de, ji cihê xwe de di rabê û dike ku herê û gotina xwûdayê xwe ji xalkê re bêne ser ziman. Nuh, diçê û ji wan re dihêne ser ziman. Lê wê carê jî, Nuh, weke herdû carên pêşî rastî nêzikatîyê tê. Herkes di jîyane xwe de di kêfê xwe de ya. Ti kesek li ti kesekê na hisêne. Yê ku zorê yê dîn dike jî ji xwe zora xwe dike. Zor kirin û xirabî kirin, êdî bi hev re di jîyane de pêşketîya. Hemû jî, ji ber ku xwûdê hatîya ji bîr kirin.

Ew xwûdayê ku hemû tişt xuluqandî û hemû tiştî daya tê ji bîr kirin. Yê ku ewqas dewlemendî û zêr û zîv daya mirovan di jîyane de ku jîyane xwe bibijîn, ew hatîya ji bîr kirin. Miorv ketîya nava kêfê xwe de. Êdî xwe li cihê xwûde dibîne. Hingî têrxwerîya, êdî dibêje ez karim hemû tiştî bikim. Lê mirov nikarê hemû tiştî bike. Yê ku harê tenê xwûdê ya.

Nuh, di wê demê de bi hizir bû. Di hizir di serê xwe de, lê ka çi dihizirî. Xwûdayê wî ew sê caran şandibû li mirovan lê hercaran jî bê bersiv mabû. Ya ku wî di dît, êdî xwûdayê wî jî di dît.

Nuh, bêzar bûbû. Lê xwûdayê wî bi hers bû bû. Piştî careka din, xwûdayê Nuh, pêre diaxivê û weha jê re dibêje. "hemû mirovên ku li gotina min ya ku te ji wan re hanî ser ziman ne hisandin, bê ceza kirin. Nahsî û zordarîya ku wan li ardê di nava xwe de çand, weke sedeme wê cezakerina wan bê. Ezê ji bo wê dinyê xirakim û ji nû ve ava kim. Jîndayên ku dijîn li dinyê, teyrik û sawal, û hemû heywenet jî, bi wê xirakirinê re wê bimirin. Lê wê gunehê wan jî, di sûkra mirovên ku ji rê derketina û bûna sebaba wê de bê. Ezê tufanekê rakim û hemû tiştî li ber wê û bayê bidima birin. Dinyayê hemûyî di bin avê de bihêlim. Wê hemû tişt, di nav de winda bê û wê jî holê rabê."

Xwûdê wilo ji Nuh re got û piştî dengê wî qût bû. Nuh, li ser wê gotina xwûdayê xwe, êdî hinekî bi hazn bû. Nuh, dilê wî biêşeka mazin bû. Bi wê êşê serê xwe rakir û li dora xwe meyîzend. Dilê wî biêş bûbû. Nuh, weke demeka dirêj wilo ji xwe re sekinî hizirî. Di serê xwe de çû. Di nav ramana de çû. Weke ku ji wê dinyê herê dunya ya din lê hat.

Ew hizirkirina Nuh, demeka dirêj bi wê re doma. Piştî yê ku ew bédengîya wî bi hizirkirina wî re ku li serwer bûbû, ne wî xira kir. Dengê xwûdayê wî xira kir. Nuh jî, nizanî bû ku ka çendî û çiqas demî ketîya nava hizran de û hazînî ya. Lê ku deng hate wî, hingî, weke ku ji nava hizna xwe bi hilçenê lê hat û hat xwe û li gotina xwûdayê xwe ya ku xwûdayê wî ji Nuh re hanî ser ziman hisand. Xwûdê, vê naqlê, weha ji Nuh re got:

"Min ti naqandî ji bo peymanên min yê ku ragihîhê ji mirovan re. Min ti weke *Nebîyekî* hilibijartî. Bila dilê biêş nemêne. Ew dinya ku wê xira bibe. Ezê ji bûna xatirê re û zaroyên tê yên ku wê li gor gotina te jîyane xwe bidomênin, êzî ji bo wan û xatirê tê, dinyê careka din ji wan re ava bikim. Wê ji bo xatirê de dunya ji bo ve ava bibe."

Xwûdê, wilo ji Nuh re got û piştî dengê wî qût bû. Nuh, li ser wan gotinên ku hiskirî, di xwe de, êdî weke ku pirr bihizir bû. Pirr hest û raman bi hev re di nava hev de di ser û dilê wî de ketina jîyînê de. Bi hev re gelek raman çêbûn hatina bîra wî. Hatina hişê wî.

Li ser wê gotina xwûdayê xwe, êdî Nuh pirr hizirî û hazinî di serê xwe de. Di nava hizran de çû û hat. Hizrek di wê deme ku ew di serê xwe de di hizirî di serê wî de çê bû. Ew hizir jî ev bû: "Nexwe, wê dinya ji nû ve

ava bibe. Mirov, wê êdî ji nû ve carek din bijîn. Lê yên ku ne di riya xwûdê de na, wê li ber helakê herin.”

Ev hizir, di serî wî de çêbû. Nuh, li ser wê hizirê, careka din hizirî û li ser mirovan hizirî. Mirovên ku wê li ber helakê herin, ew li ser wan hizirî. Dilê wî, çend ku ew ne di riyeke baş jî de bûn, ji wan şawitî. Nuh, di serî wî de, xwûdayê wî têgihîştina hemû deman bibîr kiribû. Deme Adam û hawa jî, di bîra wî de bû. Ew dê û bawê hemû mirovan bûn. Hingî, Necis bi wan leyîst û kir ku ew ji bihuştê werin derxistin. Î ro jî, bi mirovan leyist ku wan ji rêya xwûdê û qanciye derxe.

Nuh, demeka dirêj li ser wan demên berî xwe hizirî bû. Ew heta wê demê, bi temenkî pirr demdirêj jîya bû. Nuh, ew 960 sal bû li jîyanê bû. Pîr û kal bû. Lê weke ciwanekî li ser xwe jî bû. Piştî, xwûdê bi demekê re careka din bi Nuh re dipeyivê û weha jê re dibêje. ”Ezê baranaka pirr şitt bidima barandin. Wê di hundurê sê şev û sê rojan de, dunya, hemû nêvî wê bike bin avê de. Piştî sê rojan, wê ava baranê ya ku ji azmana tê, wê kêmbibe, wê zêdetir bibe. Bi wê re, êdî wê ji ardê jî, av bifîşiqê. Ji Tanûrên ku têde nan çêdibin, wê av derkeve. Ax, wê di bin avê de bimêne. Ti der, namêne ku wê di bin de nemêne. Lê ti, ji xwe re kiştîyekê çêke. Her sawal û ajalê ku li ser rûyê ardê heya, ji wan cohtekê bixiyê de. Her cohtê ku te kiriyê de, wê bina destpêka jîyane li dinyê ya piştî wê bê jiyîn.”

Ku xwûdê wilo got, êdî Nuh ji xwûdê re got, xwûdayê min, ezê çawa karibim, hemû ajalên di vê dema kin de bibînim û her yekê cohtekê bînim û bikime hundurê kiştî xwe de. Kiştî, ma wê çawa karibê, wêqasê hilde li hundurê xwe”

Li ser vê gotina Nuh ya bi pirsînî Xwûdê, êdî xwûdê careka din bi Nuh re axift û weha jê re got:

Ew jî karek ji karê min a. Ezê wilo bikim ku ji her sawal û ajalî, heywenet û beşeretî, cohtek were cem te. Kiştî ku tê çêkir jî, ezê hundurê wê wilo lê kim ku weke cihanekê bê, çiqas bikevinê de jî, wê hundurê wê tişî nebe.” Nuh, weke ku bersiva xwe hilda bû û êdî piştî tiştî ne hat serê wî ku ew ji xwûdê bigotin bipirsê. Piştî Nuh, bidest çêkirina kiştî kir. Wî kiştî xwe ji dara tûyê kir ku çêkê. Dara hajîrê ya ku hê tira û ku tira mirov karê wê weke qarîşekê bikar bîne, ew jî, di hundurê wê de bikar hanî. Nuh, ji ber ku pêdivîya wî bi hajîrê hebû. Her hajîr, navika wê di cih de tiştî bizrik dibû ku hê tir bû, û divebû û bizrikê wê dike ardê û jê re dibû dar.

Xwûdê wilo kir ku Nuh, di cih de bidest çêkirina kiştê kir û di hundurê sê rojan de bidawî kir. Çawa ku wî bi dawî kir, êdî baranê dest pê kir. Baran barî. Baran, di roja pêşî de, pirr bi şitt barî. Nuh, di nava wê baranê de, careka din jî, bakira hemû mirovan ku werin û bawerîya xwe bixwûdê bênin. Lê deme ku baran barî, êdî ti kesek ne li wî û ne ji li gotina wî bûna xwedî. Herkesek, ket derdê xilaskirina mal û seymenê xwe de. Nuh, deme ku wilo dît ku her kesek bi maê xwe ve diçê, êdî gota wan;

”ew malê ku xwûdê ev daya we xwûdê ya û karê ji wê jî bistêne. Male bi bawerîya xwe li xwûdê ji xirabûnê xilas bikin”.

Nuh, gota wan,” winê bi wî rengî male xwe ji xirabûnê xilas nekin”. Lê ti kesekî lê ne hisand. Baran jî di barî û av zêde dibû li ardê. Şat û çemên ku di harikin jî, ava wan zêde dibû û bilind dibû. Dicle, pirr bilind bû. Wilo bilind bû, ku derkete sere hemû tiştî û malê re.

Piştî ku Nuh kişt çêkir, êdî piştîre ji her heywenetî weke ku di navbara wan de peyman hatibê çêkirin, di rêzê de hatin û buhurtin û ketina kiştê de. Gurê ku li kuderê mihek didît hêrîşê wê dikir û ew dixwar, di wê demê de bi wê re di hewlbendîyekê de bû. Gur û mih, bi hev re bûn. Mar, bi mirov re bû. Lê bi ti kesekî ve ne dida.

Piştîre ku hemû tişt ket kiştê de êdî Nuh, weke yê dawiyê kir ku bikevê kiştê de. Lê berî ku ew bikeve kiştê de, jina wî, ketiyê de. Zaroyên wî hema bêja hemû jî ketinê de. Lê kurekî wî, hê li dinyê bû û bi malê xwe yê ku li ber avê ve diçû. Dikir ku xilas bike. Ew kurê wî jî, ji hêz û zaxmbûna xwe pirr bi bawer bû. Nuh gotiyê de, ”kurê min, wer û bikeve kiştê de, dev ji hemû tiştî berd.” Lê kurê wî lê nahisand. Gota Nuh ”na, ezê neyê. Ez karim li çareya serê xwe binerim. Dema ku av bilind bû, ezê çima ser çiyayê herî bilind û xwe xilas bikim.

Piştîre Nuh, ket kiştê û lê sûwar bû. Lê hê jî dilê wî bi kurê wî ve bû. De ne, ew kezêb bû. Dilê her bawî bi zaroyê wî ve ya.

Av jî, hin bi hin bilind dibû. Hin bi hin li dinyê av zêde dibû û dunya di bin avê de dima. Lê kiştê wî, ji aliyê xwêde vê jî dihat parastin. Ew wê tiştêk pê ne hatiba. Lê li ser rûyê ardê çî hebû, wê binav bûba û wê dawî lê hatiba. Nuh, bi çavên xwe re li ava ku bilind dibû dimeyîzend, lê di ser û dilê xwe de jî li kurê xwe yê ku lê ne hisandî û ne ketî kiştê jî di hizirî û di hazinî. Di wê deme ku ew di hizirî û di hanişînî, xwûdê pêre axift. Di deme ku pêre axifti, xwûdê ya dilê wî zanibû û weha got, bila bawerîya te li min hebe û ji tiştêkî ji min ne kev xûf û gûmanê.” Piştî wê gotinê re Nuh, got ”xwûdêyê bila, ez ti carî li te ne ketime xûf û gûmanê.” Lê di wê deme ku Nûh di axift bi xwûdê re de, hingê di dilê xwe de xwest ku

tişteki ji xwûdayê xwe bixwezê. Lê di xwe de ma sekinî ku bixwezê û an jî nexwezê. Piştîre bîryar da û ji xwûdayê xwe xwest ku kurê wî yê ku li kiştê sûwar nebûyî bi parêzê. Lê deme ku Nuh wilo ji xwûdayê xwe xwest, hingî, xwûdayê wî bi dengêki bi hers, bersiv Nuh û weha jê re got; ” ku ti careka din bahse wî ji min re bike, ezê tê jê ji yê bîbawer binivîsêm.” Ku Nuh, wilo hiskir, êdî Nuh, ji xwûdayê re ceraka din din got ”xwûdayê min, min afûka, ji ber ku ew kurê min bû dilê min ew bi min da gotin ji te re.” Piştîre xwûdê gotiyê de, ”bila li min kê mî nebe û li min bi hizira”. Piştîre Nuh ma sekinî. Di wê navberê de jî, av bilind dibû. Kişt jî, bilind bû. Piştîre, ku ava gelekî bilind bû, êdî kişt li ser avê re hat û li ser çiyayê Cudî ku navê xwe ji navek ji navê xwûdê jî digirt ma sekinî.

Di kiştê de Nuh, bal û heya wî li derve ve bû. Xwûdayê wî di bîra hişa wî de bû. Li wî di hizirî. Nuh, kurê wî jî di hişê wî de bû.

Piştî ku av bilind bû bû, êdî kurê nuh jî, dike ku herê û xwe bigihêne cihê herî bilind. Lê ew wê yekê nikarê pêk bîne û di nav avê de winda dibe. Av ku bilind bû û kiştê hat û li ser serê Çiyayê Cudî sekinî û piştîre, êdî rewş, bi wê re bi sînora nema. Av hinekî dîn jî bilind bû. Xwûdê, ji wir, berê kiştê Nuh û yê ku bawerî bi wî û xwûdayê wî hanîna û ku pêre na, kiştê wan, li li ser Çiyayê Cudî ne hişt. Av ku bilind bû, êdî wilqasî bilind bû. Êdî bi ser avê re kiştê hat û li ser ser çiyakê herî bilind ku serê wê di nav awran de derbasî biber azmana ve dibû, çiyayê araretê. Li wir, êdî, weke ku kiştê bû xwediyê sekna xwe ya mayînda.

Kiştê Nuh, li wir 40 rojî ma. 40 rojî li ser avê ma. Her roj, Nuh, ji xwûdayê xwe di pirsî ku ka wê karibin herina xwerê. Lê Xwûdayê Nuh, ew li wir dida sekinandin di kiştê de. Piştîre, xwûdayê wî, aqilek kira serê wî de ku Nuh, teyrikna ku difirin bişêne ku ka av kê mî bûya û an jî ne bûya. Ji wê roja yekemin heta roja 40’min, Nuh, her roj teyrikke şand. Lê her teyrika ku wî şand, lê nevegerîya. Nuh, kevokê hertimî li cem wî bû. Ahlî wî bû bû. Roja 40’min, Nuh, kevokê dişêne. Kevok, diçê û li ser hemû herêmên ku di bin avê de na, li ser wan re digerihe û li wan dinerê. Kevok, xwûdê jî, hêzekê dike pirkên wî de ku karibê dayikê bi firê û newastihê.

Kevok, heta devera ku karê herê diçiyê de û difiriyê de. Kevok tê ber cemê diclê. Li wir, darna, zeytunê ku Nuh dizanî hebûn, kevokê ew dîtin û çiqilkê biçûk ji wê kira devê xwe de û vegegerîya û hat cem Nuh. Ku kevok hata cem Nuh, êdî Nuh ji hatina kevokê û çiqilkê dara zeytunê fahm kiribû ku êdî av li ser ardê çikaha ya. Bi çikîna avê re, êdî ard, bixwe û axa xwe ya harî maya.

Nuh, piştî hatina kevokê re ji kiştâ ku li ser çiyê bi çikîna avê re ku hatîya û li ser ardê sekinîya jê kirin ku derkevin. Lê xwûdayê Nuh, pêre axift û gotiyê de "di kiştê bimênin, nahaka paya nebin ji kiştê." Nuh, li gotina xwûdayê xwe hisand û jê derneket. Bi ser axiftina Nuh û xwûdayê wî ya bi hev re sê roj buhurtin. Sê roja roj derket û germehîyaka pirr xort derxist û da dinyê. Dunya germ kir. Xwûdayê Nuh, wilo kir ku kiştâ Nuh, ji çiyayê araretê were û xwe li çiyayê cûdî bibînê. Dema ku Nuh ji kiştê derket, li wir, wî xwe dît.

Hersê rojên ku derketibûn, dunya hişkkiribûn ji harîtîya ku ji şûn çikîna avê mabûn.

Nuh, deme ku ji kiştê paya bû û lingê xwe yê pêşî danî ser ardê, hingî dît ku wa ard, dîsa weke berê lê hatîya. Lê li şûnê ti tişteyê nemabû. Di tufanê de hemû tişt winda bûbû. Ji mirov û sawal û heywenetan, yên ku bi Nuh re bûn û jê bi bawer bûn û bawerîya wan bi wî re li xwûdayê wî hebûn li jîyanê mabûn. Bi wî re, kurên wî bûkên wî jî ji kiştê derdikevin. Piştî ku Nuh, ji kiştê paya û derket, êdî hemû sawal, ajal û heywenet jî coht bi coht ji kiştê derketin û li dinyê belav bûn, ku êdî bijîn. Tevî ku hemû ajal derketin, dîsa weke ku dilê Nuh ne rehet bû. Weke ku tişteyê û an jî yek li şûnê di kiştê de mabê lê hat. Ev hizir û hîs xwûdayê wî kira serê wî de.

Nuh, li ser wê hîsa xwe ya ku di xwe de hîs kir, li şûn xwe vegeyîya û çû hundurê kiştê. Dît ku wa Hacîreşk, wê li ardê ya û nikarê bifirê. Weke ku çendê wê birîndar bê, ji ber wê nikaribê bifirê. Nuh, rahiştâ wê û ew bi xwe re girt. Piştêre ku hinekî dî meşî, dît ku wa mar, wê di devê qûlekê de sekinîya û dernekeve. Nuh, deme ku bi tememî bala bi hey da ser wê dera ku mar têde ya, dît ku wa, ewder qûleka ku di dema tufanê de vebûya ya. Mar jî, ji ber ku av ne dizê(herikê li hundurê) li hundurê xwe di devê wê de bicih kirîya. Piştêre Nuh, ew jî, ji wir derxist û hanî derve. Mar li derve ji Nuh qaraha û weke hemû ajalên din çû bi riya xwe de ku êdî bijî. Lê Nuh, piştî ku derket û ji xwe re mal ava kir, heta wê demê jî, hacîreşk li dem wî ma. Li malê wî ma. Wî teyrikî, di malê de di dema hêkkirinê û çêlik çêkirinê de di hundurê male de ji xwe re hêlîn çêkir.

Ew çûk, êdî weke baxtê wê ma û her demsalê wê di malan de di hundurê xanîyan de hêlîna xwe çêkir. Har sal wê hêlîna xwe çê dikir. Ku demsal buhurt û wê jî goçê deveraka dî dikir. Wî çûkî, hêlîna xwe ne disilikand û demsala piştêre jî dihat û têde di rûnişt.

Nuh, piştî tûfanê re, êdî li jîyanê maliyên xwe yên li şûn mana re jîyane xwe didomêne. Piştî tûfanê re, ew ku di bi aramîyaka ku ji bo

xatirê jîyane wî ya li dinyê ku xwûdê kirîya dilê mirovan de ew dijî. Nuh, serdemeke din jî, bi zaro, newî û newîçirçirkên xwe yên ku piştire tèn dinyê re dijî. Nuh, bi tememî wê heta tufanê 960 salî dijî. Lê ew demeka dirêj jî piştire tûfanê re dijî. Di nav mirovan de, ku rê şanî wan dide, dimêne. Ew, aqil dide mirovan. Ew destûr û zagonên xwûdê fêrî mirovan dike.

Nuh, ji mirovan re dibêje ku "aqil bûya ji bo mirov bi wê di rîya xwe ya jîyanê de bimeşin û êdî carek din weke deme berî tufanê ji rîya xwe xwûdê dernekevin diafirê. Wî got, ku "xwûdê, aqil çêkir û kira serê mirov de.". Wî got ku "mirov, bi bûna qil re, ji dinya heywenetan û ajalan cudabû bû û beyenî bû.

Xwûdê, kiribûn zanîna Nuh de ku wê di demên piştî wî re wê çend pêxember werin. Nuh, ew jî dizanî. Xwûdê, dem jê re kiribû bêdem, ku ew karibê li demê li hundurê wê meyzêne û wan jî bibîne. Nuh, ji mirovên li dora xwe jî gotibû ku "xwûdê, dinya çêkir ji bo jîyanê." Bi wê re got ku "mirov, divê ku hertimî aqilê xwe bikar bîne û bi pê, rîya xwe bibîne."

Nuh, deme ku tê ku herê ber dilovanîya, di deme zikretan de, hemû maliyên xwe li dora xwe dide li hevdû û şîretên xwe yên dawiyê li wan dike. Ji wan re dibêje ku , wê piştî wî re çend pêxember werin. Ji wan re dibêje ku her dem û serdeme ku pêdivî pê bû, "wê xwûdê pêxemberne ji we re bişêne." Lê ji wan re dibêje ku "win di rîya xwe de bin, wê xwûdê jî li cem wan bê."

Nuh, deme xwe, weke deme ku bi xwûdê tê jiyîn binav dike. Lê dibêje ku wê êdî "xwûdê li ser were bê û wê bi yên ku peyemên wî ragihênina li we, wê bi we re bê."

Xwûdê, Nuh û kurên wî, pîroz kirin li jîyanê û tirs û xem ji wan dûr kir. Ew, bi aqil, mazin kirin û li jîyanê li ser hemû heywen, ajal û sawalên xwezayê re girtin. Lê ji wan jî, xwest ku rêz jê bidina dora xwe û wî. Xwûdê, di wê demê de, deme bawê me adam û dayika me hewa bibîr xist û ew dilopa xwûnê ya pêşî ku rijaha bû li bibîr xist û kira hişê wan de û rijandina xwûna hevdû ji bo mirov qadaxa kir. Xwûdê, mirov ji nurha xwe afirand û xwe têde dît. Bi Nuh re axift û jê re got ku "ezê kim ku zûrîyeta te li ser rûyê ardê zêde bibe. Lê wê ji min re dua û berg jî bike. Vê jî, ji wan re bibêje." Bi wê re, xwûdê ji Nuh re got, ezê peyema xwe bi zûrîyet û dûndana re ji deman buhurênima deman û mayînda û qayîm bikim. Piştire ji Nuh re got, ku "êdî ev tûfanên ku wan(mirovan) ardê helak bikin, wê hew çê bibin. Lê ew, bila êdî xirabiyê nekin. Ne li ber

min û ne ji li ber hevdû.” Piştire xwûdê weha jî ji Nuh re got, Yê ku keskesor di nav awran de buhurandî, ez im. Ew jî, nîşanaka peyman a. Ne tenê mirov, wê hemû jîndayan li jîyanê jî, bi wê min û peyman min bi bîr bikin û fahm bikin. Ezê, wê bibîra wan bixim.”

Nuh, piştire, zêde li jîyanê manêne. Piştire, xwûdê cihekî ku wî ji jîyanê li wir qûtnekê lê ku ser dinyê re ji wî re çê dike. Wê bi jina wî ya ku di ti şert û mercan de ew bi tenê ne berdayî, li wir di aramiyê de dide jîn kirin. Piştî wî re hemû nebî û pêxemberên ku werina li ser rûyê ardê, wê wî bibîr bixin. **Ew, êdî weke bawê hemû pêxemberên ku werin û herin wê hebe**

Nebî Nuh, piştî wêqasê re, wê demeke dirêj bijî. Wê temenekî ku dihat gotin ku 960 salî bû wê bijî. Li ser wê wê re wê bijî. Ew deme Nebî, Nuh, ji bo mirovan, di fahmkirinê de demeke ku divêt ku pîrr ancama jê werina derxistin a. Ji ber ku ew dem, rastiye şanî mirovan dide. Nebî, Nuh, li Cizîrê bû. Piştî wê re jî, Cizîrîyan, bawer ne dikir ku Nebî Nuh çûya berdilovanîya xwe. Wan digot ku ”Nebî Nuh, xwûdê cihek jê re çêkiriya û ew xawr bûya û nahaka li wir a. Ew me hemûyan dibîne. Kirinên me hemûyan dibîne. Ji kirinên me yê baş kêfxweş dibêû ji kirinên me yê xirab jî bidilêş dibêt. Bi vê yekê re bahse wî dihat kirin. Li Cizîra bota, ku bahse Nebî Nuh dihat kirin, weke ku ava diclê tede bisekinê li mirov dihat.

-----oOo-----

Di vir de, divêt ku ez bibêjim ku Nebî Nuh, li wir, Hê jî, tirba wî li wir, tirba wî, piştî wî re, ku ew deme ku dçêt ber dilovanîya xwe li wir dihê çêkirin. Ew ji wir, nayê labitandin. Cizîr, hinekî jî, weke bajarê Nebî Nuh jî, tê zanîn. Ew zanîn, heta wê demê jî, di nav kurdan de serwer bû. Hertimî bahse wî dihat kirin. Ku bahse Cizîra bota dihat kirin, bi wê bahsekirina ku bahs dihatkirin re, weke ku bahse Nebî Nuh jî bikin li mirov dihat. Ji xwe di deme gotin û vegotinê de, mirov ji er gotina ku dihat ser ziman, hilmeke Nebî Nuh dihilde ji dil. Her mirovê alim û zane, hertimî xwe li wir li Cizîra bota digirt. Ji ber vê yekê, ew der, weke navendeke zanînê jî dihat zanîn.

Nebî Nuh, herkesekê ku dihat wir ku kî û ji kuderê jî ba, wê li wir carekê çûba bertirba Nebî Nuh, sekinî ba, û wê duayak û bergek bikira. Her mirovê ku dihat wir, ku sêrojan li ber tirba Nebî Nuh dima û li wir toba bikira, weke hecîyekî jî dihat dîtin. Her kesekê ku diçû û li ber tirba wî disekinî, li ber tirba wî, pêşî toba xwe kir û soza xwe ji dilê xwe dida û piştire li wir bergiya xwe ya ku dikir temem dikir û ji wir derdiket.

Divêt ku ez bibêjim ku tirba Nebî Nuh, li gorî mazinatiya wî hatiya çêkirin. Nêzî, qama sê mirovan, dirêj hatiya çêkirin. Deriyê wê ji zêr hatiya çêkirin. Hêtên wê bi zîv û zêr hatina xamilandin.

Keçelok, piştî ku hatibû wir, li wir li mêhvandariyê mabû. Lê yên ku ew li wir naskiribûn bûbûn. Yên ku ew naskiribûn jî, dizanîn ku ew kurê kê û dayika wî ji male mîran a. Ew yek, dizanîn. Bi wê zanîna xwe re êdî hem nêzî wî dibûn û ew pêşwazî dikirin.

Keçelok, ku çû qasrê û li ber mîr rûnişt, êdî weke herkesekî, mûhaqqak, wê serbûrîyên xwe ji mîr re bi lêv bikira û bihanîya li ser ziman.Ew, hê neçûbû qasrê. Ew li mêhvandariyê rûniştibû. Lê divêt ku mirov bibêje ku mîr bixwe jî, car bi car hatiya û li wê mêhvandariyê di nav mirovên ku dihatin û levdîrûniştin û civata xwe lidardixistin bi wan re dirûnişt û dida û distand. Ew çendek bû ku keçelok hatibû wir. Di deme ku hatibû wir, tiştêk bi berçavên wî ketibû û wî ti carî ji bîr ne dikir. Ew jî, ew keçika ku navên wî pê ketibû bû.

Ew çendek bû ku keçelok hatibû wir. Li wir, bi gelek mirovan re jî hevnasîn kiribû. Wî gelek naskiribûn. Piştî ku demek têve çûbû bû. Êdî piştî, rojekê, hinek, mirovên ku ku ka ji kuderê bihiştibûn ku ew ji male mîran a, li ber wî bilêvkirin û hanîn ser ziman. De ne, wilo hanîna ser ziman, ti carî rast jî, ne dihat dîtin. Lê çawa ku bihîstibûn, wilo jî, hanîbûn ser ziman li ber wî. Gotibûbûnê de ku ka ew çawa ji male mîr a. De ne, navê mîrê bota hebû. Ku gotinek jî ba, ku ji hundurê qasrê ba û ji dervî qasrê jî ba, zû dihat hiskirin û bihîstin. Ji ber vê yekê, di deme ku wilo hatibû ser ziman ji aliyê hin mirovên ku di deme ku bi wî re bi karwanî hatibûbûna wir li ber wî û hinekî mirovên din jî, êdî piştî ew gotin, di cih de, hatibû bihîstin. Piştî yên ku bi lêvkiribûn, jê re gotibûn ku çima heta wê kêlikê, neçûya nava civata mîr û li ber wî nerûniştîya. Ev weke pîrsekê jî hatibû ser ziman ji wî re.

Lê keçelok, bi dilxweşî pêşwaz kiribû. Wî, di deme ku ew gotin hiskiribû, tenê, bi çavekî li nava çavên rêhevalê xwe nerîbû û hwd. Ji wê û pê de, ti tiştêkî din jî, ne kiri bû. Lê piştî bi qadarekî re, êdî keçelok jî, li ser wê gotinê mereqkiribû û di di dilê xwe de xwestibû ku herê û dîwan û civata mîrê bota bibîne. Ew mereq di wê heyemê de bi wê re pîr çêbû bû. Lê weke ku hinekî xwe girtibû û ti tiştêkî ne gotibû. Piştî, ku demek têve çû, êdî wî kira serê xwe de ku herê û civata mîrê mazin bibîne. Piştî ku wî ev kira serê xwe de, êdî li ser hizirî ku ka wê çawa herê wir.

Keçelok, piştî ku bîryara xwe bi vî rengî da, êdî piştî berê xwe da qasrê bidest çûna li Qasrê kir. Keçelok, di deme ku diçû de jî, di serê xwe

de dihizirî. Di serê wî de, hizir hebûn. Di serî de dayika wî ya ku ji bo wî pirr delal bû hebû. Dayika wî, di wê demê de hat bîra û ket berçavên wî de. Di deme ku ew dimeşî de, weke ku ew jî bi wî re di meşê de bê, lê dihat. Wî jî, di xwe de bi wî rengî hîs dikir. Weke qasrakê dimeşê ku were û herê qasrê. Ku weke bêhnekê meşî, êdî tê ber deriyê qasrê û ji devê dêrî dibuhurê û diçê û dikevê hundurê hawşa qasrê de. Di deme ku ew dikevê hundurê hawşa qasrê de, ew dibînê ku wa çûn û hatinaka pirr mazin wa heya. Ew, di deme ku dikeve hundurê hawşê de, pêşî, hinekî weke qadarekê bi çavna bi bal heya xwe dide dora xwe û li wê çûnûhatina ku dibêt dinerê. Lê ew wilo zêde di cihê xwe de manne sekinî. Piştî ne bi gelekî re, ew gavên xwe hinekî dîn sivik dike û dike ku bi buhurê û herê û bikeve hundurê qasrê de. Dêrîya dîwana hundur, di wê re, pirr çûnûhatin dibût. Keçelok li wê çûnûhatina nerî. Lê piştî, bi demekê re ket serî wî de ku ew jî bide dîv wan mirovên ku di deriyê hundur de di buhur in û diçîna hundur û ku suxratîya mîr û mêhvanînen wî yên k li dîwana wî na bikin. Ku ew dide xwe û gavên xwe diavêje û hinekî dimeşê, êdî tê û li ber devê deriyê hundur ê dîwanê disekinê. Di deme ku ew ew tê ber devê dêrî, ku Keçelok gava xwe diavêjê û dikeve hundur de û ku gavekê di hundur de diçê û han jî naçê, li ber devê dêrî li aliyê hundur rastî mirovekî ku wê çûnûhatinê û sûxrakirinê bi gotina xwe bi rê ve dibêt têt. Ku keçelok tê dahma wî, êdî pêşî li nava çavên wî dinerê û piştî silava didiyê de. Di deme ku ew silavê didiyê de, hingî, ew jî, silava wî dihildê û wî pêşwazî dike. Ji rewşa Keçelok dihat fahmkirin ku ew di wê demê de ne ji Cizîra bota bû. Ew ji deverna din hatibû. Piştî ku hinekî Keçelok û Yê ku sûxratîyê bi vî re dibêt, êdî ew rê şanî Keçelok didêt ku ew herê û li dîwana mîr rûnihê. Keçelok, di deme ku ketibû rê û hatibû de, dayika wî, cilna pirr xweşik ku weke ên mîran û an jî kurmîran bû dabûyêde ku ew bi xwe re bibe. Wî jî, di wê heyemê de ew cilên wilo xweşik li xwekiribûn û bi wan hatibû ku li dîwana mîr rûnihê. Ji ber wan cilên wî yên li ser wî û baqijîya wî, weke yekî bi tîfra hatibû dîtin û ji ber vê yekê, wî di wê heyemê de, rêz û hûrmet girtibû ji yê ku sûxratîyan bi vê re dibîr li qasrê. Keçelok, di deme ku ew hat û keta hundurê qasrê de û hinekî meşî û hat û gihşt dîwana mîrê bota, êdî dît ku heylo wa çî dîwan a. Wa dîwanaka ku tişî mirovên ku ji xwe bitîfra na. Hemû jî, mirovên ku ji xwe bi bawer û ewla na. Her yekê, divêt ku serekê aşîr û an jî êlekê bêt. Gelek ji wan, weke zaneyan jî bûn. De ne, divêt ku ez bibêjim ku mirovên zane û aqilmend, bi cil û bergên xwe ve hinekî ji mirovên li dora xwe kifş bûn. Ji ber vê yekê jî, ku mirov li wan

dinerî, di cih de, êdî mirov ew nas dikirin. Di wê heyemê de, mirovên ku li civata mîr rûniştî bûn, ku li wan û li cilên li ser wan dihat nerîn, di hat dîtîn ku ew mirovên ku di nav civat û xalkê de ên li pêş bûn.

Keçelok, ku navên wî bi wan ket, êdî wî hinekî bi çavna ku matmayî li hundur li wan mirovên ku rûniştî nerî. Mîrê bota, li cihekî ku her mirovê ku li dîwanê rûniştî ku ew didît rûniştî bû. Nerîna herkesekî, digihişt wî. Nerîna mîr jî, digihişt herkesekê li dora wî di wê heyemê de. Keçelok, di deme ku ket hundur de, weke ku bala çend mirovan kişanda li ser xwe. Ji çavên ku bi bal û hey ku çûna li ser wê di wê deme ku ew ket hundur e ev yek kifş bû. Keçelok, li cihekî ku ji mîr dûr lê ne zêde dûrî devê dêrî lê rûnişt. Lê cihê ku ew lê rûnişt jî, çav û nerîna wî, herkesekê li wir yek bi nav di dît. Lê çavên wî bi mîr ketibûn û êdî bala wî ji ser mîr qûtnebûbû.

Ku ku her weha hinekî buhurt, êdî Keçelok, bi bêdengî bidest hisandina li wan kir. Ji di deme ku Keçelok ket hundur de, axiftina di nava wan de dibût. Piştî ku ew rûnişt jî, êdî wê axiftina di nava wan de berdewam kir. Di wê heyemê de, weke bêhnekê axiftin bûn. Keçelok, di deme ku ketibû hundur de, weke ku ji aliyê pirraniya civatê ve ne hatibû kifşkirin. Lê mîr kifşkiribû. Di wê demê de mîr diaxift. Mîr, piştî rûniştina Keçelok re, bi hinekî re, axiftina xwe bi dawî kir. Piştî wî re çend mirovên din jî, mafê axiftinê girtin û axift in. Lê piştî carek din mîr, weke ku mafê axiftinê girt ku biaxivê. Lê mîr, wê cara dawiyê ku mafê axiftinê girt, ji dêla ku axiftina bike, di nav civata xwe de bi dengê bilind û ji xwe qayil, berê xwe da Keçelok û carak din gotiyê de "ti bixêr hatî civatê û bi serçavên hatî". Mîr wilo got û ma sekinî di cihê xwe de. Piştî Keçelok jî, mafê axiftinê girt û silav Mîr hilda û wî jî bi heman awayê silav dayê. Dengê axiftinê ê keçelok ku ew pê axiftibû, ne weke ê mîr wilo zêde bilind bû. Dengê wî, ne weke ê mîr stûr jî bû. Dengê mîr, pirr bilind, stûr û bi bandûr hatibû. Keçelok jî, ew bandûr di xwe de hîskiribû.

Piştî ku Keçelok silava mîrê bota hilde, êdî Keçelok, ji mîr re li ser pirsîna wî, bahse hatina xwe ya li wir kir. Navê dayîka xwe hilda. Navê malxalanê xwe hilde. Ku wî navê wan hilde, êdî mîr weke k hinekî waqîfî rewşê û hatina wî bibe lê hat û bi wê yekê bi awayekî bi bal heya xwe da ser Keçelok û lê nerî. Keçelok jî, ew nerîna mîr ya bibal ya li ser wî ku hayîdar bû farqkiribû. Lê wî ti tiştê, di xwe de weke ku ne dixwest ku bide li der. Lê bale Keçelok, pirr mazin çûbû bû li ser wî.

Mîr, di nerîna xwe ya li wî de, weke ku heydarî tiştina bibe lê hatibû. Lê mîr, di wê heyemê de, mafê axiftinê dabûbû Keçelok. Keçelok, diaxift

û wî bahse xwe û rêwîtîya xwe ya ku hate wir kiribû dikir ji mîr û ji dora wî re. Mîrê bota, wilo dihat zanîn ku weke yekî ku ti carî di civata wî de ti tiştekan ji hayîdariya wê neravê. Wilo ew dihat zanîn.

Keçelok, weke demeke axift ji mîr û ji dora wî re. Bahse xwe û cihê ku jê hatî û rêwitiya xwe ji mîr û ji dora wî re kir. Piştî axiftinê bi qadarekê re, Keçelok, axiftina xwe bi dawî kir û ma sekinî. Lê piştî ku ma sekinî jî, bala mîr li ser wî bû. Mîr, li hamanê bû ku weke ku wê bi axifta. Wilo li ser xwe ji bo axiftinê dihat dîtin. Lê di wê rewşa xwe de mîr, weke bêhnekê li Keçelok nerî. Keçelok, jê re hinekî bi hey hatibû. Bi wê heyîdariya mîr re, ji mirovên li dîwana wî re jî, weke ku hayîdar hatibû.

Dem buhurtibû. Reş, ketibû ardê de. Dunya li derve reş bû. Lê li hundur, bi çirayan hewirdor, weke ku roj bê, hatibû rohnîkirin. Keçelok, ku weke bêhnekê axiftibû û piştî, êdî ne bi gelekî re mabû sekinî. Piştî Mîr, piştî wê deme hayîdariyê ya li ser Keçelok ya wî û piştî, êdî bidest axiftinê kiribû. Di deme ku axiftibû, hem di axift û hem jî bala wî li dora wî bi garandina çavên xwe ya mîr re li hewirdorê digerîya. Lê bi teybetî, heya wî li diçû ser Keçelok. Keçelok, hem bi gotinên ku gotibûn û hem jî bi rewşa wî ya di wê demê de ya li berçav re, weke ku nerîna wî bi zêdeyî diçû li ser keçelok.

Li Ciata mîr, gelek mirovên zane ên ku ti tiştekan ku didîtin wê ji bala wan neravî bana hebûn. Di wê heyemê de, keçelok, piştî axiftina xwe re, bala wê li ser dora wî bû. Bi çavna şaş û matmayî li dora xwe dînerî û çavên xwe digerand.

Rewş, bi wî rengî, weke bêhnekê berdewam dike. Di wê heyemê de, mîr, bala wî pîr li Keçelok bû. Mîr, piştî ku axift û piştî, weke bêhnekê di bedengîyê de dimênêt. Lê piştî, wê bêdengîya xwe xira dike û berê xwe dide bi Keçelok ve û bidest axiftinê dike. Di deme ku berê xwe da Keçelok, wê berîdana wî, bala hemû mirovên li civata wî kişandibû. Li civata wî, bi dehan mirovên zane û ên serek hebûn. Lê mîr, berê xwe dabû wî. Ew kî bû? Di wê heyemê de, weke ku ev pîrs di serê gelekên ku li wir rûniştî bûn di wê heyemê de çûbû bû. Mîr, di deme ku berê xwe da wî û bidest axiftinê kir de, her weha axift;

” .. ez fahm dike ku ti riyaka dîr hatî. Te bahse xwe hinekî ji me re kir. Min fahm kir ku ti yekî ji maleka mazin tê. Mirovên ku ji malên mazin tîn, çi pîrs werina wan, wê bêbersiv nahêlin û bikevina çi rewş de û an jî çi rewş were ber wan jê naravin û têde bi serdikevin. Ka ma ka tu jî, yekî bi vî rengî yî”. Mîr, ev gotin gotibû û mabû sekinî. Ev gotinên

mîr, weke ku Keçelok, ne li bendî wan bû. Lê hatibûbûnê de. Vêcê divîyabû ku wê bibersivanda. Lê ka wê çi bersiv bida? Ew jî, êdî weke ku weke pirsêke din ya di serê wî de bû di wê heyemê de.

Keçelok, bersivaka kin da mîr. Gotiyê de, “keremkê mîrê min, şert û pirsên te çina bibêj” Keçelok, ev got û ma sekinî. Ev bersiva keçelok, di serî de bala hemû kesekê li dîwana mîr hanî bû ser wî. Di wê demê de, mîr, çi hata hişê wî pirsî. Weke demeke dirêj wê axiftin û danûstandin û hwd, di nava wan de bû û berdewam bû. Civatê, li wan nerî û heya xwe da ser wan. Ew civatê ku hê li wir nû bû, balak kişandibû ser xwe. Hemû pirsên ku mîr pirsîbûn, bi awayekî ku dilgirtibû û têr bibersiv kiribû. Bi wê rengê, mîr û keçelok, axiftina di nava xwe de domand. Civata wan, heta demeke dirêj dimî. Piştî, ku dem tê demeke dereng, êdî civat jev belav dibêt. Yên ku mêhvan in, diçina cihên ku ji wan re ji bo razanê hatina amede kirin. Yên ku ji wir jî bûn, êdî derdikevi û rê digirin û tèn malên xwe.

Keçelok jî, di wê heyemê de, ku civate jev belav dibêt, êdî ew jî, di rabê û tê cihê ku ew jî lê dimnêt. Lê Keçelok, bala mîr, kişandibû ser xwe di wê heyemê de. Keçelok, jî, hinekî di wê farqê de bû. Lê weke ku ne wilo zêde di wê farqê de bû. Ew di serê xwe de, ew keçika ku wî dîtibû ew di bin sahwa xweşikatiya wê de mabû. Ew car bû ku wî ew dîtibû. Ji wê carê û pê de, êdî wî ew ne dîtibû. Gelo ew Cin bû? An jî mirov bû? An jî, tiştêkî din bû? Ne kifş bû. Mirov ba li kuderê bû. Ji cil û bergên wê dihat dîtî ku ew ne keçikeke ji rêzê bû. An keça mîrekî bû mazin bû û an jî ya keyekî bû. Ma ji wan p pê de, wê ya kê ba? Di wê deme ku wî ew dîtibû jî, li dora wê pîr keçikên din jî hebûn.

Keçelok, ew keçika ku berî hingî wî ew dîtibû, ew di ser û mejiyê wî de bû. Ew pîr li wê dihizirî. Bi wê hizirkirinê û wê hazna ku ji wê hizirkirinê girtibû di xwe de dimeşî. Bi wê hizirkirinê, wî nizanibû ku çendî û çiqasî meşîya. Hew dît ku wê ew li cihê xwe yê ku ew lê maba bû. Çawa hatibû wir û di kuderan ve hatibû wir, ew jî di wê heyemê de ne di farqê de bû. Piştî ku keçelok, hat cihê ku lê dima û piştî ne bi gelekî re ku kare xwe kir û xwe dirêj kir ku razihê, piştî ne bi gelekî hin bi hin ji wê wastandina ku wê hizirkirina wî ya di serê wî de ku dabûyê de, ket xewê de. Ket xewê de û hinekî razihê. Piştî ku dem tê ber fecrê, êdî ew jî, ji xewê di rabê. Lê wilo lê hatibû ku wî navên xwe girtibûn û vekiribûn. Wekî din jî, tii tiştêkî din di serê wî de nebû. Çûna wî ya li dîwana mîr û lê rûniştin û axiftina wan ya bi hev re, weke xewê dihat bîra wî. Lê razan û xewe wî jî, ji xwe, ne dihat bîra wî. Piştî ku Keçelok, rabû

ser xwe, êdî xwe girêda û jidand û kir ku derbikeve. Ew roj, rojaka pirr xweş bû. Di rojên wîlo xweş de, mîr bi mêhvan û mirovên li dora xwe re di hundur de manêne. Bi wan hemûk, bi hev re, têne ber diclê û li wir, bi awayekê seyranî lev dirûnihin dîwana xwe ava dikin. Di wê demê de jî, nêçîrvanên kewan jî, bi kefesken kewan ên ku li milê wan in bi hev re dikevina rê de û bi mîr re tên wir. Gelek ji wan kew bi wan re hene. Lê gelek ji wan kew bi wan re nîn jî. Wê ji nû ve li wir, bikin ku kewna ji xwe re bigir in, Lê mirovê ku kewê wî bû wê herê xafka xwe dêne û wê kewê xwe yê ku heyî bikiyê de. Deme ku kewên din jî hatina cem wî kewî, êdî wê ew kew jî, bikevina hundurê xefkê de û werina girtin. Wê êdî kew, zêde bibin. Kewên ku ji deme çêlîtîya wê ve hatî ahlkirin(kedîkirin), ew kew, êdî çî ji bibe, wê ji xwediyê neqarihê. Axlabê jî, kewên kedî, ji bo ku kew werina girtin di xefkê de tên bikarhanîn.

Kew, di vir de, em gotinekê li wê bibêjin û bibuhur in. Ev yek, weke ku weke pêdiviyekê ya. Dii nava xalkê de li ser kew û teybetmendî û xosletên wî pirr vegotin û gotin hebû. Kew, bi hev re girêdanaka wan hebû. Di deme ku yekî ji wan yê din li kuderê dît, wê were çem wê. Bi vê yekê re, kewên barrî jî, ji hevdû re kedî na. Lê ji mirovan re piştî ku hatina girtin û hatina kedîkirin, êdî kedî dibin, Wekî din jî, ne kedî na. Dii deme ku kew, yek didît û hat cemê, êdî li wir, dikeve xefkê de û tê girtin. Ji ber ku bi vê rengî kew ji bo girtina kewan tê bikarhanîn, tê gotin ku “kew, dijminê tuxmê xwe ya”. Bi vê gotinê, gelek gotin û vegotin hatina afirandin û gotin. Mirovê ku xayîntî li dora xwe ji mirovên ji xwe kir, car bi car jê re hatiya gotin jî “*tuxmê kew*”. Bi vê rengê hin gotinên din jî hatina afirandin û gotin.

Lê divê ku ez bibêjim ku kew, teyrekî ku pirr xweşika. Ji ber wê xweşikbûna wê, hertimî, ji bilî wan gotinan jî, hertimî bi wê re asîlbûneke û torînek hatîya dîtin. Her mîrekî û an jî keyekî kurd, ne biderfete ku li cem wî dohtna kewan ku yên wî na nebin. Hertimî hene. Mîrê bota bixwe jî, ku di deme ku di rûnişt di deme ku ew diçû seyranê jî, ku destê xwe didanî ser kefesa wan, kewên wî hebûn. Di deme seyranê de kewên xwe di berda. Kew jî xwe re digerîyan û piştî carek din dihatina cem wî û wî ew digirtin û dikirina cihê wan de.

Ew roja xweş, ne biderfet a ku mîrê bota dernekeve derve li seyranê. Di rojên wîlo xweş de, kewvanan jî, bi awayekî xweza amede dikin. Keçelok jî, piştî, derdikeve û tê ku were berdiclê. Ku dem xweş bê, ti

kesek li hundurê malê manêne. Tê û li ber diclê li keviya wê li nav wê şînatîyê ji xwe re dirûnihin û didin û distênin bi hev re.

Keçelok, di wê demê de li hundurê ku ew lê dima, li wir, ew kara xwe dike û xwe amede dike û piştê dike ku derbikeve derve. Lê ew di serê xwe de, pirr bi hizir a. Hevalên wî yên ku pêre hatibûn di rêwtiyê de di wê demê de ti kesek li cem wî nebû. Ew tenê bû. Lê li wir, li Cizîra bota, wî hin mirovna din naskirina. Mirovna ku ji wî re weke bavûbira na. Keçelok jî, li ber wê qanciyê, êdî ew jî, tiştê ku ji destê wî de ku bi gotina xweş ya ku ji devê wê derkeve bê û bi çî awayê din bê, dike ku qanciya xwe û ya dilê xwe ji wan re bide nîşandin. De ne, tê gotin ku mirov biqasî ku bi mal û seyanê xwe yê ku heyî karê qanciyê bike jî, wilqasî jî gotinaka ku ji devê mirov bi qancî derkevê jî xêr û qanciya wê ji dora mirov nekêmî wê ya. Keçelok, ev gotin, ji dayika xwe bihîstibû. Di demeka ku ew û dayika wî li hevdû rûniştibûn, di nav wan gotinên ku jê re weke şîret ku dayika ku ji wî re gotin, ev gotin jî, ji devê dayika wî derketibû û di wê demê û heyemê de ew gotin bi hemû zîndîya xwe di hişê wî de bû. Bi wê gotinê re, ku wî carekê ji xwe re di serê xwe de dubara kir û piştê, êdî axaka ku ji dil û ji kûrahîya dil kişandibû. Bi wê axê re, dayika xwe bibîr kiribû. Ji xwe, ji ber ku wî dayika xwe di wê demê de bibîr kiribû û bîra wê jî kiribû, êdî wî ew ax ji kûrahîya dilê xwe kişandibû.

Dayik, çendî şêrîn a. Hêsta dayikê ya ku mirov wê hîs dike, di wê demê de ku mirov karibê wê bi awayekî tememî bibîne, mirov wê fahm bike û bibîne ku çendî xwediyê germehîyaka ji dil a. Germehîya dil, di wê kêlîkê û heyemê de, mirov wê bi awayekî pirr mazin hîs dike. Ew germehîya dayikê ya dilê wê ku li zaroya wê ya, na tijbihê ti germehîyên din.

Keçelok, di wê heyemê de, dayika xwe bi wê germehiyê bibîr kiribû. Bi wê bîrkinê re êdî weke ku hinekî jî bihêst bûbû. Ji dayika xwe dûr bû. di wê heyemê de, dayika wî jî, ne li cem wî bû. Di deme ku ew li cem cîya(dayik) xwe bû, di her kirin û deme zorê de, wî dayika xwe li cem xwe didît. Di wê demê de, wî hinekî jî xwe bi tenê hîs dikir. Ji wê germehîya ku dayika wî di deme ku ew li cem wê bû û ji dil şanî wî dide, di wê kêlîkê û heyemê de bêpar bû. dilê wî, li dayika wî digerîya. Lê di wê heyemê de ne li cem wî bû. Cizîra bota, de ne, tê gotin ku ne tenê mirov têde dijîn. Tê gotin ku mirov bin û ne mirov bin ku Cin jî bin, di demeka jîyane xwe de tî û bi çavên serê xwe carekê Cizîra bota dibînin. Cizîra bota, her nebî û pêxember jî dihatinê de. Ji Nebî Nuh li wir bû.

Nebî Nuh, ne tenê weke bavê hemû mirovan dihat zanîn, her weha weke bavê hemû pêxemberên ku hatibûn û çûbûn jî dihatin zanîn. Ji ber vê yekê, di hat zanîn û gotin ku her pêxemberî jî, di deme ku li jîyanê bûna, carekê rêya xwe bi Cîzîra bota xistina.

Lê ez vê jî bibêjim. Ne tenê em mirov jio dayika hewa û bavê mê Adam bûn. Her weha Cin jî, ji wan bûn. Bi vê yekê, weke ku bîratiyaka wan ya mirovan re jî hebû. Ji ber vê yekê, weke ku li nava mirovan çawa bû, di nava wan de jî her weha wilo bû. Li vir, nabê ku em hinekî li serpêhatîya Bavê me Adam û dayika Hewa neyênina ser ziman. Dê, em hinekî wê bênina ser ziman û piştire vegehihina ser jîyan û serpêhatiyên Keçelok, di deme ku ew wê rastî wê Jina pîr ku were û ew wê wan serpêhatiyên ku bi afsûnê û sihrê bê ku wê wan bi Keçelok bide jîn kirin:

Xwûda, yê herî mazin bû. Wî hemû tişt çê dikir. Du xuluqand. Bi wê xuluqandinê re, jîyan bû. Berî, ku xwûdê, bawê me adam û dayika Hawa bi xuluqênê. Dunya çêkir. Li dunyê hemû tişt bicîh kir. Lê hê mirov ne xuluqandibû. Hemû ferîşte(melek)yên wî yên ku li cem wî bûn, li gorî gotina wî dikirin. Heta wê demê gelek melek xwûdê xuluqandibûn. Iblîs jî, xwûdê ew xuluqandibû ji êgir. Ew berî ku xwûdê bawê me Adam û dayika me hawa bixuluqênê, ewq xuluqandibû. Lê rojekê, xwûdê, ji ber xwe bîryaka de ku ew ji harîya ku heya du mirovan çê bike. Piştî ku ew bîryar da, êdî hizir kira sere sê melekên ku wî naqandin û gote ku wê du mirovan ji harîyê çê çêkin. Meleka ji xwûdê pirsî ku harî çî ya: Xwûdê gote wan, "li wê axa li ber xwe binerîn." Meleka lê nerî. Piştê gota wan, "rajihinê de û avê bikina nave de." Wan jî, rahiştîyê de û av kira nav de. Ku av keta nava axê de, ax rahn bû û bû harî. Piştire, xwûdê gota wan, "meyîzênin ev a harî". Berî ku melek, bidest çêkirinê bikin, xwûdê ku wê çawa ew werina çêkirin, hizra ku di serê xwe de hebû, kira serê wan melean de. Çî hizirî û çawa hizirî, wî kira serê wan de û gota wan. Melekan ew, hizra serê xwûdê fahm kirin. Piştire li gor wê hizrê, bidest çêkirina mirovekî kirin.

Melekan şev li şevê kir. Roj li rojê kir. Heta ku wan ew mirovê ku xwûdê ji wan re gotibû çêkirin. Wan, wilo xweşik ew mirov çêkir, ku hê ku wilo ji hariyê bû, ku mirov lê dinerî, mirov di hazinî li ser wî. Ew, mirov adam bû. Xwûdê, navê wî lê kir. Piştire, gote melean "ew mirovê ku we ji hariyê çêkirîya, bênina ber min." Ferîşte(melek)yan wilo kir. Weke ku wî got, wan jî kir. Ew melek hanîna ber wî. "Wî, li wî mirovê ku hatî çêkirin nerî. Demeka dirêj lê nerî. Melek jî, li cem wî di

bêdengiyê de bûn. Hingî, di wê demê de, Îblîsê ku weke melekekî ku xwûdê, bi heman rengî ku bi destê melekên xwe ji êgir jî dabû çêkirin di rex wî de bû. Wî jî, lê dinerî. Lê ew, di wê heyemê de, ne bi çavekî weke xwe lê dinerî. Di wê demê de, wî got, "ev ax a, bêgîyan a". Xwûdê, dengê wî hiskir. Dengê wî, hat xwûdê. Ku xwûdê dengê wî hiskir, êdî lê zivîrî û gotiyê de, "min ev daya çêkirin, ez karim gîyanê jî bidimê de." Piştî xwûdê, di wê demê de gîyan jî dayê de. Ew mirov, bi giyan bû. Êdî bijîyan jî bû. Ji wê kêlîkê û pê de, êdî jîyane wî, bi baxtê wî re hat nivîsandin. Xwûdê, jê hiskir. Piştî du melek jî, danê de ku yek li çengê wî yê rastê bê û yê din jî li çengê wî yê çape bê. Wan melekên, wî çî dikir û nedikir di nivîsandin. Bala wan, hertimî li ser Adam bû. Xwûdê, piştî ku Adam da xuluqand ji aqilê xwe bimelekên xwe, êdî piştî ku ew bigîyan û jîyan jî kir, êdî ew şanda bihuştê ku têde bijî. Bihûşt, çî bihata xwestin tê de hebû. Ku yê ku têde bû, ku hizirî û tiştêkî ku dilê wî kişand û di hizra wî de di serê wî de buhurt, wê di cih de li ber wî bûba. Wê xuluqîba. Adam, di bihuştê de, demeka dirêj dijî. Li bihuştê, hezar salî jîyan. Lê wî xwe bitenê hîs dikir û didît. Xwûdê ev yek bi wî re farq kir. Piştî, yeke din weke wî jî ku hevalbendîya wî bike di jîyane wî de û bi wî re hemû tiştê wî par ve bike, xuluqand. Ew jî, hawa bû. Piştî ku hawa jî xuluqî, êdî ew jî bi gîyan û jîyan bû. Êdî bi hev re di bihuştê de jîn. Deme xwe, wan herdûyan, hertimî û dayimî bi hev re di buhurand. Herdû jî, ji dil hatibûbûna çêkirin, hingî xweşik û sipahî bûn. Dema ku xwûdê gîyan dabû wan, ji nurha xwe jî dabû wan. Ew, bi wê, wilo xweşik dihatina xûyakirin, ku bigotînê mirov ne dikarî wan bêne ser ziman, hingî xweşik û sipahî bûn. Li bihuştê, hemû tişt ji wan re hebû. Lê di dema ku ew hatibûna bihuştê, hingî, melekên daraka sêvan şanî wan dabû û gotibû wan nêzî wê nebin û ji wan re gotibû ku ji wê nexwûn. Wan jî gotibû "bila".

Bi wê rengê, jîyane adam ("benî Adam") û hawa, êdî bi hev re didomê. Lê Îblîsê ku ji êgir hatibû çêkirin, ji wan nexweş bû. Weke ku di dilê xwe de, ji wan ne bidil bû. Lê wî, ew ya dilê xwe neda der. Lê gotinekê, wî ya dilê xwe da der. Wî got ku "ez ji êgir im, ew ji hariyê na, agir ji hariyê bilindtir a. Agir karê bişawitêne, dijwar a". Bi vê gotînê, wî, xwe li ser adam û hawa re dîtina xwe hanî ser ziman. Bi vê yekê re, ew bi kibîr bû. Kibra dilê wî, ew gotin bi wî da gotin. Lê xwûdê ew kibra dilê wî dît. Ew, xwe li ser wan re mazin dîtina wî jî, dît. Li ser wê dîtînê re, xwûdê, ew lenet kir û ji cinetê kira der. Baxtê wî, bi nebaşîya ku ew bike re

nivîsand. Bi vê yekê, melekan ew, li pêûsê da. Îblîs, ji wê lenetkirina ku ji xwûdê girt, êdî pîrr bi hêrs bû ji Adam û hawa. Wî, weke ew lenetkirina li wî, ew herdû dîtîn. Êdî kir û xwest ku tola xwe ji wan hildê. Îblîs, berî wê demê û wê lenetkirina lê, ew melekek bû. Piştî jî, ew hêza wî bi wî re ma. Wî dikarî xwe bike awayê hemû tiştî de. Ew hêz û qudret pêre ma. Xwûdê, dema ku Adam xuluqand, hingî, mirov, bibaxt kir. Baxtê wan nivîsand. Wê çî bijîn û çawa bijîn, ew ji wan re nivîsand. Hingî, di wê baxt nivîsandinê de, Îblîs dît ku wê zaroyên Adam û hawa bibin û pêxemberên mazin ji wan derkevin ku peyama xwûdê ragihênina mirovan. Lê îblîs, xwest ku pêşîya wan bigirê. Ji ber vê yekê, Wî xwe kira, melekek ji wan melekê ku di rex wî de bû û çû cem Adam û Hawa û ji wan re got ku ” werin, ezê wê bime deveraka ku xwûdê gotiya min we bibe wêderê”. Piştî pevra, hatina ber wê dara ku melekan ji Adam û Hawa re got ku jê tiştekî nexwûn. Li wir, ku nêzî wir bûbûn, ew sêvên ku dihatina dîtîn, di bin dirêja rojê de dibariqandin. Bi wê re, pîrr xweşik jî dihatina xûyakiirin. Îblîs, rahiştî sêvek ji wan sêvên(di hin derna de ji dêla sêvê, bahse **genim** tê kirin) ku dibariqandin û bi ber wan ve dirêj kir ku bidê wan û ew bixwûn. Lê Adam, deme ku wî sêv bi ber wî ve dirêj kir, wê gavekê xwe bi şûn ve dayê de. Nexwest ku rajihiyê de û bixwê. Lê wî got, ”ev fermanaka xwûdê ya, ma tê li ber fermana xwûdayê ku to dayî xuluqandin û xuluqandî derkeve”

Li ser wê gotinê, Adam jî û hawa jî, rahiştina sêvê bidest xwarinê kirin. Di dema ku wan geza pêşî li sêvên xwe dan, hingî, Îblîs ji ber çavên wan wînda bû. Piştî, bihuşt li wan reş bû. Weke ku xawr bibe lê hat. Di wê demê û heyemê de tirs, kete dilê Adam û hawa de jî. Piştî, Adam û Hawa, dengê xwûdê kirin û xwûdê gota wan, ”min gotibû ji wê nexwûn, çima we xwar, we naîtaatî li min û gotina min kir.” Piştî weha gotina xwe domand û ji wan re got: “Min, ji dil we ji hizra sere xwe da xuluqandin. Min hij we kir. Ji ber vê yekê, ezê cezayekê mazin nedima we. Lê ezê, wê ji bihuştê derxim û bişênima dunya ku min ava kirî. Li wir, di wê dema ku weke mirov win jîn û we di wê deme xwe de ez ji bîr nekirim, ezê dîsa we hildima bihuştê dem xwe” Piştî xwûdê, ferman da melekan ku wan hildin û bibina û li dunyê dênin. Dema ku ew hanîna dunyê û li dunyê danîna, ew, li cem herdû ne danîn. Her yekê li derekê hat danîn. Piştî ku herdûyan jî fahm kir ku li dunyê na, piştî êdî li hevdu gerîyan. Hawa, bi şev li Adam gerîya û Adam jî bi ro li Hawa gerîya. Sêsad salî ew jev dûr man û levgerîyan. Di wê sêsadsalî de herroj jî

Adam digirîya, ji ber ku li Îblîs hisandîya û derketîya dervî gotina xwûdê. Piştî sêsad salî, ew hevdû dibînin û dihihijina hevdû. Piştê bi hev re jîyane xwe ava dikin li dunyê. Adam, heat ku dengê xwûdê nakê ku xwûdê wî afû nekirîya, ji dilê xwe ew hertimî digirî. Piştî ku ew dengê xwûdê hisdike û ku xwûdê jê re dibêje ku “êdî negirî, min tê afû kirîya”, êdî ew ji dilê xwe rehet dibe û êdî nagirî. Deme ku melek wan tênina dunyê û bi hinekî re, êdî li dunyê, ku hinekî dimênin, êdî destava wan tê. Piştê xwûdê, dike ku laşê wan, li gor ku destava xwe karibin bikin, bê biawakirin. Piştê wilo dibe. Adam û Hawa, li dunyê, bidest jîyanê dikin. Dema ku tên dunyê, weke nîmet, xwûdê libek genim jî dide wan. Ew jî, wê liba genim dikina binê axê de. Piştê dibînin ku wa şîn bû. Piştê wilo û wilo, êdî çandina xwe jî dikin û bi wê ku jîyane xwe bi wê dabara xwe bikin. Adam û Hawa, di deme ku li dunyê dimênin, pirr zaroyên wan çê dibin. Xwûdê, her cara ku zaroyan dide wan, cêwî dide wan û keç û kurekî bi hev re dide wan. Herdû cêwîyên ku bi hev re tên dunyê, ew bi hev re nayêna zewîcandin. Lê keça cêwî bi kurê cêwî yê din yê piştê ku were dunyê re tê zewîcandin û mahra wan tê kirin û ji aliyê xwûdê ve jî tê here kirin.

Bi demê re, hin bi hin gelek zaroyên Adam û Hawa çêdibûn. Zaroyên kur bi hev re diçûna derve û karê derve dikirin. Şivantî dikirin. Lê keç bi dayika xwe li male kar û bare male di kirin. Heta wê demê, gelek zaroyên Adam û Hawa çêbûn. Gelek ji wan jî, hatina zewîcandin bi hev re. Lê du zarokên wan, deme ku hatibûbûna dunyê, hingî xweşikbûn ne dihat gotin bigotinê. Gotinê, têrê ne dikir û ne dikarî ku xweşikatiya wan bêne ser ziman. Ew jî Habîl û xweşika wî ya ku bi wî re hatibû dinyê ya cêwî bû. Ew keçik jî ji gotina, dihat gotin ku xweşikatiyaka wilo li ser wê bû ku hema mirov dixwest ku lê binerîya. Piştî Habîl re, du zaroyên Adam û hawa yê din cêwî dibin. Ew jî, kurik nave wî Kabîl bû. Ew jî, pirr levhatî bû. Piştê demeka pirr demdirêj bi ser ve diçêt. Herdû zaro, mazin dibin. Cêwîyên wan jî, mazin dibin. Ew jî, du mirov û jinên pirr xweşik ji wan derdikevin. Ku dem tê dema mahrkirina zaroyan, Êdî Adam dibêje ku wê xweşika Kabîl bi Habîl re bê mahrkirin û ya Habîl jî bi Kabîl re. .. Lê Kabîl, dilê wî, li ser cêwîya wî bû. Ew, cêwîya wî, hingî xweşik bû, wî xwest ku ew bi wê re bê mahrkirin. Ji ber ku bawê wî, xweşika wî bi Habîl re bo soz kir, ew pirr di dilê xwe de bi nexweş bû. Li ser wê nexweşiya di dilê xwe de Kabîl, rojekê ku bîrayê wî Habîl ku sîvanê kerîyek sawalê ku pirr mazin bû, dike ku here ber sawalên xwe li çolê. Lê

Kabîl jî, wê care dibêjiyê de ku “ez dixwezim ku bi te re werima ber sawêl.” Piştîre Habîl jî dibêje “bila”, û êdî bi hev re dikevîne rê de û dicin.. Habîl, yekî ku xwûdê aqilekî pîrr mazin kiribû sere wî de bû. Ku têne çolê, êdî hinekî dimênin û li ber sawalan, Habîl di rahijihê barxikekî ku pîrr xweşik û ji Kabîl re dibêje “meyîzêne, çendî xweşik dinerê.” Piştîre Habîl weha bi ser gotina xwe ve dike. “meyîzêne, xwûdê rizqê me ciqas daya me, hemû tişt daya me, em jî, dive ku jê re sûkra xwe bidina nîşandin”.

Habîl û Kabîl, wilo di alimina hevdû. Çendekê Kabîl bi wî re dice. Lê roja ku wê mahra Habîl bibe, hingî berî ku ew herin Adam, wî dihilde hemberê xwe û weha jê re dibêje: “Ev Xwûda, ewqas nîmeta daye we, lazim e hemberê van nîmeta hûn şukrê Xwûda bikin, her yekî qurbanekî bidin, her yekî ji we tiştêkî ji xwarinê bibin serê çîya deynin, bi vî hawayî hûn şukrê Xwûda bi cîh tînin, hem jî sedeqe û zekata malê xwe didin.” Habîl û Kabîl jî got “bila yabo” û bi hev re derketin. Di dema ku derketin, di serê Kabîl de hebû ku wê wê rojê mahra Habîl bi xweşika wî ya ku dilî wî ketibûyê de bibe. Di deme ku diçin û xêra xwe dikin û di vegehihin, piştîre Adam, herdûyan di hilde berxwe û ji wan re dibêje ku “xêra we hetîya herê kirin.” Piştîre weha Adam, axiftina didomêne. “Xwûde, xêra ku daya ya Habîl herê kirîya û jê pir dilxweş bûya, ji ber ku xêr Habîl ji malê xwe yê baş bijart, kir xêr û da Xwûda. Qelbê wî jî paqij bû, bi ya Xwûde bû. Lê Adam ji Kabîl re got ku, “lê te malê xwe yê ne baş kirîya xêr ji Xwûdê re. Ew jî, xwûdê herê ne kirîya.” Ev jî, dilê Kabîl dihêşene. Lê wê roja piştî xêrê wê mahr bûba. Kabîl, piştîre dike serê xwe de ku birayê xwe yê Habîl bikujê. Bi wê re, wê hem xwûdê û bawê Adam jî, dana wî herê bikin û ew wê bibê yê qanc. Wê xweşika wî jî, jê re bimêne. Piştîre roja dî ku Habîl diçê ber sawal, Kabîl tê cem wî û wî dikujê û piştîre ew sawêl dibe malê. Lê berî ku ew sawalan werêne malê, dihizirê ku çî ji laşê birayê ku wî kuştî bike ku bawê wî nebîne. Di wê heyemê de, li berçavên du teyrik, levdixin û yek ya din dikujê û bin ard dike. Piştîre, ew jî, dibêje, nexwe ya rast ev a û birayê xwe yê kuştî tirba wî dikolê û binax dike da qana ti kes nebîne, di qaraxaka ava Firatê. Piştîre, hingî Kabîl piştîre diêşihê, ew ji cihê ku wî li wir birayê xwe kuştîya navaqatihê û li wir dîndana wî bicih dibe. Li ber wê ava firatê dundana Kabil mazin dibe û serwerî wir dibe. Kabîl, hertimî ji ber ku ew zaroyên xwe bi dîndana xwe re dike riya xwûde de, êdî xwûdê wî ku ew û dîndana wî careka din tiştina wilo ên din ên xirab nekin, wî afû dike. Weke ku wî bi nezanî birayê xwe kuştibê tê herê kirin û afûkirin. Piştî ku ew tê malê bi sawal re, êdî Adam dipirsê ku ka Habîl.

Ew jî, dibêje ez nizanîm û dike ku kuştuna wî veşêrê. Lê piştî, melekek tê cem Adam û rewşê bûya û çawa bûya ji Adam re dibêje û dilê wî pîr biêş dibe li ser Habîl. Îblîs, hingî, ew dîtibûn û kiribû dilê Kabîl de ku birayê xwe bikujê. Lê piştî ku wî, birayê xwe kuştî bû, êdî dilê wî jî, êşêha bû. Piştî wî jî, farq kiribû ku îblîs, ew bi wî dabû kirin. Lê ma ka êdî fêde ne dikir. Habîl, Kabîl wî kuştî bû. Ew, kuştina mirovan ya hevdû ya pêşî bû ku wî kir. Adam û hawa, li dunyê li jîyane duhezêr salî dimênin. Piştî êdî ku ew goç dikin ji dunyê, êdî diçin û xwûdê, wan dihildê bihuşta xwe. Ew, nahaka bi hev re di bihuştî de dijîn.

Ew pêşiyên me bûn. Xwûdê, hem aqil û hem jî qûdretêke mazina dabûbû wan. Li Cizîra bota, ev rastiyên ku hatibûbûna jînkirin, bi teybetî dihatina zanîn û ser ziman û pîrozîya wan dihat ser ziman. Hemû tişt ji wir dest pê kiribû. Xwûdê, ewder, bi Nebî Nuh re, weke ku kiribû navendeke dunyê bixwe jî ku mirov hemû li rastî û dîroka wê re rêz û hûrmetekê bidina nîşandin. ...

Keçelok, piştî ku xwe amede kiribû, êdî piştî kiribû derbikeve. Lê divê ku ez bibêjim ku ev rastî û zanîn hemû jî, ji ber ku wê demê de di her kêlîkê de di jîyane de di deme ku mirov li hevdû digihîştin hevdû û civat di nava xwe de li dar dixistin, êdî ji hevdû bi rêz û hûrmet dihanîn ser ziman. Bi vê yekê re, ez dixwexim vê jî bibêjim. Di nava wê cihane jîyane a li Cizîra bota de, aramiyaka ku mirov ji kuderê ba û ku ji kuderê çûba wir ku mirov xwe di nav de bi rehetiyekê hîs dikir li dar ava bû. Bi vê yekê, ez bibêjim ku piştî ku keçelok hatibû wir, êdî wî li wir, wilo zêde di demê de beyenîti ne kişandibû. Di cih de, hevnasîn û danûstandina wî ya bi mirovan re çêbû bû. Lê di deme ku ew hatibû wir, hingî, di wê roja xwe ya pêşî de, ew rastî jinaka pîr û ku li wî pîr acayîp hatibû. Wê jinê di ser û hişê wî de cih û war girtibû. Lê Keçelok, piştî ku ew çendek bi ser hatina wê ya li wir ve buhurtibû jî, ew rastî wê jinê ne hatibû. Lê mereq dikir. Weke hîsekê ku wî hîs dikir, weke ku jinik bi wî re bê lê dihat. Lê ma ka ev yek dibû. Lê Keçelok, xwe ji wê hîsê xilas ne kiiribû. Bi wê hîsê re pîr caran diket nava hizran de û di cihê xwe de wilo bi hazn di hizirî û di serê xwe de dû hişê de diçû û ka diçû kuderê.

De ne, divê ku ez bibêjim ku biqasî ku mirov di jîyanê de dijî, wilqasî jî, weke ku di serê mirov de di mejiyê mirov de jî weke ku jîyaneka din jî hebe bi mirov re heya. Ev ne tenê, weke hîsekê ya. Ji wê zêdetir, weke rastiyekê jî carna dihê ber mirov. Mejiyê mirov di xwe de, xwediyê cihan û dewran û rastîya xwe ya jî.

Dem ku hinekî dîn têve çû, êdî Keçelok, kiribû ku derkeve û herê derve. Wê rojê, roj pirr jî xweş bû. Ku mirov li pêşîya xwe bi ber ava diclê ve dinerî jî, mirov ew dijî. Ew xweşbûn, di dilê mirov de hingî, bi nerîne mirov re bi mirov re dihat jîyîn. Jîyan, çendî xweş a. Pêşîyên me gotibûn ku "divêt ku win giringiyê û qanciyê bi rêz û hûrmet şanî jîyanê bidin, Ji ber ku jîyan, xwûdê wê çêkiriya ku mirov û her cûra ajal têde bijî." Ji ber vê yekê, divêt ku ez bibêjim ku jîyan rêzû hûrmetekê hertimî ji mirov qizinc dike ku mirov bidiyê de.

Keçelok, di wê kêlîkê de ku êdî zêde di hundur de nema û derketa derve. Ku derkete derve û hinekî çû di rê de, êdî ku çî herê. Dunya wilo xweş bûya. Herkesek li derve ya. Li ber diclê mîrê bota derketiya seyranê. Ji ber wê jî, êdî ti kesek, di malên xwe de nemana. Herkesek derketina û hatina seyranê li berdiclê. Zilam, di nava xwe de li hevdû rûniştina û kewên xwe didina berhevdû. Jin, li hevdû rûniştina û bi dengna pirr xweş û xweşik deng ji wan tê. Her dengê ku ji wan tê, weke awazeke helbestekê ya. Wilo li mirov xweş dihêt. Keçelok, di deme ku hat êdî ket nava wê xweşiyê de. Keta nava wê jîyane êdî mirov dijîn û bi gotinan, mirov nikarê bi tememî wê bîne ser ziman.

Ku Keçelok hat û ket nava wan de, êdî çû nava mêran. Çû nav komên mirovan ên ku kewên xwe didina berhevdû. Ji ber dana kewan e li ber hevdû, dengna mazin ên bi qalabalixî jî derdiketin û dihat in. Keçelok, di serê xwe de hinekî hê bi hizir bû ji wan hizirkirinên wê yên berê ku di serê wî de wî kiribûn. Lê Keçelokî jî, bi dil û can û bi serê xwe re jî ketibû nava mirovan de. Di deronîya xwe de, wî xwe bi tenê ne hiştibû. De ne, hin mirov hene, ku çendî ku di nav komeke mirovan de jî bin, ji ber ku di serê xwe de bi tenê na, êdî di nav wê koma mirovan de jî bi teneserê xwe na. Xeta wan ya têdeçûnê di wê heyemê de, weke ku hinekî çûda ya di serê wan de. Lê Keçelok, di wê demê û kêlîkê de, ew ne wilo bû. Ew bi tememî di nav komê de bû. Lê keviyeke mejiyê xwe de jî, weke ku hinekî bi hizir jî bû. Ku Keçelok ketibû nava wan de, êdî pêşî silav da bû koma mirovan a ku ew ketibû nava wan de. BI silavdana wî re, êdî bala herkesekê li wir bi hey, weke ku çûbû bû li wî. Keçelok, piştî ku ketibû nav de û ku silav dabûbûna li hevdû û piştire jî, êdî rewşa mirovan ew bi kêf û şahî, weke xwe berdewam kiribû. Ti guharîn ne bûbû. Keçelok, kiribû ku tevlî wî kêf û şahiyê bibe. Di wê heyemê de hinekî tevlî jî bûbû. Bêhnekê, weke ku wî xwe di serê xwe de ji bîr kir û bi kêf û şahiyê re bû yek di serê xwe de. Wilo, wê rewşê bi wî re di nava mirovan de bi demekê berdewam dike. Lê piştire tiştêk dibêt. Ew tiştê ku

dibêt, wê bi tememî wî di serê wî de bi tenê bike û bala wî di serî de bêne ser wê tişta ku wê tişta ku dibêt. Demeke di wê rewşê de, wilo lê tê ku ew weke ku dangan jî his nakê lê tê. Bi carekê re, Keçelok, di serê xwe de, êdî weke ku bi tenê dibê. Ew tişta ku bû jî, ku ew cara pêşî wî ew dîtibû, ew jina pîr, di wê heyemê de bi berçavên wî ketibû. Ew di cihê xwe de rûniştibû, lê berî wî li pêşîya wî bû. Di wê demê heyemê de, ew w dibîne.

Jinika pîr, tenê hema wilo bi ber çavên wî dikevêt û êdî piştî ne bi gelekî re weke ku ji berçavên wî winda dibêt. Keçelok, serê xwe li dora xwe di Zivirêne û li dora xwe li pêşî, anîşka çapê û anîşka rastê dimeyîzêne. Lê êdî çavên wî bi jinika pîr nakeve. Gelo çima wê jinê wilo zêde bala wî kişand? Ew ne kifş bû. Lê dibêt ku hinekî piştî kifş bûba.

Keçelok, di wê heyemê de, ku weke demekê di cihê xwe de sekinî ya di nava mirovan de, êdî bi carekê re di wê heyemê û demê de tişteki din jî dibêt. Ew jî, ew a ku mîr dihê wir. Mîr, deme ku hat wir û çavên mirovan bi wî û bi yê wî re ket, êdî di cih de, herkesek, di cihê xwe bibêdeng bû. Keçelok, di cihê xwe de bibêdeng bû. Keçelok, bi cilên ku dayika wî jê re biqadir û qiymet çêkiribûn û dabûbûnê û ji cilên mîran nekêm xwedî bal û heybûn di deme ku li ser mirov bûn, di wê heyemê de bi wan cilên li ser xwe re, wî jî bala mîr kişandibû. De ne, mirovê bota, keyek a jî. Divêt ku ev jî were zanîn.

Piştî ku mîr hatibû dîtin, êdî mirovên ku li wir bûn hemûk jî, wan bala xwe dabû ser mîr û bi dora wî ketibûn. Herkesek êdî bi wî re bû. Mîr, ji wê dera ku Keçelok lê rûniştibû, hat û buburt û hinekî bi meşê re bi mirovên li dora xwe re çû li cihê ku bi teybetî ji wî û mirovên li dora wî hatibûbû amede kirin. Ew mirov hemû jî, dabûbûn dora wî û bi wî re dimeşîn. Keçelok jî, dabûbû dora wan û bi wan re bi mîr re dimeşî û diçût. Piştî ne bi gelekî re mîr cihê ku hatibûyê de gihiştibûyê de û lê rûniştibû. Mirovên ku bi wî re na, wan jî, dabûbû dora mîr û hatibûn û li cihê ku ew lê rûniştibû ew jî lê rûniştin. Di wê heyemê de, li dora mîr birrek mirov lev gihiştibû li hevdu. Ku mirov hinekî ji dûr lê dinerî, weke komeke pîr mazin bû. Mîr, bi mirovên li dora ên pîr re di nava wan de rûnişt û bidest axiftinê ji mirovên li dora xwe kir. Keçelok jî, di wê heyemê de di cihê xwe de bi bêdengî rûniştibû û li mîr dihisand. Lê mîr, ew kifşkiribû û hinekî jî, weke ku bala wî li ser wî bû. Lê mîr, heta wî kêlîkê ew nedabû bû li der. Car bi car, hem di nava axiftina xwe de bê û hem jî di deme bêdengîya xwe de bê, weke ku avirna xwe didana ser Keçelok. Di serê mîr de, axiftina wî ya bi Keçelok ya sevê dî hebû. Mîr, ew ji bîr nekiribû. Mîr, fahmkiribû û di serê xwe de gihiştibû wê qanaat û

qiyatê ku Keçelok, ciwanekî ku ji temenê xwe yê ku buhurandî aqil di serê wî de heya. Mîr, di serê xwe de, gihiştibû wê ginyatê û baweriyê. Lê heta wê demê jî, wî ya di serê xwe de ji dora xwe di civata xwe hê ne hanîbû ser ziman. Lê gelo wê kengî bi hanîyana ser ziman? Ew jî, ne kifş bû. Ew mîr bû. Weke serekê welatekî mazin bû. Ew mirovekî ku mazin bû. Di wê demê de ku di nava wan de demeke axiftin didomê, piştre, mîr di careka ku mafê axiftinê girtiya û diaxivê ji dora xwe re ji mirovên li dora xwe re, di gotina xwe de balê têne ser Keçelok. Di wê demê de di deme ku Mîr bahse wî dike, êdî dike ku bala herkesekê li wir bi carekê re were û herê ser Keçelok. Keçelok, di wê heyemê de, bi carekê re êdî xwe di bin gelek nerînên ku hatina ser wî de dibînêt. Keçelok, lê di wê heyemê de ti gotin ji devê wî derneyên. Keçelok, di deme ku Mîr bahse wî dike û dike û ku balê têne ser wî, êdî piştre jî, ew axiftina dide domandin. Piştre jî, wê weke qadarekê axiftina xwe bide domandin. Mîr, weke demeke dirêj axiftina dike û piştre axiftina xwe bi dawî dike. Ku wî axiftina xwe bi dawî kir jî, êdî wî xaberdana xwe nede sekinandin. Wî axiftina xwe domand û bahse Keçelok kir weke mirovekî mazin ê bi zane. Di wê heyemê de, mîr, keçelok hinekî din hanî pêşiyê û bi wê re bi düyîtî danûstandina xwe ya bi wî re domand.

Mîr, axiftina xwe, weke demekê piştî ku domandibû, piştre, gotina xwe hanîbû ser keçelok. Gotinên ku ji devê Mîr derketibûbûn, ji Keçelok, weke wasfekî jî bûn. Ji ber ku Mîr, bi zaneyî û zanetî bahse wî ji dora xwe re ji mirovên li dora xwe re kiribû. Bi wê yekê re, bal, êdî çûbûbûna ser wî. Mîr, gotinak, gotibû ku ew gotina, pirr mazin di serê mirovên li dora wî de cih û war girtibû. Ew gotin jî ev bû. ” Tû, mirovekî ku hê ciwanî, lê tû yekî ku dikarê di vî temenê xwe de, bibewezirekî keyekî herî baş.” Ev gotin, ji devê mîr derketibû. Piştre mîr, weha bi ser gotina xwe ve kiribû. “Min tû weke wezirekî dîtî û ez te wilo tayîn dikim”. Bi vê gotinê re, êdî hatibû fahmkirin ku Mîr, Keçelok, weke şewirmendekî xwe yê baş hilibijartibû. Ji vê gotina wî ev dihat fahm kirin. Hemûk, mirovên li dora wî jî, ev ji gotina wî ya ku ji devê wî derketibû fahm kiribûn. Rast jî, fahmkiribûn. Keçelok, hê pirr ciwan bû. Ew ketibû rêwitiyeka ku wê çêba, cem mala malxalanên xwe. Lê di rê de, êdî weke ku rêwitiya wî, wê li Cizira bota, demeke xwe ya pirr demdirêj bi demên jîyane wî ya ji naha û pê de wê bide berdewam kirin.

Keçelok bixwe j, ne li bendî wê bû. Bêî vîn û xwesteka wî hatibû li cih. Lê ma ka li kê diket ku bûba şewirmendekî ku karibû gotina xwe li cem ya keyan bide gotin. Gelo hêzna biafsûn li piştî wî bûn ku baxtê wî

bi vî rengî didana kifşkirin? Ne kifş bû. Weke ku dervî vîna wî, rêya wî ya di rêwitiya wî de doma bû.

Piştîre ku Keçelok, hinekî li ser wê di serê xwe de hizir bû û êdî ku hinekî fahm jî dabûbû wê rewşê, êdî ew ji wê weke ku pirr kêfxweş jî bûbû. Ji rûdêna wî ev dihat fahmkirin. Hinerîkên rûyê wî, li dûr ve ku yekî lê dinerîn, hinekî weke ku sor dihatina xuyakirin. Gelo, hinekî fêhetiyê ew girtibû, ji ber wê hinerîkên rûyê wî sor bûbûn? Dibêt ku ji ber wê bû.

Keçelok, çendî ku dibin bandûra wê rewşa ku di wê demê de jîndikir de jî bû, divêt ku mirov bibîr bixe ku di serê wî de hê ew jina pîr hebû. Weke ku gîyane wê di serê wî de xwe hertimî di bîrê de dikir û dihişt. Di keviye mejiyê wî de di serê wî de, ew jî hebû. Keçelok, li ser wê dihizirî. Weke ku ew di serê wî de bû. Keçelok, li ser wê pirr dihizirî.

Li wir, di wê demê de, bi mîr re ew mirovên ku li wir ên li dora mîr, civata wan demeke dirêj doma. Piştîre ku dem hinekî buhurt û hinekî jî, êdî ji bo li wir rûniştinê ku êdî weke ku bûbû dereng, êdî mîr, ku bi gotina wî, hemûyan di pêşengiya wî de dana xwe û kirin bi buhur in û herina qasrê û li qasrê rûnihin û civata xwe bidina domandin.

Hemûyan da dora hevdû û bi hev re çûn, Keçelok jî, di wê deme ku weke ku wî jî farq nekiribû ku çawa bûbû, ketibû pêş li nêzî mîr di nav mirovan de dimeşî di wê heyemê de. Piştîre bi wî rengî tên û têne qasrê. Di deme ku ew têne qasrê, êdî li wir li dîwana mîr ya li qasrê ya ku hertimî û dayimî lê civat li dar diket, civata xwe li wir dana domandin. Lê di wê deme ku dimeşin de, di wê heyemê de, tişteke bi ber çavên Keçelok ket. Ew jî, her weha ew bû ku Keçikek wan li ser darekê rûniştîya û weke ku pîrûka pîroz di destê wê de ya û dixwand. Li binê darê jî, gelek qaz ku bi hev re bûn hebûn. Keçelok, ev rewş di wê heyemê de far kir. Bala wî çû ser wê rewşê. Piştî ku ew hatina û gihiştina qasrê jî, ew rewş, di hişê wî de bû û mabû. Di dilê xwe de wî, di xwest ku herê wir û wê rewşê ji nêz ve bibîne ku ka çî ya. Piştî ku hatibûbûna qasrê, êdî li qasrê jî, ku li dîwanê weke demeke rûniştibû, êdî piştîre keçelok, li ber wê xwesteke di dilê xwe de êdî xwe ne girt û bi destûr xwestinê derkete derve û rast û rast hat û bi lingekî sivik xwest ku were ber wê darê. Piştî ku ew jî qasrê derket, êdî ne bi gelekî, ew hat û gihişt wir. Di deme ku ew hat û gihişt wir jî, di wê deme de dît ku wa rewş weke ku çawa ku wî cara pêşî dîtibû, wa wilo weke xwe ma ya. Di deme ku ew gihişt nêzî darê li ber darê, ku weke çend gava jî darê dûr ma sekinî û ew rewş temaşa kir. Keçikê di xwand. Keçik, xwediyê dengê wilo xweş û

xweşik bû, li vir, gotin têrê nakin ku mirov wê bêne ser ziman. Gotin, li ber wê dengê, kê m û biçûk diman. Keçelok, li ber wê, dengê pîrr bi bandûr bûbû. Jê bandûraka mazin girtibû di dilê xwe de. Li xwerê ew qazên ku hebûn weke ku ew dengê wê keçikê bi awayekî pîrr zelal fahm dikirin serê xwe bi ber wê ve rakiribûn û lê dinerîn. Qazak di nav wan qazan de, weke ku bi çavekî bû. Weke ku çavekî wî kor bû. Weke ku çavekî wê ne didît. Keçelok, ew farq kir. Lê wî temaşakirina xwe bi bêdengiya xwe re domand.

Keçikê, li ser qûrmê çiqilê darê ê ku stûr rûniştî û dixwand. Dengê wê, pîrr xweş û xweşik dihat guhê mirov. Dengê wê, guhê mirov miz dida hingî xwes û xweşik li mirov dihat. Di nav wan qazan de jî, ew qaza bi çavekî, pîrr bi balî berê xwe dabûbû wê û lê dinerî. Wê jî, baêa Keçelok kişandibû ser xwe di wê heyemê de. Ku weke bêhnekê, wê keçika xweşik û rûdên sipî xwand, piştê wê xwandina xwe bi dawî kir û kir ku ji darê were xwerê. Berî ku were xwerê, wê di deme ku kir ku xwe berde xwerê jî qûrmê darê, farq kir ku yek lê dinerê. Wê jî, ew farq kir. Bi wê farkirina wê re, bala wê bi hey çû ser Keçelok. Deme ku bala wê çû ser Keçelok û lê Nerî(ayşand), êdî wê weke ku ew fihêt bike, di cihê xwe de, hema wilo çavên xwe dana berxwe li ber xwe meyîzend û piştê bi wê rewşê re ji darê hat xwerê û kir ku ji wir dûr bikeve. Li deme ku wê kir ku ji wir dûr bikeve, weke ku hêzekê di wê de ew di cihê wê de da sekinandin. Keçelok, ew farq kir. Piştê, keçelok, weke ku di wî de jî, tiştêkî hêzek û wêretiyek kir dilê wî de, du û an jî sê gav bi pêş de bi ber wê de avêtin. Keçikê farq kiribû ku Keçelok, çend gav bi ber wê de avêtibûn. Bi wê yekê re, weke ku ew jî, hinekî di xwe de bi dilper bûbû. Wilo ji rewşa wê û ji rûdêna wê dihat xuyakirin û fahm kirin.

Piştê Keçelok, çend gavên din avêtin û çû û li nêzî wê sekinî. Keçikê, fahmkiribû ku ew ji bo wê li cem wê sekinî bû. Bi wê fahmkirina wê ya ku di serê wê de çêbûbû û hêsta ku di dilê wê de çêbûbû, wê berê xwe da Keçelok, û bi rûdênaka fihêtokî li nava çavên Keçelok nerî. Keçelok, farq kiribû ku ew keçik ji wî hinekî bi fihêt bûbû. Ji ber wê yekê, ew wilo zêde bi pêş de neçû. Wilo wê rewşê di nava wan de weke demekê doma. Piştê ku hinekî dem têve çû, êdî gotina pêşî ji bo ku ew herdû bi hevdû re biaxivin ji devê keçelok derketibû. Keçelok, jê re gotibû ku "çendî, dengê tê xweş û ji dil bû. Fîzêna ji dengê te derket li dilê mirov dixist. Mirov fahm dikir ku di wî dengê tê de êşeke ku di dilê tê de hebû di wê dengê de dihat û diket dilê mirov de. Ew hîs bi min re çêbû." Keçelok ku wilo got, êdî keçikê, berê xwe da wî û li nava çavên wî meyîzend. Keçik,

ku mirov lê dinerî, weke yeke bi ceger bû. Ji xwe, weke ku pîrr bi bawer bû. Weke jinaka ku ji xwe pîrr bi bawer bû. Ew hîs û hêst bi keçelok re jî ji bo wê çêbûbû.

Bi wê re, Kêçikê navê xwe ji wî re got û got ku navê wê *Rahîwan* a. Piştre ma sekinî di cihê xwe de bi bêdengî. Lê weke ku xwestibû ku hê bêhtir bipeyivê û bibêje lê tiştekî û an jî hêstekê ew dabû sekinandin. Ji ber wê jî, ew jî, di cihê xwe de bêt ku ti gotinên din zêde bi ser gotina xwe bike û bibêje, mabû bû sekinî di cihê xwe de di wê heyemê de. Piştre, weke demeke piştre, Keçelok bi wê re bi dest axiftinê kir. Keçik jî, piştre, weke ku bi wêrebû û bidest axiftinê kir. Dengê wê jî, di deme ku axift jî ku gotinên wê devê derdiketin jî, xweş û xweşik bû. Gotinên wê yên ku ji dev derdiketin, weke gotinna awazên helbestna ku ji dil dihatina gotin bû. Wilo li dilê mirov dixistin.

Keçikê û Keçelok, weke demekê bi hev re êdî ku gotinak ji wî bê û gotinak ji wê bê bi hev re bidest axiftinê kirin û axiftin. Piştre bi deng, li hevdû vebûn. Êdî gotinên xwe ji hevdû re serbest bidest gotinê kirin. Lê keçik, ji keçikeke ku ez bêjim ku wilo zêde fihêtokî bû. Keçik, weke yeke ku ji xwe pîrr bi bawer bû. Ku mirov lê dinerî, di nerîna pêşî ya li lê de, mirov ev hîs jê digirt. Lê di wê heyemê de bi bêdeng mabû û bi awayekî fihêtokî tevgeriya bû. Weke ku derdna mazin bi wê re hebûn û wan derdan, di deme ku wê gotina xwe digot, dihatina bîra wê û ew hêstiyar dikir. Bi wê hêstiyariyê re jî, êdî gotinên wê bi nêvî û an jî piçû bi piçû ku hevokên wê yên ku wê di serê xwe de avakiribûn ji bo gotinê nîvrê didan gotin. Sedeme wê hebû. Di wê heyemê de, ev hîs kî jî ba ku lê nerî ba û axiftiba, wê jê fahmkiriba. Keçelok jî, ne ku ev hîs pêre çênebûbû. Pêre çêbûbû. Lê, wî nedebû der. Di xwe de di serê xwe de hiştibû. Keçikê jî, di aslê wê de, ji wê rewşê fahm kiribû ku Keçelok di serê xwe de di derbarê wê de gihiştîya çi hêst û hizrê. Keçik, weke yeke pîrr bi aqil dixuya. Ku mirov lê dinerî di cih de ev hizir bi mirov re çêdibû. Bi wê rewşê re, demek di navbera wan de dibuhurê. Piştre keçik, pêşî bi dest axiftinê dike û weha ji Keçelok re dibêje weke serpêhatiya xwe: ..

-- **Deka**, vêca ezê ji ter serpêhatiya xwe bibêjim û li min bihisêne. Bihisêna û bibîna ku çi hatiya serê min. Ne ti dizanê ku di nava me de gotinek heya. Ew gotin jî ev a. Tê gotin ku mirov çendî ku ciwan jî bê, car bi car hin tişt û an jî rewşna ku mirov wan dijî û jîn dike, mirov di wê ciwanîya mirov de pîr û kal dikin. Ya min jî, weke wê ya. Vêca, nahaka weke ku tu dibînê ku ez keçikaka kim. Hê ciwan û weke ku hê zêde

dunya nedîtî me. Lê ku tu li serpêhatiya hisand, hingî jî, tê bibîne û fahm bike ku ez ne ciwan im. Ez di xwe de, sê caran biqasî ku tîm dîtî pîr û kalbûma bi jan û serpêhatiya min ya ku min ew jînkiriya û hatiya serê min. ..

Dê û bavê min, bixwe jî, malmîr bûn. Bavê min, kalkên wî, mîrên mazin bûn. Lê dayika min, ne wilo bû. Dayika min, keçikeka ciwan ya li ser xwe bû. Navê wê *Rindazêr* bû. Bavê min jî, *Rûgaşar* bû. Bavê min biqasî ku bi nav û malbatîya xwe dihat nasîn, her weha dayika min jî, bi xweşikati û sipahîbûna xwe jî, di nav xalkê de bi nav û deng bû. Navê wê, bi xweşikatiya wê re ji cem me buhurt û ghişt gelek der û deverên din. Ji deveran yên ku ew xweşikatiya wê bihistin, hatin ku wê ji xwe re bixwezin hebûn. Kurmîr hatin, şivan hatin. Mêrxas hatin. Tu kê bixwezê hatin û ew xwest in. Lê dayika min ji hemûyan re jî got na.

Bavê wê *Şajîdar*, ji wê yek dima şaş û mat. Û ew di mereqê de bû ku ka çima evqas mêr û mêrxas û mîr û kurmîr hatin û ew xwest in lê wê ji wan re got na. Sedeme vê yekê xwest ku fêr bibe. Ji ber wê jî rojekê bi dayika wê re ku navê wê Nêrgizxanê ya, diçê û bi wê re dirûnihê û jê dixwezê ku sedeme wê redkirina wanqas mêr û mêrxas û mîr û kurmîran çiya y ji aliyê wê Rindazêrê ve, ku fahm bike. Dayika wê Nêrgizxanê jî, jê re dibêje bila ezê fêr bibîim û ji cem wê dirabê. Lê ew jî, di wê heyemê de, nizanê ku ka wê çawa û bi çi awayê wê fêr bibe. Ew jî di serê xwe de dike ku rêyekê bibîne ku bi wê karibê fêr bibe ku ka çima ew hemûkesekên ku wê dixwezin ew wan red dike. Nergizxanê, rastûrast neçûbû cem keça xwe û jê ne pirsî bû. Wê, xwestibû ku ji dûr ve fêr bibe bêî ku heya keça wê jê hebe. Sedeme wê yekê jî, tenê di serê wê de bû.

Roj li sevê bar dibin û şev li rojê di buhur in. Lê Nrgizxanê hê ti tiştêk fêr nekiriya. Heta wê demê jî, çi kiriya û nekiriya, fêrnebûya ku ji ber çi sedeme Rindazêrê wanqas mêr û mêrxasan û mîr û kurmîran red dike.

Rindazêrê, her roj, wê ku karê xwe yê malê yê ku diket ber wê de wê bike û wê sêvilkê avê bide ser milê wê herê devê kahnîyê û wê li wir ji berçav winda bibe. Di deme ku ew diçû de, ew demeke dirêj ne dihat. Rojekê ji rojan, di deme ku Rindazêrê wilo diçê ku herê devê kahnîyê ku sevilê xwe tiştî av bike û bêne, hingî, dayika wê, wê dibîne kue w kara xwe dike ku herê avê. Lê di wê demê de weke ku hinekî xwe adiland û hinek jî, bêhna andakoyê bixwe de kir û kir ku herê. Ew rewşa wê ji bala dayika wê Nergizxanê ne ravî. Di wê deme ku bala wê kişand de, wê kir ku jê bipirsê ku ka çima ew wilo xwe diadilêne di deme ku wê herê devê

kahniyê de. Di wê kêlîkê ku kar ku bipirsê de, hizrek di serê wê de çêbû û ew da sekinandin. Wê jî, êdî ne pirsî. Lê bala wê pirr çû ser keça wê û mereq kir ew rewş. Piştî ket serê wê de ku ew wê bişopêne heta devê kahniyê. Di deme ku Rindazêrê ket rê de, ew jî, piştî ku bêlî ku ew wê bibîne li şûn wê ve herê li pey wê. Di wê dema ku Rindazêrê xwe amede dikir de, piştî ku dayika wê jê pirsî ku ka wê çî bike û wê jî bersiva ku wê herê kahniyê ku avê bine û pê de, êdî dayikê, weke ku heya wê ji tiştêkî tûneyî û ji tiştêkî tu eleqeye wê tûneya, tevgerîya. Weke ku ti serê wê de tû tiştêk tûneya tevgerîya. Lê ew rewş wê, rewşaka xapînok bû. Di serê wê de tiştêk hebû. Ew di hizirî ku li pey wê herê û wê rewşa fêr bibe. Wê nizanibû ku wê rastî çî bihata. Lê di wê heyeme ku wê ew hizir kiribû serê xwe de, êdî mereqe wê bi wê re mazin bû bû. Di serê xwe de, ew êdî pirr li ser keça xwe dihizirî ku ka li wir ku wê ew şopand wê ew li wir wê rastî çî were. Bi vê yekê, ew di serê xwe de bi hizir bû. Dayika Rindezêrê jî, di wê heyemê de, weke ku karek di destê wê de hebû û wê ew kar dikir. Weke ku heya wê tenê li ser karê wê yê ku wê dikir bû. Wîlo tevdişerîya û dikir ku xwe bide berçav. Rindezêrê jî, di wê demê de, ti tiştêk hê ne çûbû bû berdilê wê di wê heyemê de. Dayika wê jî, pirr baş bi zanebûn tevgeriyabû ku ti tiştêk neçê ber dilê wê di wê heyemê de, ku ew ti tiştî fahm nekê ji rewşê.

Piştî bi bêhnekê re, ku Rindezêrê xwe sipahî kirî û amedekirî derdikeve derve ku ser milê wê jî sevîlê avê heya, derket û kir ku ji malê derve û herê devê kahniyê. Di wê deme ku ew derket de, dayika wê li derve di kar de bû. Ew wîlo dihat xuyakirin. Ku Rindezêrê derket, ji dayika xwe re got "yadê, va ez diçim, heya te jê hebe" û êdî ket rê de û çû. Di deme ku wê wîlo ji dayika xwe re got, Êdî dayika wê jî jê re got "bila keça min, dê here û zû were malê" û hwd. Ji wê û pê de, ji devê dayika wê jî, ti gotin derneketin. Lê piştî vê gotina dayika xwe re Rindezêrê got "bila, yadê" û ket ser rê de û çû. Piştî ku ew çû û hinekî ji berçavan wînda bû, êdî dayika wê jî, bi lezeke çû hundur û xwe amede kir û kir ku li pey wê herê. De ne, devê kahniyê herkesekê dizanî. Dayikê jî dizanî.

Piştî, ku ew çû û piştî bi hinekî re êdî dayika wê, karê xwe li ardê hişt û da li pey wê û ket rê de. Di rê de, dayikê, bi navbaraka ku hinekî dirêj keça xwe dişopand. Ku Rindezêrê, weke qadarekê dimeşê û tê, êdî tê û digihijê devê kahniyê. Di wê deme ku ew berî ku bi tememî bigihijê devê kahniyê, ew di wê heyemê de ji berçav wînda dibe. Dayika wê, hew dibîne ku êdî keça wê ji berçav wînda dibe. Ji wê yekê, pirr bi şaş û mat

dimenêt. Dayik, çavê xwe digerênêt ku keça xwe bibîne. Lê çi dike û nakê, ew keçika xwe nabîna. Keçik, bi carekê re ji berçav windabû û êdî ti kesekî weke ku ew êdî ne dît. Dayik, ji wê yekê pîrr şaş û mat ma. Gelo keçika wê çû kuderê û ji berçav winda bû.? Wê weke demekê çavên xwe li hewirdorê gerand. Lê bêfêde bû. Çi kir û nekir, wê keçika xwe nedît. Çavên wê, carek din keçika wê nedît. Dayikê, ji wê rewşê pîrr bi heybet ma. Lê tirs jî, hinekî keta dilê wê de. Wê di serê xwe de, hinekî zan kir ku keça wê windabû, tiştina ne baş dibêt ku hatibîna serê wê. Bi vê hizrê, di serê xwe de weke demeke çû û hat. Lê ma wê wê çi bikira. Ti tiştêk jî destê wê ne dihat. Bi wê tirs û mereqê û tirs windabûna keça wê ji berçavên wê, ew demekê li wir li berdevê kahniyê dimênêt. Lê hinekî jî devê kahniyê wîrdetir bû. Bi tememî ne li devê kahniyê bû. Hinekî jê wîrdetir bû. Hê bi tememî ne ghiştibûbûna devê kahniyê, keçika wê ji berçavên wê winda dibêt.

Dayika Nêrgizxanê, ku weke demekê li wir bi çavên bêhêvî li keçika xwe digerihê û piştê, êdî dike ku vegehihê malê di cih de xaberê bide zilamê xwe ku ew jî bi wê re li keçika wan bigerihê. Bi vê yekê re, dayika Nêrgizxanê, lingê xwe zû digirê û berê xwe dide malê û dikevê rê de û tê malê. Di demeke kin de ku ew jî nizanê ku çawa hatiya malê, ku bêhna wê bi ser dilê wê ketiya dihe û digihijê malê. Lê di deme ku ew digihijê malê, êdî li wir hê bêhtirî bi acêb û dimêne. Di deme ku ew hat malê, êdî wê li malê dît ku wa keçika wê Rindezêrê sevilê xwe tişî av kiriya û wa hatiya malê.

Dayik, ji wê yekê pîrr şaş û acêmayî dimêne. Li wir, li ber devê kahniyê, keçik ji ber çavên wê winda dibe. Li wir, çendî ku çavên xwe digerêne jî, wê nabîne. Lê piştê bi lezekê tê malê ku xaberê bide zilamê xwe Şajîdar û ku ew bikeve lêgerîna li wê de. Lê di deme ku ew tê malê, wê li malê dibîne. Ji vê yekê, dayik, wilqasî şaş û mat dimêne, êdî nayê gotina.

Ku dayik hat malê û ew li malê dît, êdî bi rûdênaka şaş û matmayî hat û li ber wê sekinî. Lê ti tiştêk ne got. Ti gotin, di wê demê û heyemê de ji nav lêvên wê derneketin. Bêdengîya xwe wê, parast. Lê keçikê bixwe jî, ew şaşbûn û matbûna wê farqkiribû. Bi awayekî ku jê bi pîrsê lê nerî. Lê dayikê çendî ku ji wê rûdêna wê ev fahmkiribê jî, di wê demê de ew bêdengîya xwe bi wê acêmatîya xwe re parast. Piştê bi demekê re, keçikê bi xwe gota dayika xwe ”çibû yadê! û hwd. Wê ev gotina bi pîrs kir û li bendî bersiva wê ya ku ew bide. Lê dêyê ti bersiv di wê heyemê de neda wê. Gotina wê ya bi pîrs, bêbersiv mabû. Dayik, wê şaşmayîn û

matmayîna xwe ku hinekî ji ser xwe diavêje, êdî piştê di cihê xwe de dirûnihê û hinekî dike ku bi hizirê. Dike ku di serê xwe de serwerî rewşê bibe. Bi wê yekê re, di serê xwe de diçê û tê. Demeke dirêj, di serê xwe de ew dihizirê. Lê di wê demê de ew, ti gotinan ji keça xwe re nakê. Ji xwe, piştî ku hinekî hizirî bû, êdî bi tememî di serê xwe de wê zelal kiribû ku ti tiştêkî bi lêv nekê. Bi wê germehiyê ku keçikê hinekî lê barkiriba, divîbû ku li ber wê isrera wê ya keça xwe, bi xwe jibîrkinê jî ba, çend gotin gotiba. De ne dibêjin, ku *”di deme ku mirov li ber rewşa ket rewşna şaşmayîn û matmayîne de, hingî, mejiyê mirov hinekî ji mirov derdikeve û di bin sehête mirov de nîn a.”* Di wê rewşê de jî rewşa dayikê ku mirov lê hizirî ba û fahmkiriba, mirov wê fahm kiriba ku ji wê rewşa ku di gotinê de tê ser ziman ne dûr ba. Piştî ku dayika wê Nêrgizxanê, hinekî hizirkir, êdî ma sekinî di cihê xwe de, di serê xwe de ku hinekî ji bin rewşê û ji bandûra wê derket, êdî wê xwe dabû hizirkirinê ku bi wê dixwest hem rewşê fahm bike û hem jî ku çî bike, wê kifş bike. Di dawiyê de, wê kifşkiribû ku li bendî zilamê xwe bimêne. Ku ew hat, êdî bi hev re li hevdu rûnihin û ew ji wî re rewşê bibêje ku ka çî bûya. Êdî piştê bi hev re tevbigerihi. De ne, dilê herduyanka jî, bi keçika wan ve bû. Ew bi delalî mazin kiribû. Heta wê demê, ne carekê jî pêde xayidî bûn û ne jî ji xwestekeke wê re gotibûn na. Keçika wan, li ser dest bi dil mazin bûbû. ..

Piştê ku demek bi ser rewşê ve diçê, êdî dayika Nêrgizxanê tê xwe û piştê ku ne bi gelekî re zilamê wê yanî bavê keçikê tê malê, êdî piştê zilam, bi çavakê ku bipirsê ji jina xwe ku ma te tiştêk fêrkir lê dinerê. Ji wê nerîna bêgotin, jinik bixwe jî rewşê fahm dike. Piştî wê fahmkirinê re êdî tê û li cem mêrê xwe dirûnihê û jê re rewşê bi lêv dike. Ji şerê heya binî jê re dibêje. Jê re dibêje ku di deme ku ew ji malê derket ku herê berdevê kahniyê ku hinek av bêne wê ew şopand û li wir keçik ji berçavên wê windabû û piştê ku ew hata malê ku xaberê bidê wî ku ew elecekê bike û herê keçikê bibîne, ku hata malê, êdî keçik li malê weke ku tiştêk nebûyî dîtîya û wê jî ti tiştêk heta wê kêlikê ji keçika xwe re bi lvê nekirîya û li bendî wî maya. Ku zilam, van gotinan ji devê jina xwe dibihîzê, êdî hinekî di hizirê. Di serê xwe de rewşê dibe û têne. Dike ku fahm bike. Bi wê yekê re, demeke xwe bi hizirkirinê di buhurêne.

Zilam, weke demekê di serê xwe de di hizir ku ka çî bike û çawa gava xwe biavêje. De ne, di rewşên wilo de, gava pêşî avêtina wê hertimî girîng a. Wî jî, ew dizanî. Ji ber vê yekê, li ser gavavêtina xwe ya pêşî, ku bike, pîrr dihizirî di serê xwe de. Di serê xwe de zilam, ku demeke dirêj

dihizirê, êdî di serê xwe de digihijê du hizran. Hizrek, ew bû ku ew jî, weke jina xwe keçikê carek din bişopênê û herê û rewşê di cih de bibîne û fahm bike. Hizra din jî, ew bû ku bakê keçika xwe ya bi delalî mazin kiribû ku bi wê re rû bi rû biaxivê û jê bipirsê ku kaçûbû kuderê. Keça wî, ku wî jê pirsîba, wê rastî çibû wê jê re bigota. Wî jî, wilo bawer dikir. Bi vê yekê û ji vê yekê ve bawerîya wî pirr li keçika wî hebû.

Li ser wê rewşê re, ku weke demeke hizirî, êdî ne digihîşt herdû hizran jî. Gihîşt hizreke din di serê xwe de. Ew hizra ku ew gihîştibûyê de, ew bû ku ew pêşî herê bi jina xwe biaxivê. Bi wê re bigihijê bîrarakê. Ya çêtir ew dît. De ne, ez bibêjim ku jina wî jinaka ku ji aliyê aqilê xwe ve pirr biaqil û şahraza bû. Şahrabûna wê, di devê herkesekê ku wê nas dikir de bû. Wî jî dizanî ku jina wî şahraza bû. Vêca jina wî xwe girtibû ku heta ku ew were malê û bi wî re biaxivê. Bi vê yekê, êdî wî jî bîryar da ku herê pêşî bi jina xwe re biaxivê. Piştî bi bêhnekê re, wê bakira jina xwe û gotiyê de "ka were harmet, ezê tiştêkî ji ter bibêjim bi te bi şewirim". Ku mêr wilo got, êdî jin jî, hat û li cem wî rûnişt û gotiya ka çiya tê ji min re bêje û piştî bi hev re ketina axiftinê de. Mêr, herdû hizrên di serê xwe de ji wê re hanîn ser ziman ku ka kîjanê ji wan bike. Piştî ku wî ew herdû hizrên xwe gotin, êdî weha jî, bi ser gotina xwe ve kir. "Ku hizreke te hebe, ti jî bêje" û ma sekinî di cihê xwe de. Jinik, deme ku mêrê wilo jêre got û ma sekinî, êdî ew jî hinekî ma sekinî di cihê xwe de. Piştî weha ji mêrê xwe re got. "zilam, ez ya ku rast dibînim ev a, em hinekî di bisekin in. Hal û rewşa keça xwe hinekî din bi şopênin. Ku me tiştêk di wê demê de fahm nekir û an jî wê tiştêk ji me re bi lêv nekir, êdî ez ya rast dibînim ew a ku tû bi wê re biaxivê. Lê ezê jî, di vê demê de li bin wê gerihim. Hewl bidim ku rewşa wê ka i têde heya fahm bikim. Ku min jî tiştêk fahm kir, ezê ji ter bibêjim. Lê ku te jî, tiştêk fahm kir were ji min re bêje, da qana heya me jêve hebe." Piştî ku jinê ev gotin ji mêrê xwe re got, êdî ma sekinî di cihê xwe de. Piştî gotin ji devê wê derneketin. Li ser wan gotinan, weke bêhnekê mêrik hizirî. Piştî gotina ku ji devê wî derket ev bû. "Tû rast dibêje xatûn, ezê weke te bikim. Te gotina bi aqil ji min re got" û ma sekinî di cihê xwe de. Piştî êdî k hinekî din jî bi hevdû re diaxivîn, êdî piştî ji ber hevdû dirabin û bi kar û barê xwe yên ku hebûn re dibazin, Jinik, pirr karê wê hebû. Wê hê ku dem pirr jî zû bû, şîva êvarî danîbû ser êgir. Şîva ku jinê çêdikir jî, *meyîr* bû. Ne ti jî, di zanê û herkesek jî dizanê ku meyîr, bi kelandinê re demeke dirêj li ser tifika êgir divêt.

Piştî ku jinik bi karûbarê xwe ve çû jî, mêr hinekî di serê xwe de hizirî. Li ser keça xwe di hizirî. De ne, keça wan, ne keçaka bêaqil bû ku herê tiştina xirab bike. Ew jî, weke dayika xwe bûbû miroveka pîr şahraza. Keçik balix bû. Bûbû jinaka şahraza. Ew jina şahraza, wê çawa tiştêkî xirab bi wê şahrazatiya xwe bike. Bavê wê, ew ewqas qismetên wê yên ku derketibûn û wê red kiribûn li wan hizirî. Piştî ku di hizirkirina xwe de, ew jî, bi bîrkir, piştîre gihişt wê hizrê û aqilê ku sedemeke wê ya giring heya ku heta ku keça wê red kirin ewqas qismetên ku jê re hatin. Di wê hizirkirina wî de, hizra herî zêde ku di serî de mazin çêbû, ew bû ku hebe nebe yek di dilê keça wî de heya. Piştîre wî bixwe jî, ji xwe pirsî ku ka çima heya nahaka ew li ser wê ne hizirîya û ev yek ne dîtiya. Bi vê yekê re, êdî ew di hizirkirina xwe de kûr û dûr çû. Di wê hizirkirina xwe de fahmkiribû ku dilê keça wî tişîya.

Piştîre ku di serê xwe de ew gihiştibû wê hizrê, êdî piştîre ne bi gelekî re wî bixwe bakira jina xwe careke din, û jê re got ku "ez hinekî hizirim û hizra ku di serê min de çêbû ew a ku hebe nebe di dilê keçika me de yek hebe". Ku mêr wilo got, êdî jinê jî, got dibêt ku ev rast bê. Piştîre wehe bi gotin bi ser gotina mêrê xwe ve kir."De ne, heya nahaka em jî li vê ne hizir in. Me jê jî ne pirsî. Wê jî, li ber û ji me re ti tiştêk ne de der. Lê rewş û tevgerîya wê, wilo dide nîşandin ku dilê wê, yek têde heya û dilê wê tişî ya." Ku jinê wilo got, êdî weha ev jî, bi ser gotina xwe ve kir."Ezê wê fêr bibim, ku yek di dilê wê de hebe û kî bê û kurê kê bê, ezê fêr bibim û ji tere bêjim."

Jinê wilo got û ma sekinî. Piştîre ku hinekî dîn di nava hevdû de axiftin, piştîre axiftina xwe bi dawîkirin û jinik bi çêkirina xwarina xwe ve çû. Mêrik jî, di cihê xwe de ma. Keçik jî, ji wan hinekî wîrdetir li hawşê bi kar û barna ve bû. Lê wê jî, di dît ku ev du car bûn ku dê û bavê wê tîn ba hevdû dû nava xwe de dikina pistapist. Tiştina ji hevdû re dibêjin û piştîre bidawî dikin. Wê jî, ev yek, dîtîbû û mereq li ser wê yekê di serê wê de çêbû bû. Ew rewşa bi şaşmayîn û matmayînê ya dayika wê jî, hê li berçavên wê bû. Ew şaşbûn û matmayîbûn jî, dihat berçavên wê.

Lê divê ku ez bibêjim ku keçik yanî Rindazêrê, yeke pîr bi aqil û şahraza bû. Ew jî di rewşa xwe de mabûbû. Bi wê di rewşa xwe de mayînê re, weke ku ti tiştêk nebûyî tevdigeriya. Lê di serê xwe de, ew jî, di hizirî. Rindazêrê, di wê demê de, hinekî din karê xwe li hundurê hawşê dike û piştîre careka din dirahijê sevilê avê û dibêje dayika xwe "ezê herim û hinek av ji kahniyê bênim". Dayika wê jî dibêjîyê de "bila, keça min" û piştîre ew jî di rahijê sevilê xwe û dike ku herê devê kahniyê. Ku

Rindazêrê ji malê derket li derve digihjê keçikaka hevala xwe ku ew jî navê *xweşdilxanê* bû. Ku gihijina hevdû, êdî ew bi hevdûre hem diaxivin û hem jî di rê de dimeşin û diçina devê kahniyê. Di rê de, hevala Rindazêrê, jêre dibêje ku “di deme berî danê nîvro de ku ew diçû devê kahniyê dayika wê li pey wê bû.” Ku keçik, wê gotinê ji Rindazêrê re dibêje, êdî Rindazêrê li ser wê pirr dihizirê. Hingî, fahm dike ku ew piştî ku hatina wê ya malê re hatina dayika wê ya bi şaşmayîn û matmayînê. Rindazêrê, yeke şahraza bû. Li ser wê dihizirê û dike ku fahm bike. Bi wê hizirkirinê, Rindazêrê bi hevala xwe re dikeve rêde diçê devê kahniyê avê û tê. Piştî ku Rindazêrê hat malê, êdî piştê diçê cem dayika xwe û ava ku hanîya di dêne cem wê û diçê bi karna din ve ku ew bike. Rindazêrê, êdî weke ku di serê xwe de têngihjê ku dayika wê li pey wê hatiya û fahm dike ku wê ji ber çî daya dûv wê di deme çûnê de. Piştê, ku demek têve diçê û xwarina wan jî çêdibe û dem jî dibê êvar, êdî ew şîva xwe didênina berxwe û dixwûn. Piştî ku şîva xwe danîna berxwe û şîva xwe xwarin, êdî piştê firaxên ku têde şîv xwarina dirakin û li hevdû dirûnihin. Lê di wê demê de di serê herdûyan de jî, hizreke cuda ya ku ew yek bi yek li ser dihizir in heya. Hersê jî, li ser Rindazêrê di hizir in. Lê heya wan ji ya di serê hevde nîn a. Dê û bav li ser keçika xwe ya delal di hizir in. Keçik jî ya di serê de wan bi yek kêmi û yek zêdeyî dizanê. Piştî ku hevale wê, ji wê re gotibû ku dayika wê li pey wê hatibû devê kahniyê, êdî ew hizirî bû û rewş fahmkiri bû. ..

Bi ser wê rewşa dê, bav û keçê de rojek derbas dibe. Lê di wê heyemê de yek jî ji wan pêşî gavê neavêje ku biaxivê. Lê di roja pişt re de, êdî Rindazêrê xwe, di serê xwe de kifş dike ku herê û bi dayik û bavê xwe biaxivê û rûşê ji wan re bi lêv bike. Piştî ku Rindazêrê, wê bîryarê bixwe dide, êdî piştê di deme ku dê û bavê bi wê bi wê re li ser firavîna nîvro de na, ew ji wan re bidest axiftinê dike û weha ji wan re tîne ser ziman:

-”Dayika ‘min delal û bavê minê hêja, ez dixwezim ji were biaxivim û tiştêkî ji wan re bènima ser ziman. Lê ez di serê gotina xwe de vê ji we re bibêjim ku win herdû zanibin, ku ez dizanim ku nahaka çî di serê we herdûyan de ya. Ez dizanim ku win herdû jî li ser hizirin. Bavê min, dihizirê û ji we di pirsê ku çî derdê keça min heya. Di serê dîya min bavê min de ez dizanim ku çî heya. Lê ez vê bêjim ku win zanibin, her mirov xwediyê dilekî ya. Ez vê dixwezim pêşî ji we re bibêjim. Dayika min, di deme ku ez çûma devê kahniyê li pey min ketiya rê de hatiya wir. Bi wê xwestiya ku ez diçima kuderê û çî derdê min heya ku ewqas qismet ji min re hatin û derketin lê min hemû jî red kirin. Lê ez vê ji we re bibêjim,

rast a, her qismete ku hat ber min, min ew red kir. Lê weke ku bavê min nahaka di ser xwe de dihizirê û ku ji tere jî, dayê hanîya ser ziman yadê, yek di dilê min de heya. Ew yek jî, ev demeke kuem hevdû dibînin. Ew kî ya ezê wî jî ji we re bibêjim. Ew jî navê wî Rûgaşar a. Kurmîrek a. Dê û navê wî, ne li dûrî cîyayê sipî ku dikevê ber Hazaxê de jî li wir li wê herêmê mîr in. BI aslê xwe ve ne dûr in ji male mîrê bota. Lê jev dûr in. Nahaka ew li wir li herême xwe bi serê xwe na. Vêca ew demeke ku ez jî di serê xwe de dihizir im ku ka ezê çawa ji were bênima ser ziman. Ne ez dizanim ku di çanda me de, heta nahaka keçika bi xwe derneketina ber dê û bavê xwe û bahse ya dilê xwe ne kirina. Lê nahaka ez derketim û min kir. Ji ber ku win berî min, di derbarê min de bûna xwediyê lêgerinê. Yabo, ku dayika min ji min pirsî ba, minê jê re hanîba ser ziman.

Vêca ez vê jî bêjim. Rûgaşar, bixwe jî li vir a. Me li vir evdû dîtîya û dilê me çûya ser hevdû. Min desmalka xwe ya destî daya wî. Bi vê yekê, ez karim bêjim yê di dilê min de ew a. We ez weke delal dil, mazin kirim. Bi vê ez bêjim ku heta nahaka ez bixwe mazin bûm. Kî qismetê min derket ku min got na, we jî got na. Vêca, nahaka ez yê ku ketiya dilê min de ji were dibêjim.”

Rindazêrê, ev gotin bi kortasî ji dê û bavê xwe re li ber wan hanîn ser ziman. Piştî ku wê gotinên xwe yên ku dihanîn ser ziman bi dawî kirin, êdî piştî weke demeke kort di nava wan de bêdengî çêbû. Lê wê bêdengiyê wilo zêde di nava wan de ne doma. Piştî ne bi gelekî re, bavê wê bidest axiftinê kir û ji keçika xwe weha got:

-”keça min, rast ku ez dîya tê, em li ser te dihizir in. Em li ser dihizirin ku ew qas qismet derketin lê te ji yekî re jî ne got herê. Sedeme wê çî bû. Ya ku çûbû bû berdilê me jî, ew bû ku dilê tişî bê. Dayika, hewl dide ku rastiya dilê fahm bike. Lê te, bê ku ew fahm bike, te bixwe nahaka ji me herdûyan re jî hanî ser ziman. Ez ji te ne acim ku te hanî ser ziman. Tu keçika min î. Lê ez tiştekî te dixwezim, ji wî ciwanî re bêje ku bila bi malîyên xwe re werin û nexwe te bixwezin ku bidilê te ya. Bila weke ya dilê te bê. De ne, keça min, tu adet û kevneşopîyên me dizanê. Em tu carî û demê derneketina dervî wan. Dervî wan jî, ne jî na. Heta wê demê jî wilo bûya. Wê ji nahaka pê de jî wê wilo bê. Mirov, bi aslê xwe re û rastiya xwe re heya û mirov a. Şop û şûnpêyên me jî, di nav wê de na û ji bo me pîroz in. Bila li gor adet û kevneşopîyên werin û em jî wan nas bikin. Ya herî rastî ev a keçika min a delal.”

Bavê wê, wilo jê re got û piştî axiftina xwe bi dawî kir. Keçikê got ”bila yabo, ji xwe ew jî li bendî gotina ku ez bidima wan bûn. Hê min ti

tişteq nebû wan. Heta ku ez bi we re ne axiftibama jî, minê ti gotin ji wan re ne gotiba.”. Piştîre bidest xwarina xwe kirin. Di demekê piştîre, êdî ku xwarina xwe jî xwarin, êdî firaxên xwe yên xwarinê levdana li hevdû. Bi wê re, êdî herkesek jî, bi kar û barê xwe çû. Di wê deme de, ku hinekî dîn dem têve çû, êdî Rindazêrê, rahiştî sevilê avê û gota dayika xwe, ”dayê ezê herima kahniyê hin avnê bênim” Ku dayika wê got bila keça min, êdî wê rahiştî sevilê xwe û çû ku avnê ji kahniyê bêne.

Rindazêrê, ku ji malê derket, êdî rastûrast bi dilekî xweş berê xwe dide devê kahniyê. Wê ji xwe re ji malê re av bihanîyana. Lê wê dizanî ku li wir jî, çî û kî li bendî wê bû. Rûgaşar li wir li bendî wê bû. Wê ew dizanî. Piştî ku ji malê derketibû Rindazêrê, êdî di demeka kin de wê xwe gihandibû devê kahniyê. Li wir, berî ku bi tememî digihijê devê kahniyê rastî Rûgaşar tê. Ku wî dibîne, êdî ew di wê heyemê de di deme ku rastî wî tê, bêî ku ti gotinê bibêje, hemawîya xwe dide dest wî. Ev jî, wate wê ew bû ku êdî werina û wê bixwezin. Bersiva wê herê ya ji wî re. Rûgaşar, ku ew hemawî hilde, êdî li ti derî naseknê heta ku tê malê. Ku tê malê, êdî diçê û wê rewşa xwe ji dayika xwe ya ku navê wê Meryamê re bi lêv dike. Piştîre ku dayika wî ji wî his dike êdî xaberê digihijêne bavê wî yê ku navê wî Birehim bû. Ku xaber gihiştibû wan, êdî di demeka kin de bi amedekariyaka mazin malîyên Rûgaşar, tèn û Rindazêrê ji wî re dixwezin û ew jî, piştîre digihijina hevdû.

Rûgaşar û Rindazêrê bi dilekî mazin hij hevdû dikirin. Dilê wan, pîrr li ser hevdû bû. Piştî ku Rindazêrê hat xwestin û dawate wê hat kirin û piştîre bi demekê re, êdî xwûdê sê kuran li dûv hevdû dide wan. Kurê wan yê pêşî navê wî *Nasîf* yê bin wî re *Şerîf* û yê biçûkê wan jî *Harîr* bû. Dilê wan pîrr zaroyên wan ve bû. Piştîre xwûdê keçîkekê jî dide wan, ew keçîk ez bûm. Min heta vir ji te re hanî ser ziman, lê min navê xwe ne got. Navê min jî, *Şahdanê* ya. Dê û bavê me, pîrr dilê wan bi hevdû ve bû.

Carna hemû tişt weke ilê mirov ji mirov nasarîf in. Gelek tiştên ne baş jî, tèn serê mirov. Li cihê ku em lê diman, Gelek di deme keçkaniya wê de hatibû dayika min ji xwe re xwestibû. Lê dayika min ji hemûyan re gotibû na. Dilê wê, hatibû ser bavê me û piştîre ew gihiştina hevdû. Lê yên ku hatibûn dayika me xwestibûn, piştî ku dayika me ji wan re gotibû na, ew jibîr nekiribûn. Piştîre yek ji wan mirovên ku hatibûn dayika me xwestibûn û dayika me jê re gotibû na, dilê wî diêşihê û piştîre jî, bi wê dilêşîya xwe re dike serê xwe de ku êşeke weke wê bi dayika me bide jînkirin. Li wir yekî, bi navê wî *Barko* bû. Ew bixwe jî, malbata wî malmîran bû. Ew, ji wê deme destpêkê, heta ku dem dihê wê demê, wî di

demê de ti tişteq di serê xwe de ji bîr nekiriya. Hemûk, di hiş de hiştiya. Bi wê hiştinê re, di serê de neyertîyek jî li dî dayika me çêkiriya. Bi wê neyertîyê xwestiya zirerekê bide male wê.

De ne, piştê me fahmkiribû ku wî heta wê demê ku bi ser çend sal jî buhurtina, wê hertimî dayika me û jîyane me şopandiya. Her gava wê ji dûr ve şopandiya. Bi wê re, êdî zanîya ku di demê de dayika me û me hemûyan bi xwe jî, çîkiriya û ne kiriya. Rojekê ew bi dizîka tê û dikeve hundurê malê de di cihê de ku sawal dikevinê de koxê. Li koxê, ew li ber stûnekî, xefkekê ji bavê me re çêdike. Ew hizir dike ku tişteq were serê bavê me, wê heta ku dayika me sax bê, wê ew jî, bi wê êşê êdî bijî. Darê stûna ku banê li ser lingan digirt, hemûyan jî, binê wan vala dike û wan li ser hemenekê dihêle ku bikevin. Ku yekî destê xwe de bide wan, wê bikevin. Bi wê yekê, bi sazûmanaka pîrr mazin ew rasti kiriya û çêkiriya. Wî hizir kiriya ku deme ku bavê hat hundur û destê xwe da stûnê wê êdî stûn bi wî de werina xwerê û wê tişteq pîrr nebaş wê werê serê wî. De ne, di wê deme ku wî jîyane me şopandiya de, hemû tişt û gav avêtinên dê û bavê min fêr bûya. Di zanê ku kengî û di çi demê de ew tê hundur û derdikeve. Wî jî, ew li gorî wê amede kiriya. Wilo ew li gorî xwe, sazûmana xwe çêdike û ji wir dûr dikeve. Piştê, ku bavê me tê malê ku di wê demê de, dayika me hin karê xwe yê malê dike. Hersê birakên min jî, li cem wê na. Di deme ku ew diçûn û hatina, di wê demê de berî bavê me, dayika diçê koxê û herês birakên min li dût wê diçin. Di deme ku ew diçina wir li hundur, êdî koxa ku stûnên wê hatina labitandin, bi ser dayika min û her birakên min de tê xwerê û yek jî ji wan di wê demê de ji wir nafilitê. Dayika me û hersê birakên min jî di bin wê jîyan xwe de ji dest didin. Piştî ku dayika me û hersê birakên min jîyane xwe de ji dest dan, bavê min pîrr pê êşîya. Êşekê dilê wî jî girt. Lê ew ma. Ew xilas bû. Bavê min, piştî bavê xwe re, êdî bûbû mîr. Di nav civate xwe de, divîbû ku wî xwe di demeke kin de lev bida li hevdû. Bavê me, çendî ku bi wê êşê dayika min ket jî, disa piştê hat ser xwe. Piştê, ku demeke dirêj ku sê sal bi ser mirina dayika me ve di buhur, ahlên me, jê bavê min dixwezî ku ew careke din bi yekê din re bi zewicê. Bavê min, di wê demê de, tenê ez hebûn li cem wî. Bavê min, gelek ji dil hij min dikir. Di wê demê de, hemû hijkirina xwe dabûbû min. Nava min û wî, pîrr jidahî bû.

Lê piştê, ne bi gelekî re, li ser isrere ahl û mazinên malbatê ew herê dike ku carek din bi zewicê. Bavê min, êdî piştê ji wî re jinek hat dîtî û hat xwestin û hat hanîn. Bavê min, carek din zewicî. Piştî ku bavê min

zewicî jî, dîsan naqabîna min û wî, pîrr xweş bû. Her deme ku ew diçû deverekê wê ji wir ji min re tiştêk bi hanîyana. Her devere ku ewdiçûyê de, wî ji min dîyarîyek dihanî. Bavê min, di wê demê de, ji min re bûbû, weke dê û bav herdû.

Demne ku bavê min ji civatê li dora xwe bi tenê dima, deme xwe hema bêje hemûk bi min re derbas dikir. Ez hingî biçûk bûm. Weke gule berbêhne wî bûm. Bi wê yekê û rengê jî, pîrr hij min dikir. Bi hijkirinaka wilo hij min dikir ku hin mirovna ku wî baş û qanc nas dikirin, ku li cem min ku digihîştinê de car bi car digotinê de, win wê evîna dilê xwe ya ji bo hevdû ya keç û bav ji berçavan bidina veşartin lê wê hin çavn lê werina xistin. Bi wê yekê û rengê hijkirinaka bavê min ji min re hebû. Lê ku dem di têve diçû, êdî hin bi hin min fahm dikir ku ew hijkirina bavê min ya li min û ew demê wî yê ku wî bi min re du buhurand. Li zora dayika min a hewî diçû. Ew, hewî bû. Dayika min ne dima. Ez bi tenê bûm. Tenê. Bavê min, li cem min hebû. Tenê min hijkirina wê ji dil hîs dikir. Tenê hêlîna min ya ku min xwe dispartiyê de ew hijkirina bavê ya li min bû.

Dem ku hinekî dîn têve çû, êdî min bi tememî fahm kir ku dayika min hewî, ew bi tememî dama berxwe. Min dîzanî ku ew hij min nakê. Lê min li ser wê ti tiştêk ne digot. Ji ber ku ew jina bavê min bû û bavê min dilê wî car bi car min fahm dikir ku bi wê ve jî bû. Ji ber ku ew keçik, ne ji dûr jê re hanîbûn. Ji nêzî wî ji ahlê wî bû.

Bavê min, ji deme biçûkatiya min ez li cem seyda jî dabûbûm xwandin. Min hem xwandin û hem nivîsandin pîrr baş dikir. Divêt ku ez bibêjim di male me de yanî di qasre bavê min de gelek alim û pirtûkên wan bi xwe jî hebûn. mezeleka mazin ku ne dûrî dîwana wî ya rûniştinê bû, wê hemû biref kiribû û li ser wan refan tişî pirtûk kiribûn. Ez diketima wêderê de û min pîrr pirtûk ji wir digirtin û dixwandin. Di wan demên xwe yên ku ez bi tenê dimam gelek ji wan deman, min bi xwandinê di buhurand. Ez ti carî ji bîr nakim ku şevna, min şev li xwe bi xwandinê dikir sibeh. Ez hîç ne dirazaham û bi tememî di hemû demî de min dixwand. Demên bi vî rengî di buhurand. Lê di demên min yên dawiyê de, min êdî ne dikarî wilo zêde bixwênim. Ji ber ku dayika min a hewî, wê hemû sûxratîya ku ketiba ser milê wê û yê din jî dikir ser mil û pişta min. Min divît ku bikira.

Bavê min, heya wî ji wê yekê nebû. Ku hebe, dibêt ku bi dayika min a hewî de pîrr bixayîdî ba. Lê min jî, ne digot. Ji ber ku min ne dixwest ku pîrsgirêk di navbera wan de derkevin û bavê min xamgîn bibe. Min,

ne dixwest ku ew dilê wî bi ti awayî bi şikihê. Ji ber ku ew yekê ku bi dilê xwe ve û bi kirina xwe ve hertimî pîrr baş û qanc bû. Her mirov ku ew nas dikirin, ji qanc, hîrbûn û basîya wî ji wî diaxiftin. Ew yekî bi zanebûn jî bû. Wî di di deme ciwaniya xwe de, heta ku hatibû deme balixbûna xwe, hemû dema xwe, bi xwandinê re buhurandibû. Biqasî alimekî weke Êlî Herîrî mazin xwediyê zanebûnê bû.

Dayika min a rast, rehme xwûdê lê bê, wê carna bahs ji min re dikir û digot ku mirovê ku bi zane û ku qanc, hertimî wê bahsa wan were kirin. Wê navê wan newê ji bîr kirin. Qancî, wê digot ku temenê wê wijdanê mirov a. Qancî, li gor wê, serbanê wijdan bû. Ev jî rast bû. Ku mirov di jîyane xwe de dijî û deman di buhurêne, mirov êdî wê yekê bi awayekî pîrr baş û qanc fahm dike. Bavê min, ez di derbarê wî de gotinna bibêjim. Di derbarê kirinên wî de ez dixwezim hin gotinna ji ter bibêjim. Bavê min, badê kurê dostik nas dikir. Bi hev re mabûbûn. Di deme ku Wî temenê dewleta Merwanîyan avêt, hingî, bavê min li cem wî bû. Ew yekî bizanebû. De ne, hê hingî, bavê min pîrr biçûk bû. Lê bavê wî yanî kalkê min, ew bi xwe re dibir û ew û ewder hemû bi hev re bi wî re dida nasîn. De ne, ew tu jî, dizanê ku badê kurê dostik bi xayîntî tê kuştin. Ew kuştina, wî ti carê wê ne hat ji bîr kirin. Ji ber ku kuştinên bi xayîntî, hertimî di bîrê de em digirin ji bo ku ji wan îbret werina girtin. Kuştina wî, kuştina bad, weke ya Bawê mislimê xûrasanê bi xayîntî bû. Bawê mislimê xorasanî kudekî bû. Ew jî, di deme ku dewetî qasrê tê kirin, di bin navê ku wê peyman a şîtiyê di navbera xwe de bidina çêkirin û mohrkirin, hingî, ew di deme ku xwarina mohrkirina peymanê tê xwarin, hingî bi xayîntî tê kuştin. Heya min ji van hemûyan heya. Ji ber ku bavê min, hemû jî, dizanî û wî ji min re bilêvkiribûn.

Merwanîyan, yekê ku temenê wê yê dewletitiyê diavêje badê kurê dostik a. Lê ew bixwe, ew dewlete ku temenê wê avêtî nabîne. Birazîyê wî Alîyê kurê Merwan, dewletê dostik bi navê bavê bi navê Merwanî ava dike. Ew dibe, şah û mîrekî mazin. Ew yekî ku hertimî û demê ji dadîya wî û deme wî dihat axiftin bû. Ew, xwediyê hişekî mazin bû. Lê ez vê jî bibêjim. Hertimî, ku li kuderê gulek şîn bibe, wê hinek stirî jî pêve bibin. Di deme Alîyê kurê Merwan de, wezirê wî Şero hebû. Şero, ji aqilîya xwe ve heta ku dibibêje zane û şahraza bû. Lê ji xirabîya xwe ve jî, heta ku ti bibêje xirab jî bû. Navê wî, bi herdû aliyên vî ve derket û li cihanê belav bû.

Bavê min, ew hemû dizanîn, wî ji min re dihanîn ser ziman. Bi zanebûna ku wî dayî min ez karim bêjim ku min di wê demê de di civate

wî bixwe de, bi zaneyê mazin ên li civata wî ku rûniştibûn, li ber wa axiftim. Her pirsra ku wan ji min kir, min bi awayekî pirr rehet bersiva wan de. Bavê min, di deme ku ew didît, hê bêhtirî ji dilê xwe ve ji min xweş dibû. Min, ew tevî wê biçûkatiya xwe jî kifş dikir. Bavê min, di min de dayika min didît. Wî bixwe jî, ev yek dihanî ser ziman. Gelek caran, min bixwe jî, ev yek ji wî hiskiribû. Lê ez divêt ku vê bibêjim ku dayika min a hewî, ji wê hîç û hîç nexweş bû. Ji wê rewşa ku bavê min eleqeyeke mazin şanî min dide û dide nîşandin jî, ji wê êdî bi awayekî li ber min nexweşiya xwe dihanî ser ziman. Lê li cem wî, weke dayikaka bi rehmet û wijdan tevdigerîya. Bavê min jî, ew bi wê aliyê wê yê ku wê xwe li ber wî bi wî rengî dide nîşandin, nas dikir. Lê ku ez û ew bi tenê diman, min ew aksa wê ya li dijî xwe didît.

Bi wê yekê hinekî dem di buhurê. Naqabîna min û bavê min, her ku diçû xweştir dibû. Ew bûbûm gula berdilê wî. Lê dayika min a hewî jî, di wê demê de ji min aks hilda û êdî bi wê aks û anka ku ji min girt, xwest ku bi planakê ji min xilas bibe. Lê ne min û ne jî bavê min ev yek di deme wê de dît. Li cem wî pirr baş bû. Li min baş dimeyizend. Bi wê yekê re, êdî xwe biqanci kiribû dilê wî de. Ku li ser wê awayê wê yê xwe kirina dilê wî de ku kê û kî jî gotinaka ne baş di derbarê wê ji bavê min re bigota, wê bavê min ji wê bawer nekiriba.

Ezê nahaka tiştêkî ji te bipirsim û bersiva wê nede ezê bersiva wê bidim. Tê hîç ava ku di kêzînan de diharikê ya cemidî te vexwerîya? An jî, ew ava kahniyan ku ji binê ardê derdikeve û hem paqij û zelal û hem jî pirr xweş a? Ew avên ku pirr xweş in ku mirov wan divexwe û ku mirov ji têj û tahma wan têr jî nabê, di wan de zîro hene. Zîro, dene kûrmekî ku tenê di nava avê de dijî ya. Di deme ku sawal jî avê dixwûn bi avê re diçê devê mirov û dikeve qirika mirov de û ji wê jî nabuhurê. Ji qirikê nabuhurê. Di wir de dimêne. Bi hêtên qirikê ve dimêne û xwûna mirov dimijê û bi wê xwûna ku mij re dijî. Bi wê re di demeke kin de bi xwûna ku mij re mazin dibe di qarîkê de. Lê çareye wê jî hebû. *Şekirê himbiz* yanê şekirê tîrş ku ne tenê tîrşa ku miza jî, bi xwarina wî re di cihê ku ew lê ya re, êdî ew xwe diberdê û derdikeve. Zîro, ne tenê tîrs bûn ji bo ketina wan ya qirika sawalan de. Her weha tîrsbûn ku diketina qirika mirovan de jî. Rojekê, di deme ku ez pirr tî bûm, bi wê tîbûnê re avaka cemidî ku dayika mina hewî hanîbû min vexwart. Di deme ku min vexwert, min fahm kir ku tiştêkî pirr biçûk di nav avê de ji avê hat û li qirika min sekinî. Piştî ku zîro di qirikê de hinekî mazin bû, êdî bavê min fahm kir ku ew zîro ya. Li ser wê yekê, wî xwest ku wê ji qirika min

derxe. Lê dayika min a hewî, wê gota bavê min, ”ka ji min re bihêla ma ez ji çî re me, bihêla ku ez wê zîroyê ji qirikê derxim. Wî jî, ji wê gotina, nîyete wê baş fahm kir û got bila. Di wê demê de, wê jî, avek amede kir û hinek şênî xistibû nav de û gota min ”bi şênî re bihêla ku hemû di qirika de herê xwerê”. Min jî got ”bila” û min avê ku wê da min, min vexwart. Di deme ku min av vexwart, zîro, bi rastî jî, di heman kêlikê de xwe ji qirika min berda û derket. Di deme ku ew derket, êdî ez rehet bûm. Qirika min, êdî rehet bû. De ne, zîro, pêşî pîrr biçûk, yê herî biçûkê wan di nav avê de, carna mirov farq jî nakê, ku mirov pîrr bi hey lê ne nerê. Lê ku di nav avê ku mirov wê di vexwe de jî bê, êdî di deme av vexwartinê de ji qirikê naçê xwerê di qirikê de di cihê herî bixwûn de xwe digirê û di wir de bi mijtina xwûnê re êdî di demeka pîrr kin de zû mazin dibê.

Zîro, di qirikê de zû mazin dibe. Ji ber ku xwûnê dimijê û bi xwûna mirov xwe têr dike.

Dayika min a hewî, wê ew ava ku amede kiribû ku ji bo ez bi wê baş bibim, ez bi wê ji zîro xilas bûm. Lê ku demek têve çû, êdî hin bi hin di zik(Ûr)ê min de, weke ku tiştin hebin, dayimî ew bêhtirî dixwezim xwarinê bixwûm û lê her çend ku ez zêde dixwûm jî, ez bi xwarina ku ez dixwûm ez têrnaxwûm. Hertimî, piştî xwarina ku ez dixwûm re ez birçî me. Wê rewşê, her ku dem têve û bi ser ve çû, bi min re xwe bêhtirî da der. Lê min ti tişt ji wê fahm nedikir. Bi wê yekê, weke ku ez çûbûm û mirovekî din hatibê cihê min. Wilo li min hatibû. Min jî, ew guharîna di xwe de kifşkiribû. Lê min, heta w kêlikê jî, wilo zêde ti wate ne didayê de. Min wilo zêde fahm ne dikir. Ûrê min jî, her dem têve diçû mazin dibû. Weke jinaka bi halekî ku dûcanî bê li min hatibû. Min nizanibû ku ez çî bikim. Lê min hîs dikir ku di ûre min de tiştina ku hene jîndî na û dilabitin. Min ev yek fahm dikir. Hertimî, di ûreê min di zikê min de tevgerîyak hebû. Bi wê re, êdî weke ku ji min re jîyane nema bû. Bi vê rewşê û ûrmazinbûnê re, demek bi ser min re çû. Rojekê, bavê min, ev yek bi min re farq kir û kir ku ji min bi pîrsê. Lê wê deme ku wî kir ku bi pîrsê ne pîrsî. Lê min pîrr baş û qanc fahm kir ku wî ew bala wî hatibû ser zikê min û wê kare pîrsîna rewşa min ji min bike. Lê wê carê nekir. Piştî ku rojek buhurt bi ser wê rojê ve, êdî di deme ku nava rojê bû, ez û bavê xwe li hevdu bin sihwanekê de rûniştî bûn. Dayika min a hewî jî, ji me wirde, weke ku karek dikir. Lê dengê me jî pîrr baş û qanc diçû wê û yê wê jî pîrr baş û qanc dihat me. Ku ne ew ba, ku yekî dî jî, li wir axiftiba, wê di cih de dengê wî pîrr bizelalî bihata me. Her weha ji aliyê

me ve jî wilo bû. di wê dema ku ez û bavê xwe li hevdû rûniştî bûn, bavê min di wê demê de ji min pirsî û got ku “keça min, her ku têve diçê zikê te mazin dibe, ti qelew bûyî.” Wî, wilo got û ma sekinî, Min jî, weke ku heya min ji ti tiştêkî tûneyî, min got ”yabo, ez jî nizanîm, hertimî dilxalînek bi min re çêdibe û ûrê min dayimî dihêşihê û sergêjek bi min re dibe.” Min, wilo jê re derdê xwe got û mama sekinî. Piştî bavê min, destê xwe ser serê min ve hanî û piştî buhurt ji û çû hundur û ka wê çûba kuderê. Lê dengê me çûbû dayika min a hewî. Piştî ew heta cem min û ji min pirsî ku ”zikê te, mazin bûya. Ti dibe qey tû bi halekî yî”. Wê jî, wilo got û ma sekinî, Ya min jî, ez faqîrê, heya min ji tiştêkî tûneyî, min jî, got ”herê, wellahî wilo, ma ka ez çi bikim(?)”. Deme ku min jî, wilo bersiva wê de, piştî wê ti gotin bi ser gotinên xwe ve nekirin û ma sekinî bêdeng.

Piştî ku demek têve çû û bû êvar, êdî herkesek hat malê û êdî ku şiv jî hatibû xwarin, em hemû li hevdû rûniştî bûn. Di wê heyemê de, bavê min jî, li cem min bû. Dayika min a hewî jî li wir bû. Di wê heyemê de, dayika min a hewî gotinak got ji bavê min re li ser min, ku kir ku mejiyê min hejîya ji cihê xwe. Ez bixwe jî di cihê xwe cemidi mama sekinî. Dayika min a hewî, weha ji bavê min re got ”li keça xwe binere, ûre li ber devê wê sekinî ya. Ma hê te fahm ne kiriya? Ew bi halekî ya. Wê zaroyaka wê çêbibe.” Di deme ku wê wilo got de, min di cih de xwe avêta nava gotina wê û min ne hişt ku ew gotina xwe ya dawiyê bibêje û min got ”ev ne rasta yabo.” Û min berê xwe da wê, û min bi pirsînî gotinak ji wê re got û weha got ”ma ti çawa karê wilo bibêje. Ev ne rast a”. Lê di deme ku min wilo got û piştî de, êdî wê xaber de û hin xaberên din ên pirr xirab ji min re gotin ku ez nahaka li vir nikarim bi lêv kim ji te re hingî xirab bûn. Lê di dawiyê de got, ”ma na, li cîya(dê) xwe hatiya.” Ku wê wilo got, êdî bav min, firsand ne da min û gota wê, ”gotinê ji ciya wê re ne bêje, ew miroveke ku ti carî ne hiştiya ku gotin were wê û ne jî wê hanîya li xwe, ew miroveke ku hertimî li rûmete xwe heyîrî maya. Hertimî li rûmete hizirîya.” Bavê min wilo jê re got û ew da sekinandin. Lê di wê demê de hêstekê min girt, êdî min xwe ne girt û kelagirî bûm û qirîka min tişî bû û lê min xwe girt. Ne bi gelekî re, êdî piştî, min xwe ne girt û ez girîm. Ez ne ji bo xwe girîm. Ez, ji bo wê gotina ku wê got û bahse ciya min kir, ez ji bo wê girîm. Ciya min, jinaka ku hertimî li rûmet û rêza xwe û mala xwe heyîrî û di hizirî. Ew mirov, heta dawîya jîyane xwe jî, heta bêhna xwe ya dawiyê ya ku kişand jî bi rûmeta xwe jîya. Herkesekê bi rêz û hûrmet, hertimî bahse wê kirîya. Biqasî

xweşikatiya wê, rêz û hûrmete wê jî, di nav xalkê de bahse wê mazin dihat kirin.

*Lê piştî wê gotinê re êdî qaram di laşê min de neman. Ez ji kal ketim. Min, êdî ne dikarî ku xwe li xwe bigir im. Wilo li min hatibû. Ji wê demê û pêde, êdî gotin ji devê min derneket. Ku min, kiriba ku ez bipeyivim û çend peyv an bibêjim jî, ez dibêjim, wê zimanê ne gerîya ba û wê ew peyv ji devê min derneketiban. Wilo li min hatibû. Piştîre êdî bavê min jî, ji wan gotinên wê yên li ser min pirr êşêha bû. Weke ku rûmete wî şikeştibû. Min, ev yek, di wê demê de pirr baş û qanc fahm kir. Lê min jî, ne dikarî ku ti tiştêkî bibêjim. De ne, di nava me de, gotinê ku hertimî xalk ji hevdû re dibêjin heya. Ew jî ev a. Dibêjin, ku *ji dêla ku wê navê te derkeve, bila rûhê te ji laşê te derkeve*. Min, di wê demê de çî jî bigota, minê dilê bavê xwe xweş ne kiriba. Her ku wî ez didîtîm, ew gotinên dayika min a hewî dihat bîra wî û dilê wî diguvaşt. Dilê wî, weke ku wan gotinan, ji ra dihilkir. Wilo lê dihat.*

Wê rewşê, bi me re demekê doma. Êdî rewşe min û bavê min hatibû wê rewşê ku me hevdû didît, êdî êş bi dîtîne meye hevdû re di dilê me de çêdibû. Li ser wê yekê, êdî min jî, îdere ne kir û min bîryara xwe da ku ez ji wir herim û dîrkevîm. Herima cihekî ku ti kesek min nasnekê. Di dawiyê de, min wilo kir. Min çend kincên ku ez li xwe bikim û bi çend kincên li ser min re, ez ketimê rê de û çûm. Sê şev û sê rojan ez bêî ku bisekin im, ez çûm. Di dawiyê de, ez hatîma, bajarekê ku pirr xweş bû. Ew bajer jî, li ber çiyayê sipî bû. Di bajêr de, gelek mirov hebûn. Cin û mirov, li wir di nav hevdû de dijîn. Lê herkesek jî, bi hev re dost û bira bûn. Li wir, min xwe li binê dayekê girt. Dar qûrmê wê hingî stûr bû, nava wê bûbû weke mezeleke biçûk. Ez di wir de mama. Li wir ez demekê mam. Lê rojekê ez li wir, ku ez dimam, jinaka ku pîr bû, hat û li devê deriyê min xist. Ku li devê deriyê min hat xistin, min jî, derî vekir û min dît ku wa jinaka pîr a. Wê jina pîr, gota min, ma ti min ne hilde male xwe bi mêhvanî. Min jî, got "ma çima ez te na hildim. Mêhvan mêhvanên xwûdê na. Deme ku xwûdê mêhvan şandibin, baxtê wan jî, bi wan re şandîya. Min, wilo got û heta ji min heta min xwest ku nêzîkatiya xwe ya baş şanî wê bidim û dilê wê pîrê xweş bikim. Wê jî, ew tahba min ya ku min dixwest ku di ber wê de bidim, farq kir û gota min, "keça min, ka were li cem min rûnihe, ez û tu hinekî li hevdû rûnihin." Min jî, got bila û min ji dev hemû karê min fikir, berda û hatim û li cem wê rûniştîm.

Di deme ku ez li cem wê rûniştim, pêşî bi awayekî pirr bihey li nava çavên nerî. Piştî gota min, “keça min, ez ji rûdêna te fahm dikim ku derdekî te yê mazin heya. Hingî, hê ûrê min jî mazin bû. Wê jî, destê xwe danî ser ûrê min û sê caran, destê xwe li ser ûrê min bira xwerê û hanî banî. Di wê heyeme ku wê ew kir de, min ew hêz di xwe de ne dît ku ez wê bidima sekinandin û bêjime de na na jina pîrê vê neke. Piştî ku wê ew kir, di wê heyemê de, wê ji berxwe gayayek derxist û da min. Ew gaye, hê şîn bû. Weke ku hê ji nû ji ardê hatibû hilkirin. Ji ra gaya gatibû hilkirin. Ji ber ku hê rayên wê dihatina xûyakirin. Piştî da min û gota min, “keça min, vî gayeyî bikelêna û ku te ew keland, ew ava wê ya piştî kelandinê ku bûya, wê avê vexwe. Min jî, got çima? Lê wê bersiva min neda. Weke ku wê derdê min, û tiştê di zikê min de dilabitî dizanî ku ka çiya. Min, wilo ji wê fahmkir û lê derxist. Piştî wê wilo gota min, piştî bi qaderekê re ku hinekî din jî li cem min rûnişt û piştî kare rabûna xwe kir ku herê. Piştî ku rabû, gota min, ”*baxtê tê, hertimê hebe û vekirî bê!*” û ji wir ji cem min çû. Piştî ku ew çû, hîsa ku min bi re çêbû, pirr acêb bû. Min, weke ku ji her aliyî ve xwe di awartebûnekê de hîs dikir. Piştî ku ew jina pîr ji cem çû, êdî min jî xwe avêta hundur û di cih de weke ku wê got kir û ew gaye keland di nava hinek av de û piştî ku ew kelî, min ava wê valakira zerikekê û piştî vexwart. Ku min ew ava wê gayeyî vexwart. Di zikê min de, pirr mazin tevgeriyak bû. Ne rehetiyeka mazin bi wê tevgeriyê re min di xwe de hîs kir. Lê piştî ez hatima bervarîşandinê û varaşaham. Piştî ku ez hinek varaşaham, piştî, min dît ku wa marekî mazin, wê serê xwe ji devê min derxist û wê velîzeha û ji devê min derket. Heta ku mar hemû ji devê min derket, devê min vekirî ma. Piştî ku mar hemû ji devê min derket, êdî piştî mar kir ku carek din vegerihê û serê xwe bike devê min de û herê zikê min, lê min xwe bi şûn ve dayê de, û di wê heyemê de çî ket ber destê min de bi avêta wî marî. Piştî ku mar ji zikê min, derket, êdî ez pirr ji hal ketim. Piştî bi bêhnekê re ez hatim li xwe.

Piştî ku ez hatima xwe, êdî weke demekê di cihê xwe de mama sekinî. Lê ez vê jî bibêjim. Di wê demê de, çendî ku di wê demê de ne di bîra min de jî bû, dayika min ahewî hatibû bîra min. Gotinên ku wê gotibûn hatibûbûna bîra min. Di wê heyemê de, ew hemû dem û dewranên ku min li wir li malê bi xweşî û nexweşî buhurandibûm, di berçavên re di buhur in. Min ew dem hemû li pey hevdû didîtin. Bavê min hat bîra min. Min pirr bîra wî kiribû. Lê edî min kiribû serê xwe de ku ez ne vegerihime li malê. Di wê heyemê de, êdî hata bîra û hişê min ku ev

hemû di wê demê de dayika min a hewî bi min kiribû. Wê mar ku hê biçûk bû, kiribû nav wê ava ku wê xwestibû ku wî zîro ji qirika min dervê û dabû min. Min, hingî, ev yek, fahm kiribû. Hingî, ev yek hatibû hişê min. Piştire hat û ket serê min de, ku ew hemû leyîstike dayika min ahewî bû, ku wê hanîbû serê min ji bo ku di wê heyemê de ji min xilas bibe.

De ne, tê gotin ku di deme ku mêr cara duyemin zewicî, hingî, ya ku ew jina duyemin ya ku hanî, ew dibe hewî. Lê ev vê jî ji ter bêjim, ku hewîtî, wateyeka wê ya din jî di zimanê me de tê wate adûtiyê. Yanî, tê wate ne başiyê. Ji ber vê yekê, hertimî alim û zaneyên me gotina ku çendî ku jina duyemin jî bê, bila xwe neke hewî. Bila bi hewîtî tevnegerihê. Ma ev tenê ji bo jinê wilo bû. Na, ne xêr, ne tenê ji bo jinê wilo bû. Mêrên ku cara duyemin dizewicin û hewîtî dikirin, ma nebûn?

Tiştê ku tê serê min li wir bi dawî nabê. Piştire min jîyane xwe di wê rewşa xwe domand. Piştî ku mar ji zikê min derket, êdî ez baş bûm û weke xwe lê hatim. Ez hingî, piştire hatima sêraberê ku çawa bûm.

Li wir, min jîyane xwe, piştire sê salên din jî buhurand. Piştire li wir, li wî bajarî, mîrê bajêr min xwe bi dibîne ji dûr ve. Lê di wê deme ku ew min dibîne, nayê cem min. Ji dûr ve, li min dinerê û mereq dike ji mirovên li dora xwe dipirsê ku ka ez kî ma. Di wê demê de, yekî ku li cem wî bû û zane bû û navê wî Maşûk bû, wî dişêne çem min. Di deme ku wî dişêne cem min, ew tê û li rewşa min dinerê û diçê. Lê di wê demê de ne min ti gotinak got û ne jî, wî got. Piştire, ew jina xwe dişêne pey min, ku ez herima male wan. Jina wî, navê Sarê bû. Ew hat pey min û ez birima malê. Di wê dema ku ez li wir mabûn de, ez bi ti kesekî re ne axiftibûm. Tenê ew jineka pîr ya ku gaye dabû min ku çawa bû bû, hingî, min bi wê re çend gotin kiribûn. Lê ji wê û pê de, bi ti kesekî bi dengî ti danûstandinên min heta wê demê nebû bûn. Dilê min ne dixwest ku ez bi axivim. Mirovên wêderê, ku ez didîtim, di nava xwe de digotin ku ew jinaka ku hê ciwan a lê lal a. Min di wê demê de xwe li lalîtiyê dabû.

Piştî ku ez çûma male Maşûk, wî ez li male weke keça xwe ez pêşwazî kirim. Gota jina xwe ku "ti li male xwe li zaroyên çawa nêzikatiyê dike li wê jî wilo bike". Wê jî, gota zilamê xwe bila û wilo li min kir. Piştire wî mirovî ez li male xwe bicih kirim. Li male wî, bi wê rengê, min sê salên din jî buhurandin. Êdî ez mazin bûm û ghiştim. Lê di wê deme ku ez li wir mam de, ti kesekî ne dît ku min ti gotin ji ti kesekî re û bi ti kesekî re kirin. Herkeekê ku ez dizanîm, ez bi lalî dizanim. Min jî, ew yek, bi wê zanebûnê herê kir di jîyanê de û ez wilo tevgeriyam.

Piştî ku ez li wir hinekî dîn mazin bûm, êdî zilam jî dît ku wa ez mazin bûma û ghiştîma deme zawacê, êdî wî ez bi kurê xwe yê mazin re zewicandim. Ez bûma bûka wî. Kurê yanî mêrê min yê ku ez pêre zewicîm, navê wî Zal bû. Pîrr li ser xwe bû. Levhatî û bi dilrejm bû. Hertimî, yê ku ew nas dikirin, bi mirovatiya wî bahse wî dikirin. Wî li cem bavê xwe bidest xwandina xwe kiribû û piştî li cem seyde domandibû. Mirovekî ku xwanda û pîrr jî bizane bû. Ji dil û gîyane mirov, pîrr baş û qanc fahm dikir. Wî jî, ez bi lalî dizanim. Li cem wî jî, ti carî ez, ne axiftim. Lê wî, ji gavavêtinên mirovan fahm dikir. Di deme ku min tiştê bigota, bi kirina xwe min di de nîşandin ku çî lazîma û an jî ne lazîm a. Wî jî, fahm dikir. Nêzîkatiya wî ya ji min re hem di demên pêş de û hem jî di yê piştî de di demên ku em bi hev re zewicî bûn de jî pîrr baş bû. Ez hertimî, ji wê nêzîkatiya wî dilxweş bûm. Ew jî, mirovekî ku baş bû. Bi qadr nêzî mirov dibû. Bi ya qancî, hem gotina xwe digot û hem jî kirina xwe dikir.

Dem, hin bi hin bi buhurt. Di sale me ya pêşî ya zawacê de, zaroyaka me çêbû û kûr bû. Navê wî, me kira *Jêhat*. Piştî ku sale din hat zaroya me ya duyemîn çêbû ew jî kur bû û ew jî, me nav kira *Demhat*. Piştî ku sal tê sale sêyemîn, êdî xwûdê zaroya me ya sêyemîn dide me. Ew jî keç bû. Ew jî, me navê wê kira *Kezban*. *Kezban*, keçikaka ku pîrr xweşik û levhatî jê derket.

Jîyane min ya male min, ti kêmesîyên wê nebûn. Lê malê, ji ber ku ez bi zaroyên xwe re bûm hertimî, êdî ez bi wan re diaxiftim. Lê min zaroyên xwe hemû jî tehmbih kirin ku bahse axiftina min nekin ji ti kesekî re. Ew jî, bi aqîl bûn û di cih de fahmkirin û gotin bila yadê û piştî ji ti kesekî re êdî bahse axiftina min ne kirin. Mêrê min bixwe jî, wî ne dizanî ku ez di axiftim. Min ji wî re jî ne gotibû. Wî jî, di zanî ku ez nikarim biaxivim. Hingî, êşa dayîka min a hewî hê di dilê min de bû û hê zindî û jîndî bû, êdî min axiftin li xwe haram kiribû. Êdî min ne dixwest ku ez biaxivim.

Jîyane, wîlo ya, ku meyîzêne, ku ji kuderê rêya mirov bi kuderê dixê. Di jîyankirinê de, mirov nizanê ku wê çî were pêşîya mirov û serê mirov. Carna, di deme ku ez li cem bavê xwe bûm, bavê min, id nav civata xwe de digot, ”em di jîyanê de ku dijîn, em nizanin wê sibe çî were pêşîya me û serê me. Lê xwûdê aqîl daya me ku em êdî di jîyanê de rastî çî werin êdî karin ji wê bi aqîlê xwe serfiraz bin. Qûdreta aqîl, yê ku nizanê, wê di jîyanê de bi sernekeve.

Ev gotinên wê yên ku min di wê demê de ji wî hiskiribûn, weke î ro û nahaka di aqil û hişê min de na. Çi zanebûna min hebû, min hertimî dikir ku wê bi di zaroyê xwe de jî bidima rûnandin. Bi vê yekê re, di deme ku bi dane sibehê re ku mêrê min ji mal derdiket û bi kar û bar ve diçû, min zaroyên xwe hemûk jî li dora xwe didana li hevdû û min şîrê li wan dikir. Min ew, di derbarê jîyane de bi zanebûn dikir in. Hê ku ew biçûk bûn, min hemû pirtûka pîroz bi wan da xwandin. Ew zanebûna bi zaroyê min re hin bi hin di nava mirovan de jî dihat kifşkirin. Êdî, herkesek, ji wan dima acêmayî. Ew weke zaroyna pîr jîr û bi aqil di hatina dîtin û ser ziman.

Mêrê min, rojekê, êvarî, pîr wastahî tê malê ji kar û barê xwe. Wê şevê jî, zû ne razaha. Wê şevê, hinekî bi derengî jî razaha. Sibehê jî, zû rabû û çû bi kar û barê xwe ve. Hertimî, ew ku sibeha derdiket, êvaran dihat malê. Ew 11 salbûn ku em bi hev re zewicîbûn, jîyane me hertimî wilo meşî bû. Lê heta wê demê jî, mêrê min ne dizanê ku ez diaxivim. Heta wê demê jî, ez ne axiftim. Heta wê demê, sê zaroyên me yên din jî çêbûn. Êdî zaroyên me yên pêşî bi ber mazinbûnê ve diçûn. Lê rojekê, kûrê min yê mazin, di deme ku ji xewê rabû bû, di laşê wî de sorik hebûn. Êdî min fahm kiribû ku ew bi sorikan ketiya. Piştî min di nav cihan de razand. Di wê demê de, dilê min bi kurê min gelekî û gelekî diêşihe. Ez bêçare bûm. Kurê min di nav cihan de bû. Nexweş bû. Ez, li çareyeka başkirinê ji bo kurê xwe digirehim. Wê rojê ku mêrê min hat malê, êdî dît ku wa kurê me Jêhat wê nexweş a, êdî dilê wî pîr êşehe bû bi kur. De ne, tê gotin ku dê û bavî, xwediyê hêsteke wilo ya ku ti kesek bi hesanî nikarê wê fahm bike. Ma kîjan dê û bav dixwezê ku tiştek were serê zaroyên wan? Ne ti ê û bav. Her dê û bav, her êş û eleme ku were zaroyên wan, dixwezî ku pêşî were û bikeve laşê wan de lê nekeve laşê zaroyên wan de. Wilqasî dilê dê û bav, zîz a. Wê rojê, Mêrê min, sibehê zû di rabê ku herê karê xwe. Lê di wê rojê de di deme ku diçê kar, dike û nakê, destê wî naçê kar. Çendî ku dike û dide xwe ku kar bike, lê destê wî naçê mal. Aqilê wî û hişê wî li mal bi Jêhat ve ya. Ez jî, li mal im. Ez jî, li bendî mêrê xwe me ku êvarî were. Ji ber ku hertimî êvarî hatiya. Heta wê rojê, weke ku weke qaîde girtibû, hertimî sibehê derdiket û êvarê dihat malê. Lê ji ber ku ew aqilê wî li male û destê wî naçê ti karî, êdî ew wê rojê karê xwe diberde û hê ku dem nebûyî deme nîvro, ew tê malê. Lê wê demê, di deme ku ew tê malê de, ez jî, bi zarokan re diaxiftim. Di deme ku Mêrê min tê malê, êdî ji malê dengê jinekê his dike. Heta wê demê, ji malê deng derneketiya. Ew, di wê deme ku den

his dike, pîrr mereq dike û piştîre bi wê mereqa xwe re bidizîka nêzî şîbaka xênî dibê ji şîbakê li hundur dinerê. Bi nerîna xwe re dixwezê ku fêr bibe ku ew dengê jinê yê kê ya ji mal tê. Di deme ku ew di şîbakê de dinerê, ew dibîne ku wa ez bi zarokan re diaxivim. Di wê heyemê de, ew pîrr şaş û mat dimêne, Heta wê demê, ew min lal dizanê.

Mêrê min, piştî ku di bîne ku ez diaxivim bi zarokan re êdî piştîre, ew jî, xwe digirê. Di wê demê de nayê hundur. Di serê xwe de li ser dihizirê. Piştîre bi ser wê zanîna mêrê min de çend roj derbas dibin. Kurikê min ê mazin ji Sorikên ku pêketîya ji wê xilas dibe û tê ser xwe. Êdî weke ku jîyane weke berê bûya. Weke hertişt, hatiya û ketiya sêhraberê de. Min jî, wilo dizanî. Heya min jî, jê nebû ku mêrê min dîtîya ku ez bi zaroka axiftîma. Piştîre ku çend roj bi ser wê zanîna wî re diçin, êdî rojekê, mêrê min, naçê karê, dibêje ez hinek şikeştî me, yanî nexweş im. Bi wê yekê re, êdî ew li malê dimenê. Lê di wê demê de, min farq kir ku bala wî pîrr bi heydarîyaka mazin li ser min a. Min, ev yek di wê demê û heyemê de farq kir. Lê min, tiştê ne kir. Piştîre, ku hinek dem tevê çû bi ser rojê de û roj derket û dunya germ bû sawal hemû çûbû bûna çolê û jinan jî, hema bêja hemûyan, mastê di kiribûn meşkên xwe de û keyendibûn û keyendina xwe jî bi dawî kiribûn û hina ji wan jî, sêdarên xwe yê keyê jî ji holê rakiribûn. Min jî, di wê demê de, keyendina xwe bi awî kiribû. Karna din ên malê, ku divîya ku ez bikim, ez bi wan ve dibazîm. Mêrê min, li malê ku li cihê xwe rûniştî li wê çûn û hatina min temaşa dike. Ez jî, weke ku heya min ji ti tiştêkî tûne, bi kar û barê xwe ve ma. ..

Di wê heyemê de, di deme ku ez bikar û barê xwe ve bûm, weke ku dengê hata min. Min deng hiskir. Piştîre ku min bale xwe dayê de min dît ku wa mêrê min dengî min dike. Wê ew, gazî min dikê. Min, ku dengê wî his kir, êdî min berê xwe da wî û ez hinekî bi ber wî ve çûm. Di wê heyemê de, mêrê min avak ji min xwest. Min jî, di rewşa xwe de çû av hanî û dayê de. Lê wî gota min, "bideng bersiva min bide, û çima ti bi min re neaxivê?" Ku min wilo ji wî his kir, êdî mama şaş û mat. Wî nizanibû ku ez diaxivim. Heta wê demê ez li cem wî ne axiftibûm û wê nedîtibû ku ez diaxivim. Min wilo zan dikir. Lê wî dizanî ku ez diaxivim.

Di wê heyemê de, mêrê min, ji cihê xwe rabû û rahiştî kera me ya mazin ya ku devê wê pîrr tûj bû kira destekî xwe de û rahiştî zaroka min a biçûk kira destê xwe yê din de û kêr bira ber qirika wê. Hingî, ez weke ku dunya min, bi serê min de bixûrihê li min hat. Piştî ku mêrê min, wilo kir, êdî gota min, "yan tê nahaka bi min re biaxivê û ji min re bêje ku ka çima ti bi min re heta nahaka ne axiftî û te xwe li kar û lalîyê xistîya û

yan jî ezê zaroka te li vir li ber te bigurênim.” Di wê heyemê de, kebeze min, weke ku dibû diqat. Singa min, hingî dilê min têde lê dide, nêvî bi nêvî derdiketibû derve. Piştî li wir, ez li ber bi gotina xwe ya pêşî axiftim bi wî re. Piştî ez li ber wî rûniştim û min ji serî heya binî, weke ku nahaka ji tere tênim ser ziman, min ji wî re serborîya xwe bi hemû serpêhatiyên xwe re hanî ser ziman. Mêrê min, ji serê heta dawiyê li min hisand. Piştî ku li min hisand û piştî û hemû serborîya hiskir ji min û bihîst, êdî piştî hinekî di cihê xwe de ma sekinî. Hinekî di cihê xwe de bi hizir û hazn ma. Demekê wilo zêde, mêrê min, bi bêdengî li ber min ma. Gotin ji devê wî derneketin. Piştî bi bêhneka ku li ser wê bêdengiyê re buhurt re, wî, êdî bi min re bidest axiftinê kir û weha ji min re got:

”Harmet, heta nahaka te ser borîya xwe bi vî rengî ji min re negotiya. Em bi hev re jin û mêr in. Male me, heya. Em bi hev re, di malekê de na. Lê te nahaka ji min re ev rastî yek jî ji wan ne gotiya. Ez hevalbendê tê yê jîyanê yê vaqas salan im. Divîya bû ku te ev kûl û derd ji min bigota û bi min re parve bikira. Bi vê yekê, ez hinekî ji te êşhem. Lê ez bibêjim, ku ew serborîya hemûya ku te ji min re gotî ez pîrr dilxamgîn kirim. Dilê min jî, kir qat bi qat. Tê gelek kişandîya. Lê ji nahaka û pê de, ezê nehêlim ku ti wilo êdî bi êşî wê êşe bikişêne. Te, nahaka, di nava axiftina xwe de, malbata xwe hemû jî bi malî kî na û ji kuderê na û li kuderê na, ji min re hanî ser ziman. vêca nahaka li min bihêsêne. Malbata malmîran a. Lê ev em jî, ji malmîrana nin. Deka, vêca nahaka ezê vê jii ter bibêjim. Bila, gelek sûxravanên ku kar bikin, bila rabin ser xwe û li ser 40 haspî dîyarî û hiramûran bidina amede kirin, em bi hev re bi malbatî herina zîyeret û mêhvandarîya malabavê te. Em, ji bo xwe jî, dilê bavê te hildin. Ew bavê ku wilqasî hij te kiriya, nahaka bi kûla te dijî. Ez dizanim ku dilê dayikiyê çendî mazin a. Nahaka, berî nahaka bi çend kêlîkan, di deme ku min rahişta zarokê û min kêr dara sûkra wê, min dizanî ku hêste te dayikiyê çendî xorta. Min dizanî ku li ber wê tê bêdeng nêmenê. Nexwe, minê ti carî tiştekî wilo ne kiriba. ...”

Mêrê min, ev gotin gotina min û ma sekinî di cihê xwe de, wan gotinên wî, hem ez hêstiya kirim û birima wan dem û rojên zor ên ku min jînkirina û hem jî kêfa min êdî hê bêhtir ji mêrê min re hat. Piştî, ne bi gelekî re, ku mêrê min, ji bo çûna mala bavê min, hin amedekarî dana destpêkirin, êdî li pêşî, çend mirovên ku ji xwe bi bawer û ku dikarin sûwariyê pîrr baş bikin, ew bi rê kirin û li pêşiyê şandina male bavê min, ku rewşa me ji wan re bibêjim û bêjina wan ku emê werina malê. Lê di wê heyemê de, ez di serê xwe de, hê bêhtirî bi hizir û hazn bûm. Min,

bîra bavê xwe kiribû. Ka ew nahaka di çî rewşê de ya. Min pirr mereq dikir. Min. bîrîya wî jî, dikir. Ma ne ew bavê min bû. Çawa ezê bîra wî nekim. Ew, piştî ku dayima min miribû û çûbû ber dilovanya xwe, êdî ew di wê deme ku em bi hev re mabûn de, hem ji min re bav bû û hem jî bûbû dê. ..

Lê dilê min jî, pirr dikira kutakut. Dilperîyaka mazin bi min re çêbû bû. Ezê piştî wanqas salên ku ez ji malê ji bavê xwe dîr mama, piştî herima malê û bavê xwe bibînim. Kî jî, di cihê min de ba, wê ketiba heman rewşê û dilperîyê de.

Piştî bi çend rojan re, kar û barê amedekirinê bidawi bûn û em jî bi rê ketin. Sê şev û sê rojan em di rê de çûn. Piştî em hatin û gihiştina cihê ku mala bavê min lê dima. Ku em hatina wir, li wir, bavê min jî, hê ku em ne gihiştina navenda malê, ew bi gelek mirovên li dora xwe re hat pêşîya me. Di rê de, wê û yê pê re, em pêşwazî kirin. Di deme ku cara pêşî çavên min bi bavê min ket, dilê min wilo zîz bû ku êdî nayê gotina, hingî zîz bû. Bi wê dilzîzbûnê re ez kelegirî bûm. Bavê min pîr bûbû û riha wê hatibû û sipî bûbû. Piştî ku min bavê xwe dît û ku ew gihiştina hevdu, min xwe negirt û min xwe avêta singa wî. Wî jî, ez himbêzkirim û serê min maç kir. Piştî, em bi hev re hatina malê û hundur. Dayika min a hewî jî, ew jî, heta wê kêlîkê min ew ne dîtibû. Hê çavên min bi wê ne ketibûbûn. Ew li kuderê bû? Min ne dizanî. Lê çavên li wê digerîyan. Piştî ku em hatina hundur, êdî min ew dît. Lê deme ku min ew dît, ew di çî halî de min ew dît. Min, ew di hal û rewşeka pirr xirab de dît. Bayê fercê, lê xistibû. Devê xwehr bûbû. Ne dikarî rabê ser xwe. Bi tememî ketibû berdestan.

Ku em ketina malê û hundur de, min ew dît. Min ew, jîna ku di wê demê de pirr li ser xwe ku pirr bi hêz, di wê demê de, ku bûyî komek hastû û bi ser hevdu de çilmîsî min dît. Piştî ku min ew dît, êdî piştî bi bêhnekê di deme ku ez li cem wê li ber wê sekinî bûm, bavê min, hat û di rex min de rûnişt û sekinî û gota min:

”keça min, ne ez dizanim, ew bêbaxtiya wê li te kirî. Piştî ku ti ji malê çûyî bi hinekî re ez pê hisaham û dilê min pirr bi eş bû. Piştî li her derî min mirov şandin ku te bibînin û bînina malê. Ev çend sal in ku mirovên ku min şandin ku li te digirihîn, hê li te digirihîn. Hê jî, ne vegeyriyana. Hê li ber te dîyar bi dîyar digirihîn. Cihek, namêne ku ew naçînê de. Di dinyê de, bêbaxtiya herî mazin, ew ku gotin bi derewîn li ser mirov were gotin a. Ku mirov nikaribê xwe ji wê gotina derewîn xilas bike, ew jî, ya herî xirabtira. Tû, rastî bêbaxtiyaka mazin ya tû mirov di jîyane xwe de

dibêt ku rastî ne hatibin tû hatî. Lê nahaka tû hatî û sax û salîm î. Lê meyîzêne keça min, xwûdayekî m yê mazin heya. Ew xwûda, ti kirinên xirab bê bersiva nahêlê. Piştî re, ev rewş hat serê dayika te ya hewî. Wê xirabî bi gotina xwe bi te kir û ez jî kirima hevalbendê wê kirina xwe ya xirab. Xwûdê jî, ew ceza dayê de. Wê heta ku sax jî, wê ji wê rewşa xwe xilas nebe. Ne ti zanê ku ba ket laş de, êdî mirov jîyan jê re namêne. Êdî nayê û baş nabê û nabê weke xwe û berê. Dunya, keça min, ji yekî jî ji me re namêne. Weke gotinaka ku di nav me kurdan de ku ji dem û dewranên berê me ya heya. Ew jî weha ya. Tê gotin ku "dunya ji nebî Sûyelman re jî nema ya, ma wê ji kê re bibême, ne wellah wê ji ti kesekî re nemêne.."Vêca, ez bêjim ku wê ji ti kesekî re nemêne. Wê dunya ji ti kesekî re nemêne. De ne, bayê fercê, bi sê tiştan li mirov dixê. Yek, di deme ku Cinek, li mirov were xazabê û şaqamakê li mirov bixê. Ya duyemin, ew a ku mirov xirabiyekê bike ya. Û ya sêyemin jî, bi êşekê re dikeve laşê mirov de. Hersê jî, sebebên wê, mirov bixwe ya. Kirina mirov, bixwe ya. Ku mirov, di kiranaka rast û pak de bê, wê tiştên weke werina serê mirov. Mirov, bi qancî û dilpaqijîya xwe, xwe ji xirabiyên ku werina serê mirov, xwe xilas dike.

Bavê min, ev gotin ji min re di wê demê e gotibûn û mabû sekinî di cihê xwe de. Gotinên wî, hertimî, ji min re weke fêrekê ku ez li cem mamosteyekî xwe hildim bûn. Di wê demê de jî, min dîtibû û fahmkiribû ku bavê min, çendî bi zanebû. Min, ew li wir, careka din baş û qanc naskiribû. Ew, bavê min bû. Min gelekî û gelekî hij wî dikir. Wî jî, min dikir.

Piştî ku bavê min, axifrtina xwe bi dawî kir û ma sekinî, êdî ez hinekî mama sekinî û min kare bi wî re ya axiftinê kir. Lê min, di serê xwe de ne nêhtkiribû ku ez li ser wê rewşê bi axivim. Min nêht kiribû ku ez tiştêkî ji bavê xwe bibêjim. Piştî, bi bêhnekê piştî axiftina bavê min ya ji min re, êdî ez rabûna ser xwe ji cihê xwe û ez çûma bi ber zaroyê xwe de û ew hanîna hinekî li pêş. Min, ew dana li pêş û şanî bavê xwe dan. Bavê min, di deme ku ew derketina li pêş, wî bi çavekî dîq li wan nerî. Hê ku wî ew dîqînîya xwe bi dawî kirî, min mafê axiftinê li ber navê xwe kir û min jî re got "binere yabo, ev zaroyên min in" û min ew şanî wî dan. Piştî zaroyên ji mazinê wan hata biçûkê wan çûna bi ber bavê min de û destê wê maçkirin. Wî jî, di deme ku wan destê wî maç dikir de, serê wan maç kir û ew herê kirin.

Piştî, êdî em lev rûniştin û bi hev re axiftin. Piştî zaroyê min re, min mêrê xwe hanîbû berbavê xwe. Ji xwe di deme ku em hatibûbûna wir,

hingî wan hevdû dîtîbû û naskiribû û silav dabûbûna li hevdû. Lê di wê demê de jî, min ew hanî ber bavê xwe. Wan careka din silav da hevdû û hevdû herê kirin. Ew dem û kêlîk, ti demê û carî ji ber çavên û ji aqilê naçê. Ew demê ku di jîyane min de, pîrr li bîra min a. Ez wê demê û kêlîkê, ji bîr nakim.

Piştire, bavê min, ji mêrê min re, got, "li vir li cem min bin. Ezê, li vir du hozên xwe bidima we. Lê bijîn." Piştire gota mêrê min, ti jî, li wir bibe mîrê axa xwe." Mêrê mîn, ji bo min û zarokên me, ew ne şikand. Piştire li wir, me jîyane pîrr bi xweşikatiyê derbas kir. Li wir, me jîyane xwe da ava kirin. Em mazin û dewlemend bûn. Mal û milkê me, heta ku ti bêje bes hebû. Ji ti aliyê ve ti kêmesîyên me nebûn. Male mê, êdî hertimî civatê me li dar diketin. Mêrê min, mîrê xwe û male xwe û axa xwe bû. Serdest û serbest bû. Gotina wî, ne bin ya ti kesekî re bû. Ew jî, yekî ku mazin bû.

Li wir, me jîyane xwe, bi salan êdî li cem bavê min buhurand. Zaroyên min jî, li cem bavê xwe û kalkê xwe bi wan re mazin bûn. Ji wan aqil girtin û mazin bûn. Bi xwandinaka mazin û baş, mazin bûn. Jîyan, ji me re weke ku êdî piştî wanqas salan re ji nû ve dest pê kiribû. Wilo, li min û li male min dihat. Mêrê min, hingî dewlemend bû, êdî wî jî, dora xwe hertimî xweş û dilxweş kir. Heçiyê ku hat deriyê wî, destvala ne vegeyîya. De ne, di nav me de, weke şopekê ya ku di male de zêde hebe û yekî ku di rewşeka zor de ku were ber devê deriyê te û ku kî bê bila bibe, ku destvala te ew ji devê deriyê xwe vegeand, wê navê te di nav xalkê de ne baş were ser ziman û wê ne jî li cem xwûdê wê navê te baş bê. Xwûdê, her mirovê mirov ferîsteyek danîya li ser milê ku yek gunehê bi nivîsêne û yek jî qanciyan binivîsêne.

Dem, di buhurt. Em jî, di nava salan de diçûn. Piştî ku em hatina wir, ez û male min û zaro û mêrê min, piştire ne bi gelekî re, dayika min a hewî, mir. De ne, ku kî jî bila bibe, ku mir, em dibêjin rahme xwûdê lê bê. Rahme xwûdê li wê jî bê. Herkesek ji qancî jî û ji xirabiyên xwe bi mesûl a. Ew jî, ji yî mesûl a. Bi berpîrsiyar a. Lê ew dayika min a hewî, di azabekî mazin de mir. Salên xwe yên dawiyê di nava azabekî mazin de buhurand. Piştî ketina ba ya di laşê wê de, êdî piştire, pîrzikên ku weke *kûnêran* li wan hatibû di laşê wê de derketin. Her pîrzik û kûnêra ku di laşê wê de hat jî, ji wê adab diherikî. Edaba ku di nav de xwûnaka reş hebû diherikî. Xwûdê tiştêkî wilo neyêne serê ti kesekî. Ew bi wê şeklê û awayê mir. Piştî min re ku ez ji malê vaqatîya bûm, êdî herkesekî tişte ku wê weke bêbaxtî hanî serê min hiskiribû û bihîstibû. Êdî, piştî wê re,

herkesekî digot ku ew tiştên ku hatina serê wê hemû jî, ji bo wê kirina wê ya xirab bû. De ne, du tişt, cezayê wan li cem xwûdê pirr mazin a. Yek derew kirin a. Ya din jî, bi derewîn bêbaxtî li yekî kirin a. Ev herdû tişt kirina wan, ne xwûdê herê dike û ne jî mirov herê dike. Mirovê ku derew kriibê, li ti derî rêz û hûrmet jê re nîn a. Rêz û hûrmet, ji mirov dixwezê ku mirov rast bê. Ev jî, weke xaleka herî giring ya destûrî ya di binê wê de ya. Rastî, aslê wê bi torînê heya. Rastî, di wê de jîyane jî heya. Tiştê rast, ya ku dihê jîyin a jî. Tu jî, vê yekê dizanêt.

Ezê nahaka ji tere bibêjim. Lê ez, pêşîka vê bibêjim. Li wir jî, wê baxtê me yê xirab, piştî wan salên xirab re wê dev ji me ne berde. Wê li wir jî, tiştê pirr xirab werina serê min û male min. De ne, hozên ku bavê min dabûbûn mêrê min, ji cihê ku bavê min lê dima, bi çend kêlîkan dûr bûn. Di naqabînê e hinek dem hebû. Bavê min ardekî mazin dabûyê de. Piştê ku hevdû baş naskiribûn, êdî pirr jî hijê kiribû. Ji hevdû re bûbûn weke kur û bav.

Li wê dereke ku em lê diman, li wir, piştê gelek mal jî lê bicih dibin. Navendeka xwe jê bûbû. Herkesekê ku li wir bicih bûbû. li wir, ji xwe re mal avakiribû bi destê xwe. Ardê ji xwe re çêkiribû û çanbû. Ji xwe ji ard, warz û raz, dabûbûn çêkirin. Her curayên tiştan ku hatibûbûna aqilê wan yên ku bihatan çandin, wan jî, ji xwe diçandin. Jîyane wan, ji xwe re di xwezatiya xwe de di herîkê û diçû. Lê rojekê, hin komên ku ji nava Asya Mazin bûn ku bi ber wir ve hatibûn, hêrîşî wir dikin. Li wir, male me hemûkî, talan dikin. Heta ku xaber diçê ji bavê min û wan re ku werina bi me ve jî, wan talakaran hemû talana xwe kiribûn. Mêrê min û zaroyê min jî, hemû jî bi gelek mirovên din re li wir hatina kuştin. Li wir, êdî bi vê yekê, jîyane ji me re qadîya.

Li wir male min xira bû. Ez êdî weke ku ne dijîm. Ma ezê êdî ji ber çî bijîyam. Min mêr û zaroyên xwe windakiribûn. Mala min viritî bû. Êdî ji bo min, li jîyane, ma çî hebû û mabû. Malê dunyê, êdî ew ji min re bi şûn de ne dihanîn. Çendî ku malê dunyê û semyan hebe jî, êdî wê ew neban. Min, ew yek dizanî. Li wir, li cihê ku min lê mala xwe hemû bi zaroyên xwe re dabû, ez li wir bi tenê, weke dîn û lalan bi salan bi tenê mam. Bavê min, ez bi tenê ne hiştim. Hertimî, ew li cem bû. Lê êdî weke ku ez ne dijîyam. Wilo li min hatibû.

Piştî windakirina zaroyê min û male min re, ez li wir bi tenê weke dîn û lalan 7 salan bi tene serê xwe mam. Ji wir, destê min ne dibû. Lê her kêlîka ku ez li wir jî bûm, bi mirina min bû. Rojekê, li wir, jinaka pîr, ku ka ji kuva hatibû ez nizanîm hat wir û li cem min. Piştî ku ew hat wir,

piştire wê jina pîr, demeke dirêj li rewşa min temaşa dike. Êşa di dilê min de, ew fêr dibe û fahm dike. Lê min nizanî bû ku ew jîna pîr, jinaka pîr ya Cin bû. Lê ew Ji yên qanc bû. Wê qancî bi mirovan dikir. Piştî ku ew hata wir, êdî wê berê xwe da min û hat cem û li cem min rûnişt. Pêşî, hinekî li nava çavên min nerî. Piştire, wê dît û fahm kir ku çi êş di dilê min de di wê heyemê de hebû.

Wê jinê gota min, ezê ryekê bidima pêşîya te, ezê te bişênima li cihêkî din, te ciwan bikim. Ti jî, hertimî bixwêne. Wê xêre hemû xwandina xwe ya ku di vê demê de bike, wê ji zaro û mal û mêrê te re bê. Min jî, got bila. Piştire, wê ez kirima vî rewşa ku tu nuha dibînê de û hanîm vir. Li vir, wê ez bicih kirim. Ez, ev bi salana ku li vir im. Hertimî, min demên xwe bi xwandinê buhurand. Nahaka ji wê serborîna min, wê heyîna min ya ku min ji ter hanî ser ziman bi nere û li rewşa min ya ku nuha tu dibîne binere. Binerê û fahm bike, ku mirov di xwe de ne weke dervî xwe ya. Ti kesek, ya di dilê ti kesekî de nabînê. Ti kesek, nikarê ya dilê ti kesekî bibîne. Herkesek ya di dilê xwe de dizanê. Tiştê ku min jîn kiriî, ez pîrkirim û ciwan kirim. Lê careka din ez pîr kirima. ..

Keçelok, her gotina ku wê jinê ji wî re hanî ser ziman, di serê xwe de girt. Bi baldarî lê hisand. Lê dawiyê de, bi qasî êşa dilê wê jî, êşek di dilê wî de jî çêbû bû. Piştî ku jin, hinekî ma sekinî di cihê xwe de, êdî piştire, ew jî, weke bêhnekê ma sekinî di cihê xwe de bi bêdengî. Deng, di wê heyemê de ji wî derneket. Piştî ku jinê axiftina xwe ya ji wî re bi dawî kiribû, êdî ew jî, mabûbû bêdeng. Bi wê re, di navbera wan de, bêdengîyeka ku mirov di wê de êşe dilê hevdû di dît, afirîbû. Di wê demê de, deng nebû. Lê dil, di xwe de, dihizirî. Dil, ew rewşên ku ji wê re hatibûbûna gotin, hemû jî, di xwe de ji wan sudek girtibû. Keçelok, ji gotinên jinê ên ku wê ji wî re hanî ser ziman, ji wan, gelek tişt fahmkiribû. Serborîya jinê, weke ku wî jî, di nava xwe de biribû û hin hêst bi wî didana jîn kirin. Piştire jî, weke qadarekê Keçelok, li wir rûniştî li cem wê jinê ma. Lê dem jî, êdî weke ku hinekî di buhurt. Wî jî, ev yek, farq dikir. Ji ber vê yekê, ew jî, êdî divîyabû ku kara xwe bikira û biçûyana. Lê, di wê demê de, weke ku destê wî jî ji wir nedibû. Wî jî, di xwe de wilo hîs dikir. Bi wê yekê re, ew di nav hîsna mazin yên ku serwerî wî jî bûn de bû.

Keçelok, piştî ku li jinê hisand û piştire, hinekî bi hazn bûbû. Wî, xwe hinekî di bin bandûr û têsîra wê vebêjina jinê de dîtibû. Piştire ku demek têve çû, êdî keçelok ji wir, vaqatîya û hat qasrê ku were çem mîr. Lê di serê xwe de bi hizir bû. Bi hazn, ew dihat xuyakirin. Ku mirov li rûdêna

wî dinerî, dihat dîtin ku weke ku ji rûdêna wî dehqat hatina jêkirin. Wilo, ew dihat xûyakirin li berçav. Bi wê rewşê û hazn û hizirkirinê di serê xwe de û hazna bi xwe re tê qasrê û tê û dikeve dîwana mîr de. Di deme ku ew tê û dikeve dîwana mîr de, êdî bala mîr tê ser wî. Lê mîr, di wê demê de bi gotin bû. Ew ji dora xwe diaxift. Li dora wî jî, mirovên ku rûniştî û diaxiftin hebûn. Piştî ku Keçelok, hatibû wir bi bêhnekê piştire ku ew rûniştibû jî, êdî piştire ne bi gelekî re ku mîr jî axiftina xwe ya di wê demê de ku bi dawî kiribû, êdî bale xwe dabû bû ser Keçelok û jê re rewşa wê ya bi hazn jî pirsî bû. Keçelok jî, di deme ku mîr jê pirsî, wî ew rewşa jinê ji wî re bilvêkiribû. Ji wî re ji dorê re, weke ku wê hanîbû ser ziman, wî jî, ji wan re di wê demê de hanîbû ser ziman.

Di deme ku wî bidest gotinê kir, weke ku wê jinê ji wî re gotibû bi hazn, hêst û raman ji wî re hanî ser ziman. Wê awayê vegotinê hem li ser mîr û hem jî li ser yê li dora wî bandûra xwe kiribû. Keçelok, ji sêrî heya dawiyê ji wî re hanîbû ser ziman. Piştire, her yê ku lê hisandibûn, piştî vegotinê re hazna xwe bi xamgînîya xwe re di deme ku axiftibûn de hanîbûn ser ziman. Keçelok jî, xweş hanîbû ser ziman. Bi wê şeklê vegotinê, demeke dirêj buhurt bi ser vegotinê de. Piştî ku Keçelok, axiftina xwe bi dawî kir ji mîr re û ji wî re rastî hanî ser ziman, êdî piştire, mîr, got ku “te pirr xweş û bidil(hêst) hanî ser ziman. Tê kir ku li dilê me hemûyan da. Tû, her xweş bî!” Keçelok, piştî ku vegotina xwe bi dawî kir, êdî piştire di nava civate mîr de, gelek vegotinên bi vî rengî hatina ser ziman. Gelek ji wan li ser key û mîran bûn. Her yekê ku axift, ji civatê re di wê demê û heyemê de vebêjineke ku pir xweş ku zanîbû hanî ser ziman. Herkesekê jî, bi dil û can lê yê ku dihanî ser ziman dihisand. Keçelok, piştî ku wê ya xwe gotibû, êdî ew mabû bêdeng di cihê xwe de. Êdî piştire, deng jê derneketibû. Wî, bal û heya xwe dabû bû ser yê ku diaxiftin û dihanîn ser ziman.

Mîr bixwe, di wê heyemê de, piştî k gelek her yekê vebêjinek bi dîrokî û dîrokî got, êdî wî jî kir ku yekê bibêje. Ma ew di bin de dimêne. Ew mîr bû. Wî jî, pirr li wan hisandibû. Wî jî, piştire xwe di cihê xwe de carekê amede kir û adiland û piştire bi dest vegotinê kir. Mîr, bahse keyekî û keça wê kir. Vebêjinaka ku têde li ser key û keça wê bû kir. Mîr jî, ji bavê xwe yê mîr ji bo ku ew dayimî di hişê xwe de bigirê û dayimî jê fêrna derxe û ji rêya baş nvaqatihê, ji wî re vegotibû. Mîr, ku xwe di cihê xwe de amede kir, pêşî, dengê ji xwe da û piştire weha bidest gotina xwe kir:

“Ne, **dibêjin** ku hecçiyê tiştê got, di serî de divêt ku pêşî rahmetê li dê û bavê guhdaran bêne û piştê li yên xwe bîne. Ev jî, rast a û ya maqbûl a. ya ku herî zêde tê herê kirin a. Li ser jîyanê, ku mirov axift, mirov karê gelek tiştan bibêje. Gelek tişt, dihêne vegotin, di nav xalkê de. Lê rojekê bavê min ji min re got ku rojekê keyek hebû. Wî keyî li welatê xwe pîrr mazin hinekî zilm li xalkê dikir. Xalkê wî zêde jê nexweş bû. Lê di welêt de jî, heyîn û dewlemendiyeka ku pîrr mazin hebû. Jîyane herkesekê heta ku ti bibêje xweş û bidil bû. Ti kesekî ku ti bibêje jî diwelatî de xizan û faqîr tûnebûn. Dewlemendî, hingî, wilo zêdehebû, herkesek, ji xwe re êdî dijî û bi wê dewlemendiyê, jîyaneka ku dil dijîn. Key jî, li welêt, ew jîyane ku wilo zêde dewlemend û xweş, ew keyê wê bû. Li welêt, jîyane ku hebû, hecçiyê ku di hat wir û ew didît, êdî jê bi gotina bahs dikir lê ew di gotina xwe de di hanîna li ser ziman de xilas û bi dawî ne dikir. Di deme ku bahs dikir de, çend gotinên ku xweşiyê dihanîn ser ziman, bi wê gotina wan re li dûv hevdû rêz dibûn.

Key bixwe jî, keye welatekî ku ji ber diclê heta ku digihîşt Ber Çinê û hwd, keyê wê bû. Di warekî bêsinor re ew key key bû. Mazin bû. her gotina bi wî bicih dihat. Wî, gotina xwe ne dikir du. Carek digot û gotina dihat li cih. Tê dihat gotin ku du wezîrên wî jî hebûn. Ew wezîrê wî jî, herdû jî, her yekê ji yê qayîltir bû. Herdû jî, ji hevdû jevqayîltir bûn. Yek wezîrê milê rastê bû û yê din jî, wezîrê milê din ê çapê bû. Ew jî, biqasî key xwediyê gotin û hêz û rûmetê bûn. Mazin bûn û bi zanebûn û bihêz bûn.

Li bajêr jî, herkesek, ku qasrê çî dibû û neibû, heya wan j dibû. Ku jê çûkek jî firîyaba, wê heya xalkê jê çêbû ba. Wilo jî, xalk jî, xwediyê hey û heydariyekê bû. Li wilqasî bi heyîdarî tevdigeriya. Key, her roj, derdiket derve û li rewşa xalkê xwe jî dimeyîzend. Lê ku kêmesîyeka yekî bidîta, wê di cih de, cezayekî mazin bidayê de jî, wilqasî jî hişk û jidahî bû. Li qasrê, key, navê wî *Bîrazal* bû. Ew yaser, bi gotina xwe jî mazin bû. Li cem wî ji xaynî wezîrên wî gelek mirovên zane ên ku bi aqilê xwe û bîrewerîya xwe mazin û bi zanebûn hebûn. Wî, ji hemûyan jî, şewîrî digirt. Bi wê yekê, wî dikir ku ya qanc û herî rast çî ya wê bike.

Keça wî ya ku heta ku bibêje xweşik û sipahî hebû. Navê wê jî Naşîrawan bû. Naşîrawan, xweşikatiya wê li welêt deng vedaya. Heta wê demê jî, bavê wê jî gelek qismet jê re bûna talîb lê wê yejî ji wan herê ne kiriya û xwe li ser wan re dîtîya. Naşîrawan, jinaka ku bi zanebûna xwe re û keseyetîya xwe re jî mazin bû. Wê, digot, heta ku yekî ku wekî min, bi zanebûn û ji xwe bi bawer dernekeve bermin, ezê bi pêre nezewicim.

Naşîrawan, yekî bi aqilê xwe re ku dengê wê bê dixwest. Lê wê, heta wê demê, yekî ku wilo ku dengê wê bû, wê li gorî xwe ne dîtibû.

Li çendî li welêt, gelek ciwanên li ser xwe û ku ti kesekî ne dikarî piştî li wan bişikêne li wê dibûn talîb jî, wê hertimî ji wan re gotiya na. Hertimî wê, di wan de qûsûrek dîtîya û ew qûsûra ku dîtîya, kiriya sedeme ku wan red bike. Heta wê demê, gelek mirovên ku zane jî, lê bûna talîb, lê wê ji wan re gotiya na. Wezirê milê çapê ku navê wî bixwe jî *Şîret* bû, ew jî, çavên wî di keça key de bû. Gelek, caran, wî şîretên ku xwe di wan de derxistina li pêş û dana key û bi awayekî sergirtî ku xwe talîbî keça key kiriya ji key re hanîya ser ziman. Lê key, çendî ku ew talîbîtiya wê sergirtî fahm dikir jî, weke ku fahm nekirî tevgerîya ya û hey jê ne hanîya. Key, bixwe jî, hem dilê wî bi keça wî ve bû û hem jî pirr hijê dikir. Lê keça wî, hinekî jî, **bitir** bû. Yanî, ti kesek ne diaciband û xwe li ser herkesekî re didît. Wê yekê, hêrsa key bixwe jî, ya bavê wê jî dihanî. Lê bavê wê, heta wê demê, hemû bitirtîyên keça xwe xûrtandiûn. Ji hemûyan re gotibû herê.

Lê ku dem têve diçû, êdî weke ku ew jî, aciz dibû û hin bi hin ku ne bi gotinê jî ba, aciziya xwe car bi car dikir û dihanî ser ziman. Lê hingî, wî hij keça xwe dikir jî, ti carî bi awayekî servekirî ji keça xwe re aciziya xwe ne hanîya ser ziman. Hertimî, dilê wê xweş girtîya. Gotina wê ne şikandîya. Çi wê xwestiya, di cih de bi gotina xwe re wî daya hanîn û daya kirin. Bi wê yekê re, êdî key aciz bûbû. Key di serê xwe de, êdî rojekê bi dest hizirkirinê kir ku ji wê rewşa keça xwe re çareyekê bibîne. Ew keça wî ya pirr bi aqil, çawa bi wê aqilîya xwe re wê bitirtîyê dike, wî bixwe jî car bi car fahm ne dikir û wate ne didayê de. Ji wî re, ew, fahmkirina wê zor dihat.

Key, ji bilî wezîrên xwe hin mirovna zane ku wî pirr awlaya xwe bi wan dihanî hebûn. Yekî wilo ku hem kal bû û hem jî pirr bizanebû û navê wî *Rawî* bû hebû. Rawî, bi zanebûna xwe re, pirr li pêş bû. Mirovên zane jî, ku ew di nav wan de rûniştî ba, li ber wî pêşî gotina xwe ne digot in. Pêşî, mafê gotinê didane wî û ku ew diaxift û piştre, êdî wê yên din ên li dorê wê biaxiftan. Rawî, key Bîrazal bixwe jî, bi rêz û hûrmete mazin li ber wî disekinî. De ne, win hemû jî dizanîn ku mirovê kal, di nav me de, hertimî li pêş in û rêz û hûrmete li wan, ti carî li ser gotinê jî nayê gotin. Ew, bixwe, rêvebirê me yê civatî na. Bawerîya me li wan heya. Di wê demê jî wilo bû. Rojekê, key, bakira Rawîyê kal û zane û xwest ku bi wî bi şêwirê ku ka ji bo keça xwe çi bike. Key, ji ber bitirtîyên keça xwe, êdî ji wê ew bixwe jî, weke ku hêvîya xwe qût dikir ku ew wê bi demê re rast

bibe û xwe rast bike û sazûmanekê bide rewş û tevgerîyên xwe. Bi vê yekê, xwestibû ku ji wî bi pirsê ku ew aqilekî bidîyê de ku ka ew çî bike. Herdû wezirê wî jî çavên wan di keçê de bûn. Ji ber vê yekê, ji wan hêvîya şîretne rast ne dikir. Bi vê yekê, êdî key, bi Rawîyê kal û zane kiribû ku bi şêwirê. Ew, yekî ku pîrr bizanebû. Dabana qey dabana, wî şîreteke rast û pak û di cih de dabana. Berî hingê jî, li ser gelek mijar û babatan key bi wî şêwirîya û wî çî şîret daya, key, yek bi yek weke wî û gotina wî kirîya. Gotina, bicih hanîya û ya rast jî bidest xistiya. Di wê carê de jî, wî hizir dikir ku wê ya rast çibê, wê ji wî bidest bixe.

Rawîyê kal û zane, piştî ku hatibû wir li cem key, êdî bi hev re li hevdû rûniştibûn. Lê ew ne bi tenê bûn di wê heyemê de. Hinek mirovên in jî ku zanebûn û şêwîrmendên key bûn li cem wî bûn. Di wê heyemê de, weke demekê bi hev re axiftin. Key hizir dikir ku wê demeke rast zant bike û di wê deme rast de, wê ji wî bi pirsê. Lê key, ne xwestibû, wê naqlê, di nav wanqas zane û şêwîrmendên xwe de ji wî wê pirsê di derbarê keça xwe ji wî bike. Ji ber wê yekê, key mabûbû sekinî di cihê xwe de û ne pirsî bû. Mabûbû sekinî, heta ku hinek ji wan mirovên li cem wan herin û ew bimênina bi tenê. Rawîyê kal û zane, zanibû ku tiştek di serê key de heya ku wê ji wî bipirsê. Lê heta wê demê, hê key ne pirsî bû. Piştî hinekî dem bi axiftin û danûstandinê di naqabîna wan de buhurt. Dem, hinekî dîn jî, buhurt. Piştî ku dem hata deme jevbelavbûnê, êdî hema bêjên hemû mirovên li wir ên li dora key çûn. Key, ku di dawiyê de çend mirov man li dora wî, êdî wî ji wan xwest ku ew derkevina li derve. Di deme ku derketina li derve, di wê demê de wî firsandek girt û bi Rawîyê kal û zane re ma bi tenê û pirsî xwe jê kir. Di derbarê keça xwe de, jê pirsî ku “ez çî bikim? Keça min, bi serê xwe bûya. Êdî pîrr bitir bûya. Heta nahaka gelek talîbên derketin, lê wê hemû jî red kirin. Min xwest ku ji te bipirsî û ti rêyaka bi aqil ji min re bibêje. ..”

Ku key wilo ji rawîyê kal û zane re got û pirsî jî, êdî piştî rawîyê kal û zane, hinekî hizirî û piştî li keyê xwe zîvîrî û kir ku bersiva wî bide. Di deme ku Rawîyê kal û zane, li key zîvîrî, di serê de ev gotin ji key re li dûv hevdû rêzkin: ..

“keyê min, ez dizanim ku dilê de bi keçika te ve ya. Te ew li ber destê zaneyên herî zane da xwandin û bizane kir. Çî wê j te xwest te got herê. Hertimê, ew weke Nêrgizekê bû. Ew bû, Nêrgiza berbêhne te. Lê ez vê jî dizanim û ez dizanim ku keyê min jî dizanê ku Keça te Naşîrawan, jinaka pîrr bi aqil a. Ji aqilê wê yê mazin, ez bixwe jî bibêjim ku ti gûmana min nîn a. Lê carna aqilê di serê mirov de, divê ku mirov zanibê

ku wê çawa bi karbêne. Bi wê yekê re, ez du gotinên giring û hêja ji keyê xwe re bibêjim. Yek jîyan a û ya din jî, jîyandin a. Hevdû gotin, dibêt ku di deme ku mirov dibêje bi zimên, weke hevdû tên dîtîn û fahm kirin. Lê ne weke hevdû na. Herdû jî, her yekê wateyeka wê heya. Jîyan, tiştêkî ku heyî û biheyînî têne ser ziman. Jîyandin, di wê heyîn û heyînîyê de jîyankirinê tîne ser ziman. Ev herdû jî, di aslê xwe de di jîyane me mirovan de hevdû temem dikin. Keça te, keçkeye me, xwediyê zanîna pîrr mazin a. Lê divêt ku di jîyanê de hinekî bibîne û jîyan û mirov bi hev re nas bike. Mirov, jî ya biçûk dest pê dike û mazin dibe. Bila, ew jî, wê nas bike. Bila, ya ku ew biçûk dibîne ew bi wê bijî û bizanebûn û fêrbibe ku wê ew wê ya biçûk çawa mazin û biqadr bike, fêr bike. Wê hingê, ya rast û qanc bi zanebûna xwe re kifş bike. ..”

“Lê ez ji keyê xwe re bibêjim û vê hizra xwe bi serborîyaka ku min bihîstî bînina ser ziman. Di rojekê de tê gotin, ku mirovekî key ku ji hazira ne çêtir û mazitir, ew jî xwediyê heman derdî bû. Ji ber vê yekê, ew jî, weke keyê me, nahaka ji wî derdê xwe re li çareseriyê geriya. Bi gelek zane û mirovên mazin re axift û ji wan aqil hilda. Lê kê çi aqil da û wî bicih hanî jî, lê wî, ya weke ya dilê xwe bi ancami bidest nexist. Ji ber vê yekê, rojekê tê gotin ku wî xaber şanda ji hemû zaneyê ku mazin ên ku kuderê hebûn. Ku li kuderê zaneyek hebe û navê wî hatibû bihîstin, wî jî, ji wan re xaber û dewetiya şand ku wan li qasra xwe bike mêhvan. Bi vê yekê, tê gotin ku di deme kin de, bi sadan zaneyên mazin ku her yekê ji yê din zanetir hatin û li qasra wî lê bûna mêhvan. Di wê demê de, ku carek, hemû zane bi wî re li ser sofrayaka ku pîrr dirêj hatî rayîxistin û bi hemû jî li ser rûniştî na û key jî li serê wê rûniştî ya. Ku key, bê ku bi tememî bide kifş kirin ku hinekî bi sergirtî pîrsek ji hemûyan kir û xwest ku hemû jî, her yekê ji wê pîrsê re bersivaka wan ya ku ew bidin hebe. Pîrsa wî jî, ev bû. *Mirovekî bitir, mirov çawa karê wî haş bike* bû. Dibêjin ku di deme ku rêz hata bersivdayinê, her yekê tiştêk got ji key re. Key bi nûşerê li cem xwe ku her dayimî hemû tiştan qayd dikr, bi wî da nivîsandin. Her zane, bersiva wî bi navê wî di bin pîrsa ku wî pîrsîbû de da nivîsandin. Lê gotin ku di nav wanqas zaneyan de yekî ku ciwan bû, û ku ji hemûyên li wir jî ku ji wan ciwantir bû, wî bersiva xwe neda bû. Dibêjin ku key jî, ev yek farq kiribû. Lê weke ku farq ne kirî û tê ne hanî derî tevgerîya. Dibêjin ku heta ku hemûyan bi noşûcan xwarina xwe û ji ser rabûn, ew ciwan ma li dawiyê. Lê çavên key jî li ser wî bû. Di heyemê de, ku hemû jî rabûn, êdî key jî zaneyê ciwan pîrsî ku ma çima wî ew pîrs bi bersiv nekir. Piştre, tê gotin ku ciwan weha bersivand. *keyê*

min, ez dizanim ku di male te de, yekî ku ti wê ji bitiriyê xilas bike heya, te ji bo wê pirsî, ma ne wilo ya? Key jî, got herê wilo ya. Piştire gotiyê de keyê min, yekî bitir, di heman deme de hinekî zanîna wî jî ku kêmbê û zêde jî bê heya. Ji ber vê yekê, ti bi gotinê heriyê de tê bi tememî ti carî li ber wî bi sernekeve. Yê bitir, di jîyane de, divêt ku fêrî kirinê bibin nas bikin. Yên ku kirin û naskirin, wê hingê, qadr û qiymet bidina mirov jî û zanîne jî. Yê ku qadr nedabê mirov di serê xwe de, ew mirov yekî xirab a. Ji ber vê yekê, kê bitirî kiriya û kê bitir a, bêne ber min, ezê bi fêrkirinê bidina haşkirin û bidima nebitir. ...

Yê zaneyê ciwan, ev bersiv da pirsê key. Piştire key, li ser bersiva wî pîrr hizirî û bersiva wî bi pêşniyarîya wî re herê kir. Dibêjin ku ew key jî, keçikaka wî ya bitir hebû, xwe li ser hemû tiştî û kesî re didît û ti tiştê ne diaciband. Lê dibêjin ku key, keçika xwe hanî û radestî wî ciwanî kir. Zaneyê ciwan, pîrr levhatî bû. Wî, keçik bir û ji qasrê dûr kir. Li dervî qasrê di male xwe ya biçûk ku weke ku pîrr xizan bû wê de da bicihkirin. Piştire, ku li malekê çî kar û sûxratî were kirin, bi wê da kirin. Hertimî, kir ku ew bi mirovan re rûnihe û mirovan nas bike. Lê zaneyê ciwan, li wê qadaxa kiribû ku gotinaka piçekî jî tede xirabî hebe bibêje.

Bi ser wê demê û keça key re demeke dirêj diçêt. Piştire ku demeka dirêj tede diçêt û êdî zaneyê ciwan jî fahm dike ku êdî keça key jîyane baş fahm kiriya, êdî wê tene ber key. Di deme ku wê tene û radestî key dike û piştire ku bi ser ve demek jî di buhurê, êdî piştire key digihijê wê qannatê ku keça wî, êdî bûya mirovaka ku pîrr baş û qanc. Êdî dev ji wan tevgeriyên xwe berê qarîya ya. Piştire key ji vê xweş bû û ew zaneyê ciwan hanî û li qasre xwe bicih kir û keça xwe re jî, pitre bi wî re zewicand. Ew kira zavayê xwe.

Vêca keyê, mijar keça te bû. Ya ku ez ji te re bibêjim ev a. Wê ji qasrê dûr bike. Li welatê de, mirovê herî xizan û faqîr, wê bêne û bi keça xwe re bizewicêne. Keça xwe ji qasrê dûr bike. Bila ew û mêrê xwe bi hev re jîyanê fêr bibin. Ji qasrê ti tiştê ne hêla ku keça xwe rajihiyê û bibe. Bila, çend beroş û sênîkên ku tede xwarinê bixwûn bixwe re bibe. Bila kêsek savar û yek pîvaz bi xwe re bibe. Wekî din, ne hêla ku ti tiştê din bi xwe re bibe. ...”

Key, weke zaneyê mazin Rawîyê kal û zane kir. Weke gotina wî kir. Keça xwe wî, bi yekî herî xizan re zewicand. Mirovekî ku pîrr xizan bû. Navê wî *Dilman* bû. Dilman, ji faqirîya xwe, ti tiştê ne didît ku bixwara. Rewşa wî pîrr xirab bû. Bi tenê di xaniyekî bi mezelekê de dijî. Dayika wî jî, hê zû ve çûbû bû ber dilovanîya xwe. Êdî ti kesek wî, nema bû.

Key, Keça xwe Naşîrawan, bi wî re zewicand û dev ji wan qaraha. Piştire ku key, êdî bi ser wan de jî neçû. Ti tiştêk jî neda wan. Zilam, hertimê vala bû. Weke ku tiştêk ji destê wî ne dihat tevdigerîya. Bi ser zewicandina Naşîrawanê re, dem buhurt. Êdî Naşîrawanê, bixwe fahm kir ku wê êdî wilo çênebê. Wê bixwe, êdî xwest ku jîyane xwe bike sazûmanekê de. Bi vê yekê re, mêrê ku bi wê re hatî zewicand, ku he roj, wî xwe diavêta ardê, Naşîrawanê, got, ” ev êdî nabê û piştire mêrê xwe pêşî yê ku ew pêre hatî zewicandin, wê pêşî ew hilda berxwe û kira sazûmanê de. Pêşî, ew ser û dilên wî pir paqij kir, cilna paqij lê kir, û gotiyê de, ”êdî, divêt ku bidest karekî bide û male xwe bi rê ve bibe. Zilam, lê Naşîrawanê çi gotiyê rast, wî kir. Piştire êdî hin bi hin rewşa wan çêbû û xort bûn. Zilam, ji wê xizaniya xwe rizgar bû û bû mirovekî herî pak. Di nava mirovan de ku rêz û hûrmet jêre dihat nîşandin. Ew mêt, wilo lê hat, ku bû mêtêkê ku êdî karibû ku gotina xwe bi yên herê mazin yên li ser xwe re bide herê kirin. Bi hêza xwe jî, li ser gelek devên dora xwe serdestiya xwe danî. Key jî, ji xwe, keça xwe j bîr kiriya. Êdî ew weke ku ne bîra wî de jî ya. Wilo tevdigeriya. Lê di aslê xwe de, keça wî, di hişê wî de bû. Piştire rojekê xaber tê ji key re ku mirovekî ku ji mêtênîya pir bi ewla, destdanîya ser gelek der û deveran. Ti mêtê jî, heta wî kêlikê, piştira wî li ardê ne xistîya. Key, piştî ku wê dibîhîzê ku di welatê wî de ev bûya êdî birrek sûwar dişêne ku herin û wî bînina cem wî. Lê her yên ku çûbûn, hemû jî, navegerihin. Piştire key, ji wê yekê dimêne acêmayî. Piştire ew bixwe ku li ser serê hêzaka mazin a dike ku herê bi ser wî de. Ew jî diçê, lê hêza wî jî, nikarê wî mêtê têk bibe. Bi hefteyan li ber wî dixin li nikarin li ber wî bi ser bikevin. Piştire, rojekê, ku ew têne ber hevdu, key wî mêtê dibîne û dibîne ku wa keça wî ji li cem wî ya. Piştire, key rewşê pîrr baş fahm dike û pevçûnê dide sekinandin. Êdî, piştire, ew bixwe diçê cem wan û keça xwe himbêz dike. Piştire ew bi hev re têne qasrê, key, êdî ji wê bi êmin bûya ku keça wî, bûya keçaka pîrr pak. Wê, mala xwe bi destê ava kiriya. ..

Mîr, ev vebêjina xwe got û bi dawî kir. Piştire, li ser wê vebêjina wî di nava civata wî axiftin bûn. Hineka digotin ku ev di vê demê de buhurtîya û hinekan jî digot na di wê deme de buhurtîya. Li ser di kijan demê de buhurtîya, pîrr danûstandin, di nava wan de bûn. Keçelok, li cihê xwe rûniştî li wan dihisand. Ew aqilê wî li wê jina ku wê serborîya xwe ji wî re hanîbû ser ziman bû. Ew aqilê wî li wir bû. Di civatê de jî, li ser vebêjina mîr axiftin destpêkiribûn. Ji wê vegotinê hatibû domandin û heta ku ghiştibû ya li ser Rûstemê Zal, li ser gelek vebêjinên ku di heta wê

demê pîrr zêde di nava civatan de dihatina vegotin, danûstadin bûbûn. Gelek zaneyên ku li wir di wê demê de rûniştî bûn, hizrên xwe hanîbûn ser ziman. Bi hizrên xwe de, gelek tişt hanîbûn ser ziman. Civata mîr, weke demekê wilo doma. Lê, gelek zane rûniştî bûn. Hemûyan jî, ji xwe, hizrek hanîbû ser ziman di wê demê û heyemê de. Piştî ku dem hatibû demeke ku êdî dreng, êdî civat bidawî bûbû. Civate mîr, ku bi dawî bû, wê êdî yên ku herîna male xwe, wê çina male xwe, lê yên ku li wir diman jî, êdî wê li wir maban. De ne, hertimî mêhvanên qasrê hebûn.

Wê rojê Keçelok, roja xwe wilo buhurandibû. Lê aqilê wî li ser wê jinê bû. Wê rojê heta ku dem hatibû û ghiştibû roja din, ew li ser wê jinê pîrr hizirî bû di serê xwe de. Li ser wê pîrr di serê xwe de çûbû bû û hatibû. Piştî, ku bû sibeh û roja dîn hat, êdî keçelok jî, xwe ji bo rojê amede kir û ma. Ew, hê jî, heya wî li ser şevê dîn bû. Li ser wê jinê bû. Di wê rojê de, çendî ku hê rojê nû destpêkiribû jî, wê ji dil pîrr xwestibû ku carek din herê wir û wê bibîne. Rewşa wê bibîne. Bi vê yekê, mereqeke mazin bi wî re çêbû bû. Piştî, wî mereqe xwe ne şikend û ku xwe amede kiribû piştî bi bêhnekê re, êdî wî rê girtibû û hatibû ber wê darê. Di wê deme ku ew hatibû wir, weke wê roja pêşî ku ew rastî çî rewşê bi çavên serê xwe hatibû, di wê kêlikê de jî, rastî heman dîmenê li berçav hatibû. Di wê demê de jî, jin li ser çiqilekî darê yê herî stûr ku rûniştibû û pirtûka pîroz dixwand. Li xwerê jî, weke ku wê roja pêşî ku wî dîtibû, dîtibû. Wî, dîtibû ku wa gelek qaz, wê li xwerê li binê darê sekinî na, û bi awayekî pîrr bi bal, serê xwe bi ber wê de rakiribûn û lê dinerîn. Dengê wê pîrr xweş bû. Ku deng dikir, ji dil dikir. Dengê wê, ji dil dihat.

Keçelok, weke qadarekê li wê nerî. Li cihê ku lê sekinîbû, ji wê ne buhurtibû û rewş xira ne kiribû. Ku hinekî bi ber darê ve û qazan ve çûba, hebû ku rewşa li ber çavên wî ku wî di wê demê de didît, ji ber çavan winda bûba. Lê ew, li cihê ku lê sekinî bû li wir mabû sekinî.

Dem, hinekî tevê çû û ku weke qadarekê keçelok li keçikê nerî û piştî, êdî kir ku ji wir dûr bikeve. Piştî, ji wir ku dûrket, ma wê çûba kuderê, wê rast û rast çûba qasrê. Wekî din, wê neçûba ti derên din.

Keçelok, ku ji wir dûrket, êdî piştî weke demekê bi hizir û hazn ji wir bi meşînê dûrket. Di rê ya xwe de, weke ku heya wî ji dora wî neyî, di rê de dimeşî. Ew meşîna wê, ku mirov ji dûr ve lê nerîba, wê bala mirov kişandiba li ser xwe di wê heyemê de. Keçelok, ku ji wir, dûrket, êdî weke bêhneke ku dimeşê, êdî piştî di rêya xwe re rastî jinaka pîr ya ku wî heta wê kêlikê ku tenê wê carê dîtibû tê. Jinika pîr, di deme ku

keçelok, hat û gihişt dahma wê, wilo bi bal û hey li nava çavên wî nerî. Keçelok, ew nerîna wê ya li nava çavên wî, bala wî kişand ser xwe di wê heyemê de. Ji ber wê yekê, bi wê yekê re, weke ku ew haznkirina wê ya di xwe de, êdî ji ser çû. Bi wê yekê, Keçelok, weke ku were xwe lê hat. Keçelok, ku hat û gihişt dahma jina pîr, êdî li dahma wê ma sekinî. Silav da wê. Wê jî, silav wî hilda û bakiriyê de ku ew hê bêhtir nêzî wê bibe. Keçelok, ew nasnedikir. Lê wê jina pîr, weke ku ew nas dikir tevdigerîya û gav diavêt. Keçelok jî, ew hîs di xwe de hîs kir. Piştî, heta û li nêzî wê jina pîr li ber wê sekinî. Ku li ber wê li pêşîya wê ma sekinî, êdî jinê gotiyê de, "bide dûv min, were, ya ku dilê de dixwezê ezê bidima tê". Keçelok, çi di dilê xwe de hîs dikir û dixwest? Ew ne kifş bû. Keçelok, da dûv wê, û bi hev re çûna hundur xaniyekî. Di xênî de ti kesek nebû. Lê ji derve ku mirov li xênî dinerî, mirov ew xanî, weke kavilekî didît. Lê ku mirov diket hundur de, weke ku mirov bikeve hundurê qasrekê re li mirov dihat. Hundur, weke cihaneka din bû û derve weke yeke dintir bû.

Keçelok, ku bi jina pîr re ket hundur de, êdî jinê ew li cihekî pîr xweşik ku ji dil hatî çêkirin da rûnandin. Cihê ku Keçelok lê rûnişt, hêtên li ber serê mirov ku di nêvî hêt de diçûn weke ku ji zêr bin li mirov dihat. Hundur, mirov guneh dikir ku lê meyîzendiba, hingî xweşik û sipahî bû.

Piştî ku ew li hevdû rûniştin, pêşî jina pîr, bi çavna ku wî bi parzinê li keçelok nerî. Keçelok jî, ew nerîna parzandinê fahm kir. Piştî ku jinê li Keçelok nerî û piştî, Keçelok, ne hişt ku zêde dem bi ser meyîzendina wê ve herê, jê pirsî ku ew kîya û çima bakira wî li wir. Keçelok, di deme ku wilo ji jinê pirsî, êdî piştî ne bi gelekî re jinê jî bidest axiftinê kir ji Keçelok re û bahse xwe kir. Gotina pêşî ya ku ji devê Jina pîr derket, ew bû ku "ez ne mirov im, ez Cin im" bû. Keçelok, di deme ku wilo ji devê wê hiskir, êdî weke ku hinekî di xwe de bi hajjê lê hat. Weke ku avaka sar bi ser serê wî de were xwerê lê hat. Hinekî rahr ket laşê wî de. Lê wî xwe li ser xwe girt li ber jinê. Piştî jina pîr, weha axiftina domand:

"Ez, jinaka pîr im, lê Cin im. Li gorî mirovekî, temenê min li gor wî dîtina min, divê ku ser 70(haftê) re bê. Lê ez 1000(hezar) salî ma. Li min biayşêna(meyzêna) û li xwe bi ayşêna. Min dunya hemû dîtîya. Dereke nemeya ku ez neçûmê û min ne dîtîya. Her cureyê mirovan min dîtîya. Ez, jîyane te û ya ciya(dê) te jî dizanîn im. Ji malê jî kêlîka ku tû derketî heta vê kêlîkê, tu li berçavê min î. Ez li te dinerîm. De ne, em bi afsûnê, tiştî ku bixwezî bikim, em karîm bikim. Ev yek, ji bo me ne zor a. Tiştî hesan a. Ez karîm, te ji demê bibima demê. Ez karîm, te bibime demeke

dîn û jîyane din bite bidime jînkirin ku heya hîç ji vê jîyane ku nahaka ti wê dijî nebê. Ez karim, te bikima xizanek û bidima jînkirin, Ez karim, te bikima keyek bidima jînkirin. Ez karim, te bikim şervanek û bidima jînkirin. Lê ez karim hemûyan jî bi te bidime jînkirin û carek din te bênima vê jîyane te û hemûyan di jîyane te de bi bîra te bixim, û te bi zanebûn jî bikim. Hertîşt biderfete ku bikim ji bo min. Ji min re bibêje ti çi dixwezê ku ez ji te re bikim?”

Di deme ku jina pîr, wilo ji keçelok re got, êdî keçelok, hinekî bi şaşmayîtîyê û matmayîtîyê hizir kir di serê xwe de. Keçelok, di wê heyemê de ti tiştê ne hat hişê wî ku ji jina pîr bixwezê ku ji bo wî bike. Tenê gotina ku ji devê wî derket ev bû;

”Ku te, weke ku te nahaka got, ku te jîyane min û ciya min heta nahaka şopandibê, wê çaxê di dizanê ku ez hatima û çima kuderê. Lê ez nahaka li Cizîra bota me. Li warê key û mîran im. Li vir, mîr, ez kifşkirim di nava mirovan de û ez weke şewirmendekî xwe jî hilbijartim. Nexwe, heya te ji vê jî heya jina pîr”.

Jina pîr, gotiyê de, ”raste, heya min jê heya. Lê şewirmendîtî, karê zane û aqilmenda ya. Ma çiqas aqilê te heya? Were nexwe, ez gelek tiştan di demên cuda bi cuda de bi te bidima jînkirin û te carek din bênima vê dunya, dem û deme te. Piştê hemû jînkirinên te, yek bi yek bi te bidima bîrkirin û bikim zanebûna te hê mazitir bibe û ku ti karibê bi zanebûnê şewirmendîtîyê bike. Ti bi aqilê xwe di nava mirovan de mazin bibî. Wê dayika te ya pîr jî, wê ji vê yekê û ji te êdî pîr xweş bibe.”

Keçelok, di nav wanqas gotinên ku jina pîr gotiyê de, gotina ku têde bahse ciya wî ya pîr kiribû, pîr bale wî kişandibû. Dayika, bîrhanîna wê ketibû dilê wî de. Pîr ji dil, wî bîra dayika xwe kiribû. Keçelok, di wê heyemê de, hinekî li ser wê dayika xwe ya pîr bi dilkişandinaka ji kûrahîya dil re hazinê û hizirî. Ku Keçelok hinekî hizirî bû, piştê hizrek hatibû ketibû serê wî de, Ew hizir jî, ev bû. Piştê li jina pîr ya li hemberê xwe serê xwe rakir û weha gotiyê de, ”Madem kû, tû wilqasî bi hunerî weke ku tu dibêje, nexwe tû karê nahaka dayika min li vir şanî min bixe.” Jina pîr, lê nerî û kenî. Piştê gotiyê de, ”tabî kî, ez dikarim aha nahaka dayika te li berçavê te şanî te bidim.” Ku jina pîr wilo gotiyê de, êdî piştê gota Keçelok, bi min re were, û ew ji wê cihê ku ew bi hev re lê bûn ji wir hilda û bira mezeleke din ya di xênî de. Deme ku ew çûna wê mezêlê, êdî Keçelok, dît ku ew mezele ku çûnê de ji ya dîn ji ya ku ew bi hev re berî hingî bi çend kêlikan ku têdebûn ji wê xweştir û *rayîxistir tira*. Ku

ketina wê mezêlê, êdî Keçelok, bi çavên pîr bi hey û heyîdar, li dora xwe bidest meyîzêndin û nerînê kir.

Keçelok û jina pîr, bi hev re hatina wî hundurî û lê man. Di wir de, jina pîr, çû û li ber hêtê ku weke ku li hemberê şîbakeyekê bû ma sekinî. Li wir, ku ew li ber hêt ma sekinî, êdî hêt, weke neynikê lê hat. Piştê, hêt, bi tevahî, bû neynika mazin. Pîrê destê xwe li hêt da û di hundurê xwe de hin gotinna ku wê tenê bi dengî his kirin gotin û ma sekinî. Piştê, Keçelok, dît ku wa dayika wî hin bi hin li berçavên wî di wê neynika li hêt de zelal bû û hat dîtîn. Keçelok, dayika biçavên xwe dît. Ji wê yekê, di wê heyemê de pîr acêmayî û matmayî ma.

Keçelok, weke demeka dirêj hema wilo li ber hêt sekinî û li dayika xwe ya pîr û bi karna malê ve meşkûl bû, lê nerî. Di wê demê de, bîrkirina wê, dilê Keçelok girt. Jina pîr ya li cem wî, bal wê, hem li Keçelok bû û hem jî li neynikê bû. Li dayika keçelok bû.

Wilo dem, hinekî buhurt. Piştê ku dem hinekî buhurt, êdî keçelok, dît ku wa di neynikê de, hin bi hin dayika wî ji berçavên wî xawr bû û winda bû. Piştî ku Dayika wî, ji ber çavên wî xawr bû û winda bû, êdî keçelok, biçavna(awirna) ku acêmayî mayî, bi şaşmayî û matmayî li jinikê nerî. Jinkê jî, li nava çavên wî nerî. Keçelok, pîr di bin heybetê de mabû. Ew yek, di wê heyemê de, ji rewşa wî, pîr baş û qanc dihat dîtîn û fahm kirin. Ku wê demê wilo weke demekê doma. Êdî piştê, jina pîr, keçelok ji wir jî derxist û bira dereke din. Ew dera ku wê jina pîr keçelok biriyê de, ew derê jî, weke beşekê bû. Lê ku ji wê mezêlê derketibûn, weke ku hinekî meşî bûn. Di deme ku Keçelok û jin, bi hev re ketibûbûna hundurê de, wî digot ku qey ew der, tenê xanîyeka. Lê ku ketibûbûna hundur de, weke ku ketibûbûna qasraka bêserûbin de. Wilo li keçelok hatibû.

Piştê ku hinekî meşîn, êdî hatina devê mezeleka din û di cih de ku zêde li devê wê nemana sekinî, ketina hundurê wê de. Ku ketina hundurê wê de, êdî keçelok, dît ku wa weke ku ewder mezeleke mazin ya weke dîwan ya rûniştinê ya. Pîr xweşik ji dil jî hatibû rayixistin. Ku mirov li wê rayixistina wê dinerî, mirov guneh dikir ku binerîyana, hingî xweşik û sipahî bû.

Bi bi hev re jina pîr û keçelok, hatina û ketina wir de û li wir bi hev re êdî rûniştin. Piştî ku rûniştîn, êdî jina pîr, bidest axiftina ji keçelok re kir. Jina pîr, li wê mezele pêşî, tiştê ku ji Keçelok re gotibû, li wir jî jê re dubara kir û hanî ser ziman. Jina pîr, gota Keçelok, ” te bişênima demeke ji vê demê cudatir, li wir, ez te weke mirovekî din bidima jînkirin, ku te

ew jîyan jînkir, êdî ez te carek din bênima vir û vê kêlîkê, ma ti çi dibêje?” Ku jina pîr wilo got, êdî keçelok gotiyê de, ma tê çawa bike? Jina pîr, gotiyê de ”ti bêj herê, ezê êdî şanî te bidim û bikim”. Piştre jina pîr, weha ev gotin bi ser gotina xwe ve kirin:

”Ezê tê bişênima demekê, tê li wir bi keyekê mazin ê demê te were berhevdû. Tê gelek tişt û hêstan bi hev re li wir bijî. Piştre, ku te hemû jînkirin, ezê te hênima vir û vê deme te. Lê wê hemû jînkirinên te, dîsan di serê tê de bin. Tê li wan binerê û rastiya jîyane ku di wê dijî jî, baş û qanc fahm bike.”

Piştre keçelok, ji dilê xwe xwest ku bêje herê, lê gelek xûf û gûman di dilê wî de hebûn. Bi vê yekê re, di wê heyemê de dilê wî waswas dikir ku bêje herê yan jî nebêje. Bi vê yekê re, weke demekê di bêdengîyê de keçelok, weke ku bi xwe ve çû û hat. Jina pîr jî, bi çavna bi heydar li wî dinerî. Weke demekê bi wê hizirkirina Keçelok re, weke ku di naqabîna wan de bêdengî afirî. Lê jina pîr, ya di dilê keçelok de jî, weke ku di dît. Weke ku wê, ew waswasîya di dilê wî de ku di wê heyemê de hebû, weke ku wê ew bi awayekî zelal didît. Piştre ku demekê têve çû, êdî ya ew bêdengî di wê demê de xira kir ew jina pîr bû. Jina pîr, di deme ku axiftibû de, weha ji keçelok re got; ” ez wawasîya dilê te dibînim, ne tirsra û ti xeman nexwe. Wê hertişt, weke ku dilê te dixwezê wê bibe. ” Jina pîr, wilo got û ma sekinî bibêdeng di wê heyemê de li ber Keçelok. Keçelok, piştî hinekî din jî, di xwe de hizirî, piştre gota Jina pîr, ”bila, ez weke ku te gotî herê dikim” û ma sekinî. Piştî ku Keçelok, wilo ji jina pîr re bi gotin û deng got, êdî jina pîr, li nava çavên wî nerî û hinekî jî bi nerî xwe re weke ku beşîşî. Keçelok jî, ew beşîşbûna wê dît û weke ku hinekî jê wêretî jî girt. Jina pîr, bi awayekî wilo beşîşî bû ku weke ku xwestibû ku dilê Keçelok hem rehet bike û hem jî hinekî din wî bi wêra bike.

Jina pîr, piştî ku keçelok got herê û piştre, êdî hinekî di cihê xwe de çû û hat. Weke ku hinek tişt lev dana li hevdu. Piştre, jina pîr, destê xwe danî ser serê Keçelok. Di deme ku jina pîr, destê xwe danî ser serê wî, êdî piştre keçelok, weke ku dunya li berçavên wî xawr bû lê hat. Piştre, keçelok, xwe bi tenê li derekê di rewşekê de dît. Ew dere ku wî xwe lê dît, Keçelok, bi tememî di hizra xwe de xwe li wir dît. Hizrên li ser cihên wî yên berê jina pîr hemû bi wî dana ji bîr kirin. Keçelok, weke ku ji xwe berî hingî neyî, tevgerîya. Tenê, wî di xwe de hinekî xarîbîtî hîs dikir. Ji wê û pê de, ti tiştêkî din di xwe de hîs ne kir û hizir ne kir.

Keçelok, di demeke din bû. Di wê demê de, li wê dere ku ew lê dijî, li wir keyekê ku pîr xort û mazin hebû. Navê jî, digotîne de Ejhag.

Ejhag, keyekî ku keyê welatekî bêserûbin bû. Ji ber diclê û firatê, heta ku digihişt ber Çîn û maçînê, welatekî mazin, ew keyê wê bû. Ti kesekî li li ber wî bisekinîyana jî nebû. Heçiyê ku navê wî di bihîst jî, bi heybet bahse wî dikirin. Li welêt jî, heta ku ti bibêje dewlemendî û têrbûn hebû. Rewşa herkesekî pirr xweş û li cih bû. Keçelok jî, li wir, rewşa wî li cih bû. Jina pîr, wî wilo lê kiribû. Faqîro, ew yek ne dizanî. Ji xwe, jina pîr, ne di hiş û mejiyê wî de bû.

Piştire, keçelok, li walêt weke yekî ku jê dihat jî kirin jî bû. Jê xweşbûn jî hebû. Mirovên dora wî hemûyan jî ew nas dikirin. Ew bixwe jî rewşa wî pirr xweş bû. Bi dayika xwe re dijî. Heya wan herdûyan ji ti tişteki tûneyî di wê jîyane xwe ya xweş de dijîn.

Li welêt, jîyaneka wilo hebû ku mirov guneh dikir ku lê nerîba. Di wê demê de, Key jî, ji xwe re qasraka wilo xweşik û mazin çêkiribû, ku li dunyê ti mînaqên wê nebûn. Deriyên wê hemû jî, bi hêt xamilandibûn. Hêtên wê jî, wilo, bi zêr û xalîçeyan xamilandibû.

Keçelok, di wê heyemê de, di serê wî de, hizreka ku wî bixwe jî, ti wate zêde ne didayê de hebû. Wî xwe weke wezîr didît. Lê ne li wir, ku wezîr bû. Ev hîs û hizir di serê wî de hebû. Ji wê û pê de, ti tişteki din, jina pîr ne hiştibû.

Li welêt, key, keçeka wî ya pirr xweşik ku heta ku dibibêje xweşik û sipahî hebû. Dihat gotin, ku ti xweşikati li ser xweşikatiya wê re nebûn. Navê wê jî, Asma bû. Lê heta wê demê, pirr hindik mirovan digotin ku ew keçik dîtibû. Key, ew keça xwe ya xweşik, hertimî ji berçavan dûr dixist. Ji ber ku wî, bawer dikir ku deme ku hinekan ew xweşikatiya wê dît û hazinîne de êdî wê çar li wê xweşikatiya keça wî bikevin û wê bi wê re jî êdî wê tiştina ku ne baş û xirab wê werina serê wê. Ji ber vê yekê, heta wê demê jî, pirr mirovan ew keçika wilo xweşik û sipahî dîtibû. Li cem key jî, zaneyekî ku heta ku ti bibêje zanebû hebû. Ew jî, jê re bi navî digotin ku navê wî *Bijîr* bû. Bijîr, dihat gotin ku ti mirov bi aqilê xwe re ne ser wî re bû. Te digot ku qey Şahmaran, hemû aqilê dem û dewranan ê di serê wê de hema wilo hildabû û kiribû serê wî de, wilo bi aqil û jîr û şahraza bû. Bi wî re jî, du wezîrên key hebûn yek yê milê rastê bû û yê din jî, yê milê çapê bû. Yê milê rastê digotin ku navê wî *mîrza* bû. Yê milê çapê jî digot ku navê wî Nêzhat bû. Herdû jî, digotin ku pirr bi aqil bûn. Herdûyan jî xwe pirr bi aqil didîtin. Wan jî, di demên ku key li derna ba û an jî ku ne amede ba, gotina xwe li cihê ya key didanae gotin û gotina wan jî, wilo weke ye key dihat herê kirin. Wilo jî, mazin û bîaqil bûn. Herdû wezîr jî, hem wezîrê milê rastê jî û hem yê milê çapê jî, dihat

gotin ku ji aqilê xwe û jixwe jî pîrr qayîl bûn. **Ti mirov, biqasî wan ne ji xwe qayîl bû û ne jî weke wan bitifre bû.** Li ber destê wan jî, hemû tişt hebû. Li welêt, navê wan jî hebû. Keyê wan jî, tê gotin ku bi bawer bû. Ji wan û kirina wan bi bawer bû. Key jii wan bi bawer bû ku hem bi aqilê xwe ve ew mazin bûn û hem jîku çî daban pêşîya bo kirinê, wê bikiran û pêk bihanîyan. Mirovna wilo bûn. Bi wê yekê jî, di hatina naskirin. Key, demên xwe li qasrê, gelek caran ne li ser taxt derbas dikir. Li hundur, li cem keça xwe ya ku ew pîrr xweşik bû û wî jî, pîrr hij wê dikir derbas dikir. Bi vê yekê re, êdî, yên ku li ser serê welêt jî diman, ew herdû bûn. Yanî herdû wezir bûn. Bi vê yekê, wan êdî gotin li ser serê welêt digot û welat bi rê ve dibir. Ev rewş, tê gotin, demeke dirêj doma bû. Êdî, rewş li welêt, hatibû wê derê û astê ku ji key zêdetir, herdû wezir li pêş bûn. Key, ew maf wilo dabû bû wan. Key, ew keça wî ya pîrr sipahî jî, li qasrê, dernediket. Hertimî, di hundur de bû. Dihat gotin ku deme ku ew derket, hebû ku hinekan çav li xweşikatiya wê bida. De ne, di nav xalkê de jî, çav lê dan, ku bû, êdî dihat bawer kirin, wê muhaqqek êdî tişteki xirab bi hata serî. Piştî çav lê danê re hatina tişteki xirab ya li serî, hebû.

Keça key Asma, bi wê yekê û awayê di qasrê re jîyane xwe derbas dike. Lê êdî ew jî mazin bûya û balix bûya. Hatiya dema zawacê.

Keça key ya ku pîrr xweşik bû, êdî bi wê xweşikatiya xwe re ketibû devê herkesekî de. Yên ku ew dîtibûn ji yên ku nedîtibûn re bahse wê dikirin. Bahse wê dikirin, lê bi bahskirinê ew xilas nedikirin, hingî xweşik û sipahî bahse wê dikirin. Di deme ku bahse wê dikirin, êdî her yekê ku ew dîtibê û nedîtibê jî, li gorî ku ew di serê xwe de çêdikir, yekî li gor wê wî jî, layiqî wê didît di serê xwe de. Lê, kî jî, di wê demê de di serê xwe de ku layiqî wê, di hat dîtîn jî, dîsan ew dîtîn kê didîtîn.

Rojekê, ku key, di nava xalkê de ji xwe re digirihê, êdî ew gotin û vegotinên ku dihatina vegotin di derbarê keça wî ya xweşik de, dihêne guhê wî jî. Ew jî, wan gotinan hemûyan his dike. Lê çendî ku ew hemûyan jî his dike, lê dîsan, di serê xwe de, mereq dikeû ji xwe re dibêje ku "ma gelo, hê di derbarê keça min a pîrr xweşik û delal de çî tê gotin(?)". Bi vî rengî, mereq jî dike. Ew mereqe wî, ku roj li ser rojê re diçin, êdî zêdetir dibêt. Li ser wê zêdebûna mereqa wî re, êdî ew jî xwe nagirê û dike ku bi wezirên xwe bişewirê ku rêyêkê ji bo fêrbûna hemû gotinên di derbarê wê keça wî ya xweşik de ku tên gotin bibihîzê. Lê key, piştî ku hinekî di hizirê, êdî hizra xwe di serê xwe de diguharênê. Ji ber ku hê di serê xwe de nebiêmin bû. Ji ber vê yekê, hinekî din di hizirê û piştî hinekî din di hizirê, êdî piştî digihijê wê bîyarê ku ji dêla ku bi

wezirên xwe re biaxivê, bakê zaneyê bijîr û ji wî fêrî rêyekê bibe. Ew zane bû, û muhaqqek bi wî re di serî wî de rêyaka ku ew bibêje, wê hertimî heba. Key, ku wilo ji xwe re got, êdî piştê di cih de xaber şanda pey Bijîrê zane ku ew were cem wî, di deme ku ew heta cem wî. De ne, ew key bû. Ku xaberê wî gihijê guhê Bijîrê zane, êdî ew jî, di cih de, ji cihê xwe di rabê dikeve rê de diçê ku herê qasrê û li cem key. Zane, weke demekê piştê digihijê qasrê û gihişt qasrê, êdî bêî ku devê winda bike, dixwezê ku ew herê cem key û wî tînina ber key. Ku ew hanîna ber key, êdî key, rewş jê re bi çend gotinan hanî ser ziman û jê xwest ku ew rêyekê şanî wî bide.

Piştî ku key, ji wî rewş got û ji wî çareyek xwest, êdî ew jî, weke zane di cihê xwe de hinekî ma sekinî û hizirî. Di wê heyemê de, zane, demeke dirêj hizirî. Piştê li ber key, weha jê re axift û hanî ser **ziman**;

” keyê min, ez derdê te fahm dikim. Lê derde tê, divêt ku ti bi wê pirr bi zane tevbigirihê. Ku ti bi zanebûn tevnegerihê, wê xalk, te nezan bi hasibêne. Ji ber vê yekê, pêşî, ya rastî çî ya wê kifş bike. Ya rastî jî, ne tenê, di nava xalkê de ya. Ya rastî, hinekî jî, di qasra te de bi te re jî ya. Nahaka, ez ji te re derman bibêjim. Lê divêt ku tû jî tiştina ku dikev ina ser milê te de hene û divêt ku di wan bike. ...

De ne, heçîka em zane na, em pêşî divêt ku deme xwe fahm bikim. Ev, ji me, weke zaroriyekê ya. Piştê, demên din. Di demên berê de, tê gotin ku rojeke. Keyekî pirr bi nav û deng hebû. Pirr mazin bû. Li ser çiyayê Cudî dirûnişt. Ew key, li wir, bi qasr û nav û deng bû. Li dinyê, tiştta ku wê gotiba, wê di cih de bi gotina wî re bi hata li cih. Hingî, ew wilo xort bû. Lê wilqasî jî bitirs bû. Li dora wî, ku kî jî hebû, hemû jî, jê ditirsîyan. Heta ku jina wî jî jê di tirsîya. Ew keyekî mazin bû. Ew xwediyê hêz û qûdretaka mazin jî bû.

De ne, keyê min, ew key, ne tenê keyê mirovan bû. Ew, di nava Acinîyan de jî hatibû naskirin û di nava wan de jî, weke keyekî hatibû naskirin. Dihad gotin ku di qasra wî de, ku tenê wî didît, hertimî li cem wî çend zaneyên ji wan jî hebûn. De ne, divê ku ez bibêjim ku ew ji me bêhtirî dijîn. Ew bi hezar salan dijîn. Temenê wan, wilqasî dirêj a. Bi vê yekê re, ez ji keyê xwe re bibêjim ku ew zêde jî tiştên ku di demê de ku dibin û di qawimin û tîn serê mirovan jî di bînin. Li qasra wî, navê wî hem mazin û hem bi tirs her timî di hat ser ziman. Ku bahse wî û navê wî jî dihat kirin, sahwek diket dilê mirov de. Navê wî jî, *Şarîxzad* bû. Şarîxzad, de ne, çî dixwest dihat berdestê wî. Li cem wî jî, du wezirên ku jevzanetir hebûn. Yek yê milê rastê bû û navê wî Bîrzad bû. Û yê din jî

yê milê çapê bû û navê wî jîrehat bû. Herdû jî, key Şarixzad, pîr ji wan bi bawerr bû. Herdûkan jî, karê ku dikirin, hertimî bi rastî dikirin. Tê gotin ku rojekê jî ti mirovî xirabîyek ne ji devê wan bihîst û ne jî ji wan dît. Lê tê gotin ku ew acinîyên ku hertimî di hatina cem wî, dibêjin ku yek ji wan ne baş bû. Wî, xwestibû ku xirabiyekê bi key bike. Lê heta wê demê jî, ku çî astangî hatibûbûna ber key û qasra wî, herdû weziran, ew bi awayekî rast çareserî ji wan re dîtina û keyê xwe serfirez kirina. Di wê demê de, Ew cinê ku ne baş bû, navê wî *Şarnar* bû. Şarnar, heta wê demê, ku veşartî hinek riyên zor dabûbûna pêşiya key, lê herdû weziran, hertimî bi aqilê re keyê xwe ji wan riyên zor jî xilas kiribûn. Şarnar, li ser vê yekê di hizirê ku pêşî, lingê herdû weziran bişamitêne û wan ji cem key dûr bike ku ew êdî nikaribin aqil û rê bidina key. Bi vê yekê, rojekê, Şarnar, tê ber key û ji key Şarixzad re dibêje ku *li ber ava diclê avaka ku heya û ku mirov wê divaxwe, mirov êdî bi wê dayimî li jîyanê dimêne. Mirov, nemir dibê. Herdû, weizrên xwe bişêne wir û bila ji wê avê ji ter bênin, da qana tu jî, hetaûheta hebe û bijî.* Key, di deme ku hinekî di hizirê, êdî piştire bala wî diçêt ser wê gotina Şarnar û di cih de, dibêje herdû wezîrên xwe herin xwe bigihîjênina wê avê û ji min re bênin ji wê. Ku key wilo ji wan re got, êdî herdû wezîr jî di cihê xwe de hizirim. Wezîrê çapê Jêrehat, di deme ku key ji wan re ev got û ji wan xwest, êdî hinekî şik ketibû serê wî de ku di wê de ne rastiyekey heya. Lê gotin ji devê key derketibû, êdî mecbûrbûn ku çûban wir. Piştire, herdûyan jî, kara xwe kir û piştire bi demekê re ketina rê de û çûn. Di deme ku ketina rê de, êdî Şarnar jî, wan di şopênê û rêya wan bi dîyarên dûr ve dixwe ku ew bi rêşaşî herîn û zû nevegrihin.

Piştî ku Herdû wezîr çûn êdî ew jî bi tenê man. Key, êdî weke ku bi tenê mabû. Lê divê ku ez ji keyê xwe re bibêjim ku key jî ji aqilê xwe ve temem bû û têra xwe dikir. Di serê xwe de mazin bû. Lê heta wê demê de, wî, hunerên xwe yên biêqil, wilo zêde nedanîbûbûna li holê. Piştî ku ew çûn, êdî piştire, bi demekê re, Şarnar, ji key re got, "hanîna avê ne bes a. Divêt ku ti jî, tiştêkî bike." Ku Şarnar wilo got, êdî Divêt ku di bixwe jî herê çiyayê sipî, lê bi teneserê xwe. Li wir, ne ti dizanê ku qasra keyê qaşayê ya Dad heya. Li wir jî, ejderhayekî wî heya ku nahêlê ku ti kesekî ne nêzî wî bibe û ne jî nêzî qasrê bibe. Lê ew ejderha jî, şûrekî Dad heya ku her roj, bi aqirê ku ji devê xwe di derdixwe wê mis dike û qayim dike. Ew şûr jî, bi navê deng a. Şûr, *Larzan* a. Divêt ku ti jî herê wir û xwe bigihêne wî şûrî. Ew şûr, wê nehertimî serfirez bike. Ew şûr, ji ber ku di destê keyê qaşayê de ya, êdî ma êdî te bihîstiya ku hinek çûna çiyayê sipî

û li wir li ber keyê qaşayê Dadî bi serketina? Lê ku ti herê wir jî, di demeke nêvî şevê de ku ejderha, di xewê de bê herê û di ber wî de here û di ber wî de dîsan derkeve. Lê ne hêla ku ew ji xewê rabê. Lê ku hê ti li ber wî yî û ew ji xewê rabû jî, destê xwe biavêja laşê wî û mûyekî jî bê ku ku ti ji laşê wî bi destê xwe ve hanî, wê ew mû jî, te ji wir rizgar bike û xilas bike. Di deme ku ew mû di destê te de bê ku ti bixwezê di cih de li vir jî bê, tê hingî, di cih de xwe li vir bibîne. ..

Ku Şarnar ji Key re wilo got û ma sekinî, êdî Key, hinekî di cihê xwe de ma sekinî. Di serê xwe de rewşên ku Şarnar ji wî re gotin, birûhanî. Li ser wan re, di serê xwe de, xwest ku xwe bigihijêne aqilekî temem. De ne, Key bixwe jî, navê keyê Qaşayê bihîstibû. Ew key, keyekî bi afsûn jî bû. Ji wê zêdetir hê gelek qûdretên wî yên din jî di hat gotin ku hebûn. Key bixwe jî, di derbarê keyê qaşayê de gelek gotin û vegotin hatibûbûna guhê wî. Di wê heyeme ku ew hizirî de, ew hiskirin û bihîstinên ku wî yên ku wî hiskiribûn û bihîstibûn, ew jî, hatibûn bîra wî. Di ber bîra wî de buhurtibûn. Key bixwe jî, hertimî, baweriya wî lê hebû. Ti carî ji tişteki xwe bi şûn ve nedabûbû bi şûn ve. Ew qûrûra wî jî hebû. Şarnar jî, ew yek dizanî. Dizanî ku di deme ku wî tişteka da pêşîya Şarîxzad, wê wî xwe ji wê bi şûn ve nedaba. Piştî ku Key, weke demeke dirêj dihizirê, êdî piştîre gotina ku ji devê wî derdikeve a ku dibêje ku "ez, karim xwe bihênima wir". Ev gotin, deme ku ji devê wî derketibû, êdî mirovên li dora wî, weke gotinakê û bîryaraka wî hasibandin û ji wî re hanîn ser ziman. Piştîre, Key jî ji ya xwe ne hat xwerê û êdî piştîre kare xwe kir û got ku ezê herim û xwe bigênima wî şûrî û werim. Ku wî wilo got, êdî piştîre, kare xwe kir û haspê xwe da amede kirin û piştîre, ket ser rê de û çû ku herê çiyayê Sipî. De ne, çiyayê sipî jî, çiyayekî ku pîrr bi nav û deng bû. Daristanaka ku li ber hebû, ku digotin ku heçiyê ku ketiyê navê de, êdî di nav de xawr bûya û ji nav derneketiya.

Key, piştî ku ji qasra derketibû û ketibû rê de, êdî piştîre bi lez û bazeka ku wî haspê de dida bazandin, di rê de diçû. Şarnar jî, ew jî, ku xwe ji berçav windakirî lê ku ew weke ku bi wî re bû ku ew dîdît, ew dişopand. Bi wê heyê re, Şarnar, êdî weke ku ya di serê xwe de kiribû pratikê de. Weke ku ew gihiştibû ya. Lê key Şarîxzad jî, mriovekî ku li ser xwe bû. Heta wê demê, ne bi mêrenîyê bê û ne jî bi aqilê wî bû, ti kesekî pišta wî li ardê neda bû. Ew hertimî, li ser xwe mabû. Piştî ku ew ji qasrê derketibû, êdî haspê xwe dabûbû bazê ku herê û zû bigihijê çiyayê Sipî. Li wir, wê çî hatiba ber wî û an jî çî li bendî wî bû, ew jî, di wê de ne xwediyê ti zanî bû. Lê Şarnar, di serê wî de, sazûnamaka mazin

hebû. Wî hizir kiribû ku wê li wir çî were serê wî. Key Şarixzad, di deme ku ket ser rê de, pêşî aqilmed û şewirmendên xwe hemûk lev danae hevdû û ji wan pirs pirsî di derbarê çiyayê Sipî û keyê Qaşayê de. Di rê de, wê çî hatiba pêşîya wî, li ser wê jî, pirs pirsîn. De ne, Remîldarna wî hebûn, ku ji aqil xwe pîrr bi bawer bûn û heta wê kêlikê jî, çî gotibûn, hema bêja hemûk jî weke wan bûbû û derketibû. Key, ji remildarên xwe xwestibû ku ew rêya wî bibînin ku ka çî di rêya wî de hebû. Ew jî, bi çûnûhatinaka mazin diçûn û dihatin di nava xwe de.

Key Şarixzad, bi şewirî û aqilîya ku ji wan jî standibû, hinekî bawerî û ewlatiya wî bi wî hebû. Ji xwe i bawer bû ku wê di wê de zêde ti tiştê newê serê wî. Lê, ku mirov di rêyekê de çû, mirov nizanê ku çî were serê mirov. Vêca, ku ew rêya ku mirov têveçû, ku mirov ji wê re beyen bê û nenas bê, hingî, wê ew zorîya mirov ya di dilê mirov de, wê zortir û girantir bibe.

Key Şarixzad jî, ev dizanî. Lê hê ku Key Şarixzad, li qasrê bû ku pirsî bû, hemûkesekên ku wî ji wan pirsî jî bû, bahse **daristanaka çiyayê Sipî** û sahwa wê kiribûn. Ew deristan, li gor hinekan bi efsûn bû û li gor hinekan jî, Cinên xirab, pîrabûk û şevreşk jî têde dijîn. De ne, şevreşk jî, di şevê de hebûn û derketin. Lê hinekan digotin ku hingî, daristana Sipî, bi efsûn û sahwa bû, li wir, bi roj jî derdiketin û digerîyan.

Axir zaman, ku key Şarixzad, ku demeke dirêj bi haspê diçê, êdî tê dereke ku ne dûra ji daristana Sipî. Ku hat wir, êdî wî haspên xwe dahêdîkirin û kir ku hêdîka herê. Haspê wî, êdî hêdîka diçû. Key Şarixzad jî, bi çavna pîrr bi bal û heya re wî li dora xwe di nerî. Her deveveke ku dengê çûkekê û an jî şikîna qirşikekê jê ji ardê biheta, key berê xwe di dayê de ku fahm bike ku ka çî ya. Şarnar jî, de ne, ku xwe ji ber çav windakirî li cem wî bû. Bi wî re bû. Lê Key ew ne didît. Key, hatibû heta nêzî **daristana Sipî**. Li aliyê din ê daristanê wê Çiyayê Sipî heba. Çiyayê Sipî, aliyekî wî di nav daristanê de dima û aliyê din jî, li dervî deristanê dima. Lê bi hev ve bûn. Ku Key, bi tememî hatibû û gihiştibû ber daristanê, êdî Şarnar, li wê ku ne dûrî daristanê na, birrek gur dibîne. Gelek gur bûn. Şarnar, xwe dike şeklê gurekî de û berê guran dide bi ser key Şarixzad de. Şarixzad, piştê ku hinekî din hêdîka meşîya, êdî wî hinekî ji dûr ve dengna bi zûrazûr û awtaawt ku di nava hev de hatina wî. Key, mereq kir ku ew dengên zûrazûr û awtaawtan ji kû ve tê. Bi vê yekê, hinekî li dora xwe bihayîdar bû. Piştê dît ku wa kerîyek gur ku pîrr mazin wê bi ber wî ve tê. Key, di cih de, haspê xwe de, bazandin ku ji wir dûr bike. Ku hinekî çû û ji wir dûrket. Êdî wî dît ku wa gur ji

wir ji berçavên wî dûrketin. Şarnar, ew sazûmana wî, li wir bi serneketibû. Ti kesek, ji wir, ne dikarî xilas bûya li gor wî. Qey, yekî ji wî, ku alî key bikira, wê key xilas bûya. Lê wir, ew bi tenê bû û key jî ew ne didît. Piştîre ku hinekî dîn jî, key çû û ku Şarnar jî, bi jiberçav windayî bi wî re çû, êdî hinekî ji wîr dûr ku hinekî jî di nava daristanê de bûn, çend şêrên ku bi hev re bûn, bi berçavên Şarnar ketin. Di wê heyemê de, di deme ku Şarnar ew dîtî, êdî wê di wê heyemê de di cih de di serê xwe de sazûmanak çêkir ku wan bîne û berê wan bide bi ser key de û bike ew hêrîşî key bikin. Şarnar, di wê heyemê de, xwe kira şeklê şêrekî de û kir ku ew şêrên wî bibînin û werina ba wî. Ku şêrên din hatina ba wî, êdî wî berê wan da bi ser key de. Key, ku hinekî din bi haspê xwe ve çûbû bû, êdî haspê wî ketibû nava cihekî ku lê hemû kevirên reş bûn. Êdî haspê ji wir jî ne dikarî ku bazdana. Li wir, Şarnar kir ku şêr berê xwe bidina bi ser key de û herîna wî. Ku şêr hatina ba wî, key, di wê heyemê de, êdî farq kiribû ku wê haspê wî li wir nikaribê ku bibazê. Êdî ew jî û haspê wî, ji şêran bûbûna şîva êvarî. Lê ku şêr hatina ba wan û ku hinekî nêzî wan bûn, êdî şêran, bi wan çavên xwe yên mazin hinekî li key nerî û ji wir êdî berê xwe bi şûn ve danê de û vegefiyan. Di wê heyemê de, di deme ku şêr hatibûbûna ber key, li ser wî sahweke mazin çêbû bû. Key, kiribû serê xwe de ku deme ku şêran hêrîşî wan kir, wê li ber wan li berxwe dabana heta ku karîba. Lê şêran, hêrîşî wî ne kiribû. Ji wir, ji cem wî, careka din berê xwe dabûbûna bi cihê xwe de û ji wir vaqatîya bûn. Di wê heyemê de, Şarnar, ji wê yekê, pîrr şaş û mat û acêmayî mabû bû. Gelo çîma wan hêrîşî wî ne kiribûn.

Key ji wê jî xilas bûbû. Piştîre key carek din li haspê xwe sêwar bû û kir ku di rêya xwe de herê. Di wê heyemê de, ku hinekî dîn diçin, êdî Şarnar, hizreka din dikeve şêrê wî de, hinekî ji wan wir de cihekî ku têde pîrr marên mazin û ku bi mirov ve dan, êdî xilasbûna mirov nebe, hebû. Şarnar, bayek derxist û kir ku hasp, berê xwe bide bi wir de. Piştîre ne bi gelekî re, êdî hasp heta wir. Lê hasp, weke ku ew hîs dikir, êdî ne rehetiya wî, bêhtir dibû. Hê ku bi tememî ne ghiştibûbûna wir, li cihê ku gelek mar lê hene, di nivê rê de, marakê ku pîrr mazin ku pîrr mazin û ku bi lez jî bû bi berçavên wan ket. Ku mar, mirovek jî, bi ber wî ketiba, wê di cih de ew biqûrtanda. Hinekî mazin bû. Ku ghiştina wir, êdî Key jî û haspê wî, weke ku di cihê xwe de laşê wan bi qayîmê li wan hat. Sahwê, wan girt. Key, di dilê xwe de ji xwe re got, êdî vê naqlê xilasbûna me nîn a. Lê wê naqlê jî, ji wan re sarifî û mar, di wê heyemê de ku hat û nêzî wan bû û ku bi navên xwe yê ku mirov di bin sahwa wan de dima li nava

çavên key nerî û piştire ji wir dûrket û çû. Di deme ku li nava çavên key nerî de, weke ku hizrek kira serê wî de û jê re got di vir ve newin, evder pîrr talûkeya ji te re. Weke ku key jî, ew yek fahm bike lê hat. Lê mar, ku hinekî ji wan dûrket, lê ku bi tememî ji wan dûrneketî, li ber key bi dev û ziman bû û bi key re bidest axiftinê kir û jê re weha got:

”xirabî, li dora te ya. Lê başî jî li dora te ya. Ji ber vê yekê, hertimî ku ti hizirî, bila bal û heydarîya te li aliyê tê yê çapê bê û bi hizira. Di wê demê de hîsa ku di dilê de bû li gorî wê gava xwe bi avêja. Di vê rêyê ve jî, rêya xwe ne domêna. Di rêya xwe ku berê te bi rojhilat ve ya, rêya xwe bidomêna”.

Mar, wilo jê re got û piştire, kir ku ji wir herê. Mar, pîrr xweşik bû. Ku mirov lê dinerî, ew xweşikatiya wê diket berçav da. Lê mirov li çavên wê jî dinerî, hingî jî, sahwaka mazin mirov di cih de digirt. Key, di deme ku wî li çavên wê nerî bû, wê sahwê, wî girtibû di wê heyemê de. Ji ber wê yekê jî, êdî ew di cihê xwe de bêtevger mabûbû di wê kêlikê de.

Key, di wê demê de, di deme ku mar bi wî re axift, pêşî pîrr tirsîya. Lê piştire, hin bi hin li ber mar ew sahwê tirsîya wî ji ser wî çû û li ber wê marê mazin, bêsahe bû. Piştire jê re got ku ew ji kuderê tê û wê herê kuderê. Piştire mar jî, jê re axift. Pêşî navê xwe got û got ku navê wê *Mûvaşah* a. Piştire mar, bahse xwe û wir kir. Piştire jê re got ku hêzeka xirab ku berê jî ti nasdikirî, di rêya te de, xirabiyê derdixe li pêşîya te. Piştire mar, gotiyê de, ezê kim ku ti ji vir bi sax û salîm derkeve. Ku mêr wilo jê re got, êdî wî jî ji mêr pirsî ku ma çima. Mêr, piştire ji key re got, “ez hêza qanc ya ku tê ji wan belayên hatina serê te xilaskir dibînim. Di rêya te li pêşîya vir de, kerîyek gur hêrişî te kir. Piştire ku tû hinekî dîn ji wir dûrketî hinek şêran kir ku hêriş te bikin lê bêî ku hêriş bikin, ji wir ji cem te dûrketin, ma ne wilo ya?” Ku mêr wilo got, êdî key jî got herê wilo ya û di cihê xwe bi şaîş û matî ma sekinî û li mêr meyîzend. Mar, piştire, ji key re bahse dîroka marîtiya xwe hemûkî kir, bahse Şahmaran û dîroka wê kir. Lê mar, weke ku Şahmaran li jîyanê bê, bahse wê ji key re kir. Ew ji bal û heya key neravî. Key dizanî ku Şahmaran rastî çî bêbaxtiya mirov hatiya û hatîya kuştin. Lê key, di wê heyemê de, gotina xwe ya ku bi hîsa wî re bi wî re çêbû li ber mar negotibû. Mabû bû, sekinî, weke ku hêzekê ew di wî de di wê heyemê de dabûbû sekinandin. Wî jî, di xwe de ew wilo hîs dikir. Ew, li gorî hîsa dilê xwe tevgerîya bû. Hîsa dil, de ne, carna, aqilekî mazin a ji mirov re, ku mirov karibê wê baş û qanc fahm bike. Demeka dirêj, mar û key, li hevdu rûniştî man. Key jî, piştire serpêhatiya û armanca hatina wî ji mêr got. Kê ew hizra kirîya serê

wî de, ew jî got. Di deme ku key navê Şarnar bi lêvkiş û got, weke ku mar di cihê xwe de bi vaciniqê lê hat. Ew veciniqîna mar, ji hey û heyîdarîya key ne ravî. Key, ew yek, pirr baş û qanc farqkir. Piştire, mar, li ser wê vaciniqîna wê re ku dem buhurt û li xwe hat, piştire ji key re got, “li male te li qasre biqasî qanciyê jî neqancî jî heya. Divêt ku tu qanciyê û ne qanciyê jev vaqatînê û wan nas bike.” Mar wilo got, û ma sekinî di cihê xwe de. Piştire ku demeke din jî li hevdu man. Piştire, mar rêya key şanî wî de û ew bi rêya wî de şand. Ku key ket rêye xwe de êdî ku hinekî çû, êdî mar jî ji berçavên wî winda bû. Êdî key, berê xwe da pêşîya xwe û di rêya xwe de domand û herê û bigihê çiyayê Sipî.

Key, piştî ku ji cem mar, ketibû rê de, êdî aqile wî, hinekî jî, li wir, li ser mêr mabû. Mar, di deme ku bi wî re axiftibû, tiştê ku ji wî re gotibû di bîra wî de bû. Piştire ew gotinên mêr, ên ku wê gotibûn ku “li male te li qasre te li dora te hem qancî û hem jî neqancî bi hev re heya.” Ew gotinên mêr, ji aqilê wî dernediket in. ew di wê kêlikê de, weke demeke dirêj bi bi haspê xwe re diçû, di hizirê di serê xwe de. Şarnar jî, di wê heyemê de, piştire bala wî tê ser key û wî dişopêne. Piştire ku ji wir dûrket in, hatina deverê ku weke ku rê di vir de, tenê di naqabîna dû latan ve diçû. Lê ku hinekî key hata ber lat jî, ji aliyê din ê lat, weke ku dengî û hin xişxina ku hatina wî his kirin. Piştire ku hinekî di, hat û gihişt ber herdu latên ku weke ku du stûnên devê deriyekî bin û her stûnek aliyekî derî bi afirêne bi heyîne xwe re, êdî key dît ku wa du tûpişkên ku pirr mazin ku her yekê biqasî *qama* mirovekî dirêj û mazin, wê hatina û li ber wî sekin in. Herdu tûpişkan jî, qozîya xwe rakiribû ser serê xwe û weke ku ji lêxistinê re amede kiribûn. Key, ew yek, farq kir. Lê deme ku wî tûpişk dît in, êdî di cihê xwe de ma sekinî. Herdu tûpişk jî, piştire bi lêvbûn û hinekî bi ber key Şarixzad ve hatin û pêre axiftin. Herdu tûpişk jî, ku hinekî ji dor ve mirov li wan dinerî, mirov didît û fahm dikir ku weke xwediyê dû rûyê dû mirovan bûn. Lê ku mirov nêzî wan dibû, ew dîmanê ku bi ber çavên mirov diket jî, dihat û duguharî.

Herdû tûpişk ne bi tenê bûn. Li dora wan, gelek tûpişkên din hebûn. Di her qamakê de tûpişk hebûn. Lê ji tafikê xwûdê, yek jî, bi ber wî ve ne hat. Hemû jî, weke ku hey û heyîdarîya wan li tûpişkên mazin bûn. Key, wilo farq kir. Piştire li ser wê farqkirina wî re, hizra ku di serê wî de çêbû ew ku ”hiii, nexwe ew herduyên mazin şahên wan in, heta ku ew hêrîş nekin, wê yên din jî hêrîş nekin.” Wî, wilo ji xwe re got û ma sekin. Lê key, di xwe de û li ser wî sahwaka mazin ya bi tirs afirî bû. Piştire, herdu tûpişk li ber wî bi lêv bûn û bi wî re axiftin. Key jî, hêza xwe li xwe da li

hevdû û bi wan re axift. Piştre tûpişkan navê xwe jî wî re gotin û gotin, yek ji me navê wî *Pişk* û yê din jî navê wî *Bûrşk* bû. Herdû jî, ku mirov li wan dinerî, sahwaka mazin li ser mirov çêdikirin. Key Şarixzad jî, di wê heyemê de, di xwe de bisahw bû. Ku mirov ji kîjan aliyê ve jî lê binerîya, mirov ew sahw li ser wî kifş dikir û didît.

Wilo demek buhurt, hinekî bi hev re axift in piştre, key jî, rewşa xwe û sedeme hatina xwe ji wan re hanî ser ziman. Piştre, Tûpişkan jî ji wî re got ku ew ji kengî ve li wir in. Gotin ku ew bi hezar salana ku li wir in. Bi hev re, bi vî rengî, weke demeke axiftin. Piştre, key, ji wan jî êdî ku wan destûr dayê buhurt û rêya xwe domand. Li wir jî, key, ti zirer ji wan ne dît. Piştre, ji wir hat û gihîştia, ber zevîyeke ku çendî ku nava rojê jî bû lê reş bû. Ku key gihîştia wir, êdî li wir, rastî mirovekî ku pîr pîr û kal hat. Ew jî li wir li ber latekî bilind ji xwe re rûniştî bû. Ku key gihîşt dahma wî, êdî ew mirov dît û silav dayê de. Bi silavdayinê re, mirovê kal jî silave wî hilda û ew li wir da sekinandin. Piştre hinekî li hevdû rûniştin û bi hev re axiftin û hevdû naskirin. Key, bahse xwe kir. Navê xwe got. Mirovê kal jî, bahse xwe kir û navê xwe got. Navê wî Bêhdan bû. Ku mirovê kal, navê xwe got, navê wî ji key re pîr acêb hat. Bêhdan, di deme ku yek batili û xwest ku hinekî xwe rehet bike, di deme ku navbar dayê de û sekinî di cihê xwe de ji bo ku rehet bibe, hingî, ew bêhdan bû. Piştre key jê pîrsî ku ka çima navê wî bêhdan a. Wî jî, jê re got ku “ev der, di rêya ku yek têve herê û herê çiyayê Sipî, li ser rêya wî ya. Yekî ku ne gihîştinê vir, rêya xwe şaşkiriya. Lê ti heta vir hatî, ev jî nêşanaka wê ya ku ti di rêya xwe de rast hatî û tê Çiyayî Sipî, ma ne wilo ya?”. Key jî, got, “belê, wilo ya û te rast got.” Piştre, hinekî din jevre axiftin û key bahse xwe û cihê xwe yê ku ew jê hatî cudî kir. Piştî key demekê axift û bahse xwe kir û piştre, êdî mirovê pîr jî, bahse xwe hinekî kir û piştre kevirê Sipî da Key û gotiyê ve vî kevirî winda neke. Di deme ku key kar kir ku bi pîrsê ew kevir, giringiya wê çiya û ji bo çiya, bê ku hê key gotina xwe bi dawî bike, mirovê kal axift û got ku “ew kevir, wê di rêya te de, ji hine beleyan xilas bike, lê di nav vê reşiyê de here, tenê rêya ku êdî tê têve herê û bi gihîştê çiyayê Sipî evder a.” Mirovê kal, wilo got û piştre bi carekê re ji berçav winda bû. Key ji wê yekê pîr şaş û mat ma û di wê kelîkê de di cih de wî sahw girt ji wê windabûna mirovê kal ya ji berçav. Piştre bi xwe re ket, dûdiliyê de ku di wê reşiyê de herê û yan jî na. Piştre, ku weke bêhnekê wî li ber xwe da di xwe de, êdî bîryara xwe da ku weke ku wî kalî gotî bike û di wê rêya ku reş de herê. Piştre, bi haspê xwe re ket rê de û çû. Lê deme ku ew ket rê de û çû, ew xata ku ew

têre diçû ya di hundurê wêdera rewş de, hinekî rohnî dibû. Wî bi wê, rêya xwe dît û tere çû. Ku ew weke behnekê çû, êdî ji reşîyê xilas bû û derket rohniyê. Di deme ku derketa rohniyê wî dît ku wa çemekî avê, wê li pêşî wî hinekî ji wî wir de, wê di harikê. Wî jî, hinekî da xwe û haspê xwe û ku hinekî di çûn êdî gihiştina ser wê çemê. *Lê hê ku ne gihiştina çem, hinekî ji dûr ve key dît ku wa çem duşaq a. her şaqak, şatakî avê ya. Her şatak wa destpêka wê ji devereke tê. Şaqakî şatê, wê ji wê reşîya ku ew jê derket dihat û di harikî û diçû. Lê şaqê şatê di jî, ji nava daristanê dihat. Herdû şat jî, ne weke hevdû bûn. Şatê çem yê ku ji wêdera reş di harikî, weke ku ava wê reş bû. Lê şaqê şatê din ê ku ji nava daristanê diharikî û dihat jî, weke ku pir Sipî bû. Lê ku hinekî ji wê wirde ku digihiştina hevdû û ava herdû şatên çem tevlîhevdû dibû, êdî avaka teze û zelal weke ya ku em dixwûn jê derdiket. Çemê çîyayê Sipî, yê ku bi vî rengî di nava xalkê de bi duşatîya xwe nav û deng dabû, ew bû. ..*

Key Şarîxzad, ji wê yekê û ji wê rewşê ma şaş û acêmayî. Piştî, ew gihişt, ber çem, lê wî tê dernekexist ku ew wê li kuderê bisekinê. Li ber şatê ku ava wê weke ku reş e bisekinê, li ber şatê ku ava wê weke ku sipîya bisekinê û an jî herê li wê dera ku ava wan tevlî hevdû dibê li wir bisekinê, tê dernexist. Tê derxistin, di wê demê de ji key re zor hat. Di wir, de, divîya bû ku wî aqilê xwe bişixûlanda. Bi aqilê xwe gav bi avêta û cihê rast kifş bikira.

Key Şarîxzad, ku hinekî dîn meşî bi ber çem ve, êdî li wir, ku hinekî ji cem bi virde bi aliyê wî de ya, wî jinaka pîr û kal dît. Ku hinekî çû û nêzî jina pîr bû, pêşî silava xwe dayê de. Piştî çû û li cem wê sekinî. Jina pîr jî, nêzîkatîyaka baş şanî wî de. Wê jî, ew kifş kir û bakiriyê de ku ew nêzî wê bibe. Key Şarîxzad jî, ew ne şikand û bi ber wê ve çû. Di deme ku ew çû cem wê, êdî cihê ku jina pîr şanî wî da û gotiyê de lê rûniha û bêhdanê bistêne, wî jî, haspê xwe da sekinandin û li wir li cihê ku jina pîr şanî wî de lê rûnişt. Piştî, hinekî din, têve çû, lê jina pîr ti axiftin wilo zêde nekir. Piştî, bi qadarekê re, êdî jina pîr, bi wî re bidest axiftinê kir. Jê pirsî ku ew ji kuderê tê û wê herê kuderê. Wî jî rastûrast ku ji kuderê hatibû û wê çûba kuderê ji jinê re got. Piştî navê xwe jî, got. Jina pîr, di wê demê de tenê lê di hisêne. Gotin ji devê wê dernekevin, ne di derbarê wê de û ne ji li ser tiştêkî din. Ku key Şarîxzad, axiftina xwe xilas kir, êdî jina pîr gotiyê de “ti ji rêyeke dûr hatî, nahaka tû tî yî, hii, ji tere avek vexwe” û ava ku wê ji dû cihan valayî zerikekê kir dirêjî wî kir. Key jî, bi rastî jî, pîr tî bûbû. *Ji tîbûnê, devê wî li piştî guhê wî sekinî bû.* Key Şarîxzad, ew ava ku jinê dayê de bêh ku ti tiştêkî bipirsê ji destê wê

rahiştîyê de bi ser xwe de kir û bi qûrtaqûrt hemû ava di zerikê de vexwart. Ew ava ku wî vaxwart, têj û tahmaka wê ya pîrr xweş hebû. Key bi wê tîbûna xwe re, ew ava ku wîlo zêde lê xweş hat, bêî ku bipîrsê ku ji kîjan avê ya, weke ku carekê bixwezê hinekî din, zerika avê dirêjî jina pîr kir. Jina pîr jî, weke ku fahmkiribû ku ew av ne besî tîbûna wî bû, êdî wê careka din zerika xwe tişî av kir ji dû cêrên avê ku li cem wê bûn. Key Şarîxzad, wê carê jî, ave ku jina tişî ku û dirêjî wî kir ji destê wê girt û bi ser xwe de girt û vexwart. Piştîre ku zerika xwe ya avê dîsa bi dawî kir, êdî zerika xwe dirêjî jina pîr kir. Piştîre, hat hişê wî, ku ji jinê bi pîrsê ku ka çima dû cêrên avê li cem wê na û wê deme ku av dayê de, ji herdûyan zerik dagirt ji avê û da wî. Lê hê ku key, devê xwe ne vekirî û ti tiştê ne pîrsî jina pîr, weke ku ya di serê wî de fahmkirî û farq kir, êdî wê berê xwe dayê de û bahse wê ava sipî û ya reş kir. Jinekê jê re got ku “ev herdû av jî ji serê **Çîyayê Sipî** tî û di harikîna li xwerê. Lê herdû av jî, jêv cûda na. yek jê Sipîya û di şatê xwe de di harikê û ya din jî reş e û ew jî di şatê xwe de diharikê û tîne vir. Herdû av yek in. Meyîzenê li pêşîya xwe, li cihê ku herdû şat tevî hevdu dibin li wêderê. Ji wir, ava temem derdikeve. Ew wêderê ji herdû avan a. Ku ti tenê ji ava sipî vexwe, wê tenê av bê ku ti divexwe. Bi heman rengî ji bo ava reş jî wîlo ya. Lê herdû bi hev re bû, hingî, dibina ave temem ya ku mirov êdî vexwe û jê têj û tahmê bigirê. Te nahaka ji herdû avan vexwart. Êdî heya ku di herê serê çiyê, tê tî nebê.” Jina pîr, wîlo got û ma sekinî di cihê xwe de di wê heyemê de.

Key Şarîxzad, li wir, demeke dirêj bi jina pîr re ma. Li wir, demeka dirêj jî bi hev re axiftin. Lê jina pîr, weke ku di wê heyemê de ne ya axiftinê bû. Bi zêdeyî, deme bi wê re bi bêdengî buhurt. Key Şarîxzad, piştî ku wir demekê ma û bêhnda û rehetê xwe stand, êdî piştîre, kir ku bi keve ser rêya xwe de. Li wir, key, her ku gavekê diçû, yan rastî tiştêkî dihat û yanî jî tiştêkî dihat serê wî. di wê heyemê de, bi wî rengî, wan deme xwe buhurand.

Key Şarîxzad, piştî ku demekê li wir ma li cem jina pîr, êdî piştîre kara xwe kir û rabû ser xwe. Di deme ku ew rabû ser xwe ku ew êdî herê, jina pîr jî, bi wî re rabû ser xwe û hat û li ber wî sekinî. Hat û li ber wî sekinî û weha ji key re got, ”ev ava reş, bi xwe re reşîyê tîne. Lê aliyê Sipî, ji qahfê serê çiyê tî û ku ti wê bişopênê, tî herê qahfê çiyê. Rêya gihiştina çiyê jî, zêde nema ya. Lê ez ji tere bibêjim ku di deme ku ti gihiştî ber qasra mîrê qaşayê, wê ejderhayê ku qasrê di parezê, wê derkeve ber te. Kû ew derkete berte, dû tiştan neke. Bêzanebûn gavên xwe ne avêja û

bêzanebûn neaxivê. Gotinên xwe bi wezinêna û bibêje. Lê vê ava Sipî jî bi xwe re bibe. Awa Sipî, ku bi xwe re bibe û ku ti gihiştî nêzî çihê ku ejderha lê ya bi xwe de bike. Ew av, ku çendî, ejderha, agirê devê wî were ser te jî, wê te ne şawîtêne. Lê ku ti ji avê zûwa bûyî, êdî wê te bişawîtêne. Vê jî, bizaniba.”

Jina pîr, wilo got û êdî li gorî gotina wê jina pîr ku key kare xwe kir û ayarekî avê ku şivan ava xwe dikinê bi wî re hebû û hinekî jî mazin bû, ew tişî av kir û danî ser pişta haspê xwe di wê heyemê de. Piştê jî jina pîr destûra xwe xwest û berê xwe da bi çiyê ve û bi rêya xwe ve êdî çû. Key Şarîxzad, di wê heyemê de, gelek dihizirî, Hemû tiştên ku wî dîtibûn û hatibûbûna serê wî, di wê heyemê de, di berçavên wî re di buhurt. Key Şarîxzad, piştî ku ji cem jina pîr ket rê de û çû, êdî demeke dirêj wilo bi hizir di rêya xwe de çû. Weke ku hêzek di rêya wî de li ber wî di xafkê de bê û bi wî re di şer de bê û weke ku hêzek jî li cem wî ku wê ji hemû kirinên xirab di parêzê lê dihat. Wî jî, di xwe de, ew hîs hîsdikir. Lê ew tenê bi wî re hîsek bû.

Piştê key Şarîxzad, ku demeke dirêje dimeşê di rêya xwe de, êdî tê û digihijê cihê ku efderha lê ya. Di deme ku ew tê û digihijê wir, êdî ji wir, dike ku bi dizîka wî bi buhurêne û herê û bikeve qasra keyê qaşayê de. Key Şarîxzad, wilo di serê xwe de hasab kiribû. Ku hat û wî ejderha dît, êdî jê pîrr sahw kir. Sahw û sahleke, bi wî re çêbû. Lê Key Şarîxzad, bi wê, xwe ne berda û di rêya xwe de domand. Key şarîxzad, di wê demê de, ku dihê û digihijê cihê ku lê ejderha lê dimêne, li wir, pêşî wê ava ku ji şatê sipî ê çemê sipî hildaya jî bu xwe de dike û xwe jê şil dike. Piştê tê ber ejderha û di sekinê. Dihat gotin ku ew ejderha hertimî ne jîyar a. Lê ku di xewê de jî ba, ku yek û an jî tişteke dihat cem wê êdî ew bi wê dihisaha û di cih de dihat û di rabû ser xwe. Key, hat û kir ku di ber ejderha de her û bi buhurê hundur. Lê di wê heyeme ku key Şarîxzad, li ber devê wê qasrê ya û dike ku ji ejderha bibûhurê û herê û bikeve hundur de, hingî, bi carekê re devê qasrê divebê û keyê qaşayê derdikeve devê qasrê û bideng navê key Şarîxzad, dihilde û di bakiyê de. Ku bakiriyê de, êdî key Şarîxzad, ji wê yekê pîrr şaş û acîmayî ma di cihê xwe de. Di wê deme ku ew deriyê li devê qasrê ku mazin ku vebû bû, wî kiribû ku xwe ji berçav hilêne û veşerêne. Lê di deme ku wî navê xwe bihîstibû ji devê keyê qaşayê, êdî weke ku qaramên wî, alî wî ne dikirin ku ew êdî herê û xwe hilêne û veşerê. Êdî ew, tenê li ber wê dengdanê di cihê xwe de ma sekinî. Piştê bi bêhnekê re, keyê Qaşayê hat û li ber wî sekinî. Piştê, weke mêhvanekî ew dawatî qasra xwe kir. Key Şarîxzad, li

ber wê rewşê wê çî bigota û çawa tevgerîya ba, di wê heyemê de êdî weke ku ne dizanî. Çî hiskiribû û bihîstibû û di deme ku hatibû vir, êdî ew rastî çî hatibû. Herdû jî, jev cuda bûn. Keyê Qaşayê, weke ku zanîbû ku ew wê were wir û heya wî jê heyî bû. Key Şarîxzad jî, li ber wê dengdane key qaşayê ya li wî û hildane navê wî, êdî vê hisê wî jî girtibû. Wî, dizanî ku ew wê hatiba wir. Lê ka çawa pê hisaha bû? Ew jî, weke pirseke pîrr bi mereq di serê key şarîxzad de bû. Lê bersiva wê nebû. Key Şarîxzad, bi aqilê xwe re dikir ku ew bersiva wê di serê xwe de bibîne. Wî, xwe bîaqil di hasiband. Lê di wê heyemê de, ew pîrsa di serê wî de, wî jî, ne dikarî ku wê bibersiv bikira.

Piştî ku keyê Qaşayê hatibû li ber key Şarîxzad sekinî, êdî key key şarîxzad, bi bêhamdê xwe tevdigerîya. Her gavavêtina wî weke ku bi bêhamdê wî bû. **Keyê Qaşayê** jî, ew yek, di tevgerîya key Şarîxzad, de kifş kir. Piştî, keyê qaşayê, ji bo ku dilê key Şarîxzad, rehet bike, weha jê re got; "ne ez dîzanim, ku ew rewş ji te re pîrr bi şaşî û matî tê. Lê jê şaş û mat nebe. Min di serî de, di zanî ku ew hatina te li vir bû. Heya min, jê çêbû bû. Ew jina pîr, ya ku tû rastî wê hatî li ber çem, ew jî, dayika min a. Ku min xwestiba ku tiştêkî bi tebikim, minê hê di rêya te de bi te kiriba. Lê ez vê ji te re bibêjim, ev hatina te ya li vêderê, yê ku daya pêşîya te ne ji xêrê daya pêşîya te, ji ber ku heta nahaka yê ku hatiya vir, ji vir bi saxî û bi serê ve ne vegeziya ya. Yê ku berê te daya vir, berê te daya rêyeka ku vegeziya te ji wê nîn a."

Key şarîxzad, deme ku ev gotin ji devê keyê qaşayê bihîstin, êdî pîrr şaş û mat ma. Wî, yê ku rêya wî bi wir ve dayê Şarnar bû. Key Şarîxzad, ev yek di serê xwe de bibîr xist. Lê di deme ku wî bibîr xist û hinekî li ser di hizirî jî, di wê demê de keyê qaşayê bala wî li key şarîxzad bû. Weke ku ya ku di serê wî de bû û ew li ser di hizirî jî, wî didît. Di tevgerîyeke bi vî rengî de keyê qaşayê, li ber key Şarîxzad, sekinî bû. Lê keyê qaşayê heta wê demê û kelîkê, ti tiştêk ji key şarîxzad re negot. Tenê, li ber wî ma sekinî û lê nerî bi bal. Key Şarîxzad, wilo xwe hîs dikir ku ew di wê heyemê de, ne bi sehê e li ser xwe jî. Wilo di xwe de hîs kir. De ne, mirov ku mirov xwe bêsehê hîskir, hingî temenê bêhêvîtîyê jî bi mirov re çêdibêt. Hingî, ku bibe wê bêhêvîtî bibe.

Key Şarîxzad, bi wî re jî, rewşeke bi vî rengî di wê demê de afirî bû. Lê wî xwe girt. Ne hişt ku ew ji kal bikeve. Hertimî, dikir ku ew di hêza xwe de bê di wê heyemê de.

Key Şarîxzad û keyê qaşayê bi hev re êdî ku hatibûbûna cem hevdû û hinekî li cem hevdû mabûbûn û çend gotin jî ji hevdû re gotibûbûn, êdî

piştire di pêşengîya keyê qaşayê de dabûbûna rex hevdû û diçûn ku herina hundurê qasra keyê qaşayê. Ku ji devê dêrî buhurtin li aliyê li hundur, êdî devê dêrî, weke ku ji xwe re di pişt wan re were girtin bû. Piştî ku ew ketina hundur de, êdî derî zêqînê jê hat û hin bi hin bidest girtina xwe kir. Ti kesek li cem dêrî ne dihat xûyakirin ku mirov bibêje ku ew derî digirin. Weke ku derî, ji xwe di wê heyemê de di hat girtin. Li ber wê rewşê, bale key Şarîxzad, li wir li dêrî ma.

Ku ketina hundurê qasrê de, êdî ku derî jî li şûn wan ve hat girtin, êdî wilo li key Şarîxzad, hatibû ku weke ji dunyeyekê hatibû û ketibû dunyeyek din de. Wilo, lê hatibû. Wî jî, di xwe de di wê heyemê de wilo hîs dikir. Wî jî, xwe wilo hîs dikir. Piştî ku ew bi hev re ketina hundur de, êdî li hundur, ew buhurtin û çûn û ketina gûlîstana(baxçe) **qasra keyê qaşayê ku li çiyayê sipî** ya bi nav û deng. Li ber çiyayê Gabarê jî, bajarê *Dara* ku mirov û acîyan bi hev re avakiribû jî hebû û wilo navdar bû. Tê gotin ku ew gulîstan, li dunyê çî cûreyê şênîyan hebe, têde şîna dibe û çî derman hebe jî, têde heya. Bi vê yekê re ew gulîstan, têde nîn nîna. Di wê gulîstanê de, tiştêkî ku mirov bêje nîn a nebû. Hemû tişt, têde hebû. Key şarîxzad, ew gulîstan biistibû. Navê wê, bihîstibû. Key Şarîxzad, deme ku ew ket wir li nava wî gulîstanê, êdî bi hey li dora xwe bidest nerînê kir. Her cûreyê gûl, çîçek, nêrgiz û hwd hebûn. Gulîstan, ku mirov ji kîjan aliyê ketibayê de, mirov dawîya wê ne didît. Wilo li mirov dihat, ku weke ku dawiyê wê nebû. Weke ku bêserûbin bû. Ku ew ketibûbûna wir de, bêhneke wilo xweş hatibû bêhvila wan, êdî mirov ne dikarî ku wê bigotinan bêne ser ziman.

Key Şarîxzad, bi çî armancê hatibû û li wir rastî çî hatibû. Gelo ew di xewnekê de bû? Ne ne, ew ne xewn ba, ma êdî wê çî ba. Dibêt ku xewn bû. Tiştên wilo xweşik, lêbelê û lêbelê di xewnê de dihatina berçavên mirov. Wî jî, weke ku xwe di xewnê de hîskiriba, gavê xwe di wê heyemê de bi keyê qaşayê re diavêjtin. Rewşa ku di wê demê û kêlîkê de bi berçavên wî diket jî, ku ji wî re berî hingî bi gotinê hatiba gotin, hebû ku wî ji yên ku ji wî re bi gotinê hanîba ser ziman bawer jî ne kiriba. Lê di wê heyemê de wî ew rewş, bi xwe jîn dikir. Weke ku ew ji dunyeyekê hatibû û ketibû duyeyeke din de. Wî jî, xwe wilo hîs dikir. Lê divê ku ez bibêjim ku sahwa rewşê jî pîrr li ser wî hebû. Berî hingî, şeklekî hawê li ser wî hebû. Nuha jî, şeklekî sahwe li ser wî hebû. Di naqabîna herdu dem û dem û serborîyên kin yên wî de, cudabûn hebûn. Bi hêstî jî, wî ew yek di xwe de hîs dikir.

Demêke dirêj key Şarîxzad û keyê qaşayê bi hev re di wê gûlistana qasra keyê qaşayê de man. Piştî ku ew bi hev re li wir weke demekê bi hev re man, êdî piştîre buhurtina li hundur. Ku buhurtina li hundur, keyê qaşayê, ji key şarîxzad re got ku "şûrê min, min nas dike. tu kesek, ne dikarê wî bi kar bêne. Ev şûr, şûrekî wilo ya, ku ew xwediyê di naqêne û ew yê ku naqandî karê wê kar bêne." Piştîre ma sekinî. Lê keyê qaşayê gotiyê de, "ezê tê bi dest vala ne vegeerînim." Key qaşayê, wilo gotiyê de û di cihê xwe de ma sekinî. Piştîre, keyê qaşayê, ew bira nava gûlistanê careka din û li wir, avek hebû wî ew hat hinek kira zerîkek ku li wir ku key fahmnekir ku ew ji kuderê derxist û hanî û piştîre tişî av kir û da key şarîxzad û gotiyêde "vexwe". Piştî ku Keyê qaşayê ew dayê de piştîre, keyê qaşayê gotiyê de, "ya ku şûrekî tuj dike jî û ya ku şûrekî dike ku hertimî serkevtinê ji mirov bîne, aqilê di serê mirov de ya, ji wê ava ku te vexwart, tê wê di serê xwe de hê maztir bike." Ew gotina, keyê qaşayê di serê key Şarîxzad, te rûnişt. Key Şarîxzad, ji wê gotinê, pîrr bixweş bû. Piştîre, keyê qaşayê gotiyê de, "ezê te ji vir bişênima male te li qasra te." Ku keyî qaşayê wilo got, êdî key Şarîxzad, hinekî hizirî û ma sekinî. Piştîre pîrr baş û qanc fahm kiribû ku ew aqilê wî hatiya ji rê birin. Ew, aqile wî hatibû ji rê birin. Wî, di w heyemê de, ev yek baş û qanc fahm kiribû.

Key Şarîxzad, piştîre ji wî re got, ku "ez di rêyeke mazin ya dirêj de hatima vir. Ez, di wê rêye de jî, ku herim wê wilo dirêj û demdirêj bê." Ku wî wilo got, êdî key qaşayê, bi awayekê ji xwe bi êmin beşîşî li key Şarîxzad, Key şarîxzad, deme ku keyê qaşayê wilo dît, êdî bala wî çû bi ser wî de. Lê keyê qaşayê, ew deme beşîşbûna xwe wilo zêde nekir. Piştîre bi hinekî re, ma sekinî ew di cihê xwe de.

Keyê qaşayê, gotiyêde, "ezê ji vir, te bidima firandin heta cihê ku tê heriyê de. Tê bi di kêlîke ku ti tede çavên **miç û bal** bike de, tê ji vir herê male xwe li qasra xwe. Piştîre, ku demek, wilo di naqabîna keyê qaşayê û key şarîxzad de buhurt, êdî key Şarîxzad, kare xwe kir ku ji wir êdî herê. Lê piştîre ku demek têve çû û hê ku key Şarîxzad ji wir bi rê neketî, Key qaşayê hat ber wî û gardenîyek hanî û kira sûkra key Şarîxzad de û gotiyê de, "ev gardanî, wê hertimî te ji her belayan xilas bike" û piştîre gotiyê de "dê ûxûra te ya xêrê bê!" û piştî wê gotina xwe de ku dengê kir, êdî dît ku ew ew ejderhayê wî hat û li wir wî sekinî. Ku Ejderha, hat û li ber wî sekinî, êdî piştîre, keyê Qaşayê gota key şarîxzad, ev ejderhayê min a, wê te li piştî xwe bike û bibe male te û wê vegeerîhê li vir". Piştîre ku wî ilo got, êdî key Şarîxzad, ku wî wilo got, êdî li wê ejderhayê Sûwar bû, lê

piştre haspê wî hat bîra wî. Çawa ku kir ku bêje ”haspê min ..”, lê hê ku gotina xwe bi dawî nekirî, wî dît ku ejderha wê li hewayê jî ya. Piştre heta ku wî çavên xwe miç û vekir, dît ku wê li ser banê qasra xwe ya û wê haspê wî jî, wê li xwerê li hawşa qasra wî ya. Ji wê ya, pîrr şaşwajî û acêmayî ma. Piştre ku xwe li wir dîtibû, êdî piştre, ku çavên xwe vekiribûn, wî Ejderha jî, li wir êdî ne dîtibû. Ew jî, di cih de ji berçav wînda bûbû. De ne, ejderha, dilekî teybet ji bo dîtina wan divêt. Key Şarîxzad, ew dîtibû, ji ber vê yekê, divêt ku ew xwediyê dilekî teybet bê.

Piştî ku key Şarîxzad, xwe li wir dîtibû, êdî piştre, kir ku herê xwerê û li dîwan xwe. Di deme ku ew hat ku were xwerê, dît ku wa dîwana wî, wa li wir li cihê xwe li dar a. Herdû wezîrên wî yî milê çapê jî û yê milê rastê jî, wê li wir li dîwanê na û diwanê bi navê keyê xwe bi rê ve dibin. Di deme ku Şarîxzad, da devê dêrî û wan ew dît, êdî ji ber wî herkesek rabû ser xwe û bi ber wî ve hat in. Key Şarîxzad, di deme ku ew kete dîwana xwe de, êdî piştre, çû û li cihê xwe rûnişt. Mirovên li dîwana wî jî, cihê xwe girt li dora wî. Piştre, dîwana wan, carek din weke xwe ava bû. Di wê heyemê de, Pêşî, herdû wezîran, di deme çûnê de çî hatina serê wan yek bi yek ji key re bilêv kirin û hanîn ser ziman. Piştre, ku wan jî, rewşa xwe ji key re got, êdî piştre, key hinekî ma sekinî di cihê xwe de. De ne, li dîwana wî, di wê heyemê de, en tenê mirov hebûn. Hinek zaneyên Cinan jî hebûn. Bi teybetî, yekî ku dilê wî key şarîxzad ve bû û pîrr kal bû û navê wî **Rêzbêj** bû hebû. Ew jî, di wê heyemê de li wir bû. Piştî ku hinekî axiftin di nava wan de bû, êdî wî bahse Şarnar ji wî re kir ku di rêya wî de çendî ku xwestibû ku xirabîyna bêne ser wî. Di deme ku bahse wî kiribû, bi wê re, gotibû ku ew jî, di wê heyemê de çavên wî li ser wî bûn û her kirin û xafka ku Şarnar kiribû ku û li pêşîya wî danîbû wî xira kiribû. Bi wê yekê re, key Şarîxzad, di wê heyemê de, weke ku hinek tişt di serê wî de bêhtirî bi hiskirinên xwe yê di wê demê de safitir dibûn. Rêzbêj, di wê demê de bahse şûrê keyê qaşayê jî kir û jê re got ku ”ew şûr, dîyarîya, keyê me ya, bi navî wî hatiya dayin ji wî re”. Yanî, ew keyê Cinan dîyarî wî keyê Qaşayê kiribû û ew bi marîfet kiribû. Heya ku ew li jîyanê sax jî ba, wê ew şûr bi wî re ba. Ev gotinên ku wî gotibû, ku Key Şarîxzad ew bihîstin êdî bêhtirî, fahmkiribû ku ew rastî aqil ji rê birinekê hatiya.

Rêzbêj, di wê demê de çavên wî bi wê gardanîya ku di sûkra key de bû dikeve. Hingî, fahm dike ku ew gardanîyeka ku biefsûn a. Ew gardanîyaka ku wê wî, ji xirabîyan xilas bikira bû. Rêzbêj, ew yek fahm

kiribû. Ji ber ku ew jî bi efsûn bû û wî hemû tiştê ku bi afsûn nasdikir û fahm dikir.

Key Şarîxzad, piştî hinekî hizirî bû. Piştî, ku ew hizirkirina wî bi hazn, weke demekê doma bû, yê ku ew bédengîy key Şarîxzad xira kiribû, Rêzbêj bû. Wî berê xwe dabû bû key û weha jê re got "keyê min, ew ava ku wê wezîra ji ter bihanîya, di baxtê de nivîsandîbû ku tê li qasra keyê qaşayê vexwartiba û te li wir vexwart jî" Ku wî wilo got, êdî bale key Şarîxzad, bi wê gotina wî re çû ser Rêzbêj. Bale wî, hat ser Rêzbêj, û weke demekê jî, wî li wir nerî. Piştî, hinekî din di serê xwe de hizirî. Di wê demê de, rast bû, keyê Qaşayê avek li gûlistana xwe dabûyê de û gotibûyêde ku "ev aqil, wê hertimî te li jîyanê bi aqil bigirê." Ku Rêzbêj, wilo got, êdî key Şarîxzad, ew gotina wî ya keyê Qaşayê bibîr kir. Di wê demê de, wî jî gotinaka bi wî rengî gotibûyê de. Key Şarîxzad, demekê li ser wê jî di serê xwe de hizirî di xwe de. Ku hizirî, êdî piştî, weke bêhnekê, wilo bi hizirkirina xwe re hazînî hizirî ma. Li dora wî, di wê heyemê de, gelek mirovên zane hebûn. Hemû jî, bédeng bûn. Piştî, ku demekê têve çû, êdî Rêzbêj, ew bédengî xira kir û bi key Şarîxzad re ket axiftinê de. Di wê demê de key Şarîxzad, her pirsê ku Wî zaneyî jê kir wî, ew bi bersiv kir. Her deme ku bi bersivkir jî, bi zanebûnaka mazin ya ji xwe biêmin ew pirsê wî bi bersiv kir.

Demekê, wilo zêde ku axiftin, di nava key Şarîxzad û Rêzbêj de dibê, êdî piştî, Rêzbêj ji key Şarîxzad re weha dibêje: "Ne carna, tiştîna ku mirov dijî, mirov bi 'aqil dîkin. Lê aqil, ku mirov bidest kir, êdî divê ku mirov zanibê ku wê bi kar bêne. Keyê min, ew rêwitiya te, ti bi aqil kirî û zanebûnaka mazin ez dibêjim bi te re çê kir, ez vê yekê dibînim. Lê ya ku êdî dikeve ser milê keyê min de, wê bi zanebûnî û bi rêyaka baş bi kar bêne. Yê ku rê ya ne baş da pêşîya te, ew rêya ku ti tere çûyî, ji wê jî te rastîyaka baş ya bi aqil derxist. Ez, vê yekê, bibêjim. Wê, êdî navê te, û keyîtiya te li demê bimêne. Wê hertimî bi navê te re wê bê bîrkin. Bi vê yekê, ez karim bêjim ku te navê xwe mazin kirîya. Zanebûn, di serê mirovekî de, taça herî mazin û ya biqadr a. Ew, taçaka rastteqînîya ku mirov karibê xwe bigihêne wê û karibê wê rast bi kar bêne. Lê ez bibêjim ku aqil, ku pêşket, weke şûrekî ku herdû serê wî tûj in. Yê ku bixwezê karê wê xirab jî bikar bêne û yê ku bixwezê karê wê baş bikar bêne. Ew jî, li ser mirov dimêne. Lê ez vê bibêjim. Bi aqil re, hertimî, divê ku wijdan hebe. Ev, aqil û wijdan, bi hev re rastiyê bi qancî dihênina li holê. .."

Rêzbêj, wilo got û ma sekinî. Gotina xwe ya dawiyê, di deme ku got de, weke ku wê hê gotinên ku bigota rewşa wî hat berçav û wî xwe ji cihê xwe labitand. Lê piştî ku ev gotin ji devê wî derketin û gotin, êdî piştire ma sekinî. Piştire, key Şarîxzad, mafê axiftinê girt û çend gotin ji devê li ber wî û wan gotinên wî got in. Gotinên ku ji devê key Şarîxzad, derketin, ew bûn ku wî jî, hinekî, weke wî bahse aqil kir ji dora xwe re. Mirovên li dora wî û wezîrên wî, pîrr mazin bale xwe dabûbûnê de û lê di hisandin. Her gotina ku ji devê wî derdiket, weke ku qayd dikirin. Wilo tevdigerîyan. Ew di rewşeka wilo de di hatina li berçav. Key Şarîxzad, wi deme ku axiftibû de, hemû serborîyên xwe ku di rê de hatibûbûna serê wî ji dora xwe re wî hanîbû ser ziman. Di rê de, ew rastî çî hatibû û çî hatibû serê wî, wî ji dora xwe re hanîbû ser ziman. Bahse daristan û çemê çiyayê Sipî jî pîrr kir. Bahse wê çemê wê yê ku weke ku dûşaqî bû kir û got ku her şaqak, têde avak diharikî. Yek têde, avaka weke ku reş bû di harikî û yekî, weke ku avaka ku sipî bû tê de di harikî. Di deme ku wî ilo bahs kiribû, êdî herkesekê li dora wî bi mereq û heybet lê hisandibûn û gotinên wî di serê xwe de girtibûn. ...

-Vêca, keyê min, me gotin ji çî dabû destpêkirin, ti li çareyekê ji bo keça xwe lê digerîya yî. Keça te, keçaka bi zane ya. Ji vê vegotina key Şarîxzad, tê ku were fahmkirin ew bû ku mirov bi aqilî gavên xwe bi avêje bû. Bi aqilî wî gavên xwe avêt û bi serket. Piştire jî, ew gihişt, aqilekî mazin. Wî, piştire, bi salan, welatê xwe bi rê ve bir. Piştire, ew ji zimanan ne ket. Hertimî, bi kirin û aqilê xwe re li ser zimana ma. Key Şarîxzad, bi vê yekê, ez karim bêjim ku pîrr bi aqilî kir û bi aqilî bi serket. Lê dîroka key Şarîxzad, li vir bi dawî nabê. Wê piştire, bi kirinên wî yên mazin û bi aqil re wê were ser ziman.

Keçika te Esmâ, keçaka ku bi zane ya. Te ew, li cem zaneyên bi aqil û mazin da xwandin û mazin kir. Bi vê yekê, ez karim ji ter bibêjim ku ti jî, weke key, keçika xwe bi zewicêne. Ya rastî wê ew bê. Kû ew zewicî û male xwe dît û dunya naskir û berpirsîyarîtî ku ket ser milê wê de û bi wê re zanebûna wê çêbû, hingî, wê were ser rêya rast. Wê hingî, bibe yeka baş.

Bijîrê zane, ev gotin ji key re hanî ser ziman. Bahse dîroka Key Şarîxzad jê re kiribû. Dîroka key Şarîxzad, ya keyekê weke wî mazin bû. Ew jî, key bû. Vêca, nahaka wî ji wî re hanî bû ser ziman. Zane, piştî ku vegotina qûtîkir û dawî li vegotinê hanî, ne ku gotina wî ya ku bi vegotinê ve girêdayî ku di dewama wê de bêne ser ziman, nema bû. Mabû bû. Lê wî fahmkiribû ku key, êdî ya ji jê girtiba û fahm kiriba, fahmkiribû û

girtibû. Bi vê yekê re, êdî piştre, wî dawî li vegotinê hanî bû. Piştre, zane, ji key Ejhég re hê gelek vegotinên din ên kin ên ku li dûv wê ji wî re bi mînaqî hanîn ser zîman bû. Key, bi sabîr û aram, li hemûyan hisand. Di wê demê de herdû wezirên wî jî li cem wî bûn. Wan jî, di hisand. Lê key, bi sabîr li zane hisand. Zane, yekî ku zane bû û rêz û hûrmete herkesê jê re hebû. Piştî ku wê dawî li vegotina xwe hanî û piştre ku hinekî din jî, key û ew li hevdû rûniştî man û bi hev re axiftin û deme xwe bi hev re buhurandin, piştre, êdî zane û key ji cem hevdû rabûn û dawî li civata xwe ya bi hev re hanîn. Key, êdî di serê xwe de li ser hizrên zane ên ku wî kirina serê wî de, dihizirî. Ji wan dixwest ku hizrekê bigirê û li gor wê gava biavêje. Lê key, ku ji wan hizrên ku li wan hisandibû ku dest di avêta kîjan ji wan û di kir ku li gor di serê xwe de bîryarê bide û kifş bike, dîsa, di dawiyê de ku ew hienkî din li ser hizrê di hizirî û piştre ku keça wî dihat bîra wî, êdî bi wê hizra ku di serê xwe de kifşkirî re jî, diket dubendiyê de. Ne dikarî, bi tememî bîryaraka ku ew li ser di dilê xwe de jê *bêwaswas* bû û di ser xwe de jê êmin bû, bigirta û bi tememî li gor wê gav **biavêt**(avêşt)a. Ji ber ku dilê wî bi keçika wî re bû. Zane, jê re gotibû ku divêt ku tu keçika xwe bizawicêne. Lê wî ti kesekî ku layîqî keçika xwe di dît ne didît. Di wê heyemê de, ew jî, weke keçika xwe lê hatibû. Lê nexwe, em bêjin ku ew keç ji xwe keça wî bavî bû.

Key, li qasrê li ser taxtê xwe rûniştîya. Li dora wî, pîrr zaneyên mazin hene. Herdû wezirên wî jî, li dora wî na. Ew jî, ku ser taxtê xwe rûniştî di hizirî di serê xwe de. Lê ku li qasrê çî dibû, di nava xalkê de jî di hat bihîstin. Di wê demê de jî, herkesekî mereq dikir ku key wê di derbarê keçika xwe de çî bîryarê bide. Aqilê zane yê ku wî ji key re gotibû, di nava xalkê de hatibû bihîstin û hatibû pejiyendin. Rast, hatibû dîtin. Lê key, heya wê demê, gotinaka ku ji devê wî derketibû nebû. Tenê li cihê xwe li ser taxtê rûniştî bû û dihizirî. Wezirên wê yên milên rastê û yê çapê jî, cem wî bûn. Herdû wezir jî, ji aqilê xwe re pîrr ji xwe qayîl bûn. Ew, bandûra wan li ser welêt, biqasî ya key hebû. Wan, di kirinê de welat bi vê re dibîr. Ku key, nexweş ketiba, herdû li pêş bûn. Ew jî, mazin bûn. Key, di cihê xwe de rûniştî bû û di hizirî, Wezir jî, bale wan li wî bû. Li wî dinerîn. Çavên wan, li ser wî bû. Key bi hizir bû. Piştre, bi ser wê hizirkirina key ve sê roj dibuhur in. Lê key, hê ti bîryar nedana. Hê ew, di serê xwe de weke ku ne safî ya. Lê piştî sê rojan ku ew di xwe de pîrr hizirê ku bi kotekî û zorakî jî bê, ew bîryara xwe dide. De ne, di nava xalkê de jî, pîrr danûstandin dibû. Êdî xalk jî, li bendî bîryarekê bû. Lê key, di dîzanî ku xalk li bendî çî bîryarê ji wî bû. hemûyan jî dixwestin

ku ew bîryarê bide ku ew keça xwe bide zewicandin. Lê wê bi kê re bide zewicandin, êdî ew jî, wê hingî bi heta kifşkirin. Key, wî bi xwe jî, fahmkiribû ku êdî ne bi derfet bû ku wî bîryarak dervî wê li bendbûnê bida. Bi vê yekê, key, êdî bîryar dabû ku ew keçika xwe ya delal û sipahî bizewicêne. Lê key, ji bo ku keça wî ji cem wî neçê, ji ber ku hingî hijê dikir, şartek danî pêşîya herkesekî. Key, got ku bila, herkesek, lev bibe kom û tayrê Siûdê bibînin û rewşa min ya keça min jê re bibêjin û piştre ku teyrê Siûdê li ser serê kê danî û danîşt, êdî ez keçika xwe bidimê de. Ew, yê ku wê bibe zavayê min. Key, di serê xwe de hizir kiribû ku ma ka wê ji kuderê herin û teyrê siûdê li kuderê bibînin. Me ew bi derfet e? Li wir wî, ne bi derfet bû. Piştre ku ew dîtiban jî, ku hanîn, ne bi derfet bû ku li ser serê yekî ku ne **şayan**((layîq)î ku keça min bûya danîba. Bi vê yekê, êdî wî xweştibû ku hêvî û bendawariyan ji holê rakê.

Piştî ku key wilo got, êdî piştre, ne bi gelekî re xalk kom bi kom û civat bi civat li hevdû civîn û kombûn ku ka wê çawa bikin ku xwe bigihênina teyrê Siûdê. Lê kê dizanî ku ew li kuderê bû. Teyrê Siûdê jî, navê wî hebû lê ew tûnebû. Heta wê demê û kêlikê, kê ew di saxîtîya xwe de dîtibû. Yekî ku ew di saxîtîya xwe de dîtibû nebû. Bi rojan, xalk li hevdû kombûn û di nav xwe de danûstandin. Lê ti ancama bi dest ne xistin. Ma wê çî bidest xistiban. Heta wê demê, kê xwe digihandiya teyrê Siûdê ku ew xwe bi gihêninê de. Bi roja ku ku di nava xalkê de danûstandin li ser wê dibin, êdî xalk bi danûstandinên xwe re dihê wê demê û astê ku ew êdî hêvîya xwe bibirrê. Ji ber ku ji bo wan ne bi derfet e ku ew xwe bigihênina teyrê siûdê ku ew êdî bibîne ji wan ku ka kî şîrjaw(layîq)î keça keyê wan a.

Lê di wê heyemê de, di wê deme ku êdî herkesek li ber hêvî birînê bû, jinaka pîr, tê nava xalkê û di nav civata wan de ji wan re dibêje ku ezê cihê teyrê siûdê ji were bibêjim ku win herin xwe bi gihêninê de. Wê jina pîr, ku wilo got, êdî gelek jî nava xalkê ji wê re gotin “dê wirde her pîrê, heta nahaka ti kesekî xwe ne gihandiye de vêca tê çawa bike ku em xwe bigihêninê de.” Lê yekî zane ku pîr kal a, dike ku xalk li wê bihêsene ku ew rêya gihiştina teyrê Siûdê ji wan bibêje. Piştre ku xalkê li jina pîr hisand, êdî piştre, jina pîr ji xalkê re got, “win ku karibin xwe bigihîjênina çiyayê Cûdî li cem keyê tayrikan **teyrê Sîmûrg**, winê li wir li cem wî xwe bigihênina wî jî. Ew jî, li wir a. Herina wir û li wir derdê xwe ji tayrê Sîmûrg re bibêjin, êdî piştre ku we got, wê xaber herê guhê **teyrê Siûdê**, êdî ewê jî xwe bigihîjêne we.” Jina pîr, ku wilo got û ma sekinî di cihê xwe de. Çiyayê Cudî, pîr bilind bû. Dor û hewirdorê wî

pirr daristan bû. Gelek cinên xirab û pirabûk û şevreşk di nav de dijîn. Vêca, wê çawa ewqas kiriban ku derbas kiriban. Ku Derbaskirin û buhurtin, êdî ma wê çawa karîban ku vegeŕiya ban? Ku xalk, li ser wê gotina jina pîr hizir in, êdî piştre mana sekinî di cihê xwe de. Jina pîr, rêyeka zor û pirr dûr ji wan re gotibû. Bi rojan ku di rê de çûban, wê piştre ghiştiban çiyayê Cudî. Çiyayê Cudî, yekî ku navê wê nebihîstî nebû. Li ber Cizîra bota bû û Nebî Nuh, kîştâ wî piştî ku serav bû, pêşî li wir sekinî û piştre ku av çikaha, piştre jî li wir danî. Li ser wê, bi rojan di nav xalkê de gotin û danûstandin bûn. Lê piştî ku bi rojan danûstandin bûn piştre, rojekê, dîsa jina pîr, ji wan re dibêje ku werina ezê wê bişênina wir. Ezê, we hasanî bişênima wir. Ku jina pîr, wilo got, êdî jê hat pirsîn ku ma ka wê çawa bi hesanî bişêne wir. Di deme ku xalkê ji jina pîr pirsî, êdî wê jî, got ku "pêşî ji nava xwe dilvanên ku herina wir bi dilûcan bila derkevina li pêş, hingî, ezê wan bişênim." Wê jina pîr, wilo got û ma sekinî di cihê xwe de. Piştre çend mêrên ku silbêl qaytan bûn û ku mirov li wan û li rûdêna wan dinerî, mirov di cih de kifş dikir ku ew çendî ji xwe bi bawer in, derketina pêş û gotina jina pîr, "dêka, tê çawa bişêne, va em amede na ji çûna wir re" û mana sekinî li ber jina pîr di wê heyemê de. Ku ew mêr derketina li pêş, êdî jina pîr ew dane dora xwe û pêşî ew birina cihê ku ew lê dima. Li wir, pîrê, ku çawa kir, deriyek da vekirin bi efsûnê û gota wan, êdî de di vî deriyî de herin û winê xwe li wir bibînin. Di deme ku derî li ber wan vebû, êdî herkesek şaş û mat ma. Piştre ku hinekî şaşmayînen xwe ji ser xwe avêtin, êdî ew mirov di wîderiyê de ketinê re rêde û çûna aliyê din. Lê ji dilperî, şaşî û matmayî mayîne ji bîr kirin ku bipirsîn ku ka wê çawa ji wir êdî vegeŕihina male. Lê ku ew çûna wir, êdî li wir, dîtin ku wan hatina devrekê ku tenê wan hsawal lê dijîn. Her devera ku diçûnê de, lê keriyek hebû. Ew, weke ku hatibûbûna dunyaya wan. Ji wê yekê, ew jî, pirr şaş û mat man. Ku ew hatibûbûbûna wir, êdî piştre, ew mêrên ku buhurtibûbûna wî aliyê din, dîtin ku wa hin alok, hatina pêşîya wan û parên xwe rakirin û vekirin û zingilê sûkra xwe mazin kirin, weke mazinên wir tevgeŕîyan. Lê di wê demê de, tişteki dîn jî bû. Ew alok hemû jî li ber wan bi dev û ziman bûn û axiftin. Ew, ji wê pirr mana şaş û mat û sahw ket dilê wan de.

Ku hemû hatibûbûna wir û alokan ew pêşwazî kiribûn, êdî piştre, yekî ku di nava wan mirovên ku hatibûn de bû û pirr jî bi zane û bi aqil bû û navê wî **Baraş** bû, derdikeve li pêş, dibêje ku "ez barsaş im, li ser navê hemû yên bin re dibêjim ku dixwezim ku bi key bibînim. Di deme ku ew navê xwe dibêje û dibêja navê min barsaş a, hingî, hemû alok di cihê xwe

de disekin in. De ne, baraş, navê teyrikekî jî bû. Ew teyrik jî, pîrr bi reng bû li ser piştta wî ku xataka ku aliyekî wî zer bû û aliyekî wê weke ku şîn bû û nava wî jî xamlî bû hebû. Ew teyrik, li cem Sîmûrg dima. Ku Alokana navê baraş hiskiribûn, êdî ew hatibû bîra wan û di cihê xwe de sekinî bûn û ew pêşî biribûbûna cem teyrikê baraş(jê ra ”baraşk” jî dihat gotin). Ku ew hanîna cem baraş, êdî baraş ew pêşwazî kirin û bi wan re axift. Teyrikekê biçûk bi wan re bi dengekî ku pîrr xweşik di axift. Dengê baraş û ew çiliwiliya wî, li guhê mirov pîrr xweş dihat. Ku ew hatina, êdî baraş ew hildan û birina ber teyrê Sîmûrg. De ne, teyrê Sîmûrg, heta wê demê, hertimî navê wî hatibû bîhîstin lê ew bixwe ti carî ne hatibû dîtin. Piştî ku ew hatina ber teyrê Sîmûrg, êdî hemû di cihê xwe de mana sekinî. Teyrê Sîmûrg, çavên wî pîrr bi bal bûn ji nerîna mirov re. Ew, pîrr bi reng bû. Hemû yê ku hatibûbûna wir û ew dîtibûn jî, di bin bandûra wî de mabûbûn.

Piştî ku hatina ber teyrê Sîmûrg, êdî hemû li ber w mana sekinî. Di deme ku ew bahse Teyrê Sîmûrg ku keyê hemû teyrikên li ser rûyê ardê ya, ku ji wan re hatibû kirin, mereqa dîtin wî bi hemûyan re çêbû bû.

Piştîre hatibûbûna ber wî û li ber wî sekinî bûn. Ku ew hatin û li ber wî sekinî, êdî ew di dil wan de dilperîyeke mazin çêbû bû. Lê piştîre, bi dengekî nazîk û xweş, teyrê Sîmûrg, deng li wan kir û bi wan bidest axiftinê kir û di serê gotina xwe de weha ji we re got. ”Bi sedeme ya hatina li vir û ya ku win şandina vir, ew jî, hizir kiriya ku di deme yê ku hatibina vir, wê min jî bibînin. Lê win bi xêr û selemet hatina vir. Li vir, wê ti zîrer ne gihijê we. Bi wê yekê dil rehet bin û xweş bin.” **Teyrê Sîmûrg** ev got û di cihê xwe de ma sekinî. Li dora wî jî, pîrr teyr hebûn. Hemû jî, ku mirov li wan dinerî, mirov ji nerîna li wan têr nedibû, hingî xweşik û sipahîbûn li berçav. Çavên ku ew dîmen didîtin, ji wan re ew dîmen, weke şahîya ji cejneka ji dil ku dihata pîrozkirin û jê pîrr şajî û kêfxweşî dihat girtin, bû. Weke wê kêfxweşiyê, kêfxweşiyek di dilê mirov de çêdibû. Weke wan xewnên ku mirov ew dîtin û êdî di deme ku didîtin û ne dixwest ku ji wê xewne xwe rabê li mirov dihat. Ku ew dem û kêlîk, xewnek ba, mirov ti carî ne dixwest ku mirov ji wê xewnê rabê ser xwe. Wê hingî mirov, ji xwûdayê xwe xwestiba ku wî ji wê xewne wî raneke û wê xewne wî bike sermed, bike bêdawî û ku heta ku dem hebe.

Di nava wê xweşikatiyê de, tîrêjên ku weke ku ji rojê ku dihatin li berçav diçirîsandin. Her tîrêjên ku hebûn di wan de, di wê demê de weke ku jîyanek hebû. Xaml, ku mirov bahse jîyanekê têde bike, hingî, di wê demê de divêt ku mirov bahsê kiriba. xaml û jîyan, di wê demê de hebû

pîroz dikirin. Hevdû şa dikirin. Hevdû, rast dikirin. Hevdû, nîşandidan li berçav. Çav jî, ji wê nerîna wan ya ku wan hevdû li ber wê xweştir dikir, ji wê ti carî têr nedibû. Hemû mirovên ku hatibû bûna wir, di wê heyeme de, weke demeke dirêj li wê dîmena xweşik ji dil nerîn. Teyrê Sîmûrg, weke ku dilan bixwêne û bibîne, li ber wê nerîna mirovan bêdeng wan temaşa dikir. Heta ku ew li wê xweşikatiyê hatina li xwe, êdî teyrê Sîmûrg, deng kir û ew li cihekî xweşik dan rûnandin. Piştire teyrê Sîmûrg, deme ku wan dabû rûnandin, êdî piştire bi bêhnekê re weke ku hatibûbûna li xwe li wan hatibû. Piştire axiftina di navbera wan de bûbû û ji hevdû re. Piştire, mirovan bahse hatina xwe kiribû. Sîmûrg, heta dawiyê bidil û xweşik li hemûyan hisand. Lê di wê heyemê de, zaneyên weke baraş, mafê axiftinê zêde girtibûn û axiftibûn. Piştî ku demeke dirêj ew axiftibûn li ber Sîmûrg, êdî piştire Sîmûrg, ku sedeme hatina wan fahmkiribû û piştire, êdî ji wan re bidest axiftinê kiribû. Di deme ku Sîmûrg, ji wan re bidest axiftinê kiribû. Pêşî hinekî bahse cihane mirov kiribû. De ne, Sîmûrg, Xwûdê ew hêz û qûdret dabûyê de ku wî hemû tiştên di cihane mirov û teyrikan hemûyan de di deme ku ew dihatina li ber wî, ku li wan dinerî, didît. Ew qûdreta wî hebû. Sîmûrg, piştî ku hinekî ji cihane mirov ji wan re axift û piştire, êdî wî weha ji dora xwe van gotinan dibêje:

”.. evder, cihaneke ku di nav hevdû hem cihane mirov û hem jî ya teyrik û hemû sawalên din jî ku di nav de lê dihê jiyîn a. Ez vê ji were bibêjim. Pêşî bibêjim ku win bi xêr û selemet hatina. Win, ji hatina cihane me. Ev der, û ev taxtê ku ez lê rûniştî me, ji deme ku Kîştê Nebî Nuh lê danî bû, ji wê demê ve heya û ava ya. Ji wê demê û vê demê gelek tişt buhurt in û guhar in. Dunya, ku di jîyane têde bê, guharin heya. ..

Min, weke Sîmûrg, deme Nebî Nuh dîtîya. Min Şahmaran Dîtîya. Min **Ejderhayê Sê serî** ku li ser çiyayê Sipî jîya, min ew dît in. Ji wê demê heta wê vê demê, jîyaneka dirêj, min buhurand. De ne, ev vê bibêjim. Piştî ku dunya ava bû û jîyane têde bicih bû. Mirov ji destpêka xwe ve, weke ku bi bi gîyan û laşê xwe ve bûna didû, her weha di jîyane wan de jî, dûalî ji deme Bavê me adam û dayika me hewa ve bû. Li dunya mirovan, mirov hene lê Cin jî hene. Li Cihane me, em hene û em yê ku ji aqil jî hene. Ku hiş(aqil) bû, hinek ji me jî bûn. Ew, mirov karê tenê bi aqil xwe bigihijêne wan. Lê aqil, piştire me hemûyan, wî piştî me re me bide afirandin. Xwûdê, jîyane, ji van aliyan ve bidil û pirralî çêkir û afirand.

Ez ji were bibêjim, min *Nebî Nuh* bixwe jî dît. Ew, yekî ku pîrr dirêj jîyane, piştî wî re, gelek pêxember hatin û çûn. Hemûyan jî, peyemek hanî ser rûyê ardê û çûn. Her deme ku pêdivî pê hebû, xwûdê, pêxemberek şand li ser rûyê ardê û jê xwest ku ew ya rast bêne ser ziman û bide fahm kirin. Teybetmendiya jîyane min, yek jê jî ew e ku min ew dem hemû bi jîyanî dîtina û buhurandina.

Em, ji vir dûrnekevin. Em li Cudî na. Sedemên wê hene. Sedemên wê, bi destpêka jîyane me ya nû re ya. Sedemên wê, bi destpêka jîyane me ya bi Nebî Nuh re ya. Gelo ma win mirov dizanîn ku xwûdê dunya di deme ku da avakirin de careka din, hingî dabû xatirê Nebî Nuh û mazinatiya wî. Li vir, em nêzî wî dijîn. Her deme ku em di ber wî de difir in, em bergerîyekê ji wî re dikin. Di wê deme ku dunya ji ber xirabiyê lê tûfan rabû, de ne; hingî di cihane me de jî heman xirabî bûbû. Hingî, di deme tûfanê de, ez cîwan bûn. Bavê min, dijî. Di wê demê de, çawa cihane me xira bû bû, ez ji we re bènima ser ziman. Hingî rojekê, di deme ku bavê min li ser taxt bû, li ser derê, lê ne hisandin bûbû. Di wê demê de, rojekê bavê min, diçê welatê alokan, li wir, di deme ku ji wan dipirsê ku ka serokê wir yê wan a, ku ji kîjanê ji wan dipirsê, her ya ji ew ji wan dipirsê, parên xwe di vekê û singa derdixe li pêş û dibêje ez im. Hingî, bavê min, digihijê wê qanaatê ku li wir aramî û lev hisandin nema ya. Ew, weke nişanayaka tûfanê ya ku wê hatiba ba. Bavê min, ewfahm kir. Piştî, bavê min, gota yên li cem xwe û her yên ku win ghiştinê û ku we jê pirsî ku ma serokê wan li kuderê ya û ku singa xwe derxist û got ezim, li serê wê bixin. Heya ku win bigihijina serokê wan. Ku bavê min, û ew ghiştina serokê wan, êdî dîtin ku wa cihê ti gotinê ji wî re ne hatiya hiştin û lê nayê hisandin. Hingî, bavê min, li wir aramî da çêkirin. Ew alokên ku win pêşwazî kirin, û singa xwe derxistin û bi we re axiftin, ku ne gotin, li vir ez im. Ji ber ku êdî ji deme wî û heta vê demê aramî hey a. Ti kesk li vir, ne hisandinê nakê. Herkesek, dihisêne. Ev aramîya ku win nahaka bi xweşikatiya wê re dibînin, ji deme Nebî Nuh ve ya. Wê ji bûna xatirê wî, heta ku ew dunya hebe jî, wê bijî. Lê ku çendî ji wê re rêz û hûrmet hat girtin, wê ewçendî jî mazin bibe û pêş bikeve. Efsûna pêşketina vê jîyanê jî ev a. Jîyan, mirov çendî rêz û hûrmetê jê re bigirê, mirov wê ewçendî jî, wê bi nirx û pîroz û mazin bike. Vê yekê jî, divê ku mirov bibêje. Lê ezê di vir de, tiştêkî din jî bibêjim. Aqil, çendî ku pêşket û bê wijdan ma, hingî, wê ji bo xirakirinê bê ew aqil. Aqilê ku wijdan, di rex de nebe, ew aqil, wê tenê ji xirakirin û xûrûxandinê bê. Wijdan, ne tenê aqil bi rehm dike û pêş dixê. Her weha rengê wê başa ê mirovî jî ya.

Divêt ku ez wê jî ji we re bibêjim. Ji ber vê yekê, berî hertiştî bi aqil re wijdan, ya ku xwûdê daya ya. Di jîyanê de wijdan, hinekî jî, rastîya mirovatîya mirov ya bi aqil a. Divê ku mirov wê kifş bike. Bi wê re, ez nahaka werima ser wê rastîya ku wê we hanîya heta vanderan. Keyê we, wê keça xwe bi zewicêne. Lê şartê xwe danîya pêşîya we ku win teyrê Siûdê bibînin û jê re rewşa xwe bibêjin û piştê ku wê li ser serê kê danî, wê key jî keça xwe bide wî. Lê ez jî, bibêjim, wê keyê we bi teyrê Siûdê re jî li ser gotina xwe ne sekinê. Lê win wî bênina li rê. ...”

Teyrê Sîmûrg, wilo ji wan re got, û piştê ma sekinî. Hemû yên ku lê di hisandin ku mirov ban û ku ne mirov ban, bale wan pîrr bi hey li ser Sîmûrg bû.

Keyê teyrikan hemûkan teyrê Sîmûrg, piştî ku axiftina xwe bi dawî û piştê, êdî ne bi gelekî re mafê axiftinê girt û ji mirovan re axift û ji wan re weha: ”wê teyrê Siûdê wê we bibînine û winê wî jî bibînin. Lê bi zanibin ku teyrê Siûdê, tiştê ku hîlbijart, wê were li cih. Ew, êdî dibê baxt. Bi zanibin ku teyrê Siûdê, hemûkesekê dibîne, ku mirov di bîra wê de bê û ne bîra wê de û ku mirov di farqa wê de bê jî, wê di jîyane mirov de, hertimî dêne li ser serê mirovan. Lê mirov, wê êdî wê bi aqilê kifş bikin.” Teyrê Sîmûrg wilo got û ma sekinî. Her gotina wî, ji aliyê mirovan ve di serî de hat girtin. ...

Mirovên ku çûbûn cem Teyrê Sîmûrg, li wir li cem wî li serê Çiyayê Cudî, demêke dirêj dimênin. Piştê, lê piştê, êdî ketibû serê hemûyan ku ka wê çawa vegeşîya ba. Her mirovî, di serê xwe de li ser wê mitala dikir. Mitalakirina di serî de, di wê heyemê de ya her mirovî li ser wê bû. Lê teyrê Sîmûrg, weke ku ya di dilê mirovan de bixwêne û bibînine û fahm bike, li wan nerî û weha gota wan, ”mitala nekin, winê herina malên xwe. Win, çawa hatina ezê wê wilo jî, bi riya ewla bişênima male we. Ji wê yekê, ne bi mitala û xam bin.” Teyrê Sîmûrg, wilo got, û ma sekinî. Li wê cihê ku ew lê diman di wê heyemê de, her cureyê teyrikan mirov karîbû bibêje ku hebû. Bi wan re, xamlaka xwezayî, ku mirov ji wê şawq û şewk digirt diafirî di dilê mirov de. Di demêke kin de, hemû mirov jî, li wir, fêrî wêderê û jîyane wêderê bûbûn. Weke ku xwe ji bîr bikin li wan hatibûn di nava wêderê û jîyane wê ya teyrikan de. Li wir, mirov demêke dirêj dimênin. Keyê teyrikan Teyrê Sîmûrg, dibêje ku we xwesteka wan were li cih. Wê **Teyrê Siûdê**, wê li wir, wê derkeve li holê. Teyrê Sîmûrg, li Çiyayê Cudî li Bajarîkardê bû. Ji bajarîkardê, ku heta ku digihîşt Girê çolê û Silopê pêşketî bû. Gûtîyan li vê herêmê jîyaneka pêşxistî ava kirin. Li Dora Çiyayê Cudî ji Cizîrê, Silopê û heta ku digihîşt

Şernexê û dora wê, kurdên Gûtî li wir bi navendî di demên xwe yên pêş de bicih bûn. Piştî li dora mazin dibin. Li Qisrikê û dawa wê, keyên Gûtî mana. Weke qasra xwe ewder bikar hanîn. Wê ew, wê bibînin. Piştî ku ew wilo gotinê ji **teyrê Sîmûrg** digir in, êdî piştî, ne bi gelekî re, hemû mirov, li wir kare xwe dikin û teyrê Sîmûrg, wan bi ewla ku wan jî fahm nekiribû ku çawa bûbû, ew şandibûbûna malên wan. Piştî ku teyrê Sîmûrg, gotibû wan, xwe amede bikin ezê wê bişênima malên we, êdî wan xwe ji xwe amede kiribû û hatibûbûna ber wî. Teyrê Sîmûrg, piştî ku ew xwe amede dikin û tîr berê wî, êdî ew bi ûxûr dike û dişêne malên wan. Piştî ku teyrê Sîmûrg, ew dane amede kirin û şandin, êdî piştî, ne bi gelekî re hatibûbûna malên xwe. Ku ew hatibûbûna malên xwe, êdî wan rewşa xwe û ya malên weke xwe ku çawa wan li cih berda bû, wilo jî, ew li cih û weke xwe dîtibûn.

Lê ew pîr ji wê rewşê bi acêb û matmayî mabûbûn. Çawa çûbûbûna wir û çawa ji wir hatibûbûna wir, ji wan re, weke xewnê bû. Li wan, weke ku ew xewn bê dihat. Di serê xwe de, car bi car, ew bi xwe re bi dilê xwe re diketina dubendiyê de ku bawer bikin. Lê rast bû. Ew çûbûbûna cem keyê teyrikan teyrê Sîmûrg û ew dîtibûn. Piştî ku wan ew dîtibû, êdî vegeyabûn li malên xwe bê ku ti tiştek hatiba serê wan. Bi sax û selemet çûbû bûn û hatibûn û vegeyîya bûn. Ku ew hatina melê, êdî li malê teyrê Siûdê derketibû ber wan û wan li cihê malên xwe ew dîtibûn. Lê bi teybetî, li qasra key wan dîtibû ku wî danîya. Ku herkesekê êdî teyrê Siûdê dît û fahmkirin ku ew êdî ew a, êdî piştî li bendê ku ka wê teyrê siûdê wê bifirê û herê û li ser serê kê deynê û kê hilibijêre. Hemû ciwan û yên ku ji xwe bawer li ber wê amede bûn. Li her derê welêt, talîbên keça key ku kurên key û weziran bûn ketibûbûna rêyan de û hatibûbûna wir. Berî hingê jî, bi sadan hatibû û ew xwestibûbûn, lê key gotibû na. Ku key gotibû na, êdî li wir gotin qadîya bû. êdî, li ser gotina key re ti kesekî gotin ne digot. Di wê demê de, li welêt, ku li qasrê lev civîya bûn, kî zane û ji aqilê bi bawer hebû lê ghiştibû li hevdû. Zaneyên civatê hemû jî, li wir lev ghiştibûbûna li hevdû. Gelo, teyrê Siûdê, wê li ser serê kê danî ba? Li ser kurkeyekî, li ser serê zaneyekî, li ser serê wezirekî, li ser serê yekî ji nava xalkê yekî xizan, li ser serê mêrekî ku ji xwe pîr bi bawer, wê li ser serê kê danî ba. Mereqeke wilo mazin ji bo wê bi her kesekî re çê bûbû. De ne, ku teyrê Siûdê ku li ser serê kê danî û ew da nîşandin, wê key jî ew herê bikira. Gotina key jî ew bû. Gotina wî, peymana wî bû. Piştî ku gotin ji devê wî derket û mirovên li dora wî hiskirin û bihîstin, êdî hertişt xilas dibû û cihê gotinê êdî ne dima. Wê,

êdî ew biheta li cih. Ji xwe, heta wê demê û kêlîkê jî, wilo bûya. Ma vêca, wê ji nuha û pê de, wê ew xira bûba? Na, wê xira nebû ba. Key jî, hertimî wî li rûmete xwe hizirî ba. ..

De ne, Keçelok jî, piştî ku wê jina pîr, ew şandibû li wir, êdî ew jî li gundekî bi cih kiribû û hemû tiştên berê û jîyane wî ya berê ji hişê wî biribû. Ew, li wir, weke yekî xizan û faqîr bicih kiribû bi dayika wî re. Heya wan, di wê heyemê de ji dunyê bû. Di rewş û jîyane xwe de dijîn û diçûn. Wan digot ku qey ji ew a û ji wê û pê de, nîn a. Ku hebe jî, êdî mirin a.

Teyrê Siûdê, piştî ku hatibû dîtin û piştire, êdî ew bidest firîna xwe ya li ser welêt re dike. Sê şev û sê rojan bêî ku li derekê dêne, difirê û digirihê. Di dawîya Sê rojan de, teyrê Siûdê, tê û keçelok dibîne û li ser serê wî didêne. Ku xalkê dît ku wa teyrê Siûdê li ser wî danîya, êdî herkesek bi jin û zaroyan ve bi zane û aqilmendên xwe ve li dora wî ciwanê ku ji rewşa wî dihat xuyakirin ku xizan û faqîr in, digihijine li hevdu û kom dibin. Ku kom bûn jî, êdî piştire, ew naskirin û ew hildan û birin û hanîna ber key. Ku ew hanîna ber key, êdî key, lê nerî lê aqilê wî jê ne birrî. Çavên key, ji keçelok neqûsî. Ji ber wê yekê, di wê heyemê de, ew xalkê ku li bendî gotina key ya ku ew bibêje bû ku êdî wê keça xwe bide wî bû, lê ti gotin di wê heyemê de ji devê key derneketin. Piştire ku hinekî dem têve diçê û dem di buhurê. Êdî wezirê çapê, devê xwe dike ber guhê key de û jê dipirsê ku ka key çî dihizirê. Lê key di wê demê de jî, ti bersivê nadê û bédeng dimênêt. Ew, bédengî, her ku diçê mazin dibê û mereq û mitale û xaman dike dilê mirovên li dora wî de. Piştire ku key hinekî hizirî, êdî gotina ku ji devê wî derdikeve ew a ku “ma ezê keça xwe ya delal ku min ew bi delalî mazin kirîya bidima vî yî.” Ku key, wilo ji dora xwe bidengî got, êdî li ser wê gotina key herkesek bi bédeng bû û bale wan bi hey çû li ser key. Ne key, sûnda xwe dabû, gotina xwe gotibû. Ma kesî dîtîya ku keyek ji gotina xwe vegerîya. Ti kesekî, di wê demê de, ti tiştêkî wîlo hizir jî ne dikir.

Lê ku piştire, hinekî dem jî buhurt, êdî piştire key gotina xwe got û got ku “ez, naxwezim ku keça xwe bidima vî yî, çavên min ew negirt”. Bila teyrê Siûdê carek din bifirê ku wê carê li ser serê kê danî, ezê keça xwe bidimê de. Wî hizir kir ku teyrê Siûdê, wê carê firî, wê li ser serê yekî din dêne. Key, ku weke ku ti kesekî heta wê demê ne dîtî û ne bihîstî ji gotina xwe bi şûn de gav avêtibû û ne hanîbû li cih. Piştî ku key wilo gotina xwe got, êdî piştire hem li qasrê û hem jî li der ve di nava xalkê de pîrr gotin û vegotin derketina li holê û hatina gotin. Piştire, cara duyemin

teyrê Siûdê bidest firîna xwe kir. Wê carê jî, teyrê Siûdê, sê şev û sê rojan li ser walêt li her derê wê digerihe. Lê di cara dawiyê de tê û li ser serê Keçelok didêne. Dîsa, di deme ku teyrê Siûdê, li ser serê wî danî, êdî herkesek li dora wî lev dicivîn û wî di hildin û wî tînina qasrê û di dênina ber key. Key, wê carê jî, pirr dilnexweş dibe ji ancamê. Di wê carê de jê ku teyrê Siûdê li ser serê keçelok danîbû, êdî piştê key, li rêyekê gerîya bû di serê xwe de ku wê carê jî ji Keçelok xilas bibe. Dîsa key got ku “ez wî naxwezim, çavên ew negertiya.” Vêca carê key bixwe ji mirovên li dora xwe got ku “bila, teyrê Siûdê, vê carê jî bi firê û herê û ku li ser serê kê danî, ezê keça xwe bidimê de” Key hizir kir ku çî bibe jî, wê care sêyemin teyrê Siûdê, piştî ku min red kir û got na, wê neçê û li ser serê wî nedêne. Key, bi wê yekê, dilê xwe xweş kir û ew gotin ji zane û mirovên li dora xwe re jî got. Lê ew du car bûn ku key li ser gotina xwe ne disekinî. Êdî ji keça key zêdetir, di nava xalkê de li ser gotina xwe ne sekinîna key bûbû bahs û mijara gotinê. Êdî, herkesek, ji wê yekê nexweş bû. Keyê wan, li ser gotina xwe ne disekinî. Êdî, di civatên wan de ya ku zaneyan li ser dirawastîyan jî ev dû di nava xwe de. Wê yekê, dilê wan jî, diêşand. Lê piştî ku ji wê cara duyemin re jî, key gotibû na û ez keça xwe nadim, piştê li ser gotina key û sînda wî ya piştê, teyrê Siûdê, cara sêyemin firî li ser serê walêt hemûyî. Wê carê jî, teyrê Siûdê, sê şev û sê rojan bê ku li ti der û cihan deynê, firî. Lê di wê carê jî, êdî teyr, hat û li ser serê Keçelok danî. Ku wê carê jî, teyrê Siûdê ew cara sêyemin jî, wê keçelok hîlbijart, piştê dîsan xalk li dora wî lev bûna kom û ew hildana nava û ew hanîn ku werênina qasrê ber key. Piştê, ku xalkê ew hanîna ber key, êdî key, wê carê jî, êdî pirr nexweş bû û rûyê wî hişk û tîrş bû. Mahdê wî çû. Ji ber wî ne dixwest ku keça xwe bide keçelok. Wî keçelok, ne acibandibû. Çavên wî, keçelok ne girtibûn. Piştî ku wê care sêyemin, zaneyan keçelok hildabû û hanîbû ber key, wê carê key pirr di xwe de bi hizir bûbû. Demeke dirêj bêdeng mabûbû. Di wê dema bêdengîya wî de jî, ew zane û mirovên li dora wî hemû jî, pirr di nava xwe de bidest axiftinê kirin û danûstandin. Êdî, digotin ku vê carê, divêt ku bi ti awayê key nebêje na. Êdî, hinekan di nava wan de digotin ku “vêcarê ku key bibêje na û keça xwe nedê, em li ber wî bisekin in”. Ev gotin ku dihatina gotin, dihatina guhê key bixwe jî. Êdî, weke ku ti rê ji key re nema bû. Xalk, zane û aqilmendên civatê hemû jî, ji wê li ser gotina xwe ne sekinîna key nexweş bûn. Piştî ku care sêyemin, teyrê Siûdê li ser serê Keçelok danî bû û ew hanîbûbûn ber keyê êdî wê carê hemû zaneyên welêt jî, li wî û li dora wî lev civîyan û gotinê de “divê ku

ti keça xwe bide. Vêcarê, ku ti nedê qiyma xalkê ji te re nayê, êdî. Vê jî, wilo zaniba.” Zaneyan, wilo gotibûn. Key, li ser wê di xwe de pirr dihizir.

Key, li ser wê pirr dihizirî. Ew şê car bûn ku ew teyrê Siûdê firîyabû û li ser Keçelok danîbû. Êdî çare nebû, û ti mûmkûnata wê jî nebû. Key, divîbû ku wê keça xwe bida Keçelok. Keça Key, heta wê demê gelean hatiya û wê xwestina. Wê hemû jî redkirina. Ji hemûyan re jî, gotiya na. Di wê demê de, êdî zane û mazinên civatê jî lev digihiştin li hevdû û li hevdû dirşniştin ku bi hev re bidin û bistênin ku ka çareyekê ji wê rewşê re nabîn in. Lê ti çare, nebûn. Çareye herî zêde ku herkesekî jî dixwest ku key êdî gotina xwe bîne li cih. Li ser vê yekê, êdî key, li ser wanqas gotinên ku ji nava xalkê û zaneyên li welêt ku li ber wî hatibûbûna gotin, xwe zêde negirt got “bila, ezê keça xwe bidim.” Piştî, ku key wilo got, êdî rehetî di nava hemû kesekî de rûda. Herkesek, bi dilekî rehet êdî tevgerîya. Piştî ku key got “bila, êdî keçikê didimê de,” êdî xalkê bidest hanîna keça key ya ji Keçelok re kirin. Keçelokê faqîr û xizan, di male wî te ti tiştê nebû. Ji gezek nan û zerikek av û pêde, ti tiştê nebû. Carna ew jî nebû. Vêca, nuha, ew bûbû xwediyê keça key. Bûbû zavayê key. Piştî ku keça key, ji qasrê hat derxistin û hat birin ji Keçelok re, êdî piştî, key hingî hê aciz bû û hê di dilê xwe de ew dayîn ne pejirendibû, êdî got “bila, êdî ew keça min bê û êdî newê male min û ez êdî naxwezim ku wê di ti demê de bibînim.” Piştî ku key wilo got, êdî piştî keça key, piştî ku bi Keçelok re zewicî, êdî piştî, neçû male bavê xwe. Li gor kevneşopî û adetana ku jinak zewicî piştî zawaca xwe re bi sê rojan re diçê malîbava û sê rojan li malîbava dimêne û piştî tê malîbava. Ew hatina jinê ya sê rojan ya li malîbava, weke kevneşopî û adetana ku jinak ku nebe nabê ku divêt ku werêne li cih. Jina ku piştî ku zewicî û piştî bi sê rojan re ku neçû malîbava li sêrojîya xwe, êdî ew jin, ji dev ne diket. Ew kevneşopî, hertimî hatibû li cih. Lê li ser wê gotina key, êdî ew ne hatibû malîbava. Piştî, li ser wê neçûna malîbava, keça key jî, ketibû devê xalkê de.

Di nava xalkê de, li ser wê gotin di hatina gotin. Di deme ku jin li devê tanûran bê û an jî li devê kahniyan li hildana avê bê û hwd, ku li kuderê rastî wê bihatan, wê bi mimikên xwe û nerînên bi çavên xwe re wê ew bidna li rûyê wê. Wê jî, êdî êşeke mazin dikira dilê wê de. heyv û sal bi ser wê ve diçin. Tam haft sal, bi ser zewicîna keçelok û keça key ve diçêt. Lê rewşa wan, rast nabê. Weke xwe di wê êş û dilêşîya ku bi dane li rû re ku bi wan re diafirî re di buhurê. Li qasrê jî, ew çûn û hatin di

doma. Êdî li qasrê, weke ku keça key, navê, tenê di aqilê zaneyan de mabû. Hinekan jî ji bîr kiribû. Lê key, di hizirî, êdî ew bibîr dikir. Lê rojekê, êşek bi ky dikeve. Ew, êşa ku bi wî dikeve, hin bi hin lê cûr dike. Lê zêde dike. Key, dikeve nava nivînan de. Ji bo key, baş bikin û rakina ser ji her derî hekim û şifakar tên hanîn ku ew key baş bikin. Lê key, weke miriyekî di nava cihan de ya. Ti kesek, nikarê derd jê re bibînê. Lê rojekê, jinaka pîr, ku bihîstîya ku key nexweş a, tê devê qasrê dike ku herê qasrê û key baş bike. Lê deme ku tê devê qasrê, berderkvanê qasrê, wê dide sekinandin û jê dipirsê ku ka wê çê kuderê. Ew jî, ji wî re dibêje ku "ez hatima ku herima hundur. Bi min re, dermanê başkirina key heya." Ku ew jina pîr wilo dibêje, êdî berderkvan, dibêje, "dê here pîrê, evqas zane û hekim, hatin û ew baş nekirin, vêca tê bi vê pîrîtiya xwe wî baş bike, dê here wirde" û nahêle ku ew bikeve hundur de. Lê jina isrer dike. Di deme ku ew isrer dike, di wê demê de jina key bixwe wê dibîne ku ew ew jina pîr li ber berderkvan dixê ku ew destûrê bidiyê de ku ew herê hundur. Lê ew nadiyê de. Piştî, jina key hat û rewş pirsî ji berderkvan û wî jî ji wê re rewş hanî ser ziman û piştî êdî li ser gotina jina key, wî destûr da jina pîr ku ew bi buhurê li hundur. Piştî jina pîr buhurt li hundur. Ku ew buhurt li hundur, êdî piştî, jina key, ew rast û rast hanî ber serê key. Ku ew heta ber serê key, êdî li wir li nava çavên key nerî û weha jê re got "te dî, ku çawa xwûdê hanî serê te, ne di serî de herê nekir ku keça xwe bidê mêrê wê û piştî ku te de te ew afû nekir û ji keçakatiya xwe avêt, êdî xwûdê jî ev hanî serê te". Piştî, jina pîr, got ku "ezê ne baş kin ku ti ji nav cihan derkeve lê deme ku min tu ji nav cihan derxistî, wê çavên te baş kor bin. Tu kijanê herê dike, bi vî rengî mayîna di nav cihan de lê korbûna xwe?" Di wê demê de key pîr êş dikişand, ji wê êşa xwe got min ji vê xilas bike. Piştî jina pîr, ew ji wê rewşê baş kir. Lê piştî, çavên wî kor bûn. Piştî, ku çavên wî kor bûn, êdî piştî, ji jina pîr hat xwest in wî ji wê korbûna wî jî xilas bikê. Lê di deme ku ew ji jina pîr, hat xwestin, êdî jina pîr gota wan, "dû şart hene ku wan bînina li cih, ezê karibim ku çavên wî vekim. Yek ew ku win herin û ji min re gûla keşke sor bibînin û bînin, ..". Lê deme ku jê hata pirsîn ku ka şartê wê yê din çiya, wê jî got, "heta ku şartê pêşî ku hat li cih, ezê êdî yê duyemin ji were bibêjim."

Jina pîr, wilo got û ma sekinî. Piştî key, herdû wezirn xwe yê çap û rastê ku ji wan pîr bi bawer bû, ew herdû xwest in li cem xwe û ji wan re got win bixwe herin û gule keske sor bibînin û bînin ji bo çavên, da qana vebibe." Ku key ji wan re wilo got, êdî piştî, wan jî ji key re got

bila. Lê wê male xwe xira bikiran, wê gule keske sor ji kuderê bidîtan û bihanîyan. Û an jî, guleke wilo hebû û an jî nebû. Ti kesekî, heta wê demê, bahse wê nekiribû.

Lê piştre, bi demekê re ku jina pîr wilo gotibû, êdî piştre, ew gotin û xwesteke jina pîr, di nava xalkê de hatibû bihîstin. Ji qasrê jî, hatibû bakirin ku heçiyê ku gule keske sor dîtîbê li derekê û herê û wê bêne ji bo başkirina çavên key, wê êdî key ku ew çî ji malê dunyê bixwezin û ku ne mal dunyê jî ku wekî din jî çî bixwezin wê bide wan. Li ser wê yekê, gelek mirovên ku ketibûbûna riyan de ku herin û li çol û çiyên gule keske sor bibînin bênin bi rêya ketibûn. Lê ti kesekî gula keske sor, ne dîtibû. Piştre ku demek bi ser ve çûbû bû, êdî ku ti kesekê ne hanî bû, êdî piştre key ji herdû wezîrên xwe xwest ku ew bixwe ew herdû herin wê bibînin û bênin. Piştre ew jî bi rê ketin û hatibûbûna beravakê li ber wê ava wê ji xwe re herdû rûniştin û hizirin û ji hevdû re gotin ku “emê ji kuderê male xwe xira bikin, **gule keske sor** bibînin û bênin ji bo çavên key”. Êdî herdû li wir ji xwe re dirûnihin û li seyran û kêfa dinerîn li binê sihwanake ku wan ji xwe re bi teybetî çêkirî.

Di wê heyemê de, xaber tê û digihijê male Keçelok û jina wî. Jina wî keça key bû. Lê di rewşa pîr xirab de dijîn. Heta wê demê, ku çî kiribûn û nekiribûn, nekarîbûn ku du bastikên xwe bênin li cem hevdû. Jina keçekok yanî keça key, piştî ku xaber bihîst, êdî ku piştre keçelok jî ji derve hat malê êdî li ber wî sekinî û jê re got ku “keçelokê minê faqîr, delalê dilê min, min bihîstîya ku bavê min herdû çavên wî korbûn û rohnîya dunyê nabînin. Ji dîtina dunyê mahrûm maya. Ez heyrana te bim, ti here bipirsê ku ka gule keske sor li kuderê heya, fêr bibe û herê wê bêne bi wê da qana çavên bavê min vebe. Bi wê, êdî ew jî wê li ser wê kirina te, wê me afû bike û emê jî ji vê rewşa xwe ya xirab û ya xizan xilas bibin.” Jina keçelok, di wê demê de sad lavayî ji keçelok dike ku ew herê. Piştre keçelok, jina xwe naşkêne û dibêje bila, ezê gule keske sor ji bo vekirina çavên bavê te ku hebe û li kuderê vê peyde bikim û bênim û pê, çavên bavê te bidima vekirin. Keçelok, faqîr bû, Lê ew di serê xwe de, pîr bi aqil bû. Ti kesekî ne dikarî ku aqilê wî ji rê bibira. Keçelok, piştî ku ji jina re got bila, êdî hinekî ji xwe re hizirî ku ka pêşî çî bike. Herdû wezîr jî, pîr bi aqil û qûrnaz bûn. Hertimî, wan xwe derdixist li pêş li ber key. Ku kê gûle keske sor bihanîya, wê bide wan, wan jî, wê bigota ku wan gûle keske sor peyde kirîya û wê bi navê xwe bi hanîyan ser ziman. Lê Keçelok, aqilek kir û li gorî wî aqilê xwe di serê xwe plan kir û kir ku bike. Li gor wî aqilê wî, ji dêla ku ew pêşî herê qasrê û bibêje

key, ezê herim û gûle keske sor ji te re ji bo çavên û vekirina wan bînin, çû cihê ku herdû wezir lê bûn li wir ghişt wan û ji wan re got ku “ezê gûle keske sor peyde bikim ji we re, lê winê hezar dirawî û zêrî bidina min. Weziran got, temem peyde bike, emê hezar dirawî û zêrî bidina te, lê ka pêşî herê û wê peyde bike û bêne, piştire.” Lê keçelok bi aqil bû. gota wan ezê nêvîyên wan nahaka dixwezim, nêvîyên din jî, piştire, ku min hanîn. Wezir, ji çarî ku di aqilek di serê wan de nebû, gotin bila. Lê keçelok, gota wan, tiştêkî din jî, ez dixwezim. Wan got çiya ew tişt”, Keçelok, gota wan, deka, ji min re qûna dabalot bikin, ezê nîşanayaka daxdanê dênima li ser da qana win xayîntiyê li min nekin”. Herdû wezir pêşî pîrr hêrs bûn. Lê piştire, weizrê milê rastê got yê milê çapê, “kûro, ev ahmaqekî deraha ya, em bêjin bila, ku gûle keske sor hanî, em hingî di haqê wî de werin.” Piştire wezirê milê çapê jî got bila û weke wî kirin. Herdûyan jî, qûna xwe dabalot kir û keçelok ew daxdan. Piştire keçelok, ji wir jî, bi nêvî zêr û dirawîyên ku ji wan stadibûn hat malê. Ew bi zêr û dirawan hat malê jina wî kêfxweş bû ku ka dibêt ku wî gûle keske sor dîtîya. Lê ku jina wî jê pîrsî, wî got, “min hê gûle keske sor ne dîtîya lê ezê herim ku ka li kuderê herê wê bênim û werim.

Lê jina keçelok, di wê heyemê de gota wî, “wilo neçe, pêşî qasrê û şûr û mirtalekî ji bo xwe bigre û piştire gûstîlka bi mohr hilda û piştire bi keve rê de.” Keçelok jî, di wê heyemê de, weke ku jina wî jêre got kir. Pêşî çû qasrê û li wir ji xwe re şûr û mirtalek hilda û gûstîla bi mohr hilda û piştire ket ser rê de û çû. Keçelok, piştî ku ketibû ser rê de, êdî demeke dirêj di rê de diçêt. Di ber gelek *gund û tayarayan* ve diçêt. Hingî, diçêt, ew jî ji têhna devê tê piştira guhê wî û yê haspê ku wî bi xwe re hanî bû û lê sûwar jî bû. Keçelok, ku digihîjê ber avaka mazin ku diharikî, li wir, disekinê û bêhdan dike. Piştire, li wir, dest û rûyê de dişoyê. Avakê di avêje ser rûyê xwe û piştire jî, li ber siha darekê ku digihîşt heta ber kevîya çemê ku av têde diharikî li ber ji xwe re rûnişt. Wî, di deme ku ew hatibû de, hinek nan û xwarin ku bixwara bi hev re kiribû tûrikekê de, danîbû ser haspê xwe. Di wê demê de, ew wî tûrikê xwe yê xwarinê jî têne xwewerê û dike ku xwarina tê de bixwe. Lê di wê heyemê de keçelok, pîrr bi hizir jî bû. Wê gûle keske sor li kuderê dîtîba û ji kuderê bi hanîyana? Li ti deran, ew nebû. Di kuderê ve ew çûbû bû jî, wî ew ne dîtîbû.

Bi wê hizirkirin û haznêkirinê di cihê xwe d edi rûnihê û navê xwe didêne ber xwe û ku danî xwe danî ber xwe êdî bi dest xwarinê wê dike. Lê her deme ku ew pariyekî dixwe, demekê bi pariyê xwe yê ku di devê

xwe de dicût re dihizirî jî. Her ku argûşkên xwe dilabitan dû nanê xwe di dev dicût, bi wê re hinekî ji xwe re di hizirî jî. Lê çendî ku di hizirî jî, ti tiştekek ne di hat bîra wî. Di wê demê de hizra ku ket serê wî de, ew bû ku “welehî, ez halo bê gûla keske sor vegeirihime malê, wê pêşî herdû wezir min bikujin. Vêca, ezê çî bikim?” wilo, ji xwe re digot û nanê xwe dixwar. Di wê heyemê de ku wî hinekî navê xwe xwar, piştî kir ku hinekî li rehetê bînerê. Di wê heyemê de, tiştekek bi berçavên keçelok ket, keçelok, dît ku wa marekî ku pîrr stûr, wî qozîya xwe ji devê xwe derdikexê bi berdareke ku li pêşîya wî bû, bi wê ve di hilkişaha. Li ser darê jî, hêlînaka çûkan hebû. Mar, diçû ku herê û xwe bigihijêne wê hêlînê û çêlikên ku têde na, wan bixwe û were xwerê. Ku keçelok, ew kifş kir, êdî pêşî ew ji cihê xwe rabû ser xwe û du û an jî sê gavan bi ber mar û darê ve çû. Lê sahwa marê jî, weke ku wî girtibû. Lê, keçelok, di wê heyemê de dilê ranegert ku bihêle ku ew mar wan çêlikên ku di wê hêlînê de bixwê. Bi wê yekê, wê mar bi hejeke ku serê wê topûz bû bidest hêrîşî mar kir. Mar, di derbe pêşîya ku keçelok li serê wê xist re ket ardê de. Piştî jî, keçelok firsand nede mar ku were ser xwe û heta ku serê wê parçiqand lê xist û ew kuşt. Piştî ku keçelok mar kuşt, êdî piştî, wî bi çavên xwe li hêlînê nerî ku wa hê çêlikeke ku ji ew demeke ku ji hêke derketîya wa têde ya. Keçelok, piştî, kir ku dev ji ji hêlînê berdê di rewşa wê de. Keçelok, dest neda hêlînê. De ne, gelek teyrik, di deme ku destekî mirovan li hêlîna wan diket, ew destlêketin, kifş dikirin û piştî jî, êdî ew hêlîna xwe di silikandin û piştî êdî lê ne dirûniştin. Keçelok jî, ev yek dizanî. Ji ber vê yekê, wî destê xwe nedayê de. Hewlida, ku ew nêzî wê jî nebe. Piştî bi bêhnekê, keçelok dît ku wa dayika teyrik ya hêlîna wa çeng li çeng dixê û wa hat û li sr hêlîna xwe danî. Di wê heyemê de bi çiliwîlîya dayika teyrik û ya çêlikê. Lê di wê heyemê de ku ew ji ber çû bû keçelok jî, fahm ne dikir, di deme ku ew bi hev re diaxiftin, keçelok ji wan fahm dikir. Çêlikê, ji dayika xwe ya teyrik re bahse keçelok kir û base xilas kirina wî kir. Piştî, di deme ku çêlikê, ji dayika xwe ya teyrik re bahse wî kir, piştî dayika tayrik, gotiyê de, ne ez dizanim. “Ew keçeloko ya. Zavayê key a. Key, di deme ku keça wî bi keçeloko re zewicî, hingî, ne bi dilê wî bû. Piştî ku ew zewicîn jî, keça xwe ji keçikatîya xwe avêt. Naha jî, ji bo ku navbara xwe xweş bikin, keçeloko pey gûla keske sor ketiya ku wê bibîne û bibe û çavê key veke û piştî navbera wan xweş bibe.” Keçelok, hemû hiskir û fahm kir. Piştî, çêlikê, nikilên xwe bi hewa de kir û gota dayika xwe, “ne yadê, gûla keske sor, li ti derî nîn a. tenê di gûlîstana qasra keyê qasrê de heya û ew jî li ser

çiyayê sipî ya. Ewder, heta nahaka ti kesek ne gihiştîya topê wê. Yên ku gihiştina jî, sax ne bifilîtî na û bi saxî ne gihiştina male xwe. Daristane çiyayê sipî ya bi efsûn her cureyê heywan û sawalên pîrr bixatar têde hene. Çiya nîvê wê qaşaya. Ji ser wê re çûyin jî, ne bi derfet e ji bo wî. Ti der û rê nîn in ku ew herê xwe bigihijêne wê gûlistana qasra keyê qaşayê ku li ser serê çiyayê sipî ya.”

Çêlikê, wilo dayika xwe re got û piştire ma sekinî. Piştire ku hinekî bêdengî di nava wan de çêbû, êdî piştire çêlikê, gota dayika xwe ya tayrik ku “yadê, em alî wî bikin, ku em alî nekin, wê ti carî ne gihişê gûla keske sor. Wî jî, alî me kir, jîyane me xilas kir ji mar. Wî qancî bi me kir, em jî; qancîyekê bi wî bikin û bikin ku ew bigihijê gûla keske sor.” Çêlikê, ku ew got, weke u bêhn bistêne ma sekinî û piştire weha domand; “li ber devê qasra keyê qaşayê, ejderhayê mazin heya. Hertimî şîyar û heyîdar a. Lê emê ji pirtikên xwe her yekê pirtikekê hilkişênin û bidina wî. Bila ew jî, wan pirtikan bike paşla xwe de û heta ku herê wir. Li wir, ji xwe, tenê devêkê şikevtekê ku di bin ardê de diçê û dig dihişê hundurê gûlistanê heya. Di wê demê de, di deme ku ew gihiştira wir, ew herdû pirtikan lev bixe û wan dêne ser hevdû, wê ejderha êdî têkeve xewê de. Ku ejderha ket xewê de, êdî ew karê bi rehetî herê û bikeve gûlistane keyê qaşayê ya ku her cûreyê şênî û lebatan û benatan têde şîn dibêt û wê jê gûla keske sorê hilde û derkeve û bêne û pelekî wî yê kesk dêne ser çavêkî key û sor dêne ser çavê din û wê çavên key vebin.” Çêlikê wilo got û ma sekinî. Piştire keçelok, nêzî hêlinê bû bi dengêkî ku nimz dengkir û got “ne ez, dengê we his dikim, ku ew alikarî we bi min re kiriba, wê çî xweş û baş bûba.” Piştire, dayika tayrik û keçelok û çêlik hinekî din li hevdû man û bi hev re danûstandin. Keçelok, derdê xwe hemû ji wan re hanî ser ziman. Piştire, hem dayikê hem jî çêlikê, ji xwe pirtikek kir û da destê keçelok û jê re gotin, “di deme ku ti gihiştî nêzî devê şikevtê wan levxa û dêne serhevdû, wê ejderha êdî têkeve xewê de.” Piştire keçelok, pirtik hi wan hildan, û piştire kir ku bi kevê ser rêya xwe de. Lê ku keçelok, hinekî ji wan dûrket, êdî hiskir ku dayika tayrik û çêlik, wa hinekî bi hev re bidest axiftinê kirin û dayikê weha ji çêlika xwe re got, Çêliya min, ne li jîyanê xal û destûrên me yên ku em li gor wan bijîn jî hene. Keyê me, vê yekê pê bihisê wê tiştêkî ji me re bibêje. Hingî, heya ku ji bo vê kirina me dilê wî nexweş bibe.” Ku dayikê wilo got, êdî çêlikê got, “yadê, wî jîyane me xilas kir, wî qancî bi me kir, me jî qancîya bi wî kir, ku tiştêk were serê me bila fedeyê wî û wê qancîya wî bê.”

Keçelok, ku wî wilo ji wan hiskir û deng hat wî, hinekî ew bi hazn di cihê xwe de ma sekinî. Piştire ku hinekî hizirî, piştire, wî haspê xwe amede kir û lê sûwar bû, berê haspê xwe da bi ber çiyayê sipî de û ket ser rêya xwe de. Keçelok, ku ket ser rê de, êdî piştire, li ser hasp, hem di hizirî û hem jî di kevîyeka mejiyê xwe de di hizirî ku ka wê li wir rastî çî were. Di serê xwe de, ew di wê heyemê de bi gelek hizran bû. Keçelok, piştî ku bi çûkan re axift û ji wan ew pirtikên wan girtin, êdî ew di serê wî de ji wî re weke rehetiyekê dide çêkirin. Li ser wê rehetiyê re, ew diçû bi ber çiyayê Sipî de. Lê çiyayê Sipî ji wir, pirr dûr bû. Keçelok, şev li rojan kirin û roj jî li şevan kirin, haft şev û rojan di rê de çû û piştire gihişt ber daristana çiyayê sipî ya bi nav û deng. Ku keçelok, piştî wêqas rêya ku ew hatibû û piştire, ew gihiştibû ber daristana çiyayê sipî. Ku ew gihişt ber daristana çiyayê sipî, êdî wî haspê xwe da hêdîka û bi lingan bidest meşîna bi ber çiyê de kir. Ku hinekî li wir jî dimeşîn êdî piştire tên û digihijine ber çemê ava çiyayê sipî ku dûşaqî û şatî bû. Keçelok, ku gihişt, ber avê, hinekî li ber avê me sekinî. Piştire wî kir ku bi haspê xwe re li avê bide û bi buhurê aliyê din. Lê di deme ku wî bi haspê xwe re kir ku li avê bide û herê aliyê din, êdî av bilind bû. Di deme ku wî dît ku av bilind bû, êdî wî bi haspê xwe re xwe gavna da bi şûn ve. Ku wî bi haspê re xwe gavna da bi şûn ve, êdî dît ku wa av hinekî hat xwerê. Lê bi heman rengê pêşî, careka din, Keçelok, kir ku bi hasp li avê bixe û herê aliyê din. Lê wê carê jî av bilind bû û destûr neda keçelok ku bi hasp re lêxe û herê haliyê din. Care sêyemin, êdî keçelok fahm kir ku ne bi derfet e ku ew bi hasp re li avê xwe û bi buhurê aliyê din û herê. Ji ber vê yekê, êdî wî haspê xwe li wî aliyê avê bi darekê ve jidahî girêda û wî peya li avê da û buhurt û çû aliyê din.

Keçelok, ku ji haspê xwe li aliyê din ê çemê sipî girêda, êdî piştire kir ku bi buhurê aliyê din, piştire, keçelok, bi tene serê xwe kir ku bi buhurê û herê aliyê din. Di deme ku ket ser rê de ku bi buhur li aliyê din, tiştêk zêde bi xwe re ne bir. Tenê tiştina ku wan xwe bi wê bi parêzê û hwd, birin. Wekî din jî, keçelok, ew herdû pirtikên ku herdû çûkên dê û çêlik ku girtbûn jî ew di paşila wî de bi sûkra wî ve dalaqandî bûn. Keçelok, ji xwe, dibêt ku wî ew ji bîr jî kiribûn. Lê ew bi wî re bûn.

Piştire, ku wî kare xwe kir, êdî piştire da ser rê û çû ku herê û bigihijê aliyê din ê çem. Çem jî, bi nalînaka ku ji nava xwe dihanî der diharikî. Ava çemê sipî, pirr bi nav û deng bû. De ne, çemê sipî, duşatî bû. Lê herdû, bi hev re di harikîn. Şatek yanî aliyekî wê, avaka ku hinekî weke ku bi ber reşiyê ve bû tede di harikî. Lê aliyê din jî, avaka ku weke

bi bêhtirî bi ber sipîtîyê ve bû tède di harikî.Lê ku herdû avên ku di şatên çem de di harikîn ku hinekî ji çîyê wirde ku tevlî hevdu dibûn, êdî av dibû weke avaka ku mirov dît ya asayî.

Keçelok, piştire ku çem buhurand, êdî ket nava daristanê de.Ku ew ket nava daristanê de, êdî weke ku ew təkiliya wî ji derve were û qût bibe lê hat.Piştire, êdî wî ji li şûn ve ne nerî û di rêya xwe domand.Ku hinekî meşî, êdî li pêşîya Keçelok, gelek sawal û ajal derketin. Li cihê ku pêşî ew gihiştîyê de, ew rastî komek kerîyek şer hat. Piştî ku ew ji wir bi tahba xwe ji şeran xilas bû, êdî piştire gihişt, kerîyek gûr, piştire jiw an jî xilas bû û ku hinekî ji wan buhurt. Êdî ew hinekî ji gûran wirde, rastî marekî mazin ku karîbû ku mirovan di carekê de biqûrpênê hatibû. Piştî ku ew rastî marê mazin hat, êdî wî di dilê xwe de ji xwe bêhêvî bû û ji xwere xwerê got "êdî ez çûm, xilasîya min ji destê wî nebê.Lê keçelok, piştire xwe ne berda û heta ku xwûdê hêz dayê de li berxwe da û kir ku ji mêr xilas bibe û derbas bibe. Mar, pîrr lezek bû. Lê wî xwe ji mêr xilas kiribû.Piştire, Keçelok, rastî *pîrepindeka* mazin hatibû. Lê wî, xwe ji, **pîrepindê** jî xilas kiribû. Piştî ku wî xwe ji mêr xilas kir, êdî ji xwe re got, "ez, vê carê jî filîtîm, êdî heta careka din xwûdê mazin a". Piştire ku hinekî ji mêr û ji cihê ku ew lê bû buhurt, êdî ew heta devereke ku wa lê pîrabûkek wa heya û bi efsûna xwe ya ku ew xwediyê wê bû, wê bidest hatina bi ser keçelok de kir. Keçelok, ku çawa wî ew dît, êdî wê di cih de, destê xwe bi ber wî de dayê de û dengê bilind derxist û bi dengê wê keçelok li wir bû hêkelek.Keçelok, lê xwe hîs dikir.Lê nikarîbû ku xwe ji cihê xwe bi labitanda. Nikarîbû ku çavên xwe jî, miç û bal bikira.Lê ku demek bi serê wê kirina hêkel ya ji aliyê pîrabûkê ve çû, êdî pîrabûk, weke ku ji wir winda bû, weke ku çû devereke lê ka kuderê. Di wê heyemê de, tîrêjeke rojê ku di nav dar û pelên wê de da sûkra Keçelok.Di wê heyemê de, tîrêj, rohiya wê hat û li ser herdû pirtikên ku di sûkra wî de dalaqandî bûn sekinî û wê kir ku keçelok, were û careka din bibe weke xwe.Piştî ku keçelok, ji wê rewşê xilas bû, êdî piştire da lingên xwe û ji wir bi dest bazînê bi lez kir. Ew, di demeke pîrr kin de ji wir xilas bû. Lê wê rewşê, weke rewşa mar ya ku ew derketibû ber wî, li ser wî sahw û bandûr dabû bû çêkirin. Piştire keçelok ku ji wir jî xilas bû, êdî wî di rêya xwe de domand. Weke bêhnekê bi ber jor de bi çîyê de çû. Ku hinekî di weke qadarekê diçê, êdî di rê de, dibînê ku wa, ew weke ku ew hate ber cihêkî ku pîrr reş. Hingî reş bû, tarî bû. Ji wê derê û pê de, ti cihên din jî nebûn ku ew têve herê. Ji neçarî, wî berê xwe da nave reşîyê û têve çû. Piştî ku ew têve çû, êdî ew pirtikên ku di sûkra wî de, li berçavên wî

dunya di wê heyemê de rohnî kirin û kirin ku ew rêya xwe di wê reş û tariyê de bibîne. Keçelok, weke demekê di wir de meşî. Piştire, ji wir jî xilas bû û hat û derket û kete nava cihekî ku pîrr têde darên mazin hebûn. Her darekê, dibêt ku qûrmê wê hingê stûr bû mirov karî bû ku têde xanîyek çêbikira. Pîrr kevn jî di hatina dîtî û xûyakirin. Keçelok, di deme ku ketibû nava wan darên wilo mazin û qûrmstûr de, êdî hinekî sahwê wî girtibû. Lê wî xwe neberda û di nav daran de meşî û weke bêhnekê jî meşî û piştire ji nava daran weke ku derket. Piştire hata devê wê şikevta ku çûkan jê re gotibû ku "tenê, ew a rê ya ku mirov karê têve herê gûlîstana qasra keyê qaşayê. Keçelok, di deme ku ew der dît êdî weke ku kêfa wî hat. Lê çawa ku wî gava xwe bi ber wir ve avêt, êdî bi qêrînekê re qêjînyek hat û wî êdî dît ku wa ejderhayê ku hertimî li devê wê şikevtê sekinî ya, li ber wî sekinî û bi dest hêrîşa li keçelok kir. Keçelok, bi dîtina xwe re rastî hêrîşê hatibû. Dîtina wî û rastî herîşa ejderha hatina wî, bûbû yek di wê kêlikê de. Lê Keçelok, xwe ji wê hêrîşa wî dabûbû alîkî û xwe parastibû. Piştî ku keçelok, xwe ji ber derbaya dûvê wî yê ku weke ku qûrmekî stûr xilas kiribû, êdî cihê ku wî xwe avêtibûyê, li wir korçalak hebû û ew xindîribû û ketibû hundurê wê de. Devê wê korçalê, wilo zêde ne mazin. Çendî ku ejderha, li wir, hinek çaran serê xwe biribû kiribû ku bike hundurê korçalê de, serê w di devê wê ve neçûbû bû. Keçelok, di wê demê de tirseke mazin li ser wê bûbû. Ji tirsê, êdî tişteke ne di hata aqilê wî. Di wê demê de, keçelok, ne hatibû hişê wî, ku herdû pirtikan weke ku wan çûkên dê û çêlik ku jê re gotibû bike lev bixe û wî bide razandin. Piştire ku dusê çaran, ejderha xwe halifandî wî kiribû û lê nikaribû ku xwe bigihênîyê de di wir ve, êdî piştire, keçelok, pirtik hatibûbûbûna hişê wî. Wî jî, di wê heyemê de êdî destê xwe de avêt(avêşt)ibû herdû pirtikên di sûkra xwe de û ew hanîbûbûna berçavên ejderha û ew lexiştibûn û danîbûbûn li ser hevdu û piştire , êdî ejderha ketibû xewekê de. Êdî keçelok, weke ku destê wî bê zîrer xilas bûbû.

Piştî ku keçelok, ew kiribû êdî piştire, ne bi gelekî re, wî fahm kiribû ku êdî ejderha razaya. Piştire keçelok, ji ejderha xwe derbas kir û çû devê şikevtê û ketiyê de û têve çû. Ku keçelok, weke bêhnekê di wir ve çû, êdî gihiştibû gûlîstana qasre keyê qaşayê. Di deme ku ew ketiyê de, êdî ew li ber wê xaml û dîmene ji gûlîstanê ya ku li berçavên wî ketîya, ji wî pîrr bi bandûr bûbû. Li ber wê xweşikatiya ku wî di wê demê de didît, êdî weke ku ew ji ber çî hatibûbû wir, di wê heyemê de, weke bêhnekê, ne di serê wî de bû. Piştire, weke bêhnekê piştire, êdî weke ku ew were xwe lê hatibû û wî farqkiribû û hatibû hişê wî ku ew ji ber çî hatiya wî. Êdî wî

li wir, ku çavên xwe gerand, êdî wî gûla keske sor dît. Di wê heyemê de, wî ji keske sor, baxak çêkir û kira destê xwe de û piştî ku ew baxê ku çêkir hilda ewlakariyê bi xwe re êdî piştî kir ku ji cihê ku ew ketibû wir de derkeve. Piştî, ew hat û derket. Keçelok, piştî ku hate devê şikeve, êdî wî dît ku wa ejderha, wê dike ku were li ser xwe. Weke ku ji xewê rabê lê di hat. Piştî keçelok, lingê xwe zû girt û ji wir derket. Lê di wê deme ku wî dikir ku ew ji ejderha derbas bibe, êdî ew weke ku rastî hêrîşaka ejderha ya bi dûvê wî hat. Lê keçelok, xwe ji wê xilas kir. Lê ew di deme ku wî xwe ji ber derbeye dûv dabû alîkî, ew ketibû ardê de û hinekî xindirî bû û heta ku ew hatibû xwerê.

Keçelok, ku êdî xwe ji derbeye dûvê ejderha xilas kir, êdî wî kir ku xwe bi lingekî zû ji wir dûr bike û xilas bike. Bi wê yekê, êdî wî lingê xwe zû girt û ji wir kir ku dûr bikeve û dûr ket. Keçelok, piştî ku derketibû ji wir ji ejderha jî xilas bûbû, êdî ew ketibû rêye xwe ku ew têve hatibû. Lê her cihê ku ew rastî kerîyên gûran, yên şêran û bîrabûkê hatibû, dîsa rastî wan hatibû, lê wê carê jî, weke ku wê gûla keske sor ew ji wan xilas kiribû. Êdî bêî ku ew li wan bisekinê û bi wan ve mijûl bibe li ber wan li ber xwe bide, ji wan buhurî bû û hatibû derve ji darîstanê. Ku ew gihiştibûbû keviye darîstanê ku ew jê êdî derkeve, wî dîtibû ku wa tûrêjeke rojê ya pirr xort xwe da wî. Êdî wî, ji wê tûrêjê jî, fahm kiribû ku ew hatîya û ji darîstanê derketîya dervî wê. Piştî ku ew hinekî dîn meşî, êdî ew hatibû dawîya darîstana sipî ku pirr gurr bû. Ku hat dawîyê, êdî çavên wî bi çemê sipî ket. Piştî ku çavên wî bi çem ketibû, êdî wî fahm kiribû ku ew êdî xilas bûya. Wî wilo, di xwe de hîs kir û ji xwe re jî bideng got. Piştî keçelok ku hat berçem, êdî di cih de hat û ji çem buhurt aliyê ku haspê wî lê bû. Keçelok, piştî ku gihişt cihê ku wî haspê xwe lê girêdabû bû, êdî li wir ew hinekî ma. Pêşî, avek avêta ser rû û çavên xwe. Destê xwe şîst û piştî hinekî jî, weke qadarekê, bêhne xwe berda û piştî wê hewsarê haspê xwe ji cihê ku wî lê(pêve) girêdabû bû, ji wir vekir û piştî ew jî li haspê xwe sûwar bû û piştî da hasp û ji wir bi lezekê kir ku dûr bikeve û dûr ket. Keçelok, di deme ku ji wir ket rê de, êdî wî berê xwe da bi malê xwe ve. Di cihê ku ew têve hatibû ve ket rê de û çû. Keçelok, piştî ku li ti der û deveran ne sekinê haft şev û haft rojan di rê de tê. Piştî, ew tê û digihîjê nêzî malê. Lê berî ku ew herê malê êdî hinekî ji haspê peya dibê û dike ku hinekî ji xwe rûnihê bi hizirê. Piştî keçelok, ku hinekî di hizirê, êdî ew krina wî ya bi weziran tê bîra wî. Wî, di serê xwe de ji xwe re got ku "wellahî, ez weha herima cem wan û ku min gûla keske sor da wan, êdî ku ew jî bi wê gihiştina ya xwe, êdî wê

min jî sax ne hêlin. Bi wê yekê, keçelok, di serê xwe de sazûmanaka çêdike. Ew, ji xwe re dibêje ku "ezê pêşî gûla keske sor nedima wan. Lê piştî ku hinekî di hizirê, êdî dibêje ku ew gûla keske sor, nedê wan wê xirabtir bibe ji bo wî. Piştî, ew ku hinekî di hizirê, êdî ew hizrek dikeve serê wî de. Ew hizir jî, weha bû:

Keçelok, di serê xwe de bi plan kiiribû ku ew wê gûla keske sor ku gihişt weziran, wê nedê wan. Wê ew bixwe, bi gûla keske sor re, wê xwe bigihijêne cem key û wê ew bixwe bide û dêne ber key. Di deme ku ew gihişt weziran jî, wê gûlaka keske sor ku ji çiyê dîtî lê ku ne ya rastî û rastteqînî(haqîqî) ya, wê êdî wê bibe bi xwe re û wê weke ye keske sor ya rastteqîn, wê êdî wê bide weziran. Keçelok, wilo di serê xwe de kifşkir û zelal kir, êdî piştî, ku hinekî din jî li cihê ku lêmabû sekinî ku li wir ma sekinî û bêhn stand, piştî, ket ser rêya xwe de û hat ku werê malê. Keçelok, demeke dirêj di rê de, dimeşê. Li ser xwe haspê ku ew sûwar, dihêt ku were malê. Lê di deme ku ew tê nêzî wargaha ku malê li cih bin, êdî di cihê xwe de ew haspê xwe dide sekinandin û ew jê peya dibe û ew bi peya ku hewsarê haspê wî di destê wî de ya, di rê de dihê û tê malê. Demeke dirêj bi wî rengî jî bi meşê. Tê di wê deme ku tê û ku bi lingan a, di wê demê de ji wasta, hinekî bêhna wî bi ser dilê wî dikeve. Bi wê rengê, ku hinekî weke ku wastahî û bêhn bi ser dilê wî ketî, tê û digihijê bermalan. Lê hinekî wan wirde, herdû wezîr jî, li hevdu rûniştî na. Ku ew gûla keske sor nebînin û nebina ji key re, wê key ji wan were xazabê û heya ku bi wê xazaba ku li wan hatî, serê wan jî bide lêxistin.

Ew jî, li cihê ku lê diman, hê li wir bûn. Lê çiya bi çiya digerihin jî, ku gûla keske sor bi bînin. Lê ka ma ka wê gûla keske sor li kuderê bibînin. Çi kirina û ne kirina, û kurkirina û kurnekirina, gûla keske sor ne dîtîna. **Gûla keske sor**, heta wê demê jî, ti kesek zêde rastî wê ne hatîya. Tenê, navê wê heya û ew bixwe jî nîn a. Lê key ji wan xwestîya. Ku key xwestibê, êdî li wir gotin dimêne li cih û kirin dikeve devrê de. Êdî, wan jî, divîyabû ku kiriba û peyde kiriba. Li ser gûla sor, gelem çîrok û çîvanok hatina gotin. Wezîran jî her devera ku çûna li wê pirsîna ku cihê wê li kuderê ya û li kuderê heya, ew çîrok û çîvanok jî hiskirina û li wan hisandina. Bi wê re, her cihê ku di wan çîrokan de navê wê buhurtîya, kirina ku xwe bigihijêne wir fêr bibin ku ka li wir heya û na jî nîn a. Lê heta wê demê, wan jî, çî kirina û nekirina, ew ne dîtîna. Piştî, ew jî, êdî bi wast û bêhêvî hatina û li wir li wî cihê ku berê lê diman, hatina wir û li wir bi bêhêvî di sekin in. Nediwêrîn ku herina qasrê jî ji tirsîna. Ku bêh ku gûla keske sor peyde kiribin ku ew herina qasrê ber key, wê key li wan

hatiba xazabê. Wan jî, ev yek dizanî. Ji xwe Keçelok jî, heta wê demê, navê wî bi gûla keske sor re di serê wan de nema bû. Tenê, bi wî êşa ku keçelok bi wan dayî jînkirin, navê wî bi wan re di serê wan de û di dilê wan de mabû bû.

Herdû wezîr jî, heta wê demê wezîrtî kriibûn. Navê wan, li welêt, yekî ku nebihîstî nema bû. Ew mazin bûn. Li ser herkesekî re li cem key diman. Gotinan, wan jî, mazin bû. Ji xwe, yên li pişt key ku welat birastî bi rê ve dibirin jî ew bûn. Bi wê yekê, gotina wan jî, heta wê demê, hertimî mazin lê hatibû hisandin. Gotin, li ser gotina wan re nebû. Lê ji nahaka û pê de, ku ew gûla keske sor ne bînin û bi wê dernekevîne ber key, wê dawîya wê rewşa wan bi heta. Heta ku hebû ku dawî li jîyane wan bihata. Ji ber ku key, hebû ku li wan bi heta xazabê û êdî bi wê xazaba ku li wan hatiyê de, serê wan bida lêxistin. Ev jî, hebû. Wan, ev jî ji berçav dût ne digirt. Li wê jî, di hizir in, di deme ku ew di hizirîn ku vegehihina li qasrê. Demek, bi wan re bi vî rengî ku bi bêhêvî û dilêşî bi wan re di buhurê. Lê heta wê demê, wan çî kirîya û ne kirina, nikarîna ku xwe bigihînenîna gûla keske sor. Ew gûla keske sor, ku bi nav û deng û li ser çîrok û çîvanok jî hatina gotin, ma wê êdî wê li kuderê bibînin û ji kuderê bînin. Bi wê yekê, ew êdî bê hêvî dibin. Wezîrtîya wan jî, ku wan gûla keske sor ne dîtiba û nebîna ji bo ku çavên key yên kor vebin, wê ji çavê xalkê biketa. Wê, êdî weke berê li wan jî ne hatiba hisandin. Wan jî, ev yek hizir dikir. Heta wê demê, tifretîyek li ser wan hebû êdî ne dihat gotina. Lê êdî ew tifretîya wan jî, wê neba. Ew jî, wê ji holê rabûba. Wê rewşa wan û ew jîyane wan ya ku wan li cem key di buhurand, wê dawî lê hatiba. Wan, di serê xwe de, ew ji xwe re dihanîn ser ziman. Êdî, wan, ew weke dawîya dunyê ji xwe re didît.

Demek, wilo bi wan re di buhurê. Piştî ku demek têve diçe, êdî ew ku li cihê xwe bibêhêvî li hevdû rûniştî na, Keçelok ku bi haspê xwe re dikeve nêzîkî wan de û ew jî wî dibînin. Ku wan, keçelok dît, êdî wan, berê xwe da keçelok, û bi ber wî ve meyîzandin. Bi meyîzandina xwe re jî, rabûna ser xwe ji cihê li ew bi hev re li hevdû lê rûniştî bûn.

Ku wezîran Keçelok bi çavê serê xwe dît, ji dêla ku pêşî ew peymanî wan ya bi Keçelok re ya li ser gûla keske sor ku wan bi hev re kiribû werê bîra wan, ew daxdana wan hat bîra wan. Bi wê yekê re, weke ku êşeke xwe bi wan re ji nû ve jîndî û zîndî kir. Piştî Keçelok, ku hinekî dîn jî hat, êdî piştî, ku ew hat û gihişt cem wan, êdî Keçelok bixwe, ji wan re got, "ha wa ya, min ji we re gûla keske sor ji bo çavên key hanî." Ku keçelok, wilo got, êdî wezîran, êşe xwe ya ji daxdanê ji bîrkirin û

kêfa wan hat. Ji kêfa, êdî ti tişteq ne hat bîra wan. Ku wan gûla keske sor *ya qalb* ku keçelok berî hingî bi xwe re hazir û amede kiribû ku bide wan, ew dirêjî wan kir û da wan. Wan jî, gûl hildan bi bazekê re, berê xwe dana bi qasrê ve û çûn. Di cih de, di deme ku ketina qasrê de, li ti derî ne sekin in, heta ku ew hatina ber key. Di deme ku ew hatina ber key, hingî, wezîran dît ku wa gelek lokman û hekim wê li cem key na û dikin ku şifayê ji çavê key re bibînin û çavên wê vekin. Ku wezîr, herdû jî ketin hundur de, êdî bi dengekî ku weke ku deng li hekiman û key bikin, gotin "wa ya, wa ya, me hanî gûla keske sor" û bi gotina xwe re gihiştina ber hekiman û gûl dirêjî wan kirin. Hekiman jî, di cih de, gûla keske sor, hildan û peleka gûla keske sor ya sor hildan û danîna ser çavê key û yeke kesk jî jê kirin û hildan û danîna ser çavê din ê key. Lê çend ku pelên gûla keske sor danîna ser çavê keske sor jî çavê key ne vebû. ..

Keçelok jî, di wê demê de, di cih de, di deme ku wezîr ji wir bi bazîne diçin, ew jî di cih de li wir li haspê xwe sîwar dibe û bi lezekê dê malê cem jina xwe. Keçelok, ku hata malê, êdî dît ku wan jina wî faqîrê wan ji xwe re rûniştîya û karekî malê dike. Heya wê jî, ji tişteki nîn a. Keçelok, ku ew gihişt malê, êdî ku jina wî jî ew farq kir, êdî wê dest ji karê xwe kişand û dev jê berda û rabû û hata pêşîya Keçelok, Hingî, keçelok jî, ku hata ber wê: keçelok, ku hata ber jina xwe, pêşî ji jina xwe zerikek av xwest. Jina wî jî, di cih de zerikek av tişî av kir û hanî û dayê ku ew vexwe. Ku keçelok, jina wî av jê re hanî û wî ava xwe vewart, êdî piştî, weke ku hinekî were bi ser xwe ve lê hat. Hingî, êdî piştî ne bi gelekî re bi jina xwe re bidest axiftinê kir. Gotina pêşî jina wê axift û pirs jê kir û got ku "ma te gûla keske sor peyde kir". Keçelok jî, gota jina xwe "herê, min gûla keske sor peyde kir. Lê rabe, xwe karbike, em bi hev re herina qasrê, emê bi destê xwe gûla keske sor bidina bavê te." Keçelok, wilo got û ma sekinî. Jina wî, di cih de, di naqabîna çavgirtin û çavvekirinekê de xwe hazir û amede kir û piştî hate ber Keçelok û gota keçelok, "dê, êdî em herin, nexwe." Ku wê wilo got, êdî piştî Keçelok, jina xwe da sekinandin wê jê re got. "deka, bisekina, ezê tişteki ji tere bibêjim" û piştî, rewşa herdû wezîran û peymana wî ya bi wan re ku wan di nava xwe de çêkiriû û tiştî ku wî hanî serê wan, gotin bi gotin, wî ji jina xwe re hanî ser ziman. Piştî ku jina wî jî, li wî hisand û piştî, êdî herdû bi hev re çûna qasrê.

De ne, key gotibû Keçelok û Keça xwe ku ew êdî newina qasrê. Ew êdî naxwezê ku wan bibînine. Di wê deme ku ew derketin û ketina ser rê

de, ev heta bîra keçelok û keçelok di cihê xwe ma sekinî. Piştire, ku ew ma sekinî, êdî jina wî jî lê sekinî û gotiyê de, "ma çi bû, çima tu sekinî di cihê xwe de?". Wî jî, ew gotina ku bavê ya ku wî bibîrkirî di wê de hanî bîra jina xwe. Jina wî gotiyê de, "tu xema nexwe, ez dizanim ku ezê çawa bikevina qasrê de, Ji derve, cihekî ketina li qasrê li derve heya, ez wê dizanim. Emê di wir ve, bikevinê de û herina heta mezele dayika min. Ku em gihiştina wir, êdî ya ji wir û pê de, wê pirr hesanî bê. Wê ciya min, wê çebike. Ew, wê êdî ji wir me bibe çem key." Jina keçelok, wilo jê re got û piştire êdî bi hev re ketina rê de û bihev re êdî li ser xwesteke jina wî, ji dêla ku ew herina devê qasrê çûna piştî qasrê û ji wir di deriyekî ku veşartî re ketina hundur de û çûn û hata ku gihiştina mezele dayika jina Keçelok. Bi hev re, ku ketina wir de û di wir de çû, êdî çûn û gihiştina mezele dayika jina Keçelok. Ku gihiştina hundurê mezêlê, êdî jina Keçelok, bi dayika xwe re rû bi rû hat. Herdû jî, ji dçtina hevdû, di wê heyemê û kêlikê de pirr kêfxweş û bi şahî bûn. Piştire, jina Keçelok, li cem keçelok, rewş hemû ji dayika xwe hanî ser ziman. Dayika wê jî, ku rewş hemû fahm kir, êdî piştire, gota keça xwe, "keça min, aha nakaha ez ji cem bavê te hatim. Herdû wezîr jî, hatin bi gûla keske sor. Ew gûla keske sor danîna ser çavên bavê te lê çavên wî nebûn. Hingî, di wê demê de, keçelok, cihê gotinê ne de jina xwe ku ew biaxivê û wî axift û ji ciya jina xwe re ji xasûya xwe re got ku "ew gûl, *qalb* bûn, min dana wan, lê yê rast jî, nahaka bi min re na. Ku keçelok, wilo got, êdî hem dayik jî û hem jina wî jî bi rûgeşî û xweşiyekê li rûyê wî meyîzandin û piştire dayika jina keçelok, ew hildan ji mezele xwe derxistin ku wan bibe ber key.

Dayika jina Keçelok, ku ew êdî bi xwe re birin ku wan bibe ber key, êdî bi hev re ji hundurê mezele wê derketin û bi rê ketin û çûn ku herina cem key. Ku weke bêhnekê di rêyeke ku di gelek beş û di ber devê gelek xûrfan ve diçû, ku di ber re hatin û buhurtin, êdî piştire tîn û digihijne beşa ku key bi gelek mirovên zane, şewirmend û aqilmendên xwe re ku lê ya. Di deme ku ew hatina û ketina hundur, de, hingî, baleka mazin hat û çû ser Keçelok û jina wî. Di wê deme ku ew ketibûbûma hundur de, dîtibûn ku wa herdû wezîr jî wê li wir in. Herdû wezîran, gûla keske sor dabû hekiman û wan danibûn ser çavên key lê çavên key nebû bû. Piştire, ku ew ketina hundur de û wezîran jî ew dîtin, êdî wezîran ji bo ku xwe ji wê şermê û zorê xilas bikin, got ku "haa, va ya, yê ku gotibû ev gûla keske sor aû dabû bû min û aqilê me ji rê bir." Hê ti kesekî, ti gotin negotî û yên ku ketibûbûna hundur ku hê ku silav dane û silav ne

hildabûn jî. Wezîran, piştire bi ser gotina xwe ve kiribû û gotibû ku "ew gûla ku wî dabû ne rast bû ya qalb bû." Piştire ku Keçelok û jina wî û dayika jina wî, hatin û li ber key û hekimên li ber serê wî sekin in, êdî piştire, Keçelok bixwe, got ku "rast a, ew gûla ku min dabû wan, ya qalb bû. Lê ya rast va ya, bi min re ya, hi ji we re dênina serçavên key û bila çavên wî vebin" Keçelok, wilo got ku gûla keske sor ya rast ji ber xwe derxist û dirêjî hekiman kir. Hekiman jî, ew gûla keske sor ji destê wî girt û piştire çavêkî key, peleka wê ya kesk û çavê din jî peleka ji wê gûlê ya sor danîna ser çavên key û piştire, deng ji key derket ku key got "êdî ez dunyê bi çavên serê xwe dibînim." Bi wê yekê, key, pîr kêfxweş û bi şahî bû. Bi wê yekê re, êdî deng gelek di nav hevdû de ji nava hemû mirovên li dora wî derket.

Piştire, Keçelok jî, hat ber key û rewşa herdû wezîran ji wan re got. Hemû rewş û serborî jî serî heya binî ji key re kir, Heta ku bahse wê daxdane qûna wan jî kir. Key, piştire hinekî hizirî di cihê xwe de. Lê hê ku ew di hizirî di cihê xwe de, dîsan ew jina pîr, ya ku berê wî ji wê nexweşiyê xilas kiribû, derketa ber key û gota key, şartê pêşî va hat li cih, lê şartê din jî, heya ji bo ku ti bi tememî baş bibe û êdî careka din tişteki din wilo newê serê serê tê. Lê ku şartê din newê li cih, wê dîsan çavên tê werina girtin. Piştire key jî ji jina pîr pîrsî ku ka ma ka şartê dî yê duyemin çi bû. Jina pîr, got ku "te, li ber keça xwe û keçelok, xirabî kir û te ew biçûk dît in û te, tevî ku sê caran teyrê Siûdê li ser serê wî danî, te keça xwe nedayê de. Ku ew herdû te afû nekin, wê rewşa te baş nebe. Lê keça te jî, afûya wê bigra. Lê di serî de ya Keçelok, bigra. Ji ber ku te xirabîya herî mazin li ber wî kir. Piştire Key, hinekî hizirî û fahm kir ku wî xelatiyaka mazin hingî kiribû. Piştire key jî, ya ku di wê demê de çi di dilê wî de hebû, bêî ku veşasê ji dora xwe hanî ser ziman û got. Piştire gota keçelok, "min afû ke, min xelatî li ber te kir lê te mazinatî xwe li ber min da nîşandin. Tê çavên min, ji raşîya ku ketibûnê de xilas kir. Ez, nahaka bi sayaserê te dunyê bi rohnî dibînim." Key wilo got û ma sekinî piştire bêdengîyek li wir di nava hemûyan de jî çêbû. Keçelok, di wê deme bêdengîyê de, rewşa xwe ya ku wê jina pîr, ji Cizîra bota, ew hanîbû wir, bi bîrkir di wê heyemê de. Di wê heyemê de, wî hemû rewş bi awayekî baş û qanc bi bîr kir. Hinekî ew jî, di wê rewşa xwe hizirî û ma. Demeka dirêj, di wê hizirîya xwe de bi hazn ma. Piştire bi qadarekê re, yê ku ew bêdengî xira kir, bû Keçelok. Keçelok, ew bêdengî xira kir û weha ji key re got di wê heyemê de. Keyê min, raste, te rast nekir. Te, xwe mazin û li ser min re dît. Te ez biçûk dîtim. Keyek, di nava xalkê

xwe de, ku xwe ji yekî jî ji wan maztir dît, hingî, ew xwe ji hemûyan maztir dibîne. Ev, tê vê wate. Êdî ez, bi bawerîm ku te rastî dîtîya û fahm kiriya. Te, ez faqîr û xizan dîtîm û te nexwest ku keça xwe bide min. Lê faqîrî, ne ew a ku di ne xwediyê malê dunyê bê. Faqîrî û xizanî jî ew a ku mirov di serê xwe de bi aqilê xwe faqîr û xizan bê. Ku mirov, di serê xwe de, faqîr û xizan bû, hingî, ew faqîrî û xizanîya herî mazin a. Ew faqîr û xizanê aqilê xwe, ku çendî aqilê mazin jî, li dora wî hebe jî, çendî ku di nav dewlemendiyeka bi aqil de jî bê, wê dîsa xizan bê. Kengî, ew xizanîya di serê xwe de ji xwe buhurand û derbas kir, hingî, ez karim bibêjim ku wê ji faqîrî û xizanîya xwe êdî xwe derbas bike û hem bi rewşa xwe û hem jî dilê xwe wê dewlemend bê.” Keçelok, ev gotin û ma sekinî. Lê key jî, û hemû mirovên zane, şewirmend û aqilêmendên li wir ên li dora key jî, bi heyîdarîyeka mazin lê hisandibûn û ji gotinên Keçelok, pîrr bi bandûr bûbûn. Piştî, di nava wanqas zaneyan de, hema bêja hemûyan jî, mafê axiftinê li ber key girt û ji Keçelok re gotin ”tû rast dibêje û maf danê de û axiftina xwe bi dawî kirin. Key jî, piştî axift û gotiyê de tu rast dibêje û hinekî dîn jî axift û piştî ma sekinî di cihê xwe de. Jina keçelok jî, bi çavna ku diçûrisandin li keçelok di nerî. Ew jî, di wê demê de ji keçelok pîrr bi kêf û dil mabû. Dayika wê jî, bi heman bi dil li keçelok dinerî. Di wê heyemê de, hema bêja hemû bal û hey li ser Keçelok bûn.

Keçelok, piştî ku ew axiftina kiribû û peyîvî bû û ew gotin gotibûn û piştî, mabû bû sekinî di cihê xwe de bi bêdengî. Lê keçelok, di serê xwe de di hizirî. Di serê wî de, ew rewşên wî yên berê, bibîr ketibûn. Ew, li ser wan bîrketinên xwe di serê xwe de di hizirî di wê heyemê de. Lê piştî bi bêhnekê re keçelok, kir ku bi axivê û çend gotinên dîn bibêje. Lê berî, key xwe di cihê xwe de ji axiftinê re dabû amede kirin û çend peyvan bibêje. Piştî key ku deng kir û kir ku bi axivê, êdî keçelokk, di cihê xwe de û di serê xwe de ma sekinî û karnekir ku bi axivê. Key, axift û çend gotinên pîrr xweş û xweşik ji dil ji bo keçelok û jina wî gotin. Piştî, got ku ew êdî divêt ku li qasrê û li nêzî qasrê bijîn. Bi wê yekê, key bîryar êdî da ku ew li qasrê bijîn. Key, ji keça xwe jî û ji keçelok jî, lêborîna xwe xwestibû. Herdûyan jî, piştî key afûrkiribûn. Lê piştî ku key bi gotinna bîryarî ew gotin gotin ku wê êdî ew li qasrê bijîn. Hingî, herdu wezîr jî, di cihê xwe de weke ku bi racifin li wan hat. Di dilê wan de, hin gûman çêbûbûn ku wê key karê wan bidê yan hineka din û yan jî, wê bide keçelok. Ew gûmana wan ya di serê wan de xelat jî derneket. Piştî, key hinekî di ku hizirî, êdî piştî ji keçelok re got, ”ji î ro pêde, ez

dixwezim ku di serwezîrê min bê û li ser serê walêt bê û walêt bi rê ve bibe.” Lê keçelok, piştire di cih de mafê axiftinê girt û weha ji key re got. ”keyê min, ez pirr spasîya xwe dikim ji bo wê dilmerdîya te. Lê va herdû wezîrên te hene. Bila ew, tûba xwe bikin, êdî karê xwe dîsa bidomênin. Bila, êdî ne xwe mazin bibînin li ser xalkê re û bila êdî xelatîyan nekin. Bila, li ser rêya rastiyê bimeşin. Bila, hertimî rêz û hûrmete wan ji dora wan re ji her mirovî re hebe. Bila qanc bin, da qana êdî qanciyê bibînin.” Keçelok, wilo got û piştire li nava çavên herdû wezîran meyîzend. Ku li nava çavên herdû wezîran meyîzend, êdî wan herdû wezîran jî, bi awayekî mahçûp û fihêtokî li nava çavên key, keçelok û mirovên din ên li dora xwe meyîzandin. Fihêt kirin. Ji ber ku wan ew kirinên xirab kiribûn û piştire tevî wê jî, di wê demê de ew qancî bi wan hatibû kirin ji aliyê keçelok ve, êdî ketibûbûna fihêtiyekê de di xwe de. Piştire, wan jî, êdî lêborîna xwe xwest û piştire sînda ku wê êdî ti carî nêhtaka xirab nekina dilê xwe de û bi nêhtaka xirab nêzî ti kesekî nebin. Piştire key jî, li ser gotina Keçelok, ew afû kirin. Piştire keçelok, careka din mafê gotinê girt û axift û wê carê weha ji key re got;

”Keyê min, ne ji xwe ez wezîrekî mîrê bota ma, ku ti key û mazin li ser wî re xwe nabînin û nîn in. Ew mazinê min û keyê min a. Mîrê min a. Jêre, mîrê rastiyê jî tê gotin.” Piştire keçelok, serborîya xwe hanî ser ziman ji key re. Piştire, ku Keçelok, serborîya xwe jî hanî ser ziman êdî piştire bêhtirî Keçelok, ket berbale key de û careka din, key, li ber keçelok axift û wê carê jî lêborîna xwe dîsa jê xwest û piştire ji xwe re got, weha got key”, Min çî kiriya, min xirabîyaka mazin kirîya. Min afû ka. Afûkirin ji mazinatiyê ya.” Key, wilo gotibû û mabû bû sekinî. Piştire, êdî keçelok jî, ew afû kiribû û piştire, key, ferman dabû ku ji bo keça wî û Keçelok, şahîyaka ku 40 rojî bidomê bi dewetî ji wan re bike. Piştire, şahîyê jî, dest pê kiribû. Di deme ku Keçelok û keça key zewicî bûn, dewete wan jî, ne hatibû kirin. Vêca, nahaka mazin û bi zaro, deweteka wan hatibû kirin. Keçelok jî, di wê demê de di serê xwe re, ew jina pîr, ya ku ew serborî, di serî wî de dabû derbaskirin, hatibû bû bîra wî. Ew, di serê xwe de dihizirî. Di serê wî de, tenê ew jina pîr hebû. Piştire, li ser wê hizirkirina bi wî re, weke ku dunya li berçavên wî xawr bibe lê hat. Keçelok, ji xwe re got, ”êdî çî dibe” û ji cihê xwe rabû ser xwe di wê demê û kêlikê de.

Keçelok, ku ji cihê xwe rabû, êdî piştire, ji cihê ku ew li ser pîyan ku lê sekinî bû, weke dû û an jî sê gava bi pêşî xwe ve çû. Lê di wê heyemê de, ew weke ku ji berçav wînda bû. Di wê demê de Keçelok, xwe li cem jina

pîr, ya ku wî hanîbû wir û demê û ew dem û jîyan bi wî dabû bû jîn kirin. Ku Keçelok, xwe li cem jina pîr dît, êdî piştire bi wê re axift. Piştire, di wê dem û kêlikê ku cara pêşî jina pîr ew şandibû, di wê dem û kêlikê de, wî xwe li cem jina pîr dît. Ew yek, ji wî re di wê heyemê de pîr *xarîb û acêb* hat. Ji ber ku li ser wê dem û kêlikê re, pîr sal û dem buhurî bû.

Keçelok, di wê demê û jîyanê de, jîyane hema bêja derbas kiribû. Bi keça key re zewicî bû. Êdî weke ku ew ji wê xizaniyê xilas bû bû û key derîyê xwe û yê qasrê ji wan re vekiribû levhatibûn, êdî piştire, ew hatibû û ji wê demê û ji wê jîyanê weke ku derketibû û hatibû cem jina pîr. Keçelok, ku hata cem jina pîr, û wî xwe li wir dît, êdî piştire wî bergeke ji xwûdayê re xwe kir.

Jina pîr, piştire li ber Keçelok axift û ê re got ku "min tu hanî yî vir nûhaka." Piştî ku wê ev gotin got, êdî piştire ma sekinî. Keçelok, hinekî bi çavên şaş matî li jina pîr nerî. Di wê demê de, keçelok, êdî xwe li jîyane xwe re asayî dîtibû. Ew jiyane ku wî di wê demê de wilo jînkiribû, jê re weke xewnekê hatibû. Weke xîyalekê lê hatibû. Wî, wilo di xwe de hîs dikir. Lê jê re, di wê demê de ne weke xewn bû. Jina pîr, piştire, li ber keçelok sekinî û jê re got, "ma te çi ji wê serborîya xwe ya ku te buhurand, te fahm kir, te jê derxist? Jina pîr, wilo got û pîrsî û ma sekinî. Keçelok, li ber wê pîrsê ji dêla ku bersiva pîrsa wê bide, gotiyê de, ma ew xiyalek bû û yan jî rastîyaka jîyanê ku min jîn kiribû bû? Ku keçelok, ev gotina bi pîrs ji devê wî derket, êdî jina pîr, jê re got, "ew rastîyek bû, min bi te da jîn kirin. Lê xemê nexwe, çendî ku nahaka tu li vir î jî, ew jîyane bi wê demê û bi te re wê bidomê. Weke ku tu li wir î, wê bidomê. Tê, weke ku tû li wir bûyî, tê li wir bijî. Lê tê di rastîyê de ne li wir bê." Jina pîr, wilo got û ma sekinî. Lê keçelok, hinekî ev gotinên jina pîr di serê xwe de bir û hanîn, lê weke ku wî ji wan zêde ti tiştêk fahm nekiribê, li nava çavên jina pîr meyîzend. Jina pîr jî, wilo jê fahm kir û fahm kir ku wî bi tememî ji gotina wê tiştê ku wê xwest ku bi wî bide fahm kirin bi gotina xwe ya di wê demê de ku ji wî re got re wê fahm nekir û têngihişt. Piştire, jina pîr, gotinên xwe di fahmkirina wan hê fesîhtir (safitir) kirin û ji wî re hanîn ser ziman. Piştire jina pîr, weja careka din weke ku gotinên xwe dubara bike, ji wî re hanîn ser ziman: "meyîzêne û min baş fahm bike. Min ev got. Ku tê li vir bê, ezê tiştêkî ku bide bidima jîyan kirin. Lê ew jîyane ku te bi keça key re jîya, ew êdî heta dawiyê bi te re çû. Wê êdî ew jîyane, wilo bimêne." Jina pîr, wilo got û careka din ma sekinî. Keçelok, wê carê, ku bi tememî baş û qanc fahm nekiribê jî, lê wê carê, tenê di serê xwe de bi dest hizirandinê kir û

hewlda ku wan gotinên jina pîr baştir fahm bike. Jina pîr, jîyanek bi wî dabû bû, jîyan kirin. Piştî ku jina pîr, wilo gotibû û mabû bû sekinî di cihê xwe de li ber wî, êdî piştî ku Keçelok jî, hinekî di cihê xwe de bi bêdengî ku di xwe de di hizirî hizirîbû, êdî piştî pirsê di w hizirkirina wî de, di serê wî de çêbû bû, û hanîbû û wî xwest ku wê ji jina pîr bi pirsê. Piştî, Keçelok, weha ji jina pîr pirsî. "Dem ku me çavê key vekir û di jîyane xwe de ji xizaniyê xilas bûm bi jina xwe ya keça key re û ke êdî çavên key jî vebûn û piştî, te ez hanîm vir û vê demê, vêca, wê nahaka ji vir û pê de, li wir çî bibe û bê serê me? Keçelok, wilo pirsî û ma sekinî. Piştî, jina pîr, weha pirsî wî dayê de. Ezê hemû tiştî ku ti têde bijî bite bidima jînkirin, tê gelek tiştên din jî bijî. Lê êdî jîyane wir, heta dawiyê, wê wilo bi xweşî herê ji we re, heta ku win bimir in. Jina pîr, wilo got, û ma sekinî di cihê xwe de. Keçelok, weke ku ji xewnekê rabê ser xwe lê hatibû. Jina pîr, xiyalake mazin bi wî dabû bû jînkirin. Wî, êdî wilo ji xwe re got. Lê hemû tiştî, wê jina pîr, bi efsûn û sêhra xwe dabû bû çêkirin. Keçelok, di wê demê de, li ser wê deme xwe ya jîyanê hizirî. Ew dem, di wê deme ku ew li cem jina pîr sekinî jî bû, weke xewneke ku wî hemû bibîr dikir û di hişê wî de bû, bi bîr dikir û di bîr û hişê wî de bû. Keçelok, piştî li ser wê demê û dîtî ku kirinên xwe pîr hizirî. Çûbû bû, qasra keyê qaşayê û li wir bi ejderha re hatibû ber hevdû. Keçelok, ew di wê demê de pîr di bîra xwe de bibîr hanî. Hanîna gûla keske sor, hata bîra wî. Di wê deme ku ew wilo di xwe de di serê xwe de di hizirî, jina pîr, lê dinerî. Weke ku hizirkirina wî ya di serê wî de ku ew li ser di hizirî, di wê demê de wî didît. Keçelok, di wê deme de ku farq kir ku bi bal nerîna jina pîr li ser wî ya, êdî wê di cih de hema wilo ku hatibû hişê wî, ji jina pîr pirsî ku "ma gûla keske sor, ez karim li kuderê bibînim?". Jina pîr, weke ku bizanibê ku wê keçelok, wê pirsê jê bike, lê nerî. Piştî gotinaka kin ji devê jina pîr derket. Ew jî ev bû. "Gûla keske sor, tenê li çiyayê Sipî li gûlistana qasre keyê qaşayê heya." Keçelok, jina pîr, weke ku wî jînkirî û di serê wî de heyî, bersiv dabû. Ji wê yekê jî, hinekî acêmayî mabû bû. Ew, di wê demê de ku rast bî û an jî xiyal bê ku jina pîr bi efsûna xwe bi wî dabûbê jînkirin, di wê deme ku ew li wir jîya, ew çûbû bû qasra keyê qaşayê û ji wir gûla keske sor ji bo vekirina çavên key hanîbû. Keçelok, êdî di serê xwe de weke ku bi xwe re bikeve nakokîyekê de ku bawer bike ku wî jîyanek jîyabû û an jî jina pîr, bi wî xiyalek bi efsûna xwe dabû bû jînkirin. ..

Keçelok, piştî demeke dirêj bi xwe re û di xwe de hizirî û hazinî. Jina pîr, weke ku di dît ku keçelok, di serê xwe de çî dihizirî. Weke ku wê

didît ku keçelok, di serê xwe de li ser çî di hizirî. Keçelok, di wê demê de, demeke dirêj hizirî. Piştire, jina pîr, dîsa mafê gotinê hilda û weha ji ji Keçelok re careka din hanî ser ziman;

"Min, di serî de, ma ji te re gotibû ku ez Cin im. Ez karim hemû tiştî bi te bidima jin kirin. Ji bo me, afirandin, hertimî biderfet a di hundurîê jîyane ku xwûdê afirandîya de. Ne te navî wî bihîstîya. Nebî Sûleyman, bixwe jî, ew jî bawerîya li xwûdê ya. Navê xwûdayê wî "xwûdê" ya. "Xata nebî Sûleyman," ne ti dizanê ku heya. Ti kesek ji mirovan nikarê ser re bi buhurê. Di deme ku li devê derîyê xanîyekî weke xîzkirin, ji bo ewlatiyê û ku ti ajalên xatarnak ên weke mar û tûpişkan ku nekevina hundurê xênî de, wê ew jî, wê xatê derbas, nekin. Xwûdayê wî xwûdê, ew qûdret dabûyê de. Ew, nebî bû, û ne ti dizanê ku di nava me de jî, xwediyê qûdret û hêzekê û rêz û hûrmetekê bû. Bawerîya li wî hebû. Ku wî xwestiba, di şerekî de, em jî karibûn bibina şerwanên wî û bi wî re şer bikin. Ne te bihîstîya, ew şerê mirov û Cinan ê ku bûbû. Di wî şerî de, me jî û mirovan jî gelek windahî dan. Lê piştire, levkiribûn bû. Ew levkirina, bi peyman a û mohra wî li bin a ku wî ti carî cin û mirov şerî hevdû nekin û wî ji wî peymanê ne buhur in. Ev ya di nava me de ya. Ne xalaka wê peymanê hebû ku efsûn, di demekê de, êdî piştire wê ne hatiba kirin ji bo xira kirinê. Wê hertimî ji bo avakirinê biheta kirin. ..."

"Ez, vê jî bibêjim. Ez, biefsûn im û ti çî bixwezê karim bikim û bidima kirin. Ew hêz û qûdrete min heya. Ma tu dizanê ku Cinak, ji karîna ku xwe kirina dareka mazin, û ji wê xwekirina çiyayekî herî bilind û xwe kirina zilikeke ku li şûn palayîtîyê maya û hwd, karin xwe bikina hemû tiştî de. Ev yek, weke qûdretê bi me re heya. Bi vê yekê re, jîyanekê bi te re bidima jîn kirin, û careka din, te bînima wê destpêka ku te ew jîyan jînkirî, weke ku nahaka min bi te re kir. Lê hemû tiştê ku te jîn kirin ku di serê xwe de bê û di xiyalê xwe de bê û di jîyane xwe de bê, wê cerb û fêreke wê hertimî di serê tê de hebe. Carna ku heya ku tu farq nekê jî. Lê ew fêr û cerb, wê ji gotinên te re temen û bin bê. Vê jî, bizaniba. Mirovê bizane, mirovê ku karê xwe serwerî demê û dewranan bike ya. Min, ev jîyan di xiyale te de û di serê te de weke rastiyê da jîn kirin. Lê nahaka meyîzenê, ku nahaka dîsan tu li cem mîn î. Lê ku di wê jîyanê de ba, nahaka tu yekî ku li ser nîvê temenê xwe re bûyî. Min, ew bi te da jîn kirin. Lê ez vê jî ji te re bibêjim. Weke mirovan ku bûna xwedî bajar û dîyar, em jî, xwedî bajar û dîyar in. Were, vêca, nahaka ezê te bi xwe re bibima cihekî ku te di jîyane xwe de hîç ne dîtî. Ku mirov, heta nahaka wê tenê di gotinên xwe de tînina ser ziman lê ku wan ew der ne dîtîya.

Ewder, ne cih û warekî ku lê mirov dijîn. Ew bajar û an jî cîwar, cîwarê me ya. Yê me Cinan a. Li wir,, tê wilo zêde mirovan ne bîne. Lê ez ji ter bibêjim. Hinek, mirovên din jî ku weke te heya wan ji dunya me heya û em dîtina û bûna xwediyê wê qûdretê hene û ku karin werina nav me hene. Tê wan jî bibîne. Lê ev vê jî, ji te re bibêjim. Çûna wir û ji wir, di nav mirovan de hanîna li ser ziman di civatên mirovan de qadaxa ya. Yê ku hatibê nava me û ew der dîtibê û piştire ji mirovan re bîne ser ziman, wê tiştina mazin ên xirab werina serê wan. Ku ti jî, piştire ku tu vegeyeyê, nav mirovan û te li dunyê ji wan re hanî ser ziman, wê heman xirabî, were serê te jî. ..”

Jna pîr, ev gotin ji Keçelok re gotin û piştire êdî ku çend gotinên din jî bi ser gotina xwe ve kir, êdî piştire ma sekinî û bêdeng bû û çavên xwe li ser keçelok raq kirin.

Keçelok, piştî ku jina pîr wilo jêre got, êdî ma sekinî di ichê xwe de. Wî, xwe li bayê jina pîr berda. Ku wê, ew bi kuderê ve biriba û biriba kuderê wê ew çûba wir. Bi wê yekê re, êdî jina pîr, wî xwe li bayê wê berda. Demeka ku ne zêde dirêj ku bi wê demê ve çû, êdî Jina pîr, keçelok da dora xwe bira hundurê mezeleke din. Li wir, ku mirov dimeyîzend(diayişand) li hundur, Mirov didît ku aliyekî, mezêlê ku nivê mezele digirê nava xwe, rohnî didiyê de û pirr rohniya, lê aliyekî wê, ji ber ku zêde rohniya ku weke ya ji şibakayakê tê û dide hundur, nadê wir, wî nivîyê din, êdî ew nêvî raş maya. Keçelok, wê yekê, di cih de bale wî kişand. Keçelok, di deme ku bi jinê re ket hundur de, êdî jinê ew bir û li nivê mezele di rex xwe de da sekinandin. Piştire bi hev re ku li cem hevdû ku senîna, weke ku êdî di wê demê de ew aliyê raş û yê bo rohnî, weke ku bi ser hevdû de werina li wî hat. Keçelok, ku karkir ku ji jina pîr wê bibêje ku herdû alî weke ku biser hevdû de hatin êdî di cih de ji wir weke ku êdî çûn û xwe li cihekî din dît in. Di deme ku ew cihê ku çûnê de û xwe lê dîtî jî, pirr mazin û ne hundurê mezelekê bû. Derveyîyek bû. Li wir jî, ne çol lê berbajariyek bû. Keçelok, ew yek, di wê demê de di cih de farq kir. Ji wê yekê jî, di cih de pirr şaş û mat û acêmayî ma. Keçelok, hê ku li mezêlê bûn, ew kirina wî ya ku wî kiribû ku gotinê bibêje ku negotibû û gotina wî di qirika wî de mabû, di wê heyemê de jî, bi wî re bû. Di wê heyemê de jî, wilo di rewşa xwe de bû. Li hemanê bû ku gotina wî ji devê wî derketana. Lê gotina wî, ji devê wî derneket. Bêdeng ma û bi wê bêdengîyê bi çavna raq û şaq li dora xwe bidest nerînê kir. Weke ku jii dunyeyekê werina dunyekeke din lê hatibû. Ku hatibûbûna wî, êdî jina pîr û keçelok, weke demekê li hevdû bibêdengî mabû. Dohnê jina pîr li

keçelok bû. Weke ku li wî nerî. Lê keçelok, weke ku ne di wê farqê û heyê de bû.

Ku hinekî, wilo man û ew şaşî û matmayîtî keçelok ji ser xwe avêt, êdî piştê jina pîr, berî ku ew gava xwe ji wir bi avêjin û ji wir herina hundurê wê navenda ku weke bajarekî mazin li berçavên wan dihata xûyakirin. Jina pîr, gota keçelok, "ev bajar û dîyar, bajar û dîyarê me Cinan a. Ez, vê ji te re bibêjim. Lê vê jî bizaniba ku di deme ku tu ketî nava bajêr de li nava çavên yên ku werina ber te ne nere. Çavên wan, raşika wê, ji dêla ku weke ya mirovan raş bê sor a. Vê jî bizaniba. Yê ku raşika çavên wan sor bê, ew Cin in. Li nava çavên wan ne nere. Ku te nerî tê bi keve bin bandûra wê de û êdî tê ti carî nikaribê jê xilas bibe. Tê êdî heta ku tu sax bê tê girêdayî bimêne. Vê yekê jî, bizaniba. Ji cem min jî, ne vaqatiha."

Jina pîr, wilo gota Keçelok, û piştê bi hev re ketina rê de û meşîn. Her gava ku Keçelok di avêt, bi wê re ne carekê, belkî deh caran dilê wî zêdetir diavêt. Keçelok, niza bû ku wê rastî çî bihata. Wê çî bi hata serê wî- Jina pîr, ew dibîra kuderê, wî niza bû û di derbarê wê de jî, di serê wî de ti tiştê nebû. Lê jina pîr, weke ku dizanî ku ew diçê kuderê. Wilo, ji xwe bi êmin, wê gavên xwe li pêşîya xwe diavêtin. Keçelok, ev yek, bi jina pîr re farq kir. Jina pîr, di wê demê de ji yeke ciwantir zûtir û leztir dimeşîya û gavêna diavêtin. Ew, li ser xwe bû. Gavên wê yên ku diavêtin, pîr ji xwe bi êmin bûn. Bi wê yekê re, keçelok, hem li rêya xwedinerî, hem li jina pîr dinerî û hem jî di serê xwe de dihizirî û mereq dikir ku diçîna kuderê. Lê di derbarê wê de, di serê wî de, di wê heyemê de ti tiştê nebû. Keçelok, tenê, bi wê re li bayê wê dimeşî û ew bi hev re dimeşîn û diçûn. Wilo weke demeke dirêj bi hev re dimeşîn. Heta ku ew bi hev re têne ber nêzî hundurê wê navenda ku bi ber wê ve diçûn tên. Ku hatina ber wêderê, êdî weke ku li pêşîya wan, hebûna mirovan zêdetir bibe li Keçelok hat. Piştê ku hinekî dîn hatin, êdî bi hev re hatin û ketina ava bajarekê ku weke ku hingî mazin a bêserûbin a. Lê hingî jî, xweşik û sipahî bû, ne dihat gotin. Keçelok, di bin bandûra wê xweşikatiya ku wî didît de mabû. Tenê hema wilo wî li dora xwe dinerî. Li wê xweşikatiya ku li berçavên wî diket dinerî. Weke bêhnekê wilo dimeşîn û têne ber avahîyaka ku pîr bilind. Hingî bilind bû, weke ku mirovan serê wê ne didît. Keçelok, li ber wê bilindahiyê, xwe pîr bêhêz hîs kir. Lê xwe neberda. Di wê heyemê de, bêhtîr, xwe bi jina pîr ve girêdayî hîskir.

Bi hev re ku hinekî din meşîn, êdî piştê, hatin û hatina berdevê derîyekî ku pîr xweşik bû. Te digot ku qey ji zêr hatîya çêkirin û binaqş

hatîya xamilandin. Keçelok û jina pîr, bi hev re, hatin û li ber wî derîyî sekin in. Lê bêî ku li derî bixin, derî weke u hinek jêre bibêjin, li ber wan ji wan re ji xwe re vebû. Keçelok, ji wê pîrr ma acêmayî. Ji wê, hindik, mabû ku wê dilê wî bisekinîyana hingî, di singa wî de bi lez û zû lê dide.

Keçelok û jina pîr, piştê ji devê wî derîyî buhurtin û çûn û ketina hundurê de. Ku ketina hundur de, êdî weke ku bi tememî têkiliya wan ji derve ji dunyê were û qût bibe lê hat. Lê ku ketibûbûna hundur de û piştê, êdî derî ji xwe re, dîsa pişt wan re hatibû girtin. Piştê ku ew ketina hundur de, êdî piştê di hundur de, hinekî din, weke ku di hawşê de meşîn. Lê hewşaka mazin bû. Li nivê hawşê jî, taxtekî ku pîrr mazin bû vedayî bû. Keçelok wî taxtê vedayî û pîrr mazin ê li nivê hawşê, pîrr mazi bala wî kişand. Di deme ku di hawşê de di buhurt in, wî tenê li wî taxtê mazin nerî.

Keçelok û jina pîr, bi hev re çûn û ketina hundurê xanîyekê ku nekêmî qasrê mazin bû. Ku ketina hundurê wê de, êdî weke ku di hundurê de winda bibin li wî hat. Hundûrê jî, pîrr mazin bû. Ku ketina hundurê de, lê ku hê wilo zêde pêde neçûna, di cih de li pêşîya wan, jinaka ciwan ku mirov guneh dikir ku lê binerîyana hingî xweşik û sipahî bû ku weke ferîşteyekê bû, derketa pêşîya wan. Ku keçelok, ew dît, êdî di cih de, bale wî çû ser wê keçikê. Ew keçik, weke ku jê re zêde beyen ne hat. Weke ku wî ew li derekê dîtîbê lê hat. Lê di serê xwe de, çendî ku lê hizirî, wî tê dernexist ku wî ew li derekê dîtîya û yan jî ne dîtîya. Jina ciwan, ji wî re pîrr nas dihat. Lê wî, tê dernaxist ku ew li kuderê dtiya û an jî li kuderê ew rastî wê hatîya. Jina ciwan, hat û li ber wan sekinî. Jina ciwan, ji jina pîr re got, ”yadê, win zû ne hatin, win hinekî dereng ket in, çima(?” û ma sekinî. Keçelok, ji wê gotina jina ciwan, weke ku wî fahm kir ku ew jina ciwan keça jina pîr a. Lê ji wê ne êmin bû di serê xwe de. Ji bo ku ew ji wê êminba, divîbû ku wî ji devê jinê jî bihîstiba ku ew keça wê ya. Lê ne hingî, ne jî berî hingî, keçelok, ji devê jina pîr, di derbarê wê jina ciwan de ti tiştê ne bihîstibû.

Piştê ku jina ciwan jî gihişt wan, êdî bi hev re, hinekî meşîn û hatin û gihiştina mezeleke rûniştinê ku mirov guneh dikir ku lê nerîba hingî xweşik û xweş bû. Pîrr xweşik û jidil hatibû rayîxîstin. Ku mirov çî xwestiba ji dil, têde weke ku hatibû bicih kirin. Li ser hêtên wê, xalîçeyên naqşkirî hebûn. Xalîçeyeka ku wêneyê Şahmaran, pîrr mazin li ser hatî naqşkirî, li nivê hêtê mazin yê ku mirov berê xwe bidayê de jî hatibû dalaqandin. Ku mirov lê dinerî, berê mirov bi çavên mirov re diket wê de. Xalîçeya ku li ser wêne Şahmaran hatibû çêkirin, mirov karê bêjê

ku hêtekî ku pîrr mazin bû û nivê wê bêhtir girtibû. Wêne Şahmaran, di deme ku hatibû çêkirin, bi teybetî çavên wê, taca li ser serê wê û gardanîya di sûkra wê de, pîrr xweşik û bi bal li ber disekin in. Lê herî zêde, çavên Şahmaran, bi bal û hey bûn. Ku mirov li ber wê dirûnişt, weke ku ew bi wan çavên xwe yên mazin re li mirov bînerê li mirov dihat. Weke ku ew çavên wê, ne çavna naqşkirî bûn, ew çav çavna ku jîndî û zîndî bûn û mirov didîtin di wê heyemê de. Ew hîs û hîsyar bi mirov re û li ser mirov didan çêkirin. Keçelok, ji ber ku di bin bandûra wê nerîna wê de mabû bû, êdî piştî, demeke dirêj, hema wilo berê wî ketiyêde û ku berê wî ketiyêde, êdî bêî ku ew çavên xwe ji wê nerîna Şahmaran qût bike lê neribû û bi nerîna xwe re jî çûbû bû. Keçelok, wilo weke demekê mabû bû bi xwe re. Piştî ku demek têveçû, êdî yê ku ew bale wî ji ser şahmaran bir jî, jina pîr bû. Jina pîr, deng da û gota Keçelok "ev jina ciwan û xweşik, keça min *Diljîyan* a. Jina pîr, ku wê wilo got, êdî jina ciwan jî hat wir û li berçav ma sekinî. Weke demekê wilo ew ma sekinî. Lê heta wê demê jî, wilo zêde, axiftina wê nebûya. Car bi car, ku hin gotinna kin ji devê wê derkevin û hewd. Ji wê û pê de, wilo zêde, ti gotin ji bo axiftinê jî ji devê wê dernekevin. Lê piştî wê gotina jina pîr ya ku wê bi wê gotibû ku ew keça min *Diljîyan* a, êdî piştî bale wî ji ser wêne Şahmaran xişiqî bû li ser wê. Keçelok, weke demekê lê nerî. Ew jinaka ciwan ya pîrr xweşik û sipahî bû. Çavên wê jî mazin bûn. Pova wê, raş û li noqa wê disekinî. Povaka wê ya pîrr gurr hebû. Dibêt ku pova wê, ji noqa qê jî di buhurt, hingî dirêj û gurr bû. Wê jina ciwan, pova xwe kirbû du beş. Beşek li aliyê çapê û beşa din jî li aliyê rastê bû. Lê di nivê serê xwe de ku di nivê piştî wê de li ser kirasê wê de xwe diberda li xwerê jî, du kezîyên ku hatibûbûna hunandin di ber hevdû de dihatina xwerê. Herdû kezî jî, hinekî stûr dihatina xûyakirin. Li herdû aliyê kezîyan jî, povan wê ya vekirî ku ne hunandî hebû û wilo ji xwe re vekirî bû..

Jina ciwan, pîrr xweşik bû. Pîrr jî xweşik, wê xwe û bêjna xwe girêdabû bû. Cilna pîrr xweşik lê bûn. Lê çend ku ew demek bi ser wê ve çûbû bû jî, wê heta wê demê, wilo zêde ti axiftinên mazin ji wan re ne kiribû. Tenê, di deme ku ew hatibûbûna hundûrê malê de, wê ew pêşwazî kiribûn. Di wê demê de, du an jî sê gotin ji devê wê derketibûn û hewd. Ji wê û pê de, ti axiftin, di naqabîna wê û wan de nebû bûn. Piştî ku ew ji xwe re rûniştibûn, di wê demê de jî, ne di axift. Keçelok, hinekî, weke ku di xwe de bi bawer bû ku wê ti tiştek bi wî ne hatiba. Bi jina pîr, bawer bû. Ji ber wê yekê jî, heta ku ew li cem wî bû, hinekî ji xwe bi bawer bû.

Ji wê bi bawer bû, êdî wê ti tiştêk ji wî newê kirin. Keçelok, lê pîr bi hizir bû. Di hazinî. Gelek tişt û rewşên ku wî fahm ne dikirin di wê demê de derdiketina ber wî li pêşîya wî. Wî, di xwest ku wan bi tememî fahm bike.

Ku hinekî bi wê rengê dem di buhurê, êdî piştêre jina pîr, tê û li ber Keçelok, di rûnihê û li nava çavên wî dînarê. Weke ku wê, ya di serê Keçelok, di wê heyemê de ku wî çî hizir fikir, didît. Wilo, bi wê yekê, lê nerî. Keçelok, di deme ku wê li wî nerî, ji wê nerîna wê, ew hilm jî girtibû. Ew hîs, bi wî re di wê kêlîkê de çêbû bû.

Jina pîr, bi Keçelok re bidest axiftinê kir. Jina pîr, weke ku ya di serê keçelok de di dît û fahm fikir ji wî re got; “nahaka, tu mereq dike ku çima keça min, ku ev demeke jî em hatina malê, lê wê ti gotin bi lêvnekirina û ne gotin. Tu, di serê xwe de, nahaka mereqa vê dike.” Jina pîr, ev got û ma sekinî. Piştêre Keçelok, jî got raste û got ku “ demeka ku em hatina lê min nedîya ku wê ti gotin ji dev derxistin û gotina.”Piştêre, jina pîr, ji dil axînak kişand û hinekî li ser axîna xwe re bêdeng ma, weke ku derd û kuleka mazin di dilê wê de hebe û di wê demê de bi gotina Keçelok re ketibê bîra wê de lê hat û tevgerîya. Keçelok, piştêre, nêht kir ku bi axivê û an tiştina bibêje û an jî bi pirsê. Lê jina pîr, hê ku ew ne axiftî, wê mafê axiftinê girt û weha dirêj û dirêj derd û kula keça xwe ji keçelok re hanî ser **ziman**:

-Deka, vêca li min bihisêne, ezê ji tere bibêjim. Ne dibêjin ku derd heya, ku dil dihalêne. Lê derd û kul, heya ku dil di qatêne jî di xwe de. Yê keça min jî ew a. Keçe min, lê binerê, çendî ku xweşik û bedew û li ser xwe ya. Lê binerê, ku çendî xweşik û sipahî ya. Weke tak rihan a. Weke gûlaka ku di nava avaka zelal de serê xwe hildayî û şîn bûya ya. Weke, nergizaka berbêhn a, hingî, xweşik a. Keça min, rojekê ji roja, di deme ku ew balix dibe, hê ku ji nû ve balix dibe, dildikeve yekî de û bi wî re dizewicê jî. Lê heta ku dem were, wê deme ku ew wê bizewicin, ew gelek tišta tišta weke serborîya xwe di buhurîne.

Keçe mim, piştî ku ghişt û balix bû û singên wê xwe dana der, êdî min fahm kir, ew êdî bûya jin. Ew êdî, jinaka. Êdî deme zeweca wê hatîya. Lê min, ti tiştêk ne de der û ez li ber wê bi tenê di cihê xwe de mama sekinî. Her jina ku ghişt, piştêre yek dikeve dilê wê de. Ya keçe min, di wê demê de yan hinek di dilê wê de hebûn û yan jî li hamanê bû ku hinek biketan dilê wê de. Lê keçe min, weke yeke ku ji xwe hertimî bi bawer û ku xwe daba ber çî wê pêk bihanîya gavên diavêtin û tevdirgerîya. Wê tevgerîya wê jî, hertimî, bawerîyek da min û kira dilê

min de. Keça min, piştî ku gihişt û balix bû, êdî ew bû yeke bi serê xwe. Piştire, ku hinekî dîn mazin bû, êdî bidest, derketina derve kir û ku derdiket jî, wê çûba û heta ku dem dihat danê êvarî, wê ew vegeyîya ba li malê. Piştire ku dem hinekî din jî têve çû, êdî piştire, ew çûna keça min ya ji malê, bû dayimî. Wê ew, hê sibehê ji malê derkeve. Lê ku dem bû êvar û dereng êdî wê hatiba malê. Min jî, ne dizanî ku ew diçê kuderê. Lê wê, bi hebûna xwe re û bi tevgerên xwe re bawerî jî dabû bû ku min ku ew dikarê bi serê bê. Min, ew bawerî jê girtibû. Keça min, piştire ew çûnên wê, bûna dayimî. Lê rojekê tişteke bû. Keça min, hê ku sibehê zû derketibû lê ku bûbû êvarî hê ne hatibû malê. Dem, buhurt û ne hat malê. Çend ku dem têve çû, êdî ew ne hatina wê ya malê mereq bi min re çê kir. Keça min, wê rojê pirr dereng hat malê. Lê di deme ku ew hata malê, ku min li rûyê wê nerî, min hinekî gûharîn bi wê re dît. Wê rojê, keça min, bi tevgerîyên xwe yên ku wê didana nîşandin û gavên xwe yên ku wê diavêtin, ji min re cuda hat. Wilo li min, dibêtu ku ew gûharîn, berî hingî jî bi wê re hebû, lê min farq ne kiribû. Min,, zêde bala xwe ne dabûbûyê de û ew farq ne kiribû. Lê wê rojê, min ew farq kir. Pirr jî, bala min kişand. Lê min, kir ku ez ti tişteki ne dima der. Pêşî, di wê deme ku min farq kir de, min ji keça xwe pirsî ku 'keça min, tu başî, tu derdê te nîn in', wê jî gota min 'na yadê, ti derdê min nîn in' û hwd. Ji wê bersivê pêve, ti bersivên din nedan min. Lê wê bersiva wê, ez têr nekirim. Lê min, weke ku bersiv têr bê, ez tevgerîyam. Min, nêzîkatiya xwe da nîşand û ez tevgerîyam.

Keça min, wê rojê jî sibehê hê zû, weke rojên din, derket û çû. Wê rojê jî, dîsa ku dem hata danê êvarî, êdî hat malê. Êdî ew, sibehê derketin û berêvarî hatina wê ya li malê jî, pirr ket ber çavên min de. Min, êdî mereq fikir ku keça min, diçê kuderê. Lê ku ku di hat malê jî, pirr bi kêf û şahî bû. Dilê wê, xweş bû. Min jî, ew farq fikir û didît jî.

Rojekê ji rojan, êdî min ji xwe re got ku êdî ev halo nabê û min keça xwe kira serê xwe de ku ez wê bişopênim û ez li dûv wê herim ku ew her sibeh diçê kuderê û berêvarî tê. Lê, di deme ku min wilo kira serê xwe de jî, hinekî ez li ser wê hizra xwe pirr hizirîm û hazirîm. De ne, keça min, pirr dilziz û diltenik bû. Zû, dişkest. Min jî, ji ber ku ew dizanî, êdî min kifşkir ku di serê xwe de ku ez gavên xwe pirr bi heyîdar biavêjim. Ez, nehêlim ku ew min kifş bike. Ez, wê bişopênim û fêr bibim ku derdekî wê hebe, ez alî wê bikim.

Rojekê, ku keça min dîsa sibehê rabû ser xwe û me bi hev re taştêya xwe sibehê bihev re kir û piştire, êdî ew ji malê bi lezekê ku karê xwe kir

û xilas kir û piştre êdî derket û çû. Min jî, piştre da dûv wê. Lê min, xwe ji berçavan veşart. Min ne hişt ku ne ew û ne jî kesek min bibînê ku ew li dûv keça xwe diçim û wê dişopênim. Keça min, bi carekê xwe re xwe li ber bê xist û ji malê derket û çû, ber çiyayê sipî. Çû ber çemê wê û li wir ma sekinî. Li wir jî, piştre min dît ku wa mirovekî ciwan ku heta ku di biêje ku levhatî û sipahî bû, wa bi pazê ku ew li ber a wa ew bi wir ve hat û ew li cem keçe min sekinî û piştre, hevdû himbêz kirin. Ku min, ew rewş dî, êdî dilê min, hê bêhtirî zûtir û bileztir bidest avêtina xwe kir. Ti nebe, keça min, û wî mirovî hij hevdû kirina û bi hev re heta ku zeweca xwe jî kirina û male xwe jî ava kirina. Lê keça min, dibêt ku ji tirsê bê û an jî ji tiştina din ên di serê wê de bê, ji min re ne gotiya. Piştre ku ew gihiştina hevdû, êdî ku mirov bazê xwe li wir hişt, êdî bi hev re, buhurtin û hinekî ji wan wir de ku malek hebû û ku ew mal jî male wan bû, çûna wir. Pazê wî mirovî li wir ma. Lê keça min, bi efsûnekê kiribû ku paz, ne çina ti derî, û li wir bin. Bi wê yekê xem di dilê wan de nebû. Mirov jî, di zanî ku keça min, acinî bû. Heya wî ji wê yekê hebû.

Piştî ku çûn û ketina hundur de, êdî li hundur bi hev re, henek kirin, ku çî were aqilê te ji bo ku dilê hevdû xweş bikin kirin. Deme xwe, wan, heta berêvarî, wilo buhurand. Piştre ku dem hat berêvarî, êdî bi hev re careka din hatina cem paz û keça min ji wir, xatir jê xwest û hat malê û kurik jî bi pazê xwe re berê xwe da malê û çû malê. Piştî ku keça min kir ku ew were malê, êdî min destê xwe ji yê wê zûtir girt û ez berî wê hatima malê û weke ku ti tişteyê nebûyî, ez tevgerîyam. Piştî ku ez hatima malê, êdî piştre ne bi gelekî re, min dît ku wa keça min jî, hat malê û wê jî, weke ku ti tişteyê nebûyî bi asayî tevgerîya û ku hat malê, êdî li malê, bidest bi kar û barê malê ve çûnê kir. Lê min, ti tişteyê, di wê demê de ne got û ne jî da der. Lê ez di serê xwe de pirr di hizirim. Gelo çima, keça min, ji min re negotibû. Gelo, ji min tirsîya bû ku ez tiştina jê û ji mirovê ku wê hijê kiribû bikim. An jî, tiştina din, .. Ez, bi wê yekê hizirim û di deme ku ez hizirim jî de, gelek hizir û tişt hatin û ketina serê min de. Lê min, yek jî, rast nedît. Lê min, pirr jî, di xwest ku fêr bibim ku ka çima keça min ji min re heta wê kêlîkê bahs ne kiribû. Yan jî, ew demeke ku ne dirêja ku ew bi hev re na, wê ji min re bahs bike. Ev hizir jî, di wê demê de hat û ket serê min de. Lê dîsa, ez neêmin bûm ji wê hizra di serê xwe de. Min, di serê xwe de, çî hizir dikir, piştre di derbarê wê de di serê min de bi min re ne ewlabûnek çêdibû. Dilê min, di xwest ku gotinek jî bê, ji xwe his bikim. Ji ber wê yekê, êdî ne ewlabûn, bi min re çêdibû. Keça min, ku roj hat roja din, êdî weke ku ti tişteyê nebûyî, wê,

dîsa kare xwe kir û çû û bi wî re hevdîtin kir. Min, wê rojê jî, ew şopand. Weke roja berê çi jînkirin, di wê rojê de jî hata ku roja xwe bihev re bi dawî kirin, jîn kirin û piştire ji hevdû qûtbûn û ew hat malê.

Ev rewşa keça min, weke demekê min ew şopand. Rojekê û rojan piştire, min kira serê xwe de ku ez keça xwe hildima berxwe û bi wê re li ser wê rewşa bi wê re bixivim. Lê piştire ku demekê min li wê nerî û min dît ku ew pirr bidil û şahîya di xwe de, êdî ez tirsîyam ku deme ku ez wê bikim, heya ku ez wê biêşenim. Ji ber vê yekê, ez mama sekinî ku ew êdî ji min re bibêje. Keça min, bi rastî jî, ku divêt ku ez ji dil ji te re bibêjim, ew pirr bidil û şahî bû. Ew, dilxweş bû. Her ku dem têve diçû, êdî min di xwe de hizir kir ku ka çima ew bi min re naxivê. Gelo, sedeme wê çi ya? Min, li ser wê pirr serî wastand. Lê min, ti sedem, di serê xwe de di wê demê de kifş nekir.

Bi wê yekê re bi ser wê rewşê re, demek buhurt. Êdî, di wê deme ku buhurt de, min kira serê xwe de, ku ez bi keça xwe re bipeyivim. Ji ber ku min dît ku wa ew bi min re naxivê û nakê ku ji min re tiştêkî bibêje. Êdî min, kira serê xwe de ku ez jê bipirsim. Keça min, ji xwe re bi yekî ku wê hijê kiribû re male xwe ava kiribû. Dunya xwe ava kiribû. Piştire bi demek ser wê rewşê diçê, êdî demek têve diçê, keça min, rojekê ji malê diçê û demeke dirêj nayê malê. Ew çûn û ne hatina wê ya li malê, tam rastî wê roja ku min kiribû ku ezê bi wê re bixivim. Wê rojê çûbû bû û êdî ne vegeîya. Rojek, du roj, sê roj, çar roj, û hwd, roj, yek bi yek bi ser ve çûn, lê keça min, ne vegeîya li malê. Ji wê yekê, berî ku ez rewşê di serê xwe de hinekî li ser bihizirim, ez di serî de hinekî li wê bi hêrs bûn di xwe de. Min hingî, ji xwe re got, ”ku ew hat malê, ezê bi wê de bixaydim. Ezê jê re bibêjim ku êdî tiştêkî wilo nekê. Hem, pêşî berî hingî, çi kiriya ji min re negotîya. Piştire, çû û ne vegeîya. Piştire ku ez hinekî din hizirim, êdî ez di serê xwe de gihiştima wê hizrê ku, nexwe, divê ku wê kifşkiribê ku min rewşa wê fêr kirîya û piştire min kiriya ku ez bi wê re bixivim û wê jî, ev kifşkirîya, êdî çûya û ne hatiya. Min jî, ez zan kir. Piştire, li ser vê yekê û hizrê, min di serê xwe de kifş kir ku ezê li dût wê neçim, heta ku ew bixwe were malê û rewşa xwe ji min re bibêje.

..

Piştire, li ser wê rewşê demeke pirr dirêj ya ku ez ji te re bi heyvan bahsê bikim buhurt. Tam, pênc heyv li ser çûna wê re buhurt in û ew ne hat. Lê ez hê jî li bendî wê bûm. Rojên min, êdî ji min re weke salan dibûn û diçûn. Çima, êdî ew ne vegeîya male xwe? Min hingî, di serê xwe de birûhanî û min ji xwe re got ku ”deme ku wê ji min re got, ezê

pêde jî, ne xayîdî bam.” Ji ber ku dilê min, pirr bi wê ve bû. Ew weke tak rihan bû.

Piştire êdî min xwe ne girti û rojekê min kira xwe de û ez çûma wêdera ku cara pêşî, ez li dûv keçîka xwe çûbû bûmê de. Ez, çûma wir, û li wir mam û min li hewirdorê nerî, lê min ti kesek jî nedî. Piştire, di gera xwe de, ez çûma male ciwanê ku keça min hijê kiribû. Ku ez çûma wir, êdî min dî ku wa ew û keça min, wê li hevdû rûniştî na. Lê keça min, wa ûrê(zikê) wê, wa li ber devê wê ya. Li ber rojên xwe ya ku jê re zaroyak çê bibe. Ku min, keça xwe wilo di wê rewşê de dî, êdî bêî ku ez xwe şanî wê bidim, ez li cem wan mam û min li wan nerî. Ew herdû jî, bi hev re, çendî bi şahî û dil bûn. Di deme ku wan herdûyan jî li hevdû dinerî, bi dilekî li hevdû dinerîn. Hingî, çîrîsk ji çavên herdûyan derdiketin di deme ku wan li hevdû dimeyîzend de. Bi wê rewşê, min keça xwe dî û êdî ez li cem wan mam. Lê bêî ku heya wan jê hebe. Di wê demê de, min di got ku qey keça min ez ji bîr kirima. Lê wê ez ji bîr nekiribûm. Bîqasî ku min bîra wê kiribû, wê bîra min kiribû. Lê, wan herdûyan jîyane xwe wilo dabû bû domandin.

Keça min, di wê demê de, gotina ku ji devê wê derket ev bû. ”ne di wê roja ku ez hatim û ne vegeyîyam, di wê de min bîryar dabû ku minê bi dayîka xwe re biaxivîyan. Lê ku ez hatima vir û ez êdî nexweş ketim û piştire ku zikê min jî hinekî mazin bû, êdî min got, emê bi hev re, piştire derkevina ber dayîka min û jê re bahse xwe bikin.” Wê roja ku min hizir kiribû, wê jî, kifşkiribû û xwe amedekiribû ku ew bi min re bi axivê. Ne carna dibêjim ku ”dil li ber dil a” Di wê demê de, ev gotin hat bîra min. Piştire, ew hêrsbûn, qahr û hwd, çî min di dilê xwe de buhurandibû, berî wê kêlîkê, ku min keça xwe wilo dî û min ew gotin ji devê bihîstin û hiskirin, êdî ji dilê min derketin. Tenê, ew ma di dilê min de. Êdî piştire jî, ez li cem wan mam. Heta ku zaroya keça min çêbû, ez li cem wan mam.

Lê rojekê min tişteke kifş kir. Yekî ku ji me bû û min ew nas dikir û pirr jî xirab bû û pirr jî bi xirabîya xwe ya di dilê xwe de ji bo mirovan dihat naskirin di nav me de, min dî ku wê ew jî keça min ji dûv ve dişopênê. Hingî, ez pirr tirsîyam. Dilê min, êdî zû bidest avêtinê kir. Hindik ma ku di wê demê de dilê min bisekinîyana. Bêî ku ez xwe şanî keça xwe bidim û ez bi wê re tevnegerihim, ezê nikarim jî li ber wî bisekinim. Piştire, min kira serê xwe de û min xwe li wir di wê kêlîkê de, xwe şanî keça xwe da. Di wan rojan de zaroya keça min çê bû bû.

Ku min xwe şanî keça xwe da, min dî ku wan ji rûdêna wê hem tirs û hem jî şaşî û matî bi hev re xwe dana li rû. Min hingî, di cih de gota keça

xwe, ”ne tirsra keça min, ne ezê bi tede bixayîdim û ne jî ezê tiştêkî ji te re bibêjim. Piştre, keça min ez bi mêrê xwe re dama naskirin. Di deme ku ez zavayê xwe axiftim, dilê min û tema min pirr çû ser wî. Ew yekî, dilsafî bû û pirr baş bû. Pirr halîm bû. Di rewşa xwe de bû. Piştre demeke zêde dirêj bi ser ve neçû, min keça xwe bi tenê hilda ber xwe û min jê re rewş hemû hanî ser ziman. Di deme ku min bahsa wî ji keça xwe re kir, min dî ku keça min wa tirs keta dilê wê de. Piştre, keça min, min gotina xwe jê re got û tiştên ku min jê re ji serê xwe bi hanîyana ser ziman, min hemû hanîn ser ziman, êdî piştre, wê ji min re bahs kir, ku ”yadê, min ji te re negot, lê di deme biçûkatiya min de, wî hertimî ez ne rehet hiştima. Heta î ro jî. Lê min nizanî ku ew nahaka me di şopênê. Ku me nahaka bişopênê, wê tiştina pirr xirab ku wî di serê xwe de hizir kiriya û plan kiriya wê bike. Bi wê yekê, keça min, pirr bitis bû.

Min hingî, gota keça xwe, ”netirsra keçamin, ez jî ezê li vir li cem te bim, ezê ti carî nehêlim ku ew tiştêkê bêne ser te û male te.” Min wilo jê re got û ez mama sekinî di cihê xwe de. Ez hinekî hizirim ku ka ez çî bikim. Ew yekî ji me bû û navê wî jî *Jan* bû. Keyê me yê dunya me, ku em hemû dibîra wî de na, wî jî, ew xirabîya wî dizanî. Di wê demê de, hat bîra min, ku ez di cih de xaberê bidima keyê me key *Canmer*. Ew, yekî baş bû û hêz û qûdreta wî pirr mazin bû. Ti tiştêk li ber gotina wî ne disekinî, ku qanc jî ba û xirab jî ba. Di wê demê de, di cih de, min gota keça xwe, ”keça min, ezê nahaka ji vir herima malê û ji wir di cih de ku li ti deran ne sekinim, herima cem keyê me. Ji wî re, rewşê vekim û bënima ser ziman. Ew, muhaqqek di serê wî de çareyek heya, Ku ew rewşê û hemû tiştî bizanibê, hingî wê win jî di ewlatiyê de bin.” Keça min, got ”bila yadê,” û min kare xwe kir ku ez ji wir vaqatihim. Lê hê ku ez ne vaqatahama, min ji keça xwe re got, ”keça min, ezê herim, lê ezê pirr zû vegehihim” û ez ji wir di cih de ji ber çavên wê winda bûm û hatima malê. Li malê jî, ez ne sekinîm û di cihê dem min rêya qasre keyê me *Canmer* girt. Ji malê, ez ku ketim rê de, di demeke kin de, ez çûma wir. Di deme ku ez çûma wir, li wir, herdû *hibayên* li devê dêrî ku her yê ku herê û bixwezê key bibîne, wê pêşî rastî wan were, ez jî hingî rastî wan hatim û min ji wan re got, ”ez dixwezim keyê me bibînim derdekî min ê mazin heya ku ez divê ku jê re bibêjim û zêde deme min jî nîn a.” Ku min wilo got, wan jî, rewşa min fahm kirin û di cih de gotina min, nahaka civate mêrê li dar a û dora wî pirr qalabalix a. Bila, hinekî dora wî vala bibe, ezê di cih de xaberê bidimê de. Piştre ez mama sekinî. De ne, ji her der û deverê, mirovên ku tên ku bi wî re hevdiîtinê bikin hene. Her

dayimî, bi vê yekê, divê ku ez bibêjim ku li dora wî mirov hene. Ez jî, li wir ma li bendê ku ez bi keyê me re hevdîtinê bikim. Ji xwe ku min bi wî re hevdîtin kir û min derd ji wî re hanî ser ziman, êdî wê hemû tişt ketiba bi ewlatiyê de. Wê êdî, di cih de bi dengê xwe bakiriba wî, ku keyê me bi dengê xwe bakiira yekî ku kî jî ba, ku dengê wî çûyê de ne biderfet bû ku êdî ne hatana cem wî. Û dengê keyê, ku wî li kê jî kir, ne bi derfet bû ku his jî ne kiirina. Yê min jî, di wê heyemê de mejiyê min, aliyekî wê, li ser keça min û li wir a li cem wê ya. Aliyê din jî, bi min re ku ez di wê demê de di cih de bi keyê me re hevdîtinê bikim. Ku hinekî dem têve çû, edî piştî ne bi gelekî re, hin bi hin dora keyê me vebû. Yên ku ji deverên dûr hatibûn ku derdê xwe ji wî re bibêjin gotibûn û êdî ji wir diçûn. Piştî ku dora wî vebû, wî di cih de deng li min kir ku ez di cih de herim li cem. De ne, ew, xwediyê wê qûdretê bû ku hemû tiştê ku bû, heya wî jê hebe. Ku wî, navê min hilda, di cih de, ez çûma hundurê wî û ez lê rûniştim û min kir ku derdê xwe bibêjim. Lê hê ku min gotina xwe ne gotî, wî gota min, "tû ji ber derdekî hatî û gota min derdê te jî ev a."Derdê min jî, ji min re hanî ser ziman. Lê piştî, gota min, nahaka di cih de here cem keça xwe, Jan, wê yê xirab tiştêkî mazin hanîya serê male keça te, min çend parastvan şandibû û ew girtina û hanîna û nahaka di zindanê de ya. Piştî wî biser gotina xwe ve kir û got ku "heya min, hemû tiştî heya, mereq neke, ezê nehêlim ku tiştêk wereê serê keça te". Di wê heyemê de, wî tenê navê keça min hilda bû û gotibû, ezê nehêlim ku tiştêk were serê wê. Lê zaroya wê û mêrê wê ..? keyê me, navê wan ne hildabû. Min kar kir ku bahse wan jî bikim, lê wî gota min, "here nahaka, cem keça xwe pêdivîya wê bi te heya" Lê wî, ku ew got, hinekî jî, min farq ku weke ku xamgîn bû di xwe de. Lê di cih de, bi mereqî, ji wir ez ketima rê de û hatim ku werima cem keça xwe.

Piştî ku keyê min, wilo ji min re got û gota min "herê cem keça xwe nahaka, pêdivîya wê bi te heya", êdî ez ne sekin im û hatim ku werima cem keça xwe. Di deme ku ez ketim serê rê de, ez li ti deran ne sekin im. Ez, rastûrast hatim û hatima cem keça xwe. Lê di wê demê û heyemê de jî, di serê min de pîrr mereq ebû. Gelo, keyê min, çi dîtibû ku piştî ku ez ji wir ji cem wê vaqatîyabûm, hatibû serê wê. Xwûdê nekê, ku tiştîna xirab hatibinê serê wê. Heta ku ez di rê de meşî û heta ku gihiştîme cem wê, hertimî û dayimî, min ji xwe re di serê xwe de gotiya ku "xwûdê nekê, ku tiştêkî xirab hatibê serê wê." Lê dîsa, ez bibêjim ku ez di serê xwe de ne rehet bûm. Dilê min, dikira kûtakût. Min bixwe jî, kûtakûta dilê xwe his dikir. Dilê min, di deme ku wê lêxistiba, weke ku wê singa

min firîba û derketiba. Min, wilo xwe û di xwe de hîs dikir. Lê mereqeka wilo bi min re çêbû bû, ku wê mereqê êşeke ku ez nahaka nikarim ji tere wê bigotinê bênimê ser ziman, di min de çê dikir. Bi wê mereqê re û bi wê êşe ku di dilê min de xwe dabû bû çêkirin, ez ji wir, bi zû û lezê hatim û gihiştima cem keça xwe. Lê di deme ku ez gihiştima cihê male keça xe, hê ku ez bi tememî ne gihiştima cem malê, min dî ku wa gelek mirov wê li cem malê û li dora malê lev digihiştibûbûna li hevdû. Di deme ku min mirov wilo gelek li dora malê dîtî, êdî tirs û zan ket dilê min de ku tiştêkî xirab bûya. Di serî de, di wê demê de keça min, ket hişê min de. Çavên, di deme ku ez nêzî koma mirovan dibûm, li keça min digerîyan. Lê çavên min, keça min ne didîtin. Êdî min di dilê xwe de got ku "wellahî, ku hebe û nebe, wî tiştêkî hanîya serê keça miin. Wey, male min viritî. Û dilê min hingî pîrr bi êşekê girt. Êşeke wilo bû, ku ez ji te re bibêjim ku wê êşe ne dihişt ku ez di xwe de di dilê xwe de zêde bêhnê bistênim. Weke ku bêhne min jî diçiqand. Bi wê yekê re, ez di xwe de, bûn. Keça min, di wê heyemê de, weke dîmenekî di hişê min de di serê min de bû. Ew, dîmenekî wê yê weke xewnekê ku ez bişîyarî bibînim di hiş û bîra min de bû di wê demê de. Di wê demê de, wilo li min hat, ku êdî weke ku di serê xwe de, ez ne li xwe bûm. Hişê min, ne li min bû. Alî min ne dikir. Min, wilo xwe di rewşeka xirab de hîs kir.

Piştî ku ez gihiştima nava mirovan, êdî min dî ku wa keça min wa li hundurû ya. Ew bi berçavên min ket. Hingî, bêh ku ez zêde li ti tiştêkî din bi hizirim, min oxak ji dil kişand. Wê oxa ku min ji dil kişand, hinekî kir ku weke ku dilê min hînik bibe. Dilê min, wê rehet kir.

Piştî ku min keça xwe dît û çavên min bi wê ketibûn, êdî piştî, çawa ku min berê xwe dayê ku ez herime bi ber wê de, min dî ku wa keça min bi qêrînî wa digirî û bigirîna wê re, min êşeka mazin bi wê re di dengê wê de hîs kir. Hingî, weke ku dilê min, ne di singa min de lêxe, weke ku di serê min de bê û di serê min de lêxe li min hat. Piştî, ez hatima cem keça xwe û li cem mam. Di deme ku keça min ez dîtî, bi çavekî şil li min nerî û got "yadê," û hwd. Ji wê gotinê û pê de, ti gotinên din ji devê wê derneketin. Hingî, di deme ku min wilo ji wê his kir, weke ku qatek ji laşê min bibe, weke ku avak bi ser min de were rijandin li min hat. Nerîne min, cemidi. Min çî dikir û ne dikir, min ne dikarî ku ez êdî tiştêkî bibêjim. Hingî, ku min kiriba ku ez tiştêkî jî bibêjim, ez bibawerim ku wê ew tiştê ku min kir ku ez bêjim wê di qirika min de maba. Hingî, wê gotina wê ya ku wê got "yadê", li min girt û ez bi xwe re zant kirim. Carna ku mirov, karekî pîrr giran dibe, laşê mirov di qayimê, Bi wê

qayimbûnê re, êdî ku mirov çî bike, laşê mirov, bi êşekê bersivê dide mirov. Mirov, êdî wilo zêde nikarê ku bersivê bidiyê de. Wilo li mirov tê ku mirov êdî di herikîna demê de bi demê re cemidîya û mirov nikarê ti tiştêkî bike, li mirov tê. Li min jî, di wê demê de wilo hatibû. Ez, ketima rewşa pirr xirab de bi gotina keça xwe ya ku têde gazîneka wê li min hebû.

Bi dengê keça xwe re bi hewla canê xwe re min xwe avêta cem wê. Ku ez gihiştîme cem wê, êdî min ne ji wê lê ji yên li cem wê, min his kir ku mêrê wê *Serzad*, ku di deme ku ew çûya ber pêz, li wir, ku ew demekê li ber pêz jî maya, êdî ku dem bûya dereng, wî kirîya ku pazê xwe bibê ser ava çemê sipî û li wir bide avdan. Lê di deme ku wî pazê xwe hanîya wir, êdî li wir, ew jî, çûya ser latekî mazin ku aliyekî wê digihîşt wê ava ku mazin di harikî û di deme ku ew çûya li ser, li ser lat hin zûxurna ku hene û ew lingên xwe di avêje ser wan û ku ew lingê xwe di avêje ser wan, êdî lingê wî li ser wan zûxuran ku zûxur di bin lingê wî de di harikîn êdî ew jî di xişiqê û dikeve nava avê de û ku ew dikevê nava avê de, êdî ku nikarê xwe xilas bike, êdî ew jî noqî avê dibe û dixaniqê di avê de.

De ne, carna, tê gotin ku êş nayê gotin lê tê jînkirin. Ev jî wilo bû. Mirov nedikarî ku wê bi lêv bike û bêne ser ziman. Ji xwe gotin jî tere ne dikirin. Keça min, di wê demê de, di rewşeka pirr xirab de bû. Ku min li rûyê dinerî, min ew êşa dilê wê di xwe de hîs dikir.

Piştire, ku ew tê ser *Serzad*, êdî piştire, pazê wî, bi serê xwe ji ber ku rêya malê nasdikir tê malê. Ku paz, bêxwedî tê û gihijê malê, êdî hem keça min û hem jî, herkesek dibêje ku wellah ev rewş ne asayî ya. Ji ber ku *Serzad*, ti carî pazê xwe bi tenêserê xwe ne dişanda malê. Ku tiştêk ne hatiba serê wî, wê wî ev nekiriba. Li ser vê yekê, êdî herkesek, dikeve pey wî de û li wî digerihê. Di deme kin de, êdî rastî laşê wî tèn ku bi çiqilên wê dare ku lê aliqî maya. Piştire xabera wî digihijê herkesekê. Ku xabere wî tê û digihijê keça min, hingî, êdî keça min, nizanê ku wê çî bike. Hingî zaroya wê sabî ya pirr biçûk li cem wê bû û wê ew şîr dida. Piştî ku wê ew hiskir, êdî wê hema wilo zaroya xwe danîya li ardê û weke dîn û harakê bi rê ketîya ku were û bigihijê mêrê xwe di wê heyemê de. Ew jî, ku dikeve rê de, di demeke kin de ku ew jî bixwe jî nizanê ku çawa tê wir, tê û digihijê wir cem mêrê xwe. Ku mêrê xwe wilo di wê rewşê de dibîne, êdî piştire dunya wê bi serê wê de tê xwerê. Ew, êdî xwe di hilêne û li ardê dixê. Lê ma ka êdî wê çî fêde kiriba û wê çî wan bi şûn

de bi hanîyana? Ne ti tişteki. Êdî, ti kesekî ne dikarê ku wî bişûnda bihanîyana. Ji yê ku ew can û gîyan dabûyê û pê de.

Lê keça min, di deme ku ew dikeve serê de û zaroya xwe wilo wilo li malê dihêle. Zaroya wê jî, hê sabîya û hê biçûk a. Ew jî, hingî xwe bi teneserê xwe digavizê, êdî bi ser devê xwe de dikeve. Devê wê jî, dikeve nav wê axa ku ku dayika wê di wê demê de ji bo pêçeka wê ku ew pêçekir, êdî bike bin wê de. Ku devê wê, dikeve ser wê de, êdî ew jî bê bêhn dimeêne. Ew jî, heta ku dayika wê û yên pê re têne malê, êdî dibînin ku ew jî bêbêhn ketîya. Êdî, êşa keça min li wir dibe dûqatî. Dilê, dûqatî dişawitê. Şawata dilê wê, duqaatî mazin a. Bêhna wê duqatî diçikihê. ...

Keçe min, di wê demê de, di wê rewşa xwe de, wilo dimêne. Ku ew, dibînet ku wa zaroya wê jî, bêgîyan wan li darê wilo li ser devê xwe re dirêjkirîya. Êdî li wir, ew jî, ji xwe diçê û diekve ardê de. Piştê bi demeka dirêj tê bi ser xwe de. ...

Keça min, di wê rojê de, hem mêrê xwe û hem jî zaroya wînda dike. Herdû jî, goçî ji dunyê kiribûn. Piştê, êdî ku me çî jî kiriba, me yê nekiriba ku wan bi şûn ve bînin. Keça min, piştê, êdî bû nîvmirov. Ji xwerêne ket. Ji jîyanê ket. Êdî, piştê ji hemû tiştî ket. Min çî kir û ne kir, êdî min kunedikir ku ez êşa dilê wê kêmbikim. Êşe zaro ya di dilê dê de, tenê dê wê dizanê û karê fahm bike. Ew êş, êşeka mazin a. Ez, nikarim, wê ji te re bi gotinan bînina ser ziman. Ji xwe jî, bi gotinan nayê ser ziman. Gotin li ber kom û milizî dimênin. Gotin, pîr biçûk dimênin, li ber. Ji ber vê yekê, ez çî jî bibêjim, wê nikaribê bi tememî wê êşê bîne ser ziman.

Keyê me, piştî ku hê deme ku ez li cem bûm, heya wê ji bûyarê bûbû û wî di cih de, ku ji wê rewşê hemûyî berpirsîya girtibû, Jan ku êdî bi navê *xirabek* jî di hat nasîn, ji wê rewşê berpirsîyar hat girtin û ji aliyê keyê me da hat dayin girtin û hat şandîn li zindanaka ku ew êdî ti carî nikaribê jê derkeve. Piştê, min, keça xwe hanî cem xwe. Keça min, lê ji wê rojê û heta vê rojê, bi ser xwe ve ne hat. Hertimî bi wê êşa ku wê jîyan re ma û ew jîya. Ew jîyandina wê, heta roja me jî di dilê wê de didomê. Keyê me yê ku her tişt ji destê wî dihat, heta cem keça min û gotiyê de "ji min bixwezê ku ez çî bikim wê dilê te rehet bikê," lê keça min got ku ti tişteki wê êşa dilê min rehet nekê. Herkesekê ku ew dît êdî ew êşa wê dît û bi wê pîr xamgîn bûn. Dilê wan, ji wê êşîya.

Keça min, weke ku nahaka ti dîninê, di vê rewşê de ya. Bi ser we serborîya wê re gelek sal buhurt in. Lê hê jî, ew bi wê rewşê re di serê

xwe de û di xwe de dijî. Ew, yeke pîrr hêstîyar a. Dilê wê, pîr tenik a. Keça min, dilzîz a. ..”

-Jina pîr, bi vî rengî, rewşa keça xwe ya ku di wê demê Keçelok ew didît, ji wî re hanî ser ziman. Lê jina pîr, piştî ku mabûbû sekinî, piştî, ji Keçelok re gotibû, “hê gelek tiştên ku ez bi ser ve bikim û ji te re li ser wê bênima ser ziman hene. Lê nahaka, li vir emê bi sekin in û emê hinekî xwe rehet bikin û xwarinekê jî bixwûn û piştî ku çi ket ber me de ku em divêt ku bikin, emê wê bikin.” Jina pîr wilo ji keçelok re got û piştî ma sekinî. Keçelok, Bale wî bi hey çûbû bû ser wê jina ciwan. Ku ew dihat hundur ji karekî ba û an jî ji bo tiştêkî din ba, wî, çavên xwe ji wê qûtnedikir in. Li wê dinerî, heta ku ew diçû û derdiket ji hundur. Keçelok, ew vegotina di derbarê serborîya wê de, di serê xwe dibir û dihanî. Li ser wê di hizirî. Di deme ku wî ew didît, bêhtirî, ew serborîya wê, dihat berçavên wî. Jina pîr, bi zimanekî safî û gotinên xwe pîr hîlbijartibûn û bi wan vegotibû. Bi wê yekê re, Keçelok jî, ew serborîya wê ya ku ji wî re hatibû vegotin, pîr baş û qanc fahm kiribû û di serê xwe de girtibû.

Di wê demê de, ku jina pîr, vegotin bidawî kir, êdî piştî li hevdû hinekî din levrûniştî man. Lê piştî jina pîr, rabû ser xwe û Keçelok jî bi xwe re rakir. Ku ew herdû bi hev re rabûn, jina pîr, keçelok, da rex xwe û bira mezeleke dî. Ew mezele ku hatibûbûnê de, ew weke ku mezelekeya rûniştî ya bi dîwan bû. Lê ev mezele ku nû çûbû bûnê ne weke ye pêşî ya ku ketibûbûnê de û têde rûniştî bûn, zêde mazin bû. Lê ne zêde biçûk jî bû. Keçelok, ku ew hatibûbûna mezêlê, wî bi heyîdariyekê pîr bi bal li dora xwe nerî bû. Ew mezêlê jî, ji dil hatibû rayîxistin. Bi rayîxistinaka wilo hatibû rayîxistin, ku mirov guneh dikir ku lê bînerîyana. Hingî, xweşik û sipahî hatibû rayîxistin. Keçelok, di bin bandûra wê dîtina xwe ya mezêlê de mabû. Ewder, pîr xweşik bû. Li hêtan ji xalîçeyên ku hatina dalaqandin ên naqşkirî ku mirov guneh dikir li wan bînerîyan, heta ku digihişt, firaxên din ên li hundur hemû jî, weke ku ji dil hatibûbûna naqandin û bicih kirin li mezêlê. Ku mirov diket hundur de, mirov ku li mezêlê li hundurê wê dinerî, mirov ev yek di cih de bi nerîneka hesan jî kifş dikir. Jina pîr, li wê mezêlê, hinekî bi Keçelok re ma û li wêderê hinek tişt şanî Keçelok dan. Lê wê mezêlê jî, li hêtê li berçavê ku mazin û bi heydarîya mirov herî zêde diçû li ser wêneyekê Şahmaran ê mazin ê din jî hebû. Li mezele din î, Keçelok dîtibû ku wa wêneyekê Şahmaran li wir heya. De ne, divêt ku mirov bi teybetî bêne ser ziman, ku her cihê ku lê civat ku bihate li darxistin û ku ji bo civatekê ba jî, lê, muhaqqek wê

ku dalaqandî ba, wê wêneyekê *Şahmaran* wê lê ku dalaqandî wê heba. Wêneye Şahmaran, hem pîroz bû ji bo herkesekê û hem jî nirxekî civatî ku bi wê re torînîyek di hat ser ziman bû. Di male her mîr û keyî de, ku dalaqandî hebû.

Li wir, li wê mezele ku nû çûbûbûnê de, jina pîr, keçelok hilda berxwe û bi wî re lev rûniştin û xwest ku hinek tiştina şanî wî bide. Keçelok û jina pîr, ku hinekî li hevdû rûniştî man, piştire, jina pîr, weha gotiyê de, “emê nahaka hinekî li vir bimênin, xwarina xwe jî bixwûn. Piştire, ezê te dima rex xwe û emê bi hev re herina qasra keyê me yê mazin. Tê wir jî bibîne.” Jina pîr, wilo got û piştire ma sekinî. Lê Keçelok, di serê xwe de bi hizir bû. Di serî wî de, di wê deme ku jina pîr, got, ezê te bidima rex xwe û emê bi hev re herina qasra keyê me û tê wî bibînê û piştire, hinekî bi mereqî li ser qasra keyê Cinan hizirî bû. Gelo, çi xoslet û teybetmendiya wê ya cuda ji ya key û mêtê mirovan hebû? Ev hizir, weke pirsekê di serê Keçelok de bû. Keçelok, li ser wê hizirî. Lê di serê wî de, hizra ku herî zêde wî dide hizir kirin û pîr xort bû di serê wî de û hemû hizirkirina wî mêyla wê dide ser xwe, ew vegotina li ser keça jina pîr ya li ser jina ciwan bû. Keçelok, ew di serê xwe de, pîr li ser di hizirî. Bi hizreka mazin, di serê xwe de ew li ser wê di hizirî. Hizirkirina wî, ew di serê wî de, hem di de hizirandin û hem jî hazinandin. Bi hizra xwe re û hizirkirina xwe re, keçelok bi hazn jî dibû. Bi haznaka ku ew di serê wî de ji wir dût fikir û dibira cihna dût lê ka kuderê. Keçelok, dibêt ku di serê xwe de tiştina dîn jî di wê demê de bi serborîya jina ciwan re di serê xwe de bibîr kiribûn. Jina pîr, bi awayekî hêstîyar jî, hanîbû ser ziman. Di deme ku hanîbû ser ziman, hinekî jî hestîyar û kelegirî jî bûbû car bi car.

Piştire, demeke dirêj, wilo Keçelok li wê mezêlê jî bi jina pîr re ma. Li wir jî, hinekî bi hevdû re axiftin. Hinek tişt, jina pîr, li wir ji wî re hanîn ser ziman. Ew mezele, çendî ku hinekî ji ya pêşî biçûktir jî bû, lê dîsan bi dîwanîya xwe re pîr mazin bû. Lê di wê mezele pêşî de, tiştêka ku nebû di wê mezêlê de hebû. Ew jî, neynikeka ku pîr mazin bû. An jî, ne neynik bû. Aliyekê hêt, wilo dihat berçav û wilo li Keçelok dihat.

Piştire bi bêhnekê re, Keçelok jî ku fahmnekir ku çawa bû, di cih de bi hinek çûnûhatinan re wê jina ciwan, sofraxwarinê li ber wan da amede kirin. Sofrayaka ku ji key û mîran re bû. Ti kêmesîyên wê nebûn. Ji dil re, hatibû amede kirin. Ji wê yekê, keçelok, hinekî weke ku Şaş û mat ma. Lê wî, di demeke kin de xwe levda li hevdû. Sofraxwarinê, li ber wan amede bû. Piştire jina pîr, Keçelok, dewetî ser sofrê kir. Lê Jina ciwan piştî ku wê sofraxwarinê amede kir û piştire, êdî ew ji berçav winda bû.

Ew ne hat xûyakirin. Keçelok, çavên wî, li wê gerîya di wê heyemê de. Lê çavên wî, ew nedît. Du û an jî sê caran jî, wî serê xwe zîvîrande û bi ber devê dêrî ve jî meyîzend. Guhê xwe vekir û kir ku ku hebe, dengna lingan ku ji derve hebin û werin ew his bike. Wî hizir dikir ku dengna lingan hebin û werina, wê muhaqqek ên wê jina ciwan bin. Wê jina ciwan, di bale wî de di serê wî de cih û warekî mazin girtibû. Wî, di xwest ku ew li cem wî li berçavên wî ba. Di dilê xwe de, di wê deme û heyemê de, wî ew dixwest.

Lê jina ciwan, ne li wir bû. Keçelok, piştî ku jina pîr, yanî dayika jina ciwan ciwan, ku ew dewetî ser sofraya xwarinê kiribû û ew bi hev re li dora sofrê rûniştibûn, wî di serê xwe de hizir jî kiribû ku bipirsê ji jina pîr ku ew keça wê çû kuderê. Çima, êdî ne hat ku bi wan re rûnihê û xwarinê bixwê. Lê Keçelok, xwe girt û ti tiştê negot û ne jî pirsî. Pirsên ku wî di serê xwe de çêkiribûn ji bo pirsînê, wî ew jî di serê xwe de dabûbûn hiştin. Wî ew, di xwe de di serê xwe de hiştibûn. Lê ew di serê xwe de, pîr wê hizirî. Carekê bi wê hizirkirinê ku ew pirsên ji bo pirsîkirinê di hişê wî de na, li jina pîr nerî. Di wê demê de, jina pîr jî, lê nerî û li hevdu çav bi çav hatin. Keçelok, di wê deme ku bi jina pîr re li hevdu çav bi çav hat, di serê wî de, hêzekê ew dide zorê ku ew bipirsê û bahse keça wê bike. Wî, li ber wê zorê û tafandina di serê wî de, wî xwe girt. Lê jina pîr, weke ku ya di serê wî de fahmkiribûn, bi nerîneka ku ev hêst jî di nava xwe de dide li rû di wê demê de li nava çavên Keçelok, **nerî**(*ayşand*). Keçelok, ew hêst ji wê girt. Di deme ku wî ew hêst girt, hingê jî, ew hinekî ji rûyê xwe ve sor bû. Hinerîkên rûyê wî, ew girtina wê hêstê ya ji jina pîr, da rûyê Keçelok. Jina pîr, weke ku bixwezê, zêde keçelok, nekê ku ew fihêt bike, bi wî re axift û bi axiftina xwe re xwest ku hinekî di dilê wî de wî bi wê re bike bi gotina xwe re.

Keçelok, piştî ku wilo bû, êdî wî serê xwe kira berxwe de. Li pêşîya xwe nerî. Li xwarina li pêşîya xwe ya xwarinê nerî. Piştî parî bi parî bidest xwarina xwe kir. Her parîyê ku wî diavêt devê xwe de û dixwar jî, bi wê re hinekî di serê xwe de, di hizirî. Her cara ku wî her zenîyên xwe bi cûtina parîyê di devê xwe de ku di dibirin û dihanîn, bi wê re, weke ku di serî wî de jî, hin tişt û an jî hizir diçûn û dihat in. Keçelok, piştî ku serê xwe kiribû ber xwe de, piştî bi bêhnekê re, kiribû ûxwestibû ku ew careka din serê xwe hildê û li pêşîya xwe li jina pîr binerê. Ew xwestek di wê demê de bi wî re çêbû bû. Lê wî, weke wê xwesteka dilê xwe nekir. Hê bandûra wê fihêtkirina cara pêşî li ser wî hebû. Ew yek, di wê demê pîr bihesanî jî di hat dîtin û fahm kirin. Piştî, ku demekê wilo li ser

sofrê man û xwarina xwe xwarin û piştire, êdî bi hev re ji ser sifra xwarinê xwe bi şûnda danê de. Piştire êdî Keçelok, serê xwe hilda û li jina pîr, nerî. Di deme ku wî da xwe û xwe bi şûnda dayê de, hingî li jina pîr nerî. Lê jina pîr jî, weke ku pîr bi zane bû. Wê, hemû tevgerên ku di wê demê de Keçelok, di dane nîşandin li ber wê, wê ew fahm dikirin. Keçelok û jina pîr, piştî sofraya xwarinê de, demeke din jî li hevdû rûniştî man. Di wê deme ku li hevdû rûniştî man, Jina pîr, çend gotin di wê demê de got û bi Keçelok re axift. Her gotina ku wê got, li ser keça wê bû. Weke ku wê pirsên di serê keçelok de dizanî, her gotina wê ku digot weke ku dibû bersivê ji pirsên ku di serê Keçelok de çêbû bûn. Keçelok, piştire, bi gotina jina pîr re, ji pirsên di serê xwe de ku weke ku bersivna girtin, êdî ew di cihê xwe de weke ku hinekî din xwe rehetir hîs bike. De ne, di deme ku pîrsek di serê mirov de hebe, weke ku ew pîrs çawa ku serê mirov di wê de bide xwarandin li mirov tê. Ew xwerandin jî, êdî mirov rehet nahêlê. Di wê demê de jî, wilo li Keçelok hatibû.

Keçelok û jina pîr, li wir li hevdû ku rûniştîna, weke demek wilo li hevdû rûniştî dimênin. Piştire, êdî yê di wê demê de dide xwe û dike ku rabê xwe jina pîr bû. Jina pîr, ji Keçelok re dibêje ku "rabe ser xwe, emê bi hev re herina ba keyê me li qasra wî". Ku jina pîr, wilo got, êdî keçelok jî, ji cihê xwe da xwe û rabû ser xwe di wê heyemê de. Piştire, ku ew rabûna ser xwe, êdî bi hev re, ku keçelok, xwe hertimî, li nêzî cihê ku jina pîr sekinîya digirt, di wê demê de jî, wî xwe wilo girt. Piştire, bi bêhnekê re bi hev re hatina berdevê dêrî û bi hev re çûn ku herina qasra keyê Acinîyan. Lê ku Keçelok û jina pîr bi hev re hatina ber devê dêrî, hê ku ew bi hev re ji dêrî derneketina, jina pîr li devê dêrî sekinî û Keçelok jî lê sekinî. Ku Ew, li hevdû sekinî in, jina pîr êdî gota Keçelok, " dideme ku em çûna qasrê, li wir, ku ketina hundur de, hîbayên berdêr, çi ji te bi pirsin, ti neaxiva. Ezê ji dêla de bi axivim." Ku jina pîr, wilo got, êdî Keçelok jî ku "bila, temem ezê neaxivim" û êdî piştire, bi hev re herdûkan da rex hevdû û ketina rê de û çûn ku herina qasra keyê Acinîyan. Keçelok, wê li wir rastî çi bi hata, ew jî, ne kifş bû di serê wî de. Ji ber vê yekê, dilperîyek bi wî re di dilê wî de afirî bû. Keçelok, bi wê dilperîyê di rex jina pîr de di wê heyemê de dimeşî bi wê re.

Bi hev re ku weke demekê meşîn, êdî piştire, ne bi gelekî re dihên û digihijina qasre keyê acinîyan. Ku hatina berdevê dêrî, ku jina pîr destê xwe da çembilê devê dêrî û lêxist, piştire derî, êdî bi zêqînîyekê li ber wan weke ku ji xwe re vebû. Lê ku vebû, êdî wan yek li aliyê din ê dêrî ku sekinî bû dîtîn. Wî, bêh ku ti tiştêkî ji wan re bibêje û bike, rê şanî wan da

û wan buhurandina li hundur, piştre hatina beşeka ku wilo zêde mirov têde nîn in. Li wir, jina pîr û keçelok bi tene serê xwr man. Li wir, li hawşa wir, taxtekî mazin ê ku pîr mazin vedayî ji taxtan hebû. Keçelok, ew dît û bala wî çû ser taxt. Li wir jî, hinekî ji wî taxtî wir de gelek mirov weke ku hebûn. Piştre jina pîr, dîsa li wir jî berê xwe da keçelok û jê re got, ” emê nahaka herina hundur, lê çi bibe bila bibe, lê ti neaxiva, ku gotin hat ser te ku ti biaxivê, ezê ji dila te biaxivim. Li dîwana keyê me, biqasî yê qanc jî, yê ne qanc jî ku tên hene, lê ew, wê ne qancîya dilê xwe diveşerên. Piştre ku derketin, êdî wê didina nîşandin. Ji ber ku tu bale wan ne kişene ser xwe ezê ji dêla te biaxivim.” Jina pîr, wilo got û ma sekinî. Wê ji keçelok re çi got, Keçelok jî got herê û bi hev re êdî buhurtina li hundur. Di deme ku ew ketina hundur de, êdî ketina hundurekî wilo de ku mirov guneh dikir lê binerîyana. Ji dil, hatibû rayîxistin. Çi yê xweşik bihata aqilê mirov, têde bixweşikatiya xwe re hatibû bicih kirin. Ewder, dîwanaka rûniştîne a pîr mazin bû. Têde, di wê heyemê de gelek mirov rûniştîbûn. Keçelok, bi jina pîr, re li cihekê ku pîr ji keyê wan dût rûnişt. Keçelok, ku rûniştî, bi mereq li dora xwe dinerî. Li yên ku li wir rûniştî, li wan dinerî. Wilo, weke demekê ê rewşê doma. Lê di wê navberê de, yên ku dihatin derdê xwe ji key re digot û çûn jî hebûn. Yên ku derdê xwe digotin êdî dîsa diketina ser rêya xwe de û diçûn. Wilo, wê rewşê ku weke demekê doma û piştre ku dem jî hinekî buhurt, piştre, êdî yên ku bi hetan, di wê demê de nema bûn. Êdî kê m mirov hatibûn û çûbûn. Çendek, mabûn, ku wan jî derdê xwe ji key re gotiba û çûban, wê êdî key bi tenê maba. Di wê heyemê de, jina pîr, ji keçelok re got, ” ji gelek der û dîyarên dût, yêm ku tên û derdê xwe bi key re dibêjin jê çareyê dixwezîn hene. Ji ber wê yekê, ku hatin û derdê xwe gotin, êdî dîsa diçin. Ne ti dibîne ku çendî çûn û hatina heya.” Keçelok, di wê demê de tenê bi gotinakê bersiv da û ma sekinî. Ew gotina wî jî ”herê” bû. Ji wê û pê de, wî ti tiştek ne got. Ma sekinî, di cihê xwe de û li wê çûn û hatinaê ma hayîdar. Piştre, bi demekê re, êdî yên ku bi hetan û biçûyan weke ku neman. Key, bi teneserê xwe ma. Di wê demê de, ji dêla ku ew bi ber wî ve herin û pêşî, gavê biavêjin, key, weke ku ew kifşkirina, li Keçelok û jina pîr, nerî û deng da wan ku ew hinekî dîn bi ber wî ve herin û nerina nêzî wî. Wan jî, wilo kir. piştî ku key deng da, êdî ew di cihê xwe de nemana sekinî. Keçelok jî û jina pîr jî, hatin û li ber key sekinî in. Ku ew, hatina ber key û li ber wî sekinî in, êdî yê ku pêşî bi key re axift, pêşî jina pîr bû. Wê, pêşî mafê axiftinê girt û ji key re axift. Piştre key li Keçelok, nerî û bi wî re axift. Keçelok, di wê demê de,

li nava çavên jina pîr nerî. Jina pîr, lê nerî û bi nerîna xwe re, weke ku bêjyê de biaxiva û bersiva key bide. Lê keçelok, hê jî, ew di xwe de weke ku ne rehet bû. Gotinên jina pîr, ên ku di deme ku ew dihatina wir û wê li devê dêrî ji wî re gotibûn, ew hatina bîr û hişê wî di wê kêlikê de. Ya ku wî di serê wî de dabûbû sekinandin Ew bû. Jina pîr, gotibûyê de, ne axiva. Lê nahaka, wî, weke ku ew bêjyê de biaxiva, ji wê hîs girtibû. Bi vê yekê, wî ne dizanî ku weke wê hîsa di dilê xwe de ku girtibû ji wê bike û yan jî weke ku wê berê gotibû wî bike û ne axivê. Bi vê yekê, ew di cihê xwe de mabû bû sekinî di wê demê de. Lê piştî, keçelok, bîryara xwe dabû ku bi axivê. Êdî, wî di serê xwe de, weke ku ji xwe re gotibû, êdî çî bibe bila bibe. Bi wê yekê, wî gava xwe avêtibû û bi key re axiftibû û bersiva wî dabû bû.

Keçelok, key, di wê demê de çî jê pirsî, weke ku wî dizanî weke ya dilê xwe got. Key jî, ew yek bi wî re farq kiribû. Êdî ji ber wê yekê xwûna wî jî, li keçelok kelî bû. Êdî lê hatibû gotinê.

Key, piştî, ku demekê wilo bi danûstandinê bi keçelok re axift, êdî piştî, wî keçelok û jina pîr hilda berxwe û li hevdû rûniştin. Key, navê wî **Şahf** bû. Yekî ku pîr pîr jî bû. Ku rihaka wî ya dirêj û sipî hebû. Lê weke ku li ser xwe jî di hat xûyakirin. Piştî ku key ew li xwe dana rûnadin, piştî wî ji wan re bidest axiftinê kir û gotin got. Gotina wî wî got. Di deme ku ew axift, wî ji demên pîr berê bidest axiftinê kir û heta ku hanî wê demê ji wan re bi lêv kir. Ji deme Bawê me *Adam* û dayika me *Hawa* û heta ku digihişt wê demê çend nebî û pêxember buhurtina, wî bahse wan kir. Yek bi yekê navê wan û gotina wan hanî ser ziman. Ew, yekî ku pîr demdirêj jîyabû bû.

De ne, weke ku tê zanîn, Cin, weke me mirovan ne xwediyê temenekî biçûk in. Ew, temenê wan ser hezar salan re na. Temenekî dirêj dijîn û di buhurênin.

Keçelok, ew berî hingî, bihîstibû. Ew hatibû guhê wî. Ji ber wê yekê, di wê deme ku key diaxift ji wan re, ew hiskirinên berê yên ku hatibûbûna guhê wî, hatibûbûna bîra wî. Mirovekî ku ewqas dem dîrina û jîyane, ji wan dîtin û serborîyên xwe ji wan re dihanî ser ziman. Ku bahs bi gotinê hatibû ser deme tûfana Nebî Nuh, hingî, key Şahf, demeke dirêj li ser wê sekinî bû û bahse wî kiribû. Wî, demeke dirêj bahse tufanê kir. Lê ku piştî ku gotina xwe ya li ser tûfanê bi dawî kir. Êdî bahse deme Lut kir, di deme Lut de jî, tûfanaka ku mirov bahse wê kiriba hatibû serê mirovan. Ku key Şahf, hatibû ser wê deme Lut, êdî weke ji wan re got:

”Ne win dizanin ku mirov çendî carna tema ya. Mirov karê bibêje ku heya ku ji bo temafîya xwe karê hemû tiştî bike. Lê kengî, ew hêste temafîyê pêre bû, wê hingê ev bibe. Di deme Lut de jî, mirovan, weke ku çawa ku li ber nebî Nuh kirin, li ber wî bê hatina wê ast û radê li lê ne hisênin. Di deme Nebî Nuh, de, mirov hatibû wê ast û radê ku êdî gotinê fêde ne dikir. Gotin, ne diket serî de. Di deme Lut de jî heman bêja wilo bû. Mirov, hingê xwûdê da wan, êdî mirovan ji di nav wê dayinê de xwe windakirin. **Lut** jî, bawermendê xwûdê bû. Lut, xwûdê bi wê re peymanên xwe şandibûn li ardê. Ew hat nava mirovan û wî gotinên wî ji mirovan re hanîn ser ziman. Lê wî çî kir û nekir, wî gotina xwûdê biser nexist. Piştire, ma sekinî di cihê xwe de û ji xwûdayê xwe xwest ku ew çî bike. Got ku ”mirov li min nahisênin, gotina min, bi ser û guhê wan nakeve”. Xwûdê dengê wî his kir û deng dayê de. Piştire, ku deng dayê, xwûdê gotiyê de tu bawerîya xwe hertimî li min bigre”. Wî jî, ji xwe wilo kiribû. Piştî ku xwûdê bi wî re axift, êdî farîşteyê ku gîyane mirov ji wan digrê, Cabrayîl, hat ardê û xwe kir şeklê mirovekî de û li wî bû mêhvan. Lut, di serî de, niza ku ew ku ew Cabrayîl a. Lê, Lut, mêhvandarîya xwe, dîsa ji dil û pîr baş jê re kir. Piştire, mêhvanekî din jî ku ew jî farîşteyê barandin û bereketê mîkayîl bû, hat û ew jî li Lut bû mêhvan. Lê Lut, ew jî, nas nekir di serî de. Piştire, herdû mêhvanên wî bi hev re li male Lut bûna mêhvan. Lut, ku mêhvandarîya xwe ji wan re da nişandin. Piştire, Cabrayîl gota Lut, ez cabrayîl im. Piştire farîşteyê dî jî xwe bi wî da naskirin. Herdûkan, gotina Lut, me ji te re gotina xwûdê hanîya, here û wê ji mirovan re bibêje. Lut, berî hingê, gotina xwûdê ji mirovan re gotibû lê wan lê ne hisandibû. Piştire, wî, ji farîşteyan re got ku berî nahaka min ji wan re gotibû, lê li min ne hisandibû. Farîşteyan gotinê de dîsa here û wan dewetî rastîyê bike. Piştire, Lut, caraka din ket ser rê de û çû nava mirovan û ji wan re bahse xwûdê û farîşteyên wî yên ku peyam jê re hanîna ku ew bide wan jî kir. Lut, çî got jî, kurnekir ku ti kesekî lê ne hisand. Piştire Lut hata ku were malê. Lê ku hat malê û piştire ne bi gelekî re, êdî ew mirovên ku ew ji wan re axiftibû, dabûbûn dûv wî û hatina devê derîyê wî û ji Lut xwestin ku wan herdû mirovên ku wî bahse wan kirî, ji male xwe derxe. Wan bawer nedikir ku ew farîste na. Lut, çî kir û ne kir, kurnekir ku wan bide sekinandin. Lut male wî ne dîrî ava firatê bû. Lut, piştî ku mirovan dabû devê deriyê wî. Wan xwestibû ku ew wan mirovên ku xwe weke farîşteyan dana nişandin û gotina ”ew ji tê derketina”wan derxe ber wan. Lê ew mêhvanê Lut bûn, û li got kevneşopîyê, mêhvanek ti carî ji malê nayê derxistin. Xwûdê jî, wê herê

nakê. Lê wan lê ne hisand. Piştire, mêhvanan bakira Lut, jê pirsîn ku ma pirsîgirêk çî ya. Wî jî, ji wan re rewş got. Lê Lut, ji wan re got, "win mêhvanê min in", Piştire, herdû farişteyên ku xwe kiribûbûna şeklê du mirovan de, gotina Lut, 'ti li cem me bisekin' û ew derketina pêşîya koma mirovan. Deme ku ew derketina pêşîya wan, êdî yekî wan gota koma mirovan, "meyîzênin, ev ava ku di vî çemê firatê diharikê ezê bikim ku berî wî bi hiddeete wê re were bi ser malên wê de.". Piştire, herdû farişteyan, li ber wan, xwe ji şeklê mirovên ku xwe xistibûnê de derxistin û xwe bi awa û şeklê xwe yê rast ê asil dana berçav. Êdî herkesekî fahm kiribû ku ew ne mirov in, ew farişte na. Herdû farişte, piştire ji wir vqatatiyan. Lê piştire, caraka din vegeerîyana male Lut, wê carê jî, di şevê de hatibûn. Di wê demê de, wan ji Lut re got 'wê ji nahaka û heta sê rojan wê **tûfana ji êgir** li vir rabê. Wê ji binê ardê jî qokên(gok) êgir derkevin. Û wê ji azmana jî, qokên êgir, wê bibarin. Lê tu bi aliyê rojhilat de bilez û bazê hete. Ji dora xwe re jî bibêje ku yên ku ji te bi bawer in û bawerîya wan jî, heya, bile bi te re baz bidin, lê bila ti carî li şûn xwe nemeyîzênin û ne nerin. Ku binerin, wê bibina kevir û wê di nava wan qokên êgir de bişawitin û bibina xwalîya êgir.' Lut, weke ku wan farişteyan ji wî re got. Ew çû nava xalkê û peyaman nû ji wan re vegot. Ji xwest ku bawerîya xwe bixwûdê bênin. Lê wekî din jî, wê ji tûfanê û feleketê xilas nebin. Lut, gotina xwûdayê xwe wê carê jî got Lê ti kesekê pê bawerî ne hanî. Gotinê de, ti derewan dike. Lê yên ku ji wî û ji xwûdê bi bawer bûn li dora wî bûna kom. Di nava wan de, mirovekî ciwan hebû. Gota Lut, ku me bi rojhilat ve bazde, emê ji wir û pêde çîna kuderê û bigihina kuderê.? Li ser vê pirsîna ku ciwan, Lut got ku deverek, wê lê barîna êgir nebe. Ew der jî, Ew çiyayê Cudî ya. Ewder, ji bo xatirê Nebî Nuh, wê ew der, ji hemû feleketan xilas bibe. Bi ber wir ve herin, winê xilas bibin. Lut, ew got û piştire ma sekinî. Lut, hinekî hizirî. Piştire di nava mirovekî ku kal bû xwe nêzî Lut kir û gotiyê de, wê kengî tûfan rabê, Lut got li bendê bin, wê ne di demeke dirêj de wê bibe. De ne, di deme ku axiftibûn her farişteyan bi Lut re, hingî, wan ji Lut re gotibû ku 'tê, agahiyê di derbarê bûna wê de hildê, ku te agahi hilda, êdî zêde deme wan nîna, ti bi yên ku li te û xwûdayê de bi bawer in re bikevina rê de û ji wir herin. Piştire, ku piştî axiftina farişteyan ya bi Lut re ku bi ser du roj buhurt in, êdî piştire, agahî jê re hat ku wê 'roj li pêşîya we ku wê were di wê de wê tûfan bibe.' Piştî ku Lut peyman hilda, êdî gota yên li dora xwe "bikevina li ser rê de." Ew êdî ketina li ser rê de. Lut, piştire, gota wan, "ev fermana xwûdê ya, berê xwe bidina bi pêş de û bi pêş de herin." Lê

di wê demê de, jina Lut bixwe jî, nexwest ku ji male xwe dûr bikeve. Wê jî, bawerîya xwe li Lut windakiribû. Wê jî, digot ku wê ti tişteke nebe. Lê piştî ku Lut û yên pê re bi rê ketin ku ew hatina serê çiyayekî mazin ku ew navenda ku ew têde dijîn didît. Ku roja din rohnî derket, bi rohnîyê re feleketê dest pê kir. Êdî piştî bûna feleketê re, herkesekê ku bawerîya xwe ne hanîbû li ber wê halekî çû. Piştî ku tûfanê dest pê kir û ji azmana gokên êgir barîn, êdî gelek bi bar aliyê ku Lut û yên ku pêre çûbûn, bi vir ve bidest bazdenê kirin ku xwe bigihênina wan û xwe xilas bikin. Piştî ku tûfan dîtîbûn, êdî aqilê wan hatibû serê wan û bawer kiribûn. Hingî, aqilê jina Lut jî, hatibû serê wê û bawerî xwe kiribû bi wî bêne. Piştî wê jî, bi ber wî ve bazda. Lê di deme ku bazdidan de yên ku êi şûn xwe dinerîn dibûna kevir. Lê yên ku xilas bûbûn jî hebûn û xwe gihandibûbûna Lut û yên pê re û lêborîna xwe ji xwûdayê xwe xwestibûn. Jina Lut jî, ji ber ku di deme bazdanê de bi mereqe xwe re xwe nagirê û li şûn xwe ve dinerê û ew jî dibe kevir. Ew jî, xilas nabê ji tûfanê. Lê piştî, di deme ku ew goçî dunya din dikê, ji ber ku wê berî ku goç bike, bawerîya xwe hanîbû û poşman bûbû. Êdî xwûdê ew dabû xatirê Lut û afû kiribû. Lê ji bo ew wê ji bo herkesek jî wê serborîya wê bizanebê, xwûdê ew careka din şanda cem Lut. Piştî, wê, hemû kar û xabate da rêya xwûdê û kir. ..

De ne, divê ku ez ji we re bibêjim ku jîyan, binirxa. Nirxîtiya wê, ji jîyandina wê ku têde tê. Serborîya Lut, gelek tiştan bi bîra min dike. Min, ew dît, ew demeke ku ti carî êdî piştî ne hate ji bîr kirin. Deme Lut, ew tûfana ku têde bû, mirov divê ku ji wê gelek fêr û cerban ji bo xwe jê derxin. Bi rastî, ji bo hemû kes û tiştên ku li jîyanê dijîn, ji bo wan fêreke. Vê yekê jî, ev karim bibêjim ..”

Key, wilo ji wan re demek Lut bi serek bi gotin hanî ser ziman û hinekî di cihê xwe de ma sekin. Berî hingî ku serborîya Lut bîne ser ziman, hinek rewşên din jî hanîbû ser ziman. Lê di wan de, ne sekinî bû. Piştî ku serborîya Lut hanî ser ziman, êdî demeke dirêj, wilo di xwe de hizirî. Weke yekî ku hinek tiştan ji demên xwe yîn berê ku jînkiribin û an jî dîtîbin û di wê demê de bibîr kiribin ma sekinî. Keçelok û jina pîr, herdûyan jî, di wê deme bêdengbûna wî de bêdeng man. Lê key ne sekinî. Wî piştî, bahse Birehim Xelîl kir. Serborîya Birehim Xelîl, li ber ava firatê li Rehayê li wir di buhurê. Li wir, hemû tişt têne serê wî. Lê ew li wir bû. Nebî Nuh, li Cizîra bota bû. Li wir, li ber ava Diclê bû. Hingî, di wê demê de, ava diclê, weke bahrekê mazin û fireh bû. Li ser ew kiştayên ku ji bo buhurînan ku hatibûbûna avakirin, bi nav û deng bûn. Di wê

demê de, ji ber firatê û heta ku digihişt ber Diclê, wilo zêde firehbûneke mazin nebû. Lê ya ku hebû jî, yekbû û bi hev ve bû. Bi hev ve bû. Ji ber vê yekê, Birehim Xelîl, ku bahse wî di hat kirin, di hat gotin ku "ew li warê bav û kalan a. Ji ber ku ewder jevnedûr bûn. Lut, Zûrîyete **Birehîm Xelîl** bû. Birehim Xelîl jî zûrîyete nebî Nuh a. Di naqabîna Birehim Xelîl heta ku dihat û digihişt Birehîm Xelîl 12(dozdeh) bavik û demên wan derbas bûbûn. Birehîm xelîl,, navê kurekî wî jî **Harran** bûya. Harran, î ro, navê cihekî li herême Rihayê jî ya. Ew cihê ku ew lê jîn bûya, navê wî li wir a. Ku zûryeta wî li ber firatê piştî wî re jî li wir doma ya. Birehim Xelîl jî, serborîya wî, bi sekna wî ya ji bo xwûdê li dijî Nemrûd a. Hingî, Nemrûd, navê xwûdê înkâr kir. Ew li Dijî wî sekinî. Lê ez vê ji te re bibêjim. Nemrûd, ji ber ku hata bi ser Birehîm Xelîl de, bi êşeka mazin ya pirrbi êş mîr. Nemrûd, ku birehîm Xelîl, ew dewetî ser rêya xwe xwûdê kir û wî redkir, êdî piştî, wî Birehim Xelîl girt. Birehîm xalîl, wan xwûdayên wan yên ku wan bidestê çêdikirin, nasnedikir. Gota wan, "yê çêdike xwûdê ya, ne yê ku tê çêkirin a." Lê nemrûd, di deme ku Birehim Xelîl li dijî wan rabû, hingî, nemrûd li ser taxtê xwe ku rûniştî, di cih de xaberê dide çendan ku herîn wî bînina cem wî. Ew jî, li ser gotina Nemrûd, diçin û Birehim Xelîl, ténina cem wî. Hingî, ku Birehim xelîl hat ber wî, êdî Nemrûd ew hilda berxwe û bahse xwûdayê wî jê kir. Wî çî pirs kir ji Birehim Xelîl, Birehim xelîl, dicih de bersiva wê de. Lê Birehim Xelîl, pirsek ji Nemrûd kir, lê wî bersiva wê pirsê wî neda. Hingî, **Nemrûd**, xwûdayê xwe bibîrkir û gota, birehim xelîl, jê bawer ka û bawerîya pê bêne. Lê birehim xelîl, got ku "navê xwûdayê min heya û ew "xwûdê" ya. Ew, li ser hemû kesekî re ya. Ew herkesekî dibîne lê ti kesek wî nabîne. Wî, hem jîyan jî daya destpêkirin û hem jî têde mirov jî û hemû jîndayên din jî çêkirina, bibaxtkirina û ew li jîyanê bicih kirina." Birehim xelîl, wilo gota wî û ma sekinî Piştî Birehim Xelîl, ev jî, bi ser gotina xwe ve kir. Yê ku baxtê me hemûyan di destê wî de ya ew a, ew jîyane ku tu nahaka dijî jî, bêî destûra wî tu nikarê bijî." Birehim Xelîl ku wî ev gotin gotibû bûna Nemrûd, êdî Nemrûd, jê bi hêrs bû bû. Nemrûd, hingî, ev gotin gotibû, "yê ku Xwûda jî yê ku diafirêne jî ez im". Ku Nemrûd, wilo got, di wê demê de, zaneyekî li ber destê wî miribû û kara defînkirina wî di hate kirin. Hingî, Birehim Xelîl, ew bibîr kir û got ku "ka ku tu xwûda bê, ev zaneyê li berdestê te bû û xizmeteke ku wî ji te re kirîya ti kesekî heta nahaka ji te re nekirîya. Ji deme bavê te mabû, ka wî careka din bigîyan bike û wî vegerîne li jîyanê û rake ser pîyan". Birehim Xelîl, ku ev gotin got, êdî Nemrûd, hê bêhtir bi hêrs bû. Bi hêrs li Birehim Xelîl

meyîzend. Lê birehim Xelîl ji ya xwe ne hat xwerê. Piştire Birehim Xelîl got ku "jîyan, ji gelek qatkan pêktê. Ji yên biçûk û mazin pêktê. Meyîzêne, mêşeka ku li ser nanê te danî, baxtê wê ji nanê te bû. Ew jî bi gîyan û jîyan a. Ew meş jî, bi fermen xwûdê dijî. Tu nikarê, baxtê wê jîyanê ji destê wê bike. Yê ku jîyan daya tê jî, daya wê jî." Nemrûd, di wê demê de, li ser van gotinên Birehim Xelîl, qaharî û destê xwe hiz û hêzeke hişk avêta ser nanê xwe. Hingî, sê mêş li ser nanê wî bûn. Di bin destê wî de, ji sê mêşên ku ser nanê wî du ji wan di bin destê wî de man û wî ew kuştin. Lê yek ji wan ji bin destê wî filitî. Birehim Xelîl, dît ku wa yek ji ser nanê wî firî di deme ku wî destê xwe avêt ser nan. Birehim Xelîl, Piştire bigotin bû û weha ji Nemrûd re got, "xwe ji wê mêşê jî mazitir nebîna, ku xwûdê ferman bike û baxte bi wê binivîsêne, ew mêşa ku ji destê te jî bifilitî jî, karê jîyane te ji destê te bike". Nemrûd, li ser wê yekê pîrr bi hêrs bû. Piştire, ferman da ku ew di nav êgir de bide şawitandin. Ku Nemrûd, wilo ferman da, êdî gota Birehim Xelîl, "Binerê, min fermana serê te da, tê bê şawitandin, deka vêca bila xwûdayê te were û te ji mirina te xilas bike." Nemrûd, wilo got û ma sekinî. Piştire, Birehim Xelîl, ji ber wî birin û kirina zindanê de. Di wê deme ku ew kirina zindanê de, li derve, dar dihatina berhewkirin ku ew li ser wan bê şawitandin. Di wê demê de, wê ew li berçavê Nemrûd bi heta şawitandin. Ji ber wê yekê, du minereyên ku mazin û bilind, her destekî wî ku werîs pêve girêdayî bê û bi wê minareyekê ve girêdayî jî bê hatibûn çêkirin. Piştî ku amedekarî hatina kirin, êdî, Birehim Xelîl, hanîn û girêdan. Di bin wî de jî agir pêxistin. Piştire, ku demek têveçû, li ser fermana Nemrûd, Werîs hatina qûtkirin û Birehim Xelîl, kete nava êgir de. Lê di wê demê de, aqir, bû av û dar jî bûna maşî. Her maşî jî, piştire berê xwe dana wî û devê xwe vekirin û silav danê de.

Herkeseke li wir ku li wê rewşê temaşa dikir, ji wê yekê pîrr acêmayî ma. Nemrûd bixwe jî, acêmayî ma. Lê Nemrûd, ji wê yekê jî xwûdê bawer nekir. Xwe li ber xwûdê û beremberî wî dît. Piştire, xwûdê ew dît û ji wê yekê hêrs bû. Ew mêşa ku ji destê wî filitî bû, xwûdê ferman dayê û ew **mêş, çû û di guhê Nemrûd re ket nava mejiyê wî de.** Di nava mejiyê wî de, wê meşê, bi vizîna ku derdixist, kir ku mejiyê wî ahenga xwe winda bike. Ew, pêşî ji aqil êdî dûrket. Piştire, hin bi hin, ew bi wê re bi êşeka mazin ket, laşê wî bû bi pîrzikên û kûnêrên ku adab girtin û her roj, ku adap ji wan pîrzikan dihat. Piştire bi wê re, Nemrûd, Mir. Lê karê xwûdê, bi Nemrûd re xilas nebû. Piştire ku ew mir jî, ew çû ber destê xwûdê û xwûdê gotiyê de "ka te digot ez xwûda me, deka çima te xwe ji mirina

xwe ya bi rezilî xilas nekir. Meşeka ku te di bin destê xwe de xwest ku wê bikujê lê ku ji destê te xilas bû, ti kuştî. Nahaka, tu, li ber destê min î. Lê ezê ji bo wê te ceza nekim. Ezê te, ji bo kirinên te yên xirab ku te li dunyê kirina bi mirovan, ji bo wan te ceza bikim û te bikima nava azêb de.” Nemrûd, piştire, kete nava Azabekî mazin de. Piştire bi gelek salan piştire, Birehim Xelîl jî, ku wefat kir û çû ber dilovaniya xwe û piştire çû ber xwûdê, êdî xwûdê jî gotiyê de ” ez ji te xweş im. Te, weke min kir. Te, bi rastî kir. Ezê tûxmê te li dunyê bidima domandin.” Piştire ew, Xwûdê, ew kira korçika bihûştê ya ku herî xweş de. Li wir, her nebî û pêxemberên ku çûna wir, li wir, çûna û carekê destê wî mackirina û dilê wî ji bo xwe hildana. ..

Key, bi vî rengî bahse Birehim Xelîl jî ji wan re kir. Lê divê ku ez vê jî bibêjim. Birehîm xelîl, di nave kurdan de navê wî yê ku pirr zêde ew bi wê tê nasîn ”Berhîm” a. Zimanê wî jî, kurdî bûya. Lê piştire key, gotina xwe vegeranda, deme jîyane birehim xelîl û mînaqaka weha ji jîyane birehim Xelîl girt û vegot:

Tê gotin ku rojekê, yekî ku ne ji bawerîya Birehim Xelîl bû, çû û li male wî bû mêhvan. De ne, mêhvan mêhvanên xwûdê na û ti kesek derîyê xwe ji wan re nagirê. Birehim Xelîl, fêrbûbû ku ew mirov, ne aliyê bawerîya wî ya. Bi wê yekê, Birehim Xelîl, hinekî xwe nexweş kiribû li ber wî. Dilê xwe nexweş dabû bû nîşandin. Dibêjin ku mêhvan jî, ew yek ji rûyê Birehim Xelîl, farq kiribû û piştire ji Birehim Xelîl re gotibû ” ez dizanim ku tu ji mêhvanîya min ya li male xwe nexweşî, ezê nahaka ji male te herim ” û piştire mêhvan ji male wî diçêt. Piştî çûna mêhvan re, êdî Xwûdê, bi Birehim Xelîl re axift û gotiyê de, ”min dî ku mêhvanê de ji male dilnexweş vaqatîya, ez, ji wê nexweş bûm”. Dibêjin piştire, Birehim Xelîl, bi wê pîrîtîya xwe re derket û ket pey mêhvanê xwe de û xwe gihandiyê de û jê xwest ku ew were male wî lê bibe mêhvan careka din. Dibêjin ku Birehim Xelîl, lava jê kir ku ew were û careka din lê bibe mêhvan. Lê dibêjin ku yê mêhvan, got ”na, ez nayêma male te, ne bidilê te bû di deme ku ez li male te bûm”. Piştire dîsa Birehim Xelîl, lava dike, Li ser lavakirina Birehim Xelîl, Êdî dibêjin ku li ser lavakirina Birehim Xelîl, mêhvan dibêje bila, ezê werim, lê ku ji vir heta male xwe, tu min li piştira xwe bike”. Birehim Xelîl, wê herê dike û piştire wî li piştira xwe dike û têne heta male xwe û ku wî ew hanî male xwe, êdî mêhvandarîya xwe li gor ku dilê mêhvanê xwe xweş bike kir û dilê mêhvanê xwe xweş kir û piştire bi dilxweşî ew bi rêya wî de şand. Piştî ku bidilxweşî Birehim xelîl, mêhvanê xwe bi rêya wî de şand, êdî piştire xwûdê bi Birehim xelîl re

careka din diaxivê û dibêjiyê de ku "ez, ji te xweşim û dilê min jî ji te xweş a". Piştire êdî dilê Birehim xelîl re hem rehet dibe ku xwûdayê wî ji wî xweş a û dilê xwûdayê xwe jî xweş dike.

Key, ji wan re, ev minaq jî vegot û piştire êdî weke ku hinekî ma sekinî li ber wan. Êdî bi bal di wê deme ku ew mabû bédeng û sekinî bû, li Keçelok nerî bû. Keçelok, di deme ku key li wî nerî, wî ew nerendina li xwe ya ji wî farq kir. Bi wê yekê, wî jî, serê xwe rakir û li wî nerî. Çavên xwe bira ser wî û li nerî. Her gotina ku Key Şahf gotibû, wî di serê xwe de gotibû. Key, ji gelek tiştan axfitibû û w bahse wan kiribû. Piştire jî, key, axiftina xwe domand. Wî axiftina xwe ne birrî. Bahse, şerê wan ya bi mirovan re kir. Piştire peymanê ku êdî qad şer di nava wan de ku hatibû mohrkirin, bahse wê kir. Demeke dirêj ji demê û demên buhurî bahskir û axift. Gelek tişt ji wan re hanîn ser ziman.

Keçelok, piştî ku key axiftina xwe bidawî kir û ma sekinî, ew di serê xwe de hizirî bû û hin pirs di serê wî de çêbû bûn. Li ser Nemrûd û deme Lut, di dilê xwe de xwestibû ku hin pirsna bike. Lê ne kiribû. Wî hem pirsên ku di serê xwe de çêkiribûn ku bipirsê hiştibû û hem jî, di cihê xwe de mabû bédeng û ti deng nekiribû. Di serê xwe de, li ser hizir û demên ku key bahs kiribûn, keçelok, pîr di hizirî di serê xwe de.

Keçelok û jina pîr, li wir, weke demeke dirêj li key rûniştî dimênin. Key, ji wan re, hê jî, ji ji gelek tiştên din diaxivê. Hê ew, ji wan re bahse gelek tiştên din jî dike. Di wê demê de, key, kû gûstîlekê ji ber xwe derdixê û dide Keçelok. Keçelok, di deme ku key ew gûstîl dayê de, lê ma şaq û raq û lê nerî. Ew gûstîla çi bû ku key dayê de? Keçelok, di deme ku key gûstîl dayê de, êdî wî rahiştê gûstîlê û lê nerî. Key, bêî ku pêşî tiştêkî bibêje, hema destê xwe avêtibû berxwe û gûstît derxistibûbû û dabûbûyê. Keçelok jî, di deme ku key destê xwe dirêjî wî kiribû û xwestibû ku gûstîlkê bidîyê de, wî jî destê xwe ji ber xwe dirêjî bi ber destê key ve kir ku rahijê gûstîlka ku key di destê xwe de dirêjî wî dikir. Ku keçelok, gûstîlk jî, ji destê key girt, êdî di destê xwe de hinekî lê nerî. Gûstîlk, li ser kevirêkî ku weke pîr di bariqand li ser hebû. Kevir, safîr bû û yan jî tiştêkî din bû. Keçelok, di wê demê de, ew farq nekir. Lê pîr lê nerî. Key, li ber wê, nerîna keçelok, hinekî ma sekinî bédeng. Piştî ku hinekî keçelok, lê nerî, piştire key, mafê gotinê girt û weha ji keçelok re got; "ew gûstîlk, biefsûn a, bike telîya xwe de. Jê dernexe. Hertimî, wê ew gûstîl, bike ku ya dilê te were li cih û wê te ji qaza û belayan xilas bike." Key, wilo got û piştire ma sekinî di cihê xwe de. Key, ji ber çi ew di wê demê de bêî ku ti tiştêkî di derbarê wê de bibêje ew dabûyê de,

keçelok, ew di serê wî de bû. Li ser wê di hizirî. Bi carekê re ew bûbû. Key, dabûbûyê de. Heta wê kêlikê, key ji wan re diaxift. Weke ku di rewşeka din de bûn. Lê di wê demê de ketibûbûna rewşaka nû ya din de. Bi carekê re, key ew ji ber xwe derxistibûbû û dabûbûyê de. Keçelok, piştire, weke ku key got kir û gûstîlk kira telîya xwe de. Jina pîr, piştire mafê axiftinê girt û pêşî li key nerî û piştire ji wî re got, "wê ev gûstîlk tenê bi dilê te re kar bike. Ji bilî te, wê ti kesek, nikaribê bi wê, ti xwestekên xwe bêne li cih. Bikeve, destan de jî, wê ew yek nebe. Avêtina dilê te, weke ku te li jîyanê digirê, wê bi te re wê jî bi te re bigrê. Ku tu ji jîyanê çuyî, wê ew jî, êdî ji holê herê." Jina pîr, wilo got û ma sekinî Keçelok, di wê demê de, li nava çavên jina pîr nerî û piştire jî, keçelok, ew avirên xwe yên ku bi wan li jina pîr nerîbû birina ser key û bi wan aviran li key nerî. Key, di wê demê de, ti gotin negot. Lê bi nerîneka ku weke bi jina pîr rast bike û piştrast bike li keçelok nerî. Piştî ku keçelok, avira xwe ji ser hevduyan bir û da berxwe, êdî piştire ne bi gelekî re jina pîr deng kir û ji keçelok re li cem key got ku, "ji ber ku keyê min hij te kir, ev da te. Dilê wî ji te xweş ma". Jina pîr, ev gotin got û ma sekinî. Key jî, hinekî ew cîdîyete xwe ya li ser rûyê xwe ku wî pîr hişk di de li berçav, nermkir û bi rûkenîyekê li nava çavên keçelok nerî. Lê wê rewşa key, wilo zêde ne doma. Piştire, di cih de, key, dîsan, hat û ket wê rewşa xwe ya berê ya jidil û cîdîyetê de. Key, xwediyê cîdîyeteke ku li ser rûyê wî bû, ku kê jî lê dinerî, di cih de, ew diket nava cîdîyetê de bi xwe re. Bi wê yekê re, ew yekî, wilo bû. Di nerîne xwe de, pîr ji xwe bi bawer bû. Pîr jî, bi zane bû. Ew keyê Cinan bû û wî gelek dem buhurandibûn. Wî, demne pîr dirêj buhurandibûn. Di deme ku di wê demê de ji keçelok û jina pîr re bidest axiftinê kiribû jî, ji deme bavê me Adam û dayika Hewa, bidest axiftina xwe ya ji wan re kiribû û dest pê kiribû. Weke ku wî ew dem hemû dîtibûn, bahs kiribû ji wan re.

De ne, Cin, temenekî pîr dirêj dijîn. Temenê ku ew dijîn, dibêt ku dehqat bê ji yê ku me mirovan dijî. Ew temenekî wilo demdirêj bi xwe re dijîn.

Jina pîr û Keçelok, li wir li cem key, hê demeke dirêj ya din jî dimênin. Di wê deme ku ewli cem wî dimênin de, key ji wan re bidil diaxivê û bahse demên berê ên ku buhurîna dike. Ji wan deman, bahse tiştên giring ku mirov di deme ku hiskir de ji wan fêreka mazin ji bo xwe ji wan derxe dike. Di wê demê de, ji keçelok û jina pîr re jî, her weha ew bahsê dike. Lê piştire, ku dem, hat û gihişt demeke ku hinekî dereng, êdî jina pîr û keçelok ji cem key dirabin ku werina male jina pîr. De ne, li wir,

keçelok, xwe tenê li bayê jina pîrr berda bû. Ji xwe, ji wê û pê de, ti çareya wî jî nebû. Ti derfet jî, weke ku li ber wî nebûn. Wî jî, di xwe de wilo hîs dikir. Lê di wê demê de di serê keçelok de, ew gûstîlka ku key dabûyê de pîrr di serê wî de bû. Ew gûstîlk, di hişê wî de bû. Wî, di wê demê de dixwest ku wê gûstîlê hinekî din lê binerê ku ka wê çawa xwestekên mirov werêne li cih. Keçelok, li vê yekê, pîrr di hizirî. Mereq jî, dikir. Wî mereq dikir ku ka ew gûstîl, çawa karê wê xwesteke mirov werêne li cih.

Di wê demê de, ew di serê xwe de weke ku bi vê ve mijûl bû. Mijûlatîya wî ya di serê wî de, piştî ku wan kare xwe kir ku ew rabin werina male jina pîr jî, di wê demê de bi dawî nebû bû. Keçelok, weke ku di xwest ku hin pirsna di serê xwe de bike. Li ser wê yekê jî pîrr di hizirî. Pirs, di serê wî de hebûn ku wî dixwest ku wî wan bibersivanda. Lê ka wê çawa bibersivanda. Piştî, demekê hatibû aqilê wî ku ew pirsên di serê xwe de ji jina pîr bipirsê û bersivna ji wê bigirê. Muhaqqek, di serê wê de bersiva pirsên wî hebû. Keçelok, ev yek, di serê xwe de hizir kiribû.

Wilo ku demek buhurand û piştî kue ew rabûna ser xwe, hê jî, ew di serê xwe de bi hizir bû. Keçelok, piştî ku ew rabûna ser xwe ku herin jî, hê jî, bale wî li ser key bû. Pîrr li key dinerî. Key jî, weke ku di wê farqê de bû ku keçelok, pîrr bi bal û hey li wî dinerî. Lê key, di wê demê de ti tiştê ne got. Ti gotin, ji nava lêvên wî derneketin.

Piştî ku Keçelok û jina pîr rabûna ser xwe, key jî, bi wan re dabûbû xwe û rabû bû ser xwe di wê heyemê de. Di deme ku keçelok û jina pîr derketibûn derve, key jî, dibêt ku zêde ji rûniştinê bê, weke ku laşê wî qayîmî bê xwe da berçav û xwestibû ku derkeve û hinekî li ser xwe bigerihê û wê qayîmtîya laşê xwe jê bibe. Piştî ku keçelok û jina pîr hatina devê dêrî jî, key jî bi wan re hat devê dêrî. Piştî, jina pîr, axift û destûr ji bo çûna wan ji key xwest û piştî ku key jî destûr da û ew bi oxûr kirin, êdî piştî, ew jî ketina ser rêya xwe de û hatin ku werina malê. Di deme ku ew ketina ser rê de. Keçelok, hê jî, ew bi pirsên di serê xwe de di mijûlatiyekê de bû. Ew pîrr bi wan re mijûl bû. Wî, di xwest ku ew bersivna di serê xwe de bixwe bibîne. Bi wê yekê, ew pîrr di hizirî di serê xwe de. Lê, keçelok, di wê demê de di mejiyê wî de, weke ku ti bersiv ji wî re ji bo pirsên wî yên di serê wî de ji bo wî û pirsên di serê wî de tûnebûn. Lê wilo jî, bêbersivbûn, weke ku xwerhekê di serê wî de dide çêkirin. Bi wê yekê, weke ku ew ne rehet bû di xwe de. Wî, wilo xwe hîs dikir.

Piştî ku jina pîr û keçelok, ji qasra key, ketibûbûna rê de, êdî ne bi gelekî re ew hatibûbûna male jina pîr, di deme ku ew hatibûbûna malê, li malê, pêşî, weke cara pêşî, ew rastî keça jina pîr jina ciwan hatibûn. Keçelok, ku çavên wî bi wê ket, weke ku heya wî çû ser wê. Lê keçelok, di serê xwe de, di wê demê de bi hizir ma. Piştîre bi hev re buhurtina li hundur û di mezele rûniştîne ya ku wan têde xwarin jî xwaribû de rûniştî. Li wir, ku ew lê li hevdû rûniştin, êdî jina pîr weke ku farqkiribû ku keçelok, di wê demê de di serê xwe pîr bi hizir a. Tevî ku jina pîr, farqkiribû jî, di wê demê de wê tenê bale xwe bi hey bira ser wî û hwd. Ji wê pê de, ti tişteki din ne kir. Ti tişteki, di derbarê hizirkirina wî ya di serê wî de jê ne pirsî. Lê wê ew yek bi keçelok re di wê demê de pîr baş farq kiribû. Jina pîr, di demekê de, di serê xwe de biribû û hanîbû ku ew ji keçelok sedeme wilqasî hizirkirina wî jê bipirsê. Lê ne pirsîbû, mabû bû sekinî. Piştîre, *di talîya talî de* jina pîr, xwe negirt û ji keçelok pirsî ku ka çima ew wilqasî di serê xwe de bi hizir û hazna. Di deme ku jina pîr ji keçelok wilo pirsî, êdî keçelok jî, rastûrast, bersiv da û pirsên di serê xwe de jê kirin.

Keçelok, piştî ku kir ku ji jina pîr pirs bike, êdî ji jina pîr, pirsên di serê xwe de kirin. Pêşî ji jina pîr, pirsî ku "ezê çawa zanibim ku "ev gûstîlk, wê min bi parezê û wê ya dilê min ya rast bicih bêne?". Pirsî wî ya pêşî, ev bû, di deme ku wî pîrskir, hingî, jina pîr bersiva wî da û got ku " dideme ku di ketî zatereyekê de û di deme ku di ketî rewşa zor de di civate xwe ya ku ti têde rûniştî, di deme ku yekî qastî jîyane te kir û di deme ku xwest ku te bikujê, di deme te tişteki baş ji xwe re û yekî li dora xwe re xwest û di deme ku te xwest ku ya rastî pêk were, hingî, wê ev gûstîlk, ya dilê de his bike. Wê hingî, alî te bike. Lê vê jî, bizaniba, her tiştî ku mirov bike û çî jî bê, divê ku mirov tahbakê di ber de bide nîşandin. *Ti tişt ne bêtahb a.* Ji ber vê yekê, pêşîyên me gotina ku xwûdê gotîya ku *'kirin ji te û dayîn jî ji min.* Her weha ev gotin jî bi ser vê gotina xwe ve kirina û gotina ku *'heçiyê bike zahmet, wê bixwe nahmet.'* Divêt ku tû destê xwe bide berxwe, hingî wê karê ku dike, wê birast herê, wê bi rê ve herê." Jina pîr, ev gotin ji keçelok re got û ma sekinî. Keçelok, ji wê gotina jina pîr, çend ku du sê gotinên kin jî bûn, lê weke ku ji wî re gelek tiştên mazin û dirêj vegotibûn. Di serê wî de, gelek tişt pê dabûbûn fahmkirin.

Keçelok, piştî ku wî ew ji jina pîr pirsî û ew bersiv wilo girt, êdî piştîre hinekî di serê xwe de li ser hizirî û piştîre gotina kin, weke bersiv ji jina pîr re da û got ku "tu rast dibêje .." û ma sekinî di cihê xwe de. Lê di serê

xwe de, ew di wê demê de jî, pirr di hizirî. Di serê xwe de wî, ew gotinên jina pîr, di bir û dihanîn. Lê bi teybetî jî, keçelok, li ser gotinên ku ji key hiskiribûn û bihîstibûn, di hizirî di serê xwe de. Ew li ser gotinên wî, pirr hizirî bû. Di deme ku key, ji keçelok û jina pîr re axiftibû, hingî, keçelok, xwe di serê xwe de ji bîr kiribû û di nav harikînên gotinên key de xwe windakiribû. Bi gotinên wî re li ser wan re dimeşî. Keçelok, di deme ku key piştire axiftina xwe bi dawî kiribû û mabû sekinî û piştire ku xatir jî jê xwestibûn û ew hatibûbûna male jina pîr jî, hê jî, di serê wî de, ew rewş û merem hebû. Hê ew li wir bû. Bi wê yekê re, di serê xwe de ew, weke ku li dunyeyeka din bê lê di hat. Wî jî, xwe di wê demê de wilo hîs dikir. Ya rastî, ku mirov bibêje, ji deme ku keçelok bi jina pîr re hevdû naskiribû ve, weke ku ew di xewneka dirêj de ba lê dihat. Weke ku ew xewna wî, bi wî re hê didoma û hê ew têde bû.

Keçelok, piştire, êdî ku hinekî di serê xwe de hizirî, hinekî êdî bi jina pîr re ket nava axiftinê de. Li ser jînbûnên ku wî heta wî kêlikê jîn dikir, kir ku bi wê re biaxivê. Lê wî, ji dêla ku ew li ser wê ji jina pîr bipirsê, li ser hatina wî ya li wir pêşî axift. Jina pîr, ji wî re bahse wê dera ku ew lê na, ji wî re kir. Jê re, got ku ewder bajarekî wan ê Cinan a. Keçelok, di deme ku ew hatibû wir, wî xweşikatiyaka wilo xweşik, ne dîtibû. Hingî, ewder wilo xweşik dîtibû. Lê wî, hê jî, xwe di xwe de wilo zêde rehet hîs ne dikir. Jina pîr, piştire ji keçelok re weha got, ”mirov, di hundurê demê de dijîn û diçin. Lê em, çendî ku di hundurê demê de dijîn jî, wilqasî jî, em dervî demê jî dijîn. Ev jî, bi me re heya. Dem, ji bo me, tê nasîn û bitêgihîştin a. Lê we mirovan, dem, piştire di demê de bi demê re bitêgihîştin kir. Hinekî, ev farqe me heya. Derketina dervî demê tê çi wate yê? Ez vê jî ji te re bibêjim. Derketina dervî, demê, gihîştina, wê li nava wê jîyane ku weke ku bêdem û bêdawî ya. Sermedîya demê, ku mirov wê nas kir û fahm kir, hingî, mirov wê karibê bi wê bijî.” Jina pîr, ev gotin ji keçelok re gotin. Lê keçelok, weke ku ew gotinên jina pîr, baş û qanc di serê xwe fahm kiribûn. Weke ku wê teze fahm nekiribûn. Ji bo ku wan teze fahm bike, êdî ew hinekî di serê xwe de hizirî. Lê jina pîr jî, fahm kiribû ku keçelok, ew teze fahm nekirina. Bi vê yekê re êdî wê bidest axiftinê kir û gotinê xwe, hinekî jî ji wan re bi vegotinê ew hanîna ser ziman. Keçelok, di wê demê de, dikir ku jina pîr, fahm bike. Gotinên jina pîr, ji wî re car bi car xarîb û beyen dihat. Ew, fahm ne dikir. Lê keçelok jî, ne hesan bû, ew jî di serê xwe de bi zanebûnekê bû. Wî di serê xwe de, hewl dide ku pirr baş û qanc fahm bike. Aqilê wî û hişê wî hebû. Ew, ne yekî bêaqil û bêhiş bû. Ew yekî bîaqil û bihiş bû.

Keçelok û jina pîr, li ser gotinên jina pîr, demeke dirêj axiftin. Lê ne tenê li ser wan gotinan axiftin. Ji wan zêdetir, hinek gotinên din jî, jina pîr, ji wî re hanîn ser ziman, û ew bi hev re li ser wê jî axiftin. Li ser wan jî, danûstandin kirin.

Keçelok, êdî çendî dem têve diçû, wî xwe li cem jina pîr, nas dikir û xwe hinekî di ewlatiyê de hîs dikir. Di wê deme ku ew bi hevdû re mabûn, jina pîr, ew parastibû û hertimî lê biqancî tevgerîya bû. Keçelok jî, ev yek hin bi hin di xwe de hîs dikir.

Keçelok û jina pîr, li wir, weke demeke dirêj, êdî li hevdû rûniştî man. Di wê demê de jî, jina ciwan, yanî keça jina pîr, ne li wir bû. Ew, ka li kuderê bû. Ew di wê demê de hatibû hişê Keçelok. Lê keçelok, aqilê wî, di gûstîlka wî de bû. Aqilê wî, pirr li ser wê bû. Mereq dikir ku ka çi qûdretên wê hene. Ka karê çawa wê bikar bêne. Ka karê çawa jê fêde û sûd bigrê. Ma gelo, ka wê çi bela û an jî tiştina xirab bihatan serê keçelok. Keçelok, hinekî li ser vê hizirî. Wî, hinekî, bi vê yekê, li pêşîya xwe hizir kir. Li ser demên pêş hizir kir ku ka wê çi di xwe de ji wî re di jîyane wî de bênin. Keçelok, lê di wê heyemê de li cem jina pîr li malê wê bû. Ku wê ne hiştiba ku ew herê derekê, wê wî nikarîba. Ji ber ku ji wir çûn jî û hatin jî, ji bo keçelok, di destê jina pîr de. Keçelok, ne xwediyê ti hêz û efsûnê bû. Ti darikên efsûnê di destê wî de nebûn ku ew wê wan bihejêne û wê ya li gorî dilê wî bibe. Jina pîr, ew hanîbû wir û heta ku wî bibîr kiriba û ew carek din bi şûnda biriba. Wekî din jî, keçelok, ti tiştek di destê wî de nebû.

Keçelok, êdî di serê xwe de hişê wî diçû bi şûn wî de. Yanî hişê wî êdî diçû, bi ji cihê ku jina pîr ew jê hanî bû Cizîra bota. Jina pîr, ew ji wir hanîbû wir. Di wê heyemê de, Keçelok jî, pirr bidest hizirkirina li wê kiribû. Di serê xwe de ew, pirr hizirî bû. Di deme ku hizirîbû, êdî hizirkirina li dûv hevdû gelek tişt bibîra wî xistibû. Di dawiyê de, Cizîra bota û ew dîwana wî ya mazin hanîbû bîra wî. Weke ku ew hezar sal bê keçelok ji wir çûya û ne vegeyîya ya li wir. Wilo li wî dihat. Wî wilo di xwe de bîrkirinak hîs dikir.

Lê keçelok, di wê demê de li male jina pîr jî, di xweşiyekê de jê bû. Li male jina pîr, ji xweşiyê û pê de ti tiştek nebû. Li wir, dilê wî, hem xweş bû û hem jî bi vî rengî di bîrkirkirinê deb bû. Bîra berê, dikir. Keçelok, di wê demê de ku bîra berê dikir, di serî de, ew deme ew a berê jî Cizîra bota bû. Di wê demê de, hatina wî ya ji malê ya ji cem dayika xwe hat bîra wî. Dayika wî ya pîr het bîra wî. Wî, pirr bîra wî kiribû. Di dilê xwe de, wî ew bibîrhanî.

Keçelok, di wê demê de li hundurê, ku bi jina pîr re demekê li hevdû rûniştî dimênin û bi hev re diaxivin û didin û distênin, piştire, êdî jina pîr, wî derdixe gûlîstanaka ku di malê wê de ya. Ew gûlîstana ku jina pîr, Keçelok hanîyê de, berî wê kêlîkê, keçelok ne dîtibû. Lê ew gûlîstan, ku mirov diketa nav û mirov ew didît, êdî dilê mirov li ser diavêt. Keçelok, ku ew gûlîstan dît, êdî dibin efsûna wê de ma. Dilê wî, weke ku ji xwe re weke pelna gûlakê ji xwe vebin, lê hat. Keçelok, di deme ku ew bi jina pîr re ket nava wê gûlîstanê de, êdî di nav de, li hemû dordûora xwe nerî. Keçelok, dawîya gûlîstanê ne didît. Gelo, çiqasî mazin û dirêj bû. Ji derve, weke ku ti tişteke ne bû, lê ku ketibûbûna nav de, êdî di nav wê xweşikatiyê de, ji dil çûbû bûn. Keçelok, di wê demê de, gûlîstana qasra keyê qaşayê hatibû bîra wî. Ew, weke xewnekê ku jina pîr bi wî dabû bû jînkirin bû, wilo lê dihat. Lê di wê demê de ew hatibû bîra wî. Ku ew hatibû bîra wî, êdî hinekî li ser wê hizirî bû. Di wê demê de, di serî de, di deme ku wî gûlîstan dîtibû, gotina ku ji devê wî derketibû, ew bû ku "ev çi xweşika" bû. Bi wê gotinê re bandûra wê ya li xwe û li ser xwe hanîbû ser ziman. Piştire jî, ku di nav gûlîstanê de meşîn, êdî çend gotinên din ên wilo ji devê wî derketibûn. Bi wan gotinan, wî heyranîya xwe hanîbû ser ziman di gûlîstanê de ji bo wê *gûlîstanê*. Li gûlîstanê, hinekî li pêşîya wan ku ew hinekî meşîn, rastî avekê hatin ku hinekî ji bilindahîyekê weke ku diharikî li xwerê li ser keviran û ku diharikî û dirijîha ser keviran jî, li ser keviran, di bin tîrêja rojê de dîmeneke rengî weke ya keske sorê dide çêkirin. Lê av, hinekî jî ji bilindahiyekê di harikî di hat û dirijîha li xwerê. Keçelok, di deme ku wî ew av wilo dît, êdî bale wî pîrr çû bi ser wê de. Li ber avê ku hinekî jê wirde bû, dareka mazin jî hebû. Hin çiqilên darê, hingî dirêj bûn, bûbûn weke sihwanekê li derna li beravê. Bi wê yekê, li ardê ku şinahîyek û li ser ser jî bi darê re sihwanek û roj jî ku bi germehîya xwe re heyî, ew der, dilê mirov xweş dikir. Keçelok, di deme ku wî li wir nerî, bale wî pîrr çû li ser wê avê. Piştire, jina pîr jî, kifşkir ku keçelok, aqilê wî li ser wir a, êdî bi meşînê, wê berê keçelok da bi vir ve û ew bi hev re çûna wir û li wir man. Ku hinekî bi wir ve meşîn, êdî ne bi gelekî re ghiştina wir beravê.

Keçelok, ku ghiştina wir li beravê, êdî dît ku wa ji nêz ve ku lê tê nerîn hê xweşiktira. Ji ber vê yekê, li wir, êdî hê bêhtir hazna wî çû ser wir. Li wir, keçelok, bi jina pîr re li ber wê avê di nava wê xweşiyê û xweşikatiyê de demeke ne kin man. Heta ku hinekî li wir, dilê wan rehet bû, man. De ne, tê gotin ku ku dilê mirov ket nava xweşiyekê de, car bi car bi wê xweşiyê re weke mirovekî ku ji kar pîrr wastahî bê û li derekê

rûnihê û bêhnê bistêne û xwe rehet bike, ew jî bi heman rengî û awayê di wê xweşikatiya bi şinahî de xwe rehet dike. Dil, ya xweşik carna baştir dizanî ku kîjan a. Her dil, xweşikatiya xwe ya li gor xwe dihilbijêrê. Xweşikati, ku mirov gotinekê li ser bibêje, ji dil bi hêstekê dest pê dike û piştê bi hizrekê xwe bi temen dike û berdewam dibe. Di serî de, naskirin, di xweşikatiyê de, temenê bûna raman a wê ya.

Keçelok, bi jina pîr re li ber wê avê, weke demeke dirêj man. Li wir, hinekî jî li ser wan kevirên ku pir paqij ku weke ku bi ava çem hatina şîştin in, li ser wan rûniştin. Ku li ser wan rûniştin, ji xwe re li ava çem nerîn. Bi wê re jî, hem germê dide wan û hem jî, ew hilm û hewayaya hînik ya ku avê dide çêkirin li wan dida. Rû û dilê wan, hînik dikir.

Li wir, jina pîr, bi keçelok re bidest axiftinê kir. Jê pirs dikirin û dikir ku ew bersiva wan pirsên wê bide. Jina pîr, weke ku keçelok, di azmûnekê de bide derbaskirin li mirov dihat. Keçelok jî, car bi car xwe di rewşeke bi vî rengî de hîs dikir. Lê wî, çendî ku jina pîr, jê dipirsî û çî pirs dide ber wî, wî jî, bi awayekî ji xwe bi êmin û bi gotinna safî bersiva jina pîrê dide. Bersivên wî, li gorî jina pîr, têrbûn û yan jî ne têrbûn, wê di derbarê wê yekê de jî, heta wê demê ti gotin ji wî re negotibû. Lê jina pîr, wilo dikir. Jina pîr, weke yeke pîr bizane bû. Ew, jinaka ku temen dirêj bû. Ew temenê wê yê dirêj, hemû jê re zanîn û fêr bû.

Piştî ku demekê wilo li ber wê avê man, piştê jina pîr, kir ku bide xwe û rabê û keçelok jî bi wê re rabê. Lê ewder li keçelok xweş hatibû û wî weke ku ji dil ne dixwest ku ew ji wir rabê û herê di wê kêlîkê de. Keçelok, piştî ku dît ku jina pîr, kare rabûnê kir, êdî wî jî, xwe li gorî wê adiland. Ku ew rabû êdî keçelok jî li dûv wê rabû ser xwe di wê kêlîkê de. Dibêt ku hê cihê pîr xweştir hebin ku ew bibênin. Jina pîr, weke ku dixweşt ku hin cihna xweş şanê keçelok bide. Keçelok, di wê demê de ew yek ne dizanî. Lê wî, di wê demê de xwe li bayê jina pîr berda bû. Jina pîr, çî dikir û çawa dikir wî jî, wilo û weke wê dikir. Li gorî wê, wî jî, gava xwe diavêt. Dervedikete dervî wê û gavavêtina wê. Piştê ji xwe, êdî ne bi gelekî re, jina pîr ku ji cihê xwe rabû ser xwe êdî keçelok jî bi wê re da xwe û rabû ser xwe li dûv wê. Ku ew rabûna ser xwe, êdî jina pîr, berê keçelok, da nav darna ku ne zêde bilind bûn lê ku dûv hevdu pîr bûn. Ku ew hatina berwan daran. Li wir jî, keçelok, dît ku wa gûlîstan, weke ku bi ber xwerê ve diçêt. Li xwera wê jî, weke ku çemekî ku mazin di harikî hebû. Ku hatina xwera gûlîstanê, êdî li wir, bêh ku bigihina berçemê mazin, li devereka ku li wir, weke ku xaniyekî mazin hebû, û hebû, rastî wir hatin. Jina pîr, keçelok, berî wî da wir û bi hev re bi ber wî

xanîyê ve çûn. Ku ew bi hev re hatin û hatina ber devê derîyê wê xanîyî, êdî li wir, ne sekinîn û çûn û ketina hundurê wir. Ku ketina hundurê wir de jî, dîtîna ku wa weke ku xanî cihekî xwandinê ya. Di wir de ku li ser hevdû na bi hezaran pirtûk hebûn. Keçelok, ji wê yekê mabû acêmayî. Keçelok, di qasra mîrê bota de, beşa pirtûkxanê dîtîbû û têde bi hezaran pirtûk jî dîtîbûn. Lê evder jî, bi hezaran pirtûk têde hebûn. Lê ewder, li berçavên keçelok, weke ku ji pirtûkxane mîrê bota ya bi nav û deng jî maztir bû. Wilo li wî hat. Jina pîr, doi deme ku wê dît ku wa keçelok bi şaq û raq li dora xwe li refên pirtûkan dionerê, êdî jina pîr, weha gota keçelok, ” li pêşîya xwe bi nerê, ..” keçelok li pêşîya nerî û weke ku dawîya wê dera ku li ber wî dirêj dibû weke salonkeke ku dirêj dibû nedît. Piştê jina pîr, weha ji keçelok re got, ”evder, pirtûkxaneya me ya, lê ev pirtûkxane ne tenê ya min a. Ya me hemûyan a. Yanî her yeke weke min ku Acinî bê, wê ev pirtûkxane deriyekî wê di gûlîstane wê de jî wê hebe. Ku ez li serîyekî dunyê bin û yekî din li serîyê din ê dunyê jî bê, wê dîsan di gûlîstane min de û di ya wî de jî, wê derîyê vê pirtûkxane me hebe. Nîvîs, pirtûk, nîvîsar, bineter û hwd, çî yê bi nivîskî ku hatibê nivîsandin û hebû, li wir kopî û mînaqaka wan hebû. Ji ber vê yekê, ji hemû dem û dewranan têde heya. Ti tiştêkî ku hatî nivîsandin ku biçûk û an jî mazin, nîn a ku kopîyeka wê di vir de nebe.” Jina pîr, wilo got û ma sekinî, piştî ku ew herdû ketibûbûna hundurê wê de, êdî her devera wêdera ku ew ku ew di çûnê de, ji wan ji xwe re dibû rohnî. Keçelok, ji wê yekê pîr acêmayî mabû bû.

Keçelok û jina pîr, li wir, li hundurê wê pirtûkxanê, weke demekê ji xwe re man li hundurê wê meyîzendin. Keçelok, ji wir pîr şaş mat mabû. Pîr acêmayî mabû. Pirtûkxaneyeka pirtûka ku dawîya wê çavên ku dûr jî didîtin jî, dawîya wê ne didîtin. Keçelok û jina pîr, bi hev re, derîyê ku tere ketibûbûna hundir de, li wir ku ketibûbûna hundur de, êdî gelek rêyên dirêj ku di nava refên pirtûkan diçûn li pêşîya wan derketibûn. Keçelok, ne dizanî ku wê çî bikira û wê biket kîjan rêyê de. Lê jina pîr, weke ku dizanî. Ji ber ku wê gava pîr bi êmin diavêt. Ku hinekî meşîn, êdî piştê, di hundurê wir de, jina pîr û keçelok, bi hev re hatina ber deriyekî. Derî, weke deriyê mezelekê bû. derî, hinekî bilind û weke ku li ser pîr naqşên ku ji dil hatibûbûna çêkirin hebûn. Her naqş jî, weke ku ji *sîmên zêr* hatibûbûna çêkirin li ser derî. Li ber çavên wan, wan naqşên ku weke ku bi sîmên zêr hatina çêkirin, dihatina bariqandin. Weke ku roj li lê bixe û çîrêskên tîrêja rojê jê derkevin dibû. Ew yek, ji bal û heya keçelok, ne ravî. Lê keçelok, di wê demê de, weke ku di xewnê de bê bû.

Wilo, wî jî, xwe hîs dikir. Ew, di rewşeka ku wilo de ku wî bi çavên serê xwe didît, lê ku wî ji hina din re bigota, dibêt ku jê ne hatiba bawerkirin jî. Her weha, di rewşekê de bû.

Ku keçelok û jina pîr, hatina ber wî derî, êdî li wir bi hev re kirin ku bikevina hundur de. Lê jina pîr, hingî, derketa pêş û çû pêşîya keçelok û wê keçelok hilda şûn xwe û piştê êdî li derî xist û ku derî vebû êdî ketina hundur de. Derî, weke ku ji xwe re ji wan re vebe. Ku derî vebû bû, wan ti kesek li ber dêrî ne dît. Piştê ketina hundur de, ku ketina hundur de, êdî dîtin ku wa jina pîr ciwan û ku heta dibêje bes xweşik û sipahî zilemekî pîr kal û ku riha wî ya sipî hatî û li ber navika wî sekinî û ku dibêt ku ew nikaribe bide xwe ku bike ku rabê ser xwe, wê li cem hevdû li hevdû rûniştî na. Ku jina pîr û keçelok ketina hundur de, jina ciwan cih de, weke yeke jêhatî û bi tevger, di cih de ji cihê xwe li ber wsn rabû. Zilemê pîr, ku bike cihê rabûna xwe ya li ber wan de destê xwe rakir û silev da wan û ew silev kirin. Piştê jina pîr jî, silev da wan û bi hev re ew û keçelok, çûna cem wê jina ciwan û zilemê pîr.

Ku jina pîr û keçelok hatin û li ber wan sekin in, êdî pêşî zilemê pîr, axift û xweşhatina wan ya wir kir û piştê ew dane rûnandin. Piştî ku ew rûniştin, bêî ku ti kesekî hê tiştek gotî û xwestî, jina ciwan, di cih de li ber wan, ji xwarin û vexwartinê tişt hanîn û danîn. Jina pîr, ya ku diaxift ew bû. Lê keçelok, pîr jî bédeng bû. Piştî ku weke demekê bi hev re axiftin û hevdû naskirin, êdî piştê, jina pîr, li keçelok zivîrî û gotiyê de, "bînerê, ew zilemê kal, berdekvanê vir a. Ji deme ku evder ava bûya û heya, ku ev çend hezar salin jî, ew li ber a. Ew di derbarê zanebûn ku di vir de ya ku heyî hemûyî de xwediyê agahî û zanebûnê ya." Jina pîr, di wê demê de, wilo ji keçelok re got û ma sekinî, piştê, hê jî, jina pîr, kar ku biaxivê. Lê keçelok, di wê demê de, weke ku bale wî bi tiştekî bikeve lê hat. Bi wê yekê re, bale jina pîr, pîr jî, çû ser tişt û cihê ku heya keçelok çû ser. Keçelok, heya wî çûbû bû ser pirtûkaka ku weke pîr stûr bû, li tihêla zilemê pîr bû. Li ser pirtûkê, weke ku bi naqş hatî çêkirin, gotinak weke ku navê pirtûkê bû habû. Ew gotin jî, "ayışandin" bû. Nivîs, bi tîpên stûr hatibû nivîsandin. Lê bi naqşkiirne bixaml hatibû nivîsandin. Zilemê pîr, fahmkir ku heya keçelok hatibû ser pirtûka ku di bin destê wî de bû. Piştê keçelok, li nava çavên jina pîr, nerî. Ku keçelok, li nava çavên jina pîr nerî, piştê wê jî li nava çavên wî nerî û piştê wê avirên xwe ji ser keçelok birin û birina ser zilemê kal. Zilemê kal, di deme ku jina pîr, lê nerî, êdî weke ku tiştna fahm bike lê hat û piştê wî li pirtûka di bin destê xwe de lê nerî û piştê li ser wê axift û

weha ji keçelok û û jina pîr re vegot: Ev pirtûk, navê wê Ayîşandin'a. ayîş, ne win dizanîn ku di wate û mana ya nerîn û meyîzandinê de ya. Ew pirtûk, hemû destûr û zagonên ayîşandinê di xwe de diparêzê û ew efsûna wê dike ku ez karibim serwerî, vêqas zanîna ku di vir de û di demê de heya bibim. Ev pirtûk, bi min re bûya. Biqasî min, xwediyê temenekî dirêj a." Zilemê kal wilo got û ma sekinî. Keçelok, dizanî ku ayîşandin çîya. Di zimanê wî de dû kurmançîya wî de gotinaka bingihîn jî bû "ayîşandin". Ayîşandin, di wate nerîn û meyîzandinê ya. Di deme ku yekî karekî baş kir, êdî yê ku baş kir car bi car ku hebûn mirov li dora wî, ji wan re digot ku "li min biayşênin û fahm bikin ku ya rast çawa tê kirin". Bi vê yekê re, gotinaka ku bi têgihîştina meyîzandinê re pîr qalibê xwe girtibû bû.

Zilemê kal, hê li ser wê pirtûka di bin destê xwe de ji wan re pîr axift û hanî ser ziman. Ji wan re, bahs kir ku ew pirtûk, çendî bi hêz û zanebûn a. Zanebûna deman, hemûk, xwe li wê digirê. Hertimî, ew pirtûk, bi demê re xwe nû dike û zanebûna hemû deman ya ku bûya dike nava xwe de û di xwe de bicih dike. Bi wê yekê re, êdî *pirtûka ayîşandinê*, di demê de dibê nerîneka pîr zelal li berçav bi mirov re. Keçelok, her gotina ku wî zilemê kal ji wan hanî ser ziman, yek bi yek di serê xwe de girt. Wî, di zanî ku ayîşandin çî ya. Dayika wî bixwe jî, hertimî, di deme ku ew li mal bû û ku karek fikir û ku keçelok li cem wê ba û heya wî ne li wir ba, ji bo ku heya wî bêne ser xwe û ew lê bihisêne, digot ku "*kurê min, ka li min bi ayşêne, bila heya te li ser min bê.*" Ev gotin, keçelok, pîr caran wî bixwe jî ji dayika xwe hiskiribû û bihîstibû. Lê ti carê jî, weke wê carê ji wî re bi hey ne hatibû. Dibêt ku ya ku pîr ew heyîdar kiribû jî ev bû. Mîrê bota jî, di deme ku wî axiftina xwe fikir, car bi car digot ku "*deka vêca li min biayşênin*" û yan jî, digot ku *deka em lê biayşênin*. Ev herdû gotin, di devê wî de bi nav û deng bûn. Bi teybetî, piştî ku keçelok, hatibû cizîra bota, wî ev gotin, pîr di axiftin û di nav gotinên ku di hat bikarhanîn de hiskiribû. Ji ber ku di devê botîyan de û an jî wê herêmê bigiştî de gotinaka bingihîn a ji temen a.

Keçelok û jina pîr, weke demeka dirêj li wê derê li wî mirovî û jina ciwan rûniştî man. Jina pîr, weke ku wê berî hingî jî, ew zilemê kal nas fikir. Ji ber ku ew li wir li cem wî pîr bi rehetî tevdigerîya. Lê keçelok, ne wilo bû. Ew, weke ku di xwe de bi tememî ne rehet bû. Ku yekî lê nerîba, wê di cih de ew yek bi wî re kifş bikira.

Weke demekê li hevdû rûniştin û axiftin. Zilemê kal, ji keçelok û jina pîr re, pîr bahse demê û demên buhurî kir. Li ser deman û dewranan

zanînaka wî teybet wekeku hebû. Pîrr bi zane û mazin xaber dide. Keçelok, tevî ku bi tememî ne rehetî jî bû di xwe de, lê disa, karibû ku guhê xwe bidîyê de û lê bihisêne. Ji ber ku gotinên ku keçelok ji zilêm his dikirin, ji dengê wan, weke ku rehetîyek bi keçelok re di dilê wî de diafirî. De ne, tê gotin ku deng, sahwa wê heya. Tu, dengêkî çawa derxe û yan jî dengê te çawa bê, wê sahwa wê jî wilo li gor wê bê. Sahwa deng, li ser dil bandûra wê pîrr mazin a. Dike ku dil hem rehet jî bibe di wê demê de û dike ku di wê demê de dil ne rehet jî bê. Bi vê yekê, mirov karê bibêje ku deng, sahwa ku li dilê dike bi xwe re, dike ku dil hem di xwe de rehet bê û hem jî ne rehet bê.

Di wê heyemê de, sahwa dengê zilemê kal, rehetîyek di dilê keçelok de dide çêkirin. Bi wê sahwa ku rehetî dide çêkirin, êdî keçelok, li cem wî, car bi car di deme axiftinê de xwe li ber wî û gotina wî ji bîr dikir û car bi car jî di xwe de diçû û ew jî wêretîya wî dihatiyê de ku ew jî çend gotina bilêvkê bibêje. Zilemê kal, dibêt ku ev yek bi keçelok re kifşkiribê. Ji ber wê yekê bû ku wî gotina xwe bi hêdîka û nerm digot ku keçelok hem wê fahm bike û hem jî biwêr bê. Jê, wêretîyekê bigirê. Bi wê yekê re, zilêm, gotinên xwe di naqandin û digotin. Keçelok, piştî axiftina zilemê kal ya bi qadarekê re, êdî li wî kelî bû û germ bûbû. Êdî, wê kelîbûn û germbûnê, êdî xwe bi şûn ve nedivekişand. Bi wê yekê re, êdî bi rehetî û wêretî, li ber wî tevdigerîya. De ne, di hêst û dil de, rehetî ku hebû û bû, êdî dike ku mirov baştir hem bi gotinên ku mirov wan his dike re di têkiliyaka baş ya fahmkirinê de bî û hem jî dike ku mirov baştir di serê xwe de bigrê. Rehetî, bi vê yekê, mirov karê bibêje ku di fahmkirin û hildana hundurê mejî de, temenekî *amojkarî* ya jî. Di wê demê de, keçelok, ew yek di xwe de his kiribû. Bi wê rehetîya ku wî hin bi hin digirt re. Keçelok û jina pîr, êdî piştî wê rehetîyê re bi hev re bi zilêm re ketibûbûna nava danûstandinê de. Zilem, ew kişandibûbûna axiftinê bi awayekê bizanebûn. Bi teybetî jî, weke ku wî xwestibû ku keçelok bikişêne nava danûstandinê. Di wê yekê de ew, bi ser jî ketibû.

Keçelok û jina pîr, weke demekê li cem jina ciwan û zilemê kal man û bi wan re rûniştin û axiftin. Piştî ku demek têve çû êdî piştî, jina pîr, kare çûna ji wir bi keçelok re kiribû. Lê berî ku herin, zilemê kal hinekî dîn ji wan re bahse demên berê kiribû. Ji wan re, bahse demên buhurî ên ku wî dîtibûn kiribû. De ne, ew yekî ku pîrr kal bû û gelek dem li dûv hevdû dîtibûn û jîn kiribûn. Ew weke *kalê demê* jî hatibû binavkirin ji aliyê jina pîr ve ji keçelok re.

Piştî ku jina pîr, kare xwe kir, êdî keçelok jî li gor wê tevgerîya. Wê çawa kir û gava xwe avêt, keçelok jî, li gor wê tevgerîya û gava xwe avêt. Keçelok, di wê demê de, heya wî pîr mazin çûbû bû ser zilemê kal. Piştî, ku hinekî zilemê kal bi wan re hinekî axiftibû û piştî ku demekê bi hev re axiftibûn jî, êdî xwûna wan jî lev germ bû bû. Bi wê yekê re, êdî ne weke *hinekna* ku di wê demê de hevdû dîtibûn, weke *hinekna* ku ji berê ve hevdû nas dikirin li wan hatibû û li ber hevdû serbest bûbûn. Keçelok jî, wilo lê hatibû. Ê zilemê kal jî, li ber wî wilo lê hatibû. Lê bi jina pîr re, ji xwe ji destpêkê de, wilo li hevdû bigermî tevgerîyabûn. Weke ku hevdû nas dikirin. Piştî ku ew li hevdû rûniştibûn û bi hevdû re axiftibûn û piştî, êdî ku dengê hevdû hiskiribûn, êdî lev kelegermî bûbûn. De ne, tê gotin ku mirov dengê hevdû hiskir, mirov wê êdî hevdû nêvî bi nêvî nas bike. Deng, nêvî bi nêvî keseyetîya mirov bi xwe re radixe li berçav. Heta ku mirov bibêje ku ji nêvî bêhtir jî. ..

Keçelok û jina pîr, li wir, di derbarê dem û demên buhurîn de, pîr ji zilemê kal hiskiribûn. Keçelok, ji wî, pîr bi bandûr bûbû. Dengê wî, pîr li keçelok xweş û jidil hatibû. Ji ber wê yekê, êdî bandûra wê dengê wî, li ser wî zêdetir xwe dabû nîşandin. Lê ji xaynî wê, keçelok, di derbarê, demên buhurî de, pîr ji wî kalê ku jina pîr, weke kalê demê ji wî re piştî bi nav kir, hiskiribû û fahm kiribû. Keçelok, hingî hiskir, êdî weke ku wî jî, di serê xwe de hema bêja ku wî xwe weke wî mirovê kal û zane, xwe bi serê xwe re kal û zane dihasiband. Dîtin, û biserborîn jînkirin, mirov, di serê mirov de bi keseyetîya mirov re mazitir dike. Ew zilemê kal jî, bi jînkirin û serboriyên xwe re wilo bû.

Ji wî, ku weke demeke keçelok û jina pîr, têra xwe hiskirin, êdî piştî, kare xwe kirin ku rabin. Di wê deme ku wan karkir ku rabin, êdî piştî, zilemê kal berê xwe da keçelok û jê re got, "ku mirov jîya û çî jîya ew bizan kir di serê xwe de, wê hingî, ew mirov bê mirovê zane di civate xwe de. Heta ji te bê, tiştên ku te jînkirin, ji bîrneke û di serê xwe de bigirê wan di serê xwe de bi zanebûn bike. Rastî, li ser wê re, wê xwe bi te re bitêgihîştin bike. Tê hingî, rastiyê baştir fahm bike. Tê, berî hertiştî jîyanê baştir fahm bike. Evqas pirtûk li vir in û hene. Bi sadhezaran in. Hemû jî, di derbarê dem û serborî û jîyandina di demê de na. Di çî demê de çî bûya, di wan de yek bi yek hatîya ser ziman. .." Zilêm, wilo got û ma sekinî di cihê xwe de, Piştî, ku ew rabûna ser xwe, bi wan re, heta heta bidevê dêrî û ew bi rê kirin û piştî gotinaka din li devê din gota keçelok berî ku ew xatir bixwezî û herin. Ew jî ev bû, "hertimî, bi rastiyê ve girêday be. Ji Mîrê xwe re, hertimî ya rastî bîne ser ziman û

bila ew jî, hertimî ya rastîyê bike. Ya ku ez tembîh li ser bikim ev a. Ya ku ti jî, li yên ku ti gotinê ji wan re bibêje bi tembîhî ev a” Piştire, Keçelok, gota zilêm, te rast got û piştire xatir jê xwestin û ketina ser rê de ku ku wl mezêlê derkevin. Ku hatina devê dêrî êdî xatir xwestin û ew hatina aliyê din ê dêrî û piştire, ku ew hatina aliyê din ê dêrî ê derve, êdî derî li wan hat girtin û ew jî, di nava wê cihane pirtûkan de gera xwe domandin. Jina pîr, ji kuderê ew dibîra kuderê, wî ne dizanî. Heya wî, ji wê nebû. Wî tenê, xwe li bayê jina pîr berda bû û bi wê re dimeşî. Lê piştî ku ew ji wir ji wê mezêlê derketibûn, êdî piştire, hinekî din meşibûn. Keçelok, mereq kiribû, ku ka wê çina kuderê. Lê wî, ya di serê xwe de ji jina pîr, ne pirsî bû. Di serê xwe de hiştibû. Lê ewder, weke cihaneka ku bêserûbin bû. Weke ku ketina wêderê hebû û lê derketina ji wêderê nebû. Wilo li wî hatibû di wê demê de. Keçelok, piştî ku derketin, êdî piştire, demekê xwe nêzî jina pîr kir ku tiştina di serê wî de ku weke pirsin, bipirsê. Lê keçelok, çendî ku nêzî wê bû jî, wî ya di serê xwe de ku weke pirs afiribû ne pirsî, di xwe de hişt. Ka çî di serê wî de di wê demê de bûbû, weke pirs. Keçelok û jina pîr, piştire, weke demekê ku meşîn, di nava wêderê de, piştire hatina berderiyekî din. Ku ew hatina ber dêrî, êdî jina pîr, sê caran destê xwe li dêrî xist û derî jê re vebû. Ku derî jê re bû, êdî piştire, keçelok xwe da rex wê û bi hev re çûn û ketina hundurê wir de.

Ketina wan ya dî wî derî de, wan vê naqlê hanîbû cihekî ku ne weke malekî û ne jî qasrekî û ne jî mezelekê bû. Weke ku ew ketibûbûna nava bajarekî pîrr mazin de. Ku ketina wir de, êdî derî li wan hatibû girtin û ew dihundur de mabûn. Li wir, kom bi kom yên ku hebûn û di meşîn hebûn. Ne yek û didû bûn. Gelek bûn.

Ku hatibûbûna wir ku ka ewder kuder bû, jina pîr, berî ku ew bikevina rêyna de û têve bimeşîn û herin, li ber keçelok sekinî û gotiyê de ”ji min qûtnebe. Bi min re bimeşa.” Piştî ku jina pîr, ev got, êdî ma sekinî. Ku mirov, bi tenê û ewder nasnekiriba, mirov, qatî têde winda bûba. Hingî mazin û têde çûn û hatin hebû. Herkesekê ku diçûn û dihatin jî, hemû jî, bi cil û bergên paqij û tifra bûn. Her yek, weke torînekî bû. Wilo, ew dihatina berçav. Keçelok jî, di wê demê, serûberê wî, paqij û levkirî bû. Jina pîr, ew adilandibû û piştire ew bi xwe re derxistibû. Keçelok jî, nekêmfî yên ku di ber wî re diçûn, bi cil û bergên xwe re levkirî û levhatî bû.

Jina pîr, gotibûyê de, heta ku ji te bibe, bi yekî re jî, çav bi çav newe. Li çavên wan ne nere. Wî jî, wilo weke ku jina pîr, ji wî re gotibû dikir.

Keçelok û jina pîr, weke demeka dirêj bi hev re dimeşîn û têne dervî navenda ku weke ku tişî mirov bû. Ku ji navende derketibûn, êdî hatibûn û hatibûbûna ber çemekî avê. Ku hatina ber çemê avê, êdî mana sekinî. Keçelok, ku li çem nerî, êdî ma şaş û mat, ji ber ku çem hingî mazin û bi heybet di harikî. Ku hatina ber çem, êdî keçelok, gotina ku ji devê wî derket ev bû ku "heyhoo, bila heybeta xwûdê li ser te bê" û ma sekinî di cihê xwe de weke yekî şaş û matmayî. Çem, mazinatiya wê, mazinatiya çemê Diclê û bilindahîya ave têde hanî berçavên wî. Dibêt ku ew jî, çemekê ku weke çengekî ku ji wê dihat û di harikî bû. Lê keçelok, ne dizanî. Jina pîr jî, hê wê, ti tişteke li ser wî çemî ji wî re ne hanîbû ser ziman. Lê çem, li ber wê, gelek jinên ciwan ên ku bicilên xaml ku li ber bûn dihatina dîtîn. Hê keçelok û jina pîr, bi tememî ne ghiştibûbûna berçem, lê ji dûv ve ku mirov lê dinerî, dilê mirov hema wilo tenê dixwest ku binera. Ji wê û pê de, ti tişteke din ji mirov nedixwest. Hingî, xweşikatiyaka ku li berçem hebû, dihat berçav û mirov didît û ku mirov didît jî, mirov diket bin bandûra wê de.

Keçelok û jina pîr, hatina berçem, lê li cihekî ne sekin in. Di ber çem re hinekî meşîn. Piştire, ew herdû, hatina ber latekî pîr pîr bilind û mazin ku nivê wî di nava ave çem de û nivê din jî li derve li kevîya ave çem bû. Lat, bixwe, weke avahîyaka pîr bilind bû. Bi zan, ku mirov bibêje, ne bin kêmi qama deh mirovan re bû. Ji dûr ve, weke avahîyeka bilind jî bû. Lê lat bû. Keçelok, ku hatina nêzî wî latî, hema wilo tenê li lat nerî. Jina pîr, keçelok da rex xwe û hat û li ber lat sekinî. Di wê heyemê de, wê jina pîr, got ku "yadê, devê derîyê xwe ji min re veke." Ew bixwe, jinaka pîr bû. Lê ev gotin ji devê wê derketibû. Piştire, keçelok dît ku wa di nava lat de, ku weke qalîşnekê derîyek vebû û keçelok û jina pîr, bi hev re ketinê de û tere buurtin û ku ka diçûna kuderê. Keçelok, ti hizir di wê heyemê de di serê wî de nebûn ku ka jina pîr, wî dibira kuderê. Ku di devê wî derîyê lat de meşîn û çûn, êdî di hundurê de, weke ku ew rêya wan ji wan re hinekî zêde dirêj bû. Çend ku bigavî lingê xwe diavêtin diçûn. Weke bêhnekê wilo êdî çûn. Ku weke bêhnekê wilo êdî çûn, êdî piştire hatin û hatina ber devê derîyê mezelekê. Ku hatina wir, li wir sekin in. Jina pîr, hingî, berê xwe da keçelok û jê re got, "li pişt vî derîyê li vir dayika min dimêne. Ez dibînim û ji rûdêna te fahm dikim ku tu hinekî şaşmayî û matmayî. Ez jî, jinaka pîr im. Em zêde dijîn. Dayika min, ji min pîrtira. Ew, yeke ku herî bizane û bihêz a. Hê xwezaya vî çemî, ew xwediyê wê ya. Efsûna wê, ew a." Jina pîr, wilo ji keçelok re, got û ma sekinî. Lê keçelok, weke ku bi tememî ji gotinên wê fahm nekiribû. Wilo ew ji wê

rûdêna wî di hat fahmkirin. Piştire, êdî herdûyan da rex hevdû û devê deriyê hundur jî ku ji wan re vebû, êdî ew buhurtina li hundur. Ku buhurtina li hundur, weke ku buhurtibûbûna hundurê, qasre keyekî mazin. Buhurîbûbûna, cihekî wilo xweş û mazin. Ji bo ku li berçav xweş û xweşik were xuyakirin, çi hebû, li wir biberçav diket. Hêtên hundur, bilind û xalîçekirî bûn. Piştire, ew herdû di hundur de, ku keçelok jî hinekî bişaşmayî û matmayî li dora xwe dinerî, di rê de meşîn û hatin û hatina ber jinaka pîr pîr ku êdî mirov ku lê dinerî mirov wilo zan dikir ku wê ne dinerî ku rabê ser xwe ji cihê xwe yê ku lê rûniştî. ..

Keçelok û jina pîr, ku hatina wir, êdî li wir, ghiştina cem dayika jina pîr û li wir lê rûniştin. Dayika jina pîr, weke jinaka pîr pîr dihat li berçav. Ku mirov dinerî, mirov, karibû bibêje ku ew wê bixwe nikaribê ti sûxratîyên xwe bike. Her weha, ew, xwediyê rewşekê bû. Lê ku jina pîr, û keçelok ghiştina cem wê, êdî wê, weke ku ti carî jê û ji wê rewşa wê hêvî ne dihat kirin, ji cihê xwe bi lez, tevgerî û jêhatîya jinaka ciwan tevgerîya û rabû ser xwe û hat û li ber wan sekinî. Keçelok û ku wilo wî ew dît, êdî di cih de, hinekî jê ma acêmayî. Weke ku di wî laşê wê yê pîr de yeke ciwan dijîya. Wilo, bi wê jêhatîyê, ew rabûbû ser xwe û bi ber wan ve hatibû. Piştî ku ew hatibû ber wan, êdî bi dengê ku ne zêde nerm û ne jî wilo zêde hişk û stûr, bi wan re bidest axiftinê kiribû û ew xweşhatina wan kiribû û ew piştire li nik xwe dabûbûna rûnandin. Keçelok, di wê demê de, pîr bi bêdeng bû. Axiftinên ku dibûn jî, di naqabîna jina pîr û dayika wê dibûn. Keçelok jî li wan dihisand.

Piştire, wilo weke demekê buhurîn di nava de bû. Piştire bi qadarekê re, weke ku dayika jina pîr, ji nû ve keçelok kifşkiribê lê nerî. Ku li keçelok, nerî, êdî piştire, pêşî wê çend gotinên xweş û xweşik ji wî re li ber wî kirin û piştire li ber wî bidest axiftin kir. Ku wê bidest axiftinê kiribû, êdî lê hem jina pîr yanî keça wê û keçelok bi awayekî şaq lê biheybûn û lê hisandin. Wê ji wan re bidest axiftinê kir. Di wê navberê de, jinaka ciwan jî ku ne wilo zêde ciwan jî bû lê ku jina pîr pîr ciwantir bû, derketa li holê û hin sûxratîyên dayika jina pîr dikir. Ku ew derketa li holê, pêşî wê, hin tiştina ku li wir di nava xwe de di wê deme ku diaxiftin bixwûn hanîn û danî ber wan. Keçelok, bale wî çû bi ser wê de. Dayika jina pîr, fahm kiribû ku bale keçelok bi hey li ser wê jina ciwan ya ku ji wan re sûxratî dikir. Piştire, ku demeke zêde dirêj bi ser ve neçû, dayika jina pîr, mafê axiftinê girt û weha ji keçelok re bidest axiftinê kir;

-”De ne, kurê min, ez pêşî bibêjim ku ew jina ciwan ya ku nahaka tu lê dinerê, weke ya ku bi te re hatî keça min. Navê wê jî, *Gûla amber* a.

Keça min a ku bi te re ku ev çendeke bi te re jî ya, navê wî *Gûla nêrgiz* a. Gûla nêrgizê, li dora Cizîra bota, hertimî ji xwe re li beyerên wê û li çolên wê li cihên avî çêdibe. Demsale nêrgîzan, ez bixwe jî, li wir im. Ji ber ku pir kêfa min ji wê gûlê re çêdibe. Bêhna wê pîrr xweş a. Her cara ku ez diçûm, heta ku dem dibû êvar, ez li nav wan dimam. Piştî ku ez divegerîyam malê, dilê min ji wan nedibû. Min *baqak* ji wan bidest dide hevdû û bi xwe re di hanî malê û li malê, ew bêhna wê jê dikir. Di wê demê de, ez pîrr ciwan bûm. Ew demên min ên ciwantiyê bûn. Li ber ava diclê, her derên wê bi nêrgîzan re dixamilîn. Li ber wê avê di nava wan gûl û nêrgîzan de sekin jî, xweşikatiyaka din ya ku bigotinê mirov nikarê wê bêne ser ziman a.

Piştî ku demek têve çû, êdî min hij yekî ji me ku weke min Cin bû lê hertimî ku di nava mirovan de dijî û bi qancîya xwe ku bi wan dikir hertimî di nava wan de dihat nasîn kir. Piştî, em bi hev re zewicin. Lê piştî ku em zewicîn jî, em ji wir ji ber diclê ne vaqatîyan. Ewder, hem pîrr xweş bû û hem jî pîroz jî bû. De ne, Nebî Nuh li wir a û ji wir a. Ew, hê jî li wir razadîya. Ew ne tenê ji bo we mirovan pîroz û biqadr a. Ji bo me jî, pîroz û bi qadr a. Min jî û mêrê min jî, piştî ku em zewicîn, dilê me ne xwest ku em ji wir vaqatîhin. Em li wir, weke mirovan bicih bûn û me jîyaneka xwe ava kir. Li wir, em weke mirovan jîyan, ti kesekî, ne dizanî ku em Cin bûn. Yên ku dizanîn jî, ne li nêzî me diman û wan jî, ne digot. Bi wê yekê li wir, heta ku ti bibêje bi dil û şahîyekî û evîn û evîndariyekê û bi baxtewarî me jîyane xwe domand. Piştî, keçe min, ya mazin bû, Hingî min hij nêrgîzan dikir, mêrê min, gota min, "bila navê wê Gûla nêrgiz bê." Min jî got bila. Ji wê navê jî, dilê min jî pîrr xweş bû. Ku ez li navê wê dihizirim, firehbûbûnekê xwe di dil de dide der. Li wir, piştî ku keça me ya pêşî bû, piştî jî, gelek zaroyên me bûn. Ez û mêrê min, bi tememî li ber ava diclê û li nav wê xweşikatiya wê, ser hezar û pêncsad salî re jîyan. Di wê demê de, gelek zaroyên me bûn. Em li wir, bicih bûn. Zaroyên min, ew jî li wir bicih bûn. Wan, xwe ji wir, dûrnekir. Wan, piştî ku ew bûn û hantina dunyê, êdî xwe li min û li malê girtin û neçûna devereke din ya dûr. Li wir, jîyanaka me ya xweş bû. Ev keça min ya ku din ya ku nahaka tê lê nerî jî, ew jî Gûla amber a. Ne ti dizanê ku gûla amber, gûlaka ku weke ya nêrgizê, li ber ava diclê şîn dibe. Demsala wê jî, weke ya nêrgizê heya. Gûla amberê, bêhna wê pîrr kifşa û bihey a. Ku ji devereke dûr jî, bêhna wê were, tê wê kifş bike û nas bike. Lê bi teybetî, jinên botî, hertimî, wê gûlê lev didina hevdû, dikina av û bixwe de dikin. Ji ber ku avaka wê ya teybet jî heya. Gûla amberê bi ya andakoyê re di

nava hevdû de dikin av û wê avê dikina şûşekên biçûk de û dem bi dem bixwe de dikin. Lê teybetmendiyaka wê avê heya ku çend deman û salan ku bi serve herin jî, ew av hê bêhtirî xweşiktir û bibêhtir dibêt. Min, li wir, ji wê ave wan, gelek şûşe çêkiribûn. Tenê, ku min şûşeyên wan di malê dihiştin, ew bêhna wê dide malê û mirov, hema dixwest ku bi wê re di malê de bijî. Mêrê min, ji wê pîr kêfxweş bûbû. Piştî ew keça min ya ku nahaka dibîne, ku ew ebû, ji bo ev bêhn bi navê wê jî, hertimî bi me re bê, wî gota min, ”em navê wê bikina gûla amber,” min jî got ”bila” û êdî me navê wê kir ew.

Keça min gûla nergizê, heta ku mazin bû, hemû saln xwe dana xwandinê, wê hertimî xwand û bi xwandina xwe re bi pêş ve çû. Keça min, Gûla amber jî, weke wê xwand, lê rojekê, keça min, gûla amber rastî mirovekî tê û dilê wê dikevê wî de û êdî ew hij wî dike. Ew jî, kurmîrek bû û navê wî jî, *Faraş* bû. Faraş, wî jî, bavê wî ku navê wî *Birehim* bû û pîr bi nav û deng bû, kurê xwe bi salan dabû berdestê zaneyên mazin û ew dabûbû xwandin. Piştî ku ew pîr bûbû, êdî kurê xwe biribû cem xwe û karê ku wî wê kiriba, hemû jî dabû bû ser milê wî. Faraş jê re faraşê birehim jî dihat gotin. Kurekî ku pîr levhatî û jihatî û jîr bû. Aqilê wî pîr mazin bû. Di temenekî biçûk de, wî xwe gihandibû aqilekî mazin. Ew, ku rojekî diçê nêçîra kewan bi çend hevalên xwe re, li wir, keça min, wî di rê de dibîne û êdî dil dikeviyê de. Lê di wê demê ew xwe şanî wî nadê. Faraşê birehim, bi nêçîrvaniya xwe ya kewan re jî nav dabû. **Kewvanekî**, ku pîr baş bû. Ji ber ku wîlo û wilqasî baş bû, jê re dihat gotin ku ”*keyê kewan*” jî. Ew, lawê heşyar, hingî di nêçîrvaniya xwe de baş bû, weke şernêçîrvanekî jî dihat nasîn di nav xalkê de. Di nava xalkê de jî, li ser wî û jîyaniya wî ya gelek çîrok û çîvanok jî dihatina gotin. Çîrok û çîvanokên ku li ser wî hatina gotin, ji sînorê welatê wî derbas bûbû bûn. Xalkî jî, ji ber wê zîrektî û jîrtîya wê, pîr hijê dikirin. De ne, li herême bota, di nava wan de, ew karê nêçîra kewan, weke karekî hunerî lê dihat nerîn. Gelek mirovên ku nêçîrvanên baş bûn, hertimî, di male wî de, beşeka mazin ku têde pîr kewên ku wî kedî kirina hene. Ji kedîkirin û mazinkirina wan fahm dikin. Bi wê re jî, wê çawa nêçîra wan bikin, wê dizanîn.

Baraşê birehim, piştî çend rojan wîlo tê û diçê divegerihê malê. Di wê navberê de jî, keça min wî dişopênê. Hemû, dora wî nas dike. Lê rojekê ku ew bitenê ya li ber ava diclê, êdî keça min, tê cem wî û xwe bi wî dide naskirin. Piştî, ew hevdû nas dikin. Kurik jî, deme ku keça min û bi wê xweşikatiya wê re dibîne, bi dilelî mazin dil dikeve wê de. Piştî, li

wêdera ku wan cara pêşî hevdû dît, êdî piştire jî, demeke dirêj, li wir digihijina hevdû û hevdû dibînin. Heya min, pirr piştire ji wê çêdibe. Lê deme ku hey a min jê çêbû jî, min ti tiştêk negot û neda der jî. Mêrê min jî, tevî hey a wî jê bûbû, wî jî, weke min kiribû û ti tiştêk nedabû der û bi hêvîya min û gotina min ve hiştibû. Bawerîya wî li gotinamin û zanîna min pirr bû. Demeka dirêj, wilo biser hevdû dîtina keça min ya faraşê birehim de dibuhurê. Piştire, rojekê, keça min û ew li hevdû dirûnihin û ji hevdû re bahse dilê hevdû dikin û piştire dibêjin ku em jîyane xwe bikina hey a û bihev re bizewicin. Wan jî, bi vê yekê, êdî bîryara xwe dabûbû. Lê keça min, yekî ku ji me bû û li ser serê wê bûbû bela jî hebû. Ew jî, navê wî Xasûm bû. Bi rastî jî, weke navê xwe bixasûm bû li mirovan. Ku yekî ku ne li gorî dilê wî bikira û jê re gotiba na, êdî wî xasûmaka mazin li ber wan dide nîşandin û dikir. Heman rengî, ku ew dlê wî diçê ser keça min û piştire ku rojekê derdikeve ber keça min û dilê xwe jê re dibêje, êdî keça min jî ku ji wî re dibêje na, êdî ew *ank û xasûmaka mazin* dike dilê xwe de. Ew jî, di wê demê de, keça min û Faraşê birehim di şopêne. Di wê demê de, dike û dixwezê ku bi wê xasûma xwe, tiştêkî bîne ser serê wan. Bi wê yekê, ew di serê xwe de planakê çê dike. Keça min û Faraşê birehim, piştî ku ew wê bîryara zewece xwe didin. Êdî bi hev re, faraşê birehim, dibêje keça min, "were malê û dayika min *Perîxanê* jî nas bike. Keça min, dibêje bila û bi hevdû re dikevina rê de û diçin ku herina male wan. De ne, bavê Faraş jî, xwediyê hêzeke mazin a û serwerîya wî li ser herêmeka mazin hey a. Piştî ku ew bi hev re dikevina rê de û ku diçûna male Faraş ku keça min dayika wî bibîne, di wê demê de *Xasûm* jî, wê dibîne û di cih de li wir planekê di serê xwe de çê dibe. Piştî ku Keça min Faraş bi rê ketibûn, êdî piştire Xasûm jî, weke ku dilê xwe bike, di cih de xwe digihijêne haft kurên min, ji wan re dibêje ku "Faraşê kurê birehim, bi efsûnekê wilo xweşka we kirîya ku ew nikarê xwe ji destê wî xilas bike û ew bi wî re nahaka çûna male wan." Piştire jî, bi ser gotina xwe ve dike û dibêje ku "min, pirr tahb da ku ez wê xilas bikim, lê hêze min têr nekir." Lê ev gotinên wî hemû jî derew bûn. Lê her haft kurên min jî, bawer dikin û bê ku xaberê bidina min, bi hêrseka mazin diçin ku hêrîşî male bavê Faraşê Birehim bikin. Keça min, piştire, ku ew digihijina nêzî malê ku êdî hêrîşê bikin, wan dibîne û di cih de ji malê derdikeve û diçê pêşîya birakên xwe û xwe digihijêne wan û ji wan dipirsê ku ka ew ji ber çî li wir in û çima wilo bi hêrs in. Ew jî, rewşê ji wê re tînina ser ziman. Keça min, ji wan re êdî rastiyê dibêje û wan ji kirina xelatiyaka mazin xilas dike. Lê di wê deme ku keça min bi birayên xwe re ya, êdî Xasûm

jî, ji şûn ve tê û xwe digihijêne faraş û bi efsûna xwe derbeyekê li dilê wî dixê û wî dide ardê. Faraş, li wir, di cih de li ser wê darbeyê dilê wî disekinê. Keça min, hê ku ew li cem birayê xwe ya û bi wan re diaxivê, ji dûr ve dibîne ku wa bi carekê re li qasra key birehim, wa çûn û hatinaka mazin bû. Herkesekî mereq kir ku ka çibû. Di demeke kin de, gelek mirov levcivîyan. Piştî, keça min jî, ji wir bi lezekê re dike ku were qasrê. De ne, di deme ku ew wê çûna bi carekê re ku bû dibîne, êdî êşek xwe di dilê wê de dide der. Ew jî, fahm nakê ku ka ew êş ji ber çi bûya. Weke ku hinek derzîyan di dilê wê re bikin lê tê. Bi wê ne rehetiyê, keça min, tê qasrê û ku tê jî, dibîne ku ka çi bibîne. Dibîne ku wa Faraş, wê li ardê di nava mirovan de dirêj kirîya. Di wê heyemê de keça min jî, ji xwe diçê û dikeve ardê de. Ku keça min, ket ardê de, di cih de, kurên min xwe digihijênina cem wê û wê dihildin û tênina cem min. Piştî, ku wan keç hanî cem min, êdî ew li malê ne sekin in û bi hêrîs ji malê bi hev re derketin û ku ka çûna kuderê. Min ne dizanî. Di wê heyemê de ji xwe ne di serê min de jî bû ku ez li ser wê bi hizir im. Aqilê min, di wê demê de hemû jî hatibû ser keça min. Keça min, piştî bi bêhnekê re min kir ku ew were bi xwe ve. Ku ew bi ser xwe ve hat, êdî piştî, min jê pirsî ku ka çi bûya. Wê jî, rewş, ji min re got. Di deme ku wê rewş ji min re got, êdî min jî, êşek di dilê xwe de hîs kir. Piştî, min di cih de xaber de mêrê xwe ku ew di cih de were cem min. Ew jî, di cih de hat cem min û min jê re jî rewş hanî ser ziman û min jî xwest ku ew herê male Faraş û rewşa wî fêr bibe ku ka çi ya. Lê min ji wî re jî got ku "ku ti çûyî wir, ji wir newe, li wir be, da qana ku hêrîs in Xasûm li wan bibin, wan biparêzê ji hêrîşên wî. Wî jî, got bila û di cih de ji min çû û çû male Faraş. Lê êdî ji bo Faraş dereng bû. Yê faraş, êdî ji bo wî dereng bû. Ya wî, derbe ku li dilê wî ketibû, dilê wî dabûbû sekinandin. Êdî herkesekê dizanî ku ew mirîya. Di wê heyemê de, min jî, keça xwe ya mazin li cem Keça xwe hişt û min xwe gihand, keyê me û min jê re rewş hanî ser ziman. Min jê xwest ku ew çareyekê bibîne. "Piştî min jê re got ku "keça min jî û ya min jî male me viritî." Lê keyê me yê ku hertimî heya ji hemû bûyîn û kirinên ku dibin dibê, di wê demê de jî, heya wî ji wê rewşê bûya û wî di cih de çend ji me şandina ku Xasûm bigir in û bibin û bikina zindanaka ku dibin ardê de ya ku ti carî êdî ew nikaribê jê derkeve. Piştî ku ez çûma cem key û min jî ev bihîstin, êdî piştî ez di xwe de hizirim ku ka êdî ez çi bikim ji bo keça xwe û faraş. Di wê deme ku ez li cem keyê me bû. Mêrê min jî, heya wî ji hemû tiştan dibêt. Heyê wî ji girtina Xasûm jî dibêt. Piştî, ew fahm dike ku êdî ew ne li wir jî bê, wê ti zirer nebin. Lê

ji hemû tiştî, êdî ew kurekî me didiêne cihê xwe ji bp ewlatiyê û tê cem min û key. Di wê demê de ew rewşê ji min û key re dibêje ku faraş miriya. Êdî ew ne li jîyanê ya. Key me, hingî dibêje ku "yê ku mir, êdî ew karê xwûdê ya. Ji dest ti tiştek nayê. Lê ev heya. Ku yê ku mir ku mirov bê û yî ku li dil xistibê yek ji me bê, hingî, heya ku dil nemiribê lê sekinî bê, di wê demê de, dil êdî ku bidest avêtinê bike wê rabê ser xwe." ji wê gotina keyê min, min zêde tiştek fahm nekir di serî de. Lê piştire, wî ji min re hemû tişt bi zimanekî vekirî got û hanî ser ziman. Piştire, wî aveka ku di şûşeyekê de bû da min, û gota ku min here û vê avê berde qirina wî de bin zimanê wî de, wê êdî ew rabê ser xwe. Lê pîrr tembîh li min kir ku ez avê valakima bin zimên. Min jî, di di cih de bêî ku ez demê winda bikim, hatima male Bavê Faraş û min dît ku wa herkesek qêrî û nalîna wan a, wê digirîn li ser Faraş. Di wê demê de min di cih de xwe gihand, hundur û ez çûma ber serê Faraş û min weke ku keyê me gotibû min, min ew av jiber xwe derxist û devê wî vekir û valakira bin zimanê wî. Piştî ku min av valakira bin zimanê wî, êdî min dît ku wa ti tevgerî çênebû. Ez, êdî bi xamgînî, min kir ku ez ji wir derkevin. Lê di deme ku min kir ku ez derkevim, min dengê kuxûkkirina Faraş ji qirikê his kir û piştire di cih de ez lê zivirîm. Piştire min dît ku wa ew rabû ser xwe. Piştire, di deme pîrr kort de, ew şîna ku ji bo wî hebû, bû şahî û doma. Min, di cih de kurê xwe yê ku mêrê min li wir hiştî, min gotiyê de herê û xweşka xwe bêne vir. Wî jî, got "bila yadê" û heta ku min çavên girt û vekir, ew ji berçavên min winda bû û çû ku xweşka yanî keça min bêne wir.

Kurê min, çû û keça min hanî wir. Keça min, di serê wê de hebû ku êdî Faraşê kurê Birehim miriya. Ew, bi wê yekê êdî ketibû nava êşeke mazin de. Piştire, min keça min ku kat, ew hilda rex xwe û bira nava koma mirovan yên ku li wir bûbûn kom. Keça min, heta wê demê û kêlîkê, min ji wê re ti tiştek negot. Piştire, min ew di nava herkesekê re bir û bira hundur û derxista hemberê Faraş. Ku min ew derxista ber wî, êdî wê dît ku wa ew li ser lingan a. Ji wê yekê, hem pîrr ma şaş û mat hem jî pîrr bi kêfxweş bû. Lê wê, ti tiştek di serî de, ji wê rewşê fahm nekiribû. Gelo, ew xewnek bû ku min dayika wê bi wê dide jîn kirin? Ev hizir, di serê wê de hebû. Lê piştire, ez derketima ber keça xwe û min rewş hemû ji wê re hanî ser ziman. Keça min, ku min hemû tişt jê re bilêv kir û hanî ser ziman, êdî piştire, dilê wê xweş bû û kêfa pîrr hat. De ne, hertimî, dêyek, ya dilê wê ew a ku zaroyên şan û şahîya wan bibîne. Di wê demê de, di deme ku min ew keça xwe wilo bidilxweşî dît, êdî dilê min jî xweş bû û

bikêf bû. Keça min, piştire, me dawateka wê û Faraş bi hev re çêkir. Dilê wan, xweş bû û bigihiştina wan ya hevdû.

Keça min û faraş, jîyaneka xweş buhurandin. Piştire, gelek zaroyên wan çêbûn. Hemû jî, her yekê ji yê dîn zîrektir û jîrtir bûn. Hemû jî, bi gîyan bûn.

Keça min, û zwayê min, hem li cem min in û hem jî li male xwe na. Li vir, evder çendî ku male min a jî derîyek ji vir li male wan divebê. Ku li kuderê jî bê male wan, ev derî, min wilo çêkirîya ku wê li male wan vebê, da qana ku hertimî ku karibin xwe bigihênina cem min. Nahake jî, ew keçamin ku te dît ku ji me re sûxratî kir, ew karê ji vir nahaka di derî de bi buhurê û herê male xwe..”

-Dayika jina pîr, ev gotin ji Keçelok re gotin û piştire di vegotina xwe de ma sekinî. Keçelok, bi dilûcan lê hisandibû û her gotinên ku wê gotibûn, wî di serê xwe de girtibûn. Keçelok, ew keçik, hê li ber wî bû. Lê dimeyîzend. Lê keçik, ji xweşikatiya xwe ve, weka reyhanekê bû. Weka tak rihan bû, hingî xweşik û sipahî bû. Keçelok, bale wî pîr çûbû bû ser wê. Di wê deme ku wê ji wan re sûxratî dikir û diçû û dihat jî, wî li wê dinerî. Li wê çûn û hatina wê dinerî. Jina pîr, ya ku bi wî re hatî û ew hanî wir jî, di rex wî de li dayika xwe ya ku ji wan re di wê demê de axiftibû dihisand. Ew jî, pîr bi bêdeng. Bû. Keçelok, piştî ku dayika jina pîr, axiftina xwe bi dawî kir û hinekî ma sekinî û piştire, êdî ew hatibû hişê wî û li wê nerî bû. Ku li wê nerîbû, êdî dîtibû ku wa ew li cihê xwe rûniştîya û hem di hisêne û hem jî dimeyîzêne li herdûyan. Di wê deme meyîzendina xwe de, gih li keçelok dimeyîzend û gih jî li dayika xwe dimeyîzend. Keçelok, piştî ku wê jina pîr, axiftina xwe ya ku dikir sekinand û ma sekinî û piştire, ne bi gelekî re dît ku wa zilemekî ku pîr kal wa ku bi kopel bi rê ve diçû wê da devê derî û hat cem wan. Ew jî, bavê Faraş Birehim bû. Piştî ku ew hata hundur, û ku jina pîr navê wî got, piştire, Keçelok navê wî fêr bûbû. Ew jî, hat û i cem wan rûnişt. Keçelok, piştî ku ew hat û li cem wan rûnişt, piştire, weke demekê li nava çavên wî nerî. Zilêm jî, ew nerendina Keçelok ya li xwe kifşkiribû. Lê ti tiştêk hê ne gotibû. Hê jî binî jî ji xwe ne axiftibû. Tenê, ku dabû devê dêrî, pêşî wî silev dabûbû wan û hewd. Ji wê pê de, ti axiftinên wî nebûbûn. Piştire bi bêhnekê re, êdî wî bidest axiftinê kir. Ku bidest axiftinê kir, piştire Keçelok dît û fahm kir ku ew çendî yekê bi zane ya di serê xwe de. Di deme ku axift, wî jî, ji keçelok tiştan hanî ser ziman. Lê di deme ku axift. Wî jî, weke dayika jina pîr, di serê gotin û axiftina xwe

de bahse rewş Faraş û jina wî kiribû. Bahse serborîya wan ya ku hatibû serê wan kiribû.

Ew, weke demekê ji wan re axift û piştire, ne bi gelekî re, êdî ew û dayika jina pîr, ketina ber hevdû de û bi hevdû re bidest axiftinê kiribûn. Bi hevdû re, divegotin. Civate wan, ku hinekî germ û piştire, ne bi gelekî re, birehim ji wan re got ku "hedê, em herine dîwane qasrê û bi hev re li wir rûnihin. Yanî bi qasta gotina dîwane qasrê, wî qastî qasra xwe û dîwane xwe ya ku dayimî li dar bû kiribû. Piştire bi hev re dabûbûna rex hevdû û hatibûbûna wir. Keçelok, di deme ku ew hatibûbû wir, êdî wî, wilo hîs kiribû ku ew demeke dirêj ku ew li dîwanaka mirovan lê rûniştibû.

Keçelok, jina pîr û dayika ku Birehim jî bi wan re bû, bi hev re diçin û li dîwana wî dirûnihin li hevdû. Li wir, êdî ew civate xwe û axiftina di nava xwe de û ya bi hev re didina domandin. Keçelok, piştî demekê bû ku ew li civateka mirovan lê rûniştibû. Bi wê yekê re êdî wî di xwe de xwe hinekî bi dilper jî didît. Ku bi hev re hatibûbûna wir li wir, bi hev re, ku hê gelek mirovên din jî ên zane û kal ku li wan bi wan re rûniştina, bi hev re li civate hevdû li hevdû dirûnihin û bi hev re bidest axiftinê dikin. Birehim, bahse pêşiyên xwe dike. Bahse deme bavê xwe de dike. Navê bavê wî *Yaqûp* bû. Navê navê Yaqûp jî Yusif bû. Hemû jî, li dûv hevdû, heta ku hatibû deme Birehimê Yaqûp, mirîtî, wan serwerî û serdestîya xwe meşandiya. Li Kurdistanê, mirîtî, bi kevneşopî, bi dîroka xwe ve xwediyê nîrx û serwerîyeka ku herkesek jê bi hey bû û bawerîya wan pê hebû bû. Bi vê yekê re, ew mazin bû. Mîrîtî, li Kurdistanê, dîroka wê, bi hezar salan heya. Piştî deme Medîyalîyan re, wê mîrgeh û xanadanên Sadaqî, Dasnî, Aîşhanîyan, Annazîdîyan, Ardalanîyan, Yazdîyan. Kakoyîdî û hadbanîyan û hwd, wê hê gelek bijîn. Her çend ku ev mîrgeh û xanadanên kurdan, di serdemekê de di demên li dûvhevdû de tên jî, di ahangeka ku têde ew hevdû temem dikin, rêveberîyaka kurdistanî di teherîya wê de di afirênin û bi pêşketina wê re dikina malê dîrokê. Minaq, ku tenê mirov pêşketina mîrgeh û xandane Kakoyîdîyan hilde li dest, mirov wê bibîne ku weke demeka hemdem dijîn. Desthilatdarî û rêveberîyên wan, bi sazî na û qaraqayên xwe yên ji bo kirîn û firotinê jî çêkirina û di bazara xwe de bikar dihênin. Ji deme Gûtîyan, ve gotina mîrîtîyê, heya wê demê û serdemê, bi serdestîtîya wê hebe. Heta ku mirov karê hêrê deme berî wan jî.

Li Kurdistanê, ji ber ku berî hatina ola Îslamîyetê, oleka Êzîdîtîyê ya yek-xwûdatî hebû, wê pîrr pevçûnên mazin bibin. Minaq, di deme

Dasnîyan de ku weke ku di deme mîr Caferê Dasnî de ku bû, di naqabîna wî û Xalîfê Al-Mûtasîm de bû, wê şer û pevçûnên mazin ên şerî bibin. Li Xorasanê rewşa Mîr bawê Mislimê Xorasanî, li Korek(kerkûk) û Musilê rewşa Mîr Caferê Dasnî û rewşa Kurdên Mezdekî û Babekî ku weke di serhildane babek de ya ku li ber Xalîfe Al-Mûtasîm bû, rewşna ku li Kurdistanê trajedîya kurd tênina ser ziman in.

*Lê li kurdistanê, ola yek-xwûdayî ku hebû, Êzîdîtî, dîroka wê, diçêt ta deme Nebî Nuh. Nebî Nuh, deme ew ku çû cem xwûdê ku êdî wê li jîyane xwe ne domêne. Hingî, ji zaroyên xwe yên li dora xwe dibêje ku "wê ji vir û pê de, (piştî wî re), wê pêxember werin û êdî wê ew pêşavanîyê ji we re bikin." Ne win dizanîn, ku weke navê "xwûdê" ku ji vî zimanî ya, bi wê rengê nav û gotina "**pêxember**" jî, ku bi hebûna xwe re li ser têgihîştina bêjeyên "peyam" û "ber"îtîyê avaya, ji vî zimanî ya. Ji deme Nebî Nuh ve heya. Nebî Nuh, dibêje ku piştî wî re, "wê êdî pêxember, werina dunyê û wê peyamên xwûdê ji mirovan re ragihênin." Bi wan re, wê êdî "ol jî, biafir in li ser rûyê ardê ku mirov dişopa wan de bimeşê. Mirov, hertimî, divêt ku qanciye bi olê bike," Neqanci, wê hertimî, di olê de were daraz kirin. Nebî Nuh, piştî xwe re, peyame hatina pêxemberan û olê didê. Piştî wî re, êdî ev pêş dikevin di nava mirovan de. Birehimê Yaqûp, bixwe jî, zaneyekî olî ê ji ol û bawerîya **Laleşê Nûranî** bû. Gotina 'laleş' jî weke ya 'aşiftî' û 'zanîn' ê ji dema Gûtî û Hûrîyan in û binirx in. Ew bixwe jî, pir caran li dîwane Şêx Adî yê kurê mişhafîr rûniştibû bû. Şêx Adî jî, bawermendê melekê Tawis bû. Bi wê mazin bûbû. Ew, xwediyê zanebûnaka mazin bû. Di wê demê de, di deme ku ew diaxift de, bi zanebûnaka mazin diaxift. Keseyetîya wî ya ku di wê demê de li berçav bû, pîrr bi zane bû.*

Di wê deme û kêlîkê de Birehimê Yaqûp, di deme ku ji wan re axiftibû, li dîwane xwe, pêşî çend gotin ji serborîya kurê xwe hanî bû ser ziman. Piştî jî, wî, bahse hin mijarên din kiribû. Demeke dirê, wî wilo axiftina xwe bi dawî kir. De ne, yekê ku ji mîrîtiyê hatibê û mîr bê û an jî ji wê kevneşopîyê bê, jê hertimî zanebûna kevneşopîya wî ya civatî û bi teybetî jî, zanebûnaka ku wî bi aqilî di xwe de dayî rûnandin jê dihat xwestin. Birehimê yaqûp, di wê demê de, li gorî van xwestekan jî, yekî di çavê mirovan re cihê girtibû bû. Ew, yekî ku bi zanebûna wî re hatibûbû herê kirin bû. Keçelok, di wê demê de, di deme ku wî axiftin dikir pîrr lê bi bal di hisand. Di wê demê de, di serê keçelok de, mîrê bota hebû. Ew dîwanîya wê ya mazin hatibû bîra wî. Di wê demê de, piştî bi bêhnekê re ku çend mirov axiftibûn, êdî bal çûbû bû bi ser keçelok de. Ji xwe, ji

girêdana wî, dihat fahmkirin ku ew yekî ji wê herêmê bû. Cilna ku li ser wî bûn, weke yê botîyan bûn girêdana wan. Ew yek, ji berçav neravî bû di wê demê de. De ne, botî û bi teybetî jî, ew herêm, hem bi girêdana xwe bê û her weha aliyê xwe zaneyî jî bê, pirr bi nav û deng bû. Li Dunyê, yekî ku navê wê ne bihîsti kêm bû.

Keçelok, piştî ku çend mirov axiftibûn, êdî wî mafê axiftinê girtibû û axiftibû û wî bahse mîrê bota kiribû. Bahse wê dîwane wî kiribû. De ne, Birehimê Yaqûp, navê mîrê bota bihîstibû. Hata ku wî carekê xwe gihandibû Cizîra bota jî, û li wir li civate wî rûniştibû jî. Lê ew, pirr zûve bû. Bi ser ve pirr dem buhurtibû. Di wê deme ku Keçelok hinekî axift, û hinekî bahse serborîya xwe ya ku ew heta wir hatiya kir û piştire, êdî wî, demeke dirêj ji Cizîra bota axiftibû. Bigotinê, wî bahs kiribû lê xilas ne kiribû. Keçelok, pirr xweşik bahs kiribû. Di civate Birehimê Yaqûp de, weke yekî zane axiftibû û pirr jî bizane û xweşik hanî bû ser ziman. Bi wê yekê, wî kiiribû ku bale herkesekê herê ser wî. Keçelok, piştî ku wî axiftina xwe bidawî kiribû, êdî piştire, piştî wî re di cih de yê ku mafê axiftinê girtibû û li ser gotina Keçelok re bahse Cizîra bota kiribû Birehimê yaqûp bixwe bû. Hinekî, xweşik jî, wî bahse wê kiribû. De ne, ma ku di civatekê de, mîrê wê civatê wê bahse tişteki û an jî derekê bike û yên din yên li civatê ku zane na û hene, ma êdî bê gotin dimênin. Na, wê nemênin. Di cih de, piştî, axiftina birehimê Yaqûp ku wî bi dawî kiribû, piştire, êdî yên ku ji wê derê bi xaber û zane bûn, êdî yek bi yek mafê axiftinê girtibûn û li gorî zanebûna xwe hanîbûbûn ser ziman.

Jina pîr, di wê demê de, ew jî ku dayika wê û heta ku xweşika wê ya ku bûka Birehimê Yaqûp jî bû, li wir li civatê rûniştî bûn. Lê heta wê demê, yekî ji wan, mafê axiftinê negirtibû. Li cem wan, Perîxan xatûn jî hebû. Lê ew jî bêgotin bû di wê demê de. Di wê demê de ew danûstandina ku bi germehî di nava zaneyîn civatê didoma li wê dihisandin. Li civatê pirr zane hebûn.

Di nava wan zaneyan de, zaneyekî ku pirr pîr bû hebû. Lê heta wê demê, deng ji wî derneketibû. Ew jî, yekî ku mirov bû. Lê di nav xalkê de ku bahse wî dihat kirin û navê wî dihat hildan jî, bi rêz û hûrmetekê dihat hildan. Ew jî, zanetî û navê xwe ve *Bîrwerê Serhadî* bû. Ji herême kurdistanê ya serhadê bû. Ji ber wê yekê, piştî ku navê wî di hat gotin, ewdera kue w jê jî bi navê wî re di dawîya navê wî de di hat ser ziman. Di rex wî de, Selmanê Xorasanî ku zaneyekî pirr mazin bû û ku li ser aqil sê pirtûk jî heta wê demê nivîsandibû jî hebû. *Xwûdê, adana wî zêde bike*. B aqilê xwe, ne kêmî Mécîyê majahî û seydeyê Xezalî bû. Ew jî, bi

aslê xwe ji maleka mîr bû. Lê wî, jîyane xwe hemû, dabûbû xwandinê. Di wê demê de, ew jî li wir bû. Piştî ku gelek mirovan, gotinek ji zanebûna xwe hanî ser ziman û got, êdî piştre, hin bi hin bal diçûna ser Bîrwerê Serhadî. Yekî, weke wî zane û di civake wilo bi gotin de bêdeng mayîn jî, pirr asayî jî ne dihat dîtîn. Bîrwerê Serhadî, demekê li mal û seyrangaha mîrên bota li gund û herêma **Şêxê** jî mabû bû. Şaxê, weke devereka pirr kevn jî ya antîkî jî bû di wê herêmê de. Finîka ya ku diket ber başûrê rojavayê Şernaxê de jî hebû. Ewder jî, weke navçeye ku hê ji dema Gûtîyan mabû bû. Di dema ku ew li wir dimêne de, ew xwe digihijêne gundên mazin ên ku li wan dergah û dibinstanîyên xwandinê hebûn ên weke serdêfê, Mamolanê, Banihê, Serêgir, Girêmîra, û hwd jî. Piştre ne bi gelekî re, ku çend mirov axiftin piştî keçelok re, mîr Birehinê Yaqûp, bixwe mafê axiftinê û gotinê girt û bi çend gotinan axiftina kir û di axiftina xwe bi gotinên ku kirin jî, bala herkesekî kir ku were ser wî zaneyê mazin ê ku li civata wî rûniştî ya. Birehimê Yaqûp, bal hanî ser wî û hişt. Piştre, ku bal hate ser wî, êdî wî jî divîbû ku bi axifta. Bêaxiftin êdî ne dibû. Piştre wê zaneyê mazin, mafê axiftinê girt û pêşî çend gotin li ser mijarên ku di wê demê de di civatê de li ser dihate axiftin got û piştre wî ji serê xwe weha domand.;

-”De ne, herkesek jî dizanê ku zanebûn, hatîya û bûya ku mirov bi wê bibîne û fahm bike. Lê bi zanebûnê re, dîtîn û fahmkirin bi hev re jî, hene, ku mirov divêt ku wan bi teybetî li ser wan bisekinê. Ezê nahaka serborîyaka ku bi serê min hatî ji we re bibêjim.” Ku wî wilo got, êdî bal bi hey çûna ser wî û piştre êdî deng ji ti kesekî derneket û lê hisandin. Wî jî, wehaka domand ji dora xwe re;

-”Ez, nahaka weke yekî kal li ber we me. Lê min jî, ew demên ciwantiyê buhurandin û ez di ciwantiya xwe li ser xwe bûm. Bavê min, mîrekî ku bi nav û deng bû Bi aslê xwe ji male key Keywan bû. Lê ezê nahaka mesele key keywan ji we re nebêjim. Ezê pêşî, ya hatî serê xwe ji were bibêjim. Piştre jî, wê êdî dor were ser wê. Mirovê zane, dibêjin ku herê kuderê, wê bi aslê xwe ve girêdayî wê bimêne û wê bi zanebûna xwe gava xwe biavêje. Ahaa bavê min Rûstem jî, yekî wilo bû. Ew, yekî ku bizane bû. Ji ber wê yekê, wî heta ku jê hat, gota min, tê bixwêne û pêde herê. Min jî, ew ne şikenda û weke ku wî got kir û xwand û pêde çûm. Bi wê yekê re, êdî bi xwandina min re min sal li ser salan kir û pê de çûm. Bavê min jî, pîr bûya. Lê hê, weke keyekê mazin ê bi hêz li ser xwe ya. Bavê min, ez di deme ku ez di xwandina xwe de pêde çûm, êdî ez şandima Cizîra bota ku ez li wir bixwênim. Li wir, di deme ku ez şandim

de, ez li wir mam bisalan. Gelek salan, ez li wir mam û min xwand. De ne, ewder, ji deme bav û kalên me ve hertimî, bizane bûya. Heçiyê ku çûya wir û xwandiya û li wir zanebûna xwe mazin kiriya, êdî ew weke yekî zane û mazin hatiya herê kirin. Li wir, demeke dirêj ez mam. Bi zanebûna xwe re, ez, heta ku ji min hat, min xwe dayê de û ez pêde çûm. Min, şev li rojê dikirin û roj li şevê dikirin di xwandinê û min dawî lê ne tanî. Bi wê yekê re demên buhurt in. Bi wê yekê, ez mazin bûm. Heta ku ez mazin bûn û êdî ku min karîbû ku di nava zaneyên civatên me de aqilê xwe bênime ser ziman, ez mazin bûm. Min li wir, bi xwandinê re, êdî weke ku xwe ji bîr kir. Min, tenê aqilê xwe dabûbû xwandinê. Li malê me jî, hertimî, çûn û hatinên ku li Cizîra bota dibûn hebûn. Lê piştî ku ez hinekî di mazin bûm û deme xwe ya balixbûnê buhurand, êdî piştî, ku bi tememî bawerîya min li min bû, min êdî kira serê xwe de, ku êdî deme vegeerîya min ya malê hatiya. Êdî piştî, ji wir, mîrê bota, ku weke keyê kurdistanê hemûkî ya, kerwanek da amede kirin û bi min re kira rê de û ez êdî ketim rê de û hatim û werime malê.

Li wir, li Cizîra bota, pêşî ez weke kurmîrekî hatima azimandin û piştî bi kareka mazin kare min hat kirin û ez ketime rê de û hatima malê. Piştî ku ez haft şev û haft rojan di rê de mam bi karwanê ku bi min re bû, ez gihiştima malê. L di deme ku ez gihiştibûma malê, ez bi ser rewşaka pîr nexweş de çûbû bûm. Li wir, bavê minê ku ji ber çiyayê araratê ku heta ku digihişt ber çiyayê mazin ê Sîpanê ku xwediyê dewletîyeka mazin bû, li wir, bi hêzeka mazin ya ku hatibû ser re rû bi rû mabû bû. Li ser rimekê mabû ku êdî bikevina şer de bi hev re. De ne, divê ku ez bibêjim ku yên ku bi bavê min re hatibûna berhevdû kî na. Ew jî, ne xarîb bûn. Ew jî, ji wê herêmê bûn. Hji malbatekê bûn. Lê piştî, li ser meseleyekê dikevîne berhevdû de û têne wê astê ku bi hev re bikevina şer de. Mesele jî, meseleyeke ku heta wê demê bahse wê ne hatibû kirin. Bavê min, de ne, ew mirovekî ku mazin yekî ku ji xwe fîhet bû. Ew li ber Çiyayê Sîpanê li Gûla qasra wî hebû. Rojekê, bi amê min re, bi hev re diçina nêçîrê. Li nêçîrê, herdû jî, wê rojê, nêçîrêreke baş dikin. De ne, herkesekê ji we jî di zanê ku ew deristanên dora çiyayê araratê û sîpanê win dizanîn ku çendî bi nav û deng in. Ji wir, nêçîrêreke xwe ya baş dikin û piştî tên ku werina malê, lê ku têne ku werina malê, di rê de, êdî re rastî keçikaka ku wilo xweşik êdî nayê gotina. Ew keçik, wilo xweşika nayê gotina, Bavê min, piştî ku wê keçikê tênina malê, hingî, wê diacibêne, dibêje ku wellahî haqe ku ew bibe bûka min û dixwezê ku ew li malê bihêle ku ew bi min re bizewicê. Heya min jî, tabî kî, ji wê yekê tûne ya.

Lê amê min jî, ew jî, wê diacibêne, û ew jî, kurekî wî heya ku her keçîka ku wî didît dil diketiyê de. Ew jî, wê ji kurê xwe re dixwezê. Bi vê yekê, êdî herdû jî, dikevina qirika hevdû de. Piştî, ku zêde demek têve naçê, civat lev dicivê û dike ku ji wê re çareyekê ji wê re bibîne. Piştî, dibêjin ku kurê kê li vir bê, bila ew bi wê re bizewicê û bibe bûka yê ku xwestîya. Ez ne li wir bûm. Ji ber vê yekê, êdî ew dibe bûka amê min. Lê meseleyek heya. Heta wê kêlikê, ku ew bîryar hatina girtin û dayîn jî, hê jî ji devê keçîkê, ti gotin ne hatîya hiskirin. Ka dilê wê çi dixwezê, yekî jî ji wan, ew yek ji wê ne pirsîya. Di adet û kevneşopîya me de heya ku ji wê bê pirsîn û dilê wî bê girtin. Ya dilê wê çiya û ew bê pirsîn û bi wê êdî wê çi bibe wê bê kirin. Kî ka wê çi bikin? Piştî, ku wilo bîryar dan, êdî piştî, diçîna cem jinên mazin ên pîr, û ji wan tê xwestin ku herin û ya dilê wê fahm bikin. Lê kî çi dikê û nakê jî, nikarin, ya dilê wê fahm bikin. Di wê demê de ku dîwan, kîj jinê dişênên cem wê jî, dîsa, di ancâmê bidest naxin. Keçîk, weke ker û lal a. Deng jê derneyê. Li gorî kevneşopiyê, bêî ku dengê ji wê were hiskirin, mahrkirina wê jinê jî nabê. Divê ku ew dengê xwe bike bêje li gor dilê û yan jî ne li gor dil a. Bi rojan, jinên ku li dora wê re diçin û tên, hene. Lê ew jî, ti tiştêkî, fahm nakin. Kurnakin ku gotinekê ji wê bigir in. Piştî ku jinên pîr, haft rojan li dora wê re diçin û tên. Lê piştî rojekê keçîk, zarokna ku bi *lîstika çavgirtinê* ya jê re *korebê* dibêjin ji xwe re dileyîzîn li ber wê hena. Ew jî, di wê demê de, tê devê derî û disekinê û li wan zaroyan dinerê ji xwe re. Di lîstikê de, di deme ku zaro ji xwe re dileyizin, hingî, yek lingê wê di hiltabilê û dikevê ardê de. Hingî, keçîk bi wê ve dibazê û wê ji ardê dirakê û ser û rûyê wê ji xweliyê paqij dikê û piştî ji keçîka biçûk dipirsê ku ma ka derne te têşihin? Deme ku keçîka biçûk dibêje ku ti derê min na êşihin, êdî piştî ew, wê diberde. Di wê demê de, jin dibînin ku wa dipeyivê. Wa ew keçîk, ne lal a. Ne ker a jî. Lê ka çima na axivê. Nexwe, hebe nebe derdekî wê heya. Piştî, li wir ku rûniştîya jînak pîr, ku ew jîna pîr jî dibe dayîka bavê min *Sarê*. De ne, mazin û pêşiyên me gotina; “*carê, ku te gotina xwe got, paşî û pêşîya wê bizanibe.*” Yanî, wate vê jî, ev bû ku gotina ku te got, bi zanebûna wê be, û pêşîya wê bibîna ku ka wê çi ancaman bi xwe re bîne. Sarê jî, yeka ku paşî û pêşîya gotina xwe didît bû. Ew, **hingî**, tê û bi wê re diaxivê û dike ku derdê wê fahm bike. Keçîk, piştî, derdê xwe ji wê re dibêje ku ew ne miroveka ew acinîyeka û li wir, li wê çihê ku kurê wê ew dîtîya, wê li wir xwe winda kirîya. Piştî, dayîka min bi wê re diaxivê û lê dihîsêne û ew jî derdê xwe ji dapîr min re têne ser ziman. Bahse tiştên ku hatina serê xwe dike. Çi êş

kişandiya wê ji wê re têne ser ziman. Jê re dibêje ku wê hij yekî kiribû û ew yê ku wî hijê kirîya, ew nahaka ji aliyê yekî acinî ku pîrr xirab a ve hatîya zindan kirin. Keçik, piştire, weha derdê xwe weke ku ta bi derzîyê ve bike ji dapîra min re têne ser ziman;

-“De ne, dibêjin ku yekî ku ji te re qancê bê ti jî jê re qanc ba. Ev, çiqasî rast a. li vê dunyê, yê pîrr xirab û ne baş jî hene. Yek ji wan jî, *Awan* a. Navê wî, di aslê xwe de **Hanbî** bû. Hingî, wê awantî dikir, êdî ji dêla ku bi navê wî bakinê de, ew awantîya wî jê re bûbû nav û bi wê dibakirinê de. *Awan*, yekî acinî ku pîrr xirab a. Weke navê xwe awantiyê dike. Pîrr jî xirab a. Rojekê, min û Razan, hevdû dîtîbû û dilketîbû hevdû de. Razan, yekî ku ciwan û ku pîrr baş bû. Birayaekî wî yê ku weke wî qanc û ku navê wî *Hayasûm* jî bû hebû. Min ew jî naskir. Ew, heta ku mazin bû, hem di deme biçûkatîya xwe de û hem jî di deme mazinatiya xwe de, hem mirovan û hem jî yên ji me, ji wê qancî dît in. Razan, yekî ku li cem bavê min, kar dikir bû. Bavê min, yekî ku xwedî mal û semyen bû. Hemû tiştê wî li ber wê hebû. Bavê min ji wî re çî digot, wî jî, wî re ne digot na û dikir. Ew yekî ku wîlo bû. Ew demeke dirêj, li cem bavê min ma. Me pîrr hij hevdû kir. Piştire, ku xwûdê ji min û ji wî re kir *pelîse* (qismet), dile me ket hevdû de û me hij hevdû kir. Piştire, hin bi hin me hevdû dît û me ya dinaqabîna xwe de, xort kir. Lê *awan* jî, li cem bavê min kar dikir. Lê bavê min, jê ne xweş bû. Lê wî, hertimî, di deme ku bavê dikir ku nexweşiya xwe ya li ber wî bêne ser ziman û wî ji cem xwe bike der, wê rêyekê bibîne û xwe pê bide herê kirin û xwe bide hiştin.

Rojekê, ez ku ji malê derdikevim û tîm çolê ku li wir ez bi Razan re hevdîtîne bikim, li wir, ew jî, bêî ku heya min jê hebe, min dişopênê. Hingî, min nîza bû ku ew min dişopênê. Lê rojekê di roj sê roj û hwd, bi ser ve gelek roj dibuhur in. Lê ew, her ku ez ji malê derdikevim, ew min dişopênê. Rojekê, yê ku ew kifşkir Razan bû. Piştire, Razan, çû bi ser de û ew derxista li holê û piştire xwest ku fêrekê bidîyê de. Lê di deme ku Razan çû bi ser de, Razan nîzanî bû ku li pêşîya wî, wî xafkeka ji efûna xwe danîya. Ku Razan çûyê de, êdî ketiyê de û jê xilas nebû. Piştire, ew hat ber bavê min û ji wî re bahse Razan bi nebaşî, kir. Razan jî, bi bandûra wê efsûna wî, ne dikarî ku xwe biparasta. Divîya bû ku yekî bi hêza xwe rastî bida li holê ku bavê min bidîta û heta ku ew efsûn xira bûba. Lê ne heya min ji wê hebû û ne jî ti kesekî dîzanî. *Awan*, hertişt li gorî dilê xwe bi xirabî hunandîbû. Piştire bavê min, ji wî bawer kir û Razan avêta zindanê. Razan, hê jî, di zindanê de ya. Lê ti kesekê nikarê

wî ji ji wir derxe. Ez jî, piştî wî bixwe jî, hertimî, hatima, wî cihê ku em lê digihîştina li hevdu.

Li wir, êdî kurê te ez dîtîm û hanim malê. Ya min dilê min girtî û tişî ya. Lê ez dixwezim ku bigihijima ya xwe. Hingî, dilê min di şawitê, êdî ez nizanim ez çî bikim. Ez bi tenê me. Ez bi tene serê xwe derkevime ber bavê xwe wî bi parêzê jî, wê bavê min ji min bawer nekê. Lê ez dernekevim jî, ew jî, wê di zindanê de hetaheta wê bimêne. Vêca, ez nahaka nizanim ku ez çî bikim. ..”

Keçikê, wilo derdê xwe ji wê re got û ma sekinî û piştîre bi hazn bû. Dapîra min, piştîre hinekî hizirî û bêî ku gotinekê bibêje, çû û li nava civate bavê min rûniştî û jê re bahse keçikê kir û got halhawalê wê ev a. Rewşa wê, ji bavê min û ji civata wê re hanî ser ziman. Piştî ku dapîra min, ji bavê min re û ji civate wî re hemû rastî hanî ser ziman, êdî piştîre, bavê min û mirovên zane ên di civate wî de pîrr dihizirim ku çî bibêjin. Piştîre, bi demekê re bavê min ji dayîka xwe dixwezê ku ya ku ew rast dibîne ku çiya ew bibêje. De ne, di kevneşopîya me de, jin, gotina wê, di civatê de li ardê nayê hiştin. Dapîra min, di deme ku bavê min wilo jê re got û jê pirsî, êdî wî jî hizra xwe got û weha got:

”Kurê min, di rastîya me de û di kevneşopîya me de, ku haspek, ji devê derîyê tê çû devê deriyê yekî din, ew hasp, wê bê yê wê malê. Ku faqîrek, hat ber derî, destvala û zik vala nayê şandin ji devê derî. Ku yekî, xwe li malê girt, ew yek, tê parastin û nayê qawirandin. Ew yekê, derdê wî çî bê, tê fahm kirin û çareserî jê re tê dîtîn. Ma ku du ciwanan dil da hevdu û bi hev re ravîn û hatina malê de kurê min, tê wan, wilo bi tenê bihêle, tê derdê wan çareser nekê? Li ser te mecbûrî ya ku ti çareser bike. Ev keçik jî, ku mirov jî û ku cin jî bê, ku çî bê, bi derdekî xwe hatiya devê deriyê te. Ya ku li te û mazinatiya te dikevê jî, ti derdê wê fahm bike û wê li gorî xwesteka wê çareser bike. Hesab bike ku ew keçik bi yê ku hijê kirîya bi hev re hatina ber devê deriyê te. Ma vêca, tê wê wilo vegeerêne.?” Dayikê, wilo got û ma sekinî. Kurê wê yanî bavê min, weke ku peyame ku dapîra min, bi gotinên xwe dabûyê de girtibû di serê xwe de. Êdî ew jî, li ser wê di serê xwe de lê dihizirî.

Bavê min, piştî ku hinekî hizirî û piştîre, êdî di cih ede, bakira hemû zaneyên xwe ku werina û lê rûnihin ku ka wê çî bikin. Wî, xweste ku hemû zaneyên ku li dora wî na, werin û hizra xwe ji wî re bibêjin. Piştî ku bavê min, wilo xwest û piştîre di demeke kin de ku zaneyên civatê hemû lev gihîştina li evdu li civate wî, piştîre êdî li hevdu bidest axiftinê dikin. Di wê demê de, dapîra min jî, li wir a û li nava wan, hem li wan

dihisêne û hem jî, ku pêdivî pê hebûya w, wê jî, hizra bi hanîya ser ziman. Lê di wê demê de, ew bêdeng bû. Bal hemû li ser bavê min û mirovên li dora wî bûn. Lê piştî ku dîwanae bavê min dar ket û herkesekê ku wê biheta ku hatin, piştî ne bi gelekî, bavê min li pêşîya wan dengê xwe bilind kir û kir ku bale hemûyan were ser wî. Ku bavê min dengê xwe derxistibû, ji xwe, di wî demê de êdî hemû deng hey hatibûbûna ser wî. Bavê min, di deme ku ew di axivê, pêşî, tiştî ku wî ji **dapîra** min hiskiribû, ji wî re dihêne ser ziman. Dapîra min, çî ji wî re gotibû, êdî wî jî ji wan re ji mirovên li dora xwe hanî ser ziman. Li dîwane wî, di w demê de gelek mirov li hevdu gihîştibûbûna li hevdu, Hemû jî, zane bûn û oldar bûn û hwd. Ji gelek, aliyên ve, mirovên ku hatibûn hebûn. Bavê min, di deme ku wî, gotina xwe bi dawî kir û ma sekinî û êdî hew tişt hanîn ser ziman, piştî, zaneyekî ku li wir ku pirr kal bû û navê wî *Merwan* bû, mafê axiftinê girt û ji bavê min pirsî ku "te bahse gelek tiştan kir keyê min, te gelek tişt hanîn ser ziman. Te, bahse keçikê jî û serborîya wê jî kir. Lê te ne got ku ka ew keç ji kuderê ya." Merwan, di deme ku wilo got û piştî, ma sekinî. Weke ku Merwan, tiştîna bizanibê li nav çavên bavê min nerî bû. Ji gotina wî jî, wilo hatibû fahm kirin. Bavê min, piştî, gotiyê "ew keçîka ku di deme ku ez û birayê xwe bi hev re çûbûbna nêçîrê me di rê de didîtibû û me hanîbû malê ya. Ew keçîka ku ev demeke ku hemû kesek li dora wê re diçû û dihat ku gotinekê ji devê derxe bû. Wê, xwe bêdeng kiribûbû weke yeke ker û lal. Lê nahaka, ya ku pêre axiftîya tenê dayîka min a û wê derd û kûla wê ji wê lê hisandîya û fahm kiriya û hanîya û ji min re gotiya. Em jî. Nahaka, emê bikin ku ya rastî weke çare çî bê, emê kifş bikin û bînina ser ziman û bikin. Lê ez vê jî bibêjim ku dayîka min fahm kirîya ku ev keçîk keçîkak ji male Cinan a jî. ..".

Bavê min, wilo got û ma sekinî di cihê xwe de, piştî ne bi gelekî re, ku bavê min ev bersiv da Merwanê zane, piştî wî mafê axiftinê girt û weha ji bavê min re û ji yên li dora wî û xwe re hanî ser ziman;

"Keyê min, ez vê bibêjim pêşî ji te re û ji civatê re. De ne, em dizanîn ku em mirov, di nava xwe de xwediyê çî şop û kevneşopîyê na. Me, çareyên xwe li vir li civate xwe dîtina. Ev jî ji me re, bûya weke kevneşopîyeka ku ji bavkalên me ji me re maya ya. Nahaka, vêca keyê min, te tiştêkî wilo got ku bi qatî ji me re zora ku ez wê karibim bînina ser ziman. Gelek prsên ku ez divêt ku di serê xwe bibersiv bikim û piştî hizrekê hene, ku piştî êdî karim hizrekê dênima li holê li ber te. Lê keyê min, te di dawîya gotina xwe de got ku ew ye ku male acinîyan a. Ne ti

dizanê ku em bi wan re bikevina şer de, wê wilo zêde ti baxtê me nebê. Ew, hinekna ku bi efsûn û ku karin ji her tiştî bikina hertiştî de. Bi vê yekê, ez karim bibêjim ku ya rastî, ew ku pêşî, em keçikê bënina berxwe û ya di serê wê de bikin ku ji me re bibêje da qana em ya rast ku çiya wê bikin.”

Merwanê zane, wilo got û ma sekinî di cihê xwe de, pişt wî re, ti kesekî mafê gotinê ne girt û ne axift. Herkesekî di berxwe de hin gotin û peyv di wê demê de gotin û mana sekinî û heya wan çû ser bavê min. Piştî bavê min jî, ku hinekî di hizirê di serê xwe de, berê xwe dide Merwanê zane û dibêjiyê de ku ”tu, rast dibêje” û piştî di cih de xaberê dide hin mirovna ku li cem xwe rûniştina ku ew rabin û herin û keçikê bënina wir. Lê deme ku bavê min, çend mirovan dirakê ku ew herin, êdî di wê demê de, dapîra min, wan dide sekinandin û dibêje, ”ji min re bihêlin, ezê herim hem hinekî bi wê re jî biaxivim û hem jî wê bënima ber we” Dapîra min, piştî, ji cihê xwe di rabê bi wê pîrîtiya xwe, diçê ku herê û wê bêne wir. Piştî ku bapîra min çû cem keçikê, piştî ne bi gelekî, bavê min û yên li dora wî, dibînin ku wa dapîra min, wa ku keçik bi wî re ya wa tên ku werina nava civate. Ku ew hatina wir, êdî bavê min ew dane rûnandin û jê pirsî ku ”ka keça min, em çî bikim, te derdê xwe ji dayike me re gotiya. Vêca, em nahaka li vir lev civîna ku ji te re çareyekê bibînin ku tu ji wê derdê xwe serfirez bibe.” Bavê min, wilo ji wê re got û ma sekinî. Keçikê, pêşî, bi çavekî şaq û raq, pêşî çavên xwe li ser yên ku li civatê rûniştina gerand û piştî weha ji bavê min re got;

” Ez, nahake li vir im li nava wa me bêçare û bi baxtê xwe re. Vêca, ez nahaka bibêjim ku Awan, yekî ku li ber destê bavê min kar dikir bû, hemû xafk û tevn, wî li ser serê min û Razan hûnand. Nahaka vêca, ez bibêjim ku heta ku ew xafk û tevn, newê şikandin, wê ti başî nebe. Win key in û mazin in, win karin, hêza xwe bidina li hevdû û bibîna, ber devê deriyê wî. Win bi hêzeka mazin herina devê deriyê wî. Wê demê, winê bi wî re rû bi rû werin, Lê ku ew bi we re rû bi rû hat, ew jî. Bi efsûna kare, di cih de bi gotina xwe bi hezaran sûwarên derxê pêşîya we û bi we re bide şerkirin. Ew, yekî wilo bi hêz a. Lê ez vê bibêjim. Ji deme Nebî Sûleyman ve, di nava me Cinan û we mirovan de şer nebûya. Peyman, hatîya mirov kirin. Ew peyman, ti kesek ji me, niakrê pêla bike û li ser bi buhurê û herê şerekî bike. Vêca, di deme ku wî wilo bi hezaran şerwan derxistina berwe, ezê, xaberê bidima bavê xwe ku ew di cih de were wir, hingî ew jî, wê rewşê fahm bike ku ka rewş çî ya. Ku ji xwe bavê min, hat, hingî êdî wê şer neqawimê. Lê ezê, her şerwan û mirovê te, li ser

wan mirtalaka ji efsûnê bidima çêkirin ku ti tişteke bi wan newê. Wê, êdî ew di ewlakariyê de bin.”

Keçikê wilo got û ma sekinî di cihê xwe de. Piştî, bavê min, hinekî li ser wê rewşê hizirî û ma sekinî û got ku “Raste, ji dema Nebî Sûleyman ve di nava me de şer nebûya,” û ew ma sekinî di cihê xwe de. Di wê heyemê de, çavên, mirovên li civatê jî yê dapîra min û yê keçikê li ser bavê min bûn û li bendî gotina ku ji devê wî derkevê bûn. Gelo, gotina pêşî ya ku ji devê wî derket, wê çi ba? Wê, çi bîryar di xwe de bi hanîyana ser ziman? Yekî jî ji yên li wir, deng ji wan dernediket. Di kevneşopîye me de, yeke ku xwe li devê devê me girtibê û çareyek ku ji derdê wê re divîya, ku mêr jî ba û ku jin jî ba, divîbû ku çare bi heta dîtin, ku berdêla wê mirina wan jî ba. Ku wan yanî xwediyê malê zanîba ku mirina wan jî têde heya, wê xwe bi şûn ve neda ba. Ev yek, weke kevneşopîyeka me ya. Herkesek ji di derbarê vê kevneşopîyê de xwediyê zanîna û agahî bû. Ku te ji yekî biçûk jî bi pirsîya, wê ew ji te re bi hanîya ser ziman. Ji ber vê yekê, ez divê ku bibêjim, weke ku wê bavê min çi bîryara bide, di serî de kifş bû. Ji xwe piştî, ku demeke dirêj bi ser ve neçû, bavê min, dîsa mafê axiftinê di civate xwe de girt û got ku ”emê wê yekê wilo bikin û wê pirsgirêkê bigihênina wê çareserîyê.” Ji wê gotina bavê min, herkesekî fahm kiribû ku êdî wê weke ku keçikê gotibû bi heta kirin. Di gotina bavê min de, hebû û gotibû ku ”emê wê yekê bikin ..” hebû. Wate vê gotinê ew bû ku wê weke ku keçikê gotî bikiran. Bi vê yekê re, êdî piştî vê gotina bavê min re, di nava civate wî de, bi dengî danûstandinên mazin bûn. Alimên oldar û zaneyên mazin ên civatê, gotina xwe hanîna ser ziman. gelek jî, digot ku ”heya ku ev bê wê wateyê ku em wê peymanê aşîyê ya di nava me û wan re ku di deme Nebî Sûleyman de hatî mohrkirin xira bike.” Li ser vê yekê jî, her weha pîr hizir û danûstandin dibûn û dihatin. Nebî Sûleyman, çend ku nebîyek jî bû, yekî ku ji wan bû. Wan jî, ew dizanî.

Ez bibêjim ku demeke dirêj danûstandin dibin. Lê piştî gotina bavê min re, êdî amedekarî jî bûna. Di deme kin de, deh hezar mirovê ku xwe ji şer re jî bê û ji hemû rewşên din yên ku bibin re jî bê ku amede na, li devê deriyê qasrê amede bûn û li bendî gotin û fermana bavê min bûn. Piştî ku amedekarî bû, êdî piştî, ne bi gelekî re, bavê min bi zaneyên li dora xwe derket û çûna pêşîya wê koma mazin ya mirovan bi hev re ketina rê de û hatina wî cihê ku keçik lê hatibû dîtin. Keçik jî, bi wan re bû. Lê keçikê, bi efsûnekê xwe ji berçav dabû windakirin. Piştî, ku hatina wir, li wir, êdî bi dengêkî bilind, weke ku keçikê ji bavê min re

gotibû, Bi dengekî bilind navê Awan hilda û bangî wî kir. Di dengê pêşî de, ew derketa pêşîya wan. Di wê deme ku ew derketa pêşîya wan, êdî ew jî, weke ku heya wî ji hemû tiştî heyî, bi amedekarî hatibû û di cih de li pişt wî ku li bendî gotina w bi hezaran Acinîyên ku şerwan in, derketina li holê. Di wê demê de, herkesek di cihê xwe de ma şaş û mat. Bavê min, deme ku ew rewş wilo dît, êdî weke ku hinekî tirs ket dilê wî de. Lê wî, xwe lev da li hevdû û ku kî jî ba û çî jî ba, wê li ber şerê xwe ne danî ba. Di wê demê de, Awan, gotibû bavê min, "mazinbûna min herê bikin û ji vir êdî herin." Ku bavê min, mazinbûna wî herêkiriba, wê êdî ew pirr bi hêz bûba û wê êdî ti kesekî ew nedaba sekinandin. Lê bavê min, ew jî weke keyekî bû û wî got "na û ez nasnakim mazinatiya te." Piştî, di wê demê de, Awan, bi hêza xwe re dike ku bikeve şer de. Di wê demê de, ku ji aliyekî jî, tûrek û an jî kevirekî biçûk bi heta avêtin wê bûba sedeme pevçûnaka mazin ya di nava wan de. Ku bixelatî jî, yekî tiştêk wilo avêtiba, wê êdî pevçûnê dest pê kiriba. Ew avêtin, wê êdî ne tenê bûna sedeme pevçûna nava wan, wê bûba sedeme şikandina peymanan ku kevî ya ku hatî mohrkirin jî di deme Nebî Sûleyman de. Di wê demê de ku bi awayekî pirr zîz li ber hevdû hatî sekinandin, piştî di cih de ku keçik di rex de, wa hem keyê Acinîyan û hem jî bavê keçikê ku di rex wê de na, wa derketina li holê li berçavên wan û hatin û li ber wan sekinî nîn.

Di wê demê de, bavê min, deme ku keçik dî ku wa di rex wê de bavê wê û keyê Acinîyan ê ku gotina wî li hemûyan di buhurê wê heya, êdî hinekî weke ku dilê wî rehet bibe lê hat. Lê Awan û yên pêre, bi bîryara şer hatibûbûna wir û li ber wan sekinî bûn. Ku di wê demê de, di nava wan de şer nebûba jî, wê di demne piştî de, wê wî, kiriba ku tiştîna xirab bi heta serê bavê min û yên ku li wir sekinî na. Piştî, demek têve çû, keçik hata cem bavê min û bavê xwe û keyê wan bi wî da naskirin. Bavê min û yê wê, hevdû naskirin. Piştî, li hevdû rûniştin û bi hev re li ser rewşê danûstandin kirin. Piştî, keyê wir jî, hinekî bi hizir jî li ber bavê min û bavê keçikê bêdeng ma. Piştî ev gotin ji devê wî derketin; ..

"Tê bîra min, deme ku mirov û Acinî ketin berhevdû de û bi hev re şer kirin li vî ardî. Lê ew, di demeke pirr berê ya kevî de bû. Nahaka em di demeke din de dijîn. Me û mirovan, hingî bi hev re peymananaka aşîtyê di nava xwe de mohrkirin. Ew peyman, ti carî ku newê bînpêkirin, hatiya mohrkirin. Lê ku nahaka şerekê bibe, wê hingî, ew peyman bişikihê. Rewş, pirr tenik a. .."

Ev gotin ji devê wî derketin û piştre ma sekinî. Dapîra min a pîr jî, faqîrê di cihê xwe de rûniştîya Ew jî, hatîya wir bi zane û alimên ku bi bavê min re hatina. Ew jî, li wir bêdengî sekinî ya. Lê dapîra min, jinaka xwanda bû û pîr bizane bû. Ew, yeke şîretker bû ji herkesekî re. Vêca, ew jina şîretker, di wê demê de li ber wan bêdeng bû. Bavê min, ku çendî ketibû demên zor de û an jî bîryarna zor dabûn, di deme berî wê de, bi dapîra min şêwîrî bû. Hizra wê hilda bû. Di wê demê de, deng ji wê dervediket. Piştî bavê min, bavê keçikê keyê Acîyan ku hinekî bi hev re axiftin û hizrên xwe hanîna ser ziman piştre dayika min, hata ber wan û kir ku bala hersêyan bi teybetî herê ser wê. Piştre, bêî ku ti gotinê bibêje, gota bavê min, "kurê lawê min, deka min bibê nivê zilamên(hêz) te û yên Acîniyan." ku dapîra min wilo got, bavê min, bêî ku ti tiştêkî fahm bike, wilo li nava çavên dayika xwe nerî. Bavê keçikê jî key jî hema wilo lê nerîn. Lê heta wê demê de jî, yekî jî ji wan fahm nekiribû ku çi hizir di serê dapîra min de hebû. Bavê min, bi gotina wê kir û rahişta çengê wê û ew ket rex wê de û ew bira nava wan. Li wîr, dapîra min, di deme ku meşî, keyê Acîyan jî û bavê keçikê jî bi mereqî, li dûvî bavê min û dapîra min hatin. Piştre dapîra min ku hata nava wan gota bavê min "lawê min, vêca ka destê min berda". Bavê min jî, weke wê kir û destê wê berda ku ka wê ew çi bike. Dapîra min, di wê demê de, çû û li nava wan herdû hêzan ji aliyê rastê heta ku digihişt aliyê çapê, xataka bikifş xîzkir û desmala serê xwe avêta ser xatê û hat û li cihê xwe ma sekinî. Di wê dema ku dapîra min li ba bavê min, bavê keçikê û keyê wan sekinî, hingî ev gotin ji devê wê derketin "ev xat, xata aşitîya we ya, winê nikarim li ser ve bi buhur in. Ji ber ku ev xata ku pêxemberan di nava we de kişandîya di dem û rewşên weha ên ku win di wan de werina berhevdû." Dapîra min, wilo got û ma sekinî di cihê xwe de, piştre dapîra min, weha gotina xwe domand, "ne win dizanin ku nebîyên ku di nava we de peyman a aşitîyê çêkirina jî, li ser vê xatê peyman a xwe danîna. **Torenekê win vê dizanin jî, lê ez vê dîsa ji we re bibêjim. . .**" Di dema ku yekî ji yekî li hemberê xwe re got ku têrenekê win wê dizanin, lê ez wê ji we re bibêjim, hingî, ev tê wê wate ku yê ku jê re gotin hate gotin, ew wê gotina ku jê re tê gotin dîzanê. Berî hingî jî, jê re hatîya gotin, lê heta wê demê pêdivîya wê hatîya li cih. Wekî din jî, wate ku wê re tê fahmkirin ya herî giring ew a ku "ya rastî çî ya win dizanin ji berê ve, ji deme berî ku ez dizanim ve lê dîsa ez dibêjim." Lê gotina torenekê, vê jî tene ser ziman; ku yekî tevî ku bizanebûna wê jî bû û xelatîyek kir lê yekî din ku an hindik zanebûna wî hebû û an jî tûnebû û ew rewşa ku biheta li cih

ku hanî li cih û ew xelatî nekir, hingî wê yê ku ew xelatî nekir mafê wî bû ku bota "torenekê min ew nizanî jî bû, lê min ew hanî li cih û ew xelatî nekir." Di nav civatê de, ku yekî tiştê zanîbû, di cih de bi wê zanîna xwe hewce bû ku bihanîya li cih. Lê ku zanîba û ne hanîba li cih û piştê ku yekî din êdî piştê ew heman tişt fêrbû û di derbarê wê de bizane bû, hingî, ew ji yê ku berê xwe dizanê re dibêje ku "torenekê tu dizanê, lê dîsa ez ji te re dibêjim." Jina wî, di wê demê de, bi vê gotinê, hem weke ku rexneyekê bike kiribû bi gotina xwe re û hem jî tiştê bilêv kiribû û gotibû. Piştî vê gotina wê re, êdî ma sekinî. Di wê dema ku ew ma sekinî de, êdî piştê, bi qadarekê re, ji aliyê acîniyan ve tevgerîyek bû û weke ku bi ber mirovan ve hatin, di wê dema ku mirovan ew tevgerî dî, êdî ew jî bi ber wan ve çûn. Hingî, di dema ku ew herdû alî jî, hatina ber xatê, dîtî ku wa dunya li wan xawr bû û weke ku di nava rojê de reş û tarîti ket ardê de. Di wê kêlikê de, hem mirov jî û hem acinî jî ji wê tirsîyan. Piştî wê re, herdû alî bi şûn ve çûn bi bê his û deng. Gotinên dapîrê, weke ku hinek tişt kiribûna bîra wan de. Piştê, keyê acîniyan, bavê min weke key hilda rex xwe û bi hev re çûn û li ser xatê sekinî in. Piştê li wir, wan levkirin çêkir û aştî avakirin. Êdî, di wê demê de, rastî, hemû jî, hatina zanîn. Rastîya Awan jî, hat zanîn ku keyê Acîniyan ew da girtin û şanda zindana bin ardê ku heta ku ew dunya hebe, wê ew têde bê û dernekeve. Wê, êdî aştî hikmê xwe serwer bike di nava wan de. ..

Piştê, bavê keçikê jî, rastî fahm kir û Razan ji zindanê da derxistin û da hanîndin li wir. Piştê, levkirin di nava wan de jî bû. Piştê keyê Acîyan, bi gelek zane û şewîrmend û aqilmendên xwe re li bavê min bûna mêhvan. Bavê min jî, mêhvandarîyaka pîr baş ji wan re da nîşandin. Piştê, ku ew bi dilxweşî ve gerîyan û çûn, êdî piştê, hertimî, tîkiliyeke me û wan bi hev re bû. Piştê, dawate keçikê hat li darxistin û ew bi hev re zewicîn. Lê di wê demê de du keçikên bavê keçikê yanî xwşkên keçikê hebûn. bavê wê, herdû jî ku bi dilê wan û yê wî, yek piştê, soza wî bi min re qûtîkirin û yek bi kurê amê min ê ku wî dixwest ku bi keçikê re bide zewicand re hat soz kir. Lê heya min ji wê nîn a. Di rê de, ez bi kerwana ku Mîrê bota dayî rex min û min pîrê dişand, bi wê re, bêî ku heya min ji vanqas bûyî û kirinên ku bûna hebe, ez di rêya xwe de dimeşîm. Di rê de, ez di çûma malê. Lê aqilê min, ji hê ji zû ve jî çûbû bû malê. Ez, bi aqil xwe ve li mal bûm.

Di rê de, di serê xwe de, ez pîr di hizir im. Min pîr jî bîra malê û dê, bav û dapîra xwe kiribû. De ne, ez û dapîra xwe heya ku em jev qatîyan û ez çûma Cizîra bota ji bo xwandinê jî, li wir me bi hevdû re deme xwe di

buhurand. Wê, bi dilekî mazin hij min dikir. Di wê deme ku em diçûn de, ew di serê min de bû. Ew demên ku min jînkiribûn, weke serborîyên ku min jînkiribûn, di berçavên min re dibuhurt in. Her demek li pey ya din dihat berçavên min. ..

Di rê de, piştî haftîya me temem bû û piştre, êdî em gihiştina malê. Lê hê ku em digihiştina bermalê û navendê, me dît ku wa xalabalixeka mazin wê bi hev re ya. Weke ku şahîyek dikirin. Lê me ne dizanî ku ew çi dikin. Piştre, ku em demekê dî têve çûn, êdî piştre, me fahm kir ku em bi ser dawatekê de hatina. Lê hê me fahm nekiribû ku em bi ser dawatekê de hatina. Em, çend ku nêzî komên mirovan dibûn, êdî yên ku ez nas dikirim, êdî li dora min lev dibûna kom. Piştre, ku em bi tememî, gihiştina nava bajêr û em bi tememî ketina nava mirovan de, êdî pîrr mirovên ku em nas dikirin, li dora me bûna kom. Di wê demê de, êdî piştre, ji min re hat gotin ku "wella, ev dawate kurmemê min a, ku ev çil(40) şev û çil roj in li dar a". Piştre, êdî ku gelek mirov ketina rex min û yên ku bi min re hatina, êdî bi hev re em ketina rê de û çûn ku herina qasrê. Her ku em diçûn ku herina qasrê, em didît ku mirov zêdetir dibûn.

Ku ez, hinekî bi yên ku gihiştine min û ketina rex min re meşîm, êdî ez gihiştima berqasrê. Li ber qasrê jî, çend mirovên ku em gihiştina hevdû me silev da hevdû û em li hevdû sekin in û me bi hev re çend gotin kirin, bûn. Piştre bi hev re, ez ku di nava wan de û li dora min gelek mirov lev gihiştin li hevdû, em, pevne meşîm û çûn ku herina hundurê qasrê û bigihîna dîwane dûrniştinê ku hertimî lê civat li dar a.

Lê di wê demê de, min, pîrr mereq dikir ku ew keça kê ya ku bi kurmemê min re zewicî ya. Ev mereq, bi min re di wê demê de bû. Min, kurmemê xwe nas dikir û em bi hev re weke birayan bûn. Di deme ku ez li malê bûn, di deme balixbûnê de hertimî ez û ew bi hev re bûn û em gelek caran ketibûbûna rex hevdû de û çûbûbûna nêçîrê jî. Kuramê min, navê wî *Sergêş* bû. Sergêş, heta ku ti bibêje levhatî bû. Lê hê min, ew ne dîtibû. Di wê demê de, ew bêhnek bû ku ez hatibûbûma wir, lê min ew hê ne didîtibû. Lê di deme ku ez bi yên bi xwe re çûma hundurê qasrê û ji hundurê qasrê jî, êdî ez çûma hundurê dîwanê rûniştinê, êdî li wir min ew dît ku wê li cem bavê xwe yanî amê min *Babend* rûniştîya. Lê divê ku ez bibêjim ku bi serokatî mazinatîya wî ya weke keyekî re jê re weke navî û bi navî *Serhed* jî di hat gotin. Navê wî, *Serhed* bû. Bi vê re, jê re Serhedê yekser êdî di hat gotin. Di deme ku ez ketime hundur de, hingî, min dît ku wa ew li wir rûniştî ya. Di deme ku çavên min bi wî ketin êdî yê wî jî bi min ketin û me hevdû dît. Piştre, bi rûgeşîyekê me li hevdû meyzend.

Piştire, li hundur, ez çûma hem destê bavê xwe û hem jî yê amê xwe û mazinên din jî. Piştire, wan jî, bi qadrekî mazin, di nava xwe de dam rûnandin. Lê di wê demê de, ez dibê ku bibêjim ku dilperîyek li ser min hebû. Bavê min jî, bigotin bû. Lê piştî ku wî ez dîtibûm, êdî heya wî pirr hatibûbû ser min. Lê ew, li dora wî, gelek mirov hebûn û divîyabû ku ew bi wan ve jî eleqeder bûba bi amê min re. Ew, xwediyê malê bûn. Gîranî û azimandina mêhvanan û bi wan re rûniştin, ji wan dihat pirsîn.

Bavê min, di deme ku ez dîtibûm, pirr dilxweş û kêfxweş bûbû. Piştire, ne bi gelekî re em ghiştina hevdû û ew hat ber min û wî ji anîya min ve ez maçkirim û min jî, destê wî maç kir û min rêz û hûrmete xwe ji wî re da nîşandin. Dawate kuramê min Sergêş, pirr xweş û xweşik bû. Ji gelek deveran yên ku hatibûbûna azimandin jî hebûn. Di wê deme ku ez çûm û li dîwanê bi bavê û amê xwe re mam, hingî, min dî ku wa li wir li dîwanê, wa gelek mirov wê hene. Lê min, gelek jî ji wan mirovên ku li wir di wê demê de rûniştina, nasnedikirin. Ew, ji gelek devên dûr hatibûn. Bi girêdana ve, hinek ji wan, weke ku ji herême Serhedê bûn. Hinek ji wan ji botanê bûn. Hinek ji wan ji Misil, Hêwlêr û wê bandînanê û hwd bûn. Bavê min û amê min, ji hemûyan re xaber û şandibûn ku ew werin. Wan jî, ew ne şikandibûm û hatibûm. Her yê ku hatibû jî, bi pirr dîyarî û hûremûrên ku bi xwe re hanîbûn hatibûn. Hemû jî, mîr, kurmîr, û hwd bûn. Ji wan, yên ku hatibûn, bavê min, tékiliya wî ya bi wan re xort bû. Wan, hevdû nas dikir. Ji ber vê yekê, ez karim bibêjim ku hemû jî, weke hinekna nas jî bûn ji wî re.

Dawate kuramê min, di wê demê de, çil şev û çil rojî li dar mabû. Piştire, êdî çawa ku weke ku hemû mêhvanên ku hatibûn bi gelek dîyarîyan re hatibû, li gor kevneşopî û adetên ku hebûn, bi heman rengî û awayê jî li gorî kevneşopî û adetên ku hebûn bi gelek dîyarîyan re hatibûbûna rê kirin û hatibûbûna şandin li malên xwe. ..

Lê ez divê ku bibêjim ku heya min, di wê deme ku ez ghiştibûbûma malê, jê çêbûbû ku keçika ku kuramê min pêra hatîya zewicandin ew Cin bû. Bi wê yekê re, di w demê de min fahm kiribû ku yên ku hatibûbûna wir, gelek ji wan jî ji wan bûn. Min, ev jî, di wê demê de dicih de kifş kiribû. Lê di wê demê de, ne amê min û ne jî bavê min, di wê deme ku em bi hev re mabûn de jî, ji min re bahs ne kiribûn. Lê min farq kiribû. Piştî ku dawat bi dawî bû û piştire, êdî ne bi gelekî re ku bi ser ve hê haftî neçû bû, bavê min, ez hildama ber xwe û ji min re bahse hemû tiştî û rewşê kir. Piştire wî ji min re got ku "me bi kuramê te re bîryara zawaca te jî girtibû ya ku tê pêre bizewicê me ew jî naqandibû. Bi vê yekê re, di

wê demê de, ez hinekî mabûbûm şaş. Lê piştire, ne bi gelekî re, min şaşîtiya xwe ya ku li ser min çêbû bû ji ser xwe avêt û piştire, weke ku hatima li xwe û piştire min gota bavê xwe ”ya ku te ji min re dîtîbê û layîqî min dîtîbê, demek kî ew yeke baş a” Ji wê gotinê û pê de, ti gotinên din ji devê min derneketin. Lê min di ser xwe de jî, pîr mereq dikir ku ka ew jina ku wan ji min re dîtîya kî ya, kêça kê ya, ji kuderê ya û nahaka li kuderê ya û hwd, bi vî regî gelek pirsên ku ji mereqa min di serê min de çêbûbûn hebûn. Lê min di wê demê de, mereqe xwe girt û di xwe de hişt. De ne, ku mirov li ser tiştêkî ku nedîtîbê di xwe de ket mereqê de, êdî mirov heta ku wê nebînê ew mereqe mirov êdî ji holê narabê. Ranabûna wê jî, bi xwesteke dîtina mirov ve ya. Ya min jî, wilo bû. Min, gota bavê xwe bila û min ti deng û meng dernexist. Lê ez vê bibêjim ku bavê min, pîr hij min dikir. Ku ne yeke baş û qanc û bi asil ba, wê bavê min, ji min re ne dîtiba. Wê ew layîqî min ne dîtiba û wî bixwe wê êdî ne gotiba herê. Ji vê yekê, di serê min de ti gûman nebûn. Di deme ku mirov weha bi vî rengî di serê xwe de hizir kir û gihişt hin hizirna, hingî wê ew mereqe di serê mirov de wê mazitir û bi xwerhtir bibe. Wê ew, bêhtir, wê di laşê mirov de xwerhekê bide çêkirin. Lê ew xwerh, di meji de ya. Xwerha di mejî de jî, xwerheka ku li ser laşê mirov hemûkî bi bandûr a. Di laşê mirov de car bi car, heya ku dest û lingên mirov lev biqalibêne. Heya ku di çeng û milê mirov de tavzînokan bide çêkirin. Heya ku mirov bi *adraka* ku mirov hata wê demê pê neketî bike. Ya rastî, min jî xwe wilo di adrakê de hîs dikir. Laşê min, di rewşekê ne di tebitî. Ne tebat û ne jî qerana min dihat. Ku mirov, tebat û qerane mirov newê, hingî, mirov bêhtir di rewşeka xirab de ya. Ya min jî, mereqek bi min re çêbû bû û wê mereqê bi vî rengî veba li min dikir. Piştî ku bavê min, bi min re axiftibû êdî piştire, ew ku amê min di rex wî de, bi hev re dimeşîn û diçina dîwane xwe li navê mirovên li dora wan li civate wan nîn. Di wê demê de, ku bavê min û amê min, ketina ser rê de ku herina nava civate xwe, êdî min jî pişt wan re da dûv wan û ketima dûv wan de û çûma nava civatê. Lê ez, di serê xwe de, bi mereqe xwe re ne rehet jî bûm.

Dawate kuramê min, hê ji nûkava ve bidawî bû bû. Dawat wî, çil roj û çil şevî li dar mabû. Lê heta ku çilê wan derneketiba jî, wê dawat êdî li wir di male me de nebûba. Ev jî, weke adet û kevneşopîyekê bû. Di serî de, divîya ku çilek bi heta tişî kirin. Piştî ku çilek hata tişî kirin, êdî piştire, wê li ser wê çilê ku bibuhurî re, êdî wê bidest kare dawate bikira. Ya ku di serê min de, ev bû. Lê wan, ti tiştêk ji min re di vê warî de ne

gotibû. Min, ev ji serê xwe derdixist. Ez, li gorî adet û kevneşopîyan dihizirim û di serê xwe de digihîştima vê ancama û hizrê. Ev ancamên ku min bahsê kirin, ên ku di ancama hizirkirina li gorî adet û kevneşopîyên me yê civatî de ku ez li gorî wan hizirî bûm û gihîştibûbûma wan bûn. Lê ka yê ku di serê amê min û bavê min de jî ev bûn û yan jî ne ev bûn, ez wê nizanîm. Lê ku çî jî bûba, wê ne dûrî vê jî ban.

Bi vê yekê, ez di serê xwe de di bim û tînim. Her rewşa ku tê aqilê min, ez li ser hizreke mazin di serê xwe de li ser wê dimeşînim. Hemû hizirkirinên min jî, ji bo ku ez di serê xwe de bigihîjima dîmenekî ku ez karibim têde keçika ku bavê min gotibû emê tê bi wê re bizewicênin bi rewşê re di serê xwe de çê bikim. Bavê min, di deme ku axiftibû, ji min re bahs ne kiribû ku ew keçik jî, weke ya ku kuramê min bi wê re zewicî ya acînî ya. Min jî, ew hizir û tefekûr nekir. Ez, di serê xwe de li gorî mirov û jîyane mirov dihizirim. Bi wê re ez di serê xwe de, dervediketima dervî tîgihîştin û jîyane mirov. Min, di serê xwe de, ew hizir ne dikir. Ku bavê min, ji min re, gotinek jî bi wê re di derbarê ku ka ew kî ya ku li gotîne daba, wê hingê jî, di serê min de, di hizirkirina min de ez gihîştibama wê ancamê. De ne, ez karim bibêjim ku bi hizir û hizirkirinê, derek û deverek nîna ku mirov nikaribê xwe bigihênîyê de û wê hizir û tefekûr nekê.

Piştî ku bavê min û amê min ji cem min rabûn ser xwe, êdî piştî, ku min jî dabû dûv wan, bi hev re êdî em çûna nava dîwanê. Ku em çûna nava dîwanê, li wir, êdî gelek mirov hebûn. Li wir, êdî pêşî, di deme ku em çûn û lê rûniştin, hema bêja bal û heyên mirovên li wir ku rûniştîna, hemûyan jî, het û heta ser min. Kuramê min ê nû zewicî jî li wir bû. Bûgûman, ew zavayê nû, bal li ser wî jî hebûn. Ew jî, bi vê yekê, li berçav bû. Lê min, wilo fahm kiribû ku bêhtirî bal û hey li ser min bûn. Ez, ji ber ku ew ne zêde demeke dirêj bû ku ez ji Cizîra bota hatibûbûma wir malê. Bi vê yekê re, mirov karê bibêje ku hinekî jî hê bêhna wir ji min dihat.

Piştî ku bavê min û amê min hatibûbûna wir û ez jî bi wan re bûm, piştî ku em hatina wir û li wir li dîwanê li wan rûniştin, êdî piştî yê ku pêşî bidest axiftinê kiribû û bi gotina xwe ya ku pêşî gotibû re bala hemû kesekî bi hey kişandibû ser xwe bavê min bixwe bû. De ne, divê ku ez bibêjim ku bavê min, yê maztir bû. Piştî ku wî bidest axiftinê kir, êdî hinekî ji dîwanê û ji axiftinên ku dibûn û ji dwate axift. Piştî jî, li ser axiftinên ku berê di dîwanê de di nava wan de bûbûn axiftinên wan bûn. De ne, di deme ku mêhvan hatin, wê ne tenê bi keseyet û mêhvantîya

xwe re werin û bimênin. Wê bi xwe re, gelek gotin û bihîstina jî bibênin. Piştî ku ew çûn jî, wê ew gotinên ku ji wan hatibûn ser ziman, wê ew di nava civatê de bimênin. Wê, weke dîyarîyaka dî ya ji wan ya ku li şûn wan mayî di wê demê de bimêne. Di wê demê de jî, ez karim bibêjim ku hema bêja heman rewş bû. Gelek mêhvan hatibûn. Bi wan re jî, di deme ku ew lihevdu rûniştibûn, êdî gelek gotin ji xwe û ji herêmên ku jê hatibûn gotibûn ji civatê re. Piştî wan re jî, çendî ku ew çûbûbûn jî, ew danûstandina ku bi gotinên wan re bûbû doma bû. Bidawî nebû bû. Piştî ku bavê min û amê min, bi hev re ku ez jî bi wan re em hatina nava civatê, piştî êdî danûstandinên wan zêdetir bûn. Civatgerên ku dayimî li civatan dîman û dirûnştin, wan, her gotina ku di hat ser ziman di civatan de ku kê hanîbû ser ziman, bi wan û navê wan re di aqilê xwe de digirtin. Bi wê yekê re, ew, mirov karê bibêje ku xwediyê xêveka mazin ya ku jiber bûn. Wan mirovan, bijiberî diaxiftin. Bi wê jiberî axiftin jî, wan di civatê de dikira yê sereka ku ew di her civatê de navê wan were ser ziman û bahse wan were kirin. Di wê demê de jî, wilo bûbû. Nîqaşên ku dibûn, li ser gelek mirov û rewşên ku ji dev hatibûbûna bihîstin bûn. Bavê min û amê min jî, piştî ku ew hatibûbûna wir, êdî ew tevî danûstandinên ku dibûn bûn. Weke qadarekê, wilo bi axiftina wan re jî, civate wan, bi danûstandinê re doma.

Piştî, ku demeka dinjî, wê axiftina di nava wan de doma, êdî ne bi gelekî re, min dî ku wa bal û heyên mirovên li wir hatina bi ser min de. Êdî, hem ji bavê min û ji min bahse min hat kirin. Bahse, Cizîra bota û rewşa wir, ji min hat kirin. De ne, hertimî, Cizîra bota, weke xewneka xweşik û sipahî bû di serê herkesekî de. Bi teybetî jî, di serê her zaneyên ku hebûn de Cizîra bota, xwediyê cihekî teybet bû. Ku bahse wê ji wan re û an jî li cem wan dihat kirin, weke ku bahse, dilxweşiyekê, evînekê û pîrozîyekê bihata kirin bahs ji wê di hat kirin. Yê ku diçûn Cizîra bota û piştî divegerîyana cihê ku jê bûn, li wir, êdî rastî eleqeyê teybet dihatin. Ew, weke hineke ku ew gihiştibibina tiştîna ku ti kesek ne gihiştibê wê dihatina dîtin û pêşwazî kirin. Berî ku ez herim Cizîra bota, min dîbû ku çawa û bi çî rengê bahse yê ku çûna wir dihat kirin. Bi zanetî, navê wê hebû. Navê Cizîra bota, hertimî, bi xwe re, têgihiştinaka di serê mirovan de dida çêkirin. Ew gotina ku navê wê bû, ew bixwe jî, ku bahse wê di hat kirin û an jî ew dihat hildan bi navê, hingî, weke ku bahse nîrxeka pîroz bi hata kirin bahse wê di hat kirin. Ji bo vê yekê jî, pîr sedem hebûn. Ji bo vê yekê, hertimî di serê mirovan de, bahseka teybet hebû. Cizîra bota, di wê demê de di deme ku ez rastî pîrsên li ser

wê hatibûm de, hingî, ez weke ku rastî eleqeyeke mazin jî pêre werim bû. Min, di wê demê de, ew yek, bi teybetî, hîs kir. Di gotin gotinê de û di bahskirinê de, min ew hîs kir. Pîrr xweşik û sipahî bahs di hat kirin. Yên ku di kirin ku bipirsin jî di serê wan de, zanebûnaka ku bi Cîzira bota re muhaqqek hebû. Ew ne bêzanebûn bûn. Ew jî, di serê xwe de tişî bûn. Ew, mriovna kal û xwedî gotin bûn. De ne, deme ku bahse *mirovên kal û xwedî gotin* hat kirin, hingî, bi teybetî, bahse mirovna ku kal û zane tê kirin. Ev gotin, bi serê teybet bû. Ku ji yekî bahs hat kirin û hat gotin ku ew kal û xwedî gotina, hingî, mirov karê fahm bike ku ew yekê zane û di nav salan çûya ya. Mirov karê vê yekê bi teybetî fahm bike. Ji xwe, win jî di zanin ku yên ku li civatan di rûniştin, çawa na û xwediyê çi zanebûnê na. Ew, mirovna wilo ku ne di gotinê de û ne jî di zanebûnê de hingî wilo mazin bûna ti kesek nikarê bide ber wan. Ew, hineka wilo mazin in di serê xwe de. Di wê demê de, mirovên ku li civate bavê min û amê min rûniştîna jî, ez divêt ku bi teybetî bibêjim ku ew mirovna bi heman rengî bûn.

Piştire, di deme ku wan, mirovên li civata bavê min, gotin hanîna ser Cizîra bota, pêşî, ew hinekî di nava xwe de axiftin. Kî, çi zanebûna wî hebû, di wê demê de ji dora xwe hanî ser ziman. Bavê min jî û amê min jî, çend gotin gotin. Çend ku ew çûbûbûna Cizîra bota û ewder dîtibûn jî, wan gotina xwe zêde dirêj nekirin. Wan, gotina xwe ya ku hanî ser ziman kin birrîn. Piştire, herkesekê berê xwe dane min. Lê min jî, hinekî fihêt kir di wê demê de, Lê min xwe girt û xwe jidand. Li ber bavê xwe û amê xwe hinekî axiftina min jî, ji min re zor dihat. Ji ber ku ew, hineka bi zanebûn. Heta wê demê, ez li ber wan wilo ne axivî bûm. Piştire, bê ku bi ser ve dem herê û bi buhurê, bavê min, berê xwe da min û gota min, “kurê min, tu ji Cizîra bota hatî, tu ya di serê xwe de û dîtînen xwe ji me re bêne ser ziman. Di deme ku min wilo ji bavê xwe his kir, êdî ez hinekî dî rûsorî bûm. Bavê min jî, farq kir ku ez hinekî rûsorî bûma. Piştire, wî kir ku alî min bike. Wî çend gotin ji dorê re got û piştire dîsa mafê gotin da min. Piştire min jî, mafê gotinê hilde û bahse Cizira bota û wan zaneyên ku lê na kir. Bahse, wê xweşikatiya wê kir. Min, bahse Nebî Nuh kir. De ne, divê ku ez ji we re bibêjim. Divê ku wê berî nahaka jî bihîstibê, Nebî nuh, tirba wî hê jî li wir. Ewder, warî wî ya. Ew li wir jîya û piştire jî, ew ji wir ne hat qûtkirin. Di deme min mafê gotinê girt û min axiftin kir, di wê demê de di wê deme axiftinê de êdî hin bi hin cegerê min hata min û ez di gotinê biwêra bûm. Piştire min, hata ku ji min hat, min bi zanebûna xwe gotina xwe di serê xwe de çêkir û hanî ser ziman. Min, kir ku ez ji

zanebûna xwe ya ku min ew bi salan li wir girtî û di xwe de bicih kirî biaxivim. Bi wê re, min bahse demê kir. Min, bahse demên buhurî kir. Min, bahse zaneyên ku li kuderê jî bin tîrên wir û li wir demeka xwe dimênin kir. Min bahse, wê xamla Cizîra bota bixwe kir. De ne, cizîrî, yanî botî, mahfûr û merşna çêkin ku heçiyê li ser wan dirûnihê jî, weke ku ew ne li serardê rûniştî bê lê tê. Bi wê re, ez karim bibêjim ku haspên, wê derê, yên dora wê pîrr rahwal û manak in. Hasp û marşên Kirmaşanê jî, wilo na. Ew jî, hema bêja ku biqasî yên Cizira bota û dora wê, bi nav û deng û biqadr in. Haspna wir, hene, ku yek li wan sûwar bû, weke bapêsokê na. Ku ketina bazê de, hew te dî ku ji berçavên te winda bûn. Wilo na. Wilo, bazek û rahwal in.

Li dîwan û civatê, tiştêkî ku mirov bahse wê dike dilê mirov xweş dike heya. Ew jî, bahs kirina Nêçîr û girtina kewan a. Bi wê re jî, bahse mîr û key kirin a. Piştire, ku min weke qadarekê ji wan re ji aqil û zaneyên wir xaber da, piştire min bahse mîrê û keyê bota kir û seyrankirina wî ya li ber ava diclê ku bi nav û denga jî kir. Di deme ku min bahse wê kir, ew bahskirina min, li mirovên ku li civatê li min dihisandin li wan weke helbesteka ku ez di wê demê de bixwênim li wan hat. Wilo, li wan xweş û sipahî hat. De ne, keyîti û zanetî, hertimî di rex hevdû meşîna. Zanebûnê, xwe li qasra wan girtîya. Wan jî, xwe li wê girtîya. Yek(key), torîntîyê nîmînêr dike, yê(zanebûn) din jî, mazinbûnê nîmînêr dike. Torîntî û mazinbûn, weke du çîçikên guhanekî ku ji wan şîr tê ya yên bi hev re na. Bihiş û zanebûnê jî, rêya xwe dibînin. Her çîçikên guhan(sing), ku bi hev re na, şîr didin. Lê bêî hevdû, tenê weke guharakî zûwa û bêşîr in.

Min, di wê demê de, ji wan pîrr xweşik bahse wê kir. Min bahse Cizîra bota, demeke dirêj kir. Bi zanebûnî, min bahse wê kir. Piştire, hin bi hin, ku ez hatima dawîya gotina xwe û min gotina xwe bi dawî kir, êdî piştire, hemû mirovên ku li wir ên rûniştî, li ser gotinên min hizrên xwe hanîn ser ziman. De ne, di deme ku yek di civatê de axift, gotina wî, çendî û çiqasî dil û serê yên ku li mirov hisandin tîr dikê ew giring a. Di wê demê de, ez bitêrîti axiftim. Gotinên bi zanebûna min re tîr hatin. Min, ew piştire, di deme ku wan hizrên xwe hanîn ser ziman, ew hîs kir. Wê, dilê min xweş kir. Ez, kêfxweş kirim. Lê ya ku di wê demê de ez pîrr kêfxweş kirim, ew bû ku di wê deme axiftinê de ku piştî ku min axiftina xwe bidawî kiribû piştire, ew nerîna bavê min bû. Wî, di wê demê de tenê li min nerî. Lê min, ji wê nerîna wî fahm kir ku ew jî, ji gotina min tîr bûya û gotina tîr dîtîya.

Ma hewceya ku ez bibêjim. De ne, di deme ku mirov gotina yekî *têr* dît, hingî, ew tê wê wate ku mirov wê gotina wî ya ku kirî, *têrzanebûn* dîtîya. *Têrzanebûn* jî, yanî, yekî ku di serê xwe de mazin bûyî û baş fêr bûyî, fêr û dersên ku girtina, ew baş di serê xwe de bicih kirin, di hizirkirina xwe de jî, bizane û aqil dihizirê, yekî wilo, karê gotina *têr* bibêje. Ew gotin jî, em jê re dibêjin *gotina têr*. Hertimî, di temenê wê *têrîtîya* ku ez nahaka bahse wê dikim de gotina zanebûn û aqil heya. Di vir de, ezê çend gotinên bi zane ji wê re bibêjim. Yekî ku gotina xwe bi zanebûn gotin, ew yek, yekî bîaqil a. Yekî bi aqil jî, gotina xwe hertimî bi şahrazatî dibêje. Gotina şahraza, di aqil de weke nanê ku di tanirê de dibijê ya. Nanê ku di tanûrê re dibijê, ew nan, nanê ku têra xwe qamirî ya û yê êdî ku çêbûya. Ji wê jî, aqil û jîr derdikeve. Jîr, ne wê hemûyan navê wê bihîstîya. Yekî jî, yekî ku ne tenê xwediyê aqil a. Yekî ku karê aqilê di serê xwe de bi zanebûn bikar bêne ya. Yekî ku di derbarê aqilê di serê wî de zanebûna wî heya ya. Carna, heya ku aqil di serê mirov de hebe. Lê di wê demê de ya herî giiring, ew a ku mirov karibê wê bijîrî bikar bêne. Pêşyên me gotina ku “*Yê jîr, wê timî rêya xwe ya ku ew tere herê wê bibîne*”. Jîr, zanebûna di aqil de ya. Ji yekî, ku çûyî Cizîra bota, pîr şahrazatî û jîrîtî tê xwestin. Yê ku karibê wê bide, ew êdî wê bizanebûna wî re û bi wê keseyetîya wî re, wê were herê kirin. Bi vê yekê re, ez karim bibêjim ku di wê deme ku min axiftina xwe bi dawî kir de, min ev yek ji axiftinên mirovên li dîwanê ku axiftin, pîr baş û qanc fahm kir. Ji gotina wan, min ev yek, pîr baş bi têgihiştin kir di serê xwe de. Navê Cizîra bota, yê ku bi xwandina xwe ya li lê re, berpîrsîyarîyak jî diavêt ser piştî mirov. Min, di wê demê de ev yek pîr mazin hîs kir. De ne, carna ku mazinên me, di deme ku li yekî ku li cem fêrkarê xwe fêr dikir, piştîre ku lê di hata hisandin, Ew fêrkarê wî jî, weke ku bi wî re dike azmûnekê de di civatê de. Di civatan de, hertimî mirovên kal û zane lev dirûniştin û ya di serê xwe de bi hevdû re parva dikirin. Bi vê yekê re, civat, cihna parvakirina zanebûn û aqil bixwebûn. Di wê demê de, min ev yek baştir fahm kir. Di wê demê de, min re cizra bota navê wê yê li ser min jî, weke ku di azmûnê de bû. Lê weke ku min ji rûyê bavê xwe û ji axiftina mirovên li dîwane wî, min fahm kir ku me azmûna xwe baş daya. Bavê min, ji axiftina min, dilxweş mabû. Di deme ku wî li min dinerî, min ew yek hingî, ji rûdêna wî pîr baş û qanc fahm kir. Ji wê yekê jî, êdî dilê min, pîr xweş bû. Kêfa min hat, ku min bavê xwe wilo li xwe dilxweş dî. Bavê min jî kêfxweş bûbû ji axiftina ku min di dîwane wî de

kiribû. De ne, di civatan, hertimî, gotin pêşî ya mazinan a. Ji ber wê yekê jî, ez pîr bi bal û hey bûm. Lê min, ew jî, derbas kiribû bixweşî.

Wê rewşê, wilo ji bo min doma, heta ku dîwan û civat li dar ma. Piştire, bi qadarekê re, êdî civat jev belav bû. Piştire, ku civat jev belav bû, êdî ez û bavê min bi tenê man. Bavê min, hingî, êdî bi amê min re, ji min gelek pîrs pîrsîn. Her pîrsa ku wê ji min pîrsî, min bersiva wî da. Bi teybetî, li ser rêwîtiya min, Cizîra bota, rewşa wir û hwd, gelek pîrs wî ji min pîrsî. Min, bersiva pîrsên hemûkan da. De ne, hingî, hê min fahm nekiribû ku bavê min ji ber çî bi amê min re bi min re bi tenê ma û wilo ji min dipîrsê. Min jî, di xwe de wilo zan fikir ku ew pîrsîn hemû ji bo ku fêr bibe ku ka rêwîtiya min çawa çûya, Cizîra bota û rewşa wê çawa bû, li wir mîrê bota ku hinekî ji wî re bahse wî bikim, hinekî bahse Cîzîra bota bixwe bikim û hwd bû. Lê piştire, hin bi hin, min dî ku wa bavê min gotin li dûv gotinê hanî û gotin hanî ser zawaca min. Piştire, wî gota min;

-”kurê min, me kuramê te zawicand. Ew êdî xwedî mal û berpîrsîyar a. Êdî, tiştên ku di kevina ser milê wî de hene. Ew jî, male wî ya. Berpîrsîyarîya male wî bixwe ya. Heçiyê zewicî û bû xwedî mal, ew, dibê xwediye berpîrsîyarîya wê jî. Êdî, di nava civatê de, jê tê xwestin ku gavên wî di cih de bin, bîaqil biaxivê û gotina xwe bibêje, û êdî ji nêzîkatîyên xirab ku pêre hebin û yên nezana xwe dîr bike. Ev tê xwestin. Ev, di nav me de, ne gerek te di wê deme xwe ya jîyanê ya xwandinê ya li Cizîra bota jî, gerek te fahm kiribê. Ne dibêjin ku *Cizîra bota, cih û warê mîr, nebî, pêxember û zaneyan a*. Li wir, Nebîyên weke Nebî Hene. Bi zanebûna wan gav li wir tê avêtin. Vêca kurê min, te li wir xwand û zanebûna xwe girt. Li wir, xwandin, di serî de, ji te jî rast gavavêtinekê dide xwestin. Divêt ku ez vê yekê bibêjim. Lê divê ku ti jê wê bizanibê. Te, ew fêr kiribê. ..

Meyizêne li dora xwe, va amê te jî li cem min a. Wî jî, gava bi wir xistiya û ji wir gelek tişt di serê xwe de hildana. Ji bîaqilî hilda ya. Nahaka ew li vir a. Em hevdû li ber te na. Zanebûn, çî ya? Zanebûn, ew ku mirov karibê rast rêya xwe birastî bibînê û tere bibaşî û zanî bimeşê ya. Di vê yekê de, mirov çiqasî serketî bê, ewqasî jî mirov biserketîya. Ji aliyekî ve, ev wateye zanebûnê jî ya di nav me de. Gerek, ti vê yekê bizanibê. Ji bo ku mirov vê yekê bizanibê, hewce nakê ku mirov li Cizîra bota bixwêne. Ya rastî, ew a ku hewceyî bi wê heya ku mirov hinekî serê xwe bide karkirin û hew. Wê hingî, ew were dîtin û fahm kirin.

Vêca kurê min, tu çûyî Cizîra bota û te li wir bi salan xwand. Tê jî, di nava civatê de dît ku mirovan bi çî çavî li te dinerî, çî hêvî dikin û çî di

nerîne xwe ya li te de ji te dixwestin. Ez bi bawerim ku te ew dftiya û fahmkirîya. Ya rastî ev a kurê min. ..

De ne, ez vê ji ji kurê xwe re bibêjim. Di nav me de di civatên me de, di deme ku em li hevdû rûniştin, pêşî, axiftin bi hevdû re tê kirin. Ji hevdû re, gotin tê gotin. Ya rast çi bê, ew tê gotin. Lê carna, civatan de, hin gotin hene ku mirov wan ji hevdû re dibêje lê ku mirov zimanê xwe yê dev bikar nayênê ji hena. Ew jî, di deme nerînekê ku li mirov bû de, di deme avîraka ku me hilda de. di deme gotina ku ji bo tiştêkî hat gotin lê ku ji bo ku ew gotin ne wî tiştê ku têde bahse wê têkirin bahse tiştêkî din ne rastûrast dike û di deme lev meyîzandinê de, tê fahm kirin. Ev jî, di civatan de teybet a. yekî ku di civatên me de rûnihê û nikaribê van kargerî û kirinan fahm bike û ne xwediyê wê hêstiyarîyê bê, wê ew nikaribê ku di civatên me de bi fahm lê bimêne. Bifahm bûn di vê yekê de ya. Civat, cihên ku hemû tişt lê tê axiftin a, hem tiştên ku bi zimên tên axiftin û gotin û hem jî yên ku bi zimên nayên axiftin û lê bi nêzîkatiyên me re bi awaykî mirov wan dide li rû û têne ser ziman in jî. Bi vê yekê, ez karim bibêjim ku civat, bi vê yekê, mazin in. Kurê min, tu li Cizîra bota mayî, ma ka tu dizanê ku ji ber çi navê mîrê bota û civate wî wilqasî bi nav û deng in. Mîrê bota, ji ber ku di civate de xwe de, tiştên ku bi lêv hatina ser ziman û yên ku ne hatina ser ziman jî, di bîrewerîya wan de ya. Di civate wî de, ev tişt hemû tên ser ziman. Di civate wî de, hinek bi xosûsî, bê ku lêvên xwe bi kar bênin û deng ji nava wan derxin, hin gotinna ji hevdû re dibêjin. Mîrê bota, divê ku di wê zanebûnê de bê ku karibê xwe bigihêne wê jî. Ku karibê, wan jî fahm bike. Ya wî, hinekî jî, mazinatiya wî ji vir tê. Ev, rastî, di hemû civatan de heya. Lê di civate mîrê bota de hê zêdetir û mazitir heya. Hê bêhtir, ku mirov civate mîrê bota lê rûnişt, mirov dibîne.

De ne, ez jî, û bavê min yanî bapîrê tê jî, û bavê bavê min ya *babapîrê* min bixwe jî, çûna cizîra bota. Ji bo mîrêkî jî û keyekî jî, carekê çûna wêderê, weke rêz û hûrmetekê û bi wê re jî şerefeke mazin a. Tu jî, çu yî wir û te li wir perwerde xwe ji zaneyên mazin hilda. Zanebûn, ne tenê ew hildan a. Zanebûn, hinekî jî ew a ku bizanetî bikarhanîn a.

Vêca *nahaka ya ku ez nûha ji kurê xwe re bibêjim*, ew a ku divê ku êdî ji vir û pê de ti male xwe ava bike û xwe bi navê xwe û male xwe derxe li pêş. Bi wê yekê re, tê navê min û yê male bavê xwe mazin bike, weke kuramê xwe. Winê bi hev re bin. Hertimî, lev bikin û bi hev re, hem di rojên xirab de jî û hem jî di rojên qanc de jî li cem hevdû bin. Hemû zanebûna ku we hildaya, winê ji bo wê bikar bênin. Di nav mirovan de,

nehêlin ku navê we bi xirabî derkeve. Yekî ku navê wî bi xirabî derket, ew êdî wê hertimî weke yekî xirab bimêne. Tenê, êdî wê rastî û qancîya mirov, mirov qanc bike di nava mirovan û civatê de.”

Bavê min, ev gotin li cem amê min ji min re gotin û piştire ma sekinî. Ew weke yekî pirr bizane li ber min axift. Jixwe jî, ew yekî ku pirr bizane bû. Yekî ku bi aqil bû. Navê wî, ne tenê bi mîrîtî û keyîtîya wî re derketibû. Bi wê re, navê wî, bi aqilîya wî re jî derketibû di nava mirovan û civatê de. Yên ku ew nas dikirin, hertimî bi aqilîya wî re bi bîr dihanîn.

Vêca ez vê jî bibêjim. Bêl ku ez vê nebêjim ez nikarim bibuhur im. De ne, di deme ku ez li civatê li mirov rûniştin. Hemûyan jî, bi çavekî ku bi bal û hey li min dinerîn. De ne, *ew bi hey çav li ser bûn*, hinekî jî ji bo fahmkirina ku min çendî û çiqasî xwe bi zanekirîya û ez karim bizane û aqilane gotinê xwe bènima ser ziman jî bû. *Ne ku ez ne di farqe wê de bûm. Ez, bêgûman di farqe wê de bûm*. Min ew, dizanî. Ji ber vê yekê, ez di wê demê de di deme axiftina xwe de pirr bi baê û hey jî bûm. Weke ku hingî, ez di azmûnekê de bûm. Lê piştire, bi dilxweşbûna bavê min û ya mirovên li dora min û wî re, min wilo di xwe de hîs kiribû ku weke ku min azmûna xwe bi serfirezî derbas kiribû. Lê azmûn, ne tenê di wê kêlikê de ya, di hemû demên min ên ku êdî wê hatiban û minê ew jînkiriban de jî bû. Ez, di têgihîştina vê yekê de jî bûm. Lê ez jî, bibêjim. Çendî ku min di serê xwe de xwe bi zane di hasiband jî, piştî ku min ew gotin ji bavê xwe hiskirin, êdî min di xwe de wilo hîs kir ku dervî wê zanebûna bûn jî, hin fêrna ku ez ji wî jî hildim hê hebûn. Ez hizir bi hîsî ket serê min de.

Piştî ku bavê min, gotina xwe bi dawî kir, êdî piştire ew û amê min di nava xwe de ji hevdû axiftin û çend gotin ji hevdû re gotin. Min jî, li wan hisand. Lê çend ku di wê demê de heya min jî û dibêt ku ya bavê min jî û ya amê min jê nebû, kuramê min Sergêş, hinekî ji me wîrdetir li me dihisand. Min wilo hîs dikir ku heya yekî jî ji wan ji wê nebû. Lê piştire ne bi gelekî re ku bavê min bi dengê bilind deng kir û bakiriyê de ku ew jî, were û di nav wan de li wan rûnihê, êdî piştire min fahm kir ku heya wî heya. Êdî, bi vê dengkirina wî re, ew hîsa min ya di dil û serê min de, bi carekê re weke ku guharî. Kuramê min, yekî ku zane bû. Pirr jî levhatî bû. Simbêlna wî yên ku ji qaytanî bûn hebûn. Simbêlên wî bi rûdêna wî re pirr lê dikirin. Ew, ku yekî êt dinerî, hema wilo dixwest ku di cihê xwe de rûnihê û ew li ber wan bê û ew jî hema wilo tenê li wî biner in. Ew, yekî, wilo levhatî û bi wê levhatîya xwe re ku bale yên ku li ber xwe û yên ku ew di dîtin, di cih de dikişand li ser xwe. Piştî ku

bavê min bakirîyê de, êdî ew jî, di cih de bêî ku demê bide windakirin û hat û di nava me de rûnişt. Lê deme ku ew hat û li nava me rûnişt, hem bavê wî yanî amê min û hem jî bavê min yanî amê wî, bi çavna biken û ku di bin simbêlên xwe de hinekî jî bibeşîşîn lê nerîn û beşîşîn. Wê yekê, di wê demê de, weke ku kuramê min, hinekî kira fihetiyê de. De ne, ew yekî ku nû zewicî bû û hê çilê wî jî derneketibû. Fihet dikir. Lê, divê ku ez vê jî bibêjim ku dilê bavê min û yê bavê wî jî, pirr bi wî ve bû. Ji xwe, di wê demê de ji dil lê nerî bûn. Ew ji dil lê nerîna wan, ne tenê nerînaka biken dabû rûyê wan, her weha hijkirina dil wan ya li wî jî di wê demê de dabûbû li rû. Ew jî, li berçav bû. Piştire, bavê min, weke ku wê fihetîya kuramê min fahm bike, êdî zêde dengda amê min û êdî ne xwestin ku wî zêde bikina fihetiyê de. De ne, dibêtu ku te hiskiribê û bihîstibê, di nava me de tê gotin ku "ew mirovê ha, çî mirovekî ji xwe fihêta." Ev gotin, gotinaka ku di nava xalkê de tê gotina û ji bo ku giranîyeka di keseyetîya mirov de bêne ser ziman jî, tê bikarhanîn. Yekî ji xwe fihêt, ti carî gotinên xirab ji ti kesekî re nabêje. Bi nezanî neaxivê. Bawerîya mirovên li dora wî, lê heya ku ew yekî biaqil û mêr a. Ew yekî ku çî kar da ber xwe wê bike. Yekî, hestîyar a. ..

Bi vê yekê û awayê, bahse mirovê ji xwe fihêt tê kirin. Yekî ji xwe fihet, ti carî, ti xirab, kirina wan, layîqî xwe nabîne. Hertimî bi aqil tevdi gerihê. Hertimî, di hizirê û piştire gava xwe bi pêşde diavêje. Bi vê awayê, mirov karê wê gotinê bêne ser ziman.

Kuramê min, yekî ku wilo bû. Wilo jî, di nava xalkê de di hat nasîn. Ku bahse wî di hat kirin, ji bo wê rêz û hûmete wî ya ji mazinên wî re ku bênina ser ziman û ya ji wî û keseyetîya wî bixwe re jî ku bênina ser ziman, digot in ku "ew yekî ku ji xwe fihêt a". Yanî, ti tiştên xirab jî di aqilê wî de nîn in û nabin. Bizaneya jî.

Bi vî rengî bahse wî di hat kirin. Di wê deme ku ew hatibû û li cem min bavê min û bavê xwe rûniştibû, bi giranîyekê hatibû û li wir li cem me rûniştibû. Ew yekî ku wilo bû. Pirr jî, bahse wî di hat kirin. Bavê wî jî jê xweş bû. De ne, di vir de, ezê gotinaka din ya kevneşop û adet bênina ser ziman. Ew jî, ji yekî jidil xweşbûna dê û bavê wî ya. Di civatê de, pirr qadr ji vê gotinê re di hat girtin. Di deme ku bahse giranî û rêzdarî û mazinatiya yekî bihata kirin, wê bi kêlîkan bahse wan bi hata kirin û li ser wan bi hata axiftin. Li ser wan gelek tişt wê bihatan ser ziman. Lê di talîya gotinê de, wê bi hata pirsîn ku ma ka dê û bavê wî jî ji wî razî na. Ku bersiva wê pirsê herênî ba, hingî, wê hê zêdetir bi qancî bahse wan bihata kirin. Lê ku bersiv ne herênî ba, êdî wê pêşî li ser sedeme wê pirs

bi hatan kirin û piştre êdî wê bihata gotin, ”çiqasî ku em bahse qancîya wî jî bikin, ku dê û bavê wî jê nexweş bin û ne bi dilxweş bin, hingî, ma çî wate wê qancîya wî ma?” Bi vê pirsê re, êdî wê nêzîkatîyaka civatî wê bi hata ser ziman. Ji zaroyan, dilxweşbûna dê û bavan, weke nêzîkatîyaka civatî bû. Bi teybetî jî, li wê di hat nerîn. Car bi car, ev nêzîkatî di qast û rada ji zanebûn û nezanebûna mirov bixwe re jî. Ku yekî, ku dê û bavê wî jê ne bidilxweş ba, wê ew bi tememî bi zanebûn û bi aqil jî ne hatana dîtîn. Ji ber vê yekê, divê ku mirov gotina *dê û bav*, weke gotina teybet ya ku di nav xalkê de nêzîkatîyaka civatî jî bi xwe re dihanî ser ziman fahm bike. Bi vê yekê re, mirov nêzîkatîyê lê bike. Ev gotina ku li ser dilxweşbûna dê û bav ya di nav xalkê de ku dihat gotin, bi teybetî, di vir de, pirr gotinbar a. Dihat gotin ku ”deme ku dê û bavê mirov ji mirov ne xweş bin û bidil bin, wê hingî xwûdê jî ji mirov nexweş bê û ne bidil bê.” Ev gotin, weke gotinaka ku teybet ya di nava xalkê de ku di hat ser ziman bû.

Girtina dilê dê û bav, di serî de dihat. Weke xalaka ku ti carî li ser ne dihat nîqaşkirin jî. Çawa ku li ser mazinbûna kal û pîran ne di hat nîqaşkirin, her weha li ser vê jî ne di hat nîqaş kirin. Pirr jî, bahse wê dihat kirin.

Sergêş, yekî ku ne tenê dê û bavê wî jê bidil xweş bûn, her weha yên ku ew nas dikirin jî, ew bi qancî di hanîn ser ziman û bahse wî dikirin. Bahse, qancîya wî dikirin. Bahse, rêzdarîya wî ya ji mazinên wî re di hat kirin. Bahse zanebûna wî di hat kirin. Bi vê yekê û awayê jî, wî di dilê yên li hemberî xwe de cih û war girtibû. Bi wê yekê, êdî bi qancî û başî bahse wî dikirin. De ne, dihat gotin ku ”qancî, qancîya mirov a”. Yanî, di wate vê gotinê de di hat gotin ku mirov, çend ku dilê wî qanc bê û qanc bihizir bê û qanc bi hizirê, wê hingî, wê qancîya xwe bi nêzîkatî û gotina xwe re bide li der. Ji ber vê yekê, ew qancîya ku wî li heval û hogirê xwe dikir û û an jî li yekî li hemberê xwe dikir, hinekî jî dibû qancîya dilê wî bixwe jî. Bi vê yekê, êdî di hat gotin ku ”mirov bi qancîya wî ya ku kir, mirov karê wî bêne ser ziman.” Ev jî, weke gotinaka xalkê ya. Bi vê re gotinaka din jî heya, ew jî ev bû. Dihat gotin ku ”yê xwediyê dilê qanc, yê qanc a.” bi vê yekê re, bahs dihat kirin. Qancî, jî dil dihat dîtîn û hasibandin. Lê qancî, di binê wê de, hizir û ramana ku meji wê di xwe de diafirêne jî heya. Meji, çawa di xwe de aqil bi jîrkirîya, wê ew hinekî jî qarakterê mirov jî bide kifşkirin. Ku mirov bahse, wê zanebûna di xêva mirov ya ku levgihiştî hevdû bike, mirov wê hinegî, di vir de, bi wê re hinekî jî bahse qarakterê mirov bixwe jî bike. Her xêva mirov, li gor xwe

û teybetmendiyeîn xwe di xwe de xêv dike û di hawêne. Bi vê yekê, mirov karê bibêje ku xêv, aqilîya wê, hinekî jî, bi qarakter ve tê ser ziman. Lê ew bawerî nebû ku mirov nikarê nede guharandin. Bawerîya guharandinê hebû. Lê ew jî, bi demê re bû. Lê divê ku mirov bibêje ku pirr girîngî dihat dayin ku deme zaroktîyê ya heta deme balixbûna mirov. Ev deme, her guharîn, li gorî ku di hat bawer kirin, qarakterê mirov jî dide guharandin. Bi vê yekê re, bawerîyaka xort ya mazin jî hebû.

Bavê min û amê min, piştî ku Segêş hat û li cem me rûnişt, piştê çend gotinên biqancî ji wî re jî kirin. Ji wî re jî, hinekî bahse demên piştê kirin. Piştî ku mirov zewicî, êdî ji mirov re di hat gotin ku "êdî ji vir û pê de, li pêşîya xwe bihizir a." Ev gotina li pêşî hizirînê, weke gotina ku mirov di derbarê demên mirov ên pêş ku wê werina pêşîya mirov ku mirov were hişyarkirin bû. Her mirovê ku ghişt wê astê û zewicî û pê de, wê ew hişyarî di destpêka gav avêtina xwe ya li jîyanê de bihîstiba ji mazinên xwe. Ev jî, weke nirxekê, lê di hat nerîn.

De ne, ez çendî ji te re bibêjim bibêjim, dîsa wê kêma bimêne. Di jîyanê de, hertimî hinekî tiştên ku mirov wan fêr bike hene. Her dem, di xwe de, xwediyê tiştên ku mirov ji wê fêr bibe ya. Mirov, çendî ku karîya wan fêr bibe, mirov wê êdî bi teybetî, karibê, di jîyanê de serwer û serdest bibe. Serdestbûn û serwerbûn, hinekî jî bi zanebûna mirov ve girêdayî ya. Vê yekê, ez dixwezim bi teybetî bibêjim.

Piştî ku bavê min û amê min hinekî axiftin ji Sergêş re jî, êdî piştê, di navberê me de bédengbûnek çêbû bû. Dem jî, ji xwe êdî hinekî buhurtibû. Bi ser wê buhurtinê de, piştê, ne bi gelekî re, bavê min û amê min, kirin ku rabina ser xwe. Piştê ji xwe, ne bi gelekî re ew rabûna ser xwe. Lê ez û kuramê min li hevdû rûniştî man. Em hinekî dîn bi hevdû re axiftin. De ne, berî ku ez çûbabam Cizîra bota, demên min û yên wî, pirr yên bi hev re hebûn. Me li ser wan demên, hinekî di nava xwe de bîrhanî kir. Piştî ku em demekê wilo ji hevdû ku li hevdû rûniştî axiftin bi hevdû re, piştê, di dawîya axiftina me de, Sergêş gota min, "kuram, ti hê nû hatî, bila çendek bi ser ve herê, êdî em herina nêçîrna bi hevdû re bikin. De ne, ti dizanê ku ji ber Sîpanê xelatê heta ku digihê ber Cudî, çendî *kewên gozel* hena. Em herina nêçîra wan. Li cem min, çend kewên pirr xweşik ên kedî hene. Emê, wan jî bixwe bibin û hemê herîna wan. Bi wan, kewan, emê çend kewên xwe bigrin. Ti carî ne biderfet a ku em destvala vegehin." Wilo got û ma sekinî li bendî bersiva min ku ka ezê çî bersivê bidim. Piştê, min ne hişt ku dem bi ser pirsîna wî re herê û min jî got "bila kuram, ma çima nabê, em herin hem bêhna xwe berdî û

hem jî nêçîrekê ji xwe re bikin.” Min jî, wilo jê te got û mama sekinî. Lê me, di wê kêlikê de roj kifşnekir ku emê kîjan rojê herin. Me jî, di nava xwe de got ku emê piştre kifş bikin.

Piştire, ji xwe êdî ku dem hinekî bi ser me de jî buhurt, êdî em jî rabûna ser xwe ji cihê xwe. Êdî, piştire ku em rabûna xwe, piştire, ne bi gelekî re, êdî em bi hev re li dûv bavê min û yê wî çûn. Di wan demên berê êvarî de, ne li hundurê lê li derve li ber wê hînikayîya hewayê ya demê, mirov li hevdû digihijina li hevdû li derve û piştire di nava xwe de civatê li dar dixin. Ew demên berêvarî, demna ku mirov ji xweşatîya wan têr ne dibûn bû. Demne pirr xweş bûn, ew dem. Di deme ku em bi hev re çûn, êdî piştire, me ew li derve ku ji malê ne dûr ku bi komek mirov re li cem hevdû ku civat di nava xwe de li dar xistina wan dît. Piştî ku me wilo ew dîtîn, êdî em jî çûna cem wan. Di wê demê de, hê ku em ne dighiştibûbûna nava wan jî, me dengê axiftina wan ya bi hev re dikir. Ma wê li ser çî axiftiban. Di wê demê de, ku hê haftîya wê tişî nebûbû, dawate kuramê min bûbû. Muhaqqek li ser wî û dawate wî bû. Ji wê û pêde, wê ne li ser tiştêkî din ba. Ji xwe, ku em hinekî din çûn û nêzî koma mirovan bûn, piştire, min farqkir ku wa heya wan jî, hatibû ser me. Lê bi teybetî min kifşkir ku wa heya wan li ser kuramê min bû. Ew zavayê nû bû. Lê ez jî, weke zavayekî nû bûm. Ez, hê nû bû ku ji Cizîra bota hatibûbûma wir. Wekî din jî, êdî piştî dawate kuramê min re, kare ya min dihat kirin. Lê tenê, bi wê hatina min ya nû ya ji Cizîra bota ya li wir jî, ez weke zavayekî nû bi bal bûm li ber wan. Ku em gihiştina dehna wan, êdî piştire, di cih de, dengên ku di wan de bahse navê min û yê kuramê min di hat kirin, hatina guhê min û yê wî. Piştire, ne min deynkir û ne jî wî deynkir, wilo bibêdeng, em çûn û nêzî wan bûn. Piştî ku em nêzî wan bûn, piştire, êdî ji me pirsîn bûn. Bi teybetî, axiftina wan ya bi min re ya ku bû êdî bû. Bahse hatina min ya ji Cizîra bota ji min hat kirin. Bi wê yekê, êdî li wir jî, di nava me de demeke danûstandinê destpêkir. Heta demeke dereng, li wir em li hevdû man û axiftin bi hev re. Wan çî pirs ji min kir, min bersiv da wê. Bi wê re, demeke axiftinê di nava me de bû.

De ne, bavê min û amê min, mirovna malmîr bûn. Ew, hertimî li dora wan kombûn bûya. Di wê demê de jî, hertimî ji wan gotin hatiya xwestin ku were gotin. Em zaroyê wan jî, wilo bi heman rengî ji dihat xwestin. Di wê demê de jî, bi heman têgihîştinê li min dihat nerîn. Di wê demê de, ez bi kuramê re xwe ku çûma wir, li wir jî, demeke dirêj axiftim ji wan re li ser Cizîra bota. Piştî ku li wir, em li hevdû bi civatî weke demeke bi hev

re man, piştire êdî ku dem jî hat û gihişt demeke dereng, piştire, yên ku çûna malê ji xwe êdî çûna malê û yên ku man, êdî ji xwe man. Lê piştire, ku hin bi hin mirov çûn, û ku hindik mirov li wir man, piştire, bavê min û wan jî got "dê êdî em jî nexwe herina malê, ez dibêjim qey dem jî êdî derenge ji bo çûna li malê." Ku bavê min wilo got, piştire, êdî amê min û hinek mirovên din jî gotinê de "u tast dibêje" û piştire, ew jî rabûn û çûna malê. Ez, di wê heyemê de, di rex kuramê xwe de dimeşîm. Bi rastî jî, ku dem têve diçû û em bi hev re diman, êdî min di xwe de hîs dikir ku min bîra wî kiribû. Min, wilo, heman bîr kirin, di wî de jî hîs dikir. Di nerîna wî de, min ev yek ji bo xwe dixwand.

De ne, me zaroktaîtya xwe hema bêja heta deme balixbûnê bi hev re buhurand. Em, bi hev re mazin bûn. Piştire, emê jev vaqatîyan. Di aslê xwe de, kuramê min jî, yekî pirr zane bû. Wî jî, dixwand. Di wê deme ku ez hatim û çûma cizîra bota, hingî, di rastîyê de emê bi hev re çûbûban. Lê li malê, ew, êdî bavê wî, ew ji cem xwe nevaqatand. Ji ber vê yekê ew ne hat. Nexwe, divê ku ez bibêjim ew jî yekî xwanda bû. Wî jî, li cem seyde, mamosta û zaneyan xwandîya.

Piştî ku em bi hev re rabûn ser xwe ku werina malê, di wê demê de jî, di aslê min de, gotinên bavê min ên ku wî di deme ku ew û amê min li min rûniştibûn û piştire kuramê min jî hatibû cem me, hingî ku ji min re gotibûn hebûn. Ez, li ser wan pirr di hizirim. Di serê xwe de, pirr diçûm û di hatim. Ew, keçika ku bavê min ji min re dîtîya, bavê min di derbarê wê pirr xweşik û baş axiftibû û gotin ji min re gotibû. Ev jî, di hat wê wate ku wî ew acibandîya. Lê hê jî, di serê min de, mereqê wê hebû. Di serê xwe de, min kurdikir û kurnedikir min ew ji hizirkirina dûr nedikir. Ji berê vê yekê, ez karim bibêjim ku ew hertimî di serê min de bû. Piştî ku em ji cihê xwe rabûn û hatina malê, piştire, êdî ez û kuramê xwe hinekî dî jî li hevdû man. Wî, rewşa ku wan jîn kirîya ji destpêka ku ez ji wir çûbûbûm û heta ku hatibûm ji min re hanî ser ziman. Berî hingî jî, bavê min jî, ji min re hinekî bahs kiribû. Lê kuramê min, her piç, ji min re hanî ser ziman. Ti tiştêk, ne hişt ku ji berçav bi ravê. Kuramê min, pirr bahse hatina berhevdû ya mirov acîniyan ji min re hanî ser ziman. Ew rewş, hê nû bû. Lê piştire, bixweaşî bi dawî bû bû. Lê kuramê min, piştire min jî re got ku keçika ku ew pêre zewicîya yek ji wan a. Di deme ku wî ji min re wilo got êdî di min de mereq, sahw û tirs ku di nav hevdû xwe dan nîşandin. Piştire min jî re got ku "ya ku tu jî tê pêre bizewicê, xweşka ya min a." Ku kuramê min wilo got, êdî min di serê xwe de ji xwe re got ku "nexwe ye min jî ji wan a". Ku min ew bixwe ji xwe re got, êdî sahwêkê

dilê min girt û dilê min bû bi dilper û bidest zû avêtinê kir. Di wê demê de, çendî ku rû çûbûbû ava jî, weke ku xwehdanek xweji laşê min bide li der li min hat. Min, ew di xwe de wilo hîs kir. Bandûra wê sahwa ku li ser min çêbû, li qaramên min bû. Min, ew yek, di wê demê de pirr başû û qanc fahm kir. Lê min xwe ne berda. Min, xwe li xwe girt û ne hişt ku ew sahw wilo zêde bandûra xwe li ser min çê bike. Lê ne dibêjin ”*ku tişteket ket dil de, êdî di dil de hêlina xwe çê dike.*” Ev gotin, çendî rast bû, hingî ket bîra min de û min fahm kir. Di wê demê de jî, sahw ketibû dil de. Êdî wê jî ya xwe di wir de dide çêkirin. Ma te bihîstîya ku tê gotin ku sahwê deng çendî bi bandûra. Marak jî, ku heta ku dengê mirov neçiyê de, tê gotin ku ew mazinatîya xwe û stûrbûna xwe didomêne. Lê ku dengê mirov, çûyê de, êdî jî sahwê wî dengî ya ku bi wê re çêdibe, êdî ew stûrbûn û mazinbûna wê dirawastihê. Vêca, ya dilê min mirov jî, hinekî, weke wê ya. Tirs, dibêjin ku di hundurê mirov de ku gihişt zor û şitekê, **ziravê** mirov diqatêne. Di ziravê mirov de, ava tahl heya. Ew ev, ku çû ser gûrçik û beşên din ên laş, êdî wê wan jî bi xwe re bide ardê. ..

Kuramê min, di wê deme ku ez û ew li hevdû man, wî ji min re hemû tiştê ku bûya û min nedîya ji min re hanî ser ziman. De ne, divê ku ez bibêjim ku Sergêş, yekî ku ji aliyê jiberkirin û di bîra xwe de hiştinê de, ti kesek li ser wî re nebû. Yekî ku li cem wî tişteket xwand û yan jî got, ew êdî di aqilê wî de dimêt. Ew, wê ji bîrnakê. Ew, yekî wilo ya. Mirov, di jiberkirin û di bîrkirinê de li ser wî re nebûn. Bi vê yekê, gelek caran jî, di civatan de bahse wî hatîya kirin û wasfê wî hatîya dayin û kirin.

Piştî ku ez û kuramê min, hinekî li hevdû man û wî ji min re bahse wan demên buhurtî li hevdû kir, piştî em bi buhurtina hundur û em li hevdû li bavê min û amê min rûniştin. Ji xwe, weke adet û kevneşopîyekê ya, piştî xwarina şîvê re, êdî dicih de mirov bidest hatinê dikirin li civatê. Hinek caran jî, bêî ku li bendî xwarina şîvê were sekinandin dihat in. Ku dihat, êdî civate xwe li dar dixistin û bi hev re bidest axiftinê dikirin. Bavê min, weke yê li pêş yê di civatê de, hertimî, di deme ku civat li dar diket de, gotina pêşî ji wî dihat xwestin. Pêşî, gotina pêşî digot û piştî wê civatê dest pê bikira. Carna jî, wê mirovê herî kal kî bû, wê wî gotina xwe ya pêşî bigota û êdî li dûv ya wî, wê gotin buban rêz li dûv hevdû.

Di wan rojên ku ez hê nû hatibûbûma malê ji cizîra bota, male me, pirr bitevger û çûn û hatin bû. Çûn û hatina wê gelek bû. Ew ku hê bi ser ve demeke dirêj ne buhurtibû, dawate kuramê min bûbû. Bi wê re, ez jî, hatibûbûma malê. De ne, yekî ku ji derekê ku demeke dirêj mayî û piştî vegeerîya, wê piştî heta heyvekê û du heyvan jî, wê li dora wê lev

gihîştiban li hevdû û lê hisandiban. Vêca nexwesim ku yekî ku ji Cizîra bota hatibê. Yekî, ku ji Cizîra bota, hatiba, ew mereq û eleqe zêdetir lê hebû. Bi vê yekê, ew demeke dirêj bû ku êdî hertimî çûn û hatinaka mazin ya li dora min jî dibû. Ji xwe, ku hinekî bi ser dawate kuramê min de buhurtibû, êdî bidest kare dawate min hatibû kirin. Ku çilê dawate ku kuramê bi ser çilê ku têde dawate wî têde bû de ku buhurt, êdî wê dawate min hatiba li dar xistin. Ji xwe dem jî, êdî hatibû. Ew demek bû ku bi ser hatina min ya li wir bûbû. ..

Roj li ser hevdû bi wê dilperiyê di male me de buhurtin. Piştire roj hat û gihîşt ber kirina dawatê. Êdî hemû kar û barî hatibû kirin. Mêhvanên ku wê hatiban, gelek ji wan ji deverên dûr bûn û yên ku xizm û ahl bûn, ew jî xwe jî zûwe hatibûn jî. Êdî, ji bo dawate amede bû. Ji ber çûn û hatinan, ez û kuramê xwe bi hev re wilo zêde bi hev re jî nemabûn bi tenê. Lê di roja ku rojekê berî roja dawate de, kuramê min gota min, em herina, dereke nêzîk û nêçîra xwe bikin. Di wê demê de, di deme ku wî wilo got ji min re, êdî min jî negot na û piştire me bihev re kare xwe kir û me kir ku em herina nêçîrê. Di wê demê de, di deme ku me kare xwe kir ku emj i malê derkevin, di rêya xwe de, em rastî bavê min û amê min hatin. Wan, ji me pirsî ku ka ma emê çi bikin. Me jî, ji wan re got ku em herine piştire çiyê û vegehin ji bo nêçîrê. Di wê demê de, wan jî, piştire ji me re baxt xwest û piştire em li haspên xwe yên kihêl û rahwal sûwar bûn û piştire ketina ser rêya xwe de û çûn û çûna nêçîrê. ..

Ku emj i malê derketin bi haspan û piştire ku weke demekê jî bi bazandina haspan re em ji malê dûrketin, êdî piştire em hatina ber çiyê. De ne, Çiyayê Sîpanê, li ber wê û di wê daristana wê ya gurr de, ji bazkûvî û xezal û mambizan zêdetir ti tiştekek nîn a. Kerîyê wan, hene. Ku em hatina ber çiyê, li wir, em ji haspên xwe peya bûn û em bi lingan bi peyatî bi ber daristanê ve ketina rê de. Ji cihê ku me haspên xwe lê girêdan, em weke qadarekê dûrketin. Li wir li ber daristanê, xezalaka ku ne zêde mazin bû, derketa ber min û min tîr danî ser kevanê û min kir ku bi avêjimê de. Lê di wê heyemê de, kuramê min, ez dama sekinandin. Gota min "tîr, neavêja" û ez dama sekinandin. Deme ku min got ma çima, wî gota min "ma tû nizanê ku ev xezal, ku yek tişteki jê bike, di deme yek li ber zawacê bê, wê tiştekek were serê wî? Tû jî, tê siba bizewicê. Dawate te heya. Neke." Ku wî wilo got, êdî destê neçûyê de ku ez wî tîrî ji wê kevanê berdim û biavêjim. Piştire jî, ji xwe êdî rewşa min ya nêçîrîyê şikeşt. Dilê min, êdî ne dixwest ku ez nêçîrê bikim. Kuramê min, ev yek bi min re fahm kir û piştire gota min "kuram, ka were ezê

tişteki şanı tê de bidim. Piştire, ez birima derekê û min dî ku wa ew dere ku wî ez birimê de li wêderê şikevtek wa heya û ew xezal wa li ber devê wê sekinîya.

Ku ez hatima wir û li wir min wilo ew rewş dî, hingî, ez hinekî mama şaş û mat. Ew rewş, ji min re şaş û mat. Piştire, **Sergêş**, gota min, "were kuram, emê herinn wir cem xezalê." Ku wî, wilo got, piştire ne bi gelekî re, wî gavên xwe bidest avêtinê kirin û keta rê de çû. Piştire min jî, wê bi şaşmayîti û matmayîtiya xwe re da dûv wî û meşim. Lê di wê demê de, deme ku em bi ber xezalê ve diçûn, xezalê ji me ne divaciniqî û diravîya. Wilo di cihê xwe de sekinî bi wan çavên xwe baloq li me dinerî. Çavên wê, mazin bûn û pîrr bi bal û hey bûn. Mirov, heyîderîyek, ji wan çavên wî digirt. Di wê demê de, min jî ew heyîderî ji wan çavên wî girtibû. Ez, û kuramê min Sergêş, em çûn û nêzî cihê ku xezal lê sekinîbû mana sekinî. Cihê ku em lê sekinîn, dibêt ku ji wê û heta cihê ku xezal lê sekinîya, çend gavz hebûn û yan jî nebûn. Wilo zêde, ti navber di nava me de nemabû. Lê xezalê, ji me ne diravî. Ya ku herî zêde ji min re bişaşî di hat ew bû. Kuramê min Sergêş jî, gavên xwe pîrr bi rehetî diavêt in. Weke ku ew di bîrewerîya hemû tiştî de bû. Bi wê bîrewerîyê, wî gavên xwe di wê demê de diavêtin. Weke, bêhnêkê piştire, kuramê min gota min, "were bi min re û ji cem dûr nekeve" û piştire, wî berê xwe da devê şikevtê. Ku ew bi ber devê şikevtê ve meşî, êdî ez jî, pêre meşim. Di wê demê de, ew ku çendî meşî û çawa meşî, min jî weke wî kir. Li wir, weke ku serwerî û serdestîya min ya wî jî, di destê wî de bû. Wî, pêşavanî dikir di wê demê de. Min, xwe li bayê wî berda û ez pêre meşim. Ku ew bi hev re hinekî meşin, êdî em ghiştina berdevê şikevtê. Di deme ku em ghiştina ber devê şikevet, min dî ku wa, ew hundurê şikevtê yanê paşîya şikevetê, we li berçav, weke ku çîreyek têde pêbîkeve lê hat û birohnî bû. Ji wê, ez pîrr şaş û mat mam. Ez, di cihê xwe de hema wilo hayirî mam û mama sekinî. Gotin, ji devê min dernediket. Ku min di wê demê de xwestiba ku ez gotinekê ji dev ji nav lêvên xwe derxim, hebû ku ew gotina ku min xwestibû ku ez bibêjim, hebû ku ji devê min derneketiba. Lêvên min, weke ku bê gîyan li ser hevdû bûn. Di wê demê de, min ew hîs ne dikirin. Min xwe di wê demê de di rewşa pîrr awarta de hîs kir. Lê min, nikaribû ku tişteki bibêjim û tişteki jî bikim. Ji xwe, di wê demê de qaramên min weke ku di meşinê de alî min nedikirin.

Piştire ne bi gelekî re min dî ku wa rohnî li berçav hê bêhtir di hundurê şikevtê de zêde bû. Weke ku qatek roj di wir de hebe, rohnî bû. Ewqas, rohnî, ku çîreyek jî didestê yekî de di wê demê de heba, wê jê

derneketiba. Di wê demê de, ew hîs weke hizrekê di serê min de hebû. Lê ku ne çireyek ba jî, gelo ew çûbû ku wilqasî rohniyeka bi şawq dide dora xwe? Ev pirs, di wê demê de di serê min de bû. Lê bersiva wê jî, di serê min de nebû û ez di serê xwe de tevdigerîyam ku xwe bigihijêne bersivêkê ji wê pirsê re. Piştire, kuramê min, weke ku ew zanibê ku ew rohnî çiya, bêî ku ti mereq û rewşna awarte bi wî re biafirin, ew tevgerîya. Wî, piştire, ne bi gelekî re, berê xwe da bi ber hundurê şikevtê de û tere kir ku herê. Wî gota min, bi min re were. Di wê demê de, ji bo ku wê şaşîtiya min ji ser min rakê, bi çavna ku bi wan bixwezê ku bi ji wê rewşê derxe li min nerî. Di deme ku wî li min dinerî, min ev yek ji wî fahm dikir. Lê dilperîya ku ketî dil de, ne dihişt ku bi tememî lingên xwe vu gavna tememî biavêjim. Wilo li min hatibû. Piştire, ku em ketina hundur de, êdî di hundur de, di nava rohiniyê de, em çûn û gihiştina ber devê deriyekî ku weke ji ji zêr bê bû. Ku em gihiştina ber wî derîyî, êdî piştire, bêî ku yek ji me destê xwe de bi avêje derî, derî li ber me vebûbû. Piştire em ji derî buhurtin û çûna aliyê din. Di deme ku em buhurtin û çûna aliyê din, êdî heylooo weke ku em ji duyeyekê werin û bikevina dunyeyeka din de li me hatibû. Piştire, hê li devê derî, kuramî min Sergêş, li ser lingan, sekinî gota min, "em nahaka ji dunya mirovan hatin û ketina dunya cinan de." Wî wilo got û ma sekinî. Piştire wî, zêde navber nede bêdengîya xwe û weha bi ser gotina xwe ve kir:

"Li dunyê, carna tiştina ku mirov wan bi çavên şerê xwe dibîne, ku mirov hinekî li wan bihizirê, mirov wê zanibê ku hinek tiştina wan tiştan ên din jî hene. Te, ew xezal dî, ew xezal, ferîsteyeka ku çavdarî li wir dikir. Li wir, min nikaribû ku ji tere bibêjim. Gotinên ku ez li vir ji te re bibêjim li wir nikarim bibêjim. Yên ku ez li wir ji te re bibêjim, ez wan nikarim li vir ji te re bibêjim. Bi vê yekê, Lê wê xezalê te nas dikirî. Xezal, dilê wan heyra. Ew, bidil in. Ji ber vê yekê, nêçîrkinin û kuştina wan, bi ser xwe di jîyane mirov de tiştina ne baş hertimî di demeka jîyane mirov de tînina serê mirov. Baş bû, ku te tîrê xwe ji kevane xwe ne berda û ew nekuşt. Carna ku mirov jîyanekê ne hildê û wê nekujê, webalê wê yê qancîyê jî geleka. Lê vajî wê, kuştina wê jê webalê wê, wilqasî gelek û zêde ya. Ji ber ku hertişt û jîyan jî, xwûdê çêkirîya. *Tiştina ku xwûdê çêkirîya û afirandîya, ji aliyê mirovan ve kuştina wê û an jî ji holê rakirina wê, gunehekî mazin a. Hertiştê li jîyanê, jîyanê maf dîke û wan, ew mafê jîyanê ji xwûdê girtîya.*"

Kuramê min ev gotin ji min re gotin û ma sekinî di cihê xwe de. Gotinên wî yên ku wî ji min re gotibûn, ji min re pîrr bi zanebûn hatibûn.

Ew, pîrr xweşik û sipahî axiftibû û gotinna di cih de gotibûn. Gotinên wî di serê min de bicih bûn û kira serê min de ku ew çendî yekî bizane ya. Piştî, bi min da fahm kirin ku ew xwedî hizir û bawerî û zanebûn a. De ne, ez vê jî bibêjim. Di deme ku carna em dibêjin, ew xwedî bawerî bû, em di wateya zanebûnê de jî bikar dihênin. Yanî, em dibêjim ku ew çendî yekî biaqil û bi têgihiştina. Ew yekî, çendî bi zanebûna. Ew yekî, ku bi zanebûna xwe re û bi aqilê xwe re qanc a. Jê hertimî, qancî tê ji dora wî re. Bi vê yekê re, êdî bahse wê dihê kirin.

Piştî, kuramê min hinekî dî jî li min ma û çend gotinên din jî ji min re got. Piştî ku wê çend gotinên din jî ji min re gotin, piştî êdî em bi hev re ketina rê de û çûn ku ka em diçûna kuderê di wê dem û kêfê de. Ku weke demekê meşîn, piştî hatin û hatina ber devê deriyekî ku pîrr bilind bû. Derî, ji hemû aliyên xwe bi naqşên li ser re dibariqand. Piştî ku ew hatina ber devê dêrî, êdî piştî, derî ji wan re vebû û ketina hundur de, ku ew ketina hundur, de êdî dihundur de, min dî ku wa xortekî ku heta ku ti bibêje wa levhatîya wa hat û em pêşwazî kirin. Ew xort jî, ti nebe Razan bû. Piştî ku em ketina hundur de û li hundur li hevdû rûniştin û piştî bi hinekî re, êdî wî navê xwe ji min re got. Ew û kuramê min, weke ku ew sadasale hevdû nasdikin bi hevdû re tevgerîyan. Lê min, ew heta wê demê ew nedîtibû. Lê min, di deme ku bahse serborîya keçika ku hijkîrbû ku hatibû kirin de navê wî hiskiribû. Piştî, ew ji me re axift û bahse serborîya xwe kir. Bahse tiştî ku hatibû serê wî kir. De ne, ew serborî, ji çend devan min hiskiribû. Lê di wê demê de min ji devî wî jê careka din hiskir. Her yê ku min ji wan hiskiribû, hinekî bi zêdetir min ji wan hiskiribû. Di wê demê de ji Razan jî, min, hinekî bi serborîya wî re û tiştên ku wî kişandibûn re bi hest û ramanên wê yên di serê wî de lê hisandibû. Razan, weke ku çawa yekî pîrr levhatî bû, wilo jî, dengê wî jî pîrr xweş bû. Di deme ku diaxift, weke ku ji min re helbestekê bixwêne ji dil li min dihat.

Li wir, ez û kuramê xwe, demeke dirêj man. Di demeke ku dirêj de, em li hevdû rûniştî man û me bi hevdû re da û stand. Piştî, xwûna min jî li Razan germ bû û min hij wî kir. Piştî, em bi hev re, weke heval û hogirê ku ew sadsal bûn ku me hevdû nas dîkir, wilo bi hesteke nêzî hevdû, me bi hevdû re bidest danûstandinê kir. De ne, dibêjin ku mirov bi du awayan hevdû nas dîke ku gihişt hevdû. Yek, bi aqilê xwe ya. Ya din jî bidilê xwe ya. Di wê demê de, me bi herduyan jî, hevdû naskiribû. Dilê me û tema me êdî çûbû serhevdû.

Piştî ku em demeke dirêj man li hevdû û em bi hevdû re axiftin, êdî piştire, ku dem weke ku gihişt derengîyê, êdî me kir ku em rabin û vegehihina malê. Lê di wê demê de di serê min de pirr pirsên ku bêbersiv jî bûn hebûn. Em çawa hatina wir? Çawa, bû ku di deme ku em hatina wir, weke ku heya Razan ji hatina me hebû em pêşwazî kirin? Di deme ku em hatina berderî jî bêî ku em li derî bixin, derî ji xwe re li ber me vebû û em buhurîn ali hundur. Hê gelek pirsên bi rengî ên di serê min de hebûn. Bi wê yekê, car bi car ez di serê xwe de diketin hizran de û di hazinîm û di wê demê de di serê xwe de ji wir û ji wan qût dibûm. Lê ew rewşa min ya di serê min de ku ji wir weke ku qût dibûm, weke ku Sergêş, ew kifşkiribû bi min re. Lê di wê demê de, wî ti tiştê nedabû li rû. Piştire ji xwe bi bêhnekê re êdî me jî da xwe û em rabûn ku werina malê. Piştire, em rabûn û hatin cihê ku em têre buhurtribûn , bi heman rengê ku em hatibû, bi wî rengî jî em buhurîn û derketin û hatina malê. Di deme ku em gihiştina devê deriyê ku pêşî em têre buhurtibûn, ji wir, ku em buhurtin, êdî me xwe li hundurê şikevtê dî. Piştire ku em ji şikevtê derketin, êdî derî jî ji ber çav winda bû. Piştire, em ji wir hatin û me berê xwe da malê. Lê hinekî ji me wir de ku li aliyê daristanê ku nêzî daristanê bû, ew xezal, di wê demê de jî, berçavên min ket û bale min pirr çû ser wê. ..

Piştî ku em ji wir bi hev re derketin, piştire, em bi hev re hatin û hatina malê. Li malê, em ku hatin, em bi hev re hatina malê me û hinekî li hevdû rûniştin. Di wê demê de serê min ji hizirkirinê û hazinandinê, weke ku dagirtî bû. Heya min, ne li wir bû. Heya min, li ser wê çûna me ya nêçîrê bû. Di wê demê de, em deme ku çûn, me nêht kiribû ku emê herine nêçîrê. Lê ew çûna me, bû weke çûnaka ku em bi wê çûna serdanakê. Wilo lê hat. Piştire ku em vegehiyan jî, bêî ku em ti tiştî nêçîr bikin, em vegehiyan malê.

Li malê, ku em lev rûniştin, min ji kuramê xwe pirsî ku ”ma çawa, heya wî ji wê çêbû, çawa, wî bi ser wan ve bir.” Ku min wilo bi pirsîn got û hanî ser ziman, piştire kuramê min, li ber min, weha ji min re got;

” Ne min berê ji te re bahse hevdû nasîna me û hatina me ya li ber hevdû û piştire levkirina me kiribû. Piştire jî, ew çûn û hatina ma doma. Cin, hertimî karin werina nave me. Lê em, ku bi dûstûra ku ji wan bistênin karin bi ser cihê wan û dunya wan ve bibin. Bi vê yekê re, rewşek heya. Vêca, nahaka, êdî em bûna weke hevdû. Ma qey tê berçavê de, di deme ku tu hê nû ji Cizîra bota hatibûyî, ti çûyî dîwane û tu li dîwanê lê rûniştî di deme dawatê de. Ew mirovên ku di wê demê de li

dîwane rûniştî bûn, ji te wê ya ku ew hemû di wê demê de mirov bûn. Ji te wê ya ku Cin di nava wan de nebûn. Gelek ji wan, di wê demê de, ji wan bûn. Piştî ku dawat bi dawî bû, piştire êdî ew jî çûn. Ew ciwanê ku em bi hev re bêrî nahaka bi bêhnekê lê rûniştî bûn Razan, bixwe jî, mêre xweşika keçika ku ez pêre zewicî me. Ne ew jî ji wan a.”

Sergêş, ev gotin ji minr e gotin û piştire ma sekinî. Piştire, hinekî ez hizirim di serê xwe de bihazn. De ne, ji min re gotibûn ku keçika ku ezê pêre bizewicim, ew û ya ku kuramê min Sergêş pêre zewicîya xwûşkên hevdû na. Di wê demê de, ev hatibûbû bîra min. Bi wê yekê, ez hinekî hizirim. Di wê deme ku ez di hizirim de, dilê min hê zûtir diavêt di singa min de.

Piştire ku ez hinekî bi hizir wilo mam, piştire êdî hatima xwe û hinekî asayîti bi min re çêbû bû. Di wê rewşê de, di deme ku ez dihizirim, çendî ku ez çûbûbûma Cizîra Bota û min li wir xwandibû jî, li ber wan rewşên ku min di wê demê de jîn dikirin, min xwe hinekî bêçare û nezan jî didît. Ez hîs, di wê demê de pîrr caran bi min re çêbû. Kuramê min, bi zanebûnaka mazin tevdîgerîya. Piştire, min xwe ne girt, min ev hîsa ku bi min re çêdibû, min ji kuramê xwe re jî hanî ser ziman. Ku min ji wî re hanî ser ziman, ew hinekî beşîşî û piştire weha ji min re got;

-”Kuram, hemû tiştên ku mirov wan li berçav dibîne, carna ne weke wê awa û şeklê ku mirov di wê demê de dibîne ya. Di deme ku tu li mirovekî binerê, tê wî mirovî bi mirovatîya wî re bibîne. Lê tê ya di serê wî de nebîne. Heta ku tu pêre neaxivê, tê ya di serê wî de û zanebûna wî, nebîne. Ya ku di hundurê ya ku mirov dibîne de veşartîya, biqasî ya ku mirov dibîne heya. Ew jî, zanebûna, cerb û fêr a, hest û raman a. Hê gelek tiştên weha na. Binerê li pêşîya xwe kuram, we ew sitil(di wê de sitilek li berçav bû û nêvî bi nêvî tişî şîr bû.)a, ew sitil nahaka tişî şîr a, ma tû dibîne? Ji dûre li wê sitilê nerîn wê tenê dide berçav û mirov wê dibîne. Lê ma ka tu şîrê di hundurê de dibîne? Ji kengî ve ew şîr tê de ya. Û an jî, ew sitil ji kengî ve heya? Tu wê duzanê? Na, heta ku tu wê fêr nebê, tê wan nizanibê. Lê ev pîrsê û bersivên wan bi zanebûna wan re di wê de aliyê wê yê veşartî na. Ew jî, dide nîşandin û bi me dide fahmkirin û têgihîştin ku hertişta ku em bi çav dibînin, ji wê tişta em dibînin tiştektira. Ez, nahaka werima ser min û te. Ez û te, bi hev re mazin bûn heta deme me ya balixbûnê. Lê piştire tu çûyî Cizîra bota. Ez li vir mam. Te, li wir çi fêr kir û min li vir çi fêr kir? Bersiva van pîrsên bi me re ya. Lê ew, aliyekî me yê veşartî jî tede heya. Te, hinekî bahse xwe û Cizîra bota û rewşa wir kir. Lê min hê nekirîya, ya xwe ji te re. Vêca. kuram, ez

ji te re bibêjim, ku ez jî, ji deme ku tu ji vir çûyî, di demeke xwe ya fêrbûnê de bûm. Min jî, wê rêya ku min nahaka te tere bir û hanî, di wê de fêr kir. Gelek zaneyên ku di wê rêyê de dihatin û min didîtin û ez bi fêr dikirim bûn. Wan, ez bi xwe re hanî Cizira bota jî. Lê li wir, min nikaribû, ne li xwe xwe bidima nîşandin û ne jî li yekî din. Hinek tişt, piştî ku hatina zanîn, êdî mirov karê wan bêne ser ziman. Ev jî, wilo bû. Me bi hev re demeke zanebûnê û fêrbûnê jîn kir. Lê her yekê ji me bi rêyekê û awayekî fêr kir. Weke ku du rê hebin, û her yekê ji me di yekê de herê û bigihijê dawîya rêwîtyê. Lê ez jî û tu jî, fêr û zanebûna ku me di serê xwe de hilda ya, wê li gorî dîtin û fêrbûna me bê. Tu jî vê yekê dizanê. ...”

Sergêş ez gotinên bizane ji min re gotin û ma sekinî. Lê gotinên ku wî ji min re gotin, weke ku min berê bihîstibin li min hatin. Di serê min de, ev hîs bi min re çêbû. Lê min, tê dernexist ku min li kuderê ku hiskiribin hiskirina. Ew, di serê min de ma. Piştî min gota Sergêş, ”Kuram, tu pirr bi zanetî axivtî û gotin hanî ser ziman. De ne, carna ku mirov ket nava hizirkirinê de û dihizirê, tenê xwe di navende xwe de dibînê. Ji wî wê ya ku dunya, navenda wê, ji wî dest pê dike. Lê ne wilo wilo ya. Ew tenê, ezbûnîya mirov a. De ne, ku ezbûnîya mirov pêşket, êdî tenê li xwe dihizirê. Ew jî, dibe weke kesperestîyekê. Lê divê ku mirov xwe ji wê xilas bike. Kengî ku xwe ji wê xilas kir, wê hingê, hê zêdetir li dora xwe bibînê û pêde herê bi zanebûna xwe re. Min dî ku te xwe mazin kirîya. Tu, weke zaneyekî lê hatî di wê deme ku me hevdû ne dîtîya de.” Min wilo gotiyê de û mama sekinî. De ne, Sergêş, bi rastî jî, yekî bizane bû û di xwe de ku ji ti kesekî çêtir ne didît bû. Herkesek, weke xwe didît. Xwe jî, wî weke herkesekî didît. Lê ew, di serê xwe de, heta ku tu bibêje bes a, bizanebûn bû û pêşketibûbû û bi fahm bû.

Piştî, ez û Sergêş kuramê min, demeke din jî li hevdû man û bi hev re axiftin. Gelek tiştên ku me ji hevdû re gotin hebûn. Lê hê jî, gelek tiştên ku em ji hevdû re bibêjin hebûn. De ne, divê ku ez bibêjim ku ez û Sergêş, bi hev re mazin bûbûn û em pirr bi hev re mabûn. Piştî ku em gihîştibûbûna hevdû jî, weke du bîrayên ku bi hev ve me hevdû dît. Dîsa, bi me dest bi hev re bûnê ya bi hevdû re kir. Piştî, êdî me gelek demên xwe yên ku bi hevdû re buhurandin bûn. Em bi hev re diçûna nêçîrê. Bi hev re me seyran dikir Bi hev re em li hevdû dirûniştin û bi kêlikan diaxiftin ji hevdû re...

Dem, piştî, hinekî din jî di buhurê. Çend rojên din jî bi ser ve diçin. Piştî dem tê û digihijê ew deme ku tê dihat xwestin ku wê dawate min

têde were kirin. Bavê min û amê min, bi hev re xwe dane ber dawate min û dawateka ku pîrr bi nav û deng ji min re kirin. Ji hemû der û deveran yên ku wan dewetî nav dawatê kirin bûn. Di deme ku dawate dest pê kir de, êdî min dî ku wa pîrr mirov li hevdû gihîştina li hevdû. Her yê ku hatibû jî li gorî mazinatiya xwe bi xwe re gelek dîyarî jî hanîbûn. De ne, di nav me de weke adet û kevneşopîyekê ya. Di deme ku yek çûn serdanê jî, wê tiştêkê bixwe re bibe. Di deme ku çû dawatekê jî, wê dîyarîyan bi xwe re bibe. Di deme ku çû şînekê jî, wê tiştêna bi xwe re bibe. Lê ew di çûna şînan de, hinekî bi teybet bû. Bi teybetî, tiştên şêrîn ji hevdû re di deme çûna şînê de weke tiştêkê di dest de dihat birin. Ez naxwezim jê re bibêjim diyarî. Ji ber ku xalkê jî, ew nav lê nedikir. De ne, şîn, dilêşîyeka. Di deme ku yek ji malê *Zi(h)a* bû yanî çû ber dilovanîya xwe, hin şîna wî piştî wî re bi çil rojî tê li dar xistin. Di hundurê hersê rojên pêşî de, hemû kesekên li dora wî tînin û diçin. Lê ji bo yên ku pîrr durbûn, ew dem, heta çil rojî jî dirêj bû. Lê ya dawate, ew dîyarîyên ku dihanîn, bi wan êdî male nû ya bûk û zavê dihat çêkirin û rayîxistin.

Piştî dawate kuramê min re ku çilê wê derketibû, êdî piştêre ya min hatibû li dar xistin. Bi heman rengî û mazinatiyê, dîsa dawate hatibû kirin. Dawate min jî, weke ya kuramê min, çil rojê li dar ma. Ji her deverî, mirovên ku hatin û çûn bûn. Piştî ku dawate min bû û ez zewicîbim, piştêre min dî ku wa keçîka ku ez pêre zewicîma, wa ew jî, weke ya ku kuramê min pêra zewicîya Acinîya. Xwûşka wê bû. Piştêre, ku em zewicîn, piştêre wê ji min re bahse dunya xwe kir. Ti tiştêkê ji min veşartî ne hişt. Li ber min, wê hemû tişt hanî ser ziman. Keçîka ku ez pêre zewicîm jî, navê wê *Gûlgeşê* bû. Yeka ku ji mirov ji xweşikatiya wê ku mirov lê dînerî tîr nedibû bû. Xwûşka Gûlgeşê yanî jîna kuramê min jî *Hêvîgûlê* jî, divê ku ez bibêjim ku weke tak rihan bû. Bejnûbale wê, pîrr xweşik bû. Ew jinaka ku xwediyê *bejnûbaleka* pîrr sipahî bû. Piştî dawate min, êdî ez û kuramê xwe bêhtirî di demên xwe de bi hevdû re man. Bêhtirî me demên xwe bi hevdû re buhurand in. Em bi hev re diçûna nêçîrê û dihat in. Kêfa min, pîrr ji kewan re dihat. Min, çend cohtên kewan girtin û li malê xwedî kirin. Kuramê min jî, kewên wî hebûn. ..

Piştî ku ez zewicim, piştêre, dem bi dem ku kengî ji bo me diket derba xwe de, em diçûn û li dîwane Razan li hevdû bi hevdû re dirûniştin.

Jîyane min, piştêre hê xweştir bû bi kuramê min re. Di wê demê de, me êdî ku çendî dibû firsand ji me re, me deme xwe bi hev re derbas dikir. Çend, ku ji me re diket derba xwe de, êdî me deme xwe bi hev re

derbas dikir. Piştire, êdî, weke ku jîyaneka me ya nû ji nû ve dest pê bike, ji me re bû. Kuramê min, di wê deme ku wî buhurandibû û ez ne pêre bûm, wê ew dem çawa û bi çi awayê buhurand, ji serî heya binê ji min re dem bi dem hanî ser ziman. Min jî, ew deme xwe ya ku ji wî dût buhurandî, ji wî re hanî ser ziman. Bi wê yekê re, me wilo ku weke ku êdî me bi hev re wilo hîs dikir ku weke ku em hîç ji hevdû ne vaqatîyana. Bi wê yekê, me caraka din, di hest û ramanê xwe de xwe gihanda hevdû.

Jîyane min û ya jî wî jî, piştire pîrr xweş buhurt. Me, bi hev re sal li ser salan kir û me bi hev re dem buhurand. Ew demên ku me bi hev re buhurand jî, hemû bi dilxweşî bi me re buhurt. Bi wê yekê û xweşîya ku me bi hev re ji hevdû û ji biev re bûnê ya bi hevdû re girt, me nezanî ku me çawa deme xwe buhurand. Hew, me dî ku wa haft salên me buhurtin. Di hundurê wê haftsalê de, yê min sê zaroyê min çê bûn. Lê ya Kuramê min, heta wê demê jî, ti zaroyên wî çenebûn. Çend ku dem bi ser wê ve diçû jî, êdî mirovan dipirsî ku ka çima zaroyên wan çênebin. Lê ku wan jî, haftsalîya xwe derbas kir, piştî haftsalîya wan re, êdî wan zaroya xwe ya pêşî bidest xist. Êdî piştî wanqas salan re zaroyan wan ya pêşê çêbû. Bi wê yekê re, dilê wan jî, êdî hê xwestir bû. Di wê deme ku buhurandibûn di deme piştî zawacê de û ku zaroyên wan çênebûbûn, wê deme êşeka mazin hem bi gotinên xalkê yên ku dipisîn ku ka çima zaroyên wan çênebin û hem jî bi wan bi xwe re ew dilêşî bi wan re çêdibû. Lê piştî ku wan zaroya wan ya pêşî çêbû, êdî weke ku kevirê giran ji ser dilê wan rabê li wan hat. De ne, di vir de ez vê jî bibêjim. Di deme ku êşeke dilî ji dil ku bi mirov re hebe, em ji wê re dibêjin "kevirê ser dil" jî. Ku ew jî, bi vî şeklî hat buhurandin jî, êdî em dibêjin ew kevirê giran ê li ser dil rabû. Lê ku barak li ser piştî yekî hebe, em dibêjin "kevirê giran ê li ser piştê." Ew bar jî, mesûliyeteka giran, bi wê tê ser ziman. Yanî qasta berpîrsîyarîya li ser mirov ku mirov wê bêne li cih. Minaq, ku yek, weke alikariyê di wê deme ku mirov di bin wê berpîrsîyarîyê de ya, hingî dîsan em dibêjin "ew kevirê li ser piştî wî rakir" Yan jî, em dibêjin "barê wî li ser piştî wî rakir." Ev gotin û hê gelek gotinên bi vî rengî ên ku pîrr dihatina zanîn hebûn. Di wê demê de jî, wilo bûbû. Ji xwe, piştire ku zaroya wan ya pêşî çêbû, êdî di nava xalkê de jî di hat gotin ku "ew kevirê giran ê li ser dilê wan, rabû." Bi rastî, weke ku kevirê giran ku li ser dilê wan rabû li wan hat. Piştire ku herdû jî derdiketina nava mirovan, hem serê wan bilind bû û hem jî dilê wan bixwe jî xweş bû. Ew zaroya wan ya ku bû, piştire bû şamaoka ber dilê me hemûyan. Ji bavê min bigra heta ku digihîşt bavê wî bixwe jî, herkesekê

bi qadrekî mazin lê dinerê. Ew, weke sivikbûna dil, û dilxweşîya dilê hemûyan dihat dîtin.

Ez bixwe, wa demena ti carî ji bîr nakim. Bavê min û bavê wî bixwe jî, car bi car ketibûbûna zorê de bi gotinên ku li ber wan hatibûbûna gotin û wan hiskiribûn ji mirovên li dora xwe di nav mirovên li dora xwe di civatên xwe de. De ne, hertimî, hatîya gotin ku hin gotin hene ku weke tîr in. Tîr ku tê û li dil dikevê carekê mirov dikujê û xilas dike. Lê gotin, her kêlîkê ku mirov dijî û dilê mirov diavêje mirov dikujê. Ew jî wilo bû ji bo wan. Li ber bavê min, di hat gotin ku "de ne, hê zaroyê birazîyê te nebûna". Li ber amê min di hat gotin ku "de ne, hê zaroyên kurê te nebûna." Ev gotin jî, ku dihatina hiskiirin û an jî bihîstin ji aliyê wan ve, weke ku ti tîrekî pirr hişk biavêje û li dilê wan bibixe, wilo li wan dihat. Dilê wan pirr diêşand. Lê piştî ku zaroya malê kuramê min ya pêşî çêbû, êdî ne tenê kevirek ji ser dilê wan herdûyan rabûbû. Her weha her yekê kevirekî mazin li ser dilê bavê min û amê min jî rabû bû. De ne, dilê wan herdûyan jî, pirr bi Kuramê min û malê wî ve bû. Ew yekî ku ji xwe fihêt jî bû. Her gotina ku ji mirovekî ku ji xwe fihêt re hat gotin, jê re weke tîreke li dilê wî ya. Ji kuramê min re wilo bû. Tevî ku ew gotin dihatina guhê wî û his dikirin jî, rojekê ji rojên xwûdê, wî neçû û li ber jina xwe ew gotin ne hanîn ser ziman û bi lêv nekirin. Çend ku ew gotin ji wî re, weke tehna mazin jî dihatin, rojekê jî wî ji jina xwe re negot, ji bo ku ji wê re nebe tehn. De ne, ti tiştek weke tehne biêş nîna ji dilê mirov re. Tehn ku yekî da mirov, ew êdî ji dilê mirov dernekeve. Heta ku mirov sax bê û li jîyanê jî bê, wê ew tehne ku hatî dayin li mirov, wê di dilê mirov de bimîne. Tehndayîn, carna dike ku mirov ji sehêta xwe jî derkeve û gotinên xirab jî ji malîya xwe re û an jî ji hin mirovên li dora xwe re bibêje. Lê rojekê ji rojên xwûdê jî, ti kesekî ne dî ku gotinaka xirab jî ji devê kuramê min derket. Ew, yekî ku li xwe bi sehêta bû û bawerîya wî lê pirr hebû. Ku wî digot ez vê tiştê êdî nakim, êdî wî ne dikir. Wilqasî yekî ku li ser vîna xwe bi sehêta bû.

Piştî sala haftemîn, êdî hema bêja hersal zaroyeka wan çêbû. Êdî, ji bûna zaroyên wan û zêdebûna wan, bahs hata kirin. Di nav xalkê de, êdî pirr zêde bahsa wan hata kirin. Bahsbûnên ku dibûn, êdî gihiştibûbûna wê astê û radê ku êdî hem bavê min û hem jî amê min pirr ne dilrehet bikin. Amê min, rojekê, ew nexweşîya xwe li ber bavê min û li cem me bi awayekî vekirî bi gotinekê hanî ser ziman. Ew gotin jî ev bû, "wilqasî bahse wan dikin, wê êdî çavna li wan bixin". Deme ku amê min ev gotin got, êdî bal û heyên me hemûyan bi carekê re çûna bi ser amê min de. Di

wê demê de, em tenê malîyên malê ên zilem li hevdû rûniştî bûn. Hin jinên pîr ên weke dayika min û dayika kuramê min hebûn û hew. Ji wan û pê de, ti kesekê dîn di wê demê de li cem me nebû. Lê wê gotina amê min, bavê min pîr da hazinandin.

Ne win dizanîn ku *çavlêdan* çi ya. Ne win dizanîn ku çi zanîn û têgihiştin di binê vê gotinê de heya. Lê tevî ku win dizanîn ji, ezê çend gotinan li ser wê bibêjim ku dilê xwe jî dana fahmkirina wê re bidima rehet kirin. Min got, ezê dilê xwe bidana rehetîya wê re bidima rehetkirin. Raste, *çavlêdan* jî, hinekî ji dil tê. Di deme ku dilê mirov de tema mirov çû ser tiştêkî û henekan û an jî dilê mirov, ew ji wan re zêde dît hingî ew zêde dîtî bi çûna temê ya li ser re weke *zaxalîyekê* tê dîtî. Zaxalî jî, ku mirov di dilê xwe de ji xwe re bixwezê lê ji yê li hemberê xwe re nexwezê û an jî ji male xwe re bixwezê lê malê cîranê xwe re nexwezê ya. Ku xwûdê xweşîyek û an jî dilxweşîyek da wan, mirov wê ji wan re zêde bibîne ya. Di temenê zaxalîyê de, ne win dizanin ku hinekî jî nedilpaqîjî heya. Ku dilê mirov ji bo hinekan ne paqîj bû, hingî, ew zaxalîyê bi xwe re dihêne. Hin nîşanakên çavberdanê jî weha na. Hatina tiştêkî ya li ser mirov a. Lê ev aliyekî din ê zaxalîyê têne ser ziman. Di deme ku mirov hezek nana bixwê û yekî birçî li ber me sekinî bê û mirov wê buhurî ser sofraya xwe nekê, di deme ku mirov zanibê ku dilê wî pîr çûyêde û xwestîya lê ku mirov nediyêde, hingî, ew jî, weke aliyê wê yê din ê zaxalîyê tê ser ziman. Ev alî, aliyê ji aliyê mirov bixwe ve ya.

Bi vê yekê, ez karim bibêjim ku êdî ew bahskirinên di derbarê kuramê min û zêdebûna wan û mazinbûna male wan de, êdî bûbûn temenê ne rehetîyê. Bavê min, demeke dirêj li ser wê dihizirî. De ne, bavê min ne dikarî herê û li pêşîya civate xwe bigota ku êdî van gotinan nebêjin. Ew, yekî ku xwediye malê bû. Wê, ji ber vê yekê, êdî wê rast nebûba. Divîya bû ku wan bixwe ew kifşkiirba û êdî negotiba. Di deme ku yekî ku got "aaaw, male Sergêş çend zêde bû," ev gotin dibû gotina *çavlêdanê*. Lê ku gotiban, "maş'ala, çiqasî xwûdê da wan, êdî" ev gotin êdî dibû gotinaka ne ya *çavlêdanê* û *çavberdanê*. Lê piştî, hin bi hin ku hinekî dem têve çû, ku ne bi tememî jî ba, êdî weke ku gotinên ku ne rehetî didane amê min û wan hemûyan, êdî kêmbûn. Bi wê yekê re, êdî hin bi hin dem di buhurt. Male kuramê min, ku xwûdê ji wan re bihêle, êdî hin bi hin zêde bû. De ne, li cem dibêjin, "*yekî ku ahlê xwûdê bê, êdî xwûdê wî dibîne û didiyê de li gorî qancîya dilê wî.*" Demek kî, kuramê min, yekî ku dilê wî pîr paqîj bû ku heta ku xwûdê wilqas êdî dayê de. Piştî, yên ku ev gotin jî digotin derdiketin. De ne, male me, maleka li berçav bû. Ti carî, wê

gotin li ser wê û alên wê bidawî nebûban. Yê ku piştî ev ji me re got û gota min divêt ku win fêrî wê bibin jî, bavê min bixwe bû. Wî bixwe jî, ev ji bavê xwe ku rehme xwûdê lê bê, hiskiribû û nahaka êdî wî ji me re hem ji zaroyên xwe û hem jî ji yên birayên xwe re digot. Nahaka vêca, wî ji me re digot. Ew gotin, me ji wî bihîstibû. Bavê min, yekî ku bi zanebûna xwe ve pirr mazin bûbû bû. Pirr mazin êdî derketibûbû li pêş. Êdî di civate wî bixwe de, bi wî şewirîn û hizra wî hildan û li gor wê gav avêtin dibû. Lê bavê min, êdî yekî ku pîr jî bû. Di nav salan de çûbû bû. Êdî, ew ne weke berê bû. Wî jî, ew yek di xwe de û bi xwe re hîs dikir. Car bi car jî, bi gotina xwe bixwe re wî ew dihanî ser ziman. ..

Bi vê yekê, ez karim bibêjim malîyên me, ne bavê min û amê min û ne jî kuramê min, ji bûna mijara gotinê xilas nabin. Bi wê yekê, bi sere wê ve sal li salan bin. Dem, di buhurê. Kuramê min, piştî, haft zaroyên wî yên din jî çêdibin. Ji wî re, haft kur û keçeka wî çêdibe. Navê keçika wî ya ku bi xweşikatiya xwe re di nav xalkê de nav û deng dabû *Xweşbinê* bû. Navên kurên wî jî, bi rêzê Tilman, Silêman, Akman, Yûsif, Yûnis, Mihemed û Birehim bû. Birehim yê biçûkê wan bû û hê ku di biçûkatîya xwe de jî bi aqilê xwe wî dabûbû nîşandin ku ew çendî bi aqil a. xalkê pirr bahse wî jî dikir. Lê zaroyên Kuramê min hemû jî, hem bi hunerî û mêranîya xwe ba û hem jî bi aqil û zanebûna xwe ba, pirr li pêş bûn. Nave xalkê de jî, bahse wan dihat kirin. Ku bahse wan di hat kirin jî, bi aqil û zanebûn û mêranîya wan re bahse wan dihat kirin. Ku derdiketin û diçûna nêçîran bi hev re diçûn û dihat in jî, hemû jî, destvala ne vegeîyan û ne dihatin. Bi vê yekê re jî, navê wan hebû.

Amê min, piştî nexweş dikeve û dikeve nava cihan de. Bisalan, bi nexweşîya xwe re dimêne li ardê. Di wê deme ku ew binexweşê dimêne li ardê jî, yê ku *malxwetîya* malê dike jî kuramê min a. De ne, piştî bav re yê ku malxwe malê bû, kurê mazin bû. Hertimî, wilo lê di hat nerîn. Gotina *malxwetîyê*, gotinaka ku teybet a ku ji bo yê ku piştî bav re dibû serê malê ji wî re di hat bihar hanîn. Jê re dihat gotin ku ew *malxwe malê*. Yê ku bû malxwe malê, wî, êdî hemû berpîrsîyar dihilda ser milê. Çi malê bihata kirin, wî wê kiriba. Wê li malê meyîzandiba. Bi wê yekê, ew êdî malxwe malê bû. Kuramê min jî, hê ku bavê wî li jîyanê bû, ji ber nexweşîya wî, berpîrsîya mazin ya malê girtibû ser milê xwe û bûbû malxwe malê.

De ne, zaroyên wî jî êdî mazin bûbûn û balix bûbûn. Keça wî gihiştibû deme balixbûna xwe. Êdî hin bi hin wê jî, xwe nas dikir. Rojekê ji rojên xwûdê, keça wî li devê kahnîya avê ku biçend hevalên xwe re ya, çavên

wê bi yekî dikeve û di cih de dildikeviyê de. Kurik jî, di deme ku ew jî wê dibîne dicih de dil dikeviyê de. Piştire bi çendekê, êdî herdû ji hevdû nas dikirin û keçik desmalka destê xwe li gorî dilê xwe dide destê wî. Ew jî, di hata wê wate ku ew ketîya dilê wê de. Bi wê yekê kurik jî, gûltîla li telfiya xwe derdixe dide keçikê. Piştire, êdî ew di demekê wilo hevdû ku dibînin de, Rojekê bavê kurik û dayika wî bi gelek sûwarên ku dîyarî li ser wan kirina, têna xwestina Xweşbînê. Kurik, bi aslê xwe kurê *Mîrê agirî* ya. Ew, derketiya nêçîrê û heta wanderan hatîya. Bi rojan di rêyan de maya. Piştire ew jî, hatîya wir û li wir jî, wan hevdû dîtina û dilketina hevdû de. De ne, dibêjin ku baxtê mirov li kuderê bê, mirov jî li dûv baxtê xwe diçêt. Demek kû, ew jî baxtê wî bû ku hata wir ew hanîbû. Piştire, ku hatin û keçik jî xweştin, êdî piştire kuramê min ku ji keça xwe pirsî û ya dilê wê jî fêr bû, piştire got herê û keça xwe da. Piştire dawate wê, çil şev û çil rojî doma. Ji ber derî yên ku hatina dewet kirin û hatina dawate wê bûn. Dawateka wilo ku li hemû derî werê bihîstin, hat kirin. Piştî ku kuramê min keça xwe da, piştire lawên wî kewên wî ketina hişê wî de ku ew êdî bidest zewicandina wan bike. Êdî wê dawate li pey dawate wê bihata li dar xistin.

Kuramê min, ji her kurê xwe re xwest keçaka xweşik û baş bêne. Ji ber vê yekê, ew her kurekî xwe ji wî re li keçaka ji malmazin lê gerîya. Di dawîya dawî de, kuramê min, hemû zaneyên li civate xwe li dora xwe dide li hevdû û bi wan dişewirê. Ji wan jî, aqil digirê. Her aqilmendê ku wan hatîya şewirên aqilek daya ku ew li gorî wê gav bi avêjin ku herin û keçikekê ji kurî wî bixwezî. Di wê deme ku bavê wan, ji wan re li yekê digerîya, ew jî, rojekê diçina bi hev re. Her haft bi hev re dikevina rex hevdû û diçûna nêçîrê. Lê di wê deme ku ew diçina nêçîrê jî, êdî yek jî ji wan nevegerihê li mal. Piştire ku bû êvar û bi ser ve rojek buhurî, êdî kuramê min got "wellehî, hebe nebe, tiştêkî hatîya serê wan" û li dûv wan mirov derxistin. Her devera ku wê çûbanê de mirov hatina şandin li wir. Lê ku kuderê jî, mirov hatina şandin, li ti derî rastî wan ne hatin. Piştire, bi rojan û heyvan li wan digerihin. Lê ti derî rastî wan nayên. Kûla wan, mazin dibe û dikeve dilê me hemûyan de. Dayika wan ji *Hêvîgûla firîstê* jî ji êşa dilê xwe dikeve nava cilan de. Bavê wan, ji êşa dilê xwe êdî ne dikarî gotinekê bibêje. De ne, ti tiştêk ne weke êşa lawên mirov a ku keta dil de. Êşa zaroyan, ji dê û bav re pîrr mazin a. Ti êş, ne weke wê ya. Xwûdê, êşa wê nekê dilê ti kesekî de, neyêne serê ti kesekî.

Talîya talî, ez bibêjim ku bi ser çûn û nevegerîna wan ve haft sal dibuhurin. Lê li ti derî agahî ji wan nayêna girtin. Êdî, herkesek, hêvîya

xwe bidest qûtkirinê dike. Êdî dibêjin ku li deverna tiştina xirab hatina sere wan. Ku ev qanaat û qinyat bi kuramê min û ahlên din ên malê re çêbû û êdî jê herkes bi êmin bû, piştî kuramê min bîryar dabû ku çil şev û çil rojî şîna wan denezêne. Piştî çûna wan bi haftsalan re, êdî wê şîna wan her haftan bi hev re bi heta kirin. Piştî şîna wan hat li dar xistin. Kuramê min, wilo dihat nerîn ku bi carekê re wî haft kurên xwe winda kirin. Herkesekî jî wilo bawer dikir. Heçiyê ku kuramê min didît, di got ku ew ew ji êşa pîr ketîya. Bi rastî jî, ew ji êşa pîr û kal ketibû. *Biqasî temenê wî temen çûbû ser temenê wî.* Ew wilo lê hatibû.

Lê di roja şîne ya pêşî de, êdî di deme ku kuramê min yanî bavê wan, di nava mêhvanan de ya û mêhvanên xwe pêşwazî dike, xaberek tê jê re ku wa kerwanaka bi dehan sûwaran wa bi ber wir tê. Li ser wê yekê, êdî her dirabê ser xwe dipirsê ka çi dibe û kîna bi wir tîn. Ma gelo, hin komên hovan in ku tîn ku hêrîşî wan û jîyane wan ya pîr li pêşketî û li berçav bikin? Ne kifş bû. Piştî, kuramê min, bi mirovên li dora xwe re xaber derxist ku herkesek amede bisekinê. Piştî, herkesek, di demeke kin de ket rewşa amedebûnê. Çend ku yên ku bi vir ve dihatin, weke qatek awrê ku li azmana ku li ardê siha xwe çêkirîya û hêdî hêdî bi ber wan te, weke sihekê mazin ya li ardê ku bi ber wan tê ew kerwan, êdî di hat. Dibêt ku ew tevgerîya ku li nava malan ku dibû ku ji nava wê kerwanê jî di hat dîtin, êdî wan di cih de ji nava xwe sûwar derxistibûn ku li pêşîya wan herin û xwe bigihênina navendê û ji keyê wir re bibêje ku êdî ew ne yên ku tîn ku ji wan re xatareyekê çêbikin in. Sûwarên ku derxistin, tîn û li ber navendê digihina çend sûwarên din û di cih de dibêjin "em neyên şer in û ne ji bo wê tîn, bilezê me bibina cem keyê xwe. Ew jî, di cih de, wan dihildin û tînina qasrê ber kuramê min û me. Ew hatin, û li ber kuramê min civate wî sekinîn û piştî rêz û hûrmete xwe dana nîşandin û piştî gotin ku "em, pêşvanên keyê çiyayê Sîpanê na. Nahaka keyê me ya bi gelek sûwarên li dora wî re tê mêhvandarîya we". Ku wan wilo got, êdî herkesek di cihê xwe de ma sekinî. Piştî kuramê min, weke keyekî derket li derve ku li dora wî bi dehan aqilmend, şewirmend û mirov hene. Piştî, êdî bi gelek mirovan re, ku bihistin ku ewên ku tîn, keyê çiyayê Sîpanê ya, êdî çûn ku herin apêşîya wî. De ne, keyê çiyayê Sîpanê, qasra wî, pîr mazin bû û bilind bû. Navê wî, li her derî di hat bihistin. Dihat zanîn ku ew li yekî hat xazabê, êdî xilasîya wan ji destê wî nîn a. Yekî ku wilo di nava xalkê de dihat nas in bû. Dihat gotin ku aqilmend, şewirmend û zaneyên li dora wî, nêvîyê wan mirov in û nêvîyê wan ne mirov in. Ew, yekî ku wilo mazin jî di hat

zanîn û bahse wî di hat kirin. Ku bahse qûdreta wî di hat kirin, tenê bahsekirinê bixwe jî dikir ku kevir ji cihê xwe bihajjin. Navê wî bixwe jî, dikir ku kevir ji cihê xwe bihajjin. Ew yekî ku wilo bû. Dihat gotin ku haft şarvan û mêr li qasrê wî di bin fermene wî de na ku her yekê weke rûstemekî Zal a. Her yekê, weke ku çawa dihê gotin ku Rûstemê Zal dikarê çiya hilgirê û dêne ser çiya, wilo bi mazinatîya mazin û mêranîyaka ku heta wê demê ti kesekî bi navên şerê xwe nedîtî bahse wan di hat kirin. Ji ber wê yekê û wan gotinên ku dihatin gotin jî, ti kesekî êdî wêra ne dikir ku herina bi aliyê wî de jî. Dihat gotin ku keyê çiyayê Sîpanê, ku ji deverekê çû deverkê ku wî bixwesta, wê wan şêwirmend, aqilmend û zaneyên ne mirov, wê ejderha kiran min fermana wî de ku ew li wan sûwar bibe û bi wan herê û were û vegehê. Ji gelek aliyên ve bahse mazinî û hêza keyê çiyayê Sîpanê dihat kirin. Qasra wî jî li topa çiyayê Sîpanê ya. Çûna wir, bixwe jî, divîya ku sê daristan û sê çemên ku bi awa xwe re mazin û bilind û sê feleketên ku di rê de werina serê wan derbas bikin. Ku derbas kirin, wê hingê êdî kerîban ku herin û xwe bigihênina qasra wî. Qasra keyê Çiyayê Sîpanê, hundurê jî, ji gota di hat gotin ku weke cihanaka ku bê serûbin a. Gûlîstanaka wê qasrê wî heya ku ji her kûlîlka ku li ser rûyê ardê şîn dibê, yek ji wê li wir jî şîn dibe. Wilo mazin û gotinê bahse wê dihat kirin. Jina keyê çiyayê Sîpanê, digotin ku yeke ku keça keyê Acinîyan a. Tê gotin ku wê, wilo ji bavê xwe xwestîya ku heta ku ew li jîyanê bê bila keyê çiyayê Sîpanê jî li jîyanê bê. Bi vê yekê tê gotin ku jîyane wan jî bi hev ve hatîya girêdan. Yek, wê bêî ya din ne jî. Dihat bawer kirin, ku wê jîna wî kirîya ku keyê Çiyayê Sîpanê ku ew Şahmaran jî bibîne. Wê ew, bi efsûna xwe hildaya û birîya deme wê li cem wê û ew bi wî daya dîtin. ..

Bi vî rengî hê gelek gotinên ku di nava xalkê de li ser keyê çiyayê Sîpanê û qasra wî û jîyane wî di hatina gotin hebûn. Ew gotin û vegotin hemû jî, hatibûbûna guhê min û kuramê min jî. Di wê demê de, di deme ku li ber kuramê min, bahse wî hat kirin û navê wî hat hildan, êdî piştî, bi carekê re, ew ketibû bîrê de û herkesek jî hişê wan li ser wî bû. Nexwe, wê ku wilo bi ihtîşamaka mazin dihat keyê çiyayê Sîpanê bû. Lê gelo, ew kê û çî rêya wê bi wir xistibû? Bi vî rengê, divê ku ez bibêjim ku mereqek êdî bi herkesekî re çêbû. Ew mereq bi kuramê min Sergêş re jî çêbû. Navê keyê **Çiyayê Sîpanê**, berî hingê, hatibûbû gihê wî. Di civate wî de, pirr jî car bi car bahse wî û çiyayê sîpî hatibû kirin.

Bi keyê Çiyayê Sipane re, sahwa çiyayê(girê) Sîpanê pîrr mazin bi daristane wê re di dilê mirovan de cih girtibû. Herkesekê ku bahse wê dikir, hinekî bi hsahw jî bahs dikir.

Piştire ku demeke wilo dîrêj ku hê bi ser ve neçûyî, kerwana keyê çiyayê sîpanê gihişt navendê. Mirovan, heylooo serî didît lê dawî ne didîtin. Dawîya wê, hê ne di hat xûyakirin. Piştire, hatin û keyê çiyayê ku li pêşyê ketina nava bajêr de. Ku ketina nava bajêr de, êdî kuramê min, bi gelek mirovên li dora xwe êdî çû û ew pêşwazî kir. Piştire hevdû dîtin û silev danae hevdû û sileva hevdû girtin. Kuramê min, weke keyekê ewî pêşwazî kir. Wî jî, weke keyekî nêzîkatî lê kir. Piştire, ku ew hatina berhevdû, êdî ku gihiştina hevdû û silev dane hevdû û destê hevdû girtin û piştire ku çend gotin ji hevdû re gotin, piştire bi hev re dane rex hevdû di nava gelek mirovan de buhurîn û çûn ku herina qasrê û lê li hevdû rûnihin. ..

Ku ketina rê de û hatin, êdî ne bi gelekê re, hatin û gihiştina qasrê û li qasrê li dîwane hevdû rûniştin. Ku li hevdû rûniştin, pêşî, kuramê min, weke keyekê singa xwe warimand û derxista li pêş û jê pirsî ku ka ji ber çî hatina wir serdane wan. Ku kuramê min, wilo jê pirsî, piştire, keyê mazin yê çiyayê sîpanê, mazin gotinê girt û weha ji kuramê min û ji yên li dora wî û xwe re hanî ser ziman;

-”De ne, di serî de, divê ku ez bibêjim ku ez silevê li we hemûyan dikim. Ezê, ji destpêkê ji were bidest vegotinê bikim û bibêjim. Ku mirov, carna destpêkê nizanibê, mirov wê dawiyê jî ku çendî vekirî were ser ziman jî, wê baş û qanc newê fahm kirin. Li qasra min, ku mirov têde dijî, weke cihanekê ya. Ji wê qasra min, derî hem li nava cihane mirovan divebê û hem jî derî li nava cihane acinîyan divebê. Li wir, heçiyê ku xwe gihandina wir jî kêmin. Daristana wîr ku pîrr gurr a, kî ketiyê de jê bêhî ku tişteke newê serê wan jê xilas nebûna. Ewder, weke devereke ku mazin a. daristana Çiyayê sîpanê, ji çar aliyên xwe ve digihê bajarna mazin. Li ber wê, li aliyê serê çiyayê sîpanê jî, çolaka mazin ya pîr mazin heya. Lê ew çol, çoleka bi avî ya. Têde, daristan, çem, çiya û hwd hene. Hemû jî, bi hev re di wir de dijîn. Heta wê demê jî, ew çola li wir ti kesekî ne kirîya xwe bigihjêne wir.

Lê ez vê jî bibêjim, heçiyê ku kariba ku xwe bighanda wir, wê heya min jê çêbûba. Heya qasra min jê çêdibû.

Bêdengîya wê çolê, di serê mirov de zingênîyan dide çêkirin. Guhê mirov, di xwe de, li xwe dihêne. Mirov, di wir de, ku hisa xwe bixwe jî bike, heya ku mirov ji wê hisa xwe bixwe jî sahw bigrê. Ewder, devereke

wilo ya. Lê li wir, gelek cinên baş jî û yên ne baş jî hene. Yên ne baş, baxtê wan li çol û şikevta ketîya. Lê qanc, weke me mriovan baxtê wan li jîyaneka bi hevreyî ketîya ya bi bajarî. Rojekê ji rojan, ez û mêrên li qasra min ku her yekê ku karin rajihina çiyayan weke Rûstemê zal li çiyayan bikin ku bi min re, em bi hev re di nêçîrekê de na. Ew der û deverên ku em lê na, heta wê demê jî, me ti mirov lê ne dîtîna. Ji xwe, me wilo hizir fikir ku wê ti mêrê ku ji xwe qayîl jî bê, wê nikaribê were nava wê çolê ku dengê mirov xwe bixwe jî sahwekê têde li ser mirov bixwe dide çêkirin. Lê rojekê, ez ku bi mêrên li dora xwe re me li wê li nêçîrê me, min haft mêrên ku bi hev re ku tîr û kavanê wan di ber wan de ya û di rex hevdû na û ku simbêlên wan jî ji nû ve derketina, wê bi hev re li wir wêder û çola bêkes û mirov wê nêçîrê dikin. Ku min ew dîtîna, weke ku ez bi çavên serê xwe ji wê bawer nekim li min hat. Piştî, min di cih de berê xwe da wan û di cih de gota mêrên li cem xwe "herin û xwe bigihêninina wan mêrên hakan ê heta vir hatina, ew mêrê ku xwe gihandina vir, ne kêmi mêranîya we xwedî mêranî na." Min wilo gota wan mêrên mazin û piştî min ew şandina cem wan.

Mêrên li cem min, çûn û xwe digihandina cem wan mêran û ew naskirin û xwe bi wan dana naskirin û ew hanîna cem min. Di deme min li wan nerî, min dît ku hinek ji wan hê simbêlên wan nû reş bûna. Hinek ji wan jî, simbêlên wan qaytanîya wan, xwe dane li der. Ku min ew wilo dît in, êdî di serî de, ez bibêjim ku xwûna min tavîzî li wan û li wan germ bû. Xwûna min çû ser wan. Weke demekê min li wan nerî. Ji cil û bergên wan jî, di hata fahm kirin û xûyakirin ku ew ne mirovna ji rêzê bûn. Piştî min gota wan, win kî na û ji kuderê hatina vê çola bêkes û mirov.

Wan jî, li ber min pêşî deynekir. Piştî ku demeke ne zêde dirêj têve çû, min jî, yê ku di nava wan de ji hemûyan maztir, hemûyan bi carekê re cih da û ew derketa li pêş li ber min û wî li ser navê wan gotin li ber min got. Ji min re got ku "em her haft jî bîra li hevdû. Em hatina çolê li nêçîrê, deme ku em ji malê derketin, me haspên xwe dane bazandin ku heta dera ku ew hatinê de. Hingî, em jî, wilo bi baza bi haspan re hatina, heya me jî jê nebûya. Piştî, di dawîya wî dawî ku haspên me sekinîn ji wasta, êdî me fahmkir ku em weke qadareka pîrr dem dirêj ji malê dûrketina. Piştî em, hinekî li hevdû mana sekinî û me hin nêçîr jî kirin û piştî me hinek xwarina xwe jî xwar û hinekî li rehetê xwe jî nerî û piştî ku haspên me jî, xwe rehetkirin bi me re, êdî em li wan sîwar bûn ku berê xwe bidina malê. Lê deme ku me berê xwe da melê, êdî sê şev û sê rojan em bi hasp çûn lê me ne ghiştin malê. Em jî,

di zanîn ku nahaka dê û bavê me jî pîrr mereqa me jî dîkin. Piştire, me fahm kir ku me rêya xwe wînda kir. Em, bi rê hatina û hatina heta vir, di rê de, em ketina nava daristana çiyayê Sîpanê de, di sê rojan de, ji sê çeman em buhurin, ji sê feleketên mazin em xilas bûn. Hê gelek tiştên din jî me jîn kirin, lê me her haftan hevdû ne berdan û hertimî bi alîkarîya hevdû, me hemû astangî û feleketên li pêşîya xwe buhurandin û derbas kirin. Piştire, em hatin û gihiştina vê çola bêyer ku bêkes û mirov a. Wî ciwanî, bi vî rengî serpêhatîya xwe û ya bîrayên xwe ji min re vegot. Piştire, min gota wan, li cem min bin, ezê alî we bikim. Piştire wan jî, bawerîya bi min û gotina min hanî û li cem min man. Dilê min û tema min jî, pîrr çû ser wan ciwanan. Hemû jî, her yekê ji yê din ciwantir û rindtir û levhatîtir bû. Min, hingî, ji xwe re got ku ma gelo, hê levhatinaka bi vî rengî li ser rûyê ardê maya. De ne, dibêjin ku xwûdê, di deme ku dengê Yusif kir û ew weke peyamnêrekî xwe hîlbijart (ku wahî jê re şand), hingî tê gotin ku xweşikatiya ku da ser rûyê ardê haft bahrên wê da wî û bahrek li dunyê û deman belav kir. Di deme ku min ew ciwan dîtin, ev heta bîr û hişê min.

Piştire li wir, me bi hev re xwarin jî xwar û li hevdû rûniştin û me weke demekê bi hevdû re jî axift. Piştire, wan ciwanan rewşa xwe ji min re hemû ya bavê xwe û dayika xwe ji min re hanî ser ziman. Demeke dirêj, em li hevdû man û em bi hevdû re axiftin. Piştire ku dem bi ber derengîyê ket, min ew jî dane dora û hanîn qasra xwe. Piştire min ji wan re got ku evder qasre min aû ez jî keyê çiyayê sîpanê me, ku sîpan brayê agirî ya. Êdî ku min ew hanîna wir li qasrê, li wir, ew demeka dirêj li wir man. Ku em hatina qasrê û li qasrê jî, weke demekê bi hevdû re man, piştire min kifşkir ku di dilê wan de her yekî jî, wê xamgîyeka ku ji mala xwe dûrketin wa di dilê wan de heya. Li qasra min, li gûlîstanê wê ya ku ji dil hatî rastkirin û adilandin, haft keç(qîz)ên min hebûn. Wan jî, ew dîtin û piştire, min fahm kir ku dilê wan çûya ser hevdû. Piştire, her yê ku dilê wan çûbû bû ser hevdû, min bi hevdû re zewicandin. Li qasrê, êdî ew bi wî rengî man û jîyane xwe domandin. Lê piştire jî, çend ku ew zewicin jî, û hemû tiştê wan dihat berdestê wan jî, lê dîsan min farq fikir ku wa ew xamgînîya di dilê de nabuhurê. Êdî li ser vê, min rojekê ew her haft ciwan bi keçên xwe yên ku min ew bi wan re zewicandina re hildana himberê xwe û ji wan pîrsî ku ka wê çi wê xamgînîya dilê wan ji holê rabike. Wan jî, ji min re got ku *'me pîrr bîra dê û bavê xwe yê kal kirîya. Ew jî, nahaka bi hesrete dilê me dijîn. Bi wê, pîrbûna. Em herin û wan bibînin û dilê wan jî xweş bikin. Wê hingî, ew xamgîya dilê me jê bi*

buhurê. Wan ciwanan wilo gota min û piştre ez jî, hinekî li ser vê hizirim û min ev rast dît. Piştre min ferman da berderkvanê xwe ku amedekarîyaka mazin bikin ku emê bikevina rê de û herin û dê û bavê wan bi hevdû re bibînin pû sileva hevdû hildin û gezek jî nanê hevdû bixwûn.

Vêca piştre em ketina ser rê de û hatin û hatian heta vir. Nahaka ez bi ciwanan û xatûnên wan re hatima û li vir im. Ciwan jî, ew ciwanên te na û ewên ku te pirr bîra wan kirîya û te wilo zan kirîya ku ew êdî tiştekek hatîya serê wan û ne li jîyanê na, û nahaka ku win şîna wan digir in. ..”

Ku keyê çiyayê Sîpanê wilo got û gotina xwe divir de birrî, êdî piştre, her haft kurên wî yanî yê kuramê min dane devê dêrî bi hev re û ketina hundur de. Deme ku kuramê min ew wilo dîtîn, êdî ne dizanê ku wê çî bike, pirr şaş û mat ma. Lê pirr jî ji dil dilxweş û kêfxweş bû. Piştre, çûna dest û rûyê hevdû. Hemû bûkên kuramê min jî, hatina ber kuramê min û kuramê min, ew ji anîya wan ve mac kir û herê kirin û bi rûmet kirin. Wan jî, destê kuramê min, mac kir. Piştre, êdî ew şîna ku ji bo wan hatibû li dar xistin ku wê çil şev û çil rojî doma ba, êdî vegeşîya û bû şahîya wan û dawate wan hemûyan bi hev re hat li dar xistin.

Bi wê yekê, êdî weke ku ew gihiştibûbûna miredê xwe. Dê û bavê wan jî, piştî wêqas êş û eleme wan ya ku wan kişandibû pişt wan re, ew jî, êdî weke ku bidawî bû. Piştre, êdî demeke jîyanê ya pirr xweş ji bo wan dest pê kiribû. Jîyan, hinekî fahmkirinê ji bo jîyandinê ji mirov dixwezê. Ku mirov, têgihişt û fahm kir, hingî, mirov wî baştir di jîyanê de bi serbikeve. Fahmkirin û têgihiştin, weke du gotinên ku di jîyanê de mirov bi jîr û bîrewerîya wan re dijî na. Jîyan, bi wan re jî, êdî biwate dihê kirin. Bîrwerê Serhedî, her weha demeke dirêj axiftibû û mazin û dirêj hanî ser ziman. Hemû kesekê li dora xwe bi gotin û zanebûna xwe re mest kiribû. Êdî ti kesek, den ji wan derneketik. Jina pîr, dayika wê û keçelok jî, bêdeng bûn. Heya wan, pirr li ser wî zaneyê ku diaxift bû. Ew di serê xwe de pirr mazin xwediyê zanebûnaka mazin bû. Lê ew hê gelek tiştên ku wî bi gotan hebûn. Bi wê yekê re, çend ku dem têve diçû jî, ti kesekê li dorê ne digot dem buhurtîya û an jî êdî dereng a. Wî zaneyî, bi zanebûna xwe û xweşgotinîya xwe, dikir ku heya hemûkesekê tenê li wî bê ew di xwe de ti wastîne hîs nekin. Wan jî, bi rastî jî, di xwe de wilo zêde, ti wastîne hîs ne dikir. Piştre ku ew zaneyî mazin, di gotina xwe mabû sekinî û bêdeng bûbû jî, yên ku li dora wî bi hey bala wan li ser wî bû. Lê dinerîn. Weke ku li bendî wî hin gotinna din jî bin lê dinerîn. Di wê demê de, bêdengîyek afirî bû ku xweşbûnek dikira dilê mirov de. Dilê

mirov, di nava wê bêdengîyê de, weke li xwe dihisand. Mejiyê mirov, di wê hisandinê de, weke ku di xwe de, bideng bû û dengê xwe dikir. Zingênî, ji guhê herkesekî di hat.

Wê rewşê, wilo weke qadarekê doma. Lê piştire yê ku ew bêdengî xira kir û deng kir jî Birehimê Yaqûp bû. Wî, deng kir û gota Bîrwerê Serhedî, "te çend xweş û xweşik hanî ser ziman. Te, dilê me xweş kir. Lê ma ka te serborîya keyê Araratê bihîstîya û an jî ya Aliyê kurê Merwan ku wî bi navê bapîrê xwe dewlet ava kir? Ew jî, di demekê berî vê demê de li vir me pirr lê hisandin."

Di wê demê de, deme ku Birehim Yaqûp, wilo bahs kir û piştire ku çend gotinên din jî bi ser axiftina xwe ve kir, piştire ma sekinî û dengê wê qût bû. Lê ew zaneyê mazin ku pirr gerîya ya, êdî ku navê Aliyê kurê merwan, bihîst, êdî ku gotinên wî yê din hebin jî bi ser wê vegotina xwe ya ku heta vir vegot bikira jî, ji serê wî firrîn. Tenê, êdî navê Aliyê kurê merwan, di serê wî de, ma p şaq de. Piştire jî, êdî wî bêî ku bêje ez wastîya ma, li dora xwe meyîze û weha got, keyê min Birehimê Yaqûp, te gotin hanî ser deveveke din. Lê ez bibêjim ku hê ezê gelek tiştên ku di berdewam vê gotina xwe ya ku min heta vir hanîya li ser Kuramê xwe û jîyan min, wê heba. Lê ezê li vir, navberekê bidima wê û ezê çend gotinan li ser hanîna ya te ya li ser ziman ya Aliyê kurê Merwan bînina ser ziman û piştire, ezê çareka din vegehirim ser vê cihê ku min vegotina kuramê xwe jê birrîya û ji wir bidima berdewam kirin. Hê wê gelege tiştên ku kuramê min bijhî û yên ku wê werina serê min jî bi wî re hene. Ew jî, ku werina zanîn, wê hingî mirov, çêtir, vê serpêhatîyê baştir û qanctir fahm bikin. Piştire, ezê dawîya dawî de, serpêhatîya keyê çiyayê Sîpanê ku ya bi *Arşkarê Araratê* re ji te re bênima ser ziman. Ne wê, ez dibe qey we ew jî ne bihîstîya. Serpêhatîya Arskarê Araratî, sê şev û sê rojan di domê, lê belê hê jî bi dawqî nabê. Ew, di ser pêhatîya wî de, pirr mazin tişt hena li wî werina ser ziman ku mirov wan fahm bike. Lê ezê nahaka bahse Aliyê kurê Merwan bikin. Aliyê kurê Merwan, hê li ser taxt a. Wî, xalîfetî jî kira dest de. Ew, piştî Xaro reşîd û bahlûl re, weke xelîfene ku deme wî pirr mazin bi rohnî tê zanîn a. Deme wî, de ne, em hê tede dijîn. Ew, ser taxt a. Wî desthilatdarîya xwe pirr heta Şamê û ji wir jî buhurand. Ew, yekî ku ahlê xwûdê bû. Xwûdê jî, pirr hijê kiribû. Ji ber vê yekê, navê wî, pirr mazin êdî dihê ser ziman. Aliyê kurê Merwan, Li ber Firatê heta ku digihişt, ber diclê welatê Nebî Nuh û ji wir heta ku digihişt, Hewramenê ku heta ku digihişt hê gelek deverên din, wî serwerî û desthilatdarîya xwe lê danî û mazin kir.

De ne, divê ku mirov hinekî herê pêşîyên wî, Herê deme bapîrê alî bixwe Merwan. Merwan, yekî ku mazin bû. Serdestî û desthilatdarîya wî, bi zanebûna wî re mazin bû û mazin bû. Sînorê mazinbûnê ji xwe nasnekir. Li hemû herêmên Kurdistanê, û ku wî ji sînorê Kurdistanê jî derbas kir, desthilatdarîyek, di bin destê xwe de da ava kirin. Berî wî jî, çawa ku mirovên weke Şadadî, hemû êl, mîr û key, di bin serdestî, serwerî û desthilatdarîya xwe de kiribû yek, wî jî, ji wê îlham girt û wilo kir. Wî, keyîtiya mazin ya Kurdistanê ava kiribû. Welatê, bê sînor, lê wî, welat ku weke wê, wî dixwest ku bê sînor ba, ava kir. Piştî wî re jî, desthilatdarîya wî doma. Lê wî, bi desthilatdarîya abasîyan re meşa xwe kir. Lê piştî, wî dît ku wa ew hin bi hin li ber wî nebaş dibin, êdî wî jî, rêveberî û desthilatdarîya xwe li ser waletê xwe kir yek dest û serbixwe. De ne, hê di nava kurdan de, êşa Bawê mislimê xorasanê ku keyê wê herêmê bû û kurdekî pîr bizane û alim jî bû, kuştina wî ya bi xayîntî, ti carî ne hat ji bîr kirin. Ew, ji hemû mîr û keyê kurdan re bûbû weke fêreke mazin. Wî, xwest ku êdî li Kurdistanê, wê rêveberîya mazin ava bike, û ew, wilqasî mazin bibe. Wî xwestibû ku wê desthilatdarîya ava bike ku ji ya Abasîyan jî maztir bê. Wî, di deme xwe de, temenê wê yekbûnê avêt û pêşxist. Piştî, keyîtiya xwe denezand. Bi wê yekê re, di aslê xwe de, wî rêveberîya xwe ya mazin dene zand. Lê tememê wî têrê nekir. Ew piştî çû ber dilovanîya xwe. Divê ku êdî em bibêjin ku rehmete xwûdê lê bê, cihê wî bihûşt bê.

Piştî wî re, ku hertimî li cem wî bû, ahlekî wî yê pîr mazin û bizane bû. Badê kurê dostik hebû. Wî jî, piştî wî re, ew hizra wî hilda û di serê xwe de bicih kir û piştî mazin kir û hanî ser ziman. Piştî, wî gotina xwe pîr mazin bi dora xwe di civatê de da herê kiirn. Hemû kesek li dora xwe, wî da li hevdû. Wî, keyîtiya Merwanîyan, bi wê yekê re, li ser wî temenê ku Merwan avêtibû, avêt û pêş xist. Di demeka pîr kort de, ew êdî bûbû xwediyê hêzeke mazin ya herêmî. Li herêmê, navê wî, êdî pîr li ser dihat axiftin û bahse wî di hat kiirin. Li dora wî jî, weke bavê wî dostik, pîr zaneyên ku wî lev dabûbûn li hevdû hebûn. Bi wan zaneyan di şewirî û bi aqilane, gotina xwe digot û bîryara xwe dide. De ne, ji bo mirovên wilo mazin, gotin carekê ji dev derdikeve û nabê ducar. Ku carekê, wan çî got, êdî ew a. Ji wê û pê de, bi şûn de gav avêtin nîn a. De ne, divê ku ez bibêjim ku li Kurdistanê, ne tenê misilman hene. Êzîdî jî hene. Mezdekî û babekî jî hene. Manîvanî jî hene. Manî, ne win dizanîn ku li ser şûnpêya Zerdûstê hewramî ku bi aslê xwe jî kurdekî ji wê herêmê bû dimeşe. Ew jî, weke wî ji heman kevneşopîyê û nirxê bû.

Bawermendên wî jî, hebûn. Bi salan, *Manî*, sefer kir li dunyê, heta ber hindîstan û Çînê jî çû. Lê di dawîya dawî de, ew vegeherîya li ser ava xwe û li wir wî bêhna xwe ya dawîyê da. **Manî, zanîstekî kurd yê dema Kavosakîyan a. Manî, di nav ax û welatê kavosakîyan de hizrên xwe hanîn ziman û belav kir.** Manî, demekê jî li qasra keyê Kavosakîyan jî ma. Pêşî, di nava Zane, aqilmend û birewerdên Kavosakîyan de hat nasîn. Piştre, hizrên wî, ji wî sînore wan jî derbas kir. Di nava hemû xalkên din de hatina zanîn. Di wê demê de, Keyê Sasanî Şapûr, ew bandûr û hêza ku bi Hizrên Manî re bi bawerkirina li lê re tê kifş kir û xwest ku ew di nava Axa wî ya di bin destê wî de jî bê nasîn. Şapûrê yekem, ji wî pîrr bi bandûr bû û xwest li ser wî re jî bandûra xwe mazin bike. Lê piştî wî re ku Behremê yekem hat û wî ev yek nexwest. Piştre wî ku Manî ket nava axa wî de girt û avêtina zindanê û êşkence lê kir û piştre serê wî da jêkirin û li ser devê derîyê bajêr ve dalaqand. Sedeme vê hêrsa bi vî rengî ya behremê yekem, ew bû ku Manî, ew li ber wî jê re gotibû ku “tû tund û tûjîyê li yê li bin xwe re dike” bû. Ev gotina Manî, di nava xwe xalkê de jî hat bihîstin û bandûra wê bû. Bi wî rengî bi dijarî û tundûtûjî kûştina Manî ya ji aliyê Behremê yekem ve jî, ew bandûra wî ya ku wî êdî dixwest ku caraka din mazin li ser xalkê çêbike neda çêkirin. Bi vî rengî kuştina Manî jî, sedeme wê ew bû ku Behremê yekem, zilm dikir û Manî ew li rûyê wî xist. Behrem, di dema Zindanê de, gelekî Êşkence li Manî da kirin ku ji bo ku Manî li ber wî serî bitawêne û bawerîyê pê bêne. Behremê Yekem, çêkir û nekir, nekarî ku xwe bi Manî bide herêkirin. Piştî Manî re, gelek mirovên ku bawerîya xwe bi wî hanîbûn jî ku hatina girtin, hatina zindankirin û piştre bi lêdan û êşkenceyên mazin hatina kuştin. Ji ber ku wan jî gotinên Manî dihanîn ser ziman û di hin gotinên ku bi navê Manî wan dihanî ser ziman de jî, kirinên behremê yekem ên ne baş dihatina ser ziman. Navê Manî, hat qadaxa kirin. Yên ku navê wî bihanîya ser ziman, wê ceza bidîta. ..

Bi bawermendên Manî re, ku Mezdekî jî û babekê jî ku bi aslê xwe kurdên sersor jî bûn, piştre rastî xazabe rêveberîya ku hat ya piştî Sasanîyan ya Abasîyan hatibûn. Mezdekîyan jî û babekîyan jî, kurdna ku di wê şopa Zerdest de bûn. Mezdekî, berî Abasîyan jî, di dema sasanîyan de li ber wan rabûbûn û bi wê serî rakirinê rastî komkujiyên mazin hatibûn. Mezdekî, li şûnpêya zane û peymnêrê mazin Mezdek dinerîn û tere dimeşîn. Mezdek, zaneyekî ku bi aslê xwe kurd bû û piştî Manî re hatibû. Ez karim, wî weke Manîyê duyemin û weke Manî Zerdestê deme aqil bênima ser ziman. Mezdek, kifşkiribû ku mirov “ji rêya Zerdest

dûrketin bûya.” Wî xwestbû ku careka din wî bi bîra xalkê bixe. Li gorî demê, wê Zerdeşt çawa were têgihîştin û fahmkirin jî, ew jî, bihzrî hanî ser ziman. Hizrên ku wî hanîna ser ziman, di demeke kin de, wî di nava xalkê de dike rêber û pêşavanekî mazin. Bi wê re, Mezdekî, bi hizrên zaneyê mazin ku weke Pêxemberekî jî hatîya dîtin, wê mazin bibin û keyê demê yê Sasanî ku bi navê “Kawe” jî dihat nasîn, wî ji ser xaxt tînina xwerê. Serî rakirinên kurdên Mezdekî û piştire yên Babekî, wê ne sekinin û wê desthilardarîya Sasanîyan jî hin bi hin bandûra wê kêmbike û bêne ber ji hilê rabûnê. Mezdekî, weke ku Zerdeşt û Manî bû, wê Mezdek jî weke pêxemberekî bînina ser ziman. Bi vê re, wê êdî bandûra wî, ne tenê li ser kurdan, wê hin bi hin li ser persan û komên din ên civatî bibe. Mezdekî, weke rêveberî gelî û xalkî, wê êdî bi hizrên xwe yên ku ew têne ser ziman, wê pêşavanîyaka mazin jî bike. Dergaha Mezdek, weke sazîyaka rêberî ya bi aqil û hizir, wê derkeve li pêş. Rêberî aqilî û hişî ya. Mezdek, pîr jî nivîsand. Mezdek, weke yekî di şûnpê, xak û kevneşopîya Zerdeşt û Manî de ne kêmi wan hizrên xwe binivîsî hanî ser ziman. Zerdeşt, çawa ku bi hizrên xwe re dema aqil û felsefê li ser wê axê da dest pê kirin û Manî weke zaneyekî wê deme bîaqil û felsefe ya, Mezdek jî, weke yekî ku ew dema aqil û felsefê ji dem û dewrekê buhurandîya dem û dewreka din ya astbilind. Zerdeşt, li gorî zayînê berî zayînê di dora 611’an de dijî. Manî jî, li dora 216’an li gorî zayînê piştî zayînê dijî. Ê Mezdek jî, li gorî zayînê, piştî zayînê di 524’an de hat dînyê. Piştî Mezdek re, wê babek jî, weke yekî di piştî wan re di xat, şop û kevneşopîyan de tê ya. Ew jî, kurdek bû. Wî jî, weke Mezdek, bi hizrên xwe li dora xwe, civate xwe ava kir. Babekî, ji ber cûdahiyên xwe êdî rastî wê xazabe xalîfe hatin. Ji bo wan hat gotin ku *“bav bi keça xwe re û dê bi kurê re xwe di razihê.”* Hat gotin, ku *“deme ku yek di derîyê yekî ji wan ve buhurt û ku dî ku kûm bi devê dêrî ve dalaqandî bê, êdî fahm bikin ku yek bi jîna malê re di nav cihan de ya.”* Lê ne babekî jî û ne jî mezdekî jî, mirovna wilo bûn. Ew, xwediyê rewîst(ahlaq)ê xwe yê teybet bûn. Divê ku ez li vir bi ser gotina xwe ve bikim, ku Bawê hanîfê dînwerî jî û Bawê Tahîrê Lorî jî, kurdna ku ji wê kevneşopîyê hatibûn bûn û wan, zane û evîndarîya xwe ya ji dil û bi bawerîya xwe ya ji dil re hanîna ser ziman. ..

Li vir, hêjaye ku mirov bibêje ku Zerdeştî, yazdî, yersanî, mezdekî û babekî jî ji kokakê na. Di dema sasanîyan de, kurd, bi dergah, agirgah û parastgahên xwe re û bi kevneşopîya xwe re dijîn. Di deme Sasanîyan, ku di 226’an de xanadan û mîrgaha kurd Kavoşakan dijî. Li Kirmanşanê,

xanadana kurd ya Kerma dijî. Di wê demê de, **xanadana kurd ya Kavosakan keyê wê Kayûs**, ku *kurkey(prens)ekî* kurd bû, xwest ku hemû mîrgehên kurdan di bin keyanîya xwe de lev bide hevdû. Bi wê, êdî ew bû welat û desthilatdarîyaka mazin ya demî û herêmî. Wê levdayîna li hevdû, dike û ji sale 226´an heta ku tê sale 380 û dora wê, wê keyanîyaka kurdîstanê ku bi ti rêveberîyê û împaratorîyê ve negirêdayîya û ew bixwe weke împaratorîyekê ya, wê biafirê û bijî. Ji wan re, di demê de “keyîsî” jî hatîya gotin. Keyîsîtî, ji navê Kayûs tê afirandin. Ji ber ku wî, mazinatîyaka mazin dabûbû nişandin û pirraniya kurd û herêmên wan di bin destê xwe de lev dabûbûna li hevdû. Kayûs, hê di deme xwe de, ji herêma Berzan, heta ku digihijê herêma Hekarî û Çolemergê û ji wir jî heta ku digihijê Şehrezor û kirmanşanê di bin destê xwe de kira yek. Hingî, xanadane Kirmanşanê Kermê jî, bi levkirinekê re bihêz û mazinatîya xwe re tevî wê keyîniya kurd ya mazin dibê. Piştire, wê herêmên din ên kurdistanê ên din jî, bi wê re tevbigerihin û di demê de yekbûna xwe bi wê keyanîya kurd re çê bikin. Kayûs, qasraka xwe ya mazin çêdike. Qasraka wilo mazin çêdike ku li tu derî, mînaqên wê nebin. Herêma botanê ku di wê demê de hê navê xwe yê ji deme Gûtîyan yê Gerzûbaqarta binavbû, di wê demê de ku bi navê “gazarta û bazîbda” jî dihata binavkirin, weke parazgaha mazin ya keyanî ya demî dijî. Lê divê ku ez bibêjim, dîroka vê herêmê pirrkevn a. Ji ber Diclê heta ku digihîşt ber çiyayê mazin ê Agirî û Sîpanê, bi navê “**Gord**” ku gotina ku “kurd” ji wê afirîya, wê keyanîya kurdan ji deme têkçûna keyê Medî Astîyaq û piştire, wê keyanîya xwe ava bikin. Piştî wî şerê mazin ê ku tê de keyê Medî Astîyaq hat kuştin, wê piştire ji salên berîzayîne ên 585 û pêde, **keyanîyan kurdan ya “Gord”** were û ava bibe û bînavber heta demên piştî zayîne sadsalê 4(çar) tê û ji vê demê jî dibuhurê. Weke dendika wê keyanîyê û desthilatdarîyê rêveberî û desthilatdarîya Botanê hebû. Ew jî, bi awayekî ewla û ku hertimî dikarî xwe biparista, hebûna xwe ji demê dibuhuranda demê. Li herêmên li dora wê, car bi car di hevgerîtin û yekkirinê de ku farqîtî dibû jî, lê li wê rêveberî û desthilatdarîya li ti tiştê ne dibû. Ku kêmbûn bûba, wê dîsan ew rêveberî û desthilatdarîya botanê boketa dewrê de û kêmesî û ne başî bi buhuranda. Bi vê yekê, ez li ser botanê re, kerim bibêjim ku rêveberî û desthilatdarîya keyanîya Gord ya kurd, hertimî hebûna xwe diprazê û ji jî holê ranabê. Pergala çandî, kevneşopî û ramanî, heyîn û hebûna wê, hertimî li ser lingan ma. Ya ku cewherê, wê pêşketina bînavber, ku desthilatî dihatin û diçûn jî, lê ku dîsan heyîn û hebûna xwe bi serwerî û

serdestî di diafirand û domand jî ev bû. Ji ber vê yekê, divê ku em careka din bibêjin ku deme ku em bixwezin wê pêşketina kurdan ya ji deman buhurîya li deman fahm bike, divê ku mirov bi teybetî, çand, kevneşopî û têgihîştina wan û girêdana wan ya bi wan ve pêşî bibîne.

Divê ku ez bibêjim Kurd, çend ku desthilatdarîyên wan yên weke Kengîrîyan, Êr, Mîtanî, Hûrî, Lorî, Qassîtî, Qardoxî Gûtî, Medî, Gord û hwd tên û diçin jî, lê dişan kurd, ew serdestî û serwerîya wan ya çandî, kevneşopî û ramanî hertimî bênavber berdewam dike. Weke ku di wê demê de jî, rêveberî û desthilatdarîyên Kerme, Kavoşakan Gord û hene, piştî wan re, ya Şadadîyan, Hasan weyhîd, Daîsam, Annazîd, Kakoyîd, Hadbanî, Hazarhaspî, Şehrezor, Ardalan, Heskîf, botan û hwd, gelek desthilatdarên kurd dem bi dem tên û diçin. Lê divê ku ez bibêjim ku hê bi vî rengî ku derketina û bûna, di dem û deverên cûda de li kurdistanê, desthilatdarîyên din jî hene. Hem jî, li ser wê xata kurdan ya çand, kevneşopî û ramana wan tên û diçin. Li ser wê xata bênavber, rêveberî û desthilatdarî tên û diçin. Nirx û adet û kevneşopîyên deme Gûtîyan û Hûrîyan li wan serdest bûn. Kuştina keyê kurd Astîyag, tenê kiribû ku serwerî û serdestîya kurdan li ser rojhilatê welatê wan kêmbibe. Lê piştî ku çûna rêveberîya Medîya re, Rêveberîya “Gordîyan” lê ku vîcarê weke Medîya navenda derketina wê ne rojhilatê kurdistanê bû bakûrê kurdistanê Herême botanê bû, wê desthilatdarîyê hilde li dest û mazin bibe. Lê Gordî, ne kurdên rojhilat bûn, ew kurdên bakûrê kurdistanê bûn. Ji herêma *botanê* bigira heta herêma *Serhed* û *Badînan* û hwd, di bin sehêta wan de na. Lê wan di dema xwe de rojhilat û başûrê Kurdistanê jî kira binê destê desthilatdarîya xwe de. Bi teybetî, divê ku mirov bibêje ku Kurdîyên ku bi navê *kurmancîyan* jî dihatin nasîn, kurdistan yanî mezopotamya hemû kirina bin desthilatdarîya xwe de. Key Kayûs, wê jî wê keyanîya kurd ya mazin jî piştgirîyê bistêne. ..

Piştî Şadadî re, yê ku gotina xwe bi wan dabûbû herê kirin û ew hemû bi êl û mîrîtîyên wa di bin sihwana xwe de lev dana li hevdû, bû Merwan. Piştî Merwan jî, ew tifaqa ku wî temenê wê çêkir û avêt, xira nebû. Hem dostik û hem jî kurê wî, ew tifaq hê maztir kirin. Piştî wan re, yê ku ew kira desthilatdarîyaka mazin û tifaqaka mazin bi xwe re û bi aqilê xwe re dabû çêkirin bû bû Alîyê Merwan. Yê ku piştî wî re bi nav û dengê xwe pîr mazin derketa li pêş, Badê kurê dostik bû. Lê bavê kurê dostik, bi xaynîtîyaka weke ya ku hatî serê Bawe Mislimê Xorasanî bi bêbaxtî hat kuştin. Piştî wî re, Wê aliyê Merwan, derkeve li pêş. Ew jî, yekî ku bi aqilê mazin bû. Li Cizîra bota xwandina xwe kiribû û

qadandibû. Piştî ku ew heta ser rêveberîyê, yanî li dewsa Badê kurê dostik, êdî wî dewra xwe da destpêkirin. Wî demeke nû da dest pê kirin. Wî, ne hişt ku ne tahba Merwan û ne jî ya Bad û bavê wî dostik jî vala herê. Wî, hemû bi ancama kir û dewletek ava kir. Welatê ku ava kir jî, jê re got **“Welatê Merwanîyan.”** Piştî Merwanîyan re jî, çawa ku weke ku wê li *başûrrojawa û bakûrê kurdistanê*(herême botanê) wê Eyûbî serwerî û serdestîyan lê bi sadsalan bidomê, ku weke ku ji rojhilatê kurdistanê na, bawîyan yanî Ardêlanîyan jî, *rojhilat û başûrê kurdistanê*(herême badîna), lê bi sadsalan wê rêveberîya xwe weke Eyûbîyan bi welatî bidomên in. Ev herdû rêveberîyên kurdan jî, wê ne bin 400(çarsad) salî re wê rêveberîya wan bidomê. Wê, ji vê demê hê zêdetir jî bidomê. Lê herdû jî, şûnpêya digihişt merwanîyan û ji tuxmekî bûn, kurd bûn.

De ne, ez vê yekê ji we re bibêjim, ew kurikê ku jê re alî di hat gotin, ji jîrîya wî re ti gotin nebûn. Ew yekî bi zanebûn bû. Wî, xwandibû û aqilê xwe di serê xwe de çêkiribû û mazin kiribû. Ew, di deme xwe de, dewlet wî ava kir û ew li ser taxt rûnişt. Wî, hemû dordorên ku hebûn ên li ser van avan li dora xwe kirina yek. Ew yekî misilman bû. Lê, yekî bi mafdar bû. Wî, li mafê herkesekî meyîzend. Ji ber vê yekê, ne tenê yên ku misilman bûn, êzîdî jî, û hemû komên din ên civatê de li dora wî bûna kom. De ne, mazinên me gotine, “gotina rast, herkesekê li dora xwe dicivêne.” Bi rastî jî, wilo bû. Herkesek lê dicivî û bawerîya xwe pê hanî. Ti kesek, li ber wî ne rabû. .

Di wê demê de, ez li qasrê bûm. Min qasra wî dîtibû. Di qasra wî de, li dora wî, gelek mirovên zane û ên aqilmend ku ew bi wan û aqilê wan di şêwirî jî hebûn. Wî, aqil ji wan digrt. Ew, weke gûlaka sor ya ku di nava baxak gûl de ku xwe bi dîyarî dide li berçav bû. Lê li dora wê gûlê jî, hinek sitirî jî hebû. Wan sitirîyan jî, ez karim bi wezirên wî yên weke Şero re bêmîna ser ziman. **Şero**, li qasra Aliyê Merwan, hem wezir bû, hem aqilmend û şêwirmend bû û hem jî yekî ku biqasî aliyê Merwan key bû ku welatek bi rê ve dibir. Lê ez vê jî ji we re bibêjim, ti kesek weke Şero, ne xwediyê aqilekî mazin bû. Wî, di serê xwe de, aqilekî mazin çêkiribû. Lê dîsa pêşîyên me gotina, “aqil li ser aqil re heya”. Ev gotin jî rast bû. Çend ku Şero bi temenê ji Aliyê Merwan maztir jî bû. Aliyê Merwan, karîbû ku wî di xizmete xwe de li gorî aqilê xwe û xwesteke xwe ya dilê xwe bide bikarhanîn.

Di wê demê de, Aliyê Merwan, li qasrê li ser taxt bû. Wî, bi aqilê xwe, welatek wilo ava kir ku sînorê ne kifş bû hingî mazin bû. Ti hêz, li ber hêza wî û aqilê wî nedisekin in. Wî di demeke xwe de, aqilmendîyaka

mazin da nişandin. Xalîfetî jî, ket destê wî de. Bi wê yekê, wî rêveberîyaka desthilatdarî ya herêmî da ava kirin. De ne, win dizanîn ku mîrê bota, pîrr mazin a. Hêza wî û qûdreta wî mazin a. Mîrê bota jî, ew mirov aqilîya wî pejirend û herê kir. Bi wî re bi hev re tevgerîyan. Mîrê bota, li cem wî sekinî. De ne, deme ku di demên pêş de navê Aliyê Merwan, heta ser ziman, pêş di civatê de di hat pirsîn ku ka **“mîrê bota li cem e yan jî ne li cem a,”** ku bersiva wê herênî di hat hildan, êdî herkesekê digot ku ew desthilatdarî ji xêrê re ya. Piştî, herkesekî berê xwe dayê de. Wî, bi xwe re û bi navê xwe re yekbûnaka mazin li herêmê da ava kirin. Kurd, di deme ku rêveberîyên wan yên desthilatdarî yên Kakoyîdî û Şadadî de, bi hêrişên Serçûqîyan ên ku lê bûbûn ku êdî ji kal ketibû, ew derketibû û weke hêzeke mazin ew valahîya mazin li herêmê dagirtibû. Serçûqî, bi komên seferî, ji herêmên xwe li ser piştî hasp goç dikirin û di hatina wan herêman. Her herêmên ku diçûnê de jî, lê hêrişên mazin dikirin û li pişt xwe jî herêmeke kavilkirî dihiştin û diçûn. Li herême xorasanê, bi hêrişên wan yên ku lê bûn, herêm, bû weke herêmeke kavilkirî, lê disan, nekarîn ku xwe li wê herêmê bigir in. Piştî, êdî ku nekarîn ku xwe lê bigirin, êdî ji neçarî jê çûn. Lê piştî wê çûna wan re jî, gelek, hêrişên wan li herêmê bûbûn. Şahê wan, ê ku li herêmê ji bo ku xwe bike hêz û bigrê, navê şahîtiya şahên herêmê jî li xwe kir û bi gelek hêrişên pîrr xadar jî kirin, lê dîsa, wî xwe li herêmê nekarî ku bigrê. Piştî wî re kurê wî Sancar jî, hêrişên pîrr mazin, weke ku bavê li rêveberîya Şadadîyan kirin, kir ku li Merwanîyan û wan bike, lê çî kirin û nekirin bi serneketin. Piştî, wî bixwe dît ku wê nikaribê êdî karibê li wan bixwe bigrê, êdî wî bixwe got ku *“ev kurdistanî, çend şervanna mazin in”* û piştî ji mecbûrî hêzên bi xwe şûn ve kişandin û ji herêmê jî barkirin. Rêveberîya desthilatdarîya aliyê Merwan, rêveberîyeke pîrr xort bû. Ji aliyê hêzî ve jî, ti hêzî ne dikarî ku xwe li ber wê bigirê. Ji Şamê heta ku digihişt Libnanê li herêmên dervî kurdistanê bi serwerî desthilatdarîya xwe da avakirin û mazin kir. Li herêmê, piştî rêveberîya Sasanîyan û ya Şadadîyan re, rêveberîya Merwanîyan, ya ku hatî ya herî mazin bû. Rêveberîya Merwanîyan, wê mazinbûna xwe, di deme aliyê Merwan de dide çêkirin û mazintir dike. Di wê demê de, Aliyê Merwan, ji başûr û rojhilat, heta ku digihişt ber bakûr, hemû rêveberîyên ku hebûn, xwe bi wan dabûbû herê kirin. Bi wê yekbûna ku wî bi xwe re û navê xwe re çêkiribû, wê bixwe jî yekbûnaka mazin bi mîrê bota re çêkir û mazinbûna xwe kir li ser hemû mazinatîyan re. Bi wê mazintiyê re, li herêmê, êdî ew bi dewletî, hêzeke mazin bû. Ti hêz, li ber wî ne disekin in.

De ne, divê ku ez bibêjim, piştî ku ola haqîyê îslam hat, piştî, ne bi gelekî re şerekî mazin bûbû û tê de ku “*ahlîbeyt*” bûn, Hasan û Huseyin jî hatibûbûna pekrawan kirin. Ew şer jî, “*şerê kerbelayê*” bû. Ew şer, bi destpêkirina mezhebê Sîttîyê re weke ku duqatbûn di nava cihane Îslamê de çêkir. Qatbûn, afirand. Lê divê ku ez bibêjim, wî şerî, li kurdistanê duqatbûnek bi xwe re hanî. ..

De ne, weke navê wî bihîstîya û ez bibêjim ku rehme xwûdê lê bê, Salahadinê Eyûbî, piştî Merwanîyan re ew jî ji wê xate tê û mazin dibê. Salahadinê eyûbî, wê piştî Aliyê Merwan re, weke xalîfeyê herî mazin ê li ser rûyê dînyê jî, wê were dîtin. Dadî û adeleta wî, di cihanê de bi nav û deng bû. Weke “*siltanê Adil*” jî hatîya bi navkirin. Ew, yekî ku zanebûna wî pîrr mazin bû. Wî, li cem gelek aliyên mazin yên demê xwand û xwe mazin kir. Zaneyên weke *Alîyê Tarmaxî*, di wê demê de jîyan ku rehme xwûdê li wan bê, li şûn xwe bi dehan kîteb hiştin û çûn. Tenê, Aliyê Termaxî, heşt kitêbên mazin ên hizirî hişt û ji nava me goçî axîrete xwe kir. Salahadinê Eyûbî, ku mirov bahse wî bike, divê ku pîrr pîrr li ser dadî û adeleta ku wî di nav mirovan de da rûnandin bisekinê. Wî, weke nebîyekî jînkir û kir.

Salahadinê eyûbî, ew yekbûna ku wî hem di cîhanê olê de di nav hemû beşên wê de da çêkirin û hem jî ya ku wî li herême xwe da çêkirin û piştî bi rêveberî û desthildatdarîya Eyûbîyan piştî wî re doma, li herêmê, ser 400 salî re li desthildatdarîyê ma. Ew rêveberîya wî ya ku wî temenê wê avêt, bû temenê dadî û adeletê di nava mirovan de.

Dihat bawerkirin ku pêxember, hem hatina xewne wî jî û hem jî di jîyane wî ya jidil û nazik de derketina pêşîya wî û sileva xwe danê de. Wî, tê gotin, ku wî bi hemû nebîyan re hevdiîneka binebîtî kirîya. Salahadinê Eyûbî, wê navê wî, bi wê qancî û dadîya wî ya baş ya ji bo mirovan wê li demê bimêne. Bi wê yekê re, divê ku mirov wî bibîr bixe û ji bo wî rêz û hûrmete xwe bêne ser ziman. Wî, di nav hemû beş, kom û civatên xalkên jecûda de temenê peymanaka bi mirovatî avêt û afirand. Bi vê yekê, divê ku mirov bibêje ku wî qancî, bi vê yekê, bi têgihîştin kir û û kira jîyane hemû kesekî de. Bi vê yekê û kirinên wî yên ku ji aliyê xwûdê ve jî hatina dîtin û herêkirin û pîrozkirin jî, ew di ast û rada nebîyekî de hatîya pêşwazîkirin ji aliyê xwûdayê wî ve.

Ew mirov, ku mirov bi gotinekê jî bahse keseyetîya wî bike, divê ku mirov bi bêje ku ew keseyetîya wî, bi dadîya wê re derketa li pêş. Ti carî, li ber ti mirovî kibir nekete dilê wî de û wî xwe li ser ti kesekî re nedît. Wî, herkesek weke hevdu ji avakê û avakê dît. Bi vê yekê, ew hertimî,

nêzî mirovê li hemberê xwe bû. Bi wê yekê, ez karim bibêjim ku wî desthilatdariya ku di deme Aliyê Merwan de li herêmê xort bû û mazin bû, wî kir rêveberî û desthildatdariyaka mazin ya cihanî. Ew siltanê adil û bidad, hertimî ji wê adil û dadîya wî hat bahskirin. Bi vê yekê re, divêt ku mirov bahse wî bike. Wî, temenê pêşketina demên piştî xwe re bi başî û qancî û zanebûn avêt. Lê ma ka yên ku piştî wî re hatin, çendî û çiqasî bi aqilî ew fahmkirin û derxistina têgihiştinê. Ew, zaneyekî civatê bû. Wî bi aqilê xwe, hertimê rê şanî mirovan dide û rehberî dikir.

Wî, xwest ku mirov hertimî bi qancî tevbigirihîn. Di deme ku çû ber dilovanîya xwe jî ku rehmete xwûdê careka din li wî nebîyê bê, gota pêşî ya ku gota xwe kurê xwe yê li ber serê wî Şahîşah, ew bû ku hertimî bi qancî li dora xwe tevbigirihê. Qanciyê bike. Wî, gotiyê de "ku ew qanciyê bike û biqancî gavên xwe biaviêje, wê xwûdê hertim ya sêqat wê bidiyê de. Bi wê yekê re, wî, qancî pêşniyarî mirov kir. Ji mirovan re got, "wîn, bi qancî bi hev re bin." Bi wê re jî, ew yekî ku hertimî ku karibû ku hasabê her kirinên xwe bide bû. Di deme ku ew çû ber dilovanîya xwe gota kurê xwe û alimên din ên li ber serê wî, ku wî bi sûrê wî re biveşêrên. Wî got ku "deme ku we ez kirim tirba min de, sûrê min jî dênina ber serê min, da qana deme ku ez derketim ber xwûdê ku ez hasabê kirinên xwe bidim, ku ew jî, weke telîye min ya şahadetê ji min re şahîdiyê bike". Wî, bi vê yekê, ji mirovan jî xwest ku "hertimî, bila kirinên xwe bikin ku karibin hasabên wan bidin." De ne, wî got ku ji kê û ji çi hasabî ku mirov bi ravê, mirov wê nikaribê ku ji hasabê cem xwûdê yê ku mirov bide biravê. Wî got ku ya qancî, wê hasabê wê bi qancî bê. Lê ya xirabî, wê hasabê, ne bi qancî bê. Wî got ku mirov çiqasî li dinyê xwe ji bo hasabê kirinên xwe yêîn ne baş xwe xilas jî bike, wê li cem xwûdê, ji wan hasabên xwe nikaribê ku xwe xilas bike û wê hasabên wa bide. Bi vê yekê, rastî û têgihiştina wê, bû felsefe wî ya herdemî. Wî, hertimî, bi wê felsefe û nêzîkatîya wê gava xwe avêt. Bi vê yekê, divê ku mirov bibêje ku felsefe qanciyê, bû felsefe wî ya rastteqînî. Bi wê rastteqînîyê, wî, gava xwe avêt û jîyane xwe buhurand. Jîyane wî, ji hemû mirovên ku li rastîyê digirihîn di jîyanê de ji wan re minaq a. Ji ber vê yekê, êdî hertimî, divê ku mirov wê jîyanê wî bibîr bixe. Mirov, divê ku wê rastîya wî fahm bike û têbigihê.

Salahadînê eyûbî, bi vê yekê, divê ku mazinatîya wî û rêz û hûrmete li wî bêne ser ziman. Ew yekî ku mazin bû. Wî, rêya rast û qanc şanî mirov da. Ez vê gotinê bidubara bibêjim. Salahadînê Eyûbî, pirr giringî dide wîjdanê mirov. Li gorî wî, tişta ku ne rast bê, wê wîjdanê mirov jî herê

nekê, bi wê re jî divê ku mirov jî neke. Li gorî û têngihîştina wî, wîjdan, rastîyaka mirovatîya mirov a. Ji ber wê yekê bû, ku ew deme ku çû ber diloanîya li cem xwûdê, gotibû kurê xwe û yên bi wî re ku li ber serê wî na, ”şûrê min jî bi min re bikina tirba min de da qana bi telîya min a şahadetê re ji min re govani(şahîdî)yê bike.” Bi vê yekê, wî xwestibû ku wê peyemê jî bide mirovên li dora xwe, ti carî dernekevîne dervî wîjdanê xwe. Her tiştî di çerçova xat û sînore wîjdanê xwe de bikin. Bi wê yekê, êdî wî xwestibû ku bibêje ku tişta xirab hertimî xirab a. Ti kesek naxwezê ku tişta xirab, bi wî were kirin. Bi wê re jî, tişta xirab ya ti mirov naxwezê ku li ber wî û li hemberê wî were kirin, bila ew jî li ber ti kesî û li hemberê ti kesê nekê. Bi wê yekê, wî peyeme meşîna li ser rêya rastîyê, hertimî dabû.

Bi vê **vegotina kort** ya li ser wê demê re ez êdî karim nahaka ji we re careka din vegehirim li ser xata vegotina xwe û ji we re bahse Keyê Çiyayê Sîpanê û pê de bikim. De ne, serpêhatîya wî, li vir bidawî nabê. Hê gelek tiştên ku wê bêne ser wî û yê haft zaroyên kuramê min jî hena. Bi vê yekê re, divê ku ez wan jî bênîma ser ziman. Keyê Çiyayê Araratê. Mirovekî mazin û xwedî hêz bû. Bi têngilîyên xwe yên ku di nava xalkê de jî di hatina zanîn, sahwa wî li ser mirovan çêbû bû. Sahwaka wî ya mazin li ser mirovan çêbû bû. Bi vê yekê, divê ku ez bahsê bikim.

De ne, piştî ku ew û kuramê min bi hevdu re hatibûbûna malê û piştre, êdî demeke dirêj li wir mabûn. Piştre, keça wî ya ku weke gûlakê sipahê ku bi kurê keyê agirî re zewicî ya, ew jî hatibûbûna wir. Bi wê re, keyê Agirî bixwe jî hatibûbû wir. Ku ew hatina li wir, êdî li wir, ew jî weke demekê dimênin li hevdu. Keyê Agirî jî, pîrr bahse keyê çiyayê Sîpanê hatibû guhê wî. Li wir, wî jî, ew dîtibû. Bi rastî jî, Sahwa keyê Çiyayê Sîpanê, heta ku ti bibêje li ser mirovan di nava xalkê de hebû. Piştî ku hevdu dîtibûn, êdî ew sahwa wî ji ser wan çûbû bû. Di deme ku ew hatibû û haft kawên kuramê min jî bi wî re bû, wî hingî *kiribû çola dîyarîyan*, hingî *dîyarî* bixwe re hanî bûn. De ne, di zimanê me de, deme ku me got ku *kiribû çola dîyarîyan*, hingî, bi vê gotinê re em dixwezî bibêjin ku hingî wî zêde dîyarî bi xwe re hanî bûn. Ew gotinaka xalkê ya û di nava xalkê de pîrr jî tê bikarhanîn.

Piştî ku hatibûn û li hevdu rûniştin, êdî piştre bi hev re bidest axiftinê kiribûn. Piştî ku Sahwa wan ji ser hevdu rabû, piştre êdî gotinek ji kuramê min û yek ji wî, êdî bidest axiftina bi hevdu re kiribûn. Ji hevdu re, bahse pîrr tiştan kiribûn. Piştî ku Kuramê min, bahse rewşa xwe û herême xwe kiribû ji wî re û piştre ku bahse zaroyên wî re kiribû, piştre

keyê Çiyayê Sîpanê jî bidest axiftinê kiribû û di destpêka axiftina xwe de, axiftinaka weha ya pirr dirêj ji kuramê min û civate wî re kiribû û kiribû ku herkesekê li wir ên li dora wî berê xwe bidinê de û lê bihisênin:

-”Deka vêca nahaka vê ve ezê li we bihênim. De ne, we navê sîpanê xaletê bihîstîya. Bi wê re jî, we navê Çiyayê agirî û bi navê araratê jî em wê bi nav dikin, win nas dikin. Ewder, hemû herêmek in. Li vanderan, pirr tiştên mazin qawimî na. Hê ji deme Nebî Nuh ve li vê herêmekê, pirr tişt bûbûn. Hingî, di deme wê tûfanê de, divê ku ez bibêjim ku tûfanaka mazin rabû bû. Hemû der û dever di bin avê de mana. Nebî Nuh, hingî, di deme ku wê tûfan rabê de, xwûdê xaberê didiyê de û ew jî amedekarîya xwe ji wê re dike. Kîştêkê ji xwe re ji bo ku karibê bi wê li ser avê bimêne çêdikê. Ew kîşt, bi fermana xwûdê ji her cûyarên jîndîyan cohtek dikeviyê de ku piştî tûfanê ew tûxmê xwe bidina domandin. Bi vê yekê, êdî ku tûfan bû û piştê, wê kîşt, piştê ku av çikaha û ard zûwa bû, êdî kîştê wî li ser Çiyayê Cûdî didêne. Li wir, êdî hemû tûxmê mirov û sawalan ji kîştê derdikevin û li dûnyê li ser rûyê ardê belav dibin. Ewder, bi vê yekê, bi nav û deng a. Xwûdê, ewder, ji bûna xatirê Nebî Nuh pîroz jî kirîya. Li wir, jîyan, destpêkaka wê heya. Divê ku rêz û hûrmete hemû mirovan ji wê re hebe. Lê Çiyayê Araratê jî, xwe ji Nebî Nuh re kirîya ster. Ji ber ku wê xwe kirîya ster, êdî ew der jî, weke cûdî, mazin pîroz hatîya dîtin. Serê Araratê, li ber *arşê xwûdê*, disekinê. Di demên berê de Babîliyan xwestin ku bilindahîyaka wilo bilind ku were dahma wir û ku karibin xwe bi wê bigihênina ber *arş*, bidest xwe kirin ku ara bikin. Lê deme ku wan bidest avakirinê kir û ava jî kirin, piştê xwe di ku wa bi wê çêkirinê re xwe dikina beremberê wî, êdî wî destê xwe lêda û ew bilindahîya ku wan çêkir, xira kir. Piştî ku ew xira kir, piştê, pêlek da avê û kir ku ewder dibin avê de bimêne. Êdî bi vê yekê re, ez karim bibêjim ku demeke nû piştî wê xirakirina ku ew jî bi zêdeyîyê xwe ve di bin de man dest pê kir.

Piştê, tiştê ku xwûdê çêkir, ew tenê li ser rûyê ardê ma. Ji wê û pê de, nema. Mirovan, çendî ku rêz ji xwûdê û ji xwezaya wî ya ku wî çêkirîya re girt, wilqasî jî xwûdê da wan û ew dewlemend kirin. Lê bi şartê ku ew xwe di nav de winda nekin û xirabê ne bi hevdû nekin û li ber xwûdê jî nekin. Lê mirovan, xwe gelek caran winda kirîya û xwûdayê xwe jî ji bîr kirina. Yê ku ewqas dabûbû wan, ew jibîr kirina. Ma nexwe, win zan dikin ku tûfana deme nebî Nuh ji ber çi rabû? Ma ne ji ber wê rabûn û xirabûnê bû? Xwûdê, gotîya ”mirov, bila hertimî xwe nas bikin, ku xwe naskirin, wê êdî weke yê ku ew çêkirina wê min bibîr bikin.” Xwûdê,

hertimî, tembîh kirîya ku mirov xwe nas bike. Xwûdê, gotibû Nebî Nuh, "min aqil da ji bo xwe nas bikin û rêya xwe êdî di ber xirabîyê ve nekin." Bi vê yekê, divê ku mirov bibêje ku sedeme bûna aqil jî heya. Ew jî, ev a. Lê ez vê yekê bibêjim, piştî wî re, êdî demeke nû dest pê kiribû. Ew deme nû ya ku dest pê kirîya, heta roj û deme me tê.

Bi vê yekê û aqilê ez bibêjim ku ew dem, heta wê demê tê. Nahaka, em deme nû ya bi aqil dijîn. Em karin, mejiyê xwe bidina karkirin û aqilê xwe çêbikin.

Ji wê demê û hata vê demê, bi vê yekê, demeke ku bîaqil tê. Em di wê demê de bîaqil de dimeşin. Xwûdê, gotibû, ezê ji nas mirovan herim û hilkişîma azmana lê ezê cihê xwe vala nehêlim, ezê aqil çêbikin û bihêlim ku ew gotina min rêya wan şanî wan bide. Bi vê yekê re, êdî aqil, tê bikar hanîn. Ev, hemû peyemên wê demê û yên ku Nebî Nuh jî li pişt xwe hiştina na. Şartê ku caraka din, û êdî ti carên din jî ku tûfan newin serê mirovan, êdî qancbûna wan a. Ku Xirabîyê nekin. Ne bi hevdu û ne jî li ber xwûdê.

Bi vê yekê, êdî bahse wî di hata kirin. Min, navê *Cûdî û Ararat* pîrr bihîst. Min, hertimî xwestibû ku ew xwe bigihênina serê wan. Lê ez vê bibêjim ku min bahse Keyê Çiyayê Cûdî pîrr bihîstibû. Pîrr bahse wî hatibû kirin di civatên me de ji aliyên mirovên bi zane ve. Bi wê yekê re, min kira serê xwe de ku ez rojekê çî bikim û bikim, lê ez xwe bigihênima Çiyayê Cûdî û keyê wê bibînim. De ne, min serborîya wî ya ku ew heta Çiyayê Sipî çûbû bû jî bihîstibû. Ew jî, di serê min de ya. Ez li ser wê pîrr dihizirim. Rojekê ji rojan, dîsa bû gotin û gotin hata ser keyê Çiyayê Cûdî. De ne, li wir, çendî ku bahse keyê Cûdî dîkin, wilqasî jî bahs tê kirin ku Teyrê Sîmûrg jî li wir a. Keyîtiya wî ya hemû teyran li wir a. Ew, keyîtiya wî, tê gotin ku ji deme Tûfana nebî Nuh ve li wir heya. Piştî ku tûfan bû û jîyan li ser rûyê ardê carek din şîn bû û piştî, êdî ew jî li wir bi fermana xwûdê keyîtiya xwe ava dike û li wir a. Êdî, tê gotin ku her teyrik, carekê xwe digihênina li wir, wî dibînin û piştî carek din divegerihin û diçina cihê ku jê hatina. Deme ku bû gotin û gotin hate ser keyê Cûdî, êdî ez hizirim. Hingî, zaneyên ku bahse wir û wî kirin, gotin ku "heta nahaka kî ketiya ser rê de û çûya ku herê wir, êdî vegera wî nebûya." Ku ev gotin, min ji wan his kir, êdî min di serê xwe pîrr li ser hizir kir. Piştî, min kira serê xwe de ku bi xatûna xwe re li ser wê bişewir im. Ew, nahaka tiştina dîzanê di derbarê wê de. Piştî, bi qadarekê re, ku civate min jev belav bû, êdî ez jî hatima cem jina xwe û min jê re bahse çûna çiyayê cûdî û jê nevegêrina jê kir û pîrsî ku "ma rasta, çûyîn

heya û vegeerîn nîn a?" Ku min wilo jê wê pirsî, pêşî wê weke bêhnekê li nava çavên min nerî û pişte gota min, "rast a, ji bo mirovan wilo ya. Lê ji bo me acîyan, ne wilo ya." Piştîre bi ser gotina xwe ve kir ku "yê ku herê wir, wê rastî gelek tiştan were di rêya xwe de. Divê ku her tiştî ku derketa pêşîya wî, bi aqilê xwe derbas bike. Aqil, di wê rêyê û çûnê de, hêza mirov ya ku ew kare tenê bi wê biserbikeve ya." Jina min, wilo gota min û piştîre ma sekinî di cihê xwe de. Lê wê, hin tiştin ji wê pirsî min ya li wê hîskiribûn di xwe de û ew di xwe de li ser wê dihizirî di wê demê de di wê deme ku ew ketibû bêdengîyê de li ber min. Weke bêhnekê, wilo li ber min ma sekinî bêdeng û hizirî. Piştîre li nava çavên min nerî û gota min, "ji bo mirovekî çûna wir, pîrr zahmetîyan di xwe de dihawêne. Ma çima te pirsî? Ji ber çî ev pirs ketîya serê te de?" Di deme ku wê wilo ji min pirsî li ser pirsîna min de, êdî min jî ya di serê xwe de rastûrast hanî ser ziman. Di deme ku min hanî ser ziman û jê re bahs kir ku ketîya dilê min de ku ez bikevînew rêwîtiyê de û herime wir û wir bibînin," êdî wê li min nerî û gota min, "ku ez alî te nekim, tê nikaribê herê wir. Tu herê jî, tê ne vegeerihê. Di wê rêyê de çûyîn bûya lê vegeerîn ji bo wan nebûya. Ku yek, herê wir, divê ku di nav wê darîstana ku pîrr gurr û reş de jî herê. Li wir, di nava wê daristanê de, pîrr talûkeyên mazin ên ku derkevîna li pêşîya wê hebin." Wê ji min re wilo got û ma sekinî li bendî bersiva min. Piştîre, min ji wê re bahse Nebî Nuh kir, bahse *keyaniya teyrê Sîmûrg* a li wir kir, min bahse gelek tiştan di wê demê de ji wê re kir. Wê jî, guhê xwe da min û baş li min hisand. Piştîre, ku min axiftina xwe ya li ber wê bi dawî kir, êdî wê gota min, were ezê te amde bikim. Ezê, tiştên ku tu çûyê ku wê te ji hemû belayên ku derkevîna li pêşîya te, te ji wan xilas bikin, ezê te ji bo wan amede bikim. Piştîre, wê ez hildam û birima cem bavê xwe. Bavê wê jî, keyê nav acinîyan bû. Hikme wî li her derî di buhurî. Ti kesekî ku li ber wî û hikmê wê bisekinîyana nebû.

Ku em ji qasra xwe çûn û çûna qasra bavê wê, êdî li wir, hê li devê dêrî gota min, "li min bihêse, bavê min, yekî mazin û sereke hemû cihanê ya. Ku wî gotina baş ji bo te û wê rêwîtiyê bi hev re kir, êdî wê ti tiştî nikaribê, derkeve pêşîya te û zîrerê bide te. Ezê gotina pêşî bibêjim û ezê zimanekê hesanî bêjim, ku mêrê min wê herê rêwîtiyekê. Lê heka ku pirsî ku çî rêwîtiya, ezê bêjim ku serdena wî ya li keyê çiyayê Cûdî ya. Ti jî, tiştî ku ez bibêjim bêje herê û bi pejirêne." Min jî, got bila û piştîre bi hev re em çûn û derbasî hundur bûn û ketina hundur. Ku em ketina hundur de, êdî min dî ku wa heyhoo li dîwane bavê wê bi dehan mirov rûniştîna û serê dîwanê heya û tê xuyakirin lê dawîya wê bi kotekî

mirov wê dibîne. Piştre ku em çûna hundur, êdî em em buhurtin, em li hundur bi hev re rûniştin. Jina min jî ku li cem min, em li dîwane rûniştin. Lê ji rewşa min jî, weke ku di hata fahm kirin ku ez mirovek im. Min jî, ew di nerîna wan ya li ser min de min fahmkir. Ew hîs, di wê demê bi vê yekê û rengê pîrr xort bi min re çêbû. Li cihê ku em lê rûniştin, em rûniştî man, heta ku dîwane yên ku lê rûniştîbûn vala bû. Êdî ku ti kesek zêde têde nema, piştre, bavê jina yanî keyê Acinîyan, bakira min û wê ku em hê bêhtir bi ber wî ve herin û nêzîktîrî wî rûnihin. Piştre, me jî wilo kir û me xwe nêzîkî wî kir, ku me xwe nêzîkî wî kir, piştre, weke demekê êdî me bi hev re axiftina xwe kir. Pêşî, hinek tiştên xwarin û vexwarinê hatina ber me, me ew xwarin û vexwartin. Ku me, xwarin û vexwartin xwe jî kir, piştre me bi hev re ketina axiftinê de li ser sedeme ku em ji bo wê hatibûbûna wir. Weke ku bavê jina min, di wê demê de ew rewş hemû farqkiribin bi min û wê re, piştî ku em bi rehetî man li hevdû, êdî min pîrsî ku ew serdena wan bi çî sedeme ya. De ne, ku civatê rûniştinek bû, heya ku yê ku bi sedemekê hatî bahse sedeme xwe ya hatinê nekê, wê bahs ne hatiba kirin. Lê ku hineka kal li dora wan haban û sedemê zanîban, wî dikarî bihanîya ser ziman. Di wê demê de bavê jina min jî yê herî kal bû li ber me. Êdî wî weke ku farq kiribû bahs kir û ji me bersiv xwest. Lê çendî ku jina min gota min, ezê pêşî biu axivim jî, di wê demê de bavê wê berê xwe da min û wî ji min bersiv xwest. Piştre min jî, di serê xwe de kifşkir û kira bîryar ku weke ku jina min gotibû ezê bibêjim min di serê xwe de kifşkir û bidest gotinê kir. Jina min jî, heya wê li ser min bû. Lê ew bi bédengî di cihê xwe de rûniştî bû. Piştre min got, "keyê min, weke halûhewale sedeme hatina min ev a. Ya rastî çibû min ji wî re hanî ser ziman. Min got ku "ez dixwezim herima çiyayê Cûdî û qasra keyê Cûdî bibînim." Ku min wilo got, êdî ew ma sekinî di cihê xwe de weke qadarekê û piştre gotina min, "çiyayê Cûdî, pîroz a. Li wir, jîyane, ji destpêkê ve heya. Lê, heta ku di herê wir jî, wê li pêşîya te, gelek asteng derkevin. Divê ku tu wan bi aqilê derbas bike. Li wir, tê bi keve nava wê daristan gurr û reş de. Tê bikeve çolaka mazin ya bê mirov û kes de. Lê ku tu ketî, çolê de, teyrê ku were pêşîya te, wê karibê bi zimanê te bi axivê. Lê ez vê ji te re bibêjim, di wê çolê de, ku ti çûyî, wê gelek tişt derkevina pêşîya te ku te bitirsênin. Lê ji destpêka çolê heta ber çiyê, divê ku ti li şûn xwe ne meyîzêne û herê. Tê, ku ti ketî nava çolê de, wê gelek dengê ku bikin ku ti li şûn xwe binerê wê werina te, wê ji her tilmanên ku ti wê xilas bike û bi xwerê de herê wê gilokên êgir wê bi ser te de bixindirin. Lê divê ku ti netirsihê û ne keve bin sahwa wê de. Lê ku

çî deng ji şûn te ve hat te, li şûn ne zîvira û nemeyîzêne. Ku te li şûn ve meyîzend, wê tirs bikeve dilê te de û tê êdî ji tirs wê ziravê te biqatihê û tê jîyane xwe ji dest bide. Heta ku tu herê û bigihijê ber çiyê, wê mereqeke ku pîrr mazin di ser û dilê te de bi te re çê bibe ji bo meyîzendina li şûn ve. Lê divê ku tu, wê mereq, karibê bi buhurêne. Ku te, ew bi serkevtinî, buhurand, êdî wê piştre jî ti tiştekan nikaribê vîna te bişikêne.” Piştre, destê xwe li pişta min da û gota min, ”bila ev destê ku min li pişta te ket, hertimî pişta bi parezê û te ji belayên li pêşîya te xilas bike,” û piştre ma sekinî di cihê xwe de. Piştre jî, em, weke demekê li hevdû rûniştî man û piştre êdî em bi hev re ez û jina min ketina rex hevdû de û hatin û werina malê. Lê di serê min de di wê demê de mereqeke mazin di derbarê jina min de di serê min de çêbû bû. Wê gotibû min, ezê biaxivim û gotinê bibêjim û ti jî gotina min herê bike û bipejirêne, lê wê heta wê demê jî ti gotin nekiribû. Gelo ji ber çima? Ew bixwe jî, jinaka pîrr bi aqil bû. Wê, di nav civatan de jî gotina xwe weke ya zileman digot û bi herkesekî dide herê kirin. Ew yeka ku hem bi zane bû û hem jî, hûrmeteka mazin ji nava xalkê jî ji bo zanebûna wê jî jê re hebû. Ez bi wê mereqê û ew jî bi wê bêdengîya bi xwe re hat û heta ku heta malê. Piştre ku em hatina malê, em li qasrê hinekî li hevdû man. Piştre di wê demê de êdî min xwe negirt û jê pirsî ku ka çima gota min ezê biaxivim û lê ew neaxift û bi hêvîya min ve hişt. Piştre, ew hinekî beşîşî û gota min, ”demek kî mereqe te heta vêderê bi te re hat. Te li wir, aqilê bi kar hanî û te axiftî. Di rewşên ku derbas bibe de, bi aqilê xwe bikarhanîna vîna xwe wê serkevtinê ji min re bêne. Weke ku li wir, deme ku bavê min berê xwe da te û hingê divîya ku ti biaxifte û ti li ser wê gotina min, li ber bavê min ne ketî dudilîyê di xwe de. Ew, aliyê tê ku te aqilê bikarhanî bû. Lê aliyê te yê bi mereqî, li vir kêma ma. Li wir, wê weke ku bavê min gota te, wê gelek tiştên ku mereqê bi te re çê bikin, divê ku ti karibê xwe bigirê û li şûn xwe ne meyîzêne. Bi vê yekê, divê ku ti karibê xwe. Yê ku karibê xwe, ew yê ku wê bi serbikeve ya.” Jina min, wilo gota min û piştre ma sekinî di cihê xwe de. Piştre ez hinekî li ser wê gotina wê hizirîyam. Rast bû, wê weke ku ez ji bo ku bi serbikevim û xwe bibînim jî, di ezmûneke biçûk de weke ku derbas kiribûm. Divîya ku di rêya xwe de hê bihêstir bim û hê karibûna min ya bi min hê bêhtir hebe. Min, di wê demê de ev yek farq kir. Piştre, min gotiyê de ”hermet, te pîrr rast û di cih de got, lê ew mereq min, ne tenê ji bo mereqê bû. Bi awayekî din, ji bo te jî bû.” Min, wilo got û mama sekinî di cihê xwe de. Wê jî, ev yek farqkiribû û fahmkiribû. Ez, di wê demê de, weke demeke dirêj bi jina xwe re axiftî

mam. Min pêre axiftina xwe kir û jê jî, hinek tişt pişşîn. Wê jî, bersiva min da. Zanebûna wê jî, mazin bû. Ew jinaka ku wê Şahmaran bixwe jî dîtibû. Yeka, pîrr bi aqil bû. Ez divê ku bibêjim ku bawerîya min bi aqilê wê pîrr hebû. Piştire, ku em weke demekê wilo li hevdû rûniştî man, piştire ez û ew ji civate hevdû rabûn. Piştire ew ji cem min çû mezele xwe ku ka wê tiştina bide amede kirin. Lê ka wê çi amede bikira jî, ji min re negot. Ku ew çû, êdî ez tenê li dîwane xwe mam. Lê ew bi tenêbûna min zêde ne doma. Piştire, êdî Piştire, mirovên ku hatin û li dîwanê bûna kom û rûniştin bûn. Ku ew hatin, êdî civate me weke her carê dîsa li dar ket û me bi hev re bidest axiftina xwe ya bi hev re kir. Li civatê, gelek zaneyên mazin û mirovên kal bûn. Hemûyan jî, dem bi dem axiftin û hizra hanîn ser ziman. Wan, bahse gelek tiştan dikir. Ji deman, bahse gelek deman û zanebûna wan dikir in. Di wê demê de tiştta ku herî zêde ew li ser diaxiftin, ku berî hingî bi çend rojan min di civate xwe bahse keyê çiyayê Cûdî kiribû û piştire ku êdî her ku civate li dar diket ku bahse wê ne kiriban nebû, di wê demê de jî êdî bahse wê hatibû kirin. Bahse serborîya keyê Çiyayê Cûdî ya bi ber qasre keyê çiyayê Sipî ve dihat kirin. Piştire li ser wê di hat kirin. Di wê rêwîtiya wî de, gelek tişt hatibûbûna serê wî û ew di hemûyan de bi ser ketibû. Piştire bi selemetî gihîştibû bû male xwe. Di deme ku wan, zaneyan û mirovên kal ên ku ji aqilê xwe pîrr biêmin bûn, ku bahse vegeerîna keyê qasra Çiyayê cûdî kirin, dilê min bi wê gotina vegeerîna wî ya malê, weke ku hinekî xweş dibû. Ew gotin, ji min re xweş dihat. Piştî ku wan weke bêhnekê bi hev re axiftibûn, piştire, min mafê axiftin girt û got ku "ez nahaka bikar im, ku ezê herim û xwe bigihênima qasre keyê Çiyayê Cûdî." Ku min wilo got û çend gotinên din jî bi ser gotina xwe ve kir, piştire êdî mama sekinî û piştire heya herkesekê hatibû ser min.

Piştî ku min wilo gotibû û mabûbûma sekinî, bale herkesekê li civate min bi hey hatibû ser min. Piştire, axiftinên wan herikîn û hatina ser wê. Li ser wê, yê ku hizra xwe negot nema. Lê yekî ku pîrr pîr bû û ku dirabû ser xwe ku dikir ku bimeşîya jî, ku ne bi alikarîya kurê wî ba jî, ne dikarî ku bimeşîya ji hingî ku pîr bû, ew tenê mabû bû sekinî. Ew jî, bi tememê xwe re derketibû ser 120 salan re. Lê hê jî, li ser xwe bû. Navê wî jî, **Yusif** bû. Yekî ku pîrr kal bû. Ew mabû bû sekinî. Min, ti cara ku hizra xwe hanî bû ser ziman. Piştire wî gotinek gotibû. Gotina wî ya li ser ya min de, ji min re di serê min de weke gotinaka ewla li min dihat. Ji ber vê yekê, çendî ku min dî ku herkesekî hizra xwe hanî ser ziman jî, lê wî ne hanî ser ziman. Ew ma sekinî di cihê xwe de. Weke ku li bendî tiştina

bû. Rewşa wî wilo dihat berçav. Min, ew farq kiribû. Bale wî jî, di wê demê de bi heyînî li ser min bû. Di deme ku carekê, ez bi wî re çav bi çav hatim, hingê min dî ku avirên wî li ser min in. Lê wê di wê demê de yên ku di axiftin, hingê ne min gotin got û ne jî wî gotin got. Ew mana sekinî. Weke ku em mana sekinî li bendî gotin gotinê. Ez jî, weke ku mama li bendî gotin gotinê. Û ew jî, weke ku ma li bendî gotin gotinê.

Axir zaman, dem hinekî buhurt û gelek zane û mirovên nawser(kal) mafê gotinê girtin û gotina xwe gotin. Min bi heyînî li hemûyan hisand. Piştre, ku demeka dirêj jî têve çû, êdî piştre, weke ku herkesekê li wir ya di serê xwe de gotibû ji bilî Yusif pê de. Piştre, di dawiyê ku êdî weke ku bêdengî çêbû û êdî weke ku deng ji ti kesekî derneket, weke ku êdî avir hatibûbûna ser min ku ez êdî gotinna bibêjim, di wê demê de min mafê gotinê hilda û weha got "me hemûyan hizra xwe û ya di serê xwe de hanî ser ziman. Lê hê yekî ku ne hanîya ser ziman, di nava me de maya." Ku mirov got, êdî di cih de hin avir û bal hatina ser min û hin jî, çûna ser Yusif, Yên ku dizanîn ku Yusif hê ne axiftibû hebûn. Ji ber vê yekê, êdî bal û hey çûbûbûna ser wî. Hê ku min gotina xwe ya ya din li dût vê gotina xwe negotî, hinek mirovên zane û kal, hin gotin di ber gotina min re gotin û di gotinên xwe de ji hizra di serlê Yusif de bawerîya xwe hanî ser ziman û xwestin ku ew jî ya di serê xwe de bibêje di wê demê de. Min jî, divîya ku ew ya di serê xwe de bibêje.

Piştre, ku wilo weke ku axiftin bûn bi çend gotinên ku min kirin re, piştre hê ku wilo zêde gotin ne hatina gotin, Yusif, xwe di cihê xwe de labitand û bi wê labitandina xwe re kir ku bal û hey herina bi ser wî de. Piştre, bal û hey di cih de herikin û çûna bi ser wî de. Yusif, di wê demê de, mafê axiftinê girt û ev çend gotin ji dora xwe re û ji min re gotin:

-”De ne, keyê min, evqas mirovên li dora xwe ên ku li civate te rûniştî na, hemû jî ên ku nawserî xwe na û aqilê wan jî temem a. Divê ku bawerîya te jî bi wê hebe. Te, di destpêka gotina xwe de got ku ezê herima qasr keyê Çiyayê Cûdî. Çiyayê Cûdî, çûna li wê, di nava pîr astangîyan de dibê. Lê divê ku ez bibêjim, ku ti herê divê ku ti pêşî herê Cizîra bota û ti li wir herê ser Tirba Nebî Nuh û li wir pêşî ji wî re bergerîyekê bike û piştre bikeve ser rêya xwe ya bi ber qasra keyê Cûdî de. De ne, hata nahaka, ez nizanim, ku ji keyê min re gotina û yan jî ne gotina ez wê nizanim. Qasra keyê Çiyayê cûdî li wir xawra. Yê ku bi dilkê safî bê, di dilê wî de qancî hebe, yê ku hertimî ji rastiye gotin gotibê û hikme xwe bi rastiye kiribê, yê ku zilm û kotekî li ti kesekî ne kiribê. Yê ku destneavêtibê mal û canê ti kesekê bi nehaqî, ew wê karibim, xwe

bigihênina wir û qasra keyê çiyayê Cûdî. Ez vê bibêjim ji keyê xwe re. Ku ti ji kîjan aliyê ve herê, wê çûna çûna te hebe lê vegeşîna te nebe. Lê ez vê bibêjim, herê Cizîra bota ku li ber ava diclê tirba wî hê li wir a, here ser tirba Nebî Nuh û li wir demekê bimêne û qancîya dilê xwe bêne ser ziman. Piştê ji wir, berê xwe bide bi çiyayê Cûdî de. Lê wê ji wir ku tu ketî ser rê de, wê hin çiyakên din ên ne wilo weke çiyayê cûdî mazin in, wê derkevina pêşîya te, tê êdî ji wan bi buhurê. Piştê, êdî tê li wir herê û xwe bigihêne wir. Lê ez vê bibêjim. Li Cûdî, keyîtiya keyê çiyayê Cûdî ya di qasra wî de, bi fermana xwûdê, wê heta ku dunya hebe wê hebe, ew wê li bi rê ve çûna dunyê û ya mirovan binerê. Dunya, di deme ku piştî tûfanê êdî ku careka din ji nû ve ava bû, ji wê demê ve ew serwerîya çiyayê cûdî û ya keyê wê heya. De ne, Nebî Nuh, bixwe jî, li wir, di deme jîyane xwe jîya ya. Piştê, Nebî Nuh, wargaha xwe hanîyan ber ava diclê û li wir mayînda maya. Piştê jî, ku ew çûya cem xwûdê û hatîya jî, hemû jî li wir û ji wir bûya. Piştî ku ew çû bere dilovanîyya xwe jî ji wir ne vaqatîya. Li wir, tirba wî hatîya çêkirin û ew tede hatîya bicih kirin. Li wir, xwûdê, rêyek jê re çêkiriya ku ew hemû deman pê bibînê û karibê ku di wê de derkeve û herê cem xwûdê. .”.

Yusifê kal, ev gotin gotin û piştê ma sekinî. Piştê, hinekî danûstandin li ser gotinên wî jî di civatê de li ber min bûn. Lê ez di wê demê de di serê xwe de pîrr ketim hizran de li ser gotinên wî. Bi wê yekê, weke demekê civate me li dar me û piştê êdî civate me jev belav bû. Piştê, êdî yên ku çûn ji xwe êdî çûn û yên ku man jî êdî ji xwe ew jî man. Lê ez jî, di serê xwe de pîrr bi hizir bûm. Piştê min ferman da çend mirovan ku kara min bikin ku ezê êdî bikevima ser rê de. Min, kira serê xwe de ku rastûrast weke Yusufê kal bikim. Di deme ku ez ji malê derketim, ez bikevima rêde û herim cizîra bota. Di wê demê de Nebî Nuh, pîrr jîndî û zîndî di serê min de bû û ez li ser wî di hizirim. ..

Piştê ku demeke wilo zêde bi ser ve neçû, êdî min kare xwe kir û haspê min ê rahwal ku manaq bû, û navê wî *Xadîm* bû amede bû û ez jî lê sûwar bûm û ketime ser rê de. Ez, ketime ser rê de û êdî min hasp da bazdanê. Haspê min, bi wê bazdanê diçû, te di got ku qey lingê wê ji ardê qût bûna û weke ku bifirê diçû.

Ku ez ketima ser rê de, ez êdî sê şev û sê rojan bêt ku li ti deveran bisekinim û bêhnê bistênim, ez çûm bi haspê xwe re. Piştê, di dawîya sê rojan de, ez ghişîtima ber ava diclê ku deme ku diherikê xuraxurekê ji nava xwe dihêne û dide der, li ber wê sekinî. Li ber wê, min bêhn stand. Hinekî min xwe jî û haspê xwe jî da rehetkirinê. Demekê li wir wê avê û

herikîna wê û di nava wê şînatîya ku bêhnaka xweş weke ya nêrgizan dihanî û dide ber bêhvîla mirov, li wir min demeka dirêj xwe rehet kir. Piştîre ku ez hinekî rehet bûm, êdî piştîre ezx rabûma ser xwe û wê carê ji dêla ku ez li haspê xwe sêwar bibim, min hawsarê haspê xwe kira destê xwe de û ez meşîm li ardê. Ax û arda dora Cizîra bota Sor a. Ku şil jî dibû, êdî soratîya wê bi ber tarîtîyaka xamlî ve diçû.

Min, li ser wê axê xwest ku ew bimeşîm. Lingê mirov jî ku li ser wê axê dimeşîn, rehetîyek dikira dilê mirov de. Weke ku lingê de li hewa bin û ti pêl ardê nekê li mirov dihat. Di wê heyemê de, di deme ku ez gihiştibûbûma ber Cizîra bota, êdî ew gotinên Yusufê kal, hatibûbûma bîr û hişê min. Ez, li ser wan re hizirim. Weke demekê, wilo ez hem bi haspê xwe re bi lingan dimeşîm û hem jî dihizirim. Bi wê rewşê re, weke ku di hazn de bim, ez bi meşê re tîm û digihîjima ber ardekî çandî. Di ard de, şebeş çandî bûn. Şebeşên ku min didîtin jî, pîrr mazin bûn. Di wê demê de, dilê min çû şebeş, Lê rast ne dibû ku ez bi serê xwe herim û rajihima şebeşekê û bînim û bixwûm. Heya ku ne bidilê xwediyê wê bê. Ku ez gihiştîma ber razê şebeşa, êdî ji hinekî dûrî min ve ku di nav ard de weke ku kar dike, min zilemekê kal dît. Ku ew bi berçavên min ket, êdî bale min bi hey çû bi ser wî de. Piştîre, ez di keviya raz de, bi ber wî ve min rêya guharand û çûm. Di deme ku ez hinekî di çûm, êdî ez gihiştîma dehma wî mirovî û min silev dayê de û wî jî silav min hilda û ew di cih de bi ber min ve hat û ew birim û li binê sihwankaka ku biçûk ku ji bo xwe û rûniştinê çêkiribû, li binê wê bixwe re rûnandim. Piştîre ku em hinekî bi hev re axiftin û me hevdû bi hevdû da nasîn, piştîre, zilem, weke ku farqkiribê ku dilê min çûbûbû şebeş, êdî ew ji cihê xwe rabû ku herê û şebeşekê bêne û em bi hev re bixwûn. Di wê demê de, zilemê ku hinekî kal bû, ji dilê ku herê nava ard û şebeş bêne, berê xwe da cokeke avê ku di ber kevîya ard de di harikî. Ew cok, weke ku diharikî nava ard. Li cokê li cihê ku tavika rojê nadîyê de, zilem çû wir û ji nav ave wê derê ya cemidî şebeşek derxist û rahiştîyê de û kira destê xwe de û hanî. Wî zilemî, şebeş hanî û danî nava me hevdûyan û kira qat û me bi hev re jê xwar. Ez nizanim, ez hingî di rê de hatibûm û hinekî birçibûm, lê ew şebeş pîrr li min xweş hat. Pîrr di nava avê de cemidîbû û hundurê wê pîrr sor û şêrîn bû. Mirov ku ew dixwar, ji tahm û têja wê tîr nedibû. Zilem, bi wî re panîrê bisîrik hebû. Ew jî, hanîbû û danî nava me û me bi hev re ew jî bi wê xwar. De ne, panîr û şebeş, di bin siheka wilo de ku ku roj jî germe, bi hevdû pîrr xweş in. Nanê tanûrê ê tîrş hebû. Me, ew jî bi wê xwar. De ne, ne win dizanim ku deme ku hevîr hat hevîrtin û demekê

hat hiştin bi heveynê ku hatî xistin li nav, wê hingî ji nanê ku ji wê çêbû jê re bê gotin "nanê hevîrê tîrş." jî Lê hevîrê ku di deme ku hat hevîrtin û di cih de ew hat birin li devê tanûrê û hatkirin nan, hingî jî, ji wê nanê wê hevîrê re jî tê gotin "*nanê hevîrê şikeva*." Nanê hevîrê şikeva, ji hevîrê bêheveyn bû. Lê yê hevîrê tîrş, ji ber ku bi heveyn bû, jêre dihat gotin nanê hevîrê tîrş. Nanê hevîrê ku hinek heveyn ketî nav de û piştire ku hatî hevîrtin û hinekî hatî hiştin, dikarê heyvekê û du heyvan jî bimêne, lê wê ti tahm û têt ji wê tahm û têtja xwe winda nekê. Nanê şikeva, heveyn navkeve navde. Hevîrê nanê şikeva bêheveyn a. Lê nanê tîrş, biheveyn a. Ji ber ku heveyn di nav de ya, êdî jê re dibêjin, nanê tîrş. Hê ku nanê tîrş germe ku nû ji tanûrê derikeve ew *tehne wê* ya ji germîtîya wê bixwe jî tê, *tahm* û têtjekê dide mirov di wê demê de di deme ku ji nûka çêbû de. Li cem wî zilemê kal, *nanê tanûrê* ê tîrş hebû. Wî ew nan jî hanî û danî ber me û me bi hev re kir ku bixwûn. Lê deme ku wî nan danî ber me û me kir ku em bixwûn, êdî ku ez hinekî bi birçî ketina xwarinê de, êdî wî fahmkiribû ku êdî ez di rê de hatim û birçî me. Ji ber wê, êdî wî gotina "lawê min, ez wilo dibînim ku ti ji rêyeka dûr hatî û pîrr jî birçî yî. Deka, nexwe weke bêhne dîn jî bisekin e, ku em bi hev re ji xwe re sofreyeke xwe amede bikin û bixwûn. Piştî ku wî wilo got, êdî piştire, ji cihê xwe rabû û bi ber cihê coka avê ve çû û li wir di bin kêzîna avê ya ku av pîrr zêde tere di harikî, ji wir kêsek derxist û bi dereke li cem xwe ve dalaqand. Ku min, wilo dî, êdî ez mama sekinî. Min, pêşî mereq kir ku ka ew çiya. Lê piştire, min ji xwe re got ku hebe nebe ew *mastê kîs* a. Piştire, ez xelat derneketim. Zilem, di wê demê de du sênîk jî peydekiribûm û ji wê kîjê mast ku ji xwerê ve kevîya wê vekir, mast jê herikî li sênîkan. Piştire wî mast, hanî û danî cem me ku em bixwûn. Piştî ku wî hanî û danê ber me, êdî wî bixwe ji min re got ku "ev mastê kîs a, di deme ku tê çêkirin de, em wê dikima kîjan da û dikina nava avê de ku biçemidê. Lê di nav avê de ne tenê di cemidê, her weha qayma xwe jî xwe digirê. Nahaka, hem qayma xwe girtîya û hem cemidîya. Di vê germehîyê de, wê dilê me hînik bike." Wî, wilo got û piştire mew sekinî. Piştire, gota min "dê êdî kerem ke, dest pê bike, em bi hev re bixwûn." Wî, ku wilo got û ez dewetî xwarinê kirim, êdî me bi hev re bidest xwarinê kir. ...

Zilem bixwe, yekî ku kal bû. Lê biqasî ciwanekî bi tevger û *hajêhatî* bû. Ew hajêhatîbûna wî, di wê demê de di deme ku min lê dinerî de, ji ber çavên min ne diravê. Lê ew ne tenê bi wê hajêhatîtîya xwe re hat berçavên min, her weha ku min li rûdêna wî dinerî, ew zilem weke yekî ku zane û bîaqil jî bû. Ew, hebe nebe, yekî ku yan zarok li cem xwe

didane xwandin û yan jî wî bi wî rengî karna perwerdetîyê dikirim. Di wê demê de ev hizir kete serê min de. Yekî ku bi rêdêna xwe re ku bawerî dide mirov ku mirov jê bi bawer bike bû. Di wê demê de, bawerîya min li wî çêbû bû. Xwûna wî jî, li min şêrîn hat. Gelo, botî hemû wilo xwûn şêrîn bûn? Di wê demê de, min di serê xwe de ev pirs jî xwe. Ji ber ku di wê demê de ew zilem li min şêrîn hatibû û xwûna tavîzî bû li wî. Min, ew di tevgerî û gavavêtinên xwe de dide li der. Li min di gotinên xwe de ne dide li der. De ne, mirovekî li cem wastê wî dayîn, li cem botîyan weke ku yek wan bike fihêtîyê bû. Ew, mirovna bi rêz û hûrmet bûn û ji xwe bifihêt bûn. Ev herdû xoslet jî ji zanebûnê dihat. Demek kî, ew mirovna zane û pîrr bi aqil in. Min, her demê de di civate xwe de di derbarê Cizîra bota û Cizîrîyan û an jî bi navê wan yê din botîyan de, pîrr bihîstibû. Ew, pîrr bahse wan di civate min de bûbû. Hingî, wilo bahse wan ji min re hatibû kirin(kirtin), weke ku min ew ji ber vê dîtîbûn û nas jî dikirin. Bi wê yekê, ez di serê xwe de bi wan binas bûn. Lê ma ka ew bi min nas bûn? Ez, nûka dihatima wir. Piştî, wê zilemê kal, hinek tiştên din jî ji cem xwe peyde kirin û danîn ber me ku em bixwûn. Piştî me jî bi afîyet xwar û têr xwar. Piştî ku me xwar, êdî hinekî di nav wê şînatîyê de di bin wê sihê de em hinekî li hevdû rûniştin û em bi hev re axiftin. Lê pêşî wî navê xwe ji min re gotibû û hanîbû ser ziman û gotibû ku "navê min **Kelzan** a." Min jî, piştî, êdî jê re digot "kalê kelzan". Bi rastî jî, ew yekî ku ji dil û kelegermî bû. Pir jî, bi wê kelegermîya wî, *temê* min jî çêbû bû ser wî. Piştî ku min ew nas kir û piştî ku em hinekî li hevdû man û me bi hev re xwarin jî xwar, piştî, êdî weke ku ew sadsal bû ku em bi hev re bûn, li min hatibû di min de. Wilo, li wî, binasî bûm. Ku em li hevdû rûniştin û me bi hev re bidest axiftinê kir, êdî piştî, min sedeme hatina xwe ji serî heya binê jê re hanî ser ziman. Min, jê re bahse hatina xwe ya li wir kir. Min bahse xwestina xwe ya çûna li çiyayê cûdî li cem keyê çiyayê cûdî kir. Di deme ku ez ji wî re diaxiftim de, wî jî, ji serî heya binî li min di hisand. Her gotina min, wî weke ku di serê xwe de naqş dikir û digirt. Wilo, em bi haxiftinê, heta demeka dereng, li hevdû man û me bi hev re axiftin kir. Ew zilem yanî kalê Kelzan, weke yekî key û mîr tevdişîya. Ku mirov lê dinerî, mirov ew jê fahm dikir. Pîrr bi torînî û hêdîka gava xwe diavêt û gotina xwe digot. Lê her gava xwe ku divaêt jî di cih de diavêt û her gotina xwe ya ku di got jî di cih de digot. Wî, dizanî ku wî çawa gava xwe biavêje û çawa gotina xwe di cih de û di deme wê de bibêje. De ne, hertimî, pêşiyên me, weke şîretekê li me kirina ku bi gotinê bê û bi axiftinê, *hertimî bibina kevirê di cihê xwe de*.

Ji ber vê yekê ev gotina wan, heta deme me hatîya. ”*Kevirê giran, di cihê xwe de girana û baş a.*” Wate vê gotinê çi ya? Ne ez dizanim ku wîn dizanin. Lê ezê hema gotinek jî bê, li ser wê ji we re bibêjim. Kevirê giran, di cihê xwe de giran û baş a, ev gotin, di deme ku tê gotin de, wate wê ew a ku mirov vala neaxivê û gotina xwe neke. Gava xwe, beredeyî neavêjê. Gotina ku mirov got, bila di cihê wê de bê. Yanî, di cihê ku mirov gotinekê li ser tiştê divê ku bibêje, mirov wê li ser wê bibêje. Mirov, wê gotinê nebe li ser dereke din û tişta din û ji wan neyêne ser ziman. Bi vê yekê, armanca ku bi vê gotinê re jî ser ziman, ew a ku her gotina ku mirov got, da qana bikeve serê yên ku lê hisandin de. Bi vê yekê, êdî da qana vala neçê ew gotina me.

De ne, weke ku ezê bibêjim û win jî dizanîn, gotina ku ji devê mirov derket, hinekî bi xwe re keseyetîya mirov dide li rû. Mirov, ew gotin çawa got û bi çi rengê got, hinekî ew ji bilî wê wate xwe ya di xwe de, keseyetîya mirov jî bi xwe re dide berçav. Ji ber vê yekê jî, divê ku mirov bi teybetî li ser gotina xwe ya ku mirov wê êdî wê bibêje bi hizirê û di derbarê wê de bi têgihîştin bê û wê bêne ser ziman.

Pêşiyên me, de ne, pîr li ser gotina kevîrê giran sekinî na. Ew pîr jî, hanîna ser ziman. Hertimî û deme ew hanîna ser ziman. Sedeme wê jî ew a ku da qana mirov êdî di keseyetîya xwe de bicidîyet bê û bi zanebûn gavên xwe bi avêje. Gavavêtinên mirov, hinekî jî, mêzînên zanebûna mirov in û zanebûna mirov li berçavan diwezîne nîn. Ew pêşiyên me, di vê farqê de na. Ji ber vê yekê, wan ev gotina xwe bi vê zanebûnê û bi teybetî gotina û li ser sekinî na. Wan, giringî dane xweşik û rast û di cih de axiftinê. Wan, rast dîtîya ku mirov pêşî bi hizirê û piştre gotina xwe bibêje. Wan, hemû kirinên mirov, weke mêzîn û gîranîya keseyetîya mirov dîtina û wilo hanîna ser ziman. Bi vê yekê, divê ku ez bibêjim ku di civatên xwe de, pîr bahse keseyetîyê kirina û li ser sekinî na. De ne, win hemû jî, dizanîn ku di deme ku mirov di civatê de axift û ku ew axiftina mirov ya pêşî ya di civatê de bê, wê mazin û kalên li civatê, wê hingê li mirovê ku axift pîr bi hey û heyîdar bin. *Wê lê binerin ku ka ew çendî gotina xwe di cih de karê bikar bêne. Çendî karê bi zanebûna gotina xwe bêne ser ziman. Û çendî di farq û zanîna wê gotina xwe ya ku hanî ser ziman de ya.* Ev hersê rêgez, ên sereke na di civatan de. Ev hersê xal, weke xalna sereke ên ku di civatên me de li berçav têne girtin. Mirovekî me yê ku li civatê rûniştibê û di wan xalan ne buhurtibê nîn a. Di wê deme ku ez li wî zilemê kal yanî li kalê Kelzan rûniştî bûm, di deme ku ez diaxiftim, wî bi vê yekê, li gotinên dinerî û dihisand. Di wê

demê de, ez di wê farqê de bûm. Çendî ku min farq kir jî, min ne hişt ku ew farq bike ku ez di farqê de me. Ez, di xwezaya xwe de mam û min di wê xwezayê de gotina xwe ya ku got digot. De ne, dibêjin ku gotin rengê keseyetîya mirov a. Ev çendî rast a. Piştî ku ez demeka dirêj bi zilêm re axiftim, piştê min farq kir ku ew jî çî yekî bizanebûn û bîaqil a. Lê ew, ne ji wan mirovê ku pêşî diaxivê û di cih xwe de wê zanebûna xwe dide berçav. Divê ku mirov, pêşî, bi wî re bikeve axiftin û danûstandinê de, heta ku mirov wî fahm bike û nas bike. Min, piştê, ez yek bi wî re farq kir. Êdî, li ser wê farqkirina di serê xwe de, ez ghiştim wê zanebûnê ku ev mirov, ne yekî ku nezan û kêzkan a. Ew, yekî bizane û têzkan a. Di deme ku em bi hev re diaxiftin de, wî çî pirs ji min kir, min bersiva pirsên wî di cih de û bi zanebûnaka maqûl dan. Min, ti pirsên wî, bêbersiv nehişt in.

Bi wê yekê, heta ku dem li me bu hinekî dereng, êdî em li hevdû rûniştî man. Piştê ku dem, êdî hinekî weke ku bû dereng, êdî min ji xwe re got ku hê bi tememî û zêde nebûye dereng, ez bikevima rêya xwe de û herim. Bi vê yekê, êdî min xwe ji cihê xwe labitand û kare rabûna xwe kir. Deme ku min kare rabûna xwe kir, wî dît û fahm kir ku ez kare rabûna xwe dikir. Piştê ji min pirsî ku ka ezê çî bikim. Min jî, jê re got ku ez "ez ji rêyaka dûr û hatim û êzê herima Cizîra bota û divê ku ez herime hundurê bajêr û li wir hem çareyekê ji serê xwe bibînim û hem jî cihekî xwe yê ku ez lê bimênim, bibînim. Ku min wilo got, min dî ku wî zilemê kal hinekî rûyê xwe qirmîçand. Weke ku ji wê gotina min, hinekî aciz bû. Min ew yek, di wê demê de, farq kir. De ne, nava me de, ku tu li cem yekî bê û bahse çûna xwe ya dereke bike û ku ew jî ji wir bê û ti bêje, ezê cihekî ku lê bimênim bibînim, hingî, weke ku tu rûmete wî bişikêne ya. Ji me re, ev yek pîrr giran a. Bi wê yekê re, hingî, ev yek di cih de hat bîr û hişê min û êdî weke ku ez nizanîm ezê çî bikim ji fihêtîya li min hat. Piştê, wî zilemê kal, ev yek mbi min re fahm kir û êdî weke ku li min hat afûyê. Lê ez bibêjim ku wê gotina min, hem êşek kiribû dilê wî de û hem jî, weke ku rûmete wî şikandibû. Piştê wî, weke ku ez fahm kir û ku bixwezê ku min ji wê rewşa ku min di wê demê de xwe xistiyê de derxe mafê axiftinê girt û weha ji min re got; "mêhvan mêhvanê xwûdê na. ` Li vir, her dera ku herinê de, wê derî ji wan re vekirî bê. Wê, herkesek, mêhvanperwerîya xwe bidina nîşandin. Vêca, nahaka tu ji dûr hatî, ez te ne bardim, tu êdî mêhvanê min î. Emê bi hev re herine malê û li hevdû rûnihin, nanê(xwarin) xwe bexwûn û piştê ka derde çî ya û ti ji ber çî ji cihê hatî û di vanderan ve derketî, emê jî ji te hisbikin û ji wê re çareya

rast bibînin. Êdî, piştî nahaka û pê de, nabê ku ez alî te nekim.” Zilêm, wilo got û ma sekinî. De ne, mêhvanperwerîya Cizîrîyan û bi teybetî, wê herêmê bigiştî pîrr bi nav û deng a. Mêhvanperwerîya xwe, ji mirovatîya xwe dihasibênin û di deme ku mêhvanekî wan hat, êdî heta ku ji destê wan tê, mêhvan perwerîya xwe bidilê xwe li ber wî û an jî wê didina nîşandin.

Piştî, êdî ne bi gelekî re, ji xwe êdî wî zilemê kal bixwe jî kare xwe ne kir û dest jê berda û piştî wî kare xwe kir û em bi hev re ketina ser rê de û hatina bi ber bajê de. Em, weke qadarekê meşîyan, em ku hatina ber cizîra bota, Êdî pêşî, ew kehehe wê ya bi nav û deng ku di deme Gûtîyan de hatibû çêkirin, ji dûr ve bi ber çavên min ket. Lê em ne ghiştina ber wê. Em hinekî ji wê wirde ji wê hinekî dûr di rêya xwe de meşîn û jê buhurîn. Lê ji dûr ve jî, pîrr xweşik, di hat berçav. Bi naqş bû û naqşên wê jî, ji dûr ve xamleka belek di hatina berçav. Lê gelo ji nêzî ve ew çawa bû û çiqasî jî xweşik û sipahî bû, ew jî xwûdê dizanî.

Em ku hinekî din meşîn, em hatina maleka ku ne zêde dûrî çemê diclê bû. Li wir, ku hatinê de, êdî min dî ku wa ew mal, xwediyê hewşeka mazin a. De ne, min hiskiribû û bihîstibû ku hewşên cizîrîyan pîrr mazin, lê wê naqlê êdî min biçavê serê xwe dîtibû û ez ji wê mazinatiya wê mabûbûm şaş û mat. Li ber hêtê hewşê aliyê ku diket ber aliyê çem ve jî, *teyereyek* ku têde *mişar* bi mşar tişt û fêkî hatibû çandin hebûn. Her *mişarek*, pîrr dirêj û fireh bû. Mişare bacana,, mişare îsota. Mijare tivra, mişare pîvaza û hwd, gelek mişar hebûn. Ku çî ji mitbaxa malê divîya, hema têde hatibû çandin. Ji xwe, ji aliyê malê yê ku lê xwarin dihat çêkirin ku weke mitbaxa cihê çêkirina xwarinê jî bû, deriyekî wê li wir li ber teyere bixwe jî divebû. Yanî, ku di deme çêkirina xwarinê de ku tiştêk pêdivîya malîyan pê bûba, wê di cih de derketiban devê dêrî û hildan û hanîban li hundir. Bi vê yekê, hemû tişt li gor ku li ber destê xwe ku wê çawa jîyane wan ji wan re hesantir û xweştir bike çêkiribûn. Bi wê yekê, deme min lê meyîzend, bale min bi teybetî çû ser malê. Di deme ku em hatina tahma teyere fêkî, em weke bêhnekê ku ne zêde dirêj, mana sekinî û piştî êdî bi hev re em buhurtina li hundur. Wellehî, ez ji we re ku vêca, nahaka bahse xweşikatiya hundur bikim, ezê sê şev û sê roja xilas nekim. Hinegî xweşik bû. Hundurekî wilo xweşik û sipahî ku hatî rayîxistin, derket min, ku êdî tenê hema min lê meyîzend. Hemû hêt bi xalîçeyên naqşkirî re hatibû xamilandin. De ne, deme ku cizirî, mêhvanekî wan çû, wê ti carî wî li ardê ne didna rûnandin. Wê doşekêkê stûr û sipahî û ku di malê de jî ji bo rojên cejnî û an jî yên bi vî rengî ku

dihatina bikarhanîn, wê derxin û dênin û mêhvanê xwe li ser rûnênin. Di wê deme ku ez ketime hundur de, min dît ku ez di cih de doşekêk pirr stûr û xweşik ku ji hirîyê hatîya çêkirin hatîya danîn ji bo min. Zilêm, ku em ketina hundur de, êdî wî ez buhurî rûniştina li ser kirim. Li ser doşekê jî, hin balgihna stûr ku bi heman awayê ji hirîyê hatina çêkirin û rûberê li ser wan jî ku hemû jî kevîyên wan naqşkirî bûn. Danîbûn ser doşekê ku ez deme ku rûniştin piştî xwe bidima wan û xwe rehet bikim. Piştî ku ez reniştim û min li rehet xwe meyîzend, piştî zilemê kal yan kelzanê kal jî hat û li cem min rûnişt, da qana ez bi tenê nemênim. De ne, di çanda mêhvantîyê de, ev jî, weke adet û kevneşopîya giring bû. Ew rûniştina li cem mêhvan, bi wê di hata fahmkirin ku ka malîvan yanî xwediyê malê çendî ji mêhvanê xwe û hatina wî dilxweş û an jî ne dilxweş a. Ji wê yekê, ev dihat fahm kirin. Di wê demê de, zilemê kal, ez bi tenê ne hiştim. Lê li malê jî, çûn û hatin hebûn. Dem hatibû berêvarî, êdî wê sawal bihata malê û wê dohtina wan bihata kirin. Yên ku ew bidohtan jî, bi teybetî jinên hinekî nawserî xwe ku di nava salan de çûbû bûn. Ew yên ku xwedî zanebûn bûn di wî warî de.

Piştî ku ez û zilemê kal hinekî li hevdû rûniştin, êdî piştî ne bi gelekî re sê ciwanên ku her yekê *simbêl qaytan* jî bûn, wa dana devê dêrî û hatin û buhurîna li hundur. Ku me ew dît, êdî weke ku ji adet û kevneşopîyê bû, li ber yên ku nû hatin, em yên ku li hundur rûniştîbûn, em rabûna xwe li ber wan û me destê wan girt û bi hev re êdî em pevra rûniştin. Piştî ku em rûniştin, êdî wan jî xwe da nasîn. Ew hersê ciwan jî zaroyên zilemê kal bûn. Ew jî, ji cil û bergên li ser wan ji wan dihat fahm kirin ku ew ciwanna ji xwe bitifre bûn. Hineka ji malna mazin bûn. Ji rewşa wan wilo di hata fahm kirin. Ku min ew wilo dît, êdî bale min çû bi ser wan de. Cilê li ser wan jî, yên zaroyên torînên kawayî bûn. Yanî, ku mirov li cil û bergên wan dinerî, mirov bi rehetî fahm dikir ku ew ne zaroyna hin mirovên ji rêzê bûn. Ev yek, pirr baş û qanc di hat fahm kirin.

Piştî, em li hevdû rûniştin û me bi hev re bidest axiftinê kir. Wan hinekî ji xwe û ji jîyane xwe bahs kir. Piştî hinekî ji dorê yanî ji wê herême ji botanê bahskirin û axiftin. Ji axiftinên wan jî dihat fahm kirin ku ew xwediyê perwerdeyeke pirr baş ya ku hilda jî bûn. Ev jî, di wê demê de di deme ku mirov li wan dihisand, mirov ew fahm kir. Di wê demê de, di deme ku wan bahse dora herême xwe kir, êdî ez jî jê kêma nemam û min jî bahse dora herême xwe cihê ku jê hatima kir. Min, bahse mirovên wê herêmê kir. Wan jî, bahse mirovên herême xwe kir. Di deme ku diaxiftin jî, bi dengê nazîk û aqilane diaxiftin. Dengê wan û ew

rewşa wan ya li berçavên min bû di wê demê de, pîrr bale min kişandibû. Piştî ku em weke demekê li hevdû man û me bi hev re axiftina xwe jî hinekî bi civatî kir, piştî, ne bi gelekî re, êdî deme ku xwarin amede bûbû hatibû. Ku xwarin amede bû, piştî, bi jinên ku xwarin amede kirina re, ji wan civanan yê herî biçûk ku weke ku biçûkê birayên xwe bû, di cih de ji cihê xwe rabû, û sofraya ku hata barkirin li hundurê ji me re, wî girt ji dest û li ber me danî û rast kir. De ne, berî ku ez bahse sofraya xwarinê bikim, ez li vir, divê ku gotinekê li ser biçûkatîya birayan bênîma ser ziman. Li gorî civate me, hertimî yê mazin ji yê biçûktirî xwe ji wan rêz û hûrmete digirê. Ev yek, weke xal û kevnêşopîyaka me ya civatî ku ti carî li ser nayê nîqaşkirina jî. Di wê demê de jî, ew yê biçûk bû û rabûbû û li ber me bidest kirina sûxratîya malê ya ji me re kiribû. Li gorî adet û kevnêşopî jî, ku yekî ku ji wî maztir rabûba û li ber me sûxratî kiriba û ku ew li wir rûniştî, wê weme bêrêzî û bêhûrmetîyekê jî bihata dîtin. Ji ber vê yekê, divê ku ez bibêjim ku yê biçûk ew bû û ew rabû ser xwe. De ne, carna ji bo biçûkê bira dihat gotin ku yê biçûkê bira gotiyê "xwezî, ez ne biçûkê bira bama, bila ez ew cewrikê sayê ber derîyê malê bama." Ji ber ku hemû kar diketa ser milê wî de, ev gotin dihat gotin. Lê ev gotin, di nava xalkê de, hê bi gelek gotinên din jî di hata gotin. Ji ber ku biçûkatî, weke êzîyetekê jî êdî dihat dîtin, êdî ev gotin dihat gotin. Ku kurê keyê mazin jî ba, ku biçûk ba, wê sûxratîyaka ku ji biçûkatîya wî dihat û diketa ser milê wî de wê heba. Ku yê biçûk ba, ku yên ji jê maztir kê jê tiştê xwestiba ku ewbike û yan jî ku xwestiba, wê wî ew tişt û an jî kirina ku jê hat xwestin di wê deme xwestinê de negotiba na û red ne kiriba. Redkirin, weke ne ji rêzîyekê dihat dîtin.

Vêca, em li kuderê mabûn, ciwanê me yê herî biçûk rabû û sûxratîya me kir û sofraya me li ber me rayîxist. Piştî ku sofraya rast û êdî ku tiştêkî ku ew bike nemaba, wê ew jî êdî bi wan re li ser sofrê rûniştiba û bi wan re xwarin jî bixwara. Ji xwe, piştî ku wî sofraya amede kir û êdî ku bi tememî sofraya amede bû, êdî piştî ku zilemê kal yanî bavê wan ciwanan ez buhurî ser sofrê kirim û ez û ew pêşî rûniştin li ser sofrê, êdî piştî ciwanên wî jî, li dora sofrê bi me re rûniştin û me bi hev re bidest xwarina xwe kir. ..

Di wê sofrê de, xwarinê di malê de ya herî xweş çibû, ew hebû. Di cih de, berxikek hatibû ser jê kirin û hatibû çêkiirn li ser savarê û li ber du û an jî sê cûrayên tîrşikan jî hebûn, û nanê sêlê û yê tanûrê ê tîrş jî ku pêre hebû, hanîbûn ber me. Lê xwarin, wilo xweş hatibû çêkirin, êdî çiqasî min dixwar, êdî ez ji têj û tahma wê têr nedibûm, hingî û teze hatibû

çêkirin. Ez jî, ji rêyaka dûr hatibûm û ew çend roj bûn ku ez di rê de mabûm. Di rê de, li deverna din jî bûbûm mêhvan. Lê ew mêhvanîya min a li wir, ti carî ji bîr nakim.

Piştî ku me xwarina xwe xwar, piştre, êdî şîranîyên ku em vexwûn hatina ber me. Me ew jî vexwartin. Piştre êdî me xwe ji ser sofrê da bu şûn de û sofraya weke ku çawa li ber mne hatibû danîn û rastkirin, bi heman rengî jî ji aliyê ciwan ve hatibû lihevdûkirin. Piştî ku sofraya hatibû lihevdûkirin, piştre êdî me xwe bi şûnda dayê de me bi hev re ketina nava axiftinê de. Piştî ku me xwarina xwe xwar êdî ne bi gelekî re, gelek mirovên ku hatin û li civate me rûniştin û me bi hev re ji hevdû re axiftin kir bûn. Di demeka kin de mezele ku malê ya ku em têde bûn ya mazin ku weke dîwane rûniştinê jî dihat bikarhanîn, ew tiştî mirovên ku hatin bûn. Hemû, mirovên ku hatin jî, hemû jî, ên ku nawserî xwe bûn. Yanî, mirovên ku hinekî di nava salan de çûbûbûn, ên pîr û kal bûn. Piştî ku ew jî hatin, êdî piştre, ew jî ku di nav de êdî me bi hev re bidest axiftinê ya bi hevdû re kir. De ne, win dizanin ku di civatan de, hemû tişt tê axiftin. Tiştêk nayê veşartin. Ji hemû herêm û zane û bûyarên ku di nava xalkê de diqawimîn, di civatan de tên ser ziman. Di wê demê de, deme ku civate me dest pê kir, êdî çend mirovan ku weke ku gotinek ji te û gotin ji yê din û yek jî ji min, bi wî rengî hinekî axiftin di nava me de bû. Lê wê axiftina di nava me de ya kin, ku li ser gotinan re diçû, zêde ne doma. Piştre, di civatê de, du mirovên ku dengê wan pîr xweş bû, derketina li pêş û bi dengbêjî bidest gotinê û stirandinê kirin. Ku ew derketina li pêş, êdî herkesekê li wir, li wan şaq ma. Gotin ji ti kesekê derneket di wê demê de, Mafê gotinê tenê ji wan re hat hiştin. Wan jî, êdî bidest gotin û stirandinê kir ji civatê re di nava civatê de. Bi gotinî û zargotinî, bidest stirandin û gotinê bi hev re kirin. De ne, vegotinên civatî ên weke ên *Rûstemê Zal*, *Şahmaran* û hwd, ên di civatan de pîr li ser wan dihata vegotin bûn. Pîr jî, di hatina ser ziman bûn. Yekî ku di nava civatê de, ew ne dizanîn, weke ku nebûn. Serborîya Rûstem û ya bavê wî Zal, ku di hat ser ziman, hinekî jî dilê mirov diêşand. **Serborîya Şahmaran**, serborîyaka ku heft şev û heft rojan ku dihata vegotin lê bidawî nedibû bû.

Di wê demê de, wan mirovên dengxweş, demeke dirêj bi wî dengê xwe yê xweş bi me dana buhurand in. Wan, bi dengê xwe gih em dilxamgîn dikirin û gih jî em dilken dikirin. Bi dengê xwe yê xweş re, pîr xweş xweşik jî dizanîn ku lev bênin. Ew mirovên dengbêj, ku destûra we hebe, ez divê ku çend gotinan li ser wan jî di vir de bibêjim. Ji ber ku

ew jî, vê yekê ji bo xwe bimaft dikin. De ne, her mirovê dengxweş ku dicvatan de dayîmî dibêje û xweş dike, ew xwediyê xêv û bîraka pîrr xort ya jiber in. Dikarin, pîrr xort û dirêj jiber bikin. Ew, tiştê ku wan carekê di civatê bihîst, êdî wan ji bîr nedikir. Piştê, êdî car bi car diavêtina li ser jî. Qanciye mirov û xirabîye mirov jî, di devê wan mirov de dihatina ser ziman. Bi neqanciye me re, heta tu bibêje henekê xwe dikin. Lê qanciye mirov ên ku *jidil* hatina kirin jî, heta ku tu bibêje dihatina mazinkirin di devê wan de. Bi vê yekê, divê ku ez bibêjim, ji ber ku hemû tişt di civatan de dihat ser ziman û ew jî dayimî li civatan rûniştibûn û dihisandin û digotin bi dengê xwe yê xweş, êdî ti tiştêk ji wan xilas nedibû. Hemû tişt û kirin dihatina guhê wan û wan jî his dikir û ku his dikirin, êdî ku ew çûna civataka din jî, êdî wan jî, ew bi gotinî û zargotinî ku biavêtan li ser, wê bihanîyan li ser ziman ji civatên din ên ku ew diçûna li nav.

Di wê heyemê de, piştî ku demeka dirêj wan dengbêjên dengxweş, ku em bi dengê xwe re ji xwe birin û piştê, êdî ne bi gelekî re em di nava civate xwe de buhurîna axiftinan di nava xwe de. Di axiftinan de, di destpêkê de, ku kî axift, bahse Cizîrî û **Nebî Nuh** û nebîtî û mazinatiya wî kir. Ma qey çêdibû ku yekî ku li cizira bota li civatê bê û di civatê de axiftin werina kirin û lê bahse wî nixê civatî ê pîroz newê kirin. Ew ti carî çênedibû. Axiftin ku bûn û zêdebûn, êdî ji destpêka nebî Nuh, heta ku dihat û ghişt **Birehim Xefîl** û hwd, ji hemûyan û ji deme wan bahs hata kirin. De ne, ev ev nebîye ku me bahse wan kir û navê wan hilda, ku xwûdê me ji wan dûr nekê, ew ji wê herêmê bûn. Ji ber vê yekê, pîrr jî bahse wan dihat kirin. Heta wê demê jî, kîj zane û alim hatibû û çûbû, ku li şûn xwe nivîsek û an jî pirtûkek hiştibû, tede ne biderfet bû ku bahse wan ne kiriban. Êdî, ku ew jî dayimî di hatina xwandin, êdî bi tememî di derbarê wan deman û wan de, zanebûna wan dibû û hertimî, ew nebî û deme wan di aqil û bîran de jîndî û zîndî dima.

De ne, divê ku ez bibêjim ku piştî ku roja din ez ji malê derketim bi zilemê kal re û li Cizîrê gerîyam û çûma qasra mazin bixwe jî, min dî ku wa pirtûkxaneyên mazin bi hezaran û bi deh hezaran pirtûk ku tede na, wa hene. ez bûma şahidê wan û ji wan jî hinek ji wan min bixwe jî çav li wan gerandîya û pîrr jî ji wê zanebûna mazin ya di wan de mama acêmayî. ..

Lê ez divê ku bibêjim ji wê şeve min ya mêhvandarîya min ya li wî zilemê kal ku navê wê Kelzanê kal bû, hê gelek tiştên ku ez bibêjim hene û wê hebin. Ew mirov, di wê şevê de, yanî di wê şeva ku ez lê bûma

mêhvan de, civateka mazin û demdirêj me li hevdû bi gelek mirovan re buhurand. Lê ez vê bibêjim. Heta demeka dereng jî, ew zilemê kal, wilo zêde bidirêjî ne diaxift. Hertimî ku diaxift, axiftina kin dihişt û qût dikir. Lê piştî ku civat di xwe de germ bû û mirovên ku li civatê bûn ku di axiftinê de û di serê xwe de kûr û dûr çûn, êdî piştî jî, di serê xwe kûr û dûr çû û bidest axiftinê dirêj û dirêj kir. Di wê demê de, êdî min dî ku wa ew çendî bi zaneya di serê xwe de. De ne, carna, zaneyên me, di civatên me de ji me re dibêjin ku ”tenê, li mirovan ne nere û wan neyêna ser ziman, ew carna ne weke yêna ku di wan dibîna na”. Ev gotin, çendî rast û di cih de. Bi rastî, di deme ku li nav ard min ew mirov dît û hinekê piştî pêre mam û me bi hev re xwarin jî xwar û piştî me bi hev re hinekî axiftin jî kir, hingî min tê derxistibû ku ew çendî yekî ku bizane ya. Lê di wê demê de, min hingî, di serê xwe de ji xwe re got ku ”ev zaneyê ku nahaka ji me re li ber min diaxivê, ji zaneyê wê demê **bizanetira.**” Min, ev gotin ji wî re got. Ew deme wî ya wi deme ku ew ji me re diaxift de û deme wî ya li nava ard ku ez û ew bi hev re axiftibûn, bi wê gotinê min di serê xwe de *hanî beremberê hevdû*. Êdî min, ew deme wî ya di civatê de ya di wê demê de ji ya deme wî ya berê ya ku bi min re bizanetir hasiband. De ne, ku çendî mirov bi mirovan re dirêj dimêne, êdî mirov wan baş û qanc bidest naskirinê dike. Dem, hinekî, bi me dide naskirin.

Di vir de, ezê gotinaka din jî bibêjim. Carna dîsan, mazin û zaneyên me gotinek gotibûn, gotibûn ku ”aqil, ne temenê mirov de ya, aqil di serê mirov de ya.” Ev gotin, çendî ku di xwe de rastiyeke bi serê xwe di çerçova xwe de bêne ser ziman jî, divê ku mirov bibêje ku temenê mirov jî hinekî zanebûn bi demê re di wê de dibêt. Yanî, biqasî ku mirov nikarê *aqil û serê xwe di wê gotinê de jev dûr bike*, wilqasî mirov nikarê *aqil û temen jî jev dûr bihasibanê*. Her yekê, ku tiştê wê yê ku bide ya din heya. Ji ber vê yekê, weke ku di rêzekê de dem û aqil jî têne cem hevdû. Di wê demê de, di deme ku min li wî zilemê kal lê hisand di civate wî de, êdî min dît ku ew çendî di serê xwe de mazin a. Ew, ji ya min di serê xwe de êdî zanibû, bizanetir bû. Ew, pirr û pirr jî ji wê maztir û zêdetir bû. Piştî ku wî bidest axiftinê kir, êdî çend mirovên din ên weke wî kal tenê bi wî re ketina axiftinê de. Me yêna din ên li civatê ên li dora wan, tenê li wan hisand. Wan jî, ji me re, di serê xwe de, di mejiyê de weke ku derketibûbûna gerînekê û em jî bi xwe re derxistibûbûna wê gerînekê. Her gotinên ku wan digotin jî, li dût hevdû û di rêze xwe de bûn. Lê wan, bi awayekî wilo axiftina xwe dikir û gotinên xwe digotin, weke ku êdî bi wê

awayê ew gotinên wan di serê me de cihê xwe dikolan. Êdî, ji bîra me ne diçûn.

Di civatê de, weke demeke dirêj, em l i hevdû rûniştî man. Danûstandinên me yên bi hevdû re doman. Kelzanê kal, piştî ku wilo mazin û dirêj û bizane axift û piştire, êdî axiftin û danûstandin, pirr kûr bûn di nava xwe de. Êdî, çen zaneyên kal ên weke Kelzanê kal ku kal bûn û bizanebûn, êdî mafê gotinê kiribûbûna nava xwe deû yekî dihilde û diaxift û ku wî axiftina xwe bidawî dikir êdî yê dî dihilde û ji wî didoma. Bi vê rengê, civate me, êdî doma bû. Civate, ku heta demeke dereng ma, piştire civat bidest jev belavbûnê kir. Êdî, mirovên ku li civatê bûn, bidest çûna xwe ya malê kiribûn. Piştî ku civat jev belav bû, piştire ne bi gelekî re me jî li malê bidest kare xwe kir ku em razihin. Li malê, piştî ku civat jev belav bû, cihê ku ji min re ji bo razanê hatibû amede kirin, êdî ji aliyê Kelzanê kal ve, ez hatima birin li wir. Piştî ku me kare xwe ya razanê kir, piştire jî, ku me şevbaşî ji hevdû re got, êdî ez çûm ser cihê ku xwe ku razihim. Di mezeleyeke ku ne dûrî wê mezele ku em lê rûniştî bûn di civatê de, ez li wir mam. Lê divê ku ez bibêjim ku mezele ku ez têde mam, pirr xweşik û sipahî hatibû rayîxistin. Mezele, hemû hêtên wê yên hundur, bi xalîçeyên ku bi wan ve hatibûbûna dalaqandin re hatibû xamilandin. Li ber hêtê mazin ê ku herî zêde li berçav dima, bi wî ve xalîçeya *naqşeya Şahmaran* hebû û hatibû dalaqandin. Ku mirov li wê xalîçeyê dinerî, bale mirov bi teybetî, diçû ser *Çavên Şahmaran*, weke ku çavên şahmaran jîndî bin û li mirov bimeyîzênin li mirov dihat. Di wê deme ku ez çûma mezelê û ku ez hinekî dimezelê de mam, piştire êdî min li dora xwe di mezelê de çav gerand û li dora xwe li hundurê mezelê li wê rayîxistina wê meyîzandin. De ne, bi rayîxistinaka pirr xweşik û sipahî hatibû rayîxistin.

Lê piştire, ne bi gelekî re ku min naqşaya Şahmaran kifşkiribû û piştire, êdî bale min bi hey çûbûbû li ser wê. Şahmaran, wilo hatibû naqşkirin li ser xalîçeyê, ku mirov lê dinerî, weke ku ew ne tenê xalîçe bê, weke ku ew bi tememî jîndî û zîndî bê û li hemberê mirov bê, li mirov dihat. Min, deme ku lê nerî bû, wilo di xwe de di serê xwe de hîs kiribû. Piştî ku min wilo hîskiribû û bi wê hîsê êdî balê min çûbû bû li ser wê û min lê nerî bû, piştire, êdî ew di serê min de bicih bûbû û êdî ez bi wê şîyar diman. Di deme ku ez hatibûbûma ser cihê ji bo razanê, ez hinekî wastahî bûm. Lê piştî ku ez hinekî li ser cihê xwe bişîyarî mabûn û min naqşaya Şahmaran wilo li berçavê xwe kifşkiribû, piştire êdî min kir kiribû û kirnekiribû xewna min ne hatibû. Ez, wilo di nav nivînên xwe de

bişiyarî lê li *hesanê piştê* dirêjkirî mabûm. Ku min li naqşaya Şahmaran dinerî, ew vekirîya çavên bi wan çavên wê yên mazin re, weke ku dixwestin ku di serê min de ji min re tiştêkî bibêjim li min dihat. Pîrr bi baldarî nerîna Şahmaran li min dihat.

De ne, wê şevê, di civatê de, bahse Şahmaran bixwe ji hatibû kirin. Navê jî, hatibû hildan û bîrhanîn. Çend ji gotin, hin zaneyên weke kelzanê kal, ji serborîya wê hanîbûn ser ziman. Ya rastî, hingî, di deme ku kelzanê kal, bahse wê kiribû, pêşî, bahse tematîya dilê mirov kiribû. Hinekî li ser wê axiftibû û çend mînaq jî dabûbûn. Piştî, gotina xwe didawîya wê de, weha gotibû, "ne win dizanîn ku çi hate serê Şahmarana faqîr. Ew jinaka xwûdawend bû. Ew, *deh hezar sal* li ser rûyê ardê li jîyane jîya. Hertimî, derdiketa nava mirovan û xwe dikira weke yek ji wan û qancî bi wan dikir. Ji wan re dibû çare û derman. Lê ku mirovan fahm diikirin ku ew Şahmaran a, êdî dikirin ku jê fêde bigir in. Ew jî, bi wê êdî dilê wê diêşîya û êdî wê xwe ji nava mirovan divekişand. Êdî wê, xwe diveşart. Lê Şahmaran, bû boraq(qûrban)a zayîfî û tematîya mirov. Dilê Şahmaran, ji bo mirovî têde qancîyek hebû. Ew diilpak û dilpaqij bû. Ew, bi wê dilpakî û dilpaqijiyê nêzî mirov dibû. Wê jî, dixwest ku mirov jî, wilo nêzî wê bibe. Dixwest ku mirov ne tenê ji bo ku jê fêde bigir ê nêzî wê bibe. Wê dixwest, ku mirov bi dilekî paqij ku bêl ku jê li bendî hêvîyekê bê nêzî wê bibe. Ew, di xwezatîya xwe de nêzîkî mirov bû. Lê ma ka mirov wilo nêzî wê bû ..?" **Kelzanê kal**, ev gotin gotibûn û piştî di cihê xwe de mabûbû sekinî û mafê gotinê piştî xwe re êdî wî ji hineka din re hiştibû ku ew biaxivin di wê heyemê de. Piştî ku ez hatibûbûma mezele ya ku ez têde razihim, hingî, piştî, bi bêhnekê re, êdî ew axiftin û danûstandinên li ser Şahmaran, hatibûbûna berbîra min. Ku ew hatibûbûna berbîra min, êdî xewa min jî ji ser çavên min ravî bû. Êdî ez, wilo li ser cihê xwe bişiyarî û ku di serê xwe de dihizirim mabûm. Ku min li wan çavên Şahmaran ên baloq dinerî, êdî min çi jî kiriba, wê xewa min ne hatiba. Çavên wê, weke ku li min dinerîn. Weke ku rastûrast avirên wê dihatina ser min û li min dinerîn. Di deme ku wê li min dinerî de jî, çavên wê ku vekirî li mirov zîndî û jîndî dihat in.

Wê şevê, heta demeke dereng, ez li ser cihan ku şiyar û dirêjkirî mam. Ku dem hatibû ber sibehê, êdî hinekî xew ji wastîna min ya mayîna şiyar ketibû çavên min de û çavên êdî çûbû bûn ser hevdû. Lê çavên min çawa û di kîjan demê de çûbûbûna ser hevdû jî, ew jî, min nizanî bû. Kengî û di çi demê de ez ketibûbûma xewê de min nizanîbû. Hew min dît ku wa rohnî derketîya û ez şiyar bûm. Ez, bi rohnîderketinê re şiyar

bûbûm. Di deme ku ez şîyar bûbû bûm jî, hê roj ne dihata xûyakirin. Lê dengê mirovan û turatura wan, dihat. Ji wê turatura wan dihata fahm kirin ku ew şivan bûn û dikirin ku sawalên xwe ji kox û magan derxin û bibina çolê. De ne, şivan, yên ku herî zû ji xewê dirabûn bûn. Carna, ne win jî dizanîn ku bi haftayan ji malê yên ku wan ne didîtin hebûn. Ji ber ku ew hê ku roj derneketî ji malê bi sawal re diçûn û hê êvarî ku reşî diket ardê de dihatina malê. Jîyane wan, li çolê bû. Lê ez divê ku bibêjim, ku kesek jî weke şivanekê ne xwediyê zanebûnê bû di derbarê û mêrgên ku hebûn de. Mirovê ku karîbû ku li çolê xwe bide jîyandin, ew yê xort bû. Ew jî, wilo bûn. Her sibeh, ku hewa cemidî ba, wê kulavên xwe biavêtan ser milên xwe û sawalên xwe bidan dora xwe biketan rê de û biçûyan li çolê.

Ez jî, wê sibehê bi rohnî derketinê û bidengê turatura şivanan re rabûbûm ser xwe. Piştî ku ez şîyar bûm û rabûm, êdî xew neket çavên min de û êdî ez rabûm û min xwe kar kir û min kir ku ez derkevim. Lê tevî ku min xwe kar kir jî, ez di mezelê de mam. Ez li bendî dengê û şîyarbûna Kelzanê kal mabûm. Dibêt ku ew şîyar jî bû. Lê min, hê ew bi şîyarî ne dîtibû. De ne, mirovên kal, ti carî, namênina dereng dixewê de. Ew, hê ku çawa ku rohnî derket, bi wê derketina rohnîyê re, ew jî çavên xwe li dunyê divekin û dirabina ser xwe. De ne, divê ku ez bibêjim ku ew hewayaya serê sibehê û hînikayîya wê, ti tiştê ne weke wê xweş a. Bêhna mirov, di wê de derdikeve. Di wê hewayê de, mirov, xwe wilo hîs dike ku weke ku lingê mirov ne li ardê na. Dilê mirov, hinekî, xwe rehet dike. Ji bo ku mirov wê hewayaya serê sibehê ya xweş û paqij hildê û bikişêne kezebên xwe, hê zûkanê dirabê ser xwe ji nava cihan û derdikeve derve.

Ew dem û hewayaya wê, weke *"xweşîya rojê"* jî car bi car dihat bi nav kirin. Yê ku dixwestin ku têj û tahmê ji jîyane sibehê bikin, wê di wê demê de rabina ser xwe û li ser bigerihin. Bi karekî ve herin û werin. Ji xwe, ji ahlên her malê, jin û mêr, ji ber ku karê wan yê malî hebû, hê zûkanê dirabûna ser xwe. Zaro jî, dimana heta deme danapaza. Ku dirabûn jî ji xewê, hê bikasûlîya ji xewê tevdigerîyan. Lê ku dayika xwe didîtin, êdî ew kasûlîya wan ji ser wan diçû û bitevger dibûn. Yanî, heta deme ku sawal ji malê diçû çolê û dayikê hinekî karê xwe yê malê jî dikir û ku bidest keyandina meşka xwe dikir, êdî ew dirabûn. Berî ku mast bikeve hundurê meşkê de, ew dirabûn û hinek mast ji dayika xwe distandin û nanê xwe di firidandin li nav û ji xwe re êdî *firdikê mast* çêdikir. Firdikê mast, pîrr bi nav û deng bû. Firdikê mast, berî ku mast bikeve hundurê meşkê de, zaroyan mastê ku ji dayika xwe distand bi wê ji xwe re çêdikir bi alikarîya wê û bi afiyetî dixwarin. Lê piştî keyandina

meşkê jî, êdî dewê ku ji mestê derdiket û ku hinekî jî tîr bû pirr xweş bû. Ji wî dewî jî zerikek dew wan di hilda û divexwarin. Lê Zaroyan, tenê bi zerikek dew *qayma xwe ne dianî*. Hertimî jî, di deme ku *zerika dew* di hildan, bi wê re êdî qatek nanê ku nivîşkê ku ji nûka hê ji meşkê hatî derxistin ku lê hatî kirin, zarokan dihildan û wan bi dewê xwe re dixwar in. Nivîşk, ew rûnê di deme keyandina meşkê de ku di deme ku meşk piştî keyandinê di hat vala kirin û ku têde lev digihişt hevdu bû. *Rûnê mast ê ku di meşkê de bikeyandinê ku jê dihat vaqatandin* bû. Ew rûn, bi teybetî, hertimî, dibû *xwarina taştê* ya sibehê. Ti taştê, bê rûnê nivîşk ne di buhurî. Rûnê nivîşk, têj û tahma taştêya sibehê ya ku dihat kirin bû. Ji xwe, li bin wê hewayaya sibehê jê ku dem hînik a, di bin wê hînikayîyê de kirina taştê, têj û tahmaka wê ya teybet hebû. Kêfeke wê jî hebû. Mirovê ku di xwe de hinekî mazin bû û giringî dide kêfa dilê xwe, ew bû yê ku di sibehê de di wê deme hînik de ku ew taştêya bi bi rûnê nivîşk dikir. Ew mirov, mirovê ku *xwedî kêf û qaym* bû. Yê, ku li kêfa dilê xwe dimeyîzend bû. Ya rastî, ez ji we re bibêjim ku ti kêf, ne weke wê kêfa dil ya sibehê ya wê demê ya ku mirov di taştê de digirê ya. Hingî, di wê demê de kêf dibû kêfa mirov. Ji xwe, çend ku ahlên malê zû jî dirabûna ser xwe û bi kar û barê xwe dibazîn jî, lê disa, di wê dema taştê de, hem jinê û hem jî mêr ku li mal ba, wê dev ji karê xwe yê ku dikir berda ba û wê çûban taştêya xwe amede kiriban û wê taştêya xwe di wê demê kiriba û piştêrê êdî wê rabûban û bi kar û barê xwe çûban.

Ku dem hatibû û bûbû bû sibeh, ez jî, rabûma ser xwe. Ez, piştî ku rabûma ser xwe û hinekî bişyarî û ku xwe amedekirî li mezele xwe ya ku ez têde bûm ku têde mam, piştêrê, ne bi gelekî re dilê min ji min xwest ku ez derkevima derve û êdî ez jî derketima derve. Lê çawa ku ez derketima devê dêrî, min dî ku wa kelzanê kal jî, ku wê rabûya ser xwe û hatîya berdevê dêrî û sekinî ya. Piştî ku ez rabûm û hatima cem wî, piştêrê min ji wî re *rojbaşî* jî kişand. Piştêrê, em hinekî bi hev re êdî man. Me, hinekî di bin wê hewayaya serê sibehê ya hînik de bêhna xwe hilda. Hinekî me, bêhna xwe vekir. Di wê hewayaya serê sibehê de dilê mirov xweş dibe. Hewaya ku di wê serê sibehê de tê, ku li mirov dixê, li dilê mirov dixê û dilê mirov hînik dike. Bi wê hînikbûnê re, weke ku dilê mirov di xwe de êdî ew jî şîyar bibe û were xwe lê tê. Ew dema rojê ya destpêka rojê, demeke pirr xweş a. Ya rastî ez bibêjim, ku gotin têra hanîna wê xweşîya wê deme û xweşîya ku mirov bi wê hînikayîyê re di dilê xwe de dijî nakê. Gotin, li ber bêtêr dimênin. Li Kurdistanê, bi teybetî jî li Cizîra bota, ew xweşî û dilxweşîya ku mirov wi dê demê de digirê, bi nav û deng e jî. Ne we jî

bihîstîya. We hiskirîya ku bahse ”xweşîya kêfa serê sibehan” tê kirin. Ew, kêf, weke kêfa key û mîran tê zanîn jî. Carna di nava xalkê de dihat gotin ku ”nexwe, tu mîr î, tu kêfa sibehê dike.” Ya rastî jî wilo bû. Ew dilxweşi û kêfxweşi, hanîna wê ya li ser ziman, bigotina nabê. Gotin, têrê nakin.

Jîyaneka teybet, di wê demê de veşartîya.Hilmeka jîyane ya ku di wê demê de dihê û dikeve dilê mirov de û dilê mirov xweş dike heya. Di nava çûn û hatinên jîyanê de û kar û barê wê de, mirovan dizanî ku wê çawa dilê xwe xweş bikin. Key jî û mîr jî û mirovekî dî jî, ew kêf bixwe re di xwe de di demê de di jîyane xwe de dijî.

Piştî ku ez rabûm û hatima cem Kelzanê kal, piştire ku min jî wire jî rojabşî kişand û wî jî ji min re kişand, piştire wî ji min pirsî ku ka min têr xew kirîya û yan jî ne kirîya. Bi wê pirsîna xwe, xwest ku bipirsê û fêr bibe ku ka ez rehet bûm û yan jî rehet nebûm. Deme ku wî ji min pirsî, min jî, bersiva wî da û gotiyê de ez rehet bûm. Min bi gotina xwe re sipasîya xwe jê re hanî ser ziman. Min, bi gotina xwe jê re da der ku ez ji mêhvandarîya wî ya li malê pîrr bi dilxweş bûma. Wî jî, ev yek jî hîskir û bidilxweş bû. Piştire, wê ez birima devê malê û hinekî li wir li bin wê hînikayîyê ez dama rûnandin. Lê ew jî, bi min re ma û rûnişt.Piştire, gotin bi gotin, me bi hev re hinekî axiftin jî kir. Lê hê di serê min de, naqşaya Şahmaran ya li mezele min ku heta berê sibehê ez şîyar mabûm û min lê nerî bû, bahse wê kir. Ew naqşa, pîrr mazin û xweşik hatibû çêkirin. Hemû kevîyên xalîçeya naqşkirî jî jî weke wan gûlên ku li ser serê Şahmaran ên sor ku hatibûbûna çêkirin, binaqşî hatibûbû naqşkirin û çêkirin. Dora xalîçeyê, bi wan gûlên li keviya ku hatibûbûna çêkirin, weke ku Şahmaran, di *ramekê*(çerçoveyekê) de hiştibû. Lê bi wê re, pîrr xweşiktir bûbû. Di deme ku em bi hev re axiftin de, bi çend gotinan re min gotin hanî ser wê xalîçeya Şahmaran ya ku pîrr bale min bi hey çûbû bû li ser wê. Piştî ku min, bahse wê kir, êdî wî jî, bahse wê xalîçeyê û dîroka wê kir û Şahmaran kir. Şahmaran, pîroz dihat dîtin. Bi pîrozî lê û li naqşaya wê di hat nerîn. Wî, demeke dirêj êdî ji Şahmaran ji min re bahs kir. Piştî ku em weke demekê wilo li hevdû bi axiftinî man, piştire êdî weke ku xaber hat ku taştêya me hatiya amede kirin. Taştê, hertimî ku mêhvan heban û neban jî, wê piştî keyandina meşkê û piştire wê were kirin. Piştî ku jinan alî şivanan kirin ku şivanan sawal ji malê derxist û çûn û ku ew bitenê êdî man, wê êdî sêdara xwe ya ji bo keyandinê dênin û *dêlkeve* xwe bi meşkê ve bikin û wê mastê xwe jî bikina hundurê wê de û wê bidest keyandina meşkê bikin. Ji bo ku nîvîşkê nû, were danîn li ser

taştê, hertimî taştê piştî keyandina meşkê tê kirin. Di wê demê de jî, jinan ji xwe bidest keyandinê kiribûn û êdî bidawî jî kiribûn. Piştê jî, bidest amedekirina sofrâ taştê kiribûn. Ew jî, di demeke kin de amdekiribûn û tèn xwarinê ên ku wê dênina ser sofrê amede kiribûn û xaber ji Kelzanê Kal re hatibû ku taştê amede ya. Êdî wî jî, mêhvanê xwe dabû rex xwe û ku çend mirovên din ên ku di deme ku ew li hevdû rûniştibûn ku gihiştibûbûna wan, ew jî ku dewetî taştê kiribûn, êdî bi hev re dabûbûn rex hevdû û hatibûna cihê ku ji wan re lê sofrâ taştê hatibû danîn. Ku em hatina ser sofrê, êdî min dî ku wa sofrayaka ku ji mîr û keyan re ya wa ji me re hatîya amede kirin. Bi rastî jî, sofrayaka pîrr mazin û xweşik û xweş hatibû amedekirin. Piştî ku em hatina cihê sofrê, êdî em bi hev re li ser sofrê rûniştin û me bidest xwarina xwe kir. Li ser sofrâ taştê, car bi car, gotin ji me derketiba û me yê ji hevdû re gotinek bigota di ber xwarinê de. Lê wilo zêde jî axiftin ne dibû. Lê bikêfa xwe û di bin wê hînikayîya serê sibehê de me taştêya xwe kir. Me taştêyaka pîrr xweş û xweşik kir. Di wê deme ku me taştêya xwe kir de, di serê min de hizrên din ên cuda jî hebûn. Ez, li ser çûn û gihiştina xwe ya serê Çiyayê Cûdî dihizirim. Min, wilo hizir dikir ku piştî ku me taştêya xwe kir û ku hertimî ji adet û kevneşopiyê bû, ku me piştî taştê hinekî li hevdû jî rûniştiba û piştê, êdî min ê destûra çûna xwe ji xwediyê malê xwestiba. Min, ev yek, bi vî rengî di serê xwe de biplan kir. Piştê bi qadarekê re jî, ji xwe, me taştêya xwe jî kir û piştê em bi hev re buhurîna li ser arzêleka ku li derxe ji bû rûniştênê ku gelek mirov lê li hevdû karibin rûnihin hatibû amedekirin, em bihurîna li wir û li wir me li hevdû rûniştin û em hinekî bi hev re danûstandin kir. De ne, ne win dizanîn ku biqasî civate ku êvaran tê li dar xistin û hertimî tê li darxistin û bi nav û deng e, ev civatên piştî kirina taştê yên ku di bin siheke hînik de ku tèn li dar xistin jî, bi nav û deng in.

Piştî ku me taştêya xwe xwar, piştê, bi hev re buhurtina cihê ku wê em bi hev re lê rûniştiban. Ku em bihurtin û hinekî bi hev re lê rûniştin, piştê axiftinên me yên bi hev re di nava me de dest pê kirin. Ez bixwe jî, hem di serê xwe de dihizirim li ser ji wir û pêde rêwîtiya xwe û hem jî ku gotin di hat ser min jî, minê mafê gotinê hildaba û çend gotin jî di nav axiftin û danûstandinên ku dibûn de bikira. Lê ez di serê xwe de, pîrr li ser çûna xwe bi hizir bûm. Piştê, weke qadarekê me bi hev re civate xwe domand, êdî weke ku me dunya germdibû û hem jî êdî ji civatê jê belavbûn waxtê wê hatibû. Piştê, bêî ku hê ti kesek rabûba, min mafê gotinê hilda û berê xwe da Kelzanê Kal û min pêşî bigotina xwe got ku

ez çiqasî ji mêhvandarîya dilxweş mama û piştre min got ku êdî divê ku ez bikevima ser rêya xwe û herima cihê ku ezê herim. Ku min bi dusê gotinan got, piştre, kelzanê kal, pêşî gota min, "tu carek din bi xêr û serçavan hatî male min" û piştre wî weha domand. "Tu weke birayê min. Tu nahaka li male min î û tû mêhvanê min î. Heta bicihê ku tê herîyê de, ezê bikim ku hersê zaroyên min werin bi te re. Heta bicihê ku mirov karin herinê de, wê bi te re werin. Lê ez vê ji birayê xwe re bibêjim. Ku tu gihiştî ber çiyê, piştre, tê di nava gelek der û deveran de herê. Wê gelek tişt werina pêşîya te. Ew jî, divê ku tu bi serê xwe biserbikeve. Di serî de, ku ti gihiştî ber çiyê, wê çoleka mazin derkeve pêşîya te, Ku tu ketî wê çolê de, heta ku di negihijê ber avaka mazin ku ji serê çiyê di harikê û tê bixwerê ve, li şûn xwe nemeyîzêne." Zilemê kal, ev gotin jê re gotin û piştre ma sekinî ev gotin, pêşî, wî ji jina xwe jî hiskiribûn. Weke ku wî, heman gotin ji wî di wê demê de hiskiribûn. Lê piştre, jê re ne got ku ka wê ew rastî çî were. ..

Piştre bi bêhnekê re, êdî ew ji civatê rabûn û derketin. Êdî deme min ya bi rê ketinê hatibû. Zilêm gota min û ji min xwest ku ez hinekî dîn jî bimênin. Lê min got na û divê ku ez bikevima ser rêya xwe de. Piştre gota min, "kengî ku rêya te bi vir ket, evder, weke male te, were û bibe mêhvanê me." Piştî vê gotinê re, min jî êdî spasîya xwe ji bo hemû tiştî jê re got û piştre em bi hev re derketin. Ku em derketin, êdî min dî ku wa haspê min hatî amde kirin li bendî min. Hinek tiştên ku ez di rê de bixwûm jî, hatibûm amede kirin û kiribûbûna tûrikekî de û dane min ku ez dênim ser haspê xwe ku di rê de ku kengî ez birçî bûm ez bixwûm. Piştî em hatin û gihiştina dahma haspê min, êdî me xatir ji hevdû xwest û ez ez li haspê xwe sêwar bûm û min haspê xwe da meşandinê bi ber çiyayê Cûdî ve. Li wir, wê çî derketiba pêşî ya min, ew di serê min de weke mereqekê bû. Heçiyê ku bahs kiribû jî, gotibû ku wê di rê de ku digihiştî ber çiyê tê bikeve nava çolekê de lê di çolê de hiç li şûn xwe nemeyîzêne, heta ku dibigihijê, ber avaka mazin ya ku ji çiyê di harikê û dihat bixwerê ve. Lê ji wê û pê de, ti tişteki din jî ne digot in. Wê çî derketiba pêşîya min, êdî ew di serê min de bû mereqeke pîrr mazin. Di serê xwe de li ser wê dihizirim. Lê ez çendî ku di serê xwe de dihizirim jî li ser ku wê çî derkeve pêşîya min, min ne dikarê ku ku tê derxim ku ka wê çî were serê min. Piştre, ku ez hinekî meşîm, min ji xwe re got "êdî, ya bixêr, .." û min di rêya xwe dewam kir û çûm ku harima ber çiyayê Cûdî ve.

Ku ez ketime rêya xwe de, êdî ez tenê li rêya xwe hizirim. Lê ev gotina ku min di wê demê de ji Kelzanê kal jî hiskiribû û berî wî jî ku min li malê ji xatûna xwe jî hiskiribû, ku wî di rê de tişna werina serê min, ev gotin jî di serê min de bû. Ez, pirr li ser dihizirim. Min dikir ku ez di serê xwe de xwe di derbarê wê gotinê de bigihênima zanînekê û an jî tişteki ku ez karibim bi wê êdî wê fahm bikim. Lê min çî kir û nekir jî, min di serê xwe de ti tişteki li ser kifş nekir. Her ku wilo di serê min de, ew gotin, weke pirseka bêbersiv dima, hê bêhtirî di mejiyê min de xwerh çêdikir û mejiyê min dixwerand. Hê bêhtirî, dikir ku ez li ser wê di serê xwe de bihizirim. Ew gotin, di serê min de, bûbû bû weke nepenîyekê. Min, dikir ku ew nepenîye wê gotinê kifş bikim. Lê min çî kir û nekir, min di derbarê wê de di serê xwe de xwe ne gihanda ti zaninê. Ew gotin, weke nepeyekê ma di serê min de.

Lê çend ku wilo bi wê nepenîye dima jî, bêhtirî êdî di serê min de mereq û ne tebatî çê dikir. Di serê min de ew mereq û netebatî, êdî her ku dem têve diçû, bi wê nepenîye re digihîşt astaka mazin. Mejiyê min, di xwe de bi wê gihîştibû xwerheka mazin. Mejiyê min dixwerîya.

Dem, hin bi hin têve diçû. Ez jî, piştî ku ji malê derketim, êdî li haspê xwe sûwar bûbûm û ketibûbûma ser rê de. Lê di deme ku ez ketibûbûna ser rê de, kelzanê Kal, her sê kurên xwe jî li hasp dabûn sûwar kirin û kiribûn rex min de. Wê refeqat ji min re kiriban heta dera ku wan kerîba ku werin. Bi wê yekê, ez di serê xwe de bihizir û çûnûhatin bûm. Lê di wê demê de, ku weke demekê em bi hev re li ser hasp bi bédengî ku bilezîna haspan em çûbûbûn, piştre, êdî me ji derekê û pê de, lezîna haspên xwe da kêr kirin û êdî hêdî hêdî bidest çûnê kir. Piştre ew her sê ciwanên ku mirov li wan dînerê ku weke ku ji xwe pirr bi bawer bûn û simbêl qaytan jî bûn, haspên xwe di meşê de hanîna rex min û di rex min de bidest meşînê kirin. Êdî ku ez hatina rex min di meşê de bi haspan re û ku me ji hinekî haspên xwe lezîna wan kêr kiribû, piştre êdî weke demeke me di nava xwe de axiftin jî kir. Ew ciwan, her sê jî, jev biaziltir bûn. Divê ku ez bibêjim, ew, ciwanna ku xwanda û bizane bûn. Zanibûn ku wê gotina xwe çawa bibêjim. De ne, di nava me de di civatan de, gotinaka me ye bi nav û deng û ku we hemûyan jî hiskirîya û bihîstîya jî, heya. Ew jî ev a, ku "gotin, divê ku di cihê wê de were gotin." Ev gotina ku tê gotin, 'gotin, divê ku di cihê wê de were gotin,' ji wê gelek gotin û ancama tene derxistin. Minaq, weke gotina xwe vala ne gotin. Di deme ku yek diaxivê, axiftina wê bi gotinê ne birrê û ne axivê. Pêşî, bizaneibê û piştre gotinê bibêje. Bi vî rengê hê gelek gotinên din ên ku di civatên me

de tèn ser ziman hene. Ev gotin hemû jî, ji bo me fêrna di xwe de dihênin ser ziman. Bi vê gotinê de gotinaka din jî heya, ew ew jî ev a. Tê gotin ku "gotinê, bibêje ku mirov lê bihisênin." Mirov, çawa gotinê dibêje ku mirov lê dihên in." Di deme ku mirov bizanebûn û di deme wê de gotin got, hingî, wê lê were hisandin. Gotina, ku bizanebûn bê û di cih de yanî di deme wê de hat gotin, qadrekî wê yê teybet di nav civatan de heya. Ew gotina wilo, ku hat ser ziman, wê êdî newê ji bîrkirin.

Di wê demê de di deme ku em bi hev re dimeşin jî, êdî ew ciwan jî, hersê jî, nêzî min bûn li ser hasp, me bi hev re çend gotin jî bi hev re kirin. Deme ku ez gotinekê li ser axiftina wan bikim, ez karim biteybetî vê bibêjim, ku ew di axiftina xwe de pîrr bi zanebûn diaxiftin û gotina xwe vala ne digotin. De ne, li ser gotina vala hinek gotin hene ku heta vê rojê jî di nava civatên de tèn ser ziman. Minaq, "gotina vala, kes lê ne hisanê û na hildê cidîyetê." "gotina vala, mirov jî vala dide nîşandin." "Mirov, çawa zanibê wilo diaxivê û tène ser ziman, ku mirov vala axift, demekî ku mirov ne xwediyê zanebûnaka mazin a û di gotinên xwe de ne xwediyê hizreke kûr a û lê ku mirov nevala axift, hinekî jî, demekî ku di serê ser xwe de mirov xwediyê hizreka kûr a û bi wê zanebûnê diaxivê û vala naxivê." Bi vî rengî, hê gelek gotinên ku tène ser ziman hene. Hemû jî, gotinên ku ji bav û kalên me mana na. Bi vê yekê, divê ku ez bibêjim ku di deme ku mirov diaxivê, mirov keseyetîyekê radixe li berçav. Her gotina mirov, radixina li berçav ku me çiqasî di serê xwe de bi zanebûn û an jî ne bizanebûn in. Lê divê ku ez bibêjim ku ew ciwan pîrr bizanebûn bûn.

Bi wê rengê, weke demeke ku hinekî û hinekî em diaxivin, em di rê de hatin û gihiştine devereke ku êdî li pêşîya mirov weke ku dibû çol û dirêj dibû. Lê hinekî ji mirov wir, weke ku hin kaşna bilind dihatina xûyakirin. Ku em hatina wir, êdî li wir, her sê ciwanan gota min, êdî ji vir û pê de, bila rêrêya vekirî bê! û êdî li wir xwestin ew min di rêya min de bihêlin û ew êdî li ser gotina xwe bavên xwe vegehirina malê. Lê ew kaşên ku min li pêşîya didît, êdî wan ew bi telîya xwe nîşan kirin û gotina min, "ku 'ti gihiştî ji wan kaşan buhurtî, êdî li şûn xwe ne meyîzêne heta ku tu ji wê çola dirêj ku li pêşîya te wê derkeve jê xilas bibe. Lê bila tirs jî nekeve dilê te de. Tirs, weke dijminê mirov ê ku mirov ne tenê di rê de dide ardê ya, di cengan de jî yê ku piştî mirov dide şikandin a." Wan, wilo ji min re got û piştî yek bi hatina ber min û xatir ji min xwestin û oxûra xêrê ji min re xwestin û êdî ew bi şûn ve gerîyan. Piştî ku ew ji cem bi şûn ve vegehiryan, êdî hinekî dilê min weke ku bidilper bû. Min di xwe de, wilo

hîs kir ku dilê min li ser hevdû wa lê dide. Piştî ku ez bi tenê mam, piştire, min ji xwe re got "ya bidestûra xwûdê!" û berê haspê xwe da bi ber kaş û zevîyên ku li pêşîya min di hatina xûyakirin. Çend ku ez diçûm, weke ku êdî bêdengîyekê min digirt û wê bêdengîyê dikir ku zingênî ji guhê min xwe jî we re. Wilo, li min dikir. Lê min, heta ku min hat, min hêza xwe lev da li hevdû û min di rêya xwe de domand.

Ya rastî ku ez bibêjim, wê bêdengîyê, wilo li min dikir ku ez bixwe jî kutakuta dilê xwe bikim. Dilê min, li ser hevdû, diavêt. Weke ku ya li pêşîya min ku wê were serê min ji pêşî de kifşkiribû. Bi wê kifşkirina bi xwe re êdî li ser hevdû bidest lêdanê dikir.

Dem ku hinekî buhurî û ez jî hinekî din bi tenê ku bi haspê xwe re di rê de meşî û çûn, êdî ez hatima ber kaşê ku her ciwanan jî min re bahs kiribû û nîşan kiribûn. Lê deme ku ez hatima ber kêş, êdî min di ku wa li aliyê din ê kêş, wê çoleka vekirî wa heya. Ez, hatima ber kêş û min hêza xwe hemû li xwe li hevdû da hevdû û min berê xwe da nava wê çolê. Ku ez ketima nava çolê de, êdî weke ku hin bi hin dunya li ber çavên min bi ber reşîyê ve herê li min hat, di wê deme nava rojê de ku tava roja bi germehîya xwe re mirov û laşê mirov diqamirêne. Min wilo hîs kir. Lê piştire, di mejiyê xwe de ku weke ku ez werima xwe li min hat. Piştire min serê xwe hilda û li pêşîya xwe nerî. Pêşîya min, çolaka ku weke ku dawîya ne dihat xûyakirin bû. Ard, hemû ax û kevir bûn. Di nava keviran de li ser axê, geyayê ku hişk bûyî hebû. *Zilikên* keyê, ku lingê haspê min diket ser wan de di şikeştin û bi şikeştina wan re çilqênî ji wan dihat. Ew çilqênîya wan, dihat guhê min û weke ku di mejiyê de min de hêlina xwe çêbikin bandûra wan li min dibûn. Dengê çilqênîya şikeştina *zilikêkî* û an jî *qirşikekî* li ardê, çawa dengêkî wilo mazin derdixist û dihanî û dikira guhê min de. Lê min xwe ne barda û ez di nava çolê de çûm. Her ku têve diçûn û hinekî min kaşê ku ez hatibûm û gihiştibûmê de ku min ew li şûn xwe digihişt, êdî weke ku sahwek di wê çolê de bidest bûna wê li ser min dibû. Hin bi hin, min ew sah wê jî, pîr baş jî di xwe de û li ser xwe hîs dikir. Hin bi hin, ew sah wê, mazin dibû û dilê min û serê min digirt. Bandûra wê li mejiyê min dibû. Weke ku ew sah wê bibe destekê û mejiyê min di hundurê serê min de bike destê xwe de û di dest de biguvêşê li min dihat. Min, di xwe de rastûrast ev yek di wê demê de êdî hîs kir. Di wê demê de, di mejiyê de min de, gelek tiştên ku di hatina bîra min hebûn. Ji demên min berê ên biçûkatîyê bigirê heta demên min balixbûn û mazinatîya min jî, ku di nav hevdû de gelek tişt, rewş û dem di nav hevdû de û bi hev re dihatin û diketina bîra min de. Piştire, di demekê de

min di xwe de wilo hîs kir, êdî weke ku lingê min ne li ardê bê li min hat. Hingî tişt, rewş û dem ji jîyane min ji demên berê yên ku min jîya bûn û buhurandibûn dihatin û diketina bîr û hişê min de. Aliyekî mejiyê min, bitememî bi wê ve bû. Aliyê din ê mejiyê min jî, bi tememî bi çûna min ve bû. Bi wê yekê, weke ku ez di xwe de bûbû bûm duqat li min hatibû. Lê her ku diçû û her ku dem têve diçû û her ku ez jî di rê de dimeşim û diçûm, min ew sahwa ku min di xwe de bidest hîskirina wê kiribû, êdî bêhtirî hîs dikir. De ne, carna di civatan de, mazinên digot ku "hîs jî, aqilekî mirov a." Hîsa min, di wê demê de, serwerî min bû. Lê ew hîsa min a ku serwerî min bûbû jî, bi sahwê serwerî min bûbû bû.

Bi wê rewşê û sahwê, ez demeke dirêj çûm. Lê piştî ku ez ketibûbûma navê çolê de, min li şûn xwe ne nerî bû û ez gelekî jî çûbû bûm. Demeke dirêj, ez çûbû bûm. Lê di wê deme ku ez diçûm de, mereqeke mazin bi min re çêbû bû ku ez li şûn xwe binerim. Lê min xwe girt û min li şûn xwe ne nerî. Weke demeke dirêj çûm. Dem, êdî ez wilo dizanim ku ghiştibû ber demeke dereng. Piştî ku dem ghişta ber deme asrê ku wê êdî bûba êvar, ez ghiştima ber şataekî avê. Av, ji şat, weke ku ji jor de dihat bixwerê de. Ez jî, bi rastî jî, pîr tî bûbûm. Lê deme ku min av û herîkîna wê dî, êdî ew tîbûna min, bêhtirî bidest danezorê ya li min kir. Dilê min, ku weke ku av dî û êdî hê bêhtirî av ji min xwest. Wilo li min hat. Piştî ku min xwe pîr tî hîs kir, êdî min berê xwe da ber avê. Min di dilê xwe de ji xwe re got ku "ezê herim beravê û hinekî li wir bêhnê jî bistênim û avekê hem vexwûm û hem jî biavêjim ser rûyê xwe, wê êdî bêhna min jî fireh bibe. Wê haspê min jî, avek vexwartiba. Ew jî, weke min pîr tî bûbû. Weke ku ew jî, weke min ji *têhna tîbûnê*, devê wê jî li pişta guhê wê sekinî bû. Bi rastî, devê min jî ji *têhna* li pişta guhê min sekinî bû. Lê av, hinekî ji min dûr bû. Ku ez hinekî dîn meşim, êdî min dî ku weke ku aveka mazin ya ku diharikê, wa ji wê avê jî wirde ya. Ku min wilo dî, êdî ez mama şaş. Cihêkî avê jî, ji cihê ku nêzî me bû ji wê wirdetir diket bû. Yanî, cihê pêşî yê avê ku min dî, weke ku diketa naqabîna cihê jê wirdetir û min de. Lê cihê jê wirdetir ez hinekî dî bi ber wir çûm, min dî ku weke ku ji ya hema li pêşîya min sekinîya mazitira. Di destpêka pêşî ya ku min ew kifşkiribû de, min wilo dîtibû ku ew cihê ku pêşî min dîtibû ku mazitira. Lê piştre, li berçavên min, cihê din mazitir hatibû xûyakirin. Lê min kiribû serê xwe de ku ezê li wir li cihê pêşî bisekinîya ma..

Piştre ku ez hinekî dîn jî bi ber avê li pêşîya xwe ya pêşî de çûm û weke ku ez ketima nava aqarê wê avê de, êdî min dî ku hin bi hin wa ew

ava pêşî ya ku min didît û ku min di serê xwe de ji xwe re dabûbû kifşkirin ku ezê lê sekinîbam bi haspê xwe re, wa ji ber çavên min êdî hin bi hin xawr dibû. Gelo, çavên min êdî kêm didît in? Min pêşî, hinekî destên xwe birina ser çavên xwe û ew *firkand* in. Piştî ku min destê xwe birina serçavên xwe û ew *firkand* in, piştî, min çarekî din li pêşîya xwe nerî. Ne ne, bi rastî jî, weke ku ew der av lê hebû û wa hin bi hin ji berçavên min winda bû. Hin bi hin, çend ku ez nêzîkî wê bûm, min dî ku wa êdî piçû û piçû wa xawr bû û piştî winda bû. Piştî ku ez hinekî din bi ber wir ve hatim, êdî min dî ku ew dera ku weke avaka mazin lê bû û weke ku ji jor ve diharikî li xwerê, wa bû weke qasraka mazin. Piştî ku ez ketima nava aqarê wê de, êdî weke ku ez nikaribim jê xilas bibim li min hat. Weke ku qaramên min, min girê bidin û hertimî zorê bidima min ku min hertimî bi pêş de bidinê de li min hat. Lingên min, weke ku ez bi pêş de dibir im. Bi lingên xwe re, ez çûm û li devê wê qasra mazin û bilind sekinîm. Piştî ku ez ghiştîma ber devê deriyê wê, ku weke ku deriyê wê ji zêr bê û hatibê çêkirin di pariqand, hê ku sê û an jî çar gavên min mabûm ku ez bi tememî bigihijma ber dêrî, min dî ku wa derî ji ber xwe ji min re vebû li ber min. Wê yekê, sahwek li ser min çê kir. Min, hertimî gava xwe bipêş de diavêt. Min ne dixwest ku bi şûn de binerim û bişûnde gavê biavêjim. Lê dilperî bi min re hebû û dilê min dikira kutakut. Hingî dilê min lê dixist, weke ku wê ji cihê xwe bifirîyana derve li min dihat. Min, di serê xwe de dikir ku ez serwerî rewşê bibim. Bi vê yekê, min bi xwe re weke ku şerek dikir. Min xwe ne berda û ne hişt ku tirs li min serwer bibe.

Piştî ku ez hatima ber devê dêrî, êdî min bi bawerîya min ya li min, min gava xwe ya pêşî bi devê dêrî de avêt ku ez çûm û tere buhurtim û ketima hundur de. Ku ez ketima hundur de, êdî min dî ku ez derî, weke ku çawa ji ber xwe ji min re vebû, wilo jî, li ber çavên min hat girtin û ez mama di hundurê wir de. Ewder, kuder bû? Min ne dizanî. Lê sahweke wilo li ser min çêbû bû. Bêdengîyeka pîrr giran li wir serwer bû. Min, ew bêdengî, di xwe de jî hîs kir. Bandûra wê, li min jî bû. Piştî ku ez ketima hawşa wê qasrê de û piştî ku derî jî li şûn min ji xwe re hatibûn girtin, êdî min dî ku ez rêyaka ku weke ku salonaka di nava hundur de diçû, wa li pêşîya min xwe da li der û derket li holê. Ji wê salona ku weke ku di nava hundur ve diçû, ji wê û pê de, weke ku ti rêyên din nebûn. Min jî, berê xwe da biwir de û ez ketima wê rêya salonê de û min tê re bidest çûnê kir.

Ewder û rêya ku ez ketimê û min tere bidest çûnê kir, pîrr rohnê bû. Weke ku di nava rojê de di bin tava rojê de ez bimeşim diçûm. Lê ez ne li derve bûm. Ez di hundur de meşim. Demeke dirêj, ez di wir de bimeşê çûm. Piştire, ez ku weke demekê wilo dirêj çûm, di dawiyê de, ez gihiştima ber devê derîyekê ku weke ku li gûlîstanekê divebû. Ku ez gihiştima ber dêrî, êdî bale min dicih de çû ser rohnîya ku ji wî derîyî dihat û diketa hundur de. Ew rohnê, weke ku ji derve dihat û dida li hundurê. Min, ev yek, farq kir. Ku ez gihiştima ber dêrî, êdî ez ne sekinîm lê bigavên hêdîka û heyîder, min gavên xwe avêtina devê dêrî û ez çûm û tere buhurtim û derketim û ketima gûlîstanaka mazin ya ku pîrr xweş û xweşik de. Li wê çolê û ew qasr û ew gûlîstana ku tede, çi dikin! Ev hizir, keta serê min de. Ku ez ketima wê gûlîstanê de, êdî min dî ku wa zilemkî ku pîrr kal û riha wî hatîya û li navika wî sekinîya, wê di wê gûlîstanê de li ber avaka biçûk ya ku diharikî nava gûlîstanê rûniştîya. Ku min ew dî, êdî bêî ku ez bisekinim, min gavên xwe bi ber wî avêtin û ez çûm ku herime cem wî di wê heyemê de.

Ku min bi ber wî ve gavên avêtin, ne bi gelekî re ez çûm û gihiştima cem wî. Berî ku ez bigihijima nêzikî wî, min di serê xwe de hizirkiribû ku minê pêşî silav dabayê de û piştire minê ewder jê pirsî ba. Lê çawa ku ez gihiştima cem wî, hê ku min ti gotin negotî û hê ti gotin ji devê min derketî, wî berê xwe da min û li nave çavên meyzend û gota min, ”ma tû hatî, ne ez li bendî te bûm. Ti hatî ku herê çiyayê Cûdî û keyê wê bibînê.” Ku wî wilo gota min li ber min, êdî min gota xwe ya di serê xwe de ku mine ji wî re bigota jî, di serê xwe de ji bîr kir. Ez mama şaş û mat. Min ew zilem, ew cara pêşî bû ku min ew dîtibû. Lê ew, weke ku ew sadsal bê ku wî ez didîtim, bi min re wilo axiftibû. Min ji wê rewşê, bi rastî jî ti tiştêk fahm nekiribû. Lê min, hewlda ku ez xwe ne berdîm. Min hêze xwe li xwe li hevdû da hevdû.

Ku piştî ku ez gihiştima cem wî, êdî piştî wê gotina wî ya ku wî ji min re gotibû û piştire ku ez pîrr şaş û mat bûm û ku êdî min ew şaşbûn û matbûn hinekî bandûra wê ji ser xwe avêt, piştire min gotina xwe ya pêşî got û silev dayê de. Wî jî, silev da min û ez li cem xwe dame rûnandin. Di wê heyemê de, li ber wî ku te çi xwestiba hebû. Min ew jî, farq kir.

Lê ez divê ku pêşî vê bibêjim ku ew gûlîstana wî ya ku ew di nav de, pîrr mazin bû. Ku yekî li hêtên wê yê dawîyê binerîba, wê ne dîtîba. Hingî dirêj û mazin bû. Ji çi dara fêkî û ji çi şinatîyê jî te xwestiba tede hebû. Yanî, weke ku ewder *korçikek ji bihûştê* bû. Harût û Marût, weke ku li wir ji bo xweşikkirin û spehîkirinê sehr(efsûn) kiribûn. Wilo, hingî

xweş û teze dihat li mirov. Di deme ku ez ketibûbûma wir de, pêşî, ew şaşîya xwe, weke demekê ji xwe ne avêt. Piştire, heta ku hinekî dem bi ser ve çû, êdî weke ku ez hatima xwe li min hat û piştire, êdî min gotina xwe ya pêşî gotibû. Lê wî, zilemî, weke ku li bendî min bê, gotinaka sarifandibû û hanîbû ser ziman. Wê gotinê, pirr bale min kişand û di serê min de cih û war girt. Piştî ku min wî ez li xwe dame rûniştandin, piştire min xwe karkir û min jê pirsî ku "tu kî yî? Di deme ku te ez pêşî dîtîm de, ji dêla ku tu silevê bide min, te gota min *ma tû hatî*, weke ku tu li bendî min bê û min nas bike. Lê ez te nasnekim ku tu kî yî." Piştî ku min ev gotin, êdî mama sekinî di cihê xwe de. Lê hê, hinek gotinên din jî ên ku di serê min de ku min amede kiribûn ku ez wan bibêjim hebûn. Lê zilêm, ew derfet neda min ku ez wan bibêjim û mafê gotinê girt û ew pêşî êdî axift û weha ji min re got; "ez, weke kalekî, nahaka li ber te me. Lê ez ser hezar salî re me. Li vir, qasre min bicih bûya. Ez nikarim ji vir herima ti deverên din. Berî vê demê heyemekê pirr berê, ez û keça min hatina vir û li vir bicih bûn. Keça min, navê *Gûlşînaz* a. Ew, keçikaka ku wilo xweşika k li ser xweşikatiya wê re ti xweşikati nîn in. Rojekê, mêhvanekî me hat. Min, wilo zan dikir ku ew mêhvanê me mirovek û rêya wî bi vir ketîya hatîya û bûya mêhvanê min. Lê ew yekî ji me û Acinî bû. Sehre(efsûn) Harût û Marût jî, dibêt ku ne dikarî ku ya wî bişikanda. Lê wî xwe kiribû şeklekî wilo de. Min, ew li xwe kira mêhvan û mêhvandariyaka pirr baş û qanc jê re da nîşandin. Lê wî, keça min dî û êdî wî xwest ku bibe xwediyê keça min. Piştî ku wî keça min dî, êdî wî di cih de keça min bi xwe re hilda û bir û di cih de ji berçav winda bû. Ew nahaka keça min di qasra xwe de weke dil digirê. Yê min jî. Ez, hêze min, bi wî nakevê. Ji ber ku ew pirr bihêz a. Yekî ji me, wê nikaribê li ber wî bi serbikeve. Yekî ku mirov û bîaqil, wê tenê karibê li ber wî bi aqilê xwe bi ser bikeve. Ya min, wî li pêşîya min xata Nebî Sûleyman danîya. Ez nikarim, herima bi ser wî de. Ku tu herê, ti karê bi buhurê û herê hundur. Yekî ku xwe gihanda devê qasra wî, êdî wê devê deriyê qasra wî ji xwe re wê jê re vebe. Lê berî ku ew herê û bigihijê qasrê, wê gelek tişt derkevina pêşîya wî, divê ku wa bibuhurêne. Wê, di kaşekî bilinde bixindirê. Wê komeke şêran wê were bi ser wî de. Wê acinî, derkevina ber wî ku wî bitirsênin. Lê divê ku ji yekê jî tu ne tirsihê. Ku kengî tu tirsîyayî, hingî, tê li ber wî têk herê." Wî, wilo gota min û ma sekinî. Piştire, bi lave ji min xwest ku herim û keça wî ji wî xilas bikim. Ku min keça wî xilas kir, êdî ez çî bixwezim, wî gota min ezê ji te re bikim. De ne, di adet û kevşopa me de, ku kî jî bê, ku yekî ji te alîkarî

xwest, tu wî navegerêne destvala. Min jî, piştre got bila û piştre ku min bila, êdî min jê pirsî ku ka ez çi bikim. Wî jî, gota min, "ezê efsûnekê bide bikim, ku ti ji te were kirin, wê zirerê nede te. Lê kengî ku tirs keta dilê de, hingî, wê hemû tişt bi te bibe." Min jî got bila û êdî wî jî efsûna xwe li min kir û êdî piştre, ku ez hinekî li wî mam, piştre ez ketima ser rê de ku herim û keça wî xilas bikim. Ku ez rabûma ser xwe, min gotiyê de, ka ezê çawa herima wir, wî jî, êdî ez birima hundur û derîyek şanî min da û gota min " di vî derîyî ve here û tê herê cem qasra wî. Lê piştre ku tu bi serketî û derketî ji qasra wî, wê derî li ber te ji xwe re vebe û tê tere bu buhurê û xilas bibê û were vir." Zilêm, wilo gota min û piştre ma sekinî. Min jî, ji wî re negot na û piştre ku min got herê û ezê keça te xilas bikim, piştî wî ji min re gotibû ku ka ezê êdî wê çawa xilas bikim. Piştre min kare xwe kir û wî jî, tişta ku wê daba min êdî wî da min û ez jî êdî ketima rê de. Di deme ku ez amede bûm, piştre wî, ez birima hundur û li hundur ez birima ber devê deriyekî û gota min "tê di vir ve herê û derkeve û piştre ku tu bi serketî tê were." Min jî, got bila û min di dlê xwe de ji xwe re got "ya bi destûra xwûdê," û êdî piştre min gava ya pêşî ji devê dêrî avêt û ez tere buhurtim. Ku ez tere buhurtim. Piştre, min xwe li çolekê dît. Zilêm gotibû min, tê herê nêzî qasra yê ku keça wî di qasra xwe de dil girtîya. Lê min xwe li çolekê bêkes dîtibû. Ji wê yekê, ez pirr bisahw bû. Piştî ku ez ji derî buhurtibûm, derî jî, pişt min re hatibû girtin û ji berçav wînda bûbû bû. Ez, di wê demê de bi teneserê xwe di çolekê demabû bûm. Di çolê de, ku min li kîjan aliyê çolê dimeyîzend, min didît ku weke ku bê dawî wan çol rastûrast dirêj dibêt. Lê li pêşîya min, weke ku tilmanakî ku bilind bû, dihat xuyakirin. *Tilman*, ne kaşekî wilo zêde bilind bû. Min ji dûr ve wilo dî û zan kir. Lê ku ez hinekî bi ber tilman ve meşîm, êdî min dî ku wa tilmanê bilind, wê ji xwe re li ber min bilind bû. Piştre ku ez hatima ber, êdî min kira serê xwe de ku ez pêve hilkişihim û herima serê wê û ji serê wê li aliyê wê yê din binerim ku ka çi li aliyê din heya. Piştre, ez bi tilman de hilkişîm û çûma jora wê. Heta ku hatima nivê wê, ez weke ku wastîyam. Ew tilman, piştre, weke çiyakekê biçûk lê hatibû. Ez li vir, vê jî bibêjim. Ne win dizanin ku tilman, bilindahîya biçiyayî ya biçûktira. Kaş, ji tilman bilindtira. Ji ber wê yakê, jê re tê gotin kaş. Kaş ji çiya biçûktira û ji tilman maztira. Çiya jî, hem ji tilman jî û hem ji kaş jî bilindtir û maztira. Ku ez gihiştibûbûma nivê tilman, êdî weke ku bûbû kaş li min. Wilo, êdî bilind bûbû. Piştre, ez hinekî dî jî pêde çûm û êdî ku hindik mabû ku ez bigihijma serê wê, min dî ku wa dengê biqarîn û qêjînî hat. Deng bi qarînaka ku tede qêjînî hebû. Ew

qêjînî, hat û ket guhê min de. Ku dengê qêjînî jê dihat, ku hat û ket guhê min, wilo li min hat û kir ku weke ku wê dengê biqêjînî perde guhê min qatand. Hingî, bi qêjînî bû. Bi wê qêjînê re, êdî weke qaramên min, xwe ji ber min berdîn li min hat. Ku di wê demê de, min destê xwe neavêtiba kevirekî ku li pêşîya min bû û min xwe bi wê kevirê negirtiba, dibêt ku ez heta xwerê xindirî bam. Deng, piştî sê carên din jî hat min. Piştî, êdî min dî ku wa bi wê dengê bi qêjînî re, ji jor ku bi ber jêr de, wa hinek bi ber min ve tîn ku werina bi ser min de. Di wê heyemê de, sahwê ku tîrsa xwe jî di dilê min de çêkir kir ku serdestî min bibe. Lê min, di wê demê de ew gotina wê zilemê kal bibîr kir û ji xwe re got ku "ku ez ne tirsîhim, wê yek ji ji wan yê ku bi ser min de tîn nikaribin tiştêkî bi min bikin. Piştî, min hêza lev da li hevdu û min ne hişt ku tîrs û sahwê wê serwerî min bibe û serdestîya xwe li min bike. Piştî, yên ku dihatina bi ber min de, ku ez êdî ne tîrsîyam ji wan, ku hatina nêzî min ku tam hatina ber min, êdî ji berçavên wînda bûn, bêî ku ti zîrerê bidina min. Piştî, ku ew wînda bûn. Êdî dengê biqêjînî jî êdî hew hat. Piştî ku ez hinekî dîn jî meşîm û bi jor de çûm, êdî min dî ku wa gilokên ji êgir wa ku ji jor bi ber jêr de bi ser min de wa di harîkin û tîne bixwerê de. Her gilokek, weke kevirekî mazin bû. Ku her yekê ketiba ser mirovekî de, wê mirov di bin xwe de daba wînda kirin, hingî mazin bûn. Hingî, ku min ew wîlo dî, êdî weke ku dîsa qaramên min ji ber min şikeştin li min hat. Min tenê, wilo li hatina wan gilokên êgir ên weke topan nerî. Lê dîsa min nehişt ku tîrs bikeve dilê min de. Min ji xwe re di dilê xwe de got ku "hema ya ku wê bibe bila bibe, ku çi jî bê." *Topên gilokên êgir* hatin bi ber min de, lê ku hatina bi ber min de, min pêşî xwe bi ser rû ve li ardê dirêj kir. Ew topên êgir ên mazin hatin û li ser piştî min re buhurtin. Topna êgir ên wîlo mazin bûn, ez bêjim ku dibê ku deme Lut jî topna wîlo ên êgir ne dîtibûn. Ku ji ser piştî min re buhurtin, êdî ku gihiştina xwerê, êdî li xwerê, ji berçav wînda bûn. Lê dîsa, ti tiştêk ji min ne hat. Ez sax û selîm filitîm. Hingî, min xwe re got, "xwûdê vê naqlê jî, ez xilas kirim, heta naqleka din êdî xwûdê kerîm a"

Piştî, min ji rêya xwe bi şûn de gav neavêt. Min domand û ez bi pêş de bi jor de çûm. Çend ku di hilkişiyam, êdî sahw di dilê min de xwe serwer dikir. Min jî, di serê xwe de ji xwe dipirsî ku ka êdî wê ji vir û pê de, çi derkeve pêşîya min. Ku ez hinekî dî jî, çûm, êdî di deverêka tilmên de, min dî ku wa tilman, weke ku bû ardeka rast bi ber jêr de. Mirov, êdî ku zor dibû ku xwe li ser lingan bigirta. Ku mirov lingê xwe diavêt, lingê mirov, ji bin mirov dixişiqî. Ji ber vê yekê, mirov ne dikarî ku zêde gava

xwe bipêş de biavêta. Bi wê yekê, ez di cihê xwe de mama sekinî li ser lingan. Piştî min dî ku wa ji jor de kevirna ku her yekê biqasî *arvanê genim* yê mazin, wê weke *bangoran* (jê re ”bandor” jî tê gotin) dixindirin û bi jêr de bi ser min de tîn. Ku min wilo dî, êdî min ji xwe re got, ”êdî vê naqlê, ev kevirên ku her yekê biqasî bangorekî, wê min bikujin. Êdî xilasîya min nîn a.” Ew kevirên weke *bangoran* hatin û li ser piştî min re buhurtin, weke topên êgir ên cara berî wê. Lê wê carê jî, ez sax û selîm filîtîm. Ku wê carê jî, sax û selîm filîtîm, êdî, piştî, min ew gotina wî zilemê kal bibîr kir. Wî, gotibû min ”ku tu ne tirsihê, ku çi were pêşîya te û were bi ser te de, wê ti zirerê nede tê. Lê ku tu tirsîya yî û tirs ket dilê tê de, hingî, ew wê zirerê bidina te.” Bi vê gotina wî zilemî û bi nebûna ti tiştî ji min piştî van hersê feleketên ku hatina serê min, êdî, bêhtirî bi vê gotinê bawerîya min bi min hat. Piştî, ez ku ji *bangora* jî xilas bûbûm, piştî, min di rêya xwe de doma. Ez, bi jor de hilkişiyam. Ku ez, weke qadarekê wilo bi zorekî û kotekî hilkişiyam, piştî, ez ghiştîm serê tilman. Ku ez ghiştîma serê tilman, êdî min dî ku wa tilman, li pêşîya min, bû weke çoleka ku pêşî vekirî û dirêj. Piştî ku min gava xwe ya pêşî avêt ku ez bi pêş de herim, min dî ku wa ewr ji jor de hatin. Ewrna pîr tarî bûn. Ewr, ku bi wê tarîbûna xwe lev ghiştîna li hevdû û weke ku dunya bi tememî di bin wan de mabê û tarî bûbû lê were, min dî. Bi wê yekê, êdî wilo kete dilê min de ku weke ku ez nizanibim ku ka ez çi bikim. Pêşîya min, bi bandûra wan ewran, tarî dihat xûyakirin. Li ser min re jî, ew ewrên tarî ku lev ghiştîna li hevdû, ji nava wan xûraxûra ewran dihat û barq ji nava wan diveda. Piştî, ne bi gelekî re, baranaka ku weke ku ji şirikê av bi harikê hat. Ji hatina baranê û zêdebûna wê, mirov, weke ku pêşîya xwe ne didît. Her der û dever bû av. Peşken baranê ên ku dihatin ku li keviran diketin, weke bibina qat û piç û piç li wan dihat. Ji her peşka baranê, gelek peşken biçûktir derdiketin. Ez jî, di wê çolê de, kevirêkî ku bilind ku ez xwe bidina ber û ji xwe barana banarê bistirênim jî nebû. Ez wilo, di bin wê baranê de weke ku biqûfilim li min hat. Lê min xwe ne berda, piştî weke qadarekê, min dî ku wa baran sekinî. Lê ew nezebûn. Piştî sekinîna baranê re min dî ku weke ku êdî careka din baran barî. Lê wê naqlê ya ku dibarî ne baran bû, tayrok bû. Libên tayrokê, her yekê weke kevirêkî bû. Ku li ser mirov û laşê mirov diket, weke ku kevirêkî mazin lê bikeve lê dihat. Lê min xwe li bin wê jî girt û ne berda. Weke bêhnekê, wilo ew tayrok hat û barî. Piştî, bi qadarekê re min dî ku wa tayrok barîna wê sekinî. Lê hê jî ez li ser lingan bûm. Lê weke ku ez pîr qûfilî bûm. Min ew qûfilîn bi xwe re hîs dikir. Piştî, hê

ku ez li wê qufilîna xwe dihizirim. Êdî min dî ku wa ew ewrên tarî, wa pîrr şîn bûn û bi ber şîna tarî ve çûn. Piştî min dî ku wa êdî ji wan ewran berf hat. Berfeke wilo zêde hat, di demeke kin de, ard hemû sipî kir. Ku min wilo dî, êdî min ji xwe re di serê xwe de got ku "êdî ezê çî bikim, male xwe viritênim." Ew hizra ku ket serê min de, êdî ew bû ku xilasîya min ji wê nîn a. Ku ti nebe û ti nebe, ezê bi qufilînê bimir im. Min ez ji xwe re got û mama sekinî. Lê ez, çend ku sahw li ser min hinekî hebû jî, min ne hişt ku tirs bikeve dilê min de. Laşê min, şil bû û bayekê ku pîrr hişk jî bû dihat. Di wê bayê de, ew şilbûna min, weke ku min ji cemdandinê di qarîsand. Lê piştî, ku bi serê wê rewşê ve demek buhurî, êdî min dî ku weke ku ewr ji xwe re vebûn û tîrêja rojê di nava ewran de da ardê. Ard, êdî weke ku berê, ne baran, tayrok û berf barî lê hat. *Ez jî, hatina sêra xwe ya berê.* Piştî, min dî ku wa çol, li berçavên min vebû û dirêj bû, lê tavîkaka ku mirov di şawitand, wa derket. Ku zêde demek têve neçû, min dî ku wa komek pîrabûk ku çavên wan sor dikir, wa bi ber min ve bi bazekê dihatin ku werin bi ser min de. Ku ew jî, hatina bi ser min de û ku min xwe ji wan ne tirsand, piştî, min dî ku wa ew jî ji berçavên min winda bûn. Êdî, ku ew ji berçavên min winda bûn, ez bi tenê di çoleka bêkes û deng de mam. Min dengê dilê xwe jî dikir. Dengê çûkekê jî ne dihat. Ku hinekî dîn di wê çolê de meşîm piştî ez hatîma cihê ku weke ku pîrr şînatî lê hebû bû. Di nava şînatîyê de jî, wa qasraka pîrr mazin wa heya. Ku min qasr dî, êdî min di cih de di serê xwe de ji xwe re got ku "wellehî, hebe nebe, ev qasr, ew qasra ku keça zilêm têde hatîya dil girtin a. Piştî li wir, ez himekî di serê xwe de hizirim. Min ne dizanî ku ez çûm û ketina aqarê qasrê de û piştî ku ketîma hundurê qasrê de, ezê rastî çî werim. Di rêya min de, gelek tişt hatibûbûna serê min. hebe nebe, heya yê ku keça zilemê kal dil girtîya, heya wî jî, weke ya zilemê kal ku ez hatîma wir ku jê hebû, ya wî jî jê heya. Ewqas tiştên ku di rê de hatîna serê min, hebe nebe, wî bi efsûna xwe hanîna serê min. Lê ez ji hemûyan jî xilas bûbûm û nahaka ku ew a ku min didî ku qasr bê, êdî ez hatibûbûma ber wê. Lê, çend ku min qasr didî jî, dîsa hizrek di serê min de bi min re çêbû ku heya ku ew qasra ku ez dibînim ku ew jî, dibê ku weke wan tiştên ku hatîna serê min, yek ji wan bê ku ew yê ku keçik dil girtîya ku derxistibê pêşîya min. Ev hizir, bi min re çêbû. Lê dîsa, bê ku ez bihêlim ku ti tirs ji wê di dilê min de çê bibin, ez bi ber wir ketîma rê de û meşîm. Her ku ez bi ber wir diçûm û min gavên xwe diavêtin jî, weke ku sahwaka giran li ser min diafirî. Min, ew yek, wilo hîs dikir.

De ne, carna ku sahwê mirov girt û ku sahw li ser mirov giran bû, êdî di avêtina gavên mirov de jî, giranîyekê dide mirov. Mirov, bi tememî ji kal dike. Ew ji kalkirina mirov, êdî wilo mirov dike ku ger gava ku mirov diavêje, li mirov weke barekî li ser pişta mirov ê pirr giran dihêt. Sahw, du lingên wê hene. Yek tirs a. Yê din jî, dilwaswasbûn a. Yanî di dilê xwe de ne êmin bûn a. Waswasbûnê, mirov karê weke bêhîvîtîya ji dil û an jî ya di serî de jî bixwêne. Wê wate jî, di xwe de dihêne ser ziman.

Di wê deme ku ez dimeşim de, li berçavên min, ji demên ên berê gelek serborîyên min di berçavên de dibuhur in. Male min, jina min, zaroyên min û hwd, hemû jî, di nav hevdu de, lê di dîmenekî pirr safî û vekirî de dihatina berçavên min. Ku ez li wan dihizirim, êdî min gavê xwe bi tememî jidahî ne diavêtin li ardê. Ji xwe, weke ku ez ne difarqê de bûm ku ez gavên xwe di avêjim û bipêş de diçim. Di serê min de, di deme ku ez li wan dihizirim, ew danûstandinên, me yên bi hev re di berçavên de di buhurtin. Ew dengê ku em bi wê bi hev re diaxiftin, ew dihat guhê min. Weke ku ew di wê demê de bi dengê bangî min bikin û bi min re biaxivin. Wilo, bi awayekî vekirî, min dengê wan his dikir di xwe de. Bi wê yekê re, weke kêlikêke, ez hizirim û meşim. Hizra min, li ser wan bû. Min, weke ku bîra wan jî kiribû. Bi wê, min ew bibîr dikirin. Bi rastî jî, piştîre bi bêhnekê, ku weke ku ez werima xwe li min hat, min di xwe de axînak ji dil kişand. Ew axîna ku min ji dil kişand, wan bîrkirin û bîrhanînên min yên di wê demê de ku hatibûbûna bîra min, bi min ew axînak dabûbûn kişandin.

De ne, carna ku mirov keta bin bandûra bîrhanînên xwe yên ku mirov ew bîrhanîn de, hingî, mirov li wê dera ku lê ya weke ku ne li wir bê li mirov tê. Bi rastî, di wê demê de, bi heman rengî wilo li min jî hatibû. Piştîre, ku hinekî dem bi ser wê bîrhanînên min ve buhurtibû, êdî weke ku ez werima li xwe li min hat. Lê ez vêcarê, pirr bihêstîyar bûm. Dilê min tişî bû. Gotinên ku min ji xwe bixwe re digotin jî, weke ku diqirika min de bînan badan û girêdan li wan dihat. Gotinên, di qirika min de diman asê. Min, ne dikarî ku ez wan di wê demê de bînim ser ziman ji xwe bixwe re jî. Wilo, li min hatibû û ez ketibûbûma rewşekê de. Piştî ku ez, weke ku werima xwe ku li min hatibû û piştîre bi qadarekê re, êdî weke ku ez werima xwe li min hatibû. Êdî, ez ji bin bandûra wê hêstîya xwe hin bi hin derketim. Min jî, di wê rewşê de zor da xwe ku ez ji bin bandûra wê hêstîyarîyê derkevim.

Di wê navberê de, bi wê rewşê û hêstîyarîyê re, ez weke demekê meşî bûm û hatibûm û ketibûbûma navê aqarê qasrê de. Lê hê jî, qasr li ber min disekinî. Winda nebûbû. Demek kî, êdî ew rast bû. Ew ya rastî bû.

Piştî ku ez ketima nava aqarê qasrê de, piştîre ez weke ku werima xwe li min hatibû. Lê heta wêderê jî, ez weke ku di xwe de bihêstîyarî û bîrhanînên di serê xwe de bi wan ve mijûl bûm. Piştî ku ez hatima ber qasrê, ku piştîre weke ku hinekî din jî meşîm û çûm bi ber devê derîyê wê de, min dî ku wa devê dêrî ji xwe re weke ku vebû. Lê vê carê, deme ku devê dêrî vebû, weke ku ji hundurê, şêrekî ku pirr mazin wê *gûlîya serê xwe* hejand û bi ber min bi bazê va hat. Ku min ew dî, êdî piştîre, weke ku ez ji xeweka kûr bi vaciniqim û werima xwe li min hat. Di wê demê de, weke ku qaramên min li min hişk bibin li min hat. Min ne dikarî ku ez bi şûn de herim û ne jî karibûm ku bi pêş de herim. Li ber wê hatina şêr, tenê ez wilo di cihê xwe de mama sekinî û lê nerî. Ez, wilo bêtevger di cihê xwe de sekinî û ew jî bi ber min ve dihat. Di wê demê de, ew gotinên zilamê kal hatina hişê min. Bi wan, min hinekî wêretîya xwe hanî xwe û bi wê min kir ez ne bi tirsbin ku li ber wê hatina wê. Ji xwe ku ji min re mirin hebe jî êdî wê hebe û ku nemirin jî hebe êdî wê ew hebe. Bi vê hizrê, ez di cihê xwe de, weke ku li bendî ku ka wê çi qawîmî ba û hatiba serê min, li bendî wê mam. Wilo, bi wê şeklê li bendbûnê ez li bendê mam. Lê sahwa şêr jî hebû û di wê demê de wê sahwe wê min girtibû.

Şêr, ku bi bazakê, ku weke ku were û hêrîşî min bike hat cem û li cem, bi carekê re ma sekinî li ber min. Li ber min, devê xwe vekir û serê xwe hilda hewa û dengê hîrrenîya xwe derxist û li ber min li pêşîya min dusê caran weke li dora xwe bizîvîrê li min hat. Lê piştîre, bi wê re, di cih de şêr jî, weke ku li berçavên min winda bû. Bi wê windabûna wî re, êdî ez li berdevê dêrî bitenê mabû bûm. Devê dêrî jî, li pêşîya min vekirî weke ku li bendî buhurîna min ya ji jê bû. Min wilo di xwe de ji dêrî hîs kir.

Piştîre, min hêza xwe li xwe da hevdû û min got ”bi ya bidestûra xwûdê” û piştîre, min gavên xwe bi ber devê dêrî ve bidest avêtinê kirin ku ez herim û divê dêrî de bi buhurim û herima hundur. Li hundur, ka çi li bendî min bû ku bihata serê min, êdî min bi ber wê de gava xwe bidest avêtinê kir. Ku min bidest gavavêtinên xwe kir, piştîre bi çend gavan re êdî ez gihiştîma devê dêrî û min gava xwe ya pêşî ji avêta devê dêrî û ez tere buhurtîma hundurê. Ku ez buhurtîm, piştîre, di cih de, devê dêrî li ber min hat girtin. Lê di wê demê de, deme ku devê dêrî li min hat hat girtin

ku ez li aliyê dêrî yê hundurû bûm, heta ku derê hat girtin, ez li devê dêrî mam û min li girtina dêrî tamaşa kir. Di wê demê de ew derî, weke ku ji zêr hatibê çêkirin weke yê devê tirba Nebî Nuh, li min hat. Pirr xweşik bû û dibariqand.

De ne, win dizanin ku derîyê hundurê ku tirba nebî Nuh têde ya ji zêr hatîya çêkirin. Derî, bi wê çêkirina xwe ya ji zêr re, li ser ku dora hemû keviyên wê bi naqşî bin hatibûbûna çêkirin. Weke ku gûlek, ji destê dêrî dest pê dikê û li dora keviyên dêrî hemûyan digerîya û careka din li wir bidawî dibû hebû. Min, ew dîtibû. Di wê demê de, ku min ew derî wilo bi naqş û zer dî, ew hata bîra min. Piştî ku min ew nebîyê me yê mazin bibîr kir, piştî min jê re jidil bergerîyek di dilê xwe de kir û piştî, min kir ku ez ji wir ji devê dêrî dûrkevim û herima bi hundurê qasrê de. Lê çawa ku min kir ku ez piştî xwe bidima devê dêrî û jê herim, min dengê his kir ku weke ku bakira min. Min li şûn xwe meyîzend lê min ti kesek ne dî. Min li herdû tihêlên xwe jî nerî, lê dîsa min ti kesek ne dî. Piştî, min hinekî dîn jî li dora xwe meyîzend lê min ti kesek, ne dî. Lê deme ku min deng hiskir û piştî min li dora xwe meyîzend û min ti kesek nedî, êdî we rewşê weke ku sahwêk li ser min da çêkirin. Piştî, ez hem li xwe û hem li rewşê bêhtirî, weke ku biheyîder bûm. Hingî, bi wê rewşê, min xwe bi tihêla xwe ya rastê ve zivîrand ku ez berê xwe êdî bi tememî bidima bi hundurû de û ez herim û keçikê bibênim. Lê di wê demê de min dî ku deng careka din hata min. Lê wê carê jî min li dora xwe meyîzend lê min ti kesek ne dî. Piştî min cara sêyemin deng hiskir û min wê naqlê fahmkir ku ji kuderê deng hat. Deng ji dêrî hat. Piştî min berê xwe da dêrî û lê nerî. Derî, di wê demê de li ber min bi dev û ziman bû û axift. Ji wê yekê, ez pirr şaş û mat mam. Heta wê demê, min ne tiştêkî wilo bihîstibû û ne jî hiskiribû. Piştî, bi wê şaşbûnê min berê xwe da dêrî. Derî piştî gota min;

”Nahaka xwediyê qasrê ne li mal a. Ew çûya derekê. Ku ku pê bihisê ku tu li qasrê wê, ku li serê din yê dunyê jî bê, karê bi di cih xwe de xwe bêne vir. Lê ez dizanim ku di ji ber keçika zaneyê me yê mazin *Jirawan*, hatîyî. Ew zaneyekî me ya û qancîyê wî li cem û li cem mirovan bi nav û deng in. Ezê alî te bikim. Keçik ku ji ji vir hinekî bi tihêla xwe ya rastî çûyî tê herê nava gûlistaka mazin ku têde sê derî hene. Her derîyek li deverêke dûr divebê. Lê derîyek, li mezeleka li vê qasrê divebê, keçik jî li wir a. Heta ku yekî mirov neçê û destê wê negirê û wê ji mezêlê dernexê ew wê nikaribê derkeve û ji vir herê. Her ber sê derîyan û her

derîyekî sê caran destê xwe lêxa. Deriyê ku keçik têde ya, wê di cara sêyemin de ji tere vebê.”

Derî, wilo gota min û piştre, ez jî, bi wê şaş û matmayîna xwe tevgerîyam û min weke wan gotinên dêrî kir. Piştre min berê xwe da aliyê rastî û ez bi wir ve çûm. Ku ez hinekî çûm, ez piştre ketima nava gûlîstanaka ku pîrr mazin ji dil hatîya rastkirin. Ji cûrayê fêkî ku mirov bixwezê têde hebû. Ez, di nava gûlîstanê de, di bin wê sahwe li ser min de dimeşîm û piştre hatima ber sê derîyan. Deriyê pêşî ê darayî ez çûma ber û min sê caran lê xist. Ew derî, ku min sê caran lêxist li ber min vebû lê pişta wê weke ku hêt bê min dî. Piştre, hêt qûl bû lê qûl jî pîrr tarî bû. Piştre hîsekê di dilê min de ji min re got ne ev derîya. Piştre çûma deriyê dûtayî ê darayî û min sê caran li deriyê dûtayî jî xist. Ew jî, bi heman awayê li ber min vebû û weke ku hêtek li piştê hebû. Hêt jî, weke deriyê din qûl bû û qûl reş bû. Piştre, ez hatima ber devê deriyê sêyemin ê darayî û min sê caran lê xist,. Piştre min dî ku deriyê darayî vebû, lê vê carê ew derî li mezelekê vebû. Piştre, bêî ku ez bikevima hundurê wir de, min serê xwe di derî de bir û dîqî hundurê kir. Ku min dîqî hundurê kir, min dî ku ew ewder hundurê mezelekê ya. Piştre ez ketima hundurê wir de. Li wir, keçik ez rastî wê hatim û min keçik dî. Ku min ew dî, weke ku ew li bendî min bê, êdî gota min ma tu hatî ku min xilas bike. Bi wê gotina wê re, êdî ez bi tememî êmin bûm ku ew keçik a. Piştre, min bi destê wê girt û min ew ji derxista gûlîstanê û ji wir jî min ew hanî ber devê dêrî. Bi rehetî, min ew hanîbû devê dêrî. Lê ku ez û ew bi hev re ku destê wê di destê min de ehm hatina ber devê deriyê ku em tere ji qasrê derkevin, min dî ku derî wê carê jî li ber min bi dev û lêv bû û axift û weha gota min;

”ku min derî ji we re vekir û win çûna derve, li derve wê hemû tiştêk bi xulubateka mazin bi ser we de were û bi xûrûhê. Lê bila tirs nekeve dilê te de. Lê vê carê, ti tişta ku gihişt te û keçikê wê zirerê bide wê. Lê ku win çawa derketin ji vî deriyê, wê li derve ku win ji aqarê qasrê derketin, w deriyê ku win tere herin û xilas bibin, wê derkeve ber we û win jî ku di cih de tere buhurtin, wê derî êdî ji vir winda bê û êdî wê bi tememî xilas bibin û bigihijina ewlatîya xwe..”

Derî, wilo got û ma sekinî. Piştre min jî gota”bila, ezê wilo bikim, heta ku ji me re, emê zû bikim.” Lê piştre, derî ev gotin jî gota min, heta ku win ji derî ne buhurin, çi bibe bila bibe, tê destê keçikê ne berdê. Ku te destê wê berda, êdî wê ew ji cem te di cih de winda bibe û caraka dî wê keçik xwe li wê mezele xwe bibîne û vê carê, wê ti carî xilasîya te jî

nebe.” Derî, wilo gota min û piştire bêdeng bû. Piştire êdî hin bi hin devê dêrî ji me re vekir ku em tere derkevin. Lê dilê min dikira kutakut. Min jî, dengê kutakuta dilê xwe dikir. Ez bixwe jî, di bin sahweka mazin de bûm. Dilê min, weke ku wê ji singa min bibirîya li derve li min dihat. Lê ku *derîyê ku darayî bû vebû* û min jî, xwe jidand û xwe di cihê xwe de amede kir ji derketinê re bi keçikê re. Ku derî vebû û min bi keçikê re gava xwe ya pêşî avêta derve û bi wê re derketim, êdî weke ku çiya û zinarên lê na bi ser me de werina xwerê bû. Qarînaka bi qêjîni dihat ku perde hundurê guhê mirov diqatand. Roj, di nav ewran de windabû bû. Ji nav ewran barq divadan. Lê min destê keçikê ne berda û heta ku ez werima dervî aqarê qasrê. Ku me bidest bazdanê kir bi ber dervî aqarê qasrê ve, li piştire me, ku marên ku ji binê ardê derdiketin didane dûv me. Şêrê ku berê hatibû û li ber min sekinî bû, ew jî vê carê ketibû dûv me de. Lê min, heta ku hêz û qûwet di lingên min de hebû, min ku keçik bi min re, bi ber derketina dervî aqrê qwasrê ve bazim. Ku em di nav wê *xûlubatê* de ghiştina cihê ku dervî aqarê qasrê bû, li wir li pêşîya me di cih de derîyek derket. Ew derî, weke weke wî derîyê ku ez tere buhurtibûm û hatibûm bû. Ew derî li ber me derketibû li holê û vebûbû. Ku em ghiştina derî, devê derî ji me re vebû û me bi hev re xwe avêta hundurê dêrî û ku me di derî de derbas bûn, êdî derî hat girtin û bi carekê re ew xûlubat ku li ser serê me bûn û qarînen biqêjîn, dawî li wan hat.

Ku em di derî de buhirtin û derî pişt mere hat girtin û piştire, êdî me bi hev re xwe li wê qasra zilemê kal ku ez cara pêşî hatibûbûma cem wî, min xwe li wir dî bi keçikê re. Ku em xwe li wir dî, êdî di cih de min ew zilem li bere xwe dî. Wî, gota min, ”êdî win xilas bûn û te, keça min xilas kir.” Piştire, wî bi dilekî xweş û rûdênaka û biken li min û keça xwe nerî. Lê hê jî, dilê min li ser hevdû diavêt. Piştire, weke bêhnekê, êdî em hatina bi ser xwe de. Piştire, wî zilemê kal gota min;

”te, keça min xilas kir û hanî ji min re. Te, qancîyeka mazin bi min kir. Ez, deyndarê qancîya te me. Ez, te û male te dizanim. Ez dizanim ku zaroyê te jî hene û kurê te jî hene. Ku keça min, ku ew bêje bila û herê bike, ez dibêjim bila êdî ew bûka te bê. Keça min, navê wê *Dengdila geş* a. Ew, deng û hîsa dilan di dilê xwe de hîsdike û dike. Ya dilê te jî bi qancîya wê re hîskirîya.”

Ku wî, wilo gota, keçikê jî, bi dilxweşî li nava çavên bavê xwe nerî ku weke jê re bêje ez herê dikim û piştire ew li gota, bû bûka min. Min jî, gota herê. Piştire, li wir, wî zilamê kal, bi malvanî û mêhvandarîyaka pîrri baş ez li male xwe hiştim û azimandim. Piştî ku ez hatima ser xwe û min

jî xwe rehet kir û piştî ku me bi hev re xwarinaka pîrr xweş jî xwar, piştre êdî ez hizirim ku ez rêwîyê rêyekê me. Piştre, ez li ser wê hizirim. Piştre, li wir herêkirina min ya keça wî weke bûka xwe jî hat bîra min. Êdî minê çî bikira, ez li ser wê di serê xwe de weke demeke dirêj hizirim û hazinîm. Piştre, bi demekê re wî zîlamê kal jî weke ku fahmkir ku ez di serê xwe pîrr bi haznim. Wî berê xwe da min û ji min pîrsî ku ez li ser çî wilqasî bi hizirim. Piştre, min jî, jêre got ku ez li ser çî bi hiizir im. Min, ya di serê xwe de gotin bi gotin jê re hanî ser ziman. Ku min jê re hanî ser ziman, êdî ew jî hinekî ku zêde demeke dirêj têve çû, hizirî di serê xwe de û piştre weh aji min re got;

”Ne ez dizanim, ku ti ji ber çî ketî rêyan de û hatî. Ti ji rêyekê hatî. Tê herî serê çiyayê Cûdî ku keyê bibînê. Lê li ser wê, ti xem neke. Mereq neke. Ezê, alî te bikim û tê herê wir û keyê çiyayê Cûdî bibîne. Ne tu jî keyê Çiyayê Sîpanê yî. Vêca, nahaka tu ji rêyaka dûr hatî. Nahaka li rehetê xwe bînerê. Ezê, amedekarîyaka mazin ya li gorî keyan ku bi wê çûna cem keyan dibe, ezê bikim. Piştre, ez jî û keça min jî, wê bi te re bin, heta qasra keyê çiyayê cûdî. Ya ku ji bo ji wir û pê de jî, ku were gotin, ezê li wir êdî ji te re bibêjim.”

Wî zîlamê kal û weke ku pîrr bizane bû, wîlo got û ma sekinî. Piştre, ez hinekî hizirim û min got bilaû min herê kir ya ku wî weke rê ji min re got. Lê wî weke gotina xwe ya dawîyê gotibû ku, *ya ku ji bo ji wir û pê de jî, ku were gotin, ezê li wir êdî ji te re bibêjim*. Gelo ew çî bû ku wê wî ji wir û pê de, êdî ji bo piştî ji wir û pêde ji min re bigota? Weke pîrsêkê, vê di serê min de xwe girt. Ez pîrr li ser wê hizirim. Çend ku wê di serê min de, wîlo cih girt jî, min di wê heyemê de ji wî ne pîrsî. Lê ku ez hinekî di serê xwe de hizirim li ser vê gotina wî, êdî min di serê xwe de kifş kir ku ez jê bi pîrs im. Lê hin hêstna ku bi min re çêdibûn jî ku ji bo ku ez jê ne pîrsim hebûn. Bi vê yekê, weke ku ez di serê xwe de bi bêbiryarîyê bûbûm dualî. Wîlo li min hatibû di wê demê de. Min çî bikira? Min pîrsîba û ew fêrbûba û yan jî ez mabama hata ku em bi hev re çûbaban wir û li wir êdî min jê hiskiriba ku ka wê çî ji min re bigota? Min ev yek di serê xwe de, ne digihand biryarekê ku ez bi wê û li gor wê bikim. Lê bi wî rengî mayîna min jî, wê ez rehet ne hiştibam. Min jî, ev yek dizanî. Vêca, minê çikiriba, min jî ew ne dizanî.

Lê piştî ku zîlamê kal wîlo gota min û piştre ji cem min çû, piştre, min jî hinekî xwe rehet kir. Demeke dirêj, piştre, êdî ez ku bi tememî rehet bûm û hatîma xwe, piştre, ez rabûm û çûma wê gûlistanê û li cem wî zîlamê kal rûniştim û bi wê re min bidest axiftinê kir. Di wê demê de,

wî pîrr ji min re ji keyê wan ê aciniyan bahse kir. Bahse, demên wa ên berê kir. Wê bahse wê deme ku şer di naqabîna wan û mirovan de bûya kir. Demeke dirêj, ew ji min re ji wê zanebûna xwe axift û hanî ser ziman. Ew, yekî pîrr bizane bû. Ji wê zanebûna xwe ya pîrr mazin diaxift û dihanî ser ziman. Ji min re bahse gelek dem û dîrokên berê kir. De ne, weke ku gotinaka ku di nava xalkê de ya û tê gotin, ”*mirovê ku bigotîne pîr û kal bûya yê zane ya.*” ew jî, yekî wilo yê zanebû.

Piştî ku ez ez hatibûbûma wir û piştî ku min keça wî zilamê kal xilas kir û piştî, êdî ez li wir, weke demeke ku ne zêde dirêj mam. Lê piştî, ku weke ku wî gotibû min, wî amedekarîyaka mazin dabû kirin. Li ser çil haspî, dîyarî bi navê min û li ser navên dabûbûn amede kirin ku ez bi xwe re bibima ji keyê çiyayê Cûdî re. De ne, ev pîrr rast bû, ku di deme ku mirov çû mêhvandarîyaka ji rêzê jî bê, destvala çûyîn ne dibû. Destvala çûyî, di aslê xwe de, di çanda me de dihata wateyekê. Ew wate jî, ew ku rewşa min di vê demê de ketîya rewşaka pîrr xirab de. Bi armanca xwestîna alikariyekê ez hatima. De ne, bi dev, xwestina alikariyê, hinekî ji mirov pîrr zor a. Carna heya ku rûmete mirov jî bide şikand in. Ji ber vê yekê, ev nêzîkatî, nêzîkatîya ku ne gotina ji devê lê bi şeklê çûna xwe re dide berçav. Lê deme ku keyek çûba, devereke û an jî mîrek çûba devereke û an jî mêhvandarîyekê, heta ku karîba, wê dîyarî bidan amede kirin û danîban ser haspna û bi xwe re biriba. Ev jî, ji adet û kevneşopîyê bû. Bêgûman, min kevneşopîyê xwe ji bîr nekirina. Ji bîr kirin jî, weke bêhürmetî û bêrêzîyekê ya li hemberê civatê bixwe jî ya. Ez, vê yekê dizanim. Di deme ku ez li qasra diçûma mêhvandarîyekê jî, em wilo diçin. Lê ji ber ku ez di rê de diçûm û min ne dizanî ku rêya min wê bikuderê ve ketiba û di kûderan ve derbas bûba. Ji ber vê yekê, ez û serê xwe û haspê xwe bûn. Lê li wir, êdî li gorî, mazinatîya me û qasrîtîya me, li ser çil haspî, hatibûbûn amede kirin. Ji wir, berî ku ez bikevîma rê de û ku herima çiyayê Cûdî qasra keyê Cûdî, ez pêşî hinekî hizirim. Di deme ku ez hizirim jî, êdî ez pîrr bi hazn bûm. Ez di serê xwe de lê hizirim ku ez nizanî ku hê rêya me çiqas maya û hê wê çî astangî derkevîna pêşîya min û ezê di kûderê ve hê herim. Ev, di serê min de bû li ser dihizirm. Di wê deme ku ez bi rê ketibam, ez ji xwe re rûniştibûm wilo dihizirim. Di wê deme ku ez rûniştibûm û dihizirim ji xwe re di serê xwe de, hingî, ew zilemê kal Yanî *Jîrawan* nêzî min bû û li cem min rûnişt. Weke ku wî ya di serê min de, kifşkiribû. Weke ku wî ya di serê min de ku ez li ser dihizirim, wî dixwand. Wî di dît. Wilo ev hîs, di wê deme ku piştî ku ew li cem min rûnişt û piştî ku min li nava çavên wî

nerî, min jê girt. Bi wê hîsê, êdî min ti tiştêkî din negot. Min ew, hizirkirina xwe ya bi hazn jî, dawî lê hanî. Ez, li ber wî êdî bi gotin bûm bi wî re çend gotin pêre min da û stand. Di wê deme ku ez pêre mabû bûm, ez bi wî re û bi keça wî ya ku êdî ew bûka min bû re, pîr baş me hevdu nas kiribû. Êdî em, weke malbatekê tevdîgeriyan.

Di zane min de, wî ya di serê min de hemû dizanî. Dizanî û didît ku ez li ser çî dihizirim. Lê tevî wê jî, wî ji min pîrsî ku ka ez li ser wilo *bimitalê dihizirim*. Ku wî ji min pîrsî ku ka ez ji ber çî wilqasî bi mitale dihizirim, êdî min jî ya di serê xwe de ku ez li ser dihizirim û li ser di mitalê de bûm, min ji wî re rastrast hanî ser ziman. Min jê re, ez çî hizirî bûm di serê xwe de, min jêre vegot. Piştî ku weke demekê ez jê re axiftim û min jê re rewşa ku ez lê dihizirim min vegot, êdî wî jî bi dengekê ku têde dixwest ku hinekî min bi wêre bike li min nerî û weha gota min; ”ti, ti mitale neke. Rêya ku têtê ew qad bikira ji xwe re te ew qad kirîya û ti wilqasî hatî. Nahaka, hema bêja tu ghiştî serê çiyê qasra keyê Cûdî. Keyê cûdî, ji hemû bûyîn û heyînên ku li ser rûyê ardê dibin, heya wî ji wan çêdibe û ew heyîdar a. Ji min, wilo bawer bike ku ew nahaka ji zû de ji hetina te ya bi armanca çûna qasra wî heyîdar a. De ne, em Cin, heya me ji hertiştî dibêt. Ti çawa ku di qasra te, de hem di şewirmendîya te de jî ji me hene û hem jî jina te jî ji me ya, her weha di qasra wî de ev rewş heya. Li ber destê wî, gelek mirovên bizane ên weke te û ên ji me ên weke me di qasra wî de li dîwane wî hene. Bi vê heyê êdî di serê xwe de hîşyar ba û here wir.” Ku wî zilemê kal ê zane, wilo li ber min ji min re got, piştê, êdî ma sekinî û weke ku min li bendî gotinekê bû ma sekinî. Min jî, ew sekna wî û li nava çavên min nerîna wî, wilo fahm kir. Min, di wê demê de ev yek wilo fahmkir û piştê kare xwe kir ez çend gotina ji wî re weke gotinên xwe û bersiva xwe ji wî re bibêjim. Lê çawa ku min xwe ji gotinê re kar kir û kir ku bi axivim, wî berî min dengê xwe kir û xwest ku careka din bi axivê û çend gotinên din bi ser gotinên ku xwe ku berê wî kêlikê kiribûn ve bike. Piştê, min mafê gotinê ji xwe re ji wî berda û piştê wî mafê axiftinê careka din hilda û axift û weha bi ser gotinên xwe ku kiribûn ve kir û got; ”Ne ti dizanê ku Cûdî, çendî ji bo mirovan pîroz a. Ji bo me jî û bi heman awayê û şeklê ew pîroz a. *Pêxemberên ku hatina û çûna, di jîyane xwe de xwe carekê jî bê, gihandina Cizîra bota û Çiyayê Cûdî.*” Wî wilo ji min re gotin û ma sekinî. Piştê, min mafê gotinê hilda û pêşî weke ku ez wî bi gotina xwe re rast bibînim min jê re got ”tu rast dibêje” û piştê min çend gotinên din jî jê re gotin û ez êdî mama sekinî.

Di wê demê de, ez û ew, weke demekê li hevdû bi hevdû re axiftin. Di dawîya gotina xwe re got ku "tu mereq û mitale neke, wê ji vir û pê de, çihê ku tu herê û bigihijiyê de wê qasre keyê Çiyayê Cûdî bê." Wî wilo got û ma sekinî. Wê gotina wî, ku min ew hiskir, di min de bawerîyek da çêkirin. Ez, ji wê êdî weke ku di xwe de jî biêmin bûm. Êdî, min di xwe de û di serê xwe de dev ji mitalekirina wê berda. Êdî, weke ku ez jî êmin bin, ez tevgerîyam.

Piştire, êdî ne bi gelekî re, êdî ku hinek jî dem bi ser amedekarîyan ve buhurtibû, piştire, êdî ez ketim ser rêya xwe de ku ez herima qasra keyê çiyayê Cûdî. Zilemê kal û keça wî jî, bi min re hat in. Em, bi hev re bi çil haspî ku hemû jî li ser wqan dîyarî barkirî ketina ser rê de û bi ber qasra keyê Çiyayê Cûdî ve çûn. Ku me ji malê, yan jî qasra wî zilemê kal bidest çûnê kir, êdî rêya me wilo xweş bû, êdî ne dihat gotinan. Rehet û rehet, me gavên xwe diavêtin û em di rê de diçûn. Weke ku wê êdî ti tişteke di rê de nebê û newê serê me. Lê di rê de çendî ku ez diçûm jî, ez di serê de pîr bi hizir bûm. Di deme ku em dimeşîn jî, Zilemê kal di rex min de dimeşî. Car bi car, me çend gotin jî bi hevdû re dikir. Lê di wê deme ku me bi hevdûp re çend gotin dikir û diaxiftin jî, di serê min de mereqa dîtina qasra keyê Cûdî hebû. Di serî de, ji xwe cûdî, di serê min de mereq bû. Ewder, hemû ewlîya û nebîyan û alim û zaneyan jê bahs kiribû. Ewder, bi vê yekê, di her civat û danûstandinên ku dibûn de bahse wê dihat kirin. Bi vê yekê, êdî ewder di serê min de jî mereq çêdibû. Di deme ku em dimeşîn di rê de, min dikir ku ez di serê xwe de wê bënima berçav. Lê min çê dikir û ne dikir, min ne dikarî ku ez wê bënima berçav. Min, qasr û malê, mîr û keyên mazin dîtî. Ji wan li civate min bahse wan hatibû kirin. Min, ku hem ji gotinan bê û hem jî ji dîtînan min bê, di serê min de di derbarê wan de dîmenek hebû. Lê di derbarê qasra keyê Çiyayê Cûdî de, di serê min de ti tişteke nebû. Ya ku herî zêde dibê ku ez zêde didema hizirandin ev jî bû.

Gelo, ew qasr û di tijbaha çî?Çawa bû? Min ne dizanî. Lê di serê min de, mereqa wê jî hebû. De ne, ew dere ku nebî Nuh lê mabû, li wir bû qasra keyê Çiyayê Cûdî, bi vê yekê, ewder, bi pîroz û rêz û hûrmet jî bahse wê dihat kirin.

Ku em ketina rê de, em demeke dirêj di rê de meşîn. Di rê de, ji meşînê hinekî jî ji wastandina ku me di laşê xwe de digirt, ji wê û pê de, ti derd û kûl bi me re di wê demê de nebû. Lê di wê demê de hinekî di meşa me de, her ku em diçûn, hem dilperîya ku min re çêbû û hem jî bi axiftina me ya di nava me de re, êdî diman. Ji wê û pê de, ti tişteke din bi me re nebû.

Lê mereq min jî hebû. Ew jî, hebû. Bi wê re, em dimeşîn û diçûn. Bi wê yekê re, di wê rewşê de em demeke dirêj meşîbûn. Êdî, dem jî, weke ku dihat û digihîşt berêvarî. Roj, ne weke rewşa ya di nava rojê de bû. Di nava rojê de, ji dêla soratîyê, hinekî bi zerîtîyêke vekirî ve ku diçê, di rengekî de ya. Lê di wan demên berêvarî de, êdî roj jî, weke ku rengê xwe diguharênê û hinekî zêde êdî sor dibe. Di wê demê de jî, roj sor bû. Ew sorbûna rojê, di hat wê wate ku êdî zêde dem nemaya jê re *ku herê ava*. Roj, wê weke kêlîkeke din, wê çûbaba ava. Ku min, wilo di serê xwe de kifş kir, êdî ez hinekî di serê xwe de hizirîm. Piştî ku ez hinekî hizirim, piştî min wilo zan kir ku wê li me bibe êvar. Ku min ev hizir di serê xwe de safî kir, piştî min kir ku ez ji zilemê kal re bibêjim ku wê li me bibê êvar. Çawa ku min, xwe kar kir ku ez wê hizra xwe ya di serê xwe de ku ez lê hizirim ku ez jê re bibêjim, min dî ku ez ji dûr ve çend sîwarên ku bi bazê wê bi ber me ve tên. Ku min ew dîtî, êdî di cih de heya min û ya zilemê kal jî çû ser wan sîwarên ku min û wî jî êdî dîtî ku wa bi ber me ve tên.

Ku min jî û wî jî, wilo ew hatina bi ber me de dî, êdî hinekî weke ku zîndîbûnek bi me re xwe da li rû. Ew kî bûn bi ber me ve dihatin? Min ne dizani ku ew kî bûn. Lê ez bibêjim ku di wê demê de, dilê min, pîr bi dilperî bû. Di serê min de, di derbarê wê hatina mirovan bi sîwarî ya bi ber me ve, pêşî hizra ku çêbû ew bû ku ew jî tiştîna ku wê weke yên berê ku hatîbûbûna serê min, bûn. Min, wilo hîs kir. Lê ku zilemê kal, hinekî bi bal û hey li wan nerî, êdî weke ku ew di serê xwe de, bi êmin bibe ku ka ew kî na bi ber me ve tên. Bi wê yekê re jî, ew ne weke min wilo di ne rehetîyê de bû. Ne ketibû, ne rehetîyê de weke min. Lê ez, ketîbûbûma ne rehetîyaka pîr mazin de di serê xwe de. Laşê min, êdî li min qayim bû. Laşê min, li min jidaha. Êdî, weke ku ez xwe ji cengekê re amede bikim, laşê min amede bû. Bi wê yekê, hêst û raman jî di min de çêbûn û serwerî min bûn.

Ku hinekî dîn, yên ku bi ber me ve dihatin ku hatin û hinekî dî gihiştina nêzî me, êdî min bi dengêkî bilind ku zilemê kal, his bike, got ku "ew kî na ku bi ber me ve tên. Hêvî dikim, ku ji xêrê na.". Min wilo got û mama sekinî di cihê xwe de. Piştî, ne bi gelekî re, wî deng da û gota min, "mereq û mitale neke, ew ne yên xarîb in. Ew sîwarîyên keyê Çiyayî Cûdî na. Ew, sîwarîyên ku tên bi ber me ve, ji hêzên wî yên sîwarî ên ku serwerîyê li wanderan dikin in. Ew, wê êdî me jî biparêzên." Ku wî wilo gota min, êdî mereq û mitalebûn, bi hev re di serê min de û di dilê min de bi hevdû re bûn. De ne, min bihîstibû ku keyê

çiyayê Cûdî ku xwediye hêz û qûdreteke mazin a. Hêzên wî yên sûwarî jî, min navê wan bihîstibû. Bahse wan, ji min re hatibû kirin di civatên me de yên ku di dîwana me de dibûn. Ew mirovên ku di hêza wî ya sûwarî de, tê gotin ku her yekê weke rûstemekî ya. Her yek ji wan, bi mêranî û hêza xwe, dikarî hêzaka pîrr mazin bida berxwe û çûba bi ser de. Li wê herêmê, ku bigîştî weke welatekî bû ku heteme botanê bû, serwerî û qûdrete keyê çiyeyê Cûdî lê hebû. Bi mazinatîya wî re, ti kesekî ne dikarî ku biketa pêşbaziyê de.

Hinekî dî dem têve çû û em hinekî dî bi ber wan ve û ew sûwar hinekî din bi ber me ve hatin. Di nêvî rêya ku me ew dîtî de, me hevdû dîtî. Em gihiştina hevdû. Ku em gihiştina hevdû, êdî pêşî, wan sleva xwûdê da me. Me jî, bi heman rengî sileva xwûdê da wan. Piştî, hê ku wilo zêde dem ne ketibû navbare deme ku em di wê de gihiştibûbûna hevdû de, pêşî yê ku axift, bû zilemê kal ê ku bi min re hatibû bû. Wî bahse hatina me kir ya li wir kir. Bahse min kir. Ku wî bahse min kir, êdî heya, hemû sûwarîyan jî hat bi ser min de. Piştî ku heya wan hat ser min, êdî piştî, yekî ku di nava sûwarîyan de ku ji hemû sûwarîyan pîrtir bû, derketa pêş li ber min û gota min, "keyê min, ji xwe keyê me bi hemû mazinatîya xwe li bendî hatîna we û mazinatîya we bû. Win bi xêr û silemet hatina vir." Ku wî wilo gota min, êdî min got, "*xêre xwûdê li we jî bê*" û ez mama sekinî. Min, wilo zêde ti gotin ne got. Pêşî, min hewl dide ku ez dora xwe nas bikim û fêrî wê bibim. Pêşî, divîyabû ku min dora xwe bidîta. Bi vê yekê, min zêde ti gotin, ne kirin. Lê car bi car jî, ku ne bi gotinên mazin bûn, axiftin, di nava me de çêdibûn û me jî bersiv dide. Lê axlabê jî, ê ku zêde diaxift û dengê wî derdiket jî, zilemê kal bû. Wî, ew nas dikirin. Weke ku ew berî nahaka carna din jî, hatibû wir. Ev hizir, di wê deme ku min ew bi rehetî li ber wan axift dît de di serê min de çêbû. Lê hemû sûwarîyên ku hatibûna pêşîya me jî, rêz û hûrmeteke bêsinor şanî wî zilemê kal dan. Wê yekê jî, di serî de, pîrr bale min kişand. Piştî, sûwarîyan, em bi haspên me re û hemû haspên ku dîyarî li ser piştî wan bûn, kirina nava xwe de û em bi hev re bi ber qasra keyê çiyayê Cûdî ve ketin meşê de. Ku em ketina meşê de jî, heya min bi teybetî, li ser dora min bû. Car bi car jî, ez û zilemê kal bi hev re diaxiftin. Lê yê ku herî pîr bû ji sûwarîyên din, ew jî ketibû rex me de û di rex me de bi me re dimeşî di wê heyemê de. Di deme ku ez û zilemê kal bi hevdû re gotin bi gotin bi hevdû re ketina axiftinê de, piştî, ne bi demeke zêde dirêj re, ew jî, êdî bi axiftina me re, ket nava axiftinê de. Wî jî, êdî weke yekî ku me berê hevdû dîtî, bi me re bidest axiftinê kir. Yekî

ku di axiftina xwe de, bi kurmancîyaka safî û sipahî diaxift bû. Ku diaxift jî, bi gotina wî re, mirov fahm dikir ku ew yekî di serê xwe de ne kêmzan bû. Ew, yekî têrzanî bû. Bi wê re, ez karim bibêjim ku ew yekî *kelegermî* jî bû.

Em, bi hevdû re, weke demeke dirêj meşîn û hatin. Lê di deme ku em bni hevdû re dimeşîn jî, em bi hev re diaxiftin û dimeşîn. Bi wê yekê jî, êdî me nedizanî ku deme me çawa di meşînê de dibuhurt. Zilemê kal û yê nawserî xwe yê sîwarî, weke ku wan hevdû nas dikir. Ew bi hev re, bi kelegermîyekî diaxiftin. Di deme ku bi hevdû re diaxiftin jî, ne weke hinekna ku nûka hevdû dîtibûn. Weke hinekna ku berê jî hevdû dîtibûn, bi hevdû re diaxiftin û didan û distandin. Min, ew nêzîkatîya wan ya li hevdû, di wê demê de hem di axiftinên wan yên bi hevdû re û hem jî di wê xwezabûna wan ya bi hevdû re ku didan û distandin de, min ji wê ew yek fahm kiribû. Piştî jî, êdî ku em em hinekî meşî bûn, êdî weke dû hogirên ku ew *zûva* hevdû hevdû nas dikirin, diaxiftin. Lê piştî, ji xwe, êdî ku wilo zêde dem bi ser wê hizirkirina min ve ne buhurt, êdî zilemê kal bixwe, bi min re bidest axiftinê kir û ji min re got ku me berê pîrî caran hevdû dîtîya û em *zûva* hevdû nas dikin. Ku zilemê kal, di deme ku bi min re axift, ku got ku "em *zûva* hevdû nas dikin", êdî min zanibû ku wan ji *zûva* yan jî ji pîrî berê ve hevdû nas dikirin. Bi wê yekê, êdî di wê demê de bi dilcanî û kelegermî bi hevdû re diaxiftin. Ew, nasên hevdû yên *zûva* bûn.

Dem, hinekî dî bi meşîne me ya bi hev re buhurt. Em jî, weke qadarekê bi hevdû re bi haspên xwe re meşîn bi ber qasra keyê çiyayê cûdî de. Bi rastî ku ez bibêjim, hem mereqe dîtina qasra keyê çiyayê Cûdî ku ew qas bahse wê tê kirin, di serê min de bû û hem jî ji aliyekî din ve ez bi zilemê kal û yê dî re jî diaxiftinê de bûm. Lê di mejîyê min de, mereqe dîtina qasra keyê çiyayê cûdî û wî bixwe jî, hin bi hin, êdî serwerî min dibû. Ew, mirovê ku wilo zêde bahse wî dikirin, yekî çawa bû? Min, di civate xwe de jî, pîrî bahse wî bihîstibû. Bi vê yekê, êdî mereqe wî, di serê min de çêdibû. Lê, êdî weke ku zêde dem ji min re nema bû ku ez bibînim. Êdî, minê ew dîtiba.

Wilo bi axiftin û danûstandin, me demek bi meşînê jî buhurand. Lê piştî, ne bi gelekî re, min dî ku wa em ghiştina navendeka pîrî mazin. Ku xaniyên pîrî bilind û ku ji kevir hatina çêkirin û pîrî xweşik in, wê hene. Pêşî, di deme ku min dîtî, min ji dûr ve dît. Hingî li berçavên min biçûk hatina xuyakirin. Lê hin bi hin, ku em bi ber wan ve diçûn û nêzî wan dibûn jî, êdî ew jî, weke ku bi ber me ve werin û nêzî me bibin li me

dihat û ji min re li berçavên min êdî maztir dibûn. Hin bi hin, xanî û avahîyên ku min didîtin, li berçavên min maztir û bilindtir dibûn. Hemû jî, ji kevir hatibûbûna çêkirin, Her yekê, weke kirmanekê li berçavên min dihatina xûyakirin. Bi wê yekê re, êdî, bale min bi hey bêhtirî çû bi ser wan de.

Piştî ku mal û xanî bi berçavên min ketin, êdî piştire, ji dilê axiftinê û ku ez li mirovên li dora xwe binerim, min bi hey bal û nerîna xwe da bi ser pêşîya xwe de li ser mal û xanîyên ku hinekî ji dûr ve bi berçav diketin û weke ku hin bi hin nêzî me dibûn. Çend ku em bi ber wan ve diçûn, weke ku ew jî, nêzî me dibûn. Min, ew yek, wilo pirr baş û qanc fahm kir.

Me li pişt xwe gelek tilman û kaş hiştibûn. Me gelek nawal jî hiştibûn. Lê weke ku nawalaka biçûk li pêşîya me mabû ku me ew jî buhurand bi meşê, êdî emê ketiban nava aqarê navendê de. Lê nawala li pêşîya me, ne wilo mazin bû. Kaş û tilmanê li aliyê wê yê din ku di naqabîna me û navendê dima jî, ne wilo bilind bû. Me, di ber re di kêlekên wê re navend xweş didît. Ji xwe piştire, ne bi gelekî re ku em ketina nawala dawîyê de û me ew jî, xilas kir, êdî li pêşîya tenê cihê ku em gihiştibayêde navend mabû. Li pêşîya me, ard û merdên ku mirov di nav de ku weke karna ardî dikirin jî hebûn. Di deme ku em ketina nava wan ardan de, her cihê ku em digihiştinê de, êdî li wir mirovên ku hinekî ji me dûr jî bûn ku em rastî wan dihatin û me hevdû didîtin hebûn. Ku em, digihiştina dahma hevdû, êdî me pêşî silev dide hevdû û piştire em jhi hevdû derbas dibûn. Êdî, weke ku em hatibûn û gihiştibûbûna ber navendê. Êdî, di nava me û navendê ne, tilman û kaş û ne jî çiya hebûn bi bilindahîya xwe re. Tenê hinek dûrahî mabû. Dûrahîya ku di nava me de mabû jî, me bi gavên xwe yên bi lezekê re, hin bi hin qad dikir û di buhurand. Êdî, ew dûrahî ku me nûhaka qad dikir, dûrahîya dawîyê ya di navbera me û navendê de bû.

Piştî ku em êdî weke bêhneke din jî meşîn û çûn, em gihiştina navendê. Navend ku em em gihiştinê de, me dît ku êdî çendî gurr û mazin bû. Xanîyên mazin ku weke kirmanan mazin lê hebûn. Hewirdor jî, pirr paqij bû. Çûkên avê ên ku av di wan de diharikê, di deme baran barîne û hwd jî, ser nuxûmandî di ardê de hatibûbûna çêkirin. Herkesekî, ber derîyê xwe heta ku gihiştibû derîyê dî yê cîranê xwe paqij kiribû û bi wê yekê, hewirdor hemû hatibû paqij kirin. Ku em, ketina navendê, êdî, di cih de, hatibû kifş kirin ku em beyenî bûn û hatibûn. Min, avirên li ser xwe kifş dikirin. Lê min jî, bi avirên zelal li dora xwe dinerî û ewder kifş

kirin. Jinên wir, hemû bi kitan û xiftan bûn. Gelek ji wan, di deme ku em nêzî wan dibûn û di ber wan re di buhurtin, min didît ku li pişta destê wan, li binê lêva wan ya xwerê yanî li zenîya wan, li anîyan wan *daqên* ku hatibûbûna çêkirin hebûn. **Daq**, ên ku bidest têne çêkirin in. Lê daqên ku di deme ku mirov tê dunyê de jî ku di laşê mirov de hebin hene. Daqên bixweza ku di laşê mirov de hene, ji wan re **şanik** jî tê gotin. De ne, divê ku ez bibêjim ku çêkirina daqan li laş bi vî rengî û li wanderên laşê xwe, weke çandake jî bû. Li ser rûyê bêhvilê jî, ku bêhvil hatibû qûlkin û tere hatibû birin û bi wî rengî pêve hatibû kirin, *xeleka bêhvilê* hebû. *Guharê guh*, ên ku mazin bûn di guhê jinan de bi ber çavên min diket. Jin, bi cilên xwe yên li ser xwe re pirr xweşik û sipahî û paqij bûn. Di deme ku mirov li wan dinerî, hinekî jî, weke ku ji wê xweşikbûna li xwekirina wan ku dibêt ku dihat, hinekî jî bi tifrabûn, min di wan de û di gavavêtinên wan de di wê demê de min kifş kir. De ne, divê ku ez bibêjim ku teybetmendîyeke jinên kurdan hebû. Ew jî ew bû ku hertimî, tiştên xweşik li xwe dikirin. Hertimî, weke ku li cejne xwe ya *newrozê* bin, cilên nû li wan bûn û xamilandî bûn. Min, ev yek ji xwe û dora xwe dizanî. Di rêya xwe de, ku hatibûbûna kuderê û rastî kê hatibûm, min ev yek kifşkiribû bi wan re. Bêhna andakoyê, timî bixwede dikirin. Ava gûlan ji wan derdixistin û di kirina kedûnkên biçûk de û di ber xwe de digerlandin. Cilên wan yên li ser wan jî, çawa ku weke lihêf, balgih û doşêkên xwe keviyên wan tim û dayimî bi naqş çêkirin û dikirin ku xweşik bikin, bi wî rengê, ew jî wilo xweşik dikirin bi naqş. Lê teybetmendîya cilên jina kurd, yek hebû ku heta wê demê, tenê bi wan re û bi cilê wan re ew hebû. Ew jî, ew bû ku hertimî milikên xwe mazin ducarî mazin li milê çê dikirin û piştê li dahma destê xwe ku girêdanak bi wê çê dikirin, êdî li ser milikê re divegerandin û li pişt xwe ve serê milikan bi hevdû ve girêdidan. Bi teybetî, botîyan, ev yek xweşıktir dikir. Dibêt ku ez ji ber ku pirr giringî didane xweşikatiya xwe û xamildandina xwe bê. Ku du û an jî sê ji wan di ber mirov ve bi hev re dimeşîn û diçûn, weke ku cûmbûseka rengan di ber mirov de bi jîndî bê bi meşê û herê bê li mirov dihat. Kêfa wan, dihat ku pirr rengan di nav hevdû de di cilên xwe de di çêkirina wan de bënina cem hevdû.

Di deme ku ez çûma wir, di deme ku ez li pêşîya kerwana xwe di nava navendê de dimeşîm, min ev yek bi çavên serê xwe dîtî. Bi rastî jî, xweşikatiyek bi wan re dihat berçav. Min jî, di wê demê de dixwest ku tenê, hema wilo di bédengîyekê de li wê xweşikatiya ku bi berçavên min dikeve binerim. Min, di wê demê de di dilê xwe de ne dixwest ku ti

tişte, wê bale min ji ser wê xweşikatiya ku di wê demê de min bi çavên serê xwe didît ji ser wê bibe û ji wê dûr bike. Ku min, li pêşîya xwe li wê rewşa jina ya ku wan xwe xamilandî û bi wê re ku dihat berçav ku min lê dinerî, weke ku ez li naqşaya Şahmaran binerim li min dihat. De ne, çima min got, weke ku ez li naqşaya Şahmaran binerim, ez sedeme wê jî tevî ku win dizanin jî ez bibêjim. Ji ber ku di deme ku naqşaya şahmaran tê naqşkirin, pîrr rengî tê çêkirin. Rengê gûlê û nêrgizê bi hev re di wê de bi rengê jîyanê re têne cem hevdû. Mirov jî, di nav wê naqşayê de bi dîmeke xwe heya. Lê ew naqşa şahmaran *hewgirtin*(sentez)aka xwezayî ya. Ne win jî, vê yekê dizanîn. Ew naqşaya wê jî, timî ji destê jina kurd derketiya. Wê, hertimî, ew xweşikatiya dilê xwe di wê dîmeniyê naqşa şahmaran de ku çêkirîya, têde hanîya ser ziman û berçav. Lê, wê ew xweşikatiya dilê xwe, ne tenê bi wê re dihanî ser ziman. Di xamilandina xwe de jî, dihanî ser ziman. De ne, weke bawerî, di nave me de heya û tê gotin ku xweşikati jî, dayînaka ji xwûdê ya. Ji ber vê yekê jî, hertimî, ew hewl hatîya dayin ku ew wê werênina berçav. Ew dayin, di wê demê de, li berçavên min bû. Min, bi çavê serê xwe lê dinerî. Xweşikati, hertimî xweşikatiya. Têgiştin û zanînaka ku di xweşikatiyê de heya. Ew jî, hertimî, weke ku gavekê li pêşîya me ya. Ku mirov, çendî bi gavekê pêş de çû û gihişt wê, mirov wê êdî ya ji wê wirdetir ya xweşiktir pişt wê re êdî kifş bike. Bi vê yekê, wê hertimî, bi gavekî li pêş bê.

Ew xweşikatiya ku bi çav min di wê demê de didît, ez nikarim tenê bigotinan bînina ser ziman. Ji bo ku ew baş di meji de bicih bibe, divê ku mirov wê biçavê serê xwe bibîne. Hingî, mirov wê êdî wê baş têbigihê.

Di nava navendê, demeke dirêj em bi meşê çûn. Her gava ku me diavê û an jî her anîşka ku me xilas dikir û jê dibuhurtin, me ji wê û wirdetir ku ne zêde dûrtira, xweşikatiyaka din bi çavê şerê xwe dî. Bi rastî, ku ez bibêjim ku ewder, di wê demê de weke kûrçikeka bihûştê bû, wê ne xelat û şaş bê. Xweşikati, ku bi têgihiştin bû, di serê mirov de, êdî timî weke ku dixwezê ku xwe bide berçav. Ev jî, heya. Di wê demê de, bi levhatin û xweşikatiya li wir ku min didît, ev raman di serê min de çêbû.

Ew deme ku ez di nava wê navendê de meşim, ti carî, ji berçavên min naçê. Min, ew xweşikati, ji berçavên min naçê. Hertimî, di serê min de ya. Ma na, win dizanîn ku zimanê xweşikatiyê, başîya. Ji wê, dîtina ku min didît, dilê min weke ku di xwe de hinekî fireh dibû û rehet dibû. Bi rastî jî, xweşikati, dibêjin, çavan jî di deme nerîna li lê de rehet dike. Min, di wê demê de di dilê xwe de ew rehetî hîs kir. Ew wastandina bi rê re ku min re çêbû bû, di wê demê de, weke ku ez wê ji bîr bikim li min

hat. Ew, êdî ji xwe ne diaqilê min de jî bû. Wilo, li min hatibû ku weke ez di dilê xwe de dimeşim. Ez ne li dervî xwe bi gava dimeşim. Min, wilo xwe di rewşekê de hîs kir. Wê xweşikatiyê, bandûra xwe pirr mazin li min kir.

Di nava wê xweşikatiyê de, weke demekê wilo bi nerîna çavan re ez û yên bi min re me meşin. Piştî ne bi gelekî êdî hew min dî ku em hemê hatina ber qasra key. Di deme ku em gihiştibûbûna wir jî, min farq ne kiribû. Hey û bale min, li ser dora min bû. Li ser wê xweşikatiya ku min ji dorê didît bû. Lê deme ku em gihiştibûbûna ber devê qasrê, êdî zilemê kal, gotibû min, em gihiştina qasre. Di deme ku wî got va ya em gihiştina qasrê, bi destê xwe re jî, qasr nîşan kir. Deme ku min li qasrê nerî, min dî ku wa qasr, pirr xweşik û bilind hatiya çêkirin. Hê ku em ne ketibûbûna hundur de, min li derve li hêzên qasrê nerî. Hêtên qasrê pirr bilind bûn. Ji dil û bi kevirên naqşkirî ku bilevhanînê danîbûbûna ser hevdû, hatibû çêkirin. Lê di deme ku em gihiştina anîşka hêtên qasrê ya pêşîya ku em pêşî gihiştinê de min dî ku wa zer e. Weke ku zer halandina bi ser de û ji zer hatibûbûna çêkirin. Wilo li min hat. Piştî, min pirr bi baldarî lê nerî. Di wê demê de, zilemê kal jî, farq kir ku min pirr bi baldarî li anîşkê nerî. Piştî ku wî farqkir, êdî ew ji min re axift û got ku ew hêtên qasrê na. Hosta û zaneyên mazin, ev hêt di deme ku hatiya danîn de danîna. Ew anîşkên ku ti jî dibîne ku zer in di bariqênin, ji zer hatina çêkirin. Di deme ku wî wilo ji min re got, bi rastî jî, pirr mereqe min çû ser. Êdî, min hinekî din jî lê nerî. Qasraka ku ji dil û ku di dunyê de ti minaqên wê çêkirina wê nîn in, hatibû çêkirin. Hema mirov ji dil dixwest ku li ber hêt rûnihê û hema wilo wê temaşa bike. Wilo xweşik û sipahî hatibûbûna çêkirin.

Min, pirr bihîstibû ku keyên kurdan, zer di gelek tiştan û çêkirinan de bikarhanîna. Lê ew di sipahîkirina qasrê de û di anîşkên wê de bikarhanîna wê, çend ku min bi gotinê berî hingî his jî kiribû, lê bi dîtinê ew cara pêşî bû ku min didît.

Ku em hatina devê derîyê qasrê, êdî li devê dêrî pêşî em hinekî sekin ku em bi buhurina li hundur. Lê di deme ku me kir ku e bi buhurina hundur, êdî min dî ku ez ji hundurê qasrê çend torîn û kawayên bi tifra wa ji hundur derketin û hatin ku me pêşwazî bikin û hildin û bibina hundurê qasrê li dîwane key. Key bixwe, di deme ku yek li gorî adet û kevneşopî, divîya ku ew bihat pêşweazî kirinê. Li vê herêmê hemû deverî, ev wilo ya. Lê ku ew pirr meşkûl bê û derfet nebe ku ew were pêşwazîkirinê, wê yê herî zêde ku xwedî erk û berpirsiyar a, li ser navê

wî wê were û wan pêşqazî bike û sileve key ji wan re bibêje û sedeme ku key çima ne hatîya ji wan re bibêje û wê wan hilde hundurê qasrê li dîwanê. Ku ew çûna dîwanê û rûniştin jî, wê key weke xwediyê malê, wê pêşî wan xêrhatina wan bike û piştê ji wan re bibêje ku ew çima ne hatîya. Ev jî, ji adet û kevneşopîyê dihê zanîn. Ez, vê jî, bi ser gotina xwe ve bikim ku, li dora key, pirr mêhvan hebin, weke bêrêzîyê çêdibe ku ew ji wan rabûba û hatiba pêşîya me. Ji ber vê yekê, divîbû ku wî li ser navê xwe bişanda. Ku ew ji nava wan rabûba, ji ber ku ew keyê qasrê bû, divîbû ku yên pêre jî, kiriban ku rabûban ser xwe. Piştê, wî gotiba wan, win di cihê xwe de rûnihin û ew daban rûnandin. Lê ku dîwan tişibê, hingî, ew nabê ku ji navê rabê û herê, ku çî ji bibe. Lê ku, mêhvan ne gelek ban û derfeta wî ya rabûnê heba, hingî jî, wî mêhvanê xwe yê nû pêşwazî bikira. Li qasran, ji ber ku timî derfet, nabê ku mîr û an jî key ji cihê xwe rabê, êdî hertimî yên ku li ser navê wî bi rêz û hûrmet pêşwazî bikin ku ji male wî na û ahlê(xizmê) wî na, wê hena.

Ku em gihiştina devê dêrî, berî ku em herina hundur, li devê dêrî, yên ku em pêşqazî kirin bi navê qasrê û keyê qasrê bûn. Wan, em hildana hundurê qasrê. ..

Piştî ku em ketima hundurê qasrê de, êdî min dî ku wa hundurê qasrê ji dervê wê hê bêhtir xweşiktir û sipahîtira. Hundurê wê, hem bi çêkirina wê û hemjî bi rayîxistina wê re pirr xweşik û sipahî hatibû rayîxistin. Li hundurê jî, pirr mirovên ku di çûn û dihatin hebûn. Tenê, ku mirov li wê çûn û hatinê jî binerîya ba, mirov wê bidîta û fahm bikira ku li qasrê li dîwane key pirr mêhvanê wî hene. Li derve li devê dêrî, mirovên ku em pêşwazî kirin û hanîn hundurê, ku wan em hanîn hundur, êdî li hundur hinek mirovên din jî hatina pêşîya me û em pêşwazî kirin. Ku ew jî, hatina cem me û silev dana me û ku me destê hevdû girt û piştê ku em çûna dest û rûyê de hevdû jî, piştê, ji me re rê hata nîşandan ku em bi buhur in û herina dîwanê lê rûnihin. Em ketina rê de û çûn ku harina hundurê dîwanê ku key lê bi mihvanên xwe re lê rûniştîya. Ku em çûn ku herina dîwanê, di wê demê de li dora me bi mirovên ku li me gihiştibûbûna li hevdû gelek mirov hebûn. Ew jî, bi me re meşîn û hatin ku werina dîwanê.

Ku em hinekî meşîn, piştê, em gihiştina nêzî devê derîyê dîwanê yanî beşa ku lê mêhvan lê rûniştî bûn. Lê ez bê pêşî bibêjim, berî ku ez werima ser dîwane keyê çiyayê cûdî. Di wê deme ku ez di hundurê qasrê de di nava wê de dimeşim û di buhurim, min li dora xwe jî dinerî. Ji hêtên wê bigre heta ku digihişt arda binê lingê mirov, hemû bi tevahî bi

yekcarê hatibû rayîxistin. Hêt, bi xalîçeyan, wilo xweşik hatibû rayîxistin, miirov guneh dikir ku lê meyîzendi ba. Li ardê, her dere ku em tere dimeşîn û diçûn, li ardê mahfûr û marşên stûr hatibûn danîn. De ne, win dizanîn ku ku mahfûr û marşên Cizîra bota û dora wê çendî û çiqasî bi nav û deng in. Ji her derî yên ku dihatina wir, ku derfete wan hebe ku bi xwe re biriban, ku bi destê wan diket, mahfûreka ku bidest hatî çêkirin û ser pirr gûl û nêrgîz hatina naqşkirin, dikirîn û bi xwe re dibirin. Li kurdistanê, li du dever û herêman, mahfûr û marşên wan bi nav û deng in. Yek ji wan deran Cizîra bota ya, wek ku win dizanin. Cihê din jî, ku li *rojhilatê kurdistanê* dikeve kirmaşanê û dora wê ya. Ev herdû, der, hem bi zêde çêkirina xwe ya mahfûr û marşan re û hem jî bi xweşikbûn û sipahîbûna wan re bi nav û deng in. Ku ez di nava qasrê de meşîm, hema wilo tenê min li dora xwe li wê xweşikatiya bi ber çavên dike. Weke nahaka tê bîra min ku di deme ku ez dimeşîm û diçûm ku herima dîwane key, sê û dibêt ku bêhtir jî bê, min di dilê xwe de gotîya "xwûdê zêde bike!"

De ne, ev weke ku li cem me weke kevneşopîyekê û nirxekê ya li wir jî wilo ya. Di deme ku wilo bi hazînîn meyîzandin, weke çavberdanê tê zanîn û ser ziman. Ne win dizanîn ku çav keta tişteki de, êdî li gor bawerîya me, ne biderfet a ku tişteki xirab newê serê wî tiştê ku lê hatiya berdan, li lê. Em di gotinê de dibêjin "çavlêxistin.". Ku çav hatibê berdan li tişteki û li kesekî, êdî em dibêjin çavlêketîya. Tiştê ku çav lê ket jî, wê tişteki xirab were serê wê. Ji ber ku êdî çav lê nekeve, wê xêr werina dayin ji bo xirakirina çavlêdanê. Lê win dizanîn, berê ku tişteki werê dîtîn û ku çav lê bikeve, ku çavekî ku bi naqş hatî çêkirin û dora wê bi maharkan hatî çêkirin ku hatibê dalaqandin, hingî, hingî, wê ji çavlêketina xilas bûn bibe. Ji ber vê yekê, di deme ku ez diçûm di rê de, min di ku wa li gelek deveran li kevîya xalîçeyan wa çavên naqşkirî hatiya dalaqandin. Ew çavên naqşkirî jî jê re tê gotin *çavncê*. Û an jî, çav jî dihat gotin. Lê ku bimaharkan çav dihat xamilandin ji bo dalqandinê, êdî jêra *çavdank* jî dihat gotin. Lê hê hinekî navên wê yên din jî hebûn. Min, di wê demê gelek çavncêyên ku hatibûbûna dalaqandin dîtîn. De ne, win dizanîn, ew çavê ku tê çêkirin, weke çavekî xwûdê tê zanîn ku ew hemû tiştî dibîne bi wê. Êdî ew, ji çavlêxistinê xilas dike.

Lê ji devê dêrîya ku em ketina rê de ku herina dîwanê, heta ku em çûn û gihiştina nêzî cihê dîwanê, bi dehan xalîçeyên ku hatina dalaqandin, min dîtîn. Her yekê jî, ji ya din xweşiktir û sipahîtir bû. Yê ku ew xweşikati dîtiba, ne bêderfêtbû ku ne hazînîyana li lê.

Piştî ku em gihiştina nêzî cihê dîwanê, êdî ji xwe min fahm kir ku em gihiştina cihê dîwanê. Ji ber ku çûn û hatina sûxratîyê li wir pirr zêdetir bû. Em hatin û gihiştina ber devê derîyê dîwanê, Dilê min jî, dikira kutakut. Piştire, me de rex hevdû û me gava xwe avêt ku herima hundurê dîwanê. Lê yên ku min bi min re bûn, ku zilemê kal jî di nav wan de, di wê deme ku ma bi hev re gava xwe avêt ku em bikevina hundurê dîwanê de, wan hinekî xwe da bi şûn de û rê dane min ku ez derkevima li pêş. Ev yek jî, ji rêz û hûrmetekê dihat. Min, ev yek, gava ku farq kir, ez di cih de cihê xwe de sekinîm û min destê xwe avêta destê zilemê kal ku ew bi min re di heman demê de were û bikeve hundurê dîwanê. Ev yek jî li ber wê kirina rê dane ya bi rêz û hûrmet, kirina ku weke ya bersivdanê ya bi rêz û hûrmet ya ku min kiriba bû.

Lê di wê demê de çawa ku min xwe û zilemê kal bi xwe re amede kir ku em gava xwe biavêjin û herin û bi buhurina li hundur, min dî ku yekî ji devê derî ji hundur gava xwe avêta hundur. Hingî, ku min li nava çavê yê ku gava avêta derve ku lê meyîze, tevî ku min key pêşî ne dîtîbû jî, min tê derxist ku ew key bû ku hatîbû devê dêrî ku min û yên bi min re buhurî li hundurê bike. Ku min ew dî, êdî min xwe bi tememî li ser xwe xwe rast kir û serê xwe bilind kir û li nava çavên wî nerî. Wî jî, bi heman awayê xwe rast kir û serê xwe bilind kir û li nava çavên min nerî. Piştire, me destê hevdû girt û em çûna destê hevdû. Piştire, hevdû mac kir. Piştî ku me hevdû dî û silev da hevdû û destê hevdû girt, piştire, wî rê da me û em buhurîna hundur. Di deme ku em buhurîna hundur, min ne hişt ku ew zilemê kal ji dem dîr bikeve. Min, ew di rex xwe de bira hundur. Di deme ku em buhurîna li hundur, hingî min dî ku wa hemû kesekê li dîwanê, wê li ser lingan in û rabûyîna ser xwe. Ku min wilo dî, êdî ez hinekî mahçûbî wan bûm. Ew, ji min û yên bi min re rabûbûn li ser xwe. Ku ez ketima hundur de, êdî bi dengê bilind, min silev da hemûyan. Piştire, bi rêzê, min ji serê aliyê çapê dest pê kir û min destê hemûyan girt heta ku ez di serê aliyê rastê ve derketim.

Ku me destê hevdû jî girt, piştire key jî hat û buhurî li hundur bû ji devê dêrî û çû û li cihê xwe sekinî. Piştire, wî li gorî adet û kevneşopîyê pêşî gota me "dê êdî rûnihin li cihê" û êdî ew jî ku di nav de em hemûk bi hev re li cihê xwe rûniştin. Piştî ku min cih girt, key, cihekî ku li nêzîkî xwe ji min re naqand û gota min were û tû li vir rûniha. Piştire, ez çûm û li wir rûniştim. Li cihê ku ez lê rûniştim, ewder, pirr li berçav bû, weke cihê ku key lê rûniştî bû. Ku em rûniştin, piştire, key careka dîn, berê xwe da min û gota min "tû û yên bi te re hemû bi xêr hatina." Min jî, bi heman rengî

xatirkirina wî hilda û bi heman rengî spasîya xwe jidil jê re da nîşandin. Di wê demê de, hê navber pîrr germ bû. Hê çavên herkesekê li her min û yên ku bi min re hatibûn bû. Berî hingî, ka çî li ser diaxiftin, di wê demê de weke ku navber dabûbûnê de ji ber min yên bi min re hatina wan. Piştîre ku bêhnek di nava me de buhirt wilo bi wê awayê, piştîre, êdî me bi hevdu re bidest axiftinê kir. De ne, berî ku ez herima wir, nûçeya min gihiştibû wir. Min, hingî ev yek fahm kiribû. Ya rastî, berî hingî, zilemê kal jî, bahse wê ji min re kiribû. Lê di wê demê de, di deme ku ez rûniştim, min hingî ev yek çêtir û baştir dît û fahm kir.

Key, piştî ku hinekî ma sekinî, piştîre, berê xwe da min û gota min, "em li bendî hatina ya li vir bûn. Berî ku tu were nûçeya te gihiştibû min ku tu ketî rê de ku were vir. Tu ji rêyaka dûr hatî û nahaka jî bi wastî. Pêşî bêhna xwe berdî û xwe rehet bikim." Piştîre key, weke ku win jî dizanîn, li gorî adet û kevneşopîyê got ku "weke male xwe rehet bin. Evder male we ya." Piştî vê gotina xwe re ma sekinî. De ne, ev gotina wî ya dawîyê, hertimî, di deme ku mêhvan hatina ji yekî re ku ew key jî bê, wî ew gotîya. Wî ew gotin hem ji bo ku mêhvanên wî xwe rehet bikin û hîs bikin û hem jî ev gotin hêsta mêhvandariyê ya mirov dide nîşandin. Di wê demê de, key jî, ew hêsta xwe ya baş bi wê gotinê hanîbû ser ziman û dabûbû der. Di wê demê de, ku bêhnek bi ser rûniştima me ve buhurt û piştîre, êdî hin bi hin axiftin û danûstandinên dîwan û civatê dest pê kirin. Hin bi hin, êdî mirovên ku gotin ji wan derdiketin dibûn. Mirovên ku li wir rûniştibûn ku mirov li wan dinerî, weke ku hemû zane û mirovên torîn bûn. Ji rewş û girêdana wan, ev yek pîrr baş û qanc dihata dîtin û fahm kirin.

Piştî ku ez rûniştim li nava civatê, pêşî, weke bêhnekê min li dora xwe li mirovên ku rûniştî bûn li wan nerî. Hemû jî, ên torîn bûn. Hemû jî, yên ku di gotina xwe de kûr û bi tîfre bûn. Ku mirov tenê li rûdên û li rewşa wan binerîyana, mirov wê ev yek di cih de bidîta û fahm bikira.

Piştî ku em levrûniştin, êdî hin bi hin axiftinan jî dest pê kir. De ne, gelek mirov di wê demê de li dîwane key di civate wî de hebûn. Pirranîyên wan jî, ku mirov li cil û girêdan wan dinberî û rewş û tevgerên wan dinerî, mirov ji wan fahm dikir ku ew ji deverna dûr hatina wir. Ew jî, weke min ji deverna dûr hatina.

Lê di wê demê de, wilo zêde derfet ji hisandin û nerandina li dorê re dem nebû. Ji ber ku li wir gelek mirov li wir hebûn. De ne, teybetmendiyeke din jî mirovên ku li dicvatan dirûnihin ez ji were bibêjim. Win jî, dizanin. Lê dîsan ezê bibêjim. De ne, ku kî jî bê û kurê

kê jî bê, ku ew cara wî ya pêşî bê ku li wê civate ku lê dirûnihê ku rûniştî bê, wê pêşî mirovên din ên li civatê, wê li gotin û axiftina wî binerin. Wê li hemû awayê gavavêtinên wê binerin ku ka ew çendî bi zane ya û an jî karê di civatê de li gor civatê bi zane biaxivê û bêne ser ziman. Ez, tevî ku yekî mazin jî bûm û dayimî li dora min civate min li dora jî, di deme ku ez çûbûbûma wir li gavavêtinên min pêşî lê nerî bûm. Min, ev yek di wê demê de di cih de kifş kir.

Piştî ku weke demekê li min û li tevgerên min nerîn û dîtî ku ez dikarim gotina xwe bibêjim ku ez jî li cem keyê wan rûniştî ma û gotina min ne kêmi ya wî ya, piştî, êdî herkesek di serê xwe di derbarê min de ghiştibû wê qaanatê ku ez ne yekî ku ji rêzê bûm. Piştî, êdî ew nerînen xwe yên pêşî yên parzandinê ku hanîbûn ser min, êdî wan hildabû û guharandibû û piştî biawayekî din dîsa hanîbûn ser min. Lê di deme ku hinekî axiftin di nava civatê de bû, di deme ku piştî ku em êdî levrûniştibûm û keyê çiyayê cûdî ku di deme ku bahse min keyîtiya min ya li ser çiyayê Sîpanê kiribû, piştî, êdî herkesekî hê bêhtirî bal û heya xwe dabûbû ser min. Êdî, ne tenê weke mirovekî l i min dinerîn. Weke yekî key li min dinerîn. Piştî ku wê gotina keyê çiyayê cûdî re, ev nerîn pirr hatibûbûna ser min. Di deme ku min li avirên li ser xwe dinerî, min jî ji wan aviran, ev yek di cih de farq û kifş dikir.

Piştî, êdî hin bi hin axiftin di nava me de dest pê kir. Keyê Çiyayê Cûdî, di wê demê de, tenê li ber axift. Ew, yekî mazin bû. Wî, deme ku axiftibû, di wê deme ku me lê hisand de, wî ji demên berê axift. Ji demên berê ên qardoxîyan heta ku dihat demên Mîtanîyan, hûrîyan, lorî û Gûtîyan û hwd, wî ji wan deman bahs kiribû. Weke ku wî ew dem dîtîbin, bi nerîn û gotinna pirr zelal û vekirî û saf bahse wan dikir. Ji wan gotinên wî, mirov fahm dikir ku ew çiqasî di derbarê wan û demên wan de xwediyê zanebûnê ya. Lê di wê demê de, piştî ku wî demekê axift, piştî, wî gotin hanîbû ser Nebî Nuh û ji wî ji jîyane wî ya li wir pirr dirêj bahs kir. Her gotinên wî yên ku wî gotin, nahaka jî, bi heman zîndîtiya xwe di serê min de di mejiyê min de na. De ne, wî pêşî jî, berî hatina me ya li dîwanê wî jî ji wê deme nebî Nuh axiftibû. Min, di wê demê de, ji wê gotina ku wî ya ku wî got û got ku ” ne min berî nahaka di destpêka gotina xwe de jî ev deme wî ya jîyanê ji we re hanî ser ziman”, ji wê gotinê min fahm kir ku wî berî hatina me ya li wir jî ji wê demê axiftibû. Di wê demê de li ber diaxift. Zilemê kal, ê ku bi min re hatibû jî, di rex min de di bêdengîya xwe mabû bû sekinî. Car bi car, heya min bi avirên min re diçû ser wî. Her car ku avirên min diçûna ser wî jî, min didît ku

wa di xwe de dihisêne û bêdeng e. Lê heya min bi pirr bi hey li ser keyê mazin bû. Di deme ku wî bahse nebî Nuh kir û bahse deme serborîya wî û deme wî kir û bahse tûfanê kir, di wê demê de, ez pirr bi hey li biguhdar bûm. Min, dixwest ku fahm bikim ku ew çî têne ser ziman. Ji ber vê yekê, heya min, pirr li ser wî bû. Min, di civatên xwe de jî, pirr ji Nebî Nuh bihîstibû. Di derbarê wî de pirr bihîstibû. Ya rastî, di wê demê de, ewqas hiskirinên min yên ku min berê hiskiribûn, di serê min de yek bi yek di hatina bîra min li dûv hevdû. Bi wê re jî, dilperîyeka mazin bi min re hebû. Dilê min, pirr zû diavêt. Nebî Nuh, heta wê demê, min di derbarê wî de bihîstibû. Lê nahaka li wê arda ku wî piştî tûfanê re pêşî lingê xwe lê danîbû ser ardê, ez lê bûm. Ew, dilperîya wê bi min re hebû.

Lê di wê demê de û di wê kêlîkê de, min li keyê mazin û ji devê wî ew dem lê dihisand. Ya rastî, dibêt ku ji ber wê yekê bû, di wê demê de her gotina wî bideng di mejiyê min de cih û war digirt. Heya min, pirr li ser wî û gotina wî bû. Di wê demê de, wî, weke demeke dirêj axift û ji wî bahs kir. Piştre, êdî wî gotina xwe bi dawî kir û ma sekinî. Li dora wî, gelek mirovên zane hebûn. Lê piştî wê axiftina wî re, tevî ku ew mabû bû sekinî û bêdeng jî bû, deng ji wan derneketibû. Weke ku ew hê li bendî wî axiftina wî bin lê dinerîn. Lê di wê demê de, êdî ew ne axift û wî berê xwe da min û hinekî ji min di civate xwe de bahs kir û bahse hatina min kir û bahs kir ku ez ji kûderê hatina heta wir. Piştre, mafê gotinê da min ku ez li pêşîya dîwanê wî û wî bixivim. Piştre, ku min jî mafê gotinê girt û min bidest axiftinê kir, min ji xwe û hinekî ji hatina xwe û hinekî ji herême xwe û ji dora xwe û ji çiyayê sîpanê û agirî bahs kir. De ne, win dizanîn ku navê van çiya û cihên me jî heya ku ne biqasî ya cûdî jî bê. Cûdî, mazin bû û pîroz bû. ..

Ez divê ku hinekî ji we re bahse cûdî bikim. Ew çiya, dora gelek nawal û tilman û kaşên ku weke çiya mirov karê wan bihasibêne hene. Hemû jî, bi hev ve li dûv hevdû na. Bi hev ve girêdayî na. Di deme xwe de nebî Nuh, demeke dirêj li wir li serê wir jîya ya. Piştre, li ber çiyê ku bi aliyê çemê mazin ê diclê ve dikeve heta ku digihijê wir, li wir wargaha jîyane destpêkirîya. Nebî Nuh, destpêka wê daya dest pê kirin. Piştî ku wî ji nava me goçî cem xwûdê û li bihûştta wî kirîya jî, ew ji wir, ne hatîya veqatandin. Tirba wî, bitamî li xwera çiyê li ber diclê hatîya çêkirîn. Hêt û derîyê wê cihê ku ew kirinê de ji zêr hatina çêkirin. Hemû kevîyên hêtên wê ji zer in. Derî hemûk ji zer a. Piştre ji wir, heta ku digihijê ber tirba Nebî Nuh, mirovan malên xwe çêkirina. Mirovên wir, ez çiqasî ji te re bibêjim jî wê kêm bimêne. Pirr bizane û bîaqil in. Ewder, bûya

navendeka zanîne û zanebûne. Di wê deme ku ez li wir bûm, min hê ku di destpêkê de, ez wilo zêde li nava navende ne gerîyabûm jî, tenê ku ez li hundurê qasra keyê çiyayê cûdî gerîyabûm, min tê de pirtûkxaneyeka pîrr mazin ku tê de bi hezaran nivîsar û pirtûk hebûn, min dît. Ji wê yekê, ez mama acêmayî. Ji aliyê dî ve, êdî min baştir fahm kir ku ji ber çî û çîma hertimî zaneyên me, ji wan re weke xewnekê ya ku hertimî dixwezin ku xwe bigihênina wir. ..

Di wê dem û roja ku ez hê nû çûbûbûm wir, li wir min û keyê wir li wir di nava civate wî de pîrr caran bi hevdu re di dîwane wî de axiftin kir. Di deme ku wî di wê cara pêşî de mafê axiftinê da min ku ez biaxivim, min hinekî pîrr ji vê dera me û dora wê û zanebûna wê jî hanî ser ziman. De ne, dibêjin ku *"mirovê zane, bi gotina xwe kifş a."* Ev gotin, çendî rasta. Hingî, di wê demê de min pîrr baş û qanc fahm kir. Piştî ku di wê demê de di deme ku min axiftina xwe bi dawî kir, piştî, êdî hem zaneyên dîwane wî û wî bixwe jî, ez bi zanebûna min re mazin herê kirim. Bi vê yekê jî, ez pîrr serbilind û kêfxweş bûm.

Di nava me kurdan de, gotinaka ku pîrr tê ser ziman heya. Tê gotin ku *"mirov, di male xwe de şêr a."* Ev gotinaka ku di nava xalkê de pîrr tê ser ziman. Piştî wî re jî tê ser ziman û gotin ku *"mîr jî û key jî, ji male wan û ji mêhvandarîya wan, ew kifş in."* Ev jî, rast a. Di deme ku yek, çû û li yekî wilo mazin bû mêhvan, wê qancî û mazinatîya wî bêne ser ziman û ku dîtibê, wê kêmesîyên wî yên di male wî de jî bêne ser ziman. Ji ber vê yekê, tê gotin ku di deme ku çûna male mîrekî jî bê û male keyekî jî bê, pêşî li male wî tê nerîn. Di male wî de, li mêhvandarîya wî tê nerîn. Li çûnûhatinên di male wî de li wan tê nerîn. Di wê demê de, di deme ku ez pêşî ketibûbûma male keyê çiyayê Cûdî de, min li dora pîrr nerî. Ya rastî, min ne ji bo ku ez kêmesîyekê di male wî de bibînim, min li male wî li hewirdora wî dinerî. Min, li wê xweşikatiya wê ya li berçav ku min di wê demê de didît li wê dinerî. Lê divê ku ez bibêjim ku ew qasra wî û xweşikatiya wê, min bi tamî û tememî li gorî wê mazinatîya wî dît. Di qasra wî de, min ti kêmesî nedî. Hemû tişt, li gorî dil û xwesteka dil hatibû çêkirin û rast kirin. Dil, li wirji nerîne di xwe de êdî têr dibû. Dil, dibêjin ku bi xweşikatiyê geş dibe. Di wir de, di nava wê xweşikatiya wir de geş dibû. Bi wê geşbûnê, weke ku mirov di dilê xwe de, hewayeka paqij bikişêne kezêbê xwe li mirov dihat.

Lê bêî ku ez wê neyênima ser ziman, ez nikarim bibuhurim. Cihê ku ke lê rûniştî bû, li xaliçeya li pêşîya wî li hêt dalaqandî, naqşaya Şahmaran hebû. Wê jî, pîrr bale min kişand. Ku mirov li key dinerî, weke

ku şahmaran, bi wan çavên xwe yên mazin ên bi bal û xweşik re li ser wî re li mirov dinerî.

Min, di destpêkê de, kifşkiribû ku naqşaya Şahmaran li wir li ser serê wî re dalaqandî hebû. Lê di destpêkê de di deme ku em hatibûbûna wir û li wir rûniştibûn de, wilo zêde, ji min re derfet çenebûbû ku ez bi baldarî li dora xwe binerim û kifş bikim. Piştî ku em li hevdû rûniştibûn û hinekî jî bi hev re axiftibûn, piştî min bi teybetî, ew naqşaya Şahmaran bale min çûbûbû li ser wê. Di wê demê de piştî ku min ew bi baldarî kifş kir, êdî bale min çûbû bû li ser wê. Lê di wê deme ku ew naqşaya Şahmaran bale min çûbû ser wê û ku weke demekê min lê jî nerî û piştî, ez hinekî êdî bi wê naqşaya wê re di serê xwe de weke ku çûm. Piştî bi bêhnekê re, ew şeva min ya li male Kelzanê kal hat bîra min. Di wê demê de jî, di deme ku ez ketibûbûma mezele ku ez têde razahabam, piştî ku min naqşaya Şahmaran ya ku hêtê li berçavên yê li ber min ku weke ku hemûk digirt ku min kifş kiribû, piştî êdî xew jî heta ber sibehê neketibû çavên min de. Di wê demê de ew hatibû bîra min.

Piştî ku ew hatibû bîra min, êdî ez pirr di xwe de ketibûm hizirandinê. Lê, min ne dihişt ku ez bi hişê xwe re di wê demê de ji civate û axiftinên civatê jî dûrkevim. De ne, di wê demê de, ez li civateka ku pirr mirovên zane û ên mazin ku her yekê, dibêt ku mîrêû yan jî kurmîrek û yan jî kurkeyek bû. Di wê demê de, ku ez bi hişê xwe re ji wir dûrketibam, wê rast jî nebûba. Wê, ji bo min jî, di nava civate de bûba weke kêmesîyeka keseyetê. De ne, win dizanin ku di nav civate de, hertimî, divê ku bi hey hey û bale mirovê ku lê rûniştîya li ser axiftin û danûstandinên ku bûn bûba, da qana ku mirov karîba ku tevî axiftin û danûstandinan bûba. Ku mirov di serê xwe de ji wê dûrket û mirov axiftin bi rêzê ne şopand ku kê çi got di wê demê de, mirov wê êdî nikaribê, gotina xwe jî rast di nav civate de bibêje. Ku mirov axift, şartekê axiftina di nav civate de ew a ku axiftina mirov di wê demê de nedûrî axiftina yê ku diaxiftibûn bê. Di deme ku mirov axift, divê ku mirov zanibe ku mirov çi axiftîya. Divêt ku mirov, zanibê ku yên li dora mirov çi axiftina. Ku mirov bixwe jî ku axift, ji xwe, di wê demê de ev yek jhi axiftinên mirov tê fahmkirin ku ka di wê demê de heya mirov li ser axiftinên li civate ku dibin in û mirov ka wan dişopênê û li wan hisandîya. Ev, di axiftina mirov de derdikeve li holê. Min, ev yek, dizanî. Ez, yekî ku li qasra xwe jî, xwedî civat bûm. Ji ber vê yekê, rêzik û rêgezên civatê û ku mirov di civate wan şopandiba, çibûn û çi nebûn, min dizanî. Ez, ne dûrî wan bûm.

Lê di vir de, ez vê jî, weke gotinaka pîrr giring bibêjim. Di deme ku di civatekê de heya mirov ji ser mirovên li wir çû û êdî mirov li wan ne hisand, ew ji rewîst(ahlaq)ê keseyete mirov û ji cîdîyaete mirov û bi wê re jî ji zanîna mirov tê pîrsîn. Mirov, çiqasî mirovekî ku di cihê xwe de girana û xwedî rêz û hûrmete, ew jî, bi wê tê fahm kirin. Bi vê yekê, ku carekê jî, hat kifşkirin ku yekî ku jê dihat hêvî kirin ku divîya ku bihisanda û ku wî ne hisandîya û heya wî di wê deme ku bihsand ku çûya devereke din, hingî, wê ew bi navê wî re maba û piştê di civatên din ên ku li dar diketin jî wê ew bihata ser ziman. Ji ber vê yekê û vê zanîna di serê min de, min êdî di wê demê de bi xwe re weke ku tekoşînek da ku ez di wê demê de di serê xwe de ji wir dûrnekevim. Êdî, min heya xwe li wir li ser axiftinên ku dibûn hişt. Keyê qasra çiyayê Cûdî ku dîwan û civate wî hertimî mazin li dar a, ka di civate wî de çî û çawa tê ser ziman û bi çî zanebûna mazin tê ser ziman, min heya xwe dide ser ku ez wê fahm bikim. Bi teybetî, ew roja me ya pêşî bû û hinekî jî, em weke ku biwast bûn. Lê di deme ku ez ketibûbûma nava civatê de li dîwane key, êdî min ew wasta xwe jî, ji bîr kiribû. Êdî, weke ku ez weke yekî ku ji berê vê li wir bim û ji xwe ez ne ji rêyekê hatibim, bi xwe û serê xwe tevgerîyam. Bi hiş, min hewl da ku ez hertimî şîyar bim. De ne, şîyarîya bihiş, şîyarîya aqil û meji ya. Ku ew di deme ku civat li dar bê de ku şîyar bê, hingî, mirov wê tiştên ku têne axiftin di mejiyê xwe de karibê bigirê. Mirov, wê êdî ku çî hiskirîya û bihîstîya, karibê ku di serê xwe de *jiber* bihiş bike. Şîyarîya hiş, weke ku bibîrî deriyê xêva me ya.

Lê ez vê jî bibêjim, ku key di wê demê de çî axiftin kir, min hemû jî, di serê xwe de *jiber* girtibû. Ku piştî wî re, min hewl daba ku ez wan axiftinan bênima ser ziman, minê ew axiftinên ku min di wê demê de hiskirina, minê ew hemû jî *jiber* gotin bi gotin bihanîyana ser ziman. Bi wê *şewaya(aksan)* ku wan hanîya ser ziman jî. Ne win dizanin ku di axiftinê de şewa çibê, girtina wê jî, ji me mirovên civatger re giring a. Di şewayê de, weke ku aqilekî me yê veşartî, di deme ku mirov li ser tişteki diaxivê û wê tenê ser ziman, tê berçav. Hêst û hinekî jî raman jî, bi wê re xwe didina berçav. Minaq, di deme ku mirov axiftinek, bi şewayeka hişk û bixayd kir, mirovê wê axiftinê, wê xayda mirov fahm dike. Ew xayd, di wê demê de, çendî ku weke hesteka ku xwe di rûdêna mirov de dide der jî bê, bi wê re, ez karim bibêjim ku xayd, bixwe bi şekl û awayê xwe re ramana jî. Ne win wê jî dizanin. Di deme ku em di civatên xwe de li yekî dihisênin, em tevî gotinên wî, wekî din jî lê dihisênin ku ew gotinên xwe

bi çî şêwayê dihêne ser ziman. Ev jî, giringiyeke wê ya teybet heya. Ji wê, mirov, nêhta dilê mirov dibîne û kifş dike. Şêwa, zimanê nêhtë jî ya.

Herî zêde, ev yek, di civatan de di deme axiftinan de tê dîtin. Ji ber çî, ew mirovên ku li civatan hertimî, di naskirina mirovan de pîspor in? Ji ber ku hertimî, di civatê de na û vê yekê dayimî bi mirovan re kifş dikin.

Bi teybetî, ez karim bibêjim, ku teybetmendîya key û mîran, bi teybetî di vir de xwe dide dîyar kirin. Ew di vê yekê de, hinekî ji hemû mirovên li dora li pêştir in. Divê ku li pêştir jî bin. Ev yek, weke xwestinaka ji wan ya bi pêwistinî ya. Ku yek li civate wan rûnişt, ew, wê pêşî li axiftin û gav avêtinên wî binerin. Di deme ku eaxift, wê li rûdêna wî binerin ku ka di deme ku gotinên xwe dibêjede çawa ya. Şêwaya hanîna ser ziman ya gotinan di axiftinê de û rûdêna mirov, di deme axiftina mirov de, heya ku tiştêkî di yê ku mirov hizir nekirîya ku mirov bibêje jî bi mirov bide gotin. Ne, ev jî heya. Ji ber vê yekê, hertimî mazinên me weke şîret gotina ku *"di kirin û gotinên xwe de hertimî û dayimî bizane ba."* Di deme ku di nava xalkê de hertimî mazin û kalên me gotina me, *"gotinên xwe bi zane bibêje."* Ev gotin, hinekî jî, di vir de, vê têne ser ziman. Ew gotina zanebûnê ya di wê hevokê de, hinekî jî di xwe de balê û heyê dike ku bikişêne ser vê yekê. Yê ku di civatan de û ne dicvatan de bê, ku serwerîya wî li gotinên wî yên ku hanîna ser ziman hebe û karibê ku gotin, şêwa û rûdêna xwe bi hev re di têgihiştina gotinekê bike yek, ew yê zane ya.

Ez, di deme ku li civate keyê çiyayê Cûdî ku li qasra wî li dîwane wî rûniştibûm, min di xwe de ev hemû dizanîn. Bi wê zanebûnê, ez tevdişerîyam û min gavên xwe de diavêt. Bi wê yekê, ez li ser xwe û tevgerên xwe û gotina xwe pîrr biheyîdar bûm. Ji xwe, di deme ku key, mafê gotinê da min ku ez hinekî bahse xwe û herême xwe û dora xwe bikim û di wê deme ku ez axiftim de, min di deme axiftinê de jî farq kiribû ku pîrr *awirên heyîdar* li ser min hebûn. Piştî ku min axiftina xwe bidawî kir û ez mama sekinî. Piştî, gotina pêşî ya key ew bû ku *"tu weke ku min bihîstî ji mirovan di derbarê te de, tu di gotinên xwe de bizaneyî û di kirinên xwe de bi hey î."* Bi vê gotinê, min ji wî bixwe fahmkiribû ku ez di deme axiftina xwe de pîrr di bin aviran de bûm. De ne, di deme ku du key ku yek ji herêmeke din jî bê, ku li hevdû li dîwane hevdû rûniştin, pîrr gotin li wan dikeve. Pîrr gotin û axiftin, ji wan dihê xwestin di wê demê de. Di wê demê de, ji xwe keyê çiyayê cûdî li dîwane xwe pîrr bigotin û axiftin bû. Di berê de, car bi car ku hin mirovên pîrr kal ku çend gotin gotiba û hew. Ji wê û pê de, ti gotinên

wilo zêde, di wê deme ku ez rûniştîbûm wilo bi dirêjahî, ji devê mirovên li wir dervediket. Lê piştî, ku ez jî li wir rûniştîbûm, êdî piştî, ez jî axiftîbûm û di wê demê de bi pirranî jî, axiftin û danûstandin, weke ku di nava min û keyê çiyayê cûdî de bû. Mirovên li dora me, wilo zêde tevî axiftinê ne dibûn. Tenê, li me dihisand. Bi heyîdarîyeka pirr bi baldar, li me dihisand in. Bi vê yekê, êdî divîya bû ku em pirr bizane û bni hey biaxiftan. De ne, di zanebûna mirov, di civatan de xwe dide li der. Di deme ku mirov axift û axiftina xwe ya pêşî kir, êdî derdikeve li holê ku ka mirov çiqasî bizane ya û karê gotinên xwe çiqasî bizane bêne ser ziman. Hingî, ew ji mirov tê kifşkirin. Mirov, bi rastî, bi keseyetîya xwe re di wir de di wê deme axiftinê de derdikeve berçav û tê dîtin. Herkesekê ku li mirov di wê demê de dihisêne jî, mirov bi keseyetîya mirov û zanebûna mirov re dibîne.

Ew roja min ya pêşî, ez wê ti carî ji bîr nakim. Di wê demê de, ez li dîwane keyê Çiyayê Cûdî, weke key hatîbûbûna pêşwazî kirin. Ew, ji bo min, weke rêz û rûmeteke mazin bû di nava mirov û civatan de. Bi teybetî, dibû hûrmeteke mazin di serê mirov û civatan de bi min û navê min re.

Wê rojê, me wilo derbas kir. Di wê rojê de, min pirr gotin, di derbarê nebî Nuh û jîyane wî de hiskirin û bihîstin. Gelek hizrên ku **Nebî Nuh** bixwe hanîbûn ser ziman û ku bi devkî bê û bi nivîskî bê, hetina wê demê, hatîbûn ser ziman. Bi teybetî, divê ku ez vê hizra Nebî Nuh, ya ku bi navê wî dihat ser ziman, dûbara jê bê, ez ji we re bènima ser ziman. Di deme ku Nebî Nuh, tê ber kêlîka goça xwe ya ji nav me êdî herê, êdî ew di nav cihan de ya û zaroyên wî bi bûkên wî re li ber serê wî na. Ew, hingî, ji wan re dibêje ku ”, ji î ro û pê de, çendî û kengî ku pêdivî bi pê bû, wê pêxember ji we re ji aliyê xwûdê ve werina hîlbijartin û şandin. Ew, wê peyman wî, bigihênin û ragihênina wê. Wê ol biafir in.” Ev hizr ji ser navê wî ku weke gotinna ji wan gotinên wî yên ku wî di wê kêlîka xwe ya dawîyê de hanîna ser ziman in. Bi wê yekê tî ser ziman.

Piştî wî re, ola pêşî ya bawerîya wê bi hatina pêxemberê wê re tenê li xwûdê bû *ola Êzîdîyê* bû û hat û afirî. Bawerîya êzîdîyan *bi Melekê Tawis* heya. Li *laleşê*, bergên xwe dikin û pêdivîyên ola xwe tîna li cih. Piştî wê re, êdî olên din ên ku bawerîya wan tenê li xwûdê tenê bû, hatin û pêşketin. Piştî êzîdîyê re *Cihûtî* hat û pêşket. Bawerîyan wan, li *Nebî Musa* bû. Li *kinîştê* bergên xwe dikirin û pêdivîyên ola xwe dihanîna li cih. Piştî cûhitîyê re filehî hat û pêşket. Wan jî, bawerîya wan bi *Nebî Îsa* re bû û li *Dêrê* bergên xwe dikirin û pêdivîyên ola xwe

dihanîn li cih. Piştî filehîyê re jî, *misilmantî* hat û pêşket. Wan jî, li *mizgeftê* bergên xwe dikirin û pêdivîyên ola xwe dihanîn li cih. ..

Di wê kêklîkê de, piştî ku demeke dirêj em li hevdû rûniştî man, Piştire, dem hat û ghişî demeke pîrr dereng. Piştire, dîwan jev berlav bû. Herkesek rabû ser xwe. Key jî, bi gelek mirov li dora xwe re derket û li ser gerîya. Di wê demê de, ez jî bi key re bûm. Em bi bi hev re pêşî demeke dirêj di hundurê qasrê de gerîyan. Hingî, di wê deme ku em digerîyan de, key û ez, gotin bi gotin bi hev re diaxiftin. Ez û ew, bi hev re hem diaxiftin û hem jî bi mirovên li dora me re dimeşîn û digerîyan. Di wê gerîna me de, em ghiştinaka beşekê ku ew beş bi tememî tişî nivîsar û pirtûkên ku ji gelek dem û dewranan mana bû. Ku em ghiştina devê wir, êdî key ez hildam û em bi hev re çûn û ketina hundurê wir de. Ew beşa ku tişî pirtûk bû, ez ji we re bibêjim, ku deme ku ez ketima hundurê wê de, ez pîrr acêmayî mam. Ji wê, ku hingî tişî pirtûk bû. Bi hezaran pirtûk li ser hevdû hatibûn nijandin û danîn.

Di wir de, di deme ku em ketina wir, de li wir, hinek mirovên ku di wir de bûn ku hetina me dîtîn, êdî weke ku xwe lev dane li hevdû û li ber me rabûn û bi ber me ve hatin. Ku ew hatin, êdî pêşî, wan rêz û hûrmete xwe da nîşandin û piştire ew jî tevî me bûn di gerîna me ya di hundurê wê beşa ku tişî pirtûk de bû. Min, di qasran de pîrr beşên pirtûkan dîtibûn. Di qasra min bixwe de jî ew beş heya. Lê heta wê demê, ew car bû ku min beşeka wilo mazin û tişî pirtûk û ku wilqasî gelek pirtûk têde hebûn dîtibû. Bi wê yekê, ez pîrr acêmayî mabûm. De ne, cihekî ku warê nebî Nuh ba, ji ya ku ya ku layîqî wî jî ew bû. Ma na, ew bû ku radigandi bû ku "êdî aqil, xwûdê çêkir ku ku mirov bi wê bîaqil bibin û rêya xwe bi wê bixwe bibînin." Xwûdê, gotibû ku ezê ne li nav we bim, lê wê aqil di nava we de hebe ku win bi wê min fahm bikin û di rê ya min de bimeşîn." Ev gotin, weke gotinna ji wê deme nebî Nuh ku hatibûbûna bilêvkirin, dihatina ser ziman.

Di wê beşê de, em demeke dirêj man. Li wir, gelek tiştên ku key xwe bi wan ve eleqeder dibû şanî min didan bûn. Wî bixwe jî, hertimî, demeke xwe di wir de bixwandinê di buhurand. Wî, li wir aqilê xwe jî mazin dikir. De ne, divê ku ez bibêjim ku li wir hê maztir, pêşxistina aqilê di xwe de weke nirxekê dihat zanîn û ser ziman. Ev têgihîştin, li wir maztir hebû û bicih bû. Min, di wê demê de, ev yek pîrr baş dî û fahm kir. Li wir, li wê derê, pîrr zaneyên ku hatibûn û çûbûn û li şûn xwe pîrr pirtûk nivîsandibûn û hiştibûn bûbûm. Hemû jî, pirtûkên wan bi navê wan bi rêz û hûrmet di wir de hatibû bicihkirin. Zanebûn, qadrekî wê yê ku mirov

hertimî bêne serr ziman li wir hebû. Bi vê yekê, divê ku ez bibêjim, têgihîştina zanebûnê û ya di derbarê zanebûnê de li wir mazin pêşketibû bû. Li wir, ji xwe, ji deme ku ez gihiştibûm wir, min wilo hîskiribû ku ez hatina û ketina nava zaneyan. Min, ev yek, hê berî hingî bihîsî jî bê, di xwe de di serê xwe de kifş kiribû. Lê di deme ku ez bi key re hatibûbûma wê beşa pirtûkxanê, êdî ev zanebûn, bi tememî û sîmsetî di serê min de bi zelalî xwe dabû dîyarkirin. Ji xwe, di wê deme ku key axiftibû, min fahmkiribû ku ew çendî bizane bû. Yê ku pirsîba ku ew zanebûna wî ji kuderê dihat, wê bersiva xwe di wir de pîrr baş û qanc bigirta.

Ji wê beşê, piştî ku em demeke ne kin man, piştîre me bi hev re derketin. Ku em derketin, hin, beşên din jî, em lê gerîyan. Lê piştîre, ne bi gelekî re, êdî key em derxistin û birina nava gûlîstana qasrê. Ku em çûna nava gûlîstana qasrê, êdî weke ku me herin û bikevina hundurê kûrçikaka ji bihûştê li me hat. Ew dera ku em ketinê de, gotinên ku xweşikbûnê û xweşikatiyê tînina ser ziman, ne dikarîn ku wê xweşikbûn û xweşikatiya wir bi tememî bênina ser ziman. Gotin, li ber wê xweşikatiya ku me di wê demê de didî, kêma dima.

Li wir, piştî ku ez ketima nava wir de, min weke bêhnekê çavên xwe li hewirdora wê gerandin. Lê min çend jî ku ew çavên xwe gerand in, ew dawîya wê gûlîstanê bi berçavên min neket. Ji her cûrayê dar û fêkîyên ku têde şînatibûn û hatibûbûna çandin hebûn.

Li wir, piştîre, bi axiftina di nava me ya bi gotin bi gotin re em, meşîn di nava wir de. Li wir, bêhneka xweş, li bêhvila me dide. Wê bêhnê, dikir ku dilê mirov di wê demê de xweş bibe. Di nava wê xweşiyê de, em weke demeke dirêj meşîn û gerîyan. Di dawîyê de, em hatina ber avaka ku di nava wê gûlîstanê de diharikî. Ew, pîrr mazin bûn. Aliyê avê yê din zor dihat dîtin bi çavên rût. Ewder, bi meşîna me ya ku em hatibûn û gihiştibûnê de, ew aliyê gûlîstanê li wir xilas dibû. Ew aliyê gûlîstanê, li ber avê bidawî dibû. Ji xwe, di wê demê de derfete me weke ku nebû ku em bi buhur in û herina aliyê din. Piştîre, di ber avê de, em hinekî di nava wê şînatîyê de meşîn. Ku em hinekî di meşîn, êdî min di ku wa ji me wirdetir wan pîrr jin ku wê levgihiştin li hevdû û lihevdû li ber wê xweşî û hînkayîya avê rûniştina. Ku me ew dîtin, êdî wan jî em kifşkirin û êdî bale wan hat ser me. Lê hemû jinên ku min li wir li ber avê ku rûniştina ku min dîtin, hemû jî, jinên ku xwe xamilandî bûn. Hemû jî, fîstanên pîrr xweşik li ser wan hebûn. Ji dûr ve, ew kiras û fîstanên li ser wan, weke cûmbûsna rengan ên li ser wan dihatina xûyakirin. Ku wan xwe dilabitand bi wan kiras û fîstanên li ser xwe jî, weke ku komna rengan ên

levhatî bi gîyan bibin û ji cihê xwe bilabitin li mirov dihat. Hemû jî, kiras û fistanên wan bi ardê ve dixîşiqî. Lê li noqa wan zirev dibû. Ku em hê bêhtirî bi ber wan ve diçûn, êdî hê bêhtirî min ew xamilandina wan bihûrgûlî û firawanîya wan kifş dikir. Hin jinan, kiras û fistanên li ser wan, pêşîya wan pêsîra wan vekirî bû. Lê ewdera vekirî jî, hin tiştina din ku weke qaranêzên zer bin ku bi xalakên zerî ve hatibûbûna kirin dihatina xûyakirin. Keviyên kiras û fistanên wan, weke ku bi sîmen zer hatibibina dirûtin. Lê bi dirûtinaka ku weke ku bi naqşî bû. Mirov, di deme ku hinekî bi hey lê dinerî, mirov wilo kifş dikir. Heta ku berçavên min ket min jî nerî. Lê min, bi teybetî, heya xwe dabûbû ser key. Ji ber vê yekê, êdî ne dibû ku hema wilo ez çavên xwe dîq bikim û tenê li pêşîya xwe li wê xweşikatiyê binerim. Lê dil jî, di xwe de dixwest ku li wê xweşikatiyê binerê.

Ku em hinekî dîn nêzî wan bûn, êdî min kifş kir ku wa her her jinên di temenekî de wê xwediyê li xwe kirina xwe na. Ne win dizanin ku keçika ku balix bû, êdî ya ku ew li xwe bike *fistan* a. Jina ku zewicî û bi zaro, *kiras* li xwe dike. Jina pîr, *kitan* li xwe dike. Jina pîr pîr û kal û ku di civatan de dirûnihê jî *xifan* li xwe dike. Ev cil û temen û dem, ên ku bi hevdu re yekbûn. Min, ji male xwe ev yek dizanî. Li wir, ev farq min ne dîtibû. Her jin jî, cila xwe ya ku çê dikir, bi ciwanî çê dikir.

Lê ez dibê ku bibêjim, bêgotin ez bênima ser ziman ku her jin jî di destê wê de bazin û di sûkra wê de qardanî û li pişta wê jî, girêdank û an jî bi navê din kemberên ku weke ku ji zer bûn hebûn. Ji xwe, ne biderfet bû ku ti jin bêzer bê. Her jin ku temenê wê çî bê û rewşa wê û male wê çî û çawa jî bê, muhaqqek zerna ku wê carna bi xwe ve dikirin û xwe pê xweşik dide nişandin û ew jî bi wê xweşik dibû hebûn. Ti jinên kurd, ne bê tiştên wilo ên xwe xamilandinê bûn. Hê ku jin keçik bû, ku bidest çêkirina cehîzê xwe dikir, di wê demê de bidest berhevkirina tiştên wilo ên xwe pê xamilandinê dikir. Piştê ku zewicî jî, êdî ew bi wan derdiketa ber mirovan û nav mirovan. *Ev, weke adet û kevneşopîyaka ku nebê nabê bû.* Bi vê yekê, divê ku ez bibêjim, rewşaka xweşik ya jinê hebû. Di wê demê de, min ew rewş li wir jî didît û li wir hê baştir û xweşiktir didît. De ne, ez dibê ku careka din bibêjim ku jinên botî yên wê herê mê, pîr xweşikbûn û li xweşikatiya xwe dihizirîn. Hertimî bi xaml jî bûn. Hertimî li xwe dimeyîzandin. Ku bi ro karê xwe yê ku dikirin ku xilas dikirin, ku dibû êvar, êdî ku demeke kin jî ba, ew xamilandina xwe li xwe dikirin. Xwe xweşik dikirin. Lê ku diçûna berçem li cem hevdu jî, bêhtirî jî xwe

dixamilandin û diçûna cem hevdû. Di wê demê de jî, xwe xamilandibûn û hatibûbûna berçem û li hevdû kom bûbûn.

Ez û key, bi mirovên ku bi me re, em demeke dirêj wilo ser xwe li derve gerîyan. Hewayeka pîrr xweş û xweşik hebû. Di wê hewayê de, me pîrr xweşik û sipahê bêhna xwe derxist. Di wê demê de, her devera ku em têre diçûn, em rastî jin û mêrên ku cûda bi cûda ku kar û barna xwe ve bûn. Hemû jî, weke ku karek di destê wan de hebû. Lê deme ku key didîtin, dev ji karê xwe di qarahan û dihatina nêzî key û silev didane û piştre ku key ji wan buhurt, êdî piştre ew jî, careka din di vegeşîyana ser karê xwe yê ku dikirin. Bi wê yekê re, me di wê demê de demeke xwe ya pîrr xweş derbas kir. Lê ku em hinekî çûn û piştre ku em vegeşîyan, em wê carê, êdî ne buhirîna li hundur. Li derve, ku taxtekî ku pîrr mazin ku hatibû vadan, em çûn û li ser wê di bin siheka ku dilê mirov hênik dikir, bi hev re rûniştin û me bi dest axiftina xwe kir. Deme ku em çûn û rûniştin, piştre mirov gelek hatin û li dora me bûna kom. Ez, di wê demê de bi key re bûm. Ew jî, hertimî, deme xwe bi axiftin û danûstandina me bi re di buhurand. Ew, di serê xwe de pîrr bi zane bû. Lê di wê demê de, di serê min de, ne tenê key û ew mazinatîya ku min dîtibû hebû. Ji wê zêdetir, ew pirtûkxaneya wî jî di serê min de zîndî hebû. Ez, hinekî di serê xwe de li ser wê dihizirim. Ew jî, di aqilê min de bû.

Li wir, hertişt, weke ku bi efsûneka jîyanî hatibû çêkirin, pîrr xweşik û sipahî bû. Dilê mirov, xweş dibû. Di wê demê de, min pîrr ji key û ji zaneyên li dora wî jî ji wan hiskir. Wan jî, bi aqilekî mazin dihanî ser ziman- Zanebûnaka mazin di serê wan zaneyên mazin ên ku dayim li civate wî li wî dirûniştin de jî hebû. Wan, aqilekî pîrr mazin dihanî ser ziman.

Bi wê yekê û demê re, min li wir, demeke xwe ya dirêj buhurand. Her roja ku min di wê demê de buhurand, ji min re bû weke salekê bi zanebûn û dîtî. Heta ku ez ji wir vegeşîyam male xwe, bi wî rengî, weke keyekî li qasra key ez jîyam û min deme xwe bi wî re buhurand.

Piştî ku demeke dirêj têve çû, edî min kir û xwest ku ez vegeşîyama male xwe li nav zaroyê xwe û cem malîya xwe. Bi rastî jî, di wê demê de, min bîra wan jî kiribû. Ew di dilê min de bûn. Êdî, hertimî, ez li wan dihizirîyam. Piştî, ku demeke dirêj têve çû, demeke ku weke sê haftayan li wir mam. Piştî, ku edî min di dilê xwe de hizir kir û min ji xwe re got êdî piştî min ji keyê mazin re got û ”min xwest, ku ezê bi destûra te bê ez herima malê.” Ku min wilo ji wî re li ber wî got, piştî, edî wî jî gota min hinekî din jî bimêne. Lê min, jê re got ku rewşa mal û qasra min li

holê ya û ew jî nahaka li bendî min in. Ku min wilo got, piştire wî jî ez pîrr baş fahm kirin û piştire gotîyê de, ez dixwezim, hema roja li pêşîya me ku hat bi destpêka wê re ez bikevîma rê de. Min, wilo got û ez mama sekin. Min, di serê xwe de, hizir dikir ku ez çawa hatîma, ezê wilo jî herim. Ji ber ku ez li gor wê di hizirim, êdî ez li gorî rêyaka dûr û ku têde heya ku tiştina ku mirov ne li bendê jî bê, di rê de werina serê mirov. Ez, li gor wê di hizirim. Lê key, weke ku tiştina din di serê wî de hebê. Min wilo ji wî fahm kir. Deme ku ez û ew êdî li ser çûna min ku me lev kir, piştire gota min ” bi xêr û silemet, sibe tê herê male xwe. Lê kengî bê, weke birayê te, li vir, ez li bendî te me û were cem min.” Ku wî wilo got, piştire, min jî got ku ”keyê min, ez ji dil dilxweşî û sipasîya we dikim. Bêgûman ji î ro û pê de, emê êdî bi ser hevdû de werin û herin. Lê, devê derîyê qasra min jî, divê ku win zanibin ku hertimî ji were vekirîya û bidil û can dixwezim ku win jî, derîyê min û male min bi rûmet bikin û werina male min û li min bibîna mêhvan.” Min jî, wilo jê re got û piştire mama sekinî. Piştire, wî jî, mafê axiftinê piştî min re girt û gota min ku ”emê ji î ro pêde, piştî ku me hevdû nas kir, êdî em bi serhevdû de werin. Ezê jî, bi mêhvanî, werîma male te. Ez dewete de herê dikim.” ”Wî jî, wilo got û piştire ma sekinî.

Key, piştire jî, axiftina xwe ne birrî û hinekî din jî bi wê zanebûna xwe ya mazin, ji me re li ser demên berê ên ku buhurîna axift û ji wan hanî ser ziman. Dîsa, ji deme nebî Nuh, heta ku heta deme Birehim Xelîl, hemû nebî û Pêxemberên ku hatibûn û çûbûn, ji wan ji me re di wê demê de bahs kir. Demeke dirêj axift û hanî ser ziman. Bahse, qancî û ne qanciyê kir. Bahse, aqil û zaneyên mazin kir.

Piştî ku em demeke dirêj bi hevdû re axiftin, piştire, êdî ku dem hat û gihişt demeke dereng, piştire, êdî civate me jî jev belav bû û em jî vekişîyan ser cihên xwe yê razanê ku em hinekî razihin. Lê di wê demê de, xew ne diketa çavên min de. Aqilê min li mal bû. Piştî ku ez li malê hizirim, êdî ji aqilê min derneketibû. Lê ne tenê ew di aqilê min de hebû. Di wê şeva xwe ya dawîyê de, heta demeke dereng ez di nav cihan de şîyar mam. Xew, ne keta çavên min de. Deme ku ez ji malê derketibûm û ketibûbûma rê de û hatibûm ku werina wir, cih bi ceh û dem bi dem, heta ku hatibûbûma wir di berçavên re di buhurt. Çi hatibû serê min, di hişê dem ketibû bîra min de. Wê şevê, min hemû dem û serborîyên xwe yê rêwîtyê yê ku min jînkiribûn bibîrkin. Heta ku dem heta û gihişt *berdestê sibehê*, ez wilo di nava cihê xwe de şîyar mam û hizirim.

Lê ez careka dîn bibêjim ku tişta ku herî zêde di hişê min de di wê demê zîndîbû, şeve min ya li male kelzanê kal bû. Wê şevê, hizirkirina min ya li ser Şahmaran, û ew hizrên ku di wê demê de di serê min de çêbûbûn, bi wê zîndîtîya xwe di hişê min de bûn. Min, bi zelalî, hemû jî bibîr dikirin.

Wê şevê, heta ku dem hata *berdestê sibehê*, ez şîyar mabûbûm. Lê di deme ku hindik mabû ku êdî bibe sibeh, êdî hinekî xewê ez girtibûm. Lê piştire, ku bû sibeh û bû rohnî, piştire, êdî xew, ji xwe êdî ne keta çavên min de. Êdî ez rabûma ser xwe û derketima devê dêrî ber wê hînikayîya sibehê. Lê deme ku ez çûma wir û ku wilo zêde demek têde neçû, min dî ku wa key jî, wê ji aliyê beşa pirtûkxaneyê ve dihat. Ka ew, ji kengî ve rabû bû li ser xwe. Ew jî, ne kifş bû. Deme ku min ew dî, min dî ku wa ew amedekirî û girêdayî ya.

Lê min zanî bû ku key şeva xwe hinekî li mezele xwe ya razenê buhurandibû. Ji ber ku me bi hev re bidest çûna razanê kir. Ku ew bi min re hat û ez gihandima cihê min ê razanê, piştire şev xweşî û rehetî ji min re xwest û êdî şev baş kişand û piştire ku mezele xwe ku ew hinekî razihê. *Lê demek kî, ew hê pîrr zû ji xewê rabûya û çûya beşa pirtûkxane ku li wir hinekî çavê xwe li ser tiştina bigerêne û bixwêne.* Ku key, ez li devê dîr dîtîm, piştire dî cih de hat cem min û ji min re roj başî kişand û piştire li cem min sekinî. Piştire, min jî ji wî re roj başî kişand. Piştire, ez û ew, ketina rex hevdû de û hinekî bi hev re di bin wê hînikayîyê de bi tenê herîyan. Di wê demê de, piştî ku me bidest gerîna xwe ya bi hevdû re kir û em hinekî jî gerîyan, piştire êdî hin bi hin dengên mirovan dihatin ku ew ji xewê dirabin.

De ne, divê ku ez bibêjim, ku hertimî herkesek, jin û mêr, ku karê wan hebê û nebê jî, hê zû ji xewê dirabin. Ti kesek, ji zaroyan, nebîne ku dê û bav, kengî û di çi demê de ji xewê rabûna. Hertimî, zaro, ku ji xewê rabûn, dibînin ku wa dê û bavê wan li bi kar û barê xwe ve na. Zû rabûn, weke zîrebûn û jêhatîbûnekê tê dîtîn û şrovekirin. Yê ku di nav nivînan de ma dereng û zû ne rabû, ew weke yekî *kasûlî* û *ji kalketî* tê dîtîn. Ew, mirovê ku dima demeke dereng, di xewê de, hertimî jî di devê henekvanên civatê de bûn. Her cûra henek bi wan dihat kirin. Ya rastî, hingî, wilo ew zû ji xewê ne rabûn dibû mijar û diketa devan de, êdî herkesekî, ji wan bahs dikir. Carna, di nav xalkê de ku weke gotinaka xalkî ya û tê gotin ku *”ji dêla ku tê bikeve devê xalkê de, here serê wî banê xwe û xwe jêde biavêja xwerê.”* Wilqasî, ew weke rewşaka ne baş û xirab dihat dîtîn. Êdî, herkesek zû dirabû û bikar û barê male xwe ve

diçû. De ne, dîsa weke gotinaka ji nava xalkê ya k u em bibêjin, dihat gotin ku *karkerê male xwe be û mabûbê dilê xalkê be*. Li malê, mirovan li maên hevdû meyîzend ku ka çendî û çiqasî *levdayîlihev* a. Male levdayîlihev, weke male ku têde mirov hebin, dihat ser ziman. Ev gotina ku dihat gotin ku weke ku têde mirov hebin, di wate ku jina wê malê jî û mêrê wê malê jî, jîr û jêhatîna. Male xwe levididina li hevdû.

Di wê deme ku ez key, bi hev re digerîyan, êdî hin bi hin dengê mirovan zêde dihat. Êdî, herkesek, ji nava cihê xwe dirabû û dest biroja xwe dikir.

Roj jî, hinekî dî êdî rohnî dibû. Dunya, êdî bêhtir bi rohnî bû. Ez û key, demeke dirêj li derve bi hevdû re gerîyan. Piştire, em bi hev re ku hinekî û weke qadarekê gerîyan, piştire ne bi gelekî re hinek mirovên din jî hatin û gihiştina me. Ku ew jî gihiştina me, piştire me, bi hev re gerîna xwe doma heta qadarekê.

Ez, wê sibehê zû ji xewê û ji nav cihan rabûbûm û derketibûbûm. Ez, ku rabûbûm, piştire êdî derketibûbûm. Êdcî, piştire key jî gihiştibûbû min û êdî nahaka hinek mirovên din jî gihiştibûbûma me û em bi hev re hem bi hevdû re diaxivîn û hem jî digerîyan. Di wê demê de, weke qadarekê em ji xwe re gerîyabûn û piştire êdî em hatibûbûna hundur. De ne, sibehê zû, hinekî di bin wê hînikayîya sibehê de gerîn, dilê mirov divekê. Bêhne mirov derdixe. Bi rastî jî di wê demê de wilo hewayaya xweş û ku dilê mirov geş dikir hebû êdî ne dihat gotina.

Piştî ku em demeke li ser xwe gerîyan, piştire, ne bi gelekî re, êdî ro jî bêhtir bû rohnî û roj jî derketibû. Lê çend ku roj derketibûbû jî, wilo zêde hê têhna rojê ya wêya germ nebû. Hê, têhne wê ne germ bû. Hê bandûra hînikayîya sibehê bi têhna germehîya rojê re ne şikeştibû. De ne, piştî ku roj derdiket, bi hinekî re, êdî hin bi hin ew hînikayîya sibehê dişikêşt. Piştire, êdî dibû germ. Lê berî ku bi tememî bibe germ, ew hînikayî, pîrr xweş bû. Bi teybetî, li derve di bin sihekê de kirina taştê di bin wê hînikayîyê de, ya ku herî zêde dilê mirov dixwest bû.

Ji xwe, hertimî, taştê jî, piştî ku malîyên malê, Yanî jin û mêrên malê, hinekî kar û barê xwe dikirin di wê serê sibehê de hê ku zû bû, piştire wê werin û taştêya xwe amede bikin û bikin. Wê hingî, têj û tahma taştê, hê bêhtir, bihata kirin. Bi teybetî, hertimî, piştî keyandina meşkê êdî taştê dihat kirin. Ji ber ku hertimî taştê bê nîvîşkê nû yê ku wê rojê ku ji meşkê derdiket taştê ne dihat kirin. Hertimî, piştî keyandina meşkê taştê dihat kirin. Li qasrê bixwe jî, axlabe jî, di deme ku karkirina taştê dest pê dihat kirin, wê di wê demê de meşkê bi heta keyandin. Wilo dihat rastkirin ku

keyandina xilasbûna wê û bidawîbûna amedekirina taştê bi hev re bû. Bi wê yekê re, êdî çawa ku keyandin bi dawî dibû û dihat vala kirin û rûnê wê jê dihat derxistin jî, êdî wê ew rûnê ku ji meşkê dihat derxistin, wê ji wê biketa sênîkan û bi hata ser sofraya taştê. Piştî ku ew hat, piştî wê bidest kirina taştê bi heta kirin.

Di wê demê de jî, wilo dem û kar bi hev re hatibû rastkirin. Li qasrê bidest amedekirina taştê dihat kirin. Lê diber re jî, keyendin hebû. Ku keyendin bidawîbû, wê nivîşk ji meşkê bi heta derxistin û bi heta kirin li sênîkan û bidanînan ser sofraya taştê û êdî wê dest bi taştê bi heta kirin. Sofra taştê hema bêje tiştê ku wê bidanîban li ser, hemû tişt hatibû danîn li ser. Lê tenê hê nivîşkê wê mabû. Ji xwe taştê jî, bê nivîşk, ti têj û tahma wê jî nîn a.

Ez û key jî, di wê demê de, piştî ku weke demeke bi hev re û bi mirovên ku piştî gihîştibûbûna me û em bi hev re digerîyan, piştî, êdî ku em weke qadarekê bi hev re gerîyabûn, êdî me berê xwe bi hev re dabûbû bi cihê ku emê bi hev re lê taştê bikin. De ne, divê ku ez bibêjim ku cihê ku hertimî key bi yê bi xwe re ku lê taştê dikir li derve, bi teybetî, hatibû amede kirin li cihêkî pîr xweş û xweşik. Li derve, weke ku çawa hundurê xênî ji rûniştin û xwarinê re tê amede kirin, wilo derve jî, dihat amede kirin. Li derve jî, beşeka qasrê ya li derve ku weke *pêşdora* pêşîya xênîya û sibaha lê dihat rûniştin, hebû. Ewder, dihat amedekirin ji rûniştina key û dîwane wî re. Sibahan, ku ew hînikayî hebû, ti kesekî li hundurê taştêya xwe ne dikir. Herkesekî bi hev re li derve taştêya xwe dikir. Di wê demê de jî hewa pîr xweş û hînik bû. Hin bi hin germehî derdiket. Lê di wê deme taştê de, herkesek diket taştê de. Weke ku herkesek bi hev re bi peyman bê, pêşî, ku ji xewê rabû, wê hinekî bi karên xwe ve herin û karên xwe bikin û piştî di heman demê de, wê li malên xwe taştê xwe ya amede bikin û li ser rûnihin û wê taştê bikin. Hertimî li bendî wê deme xwe ya hînik û ku hinekî roj derketîya lê ku hê ew hînikayîya sibehê hê heya, di wê demê de taştê dikirin.

Piştî, ne bi gelekî re ez û key û yê bi me re ku em hatin jî, me dî ku wa weke her carê li cihê pîr hînik û xweş wa taştê hatîya amede kirin. Bigihîştina me ya wir re, firaxên dawî ên taştê ku hê nû nivîşk ji meşkê hatibû derxistin hat danîn ser sofraya taştê. Piştî ku em gihîştina wir ber sofrê, êdî bi buhurkirina key me re em bi hev re li dora wê sofraya taştê ku ji dil û bi dil hatîya amedekirin, li ser rûniştin û piştî ne bi gelekî re me bidest taştêya xwe kir. Hinekî jî, em li ser xwe gerîyabûn û bêhne me

hinekî derketibû bû. Bi wê bêhnderketinê re, me çêtir bidest xwarina taştêya xwe kiribû.

Key, li ser xwarinê hij gotin bi gotin axiftinê dikir. Ji ber vê yekê, ku ne bi gotinên dîrêj jî bû, di wê demê de di wê deme ku me bidest xwarina taştê kir, êdî gotin bi gotin me bidest axiftina xwe ya bi hev re jî kir.

Ez bixwe jî, di wê demê de, hem bi key re di gotinê de bûm û hem jî di serê xwe de, weke ku ez şevê dî di serê xwe de dihizirim, wilo bi heman awayê jî dihizirim. Aliyekî mejiyê min dihizirî û aliyekî mejiyê min li ser key û axiftin û gotinkirina bi wî re bû. Ew sibeh û roja min a dawîyê bû ya li wir. Êdî min kiribû serê xwe de ku ez vegehihima male xwe. De ne, divê ku ez bibêjim ku ewder, mirov çiqasî xweş û xweşikbûna wê bêne ser ziman jî kêma. Wê hertimî, gotin di hanîna wê xweşikatiyê ya li ser ziman de kêma bêmên. Bi vê yekê, divê ku ez bibêjim ku gotin têra hanîna wê xweşikatiyê ne dikirin. Li ber wê kêma diman. Yekî ku ewder didît û hinekî li wir dijîya jî, êdî dilê wî ne dixwest ku ew ji wir herê û dîr bikeve. Ew efsûna jîyane wir, bi sîyanekê mirov hertimî di xwe de dikir ku bihêle.

Demeke dirêj, em wê sibehê li ser taştê de man. De ne, li ser taştê bi axiftin û di ber re taştê kirin jî, êdî wê dem hilda ba. Ji xwe êdî dihilda jî. Di demeka pirr demdirêj de me taştêya kiribû. Piştî ku me taştêya xwe kir, piştîre êdî sûxravanên qasrê, di cihê bi lezekê ew sofraya ji şûn me ve dana li hevdu. Bi wê re, êdî piştîre, em hinekî dî jî li cihê xwe bi hev re bicivatî man. Di wê demê de jî, em bi hev re diaxiftin. Ne win dizanin ku civatên sibahan ên piştî taştê ku li dar dikevin, zîndîtiya wan, ne kêma yên êvarî na. Ew jî, pirr zîndî na. Car bi car, heya ku hê zîndîtir bibin. Ev jî, dibû.

Piştî ku me taştêya xwe kir, piştîre, weke demekê me bi hev re axiftina xwe jî kir. Danûstandinên me yên bi hevdu re ên ku di wê demê de, demeke dirêj doman. Civate me, demeke dirêj doma. Piştîre, min kir ku ez êdî kare xwe bikim ku bikim ku bikevina ser rê de. Di wê demê de key jî ji dora xwe diaxift. Hingî wilo ew dinava axiftinê de çûbû bû û weke ku wî xwe di nava axiftinê û gotinkirinê de windakiribû. Min wilo di wê demê de fahm kir. Ya rastî, di wê demê de, deme ku min lê nerî, min wilo fahm kir ku tenê di serê wî de, ew mijar û axiftinên wî yên li ser wan hene. Wekî din jî, weke ku tiştêk di serê wî de nebû. Ji rûdêna wî jî, mirov tiştêkî wilo fahm nedikir. Ku min, li rûyê wî nerî bû, min di wê demê de ev yek wilo fahm kiribû. Ji ber vê yekê, êdî min di serê xwe de wilo hizir kir ku heya ku key jibîrkiribê ku ezê î ro bi rê ketibam. Ev hizir

di wê demê de ket serê min de. Lê yekê weke ku wî û mazin û key, ne dibû ku jîbîr bikira. Ew lê ne dihat. Ku wî gotinek got, êdî gotina wî ew bû. Ji wê û pê de, wê nebû ba. Li herderî jî, di derbarê key û keyîtyê de wilo dihat zanîn. Ji wê û pê de, ti zanîn û têgihîştinên din ên ku li cihê ve bihatan fahmkirin nebûn, ne dibûn.

Di wê demê de, çendî ku em diaxiftin jî, wilo ew hizra çûna min ya malê jî di serê min de bû. Lê min, ne dixwest ku wê bidima li rû. Ji ber ku di nava civate de dane wê ya li rû, ne rast jî bû. Wê rast jî, ne hatiba dîtîn. Wê, ji min re û ji keseyetîya min re, weke kêmesîyekê jî bi heta hasibandin. Ev yek, pîrr rast bû û wilo bû. De ne, ne tenê li wir li civate key ev wilo bû. Li her civatê jî, ev wilo bû. Mirovekî ku mirovê civatê bê, ne biderfete ku wê nizanibê. Hertimî wê bizanibê. Tiştên wilo, ku mirov ew dane li rû, qadrê mirov di civate mirov bixwe de di civate male mirov bixwe de jî, qadrê mirov dişikênin di serê mirovan de. Ji ber vê yekê, ne dibû ku min ev dabana li rû. Lê ku yekê ku di civate xwe de bê û an jî weke key bê, tiştêkî wilo ku hata guhê wî jî, êdî wî jî ew ji bîr ne dikir. Di wê demê de, tenê key, heya wî weke ku li devereka din bû. Min wilo dibû. Piştî, bi demekê re ku em hinekî bi hevdû re axiftin, piştî, ne bi gelekî re, êdî key berê xwe da min. Ji wê berê xwe dane li min ya wî, min fahm kir ku tiştîna ku ew ji min re bibêje wê hebin. Min di wê demê de wilo ev fahm kir.

Di wê demê de, axiftina me ya bi hevdû re, min demekê doma. Key jî, ji civate xwe digotinê de bû. Ew diaxift. Heya min jî lê bû. Di wê demê de, ez bi wî re diaxiftim. Lê çend ku ez zêde axiftim jî, bi key re di civate wî de, min bahse çûna xwe ya malê nekir. Min got ku qey wî ji bîr kirîya. Lê jîbîr nekiribû. Di aslê xwe de, kevneşopîyeke meya din jî hebû. Yek ku mîr jî bê key jî bê, û yekê ku ji rêzê jî bê, bahse çûna ji male xwe kirina ji wî re jî zor a. Ku hineke din jî di civate wî de zanibin, hingî tînina ser ziman û êdî piştî ew jî gotinaka xwe dibêje. Di wê demê de, yê ku dervî key dizanî ku ezê bi rê bikevim û ku di wê demê de li civatê jî rûniştîbû, Zilemê kal bû. Yanî *Jîrawan* bû. Wî, rastrast ne gotibû ku ezê herima malê. Lê di deme ku ew axiftibû, wî, weke demeke axiftibû, di axiftina xwe de, demeke dirêj jî, li ser mayîna min ya li qasrê wî axiftibû. Piştî, bahse xilaskirina keça xwe ya ji aliyê min ve kiribû. Bi wê yekê, wî bi zimanekî xweş bahse min kiribû. Wê bahskirina wî ya di derbarê min de, bi teybetî, ez bibêjim ku serê min di nava mirovan de bilind kir. Hinekî jî, min bixwe fihet kiribû. Rûyê min sor bûbû. De ne, di rewşên wilo de, ti nebê mirov hinekî jî bê rûyê mirov sor dibe.

Di nava civatan de, ti carî, yek bixwe bahse xwe û qancîya xwe nakê. Ev yek, weke çandaka me ya giring ya ji rêz û hûrmete keseyetîya mirov bixwe ku ji mirov tê ya. De ne, ku di nav civatekê de, yekî ku bixwe bahse xwe kir û wasfê xwe da, ew mirov hinekî jî, bi çavên nimz lê tê nerîn. Hinekî jî, bi çavna rexneyî lê te nerîn. De ne, tê gotin ku "bahse mêran li cem wan neke, da qana nekevina fihetîyê de." Ev jî, tiştekî wilo bû. Ku yekî bahse xwe kiriba, wê piştî wî re bihata gotin ku "ka hineka din heta î ro û vê rojê bahse wî kirina. Ew, dîtina?" Ev gotin, weke gotinna ku di civatan de tim û dayimî dihatina ser ziman bûn.

Her weha gotinaka din heya. Ew jî, weha ya. Tê gotin ku "ku te qancîyek kiribê, wê bihêle ji yên ku wê bênina ser ziman re." Bi vê gotinê, tê gotin ku "ti bixwe, ku te qancîyek kiribê, bahse wê neke, ew ji te re fihetîya, lê ku hineka din bi navê te hanîn ser ziman, ew jî ji te re merdîtî û nav a." Li zanîn û wijdanê mirovan bawer kirin, di vê gotinê de ya herî zêde ku derdikeve li pêş a. Hertimî, tê gotin ku "yekî ku bi wijdan, ku tiştek bi çavê serê xwe çawa dîtibê wê ew wê bi wê dîtina xwe re weke wê bêne ser ziman." ev jî, weke rêgezeke destûrî ya civatî bû.

Min, ev hemû dizanîn. Ku li wir serê min jî jê hatiba kirin, minê bi devê xwe ew nehanîba ser ziman bi navê xwe. Minê ji wê fihet bikira. Wê rûyê min, ketiba bin lingê min de. Ez, yekî ku ji xwe bifihet bûm.

Di deme ku zilemê kal bixwe jî, wê ew hanîbû ser ziman û hinekî li cem bahse min biqascî kiribû û hinekî jî wasfê min dabû, di xwe de ez hinekî mazin jî bûm. Lê min fihet jî kir.

Di wê demê de, demeke dirêj ew zilemê kal ku bi min re heta wir hatibû, axiftibû. Di dawîya gotina xwe de, wî gotibû ku "ne ez dizanim ku wî nahaka xwe li ser rê amede kirîya û herê malê." Piştî ku wî wilo gotibû, êdî piştre, pîrr hemû mirovên li dorê, dengê wî hiskiribûn û piştre fahmkiribûn ku ew qasta min dike û ez im ê ku xwe li ser rêya malê amede kirîya. Piştî ku Zilemê kal axiftina xwe bidawî kiribû, piştre, êdî key mafê gotinê li pişt wî re girtibû û gotibû ku "min jidil dixwest ku ew hê jî li vir li cem me maba, lê xwe li ser rê karkirîya. Lê min jêre gotiya ku evder êdî weke male wî ya, kengî ku xwest, ez jî dixwezim ku êdî were vir li cem me." Ev gotinên key, hem ji dil ez kêfxweş û dilxweş kirim û hem jî, ji wan gotinên wî, ew qadrê ku key bi gotinên xwe re bo min hanîbû ser ziman, serê min, di nava civate wî de jî bilind kiribû. Piştî wê axiftina key re jî, em hinekî din jî bi hevdû re li civatê man û axiftin. Piştre, ku dem hinekî dîn têve çû û weke ku êdî roj derketîya û geşbûn bûya, piştre, êdî em bi hev re rabûna xwe ji civatê. Em hatina derve. Ezê,

bi rê ketibam. Key jî, bi civate xwe re, di deme ku ez rabûbûm ku ezê êdî bi rê bikevim, ew jî, rabûbû û hatibû derve bi min re. Di wê demê de, min û wî dabû rex hevdû û em derketibûm. Ku em derketina derve, min dî ku wa wî jî, ser gelek haspan tişî dîyarî kirîya ku ez bixwe re bibim. Min jî, birastî ji wê yekê hem hinekî fihet kir û hem jî, ez serê min bilind bû. Ew, weke qadrekî mazin yê ku key dabûbû min. Ji wê yekê, dilê min xweş bûbû. Lê key, di wê demê de, ku em hatina ber haspan ku ezê bi rê bikevim. Gota min, ezê te wilo neşênim. Ezê te bi rêyaka din bişênima male te. Ku wî wilo got, hem ez û hem jî yên li dora wî, hemû jî lê şaq man. Piştî ku wî wilo got, piştire, ne bi gelekî re, zaneyekî wî yê ku hertimî li cem wî bû û di her deme ku em li civate hevdû li hevdû dirûniştin jî ku li cem me dirûnişt, derkete li pêş. Ku ew derkete li pêş, hingî key navê wî got ku got ku ew *Fîraz* a. Lê ew, ne weke me mirov bû. Ew Cin bû. Ku key, hinekî bahse wî û zanebûna wî kir, piştire got ku "fîraz, wê bike ku mêhvanê me yê delal, di cihê de xwe li male xwe li devê derîyê xwe bibînê." Wî wilo got ku ma sekinî.

Piştire, hinekî din jî, axiftin li ser lingan di nava me de bû. Li dora min, di wê demê de gelek mirov û zane jî hebûn. Em, hinekî dî jî li hevdû man û me bi hevdû re da û stand. Piştire, êdî ku dem û waxtê çûnê hat, me jidil xatir ji hevdû xwest. Ku me xatir ji hevdû xwest, piştire, ez bi ber haspê xwe de çûm. Lê di wê demê de di deme ku ez bi ber haspê xwe de diçûm, hingî, min tişteki kifş kir. Min dî ku wa zaneyekî ku di wê deme ku ez key bi hev re çûbûbûna beşa pirtûkxane ku min ew li wir dîtibû, nêzî key bû û tişteki *levpêçayî*, da destê key û piştire gavekê xwe bi şûn de dayê de. Ew yek, pîr keta berçavên min de û bale min kişand. Lê weke ku wê tiştê û kirinê bale min ne kişandî ez tevgerîyam. Ev jî, de ne, ji adet û kevneşopîyê bû ku ez wilo tevgerîya bam. Piştî ku wî zaneyî xwe gavekê bi şûn de dayê de, piştire, key bi ber min ve hat û nêzî min bû. Key, ew tişte ku *levpêçayî* ku destê wî de, nêzî min bû û ew destê wî yê ku ew tişt têde hilde hewa û bi ber min ve kir. Bi wê re, wî kir ku wî tiştî ku ka çûbû bide min. Di wê demê de, bale herkesekî hat ser min. Di wê demê de, ez mama sekinî di cihê de. Min ne gav avêt û ne jî tevgerîyek kir. Tenê ez mama sekinî di cihê xwe de.

Piştî ku key destê xwe bi tiştî ku têde dirêjî min kir, piştire wî bi dest dirêjkirina xwe re axift û weha got; "ne tu dizanê ku em mirovna xwedî çand û kevneşop in. Tu ji vir herî. Lê di vir de, ez naqşayaka Şahmaran ku ji min destê min ez dideme te. Wê herê bike." Wî wilo got û ma sekinî. De ne, di nava mazinan de ku ji qasrekê li qasrekê mêhvandarî bû, wê di

nav dîyarîyên ku bidina hevdû de, wê muhaqqek wê naqşayaka Şahmaran hevdû. Ev jî, weke çand û şopaka mazin ya birêz bû. Ku key ew dirêjî min kir û wilo got, piştire, min bi naqşê re destê wî jî girt ji dil û piştire, em careka din çûna rû û destê hevdû. Piştire, min danî ser haspê xwe ku bi min re ba. De ne, divîya bû ku ew jî wilo ba. Divîya bû ku tiştta ku key bidestê xwe dayî min, li ser haspê min ba. Min jî, ew adet û şop, ne şikand û ew naqşaya ku key dabû min danî ser haspê xwe. Piştire, êdî me careka din bi dest hildanê xatir ji hevdû xwest. Di wê deme ku me bi dest hildanê careka din xatir ji hevdû xwest, hingî key li *Fîrazê zane* nerî. Ku key lê nerî, êdî weke ku wî jî fahmkiribû ku key çî jê re bi nerîna xwe ya lê re gotibû. Di wê demê de key tenê bêî ku gotinek ji devê wî derkeve lê nerîbû. Tenê ji wê nerîna wî, êdî wî jî ya ku key xwestibû ku jê re bibêje fahm kiribû. Key, bi nerîna xwe re jê re gotibû ku "dê êdî ew amede na, bixêr û selemet, wan bişêne malê." Wî jî, wilo fahm kiribû. Piştire ku em amede bûn. Êdî ku em min bi hewsarê haspê xwe girt û kir ku bimeşîm. Di wê kêlîkê de, gotina dawî ji min û yên bi min re ji devê key derket û got ku "dê êdî rêya we vekirî bê, bi xêr û selemet herin. Lê evder male te ya. Kengî ku te xwest, serçavan û seran, êdî divêt ku tu were." key wilo got û min xêr carek din silev dayê û piştire, *Fîrazê Zane*, derket pêş got "dê êdî bi destûra xwûdê," û piştire êdî ez nizanîm ku çawa bû, min xwe û haspê û mirovên ku bi min re, me xwe li ber navende male xwe êdî xwe dîtibû. Ew rêya ku min di deme çûnê de bi roja qad kiribû, di wê demê de di kêlîkêka ku tê de mirov çav bigirê û vekê, di wê demê de ez hatibûbûma malê. Ku min xwe li malê dî li ber cihê ku nêzî qasrê dî, piştire ez pirr şaş û mat mam. Key bixwe jî, çend mirovên ku bi min re şandibû ku wê bi min re werina heta malê û piştire wê ew jî çend rojan li min bina mêhvan û piştire vegehirin şandibûm. Zilemê kal û keça wî yanî bûka min *dengdile geş* jî bi min re bû. Ku me xwe li ber cihê nêzî qasrê dî, piştire zêde rêya me nema bû. Ew cihê ku me xwe lê dîtibû, ku min ji wir li qasrê dinerî, min qasr pirr baş didît. Piştire, ji xwe, ku em çend gavan çûn, êdî hatina me jî hat kifşkirin û piştire gelek mirovên ku hatina pêşîya me bûn. Piştire, hem şahîyake biwan re çêbû û hem jî bi min çêbû bû ku ez êdî li malê li qasrê bûm. Ew şahî û şane ku bi hatina me ya malê re ku li wir di wê kêlîkê de dest pê kiribû, piştire, bû şahî û şane dawata kurê min yê mazin yê ku bi *Dengdile geş* re zewicî bû. Dawateka ku çil şevî û çil rojî domand bû.

Piştî ku ez gihiştibûbûma li malê, êdî şahî û şaneka pirr mazin dest pê kiribû. Bi rastî, wê şahî û şane ku min dî, dilê min jî xweş kir.

Lê ez vê jî bi teybetî bibêjim. Di deme ku ez hatibûbûma malê, ez hinekî cûdabûm di xwe de. Min, ev yek wilo di xwe de hîs dikir. Weke ku ez weke mirovekî çûbûbûm û piştre weke mirovekî din vegeyîya bûm. Aqilê min, di serê min de, pîrr li ser *şûna min* bû. Yanî, aqilê min pîrr li şûn min mabû.

Piştî ku ez vegeyîyam û piştre şahî û dawate me jî bi hev re dest pê kir, piştre, êdî demeke xweş di nava me de dest pê kir. Kurê min *Elzan*, bi Deng dile geş re zewicî û ew gihiştina miredê xwe. Piştre, wan pîrr xweşik lev kir. Wilo êdî hij hevdû kirin, ku min ew wilo didîtin, ez, weke ku ji kêf û şahîya dilê xwe *ji ayarekî xwe diketima ayarekî din de*. Wilqasî bikêf û şahî dibûm. Bi wê yekê, edê demeke xweş ya nû di male me de di qasra min de dest pê kiribû.

Lê ez vê jî bibêjim. Piştre, ku wilo zêde demek zêde dirêj biser ve neçû. Min keyê Çiyayê Cûdî jî bi hemû dîwane wî re bi dil û can li qasra xwe kira mêhvan. Bi wê, ew dilxweşîya ku bi min re çêbû, wê dilê min pîrr geş û xweş kir. Piştre jî, êdî bi wê rengê çûn û hatinê, çûn û hatinên me yên bi ser hevdû de doman.

-----o0o-----

Keyê Çiyayê Spanê, bi vî rengî, pîrr dirêj û dirêj, ji kuramê min re hanî ser ziman. Ew hanîniya wê ya li ser ziman, bi dil û can lê hat hisandin û pîrr jê fêr û ders hatina derxistin. Kuramê min, bi hatina keyê Çiyayê Sîpanê, ew ê ku pîrr bi nav û deng e, pêşî pîrr şaş û bi sahw bûbû. Lê piştre, xwûna wan lev germ bûbû. Êdî piştre, ku li dîwane hevdû li civate hevdû rûniştin û pê de, ku ji hevdû re bahse hevdû kirin, piştre, êdî temê wan çû bi ser hevdû û êdî bi hevdû re bûna weke birayan.

Lê kuramê min, ji wê zêdetir, pîrr bi kêf û dilşahî bûbû ji ber ku ew piştî wanqas salên bi kûl û dilêş re ku gihiştibû zaroyên xwe. Ya ku di dilê wî de ew difirand jî, ev bixwe bû.

Li civatê, piştî ku kuramê min zaroyên xwe dîtin, û ku ew mazinbûna û bi jin û zaro bûna, êdî ku wî ew rewşa wna didît, kêfa wî hat. Wî, bi carekê, kalîtî jî bi ser bavîtîya xwe ve kiribû. De ne, heta wî demê û kélîkê, ew tenê li klawên xwe dihizirî. Wî zan dikir ku ew tiştina xirab hatina serê wan. Lê piştre ku ew sax selîm hatina malê, bi wê re ew êdî gihiştibû ku wê dilxweşiyê. Piştre, bi carekê re jinên lawên wî yanî bûkên wî derketibûbûna ber wî û destê wî li gorî adet û kevneşopîyê û rêz û hûrmete wê mac kiribûn. Piştre jî, ku wî û bûkên wî hevdû dîtin, piştî bûkên wî re newîyên wî yên ku bûna, piştî dayikên xwe re derketina ber wî. Ku wî ew dîtin, pêşî bi çavna pîrr bidîq, li wan nerî. Wan jî, bi heman

awayê li wî dinerî. De ne, ew nerîna li hevdû ya kalk û newîyan ya pêşî bû. Wî jî, heta wê demê, tenê hêvî ji xwûdê dikir ku ew tenê careka din bigihijê lawê xwe û wan bibîne. Lê wî, piştre, ew jî û jinên wan ên ku ew bi wan re zewicîbûn û newîyên wî ya zaroyê zaroyên wî jî derketibûbûna ber wî û lê nerî bûn.

Lê piştre, weke ku hinekî dem ji wê dilê wî re divîya ku heta ku fêrî wê bûba. Hinekî dem ji wê re divîya ku heta ku ew fêrî wan bûba. Ne hesanî bû, ewqas sal bi bêrîya wan buhurî bû bi wî re. Ew bêrî, di dilê wê de kûr û tûj bûbû. Bûbû bû, weke şûrekî tevtûj û her roj ku wî xwe ji cihê xwe dilabitand û yan jî lêvên xwe ji sere hevdû di labitand, aliyê wî şûrî ê tûj li goştê laşê wî diket û dibirî. Êdî, ew xwûn dikir û dişawitand. Bi wê re dişawate re, ew demên dirêj jîya. Bi bêrîya dil, wî demên dirêj buhurand. Bêrî, ku ket dil de, êdî dil ji xwe jî dibe. Êdî mirov, ji rewşekê dibe û dike rewşeka nû ya din de. **Bêrî**, dil dide gûvaştin. Bêrî, nahêlê ku derîyê dil were daran(girtin). Dilê wî, bi bêrîya têde, hertimî ji xwe dihat gûvaştin. Bi wê gûvaştinê, weke ku carna dilê wî bêhnê nestêne lê dihat. Weke ku wê dilê wî bisekinê lê dihat. Ya wî jî, wilo bû. Ya di dilê wî de wilo bû. Ya ku dilê wî dikişand di xwe de, wilo bû. Ji wê ne cûdatir bû. Ew dilê bi bêrî û kûl û êşa bêrîyê, wî ji ciwanîya wî hanîbû û kiribû pîrîtîyê de. Lê di wê demê de, di deme ku wê zaroyên xwe bi newî û jinên wan re dî, êdî ew mirov çû û weke ku yekî din hat û ket cihê wî de. Piştî wanqas salan re, ew car bû ku me dî ku rûyê wê biken bû. Lêvên wî, ji bo beşîşîbûnekê ji ser hevdû bûn. Êdî, piştî wanqas salan re ew car bû ku me ew bibeşîşî dî.

Keyê Çiyayê Sîpanê, keyekî ku bi nav û deng bû. Biqasî, wê keyîtîya keyê çiyayê Cûdî ya bi nav û deng, ya wî jî bi nav û deng bû. De ne, di deme ku wî bahs kir û mazinatîya keyê çiyayê Cûdî hanî ser ziman, pîr xweşik û baş hanî ser ziman. Lê ya wî jî, ew mazina wê, li gorî kevneşopîya me li me dikeve ku em wê bînina ser ziman.

Li wê herêmê, navê wî û keyîtîya wî pîr hatîbû bihîstin. Ku bahse keyê Çiyayê Sîpanê dihat kirin. Sahwek di dilê mirov de çêdibû. De ne, divê ku ez bibêjim ku gelek mirovên ku ketina nava wê darîstana mazin û gurr ya çiyayê Sîpanê de û ne vejerîyan bûna. Bi wan windahîyan re, nav û dengê keyê Çiyayê Sîpanê derket û sahwek li ser mirov û hewirdorê çê kir. Ew, darîstana mazin weke daristanaka mazin a bi efsûn dihat zanîn û efsûna wê jî ji keyîtî û qasra keyê çiyayê Sîpanê dihat pirsîn. Dihat gotin ku ew li dîwane wî cin hebûn û ku wî ”gotiba wan vir xira bikin, wan jî ew ne dişikand û xira dikirin.” Ev gotin, di nava xalkê de, weke gotinaka

bisahw ya ku bi navê wî û qasra wî bû. Xirabîyên ku dibûn, ji wî dihatina zanîn. Lê ka ew rast û an jî nerast bû, ew jî ne kifş bû û ne dihat zanîn jî.

Lê navê keyê Çiyayê Sîpanê jî, weke efsenaya li ser dev bû. Hertimî bahse wî û qasra wî dihat kirin. Ya rastî, ku ez bibêjim, di deme ku ew hatibû qasra kuramê min bixwe jî, ku ew hatina wî ji aliyê xalkê ve hatibû bihîstin, wê bixwe jî sahwek dabû çêkirin di nava xalkê de.

Lê piştre, ku demekê ew li wir man û piştre xalk hatina wir û li wir li dîwanê rûniştin û bi hevdû re rû bi rû hatin, piştre, êdî weke ku hin bi hin ew sahw bandûra wê dişikeşt. Êdî, dihate dîtîin ku keyê Çiyayê Sîpanê, ne wilqasî ku weke ku dihat gotin xwediyê tirsekê ya. Êdî, ew tirs û sahwê wî hin bi hin li ser mirovan diçû. Piştre, êdî bi çavekî din bidest lê nerînhê hat kirin. Êdî, ew ne weke yekî ku sahw dikira dilan de bû.

De ne, divê ku ez bibêji ku dora çiyayê Sîpanê û heta ku dora agirî yanî Araretê bixwe jî, hemû daristanaka gûr bû. Lê, di wê demê de, weke aliyekê dîn ê ku hertimî bi nepenî di serê mirovan de hebû ê daristana çiyayê Sîpanê hebû. Lê êdî, ew jî, ji aliyekê ve weke ku sahwê, nêvî bi nêvî şikeştibû. Nîvê wê sahwê û tirsê, nav û dengê keyê Çiyayê Sîpanê bi navî wî re li ser lingan dima. Êdî, ku ew jî, hartibû naskirin, êdî ku ew jî hatibû dîtîin ku ne wilo xwediyê tirseke ku were dîtîin bû, êdî buhurana ji rewşekê li ya yeke din bûbû. Bi vê yekê re, guharîn bûbû. Lê hê jî, tirs û sahw hebû. Piştî hatina keyê Çiyayê Sîpanê, mirovên ku çûbûbûn û xwe di qûlekê de veşartibûbûn jî bûbûn. Ew jî, ji tirsê bû. Digotin ku wê "bi hetina wî re, wê tiştek were ser me." Piştre, bi vî rengî gelek gotin jî, hatina gotin. Yê ku ji wan gotinan bawer dikirin jî gelek bûn.

Lê piştî ku ew *gotin û pistepistên* di nava xalkê de zêde bûn, piştre, rojekê kuramê min, hemû zaneyên ku bi nav û deng ên ku karibûn ku gotina xwe bi xalkê bidina herê kirin, lev dane li hevdû li qasrê li dîwane xwe û gota wan, divê ku ew ji xalkê re di nava xalkê de bibêjin ku keyê Çiyayê Sîpanê ne yekî ku xirab a û ew xirabîyên ku tên û dibin, ne wî tên û dibin. Bi vê yekê û rengê demeke dirêj li civate hevdû rûniştî man û danûstandin kirin. Piştre zane û aqilemendan jî, rewş, di serê xwe de pîrr baş û qanc fahm kirin û piştre ku çûna civatê xalkê û li wan dirûniştin, ew rastîya ku wan jî fahm kiribû ji xalkê re dihanîn ser ziman. Wan, dihanî ser ziman ku keyê Çiyayê Sîpanê, yekî baş a û ew xirabîyên ku tên û dibin, ne wî tên û dibin. Piştre, wan bi gotina xwe xalk, di nava xwe de qanix kirin ku êdî xirabî ne ji wî û qasra wî tên. Bi vê yekê, êdî wan xwest ku baweriyekê jî di nava xalkê de bidina çêkirin. Lê bawerî zor dibû. Ji ber ku piştî hatina keyê Çiyayê Sîpanê ya li cem kuramê jî,

mirovên ku diçûna bi wî aliyî de êdî ne divegerîyan. Vê jî, dikir ku êdî bawerî zor bibe. Lê rojekê tişteke bû. De ne, gelek komên hêrîşker ên ku ji aliyên din ên Asya dihatina herêmê û hêrîş wan herême dikin ku bikin hebûn. Rojekê dîsa, bi vî rengî feleketeke mazin rû dide. Hêzeke mazin tê bi ser herêmê de weke awrên rewş ên li azmana. Agahî di cih de li her derî û deverî belav dibe. Nûçeya ku hêzeke mazin hatîya bi ser herêmê de digihijê qasra keyê Çiyayê Sîpanê jî. Êdî ew ku nûçeyê dihilde, bi hêzeke mazin tê û li herêmê bicih dibê. Kuramê min jî, weke serekê herêmê, hêzeka mazin li dora xwe daya hevdû ku ti kesekî ne dikarî li ber wan bisekinîyan jî. Lê hêza ku tê bi ser herêmê de, berê ku bigihijê herêmê, hêze keyê Çiyayê Sîpanê li pêşiyê disekinê û ku ew tê, êdî wê jev tarûmar dike. Bi wê re, êdî herkesek, bawer dike ku keyê Çiyayê Sîpanê alî wan kirîya û êdî hewceyî pê nîn a ku ew tirs û sahwê di dilê xwe de bihêlin. Piştî, rastîya, keyê Çiyayê Sîpanê, weke ya rastîyaka qanc, di nava xalkê êdî zû belav dibe. Piştî, ew tê naskirin bi wê qancîya xwe.

Piştî jî, rewşeka xweş û xweşik derdikeve li holê. Hebûn û navê keyê Çiyayê Sîpanê êdî bi qancî tê pejiyendin. Li herêmê, êdî demeke nû dest pê dike. Kuramê min, êdî li herêmê, bi mazinatî û keyîtiya xwe re têkiliyaka mazin ya xort didêne. Li herêmê, êdî ew mazin dibê. Lê têkilî û piştîgirîya kuramê min û keyê çiyayê sîpanê pir bi hev re heya û baş a. ..

Vêca, weke ku min ji te re gotî, êdî rewş ev bû. Lê hê gelek tişt û rewş û serborîyên wî û yên min hene ku ezê ji te re bibêjim. Lê emê li civate hevdû rûnihin û ji te re ezê bibêjim. ..

----o0o----

Bîrwerê Serhedî, demeke dirêj kûr û dîrj hanîbû ser ziman. Keçelok û jina pîr jî, bi dil û can lê dihisand in. Heya Keçelok, di wê demê de, pîr zêde li ser Bîrwerê Serhedî bû. Di wê deme ku Bîrwerê Serhedî diaxift de, heya Keçelok, tenê li wî û axiftina wî bû. Wî, hemû axiftina Bîrwerê Serhedî, ya di derbarê xwe û kuramê xwe de ku ji wî re ji serî heya binî hanîbû ser ziman, bi heyîderîyeka mazin lê hisandibû. Jina pîr, û dayika jina pîr û Birehimê Yaqûp bixwe û hemû kesên din ên li civate wan bûn di wê demê de, bi heyîderîyekê lê hisandibûn. Heya wan, pîr mazin li ser wî bû. Lê keçelok, bi heyîderîyeka mazin heya xwe danbûbûyê de û lê hisandibû. Her gotina kui ji nav lêvên Bîrwerê Serhedî derketibûn, wî di serê xwe de girtibû. Her gotina ku li dûv gotina dîn yên ku wî gotibûn ku derketibû ji nav lêvên wî, Keçelok, di serê xwe de di rêze wê de qayd kiribû.

Jina pîr jî, di wê demê de di rex dayika xwe re rûniştibû. Ew jîna dayika jina pîr yanî dayika wê jina ku pîr ya ku bi keçelok re hatibû heta wir, jinaka ku pîr bizane û bi aqil bû. Wê, gelek dem û dewran dîtibû û buhurandibû. Lê di wê demê de ye ku diaxift, Bîrwerê Serhedî bû.

Piştî ku Bîrwerê Serhedî, ma sekinî, êdî piştî weke ku bêdengîyek di nava civatê de rû da. De ne, ew demeke dirêj bû ku bi hev re diaxiftin. Ew demeke dirêj bû ku bênavber bi hevdû re û ji hevdû re diaxiftin. Mirovên ku li civatê rûniştî bûn weke ku êdî hinekî jî mejiyê wan jî wastîya bû. Lê Bîrwerê Serhedî, di dawîya gotinên xwe yên ku wî gotibûn de gotibû ku "ezê hê gelek tiştên din bînina ser ziman ji we re. Yanî, wê hê, wî axiftina xwe bidomandina. Lê êdî, ji wê demê û kêlikê û rojê re, weke ku dawî hatibû. Êdî mejiyê herkesekî di xwe de weke ku wastîya bû. Keçelok jî, hinekî wastandin di xwe de hîs dikir. Lê hê jî, ew di wê heyîderiyê de bû ku lê dihisand. Ku hê axiftinê doma ba, wê wî, bihemam heyîderiyê lê hisandiba. De ne, tê gotin ku mirov di xwe de di laşê de bi du awayan di wastihê. Yek, bi laş a. Ya din jî, bi meji ya. Lê ez karim bibêjim ku ya meji, hinekî bi bandûrtira. Ku qastandina wê zêde bû, heya ku mirov pîr ji kal bike. Mirov, nikarê heya xwe êdî bide ser axiftinên ku dibin û gotinên ku tên gotin.

Jina pîr û keçelok, hinekî din jî li wir bi hevdû re man. Lê keçelok, di wê deme ku bêdengî çêbû û êdî wilo zêde axiftinên dirêj di nav civatê de nebûn û weke ku êdî wê nebûban jî, di wê demê de, ku weke civat hatibû ber êdî jev belavbûnê, dît ku wa jina pîr xwe ji cihê xwe labitand. Wê labitandina wê, hizra ku di serê Keçelok de da çêkirin, ew bû ku ew êdî wê jî kare xwe ya rabûnê kirîya. Ku Keçelok, ew xwe labitandina wê ya ji cihê xwe wilo di serê xwe de bi wate kir, piştî, wî jî, bi heyîdarîya xwe ya li ser wê re xwe ji cihê xwe re labitand. Bi wê labitandina wî re, wî, weke ku xwest ku ji jina pîr re bibêje ku kengî ku tu rabê, ez jî amede me ku rabim. Jina pîr jî, weke ku ew fahmkiribê di cihê xwe de li Keçelok meyîzend. Ku wê li Keçelok meyîzend, êdî Keçelok jî bi bersivayî li wê meyîzend. Bi wê meyîzendina Keçelok re, êdî ew çav bi çav hatina berhevdû û li hevdû meyîzandin. Herdûyan jî, weke ku tiştî ku ji dil xwestibûn ku ji hevdû re bibêjin weke ku gotibûn û weke ku hevdûyan jî nêzîkatî û tiştên ku wan ji hevdû re xwestibû ku bibêjin ji hevdû fahm kiribûn.

Piştî, ji xwe k u bi ser ve wilo zêde dem neçû, êdî bidest rabûnê ya ji cem hevdû ya ji civat hat kirin. Êdî, civat jev belav bû. Ku civat jev belav bû, berî wê, careka din, weke ku bi hev re bi gotinî peyman kirin

ku wê roja din, dîsa werin û li hevdû rûnihin û wê Bîrwerê Serhedî, wê ji cihê ku maya, wê bide berdewam kirin vegotina xwe. Jina pîr jî, piştî ku wilo lihevdû kirin bû, piştî wê jî hem li ser navê xwe û hem jî li ser navê Keçelok got ku "emê jî sibe werina û ji cihê mayî bihisênin." Bi wê gotinê re, êdî wan jî, dawî li gotin gotina xwe hanbû. Êdî, ew di nava xwe de bibêdeng bûbûn. Lê Bîrwerê Serhedî, piştî ku mabû sekinî û bêdeng bûbû, êdî di serê xwe de weke ku bi hazn li ser tiştîna dihizirî. Ew ka çibûn di serê wî de ku ew li ser wê dihizirî, ew pîr jî dide hazinandin. Bi hizirkirinaka bi hazn re dihizirî. Ew, di serê xwe de çûbû bû. Ji xwe pîr jî bû. Di nava salan de çûbû bû.

Piştîre bi qadarekê re, êdî civat jev belav bû. Keçelok û jina pîr, bi dayika jina pîr re, vegeŕiyana male wê. Hatina wir û li wir jî, weke demekê man. Lê Keçelok, di serê xwe de pîr dihizirî. Her cihê ku jina pîr ew dibirîyê de û wî li wir hinek tiştên nû didîtin û li wan dihisand, weke ku hinekî din di xwe de jî bi aqilê xwe kûr dibû û diçû. De ne, mazinên me gotina, "her jînkirin, hinekî mirov bi temem dike û mazin dike." Ev gotin jî çend rast bû. Bi rast jî, her gotina ku mirov lê hisand, ku mirov di serê xwe de di derbarê wê de gihişt zanîn û têgihîştinekê, ew zanîn û têgihîştin, ji mirov re dibê weke rojna bi zaneyî ê ku mirov ew jînkirina na. Pîrbûna bi zanbûnê re, mirov ji tememê mirov pîrtir dike di serê mirov de. Ku mirov sadsalî bê, weke ku mirov hezar salî bê li mirov tê.

Zanebûn, ew keseyetîya wê ya ku afirîya û heya, êdî mirov digihîjê wê. Ew keseyet jî, keseyeteke ku mirov bi xwe re bimazinî dijî ya.

Keçelok û jina pîr, piştî ku hatina male dayika jina pîr û li wir jî weke qadarekê man, piştîre, êdî jina pîr gota Keçelok "dê êdî em herin." Jina pîr, wilo got û ma sekinî. De got ku ka wê herina kûderê. Lê tenê, wê got ku dê êdî em herin. Keçelok, deynekir. Lê di serê xwe de, mereq kir ku ka jina pîr, qasta çûna kûderê kir. Ew, hinekî, di serê xwe de li ser wê hizirî. Tevî ku deme ku jina pîr gotiyê de dê êdî em herin û wê deynekir jî, wî weke ku jê re bibêje ez amede me lê nerî û xwe kir ku bide berçav. Jina pîr jî, weke ku ew fahm kiribû.

Piştîre, ne bi gelekî re, jina pîr ku da xwe û kir ku rabê, Keçelok jî, di deme ku wî dî ku wa jina pîr kir ku bide xwe û rabê ser xwe, êdî wî jî bi wê re kir ku bide xwe û rabê. Wî, li gor wê û weke dikir. Dervediket dervî kirinên wê. Wê, çê bikira û çawa gavên xwe biavêta, wî jî, wilo weke wê, dikir û gavên xwe diavêt di wê demê de. Lê keçelok, di serê xwe de, pîr bi hizir bû. Di serê xwe de, ew pîr bi hizir bû. Pîr dihizirî.

Axiftinên Bîrwerî Serhedî, wî pîr di serê wî de didene hizirkirin. Bîrwerê Serhedî, gelek gotinên bi zaneyî gotibûn. Ew gotinên wî hemû jî, di wê demê de, di hiş û bîra wî de bûn. Di wê demê de, her gotina ku wî ji Bîrwerê Serhedî hiskiribû, di serê wî de û di hiş û bîra wî de zîndî bû. Weke ku ew di wê cihane ku wî ji wî re hanî bû ser ziman de bû. Di serê xwe de Keçelok, wilo di deronîyekê de bû.

Di serê wî de, bahse "*Nebî Nuh*", "*çiyayê Cûdî*", "*Keyê Çiyayê Cûdî*", û ku wî berî hingî bihîstibû ku li Çiyayê Cûdî dijî "*teyrê Sîmûrg*" û hwd, bi hê gelek gotinên din ên ku di serê wî de weke ku bi wêne û dîmen bûn, ew di serê xwe de bi hizirbû. Keçelok jî, li wê herêmê bû. Ew, hatibû cizîra bota. Çiyayî Cûdî, li Cîzra bota bû. Nêzî çemê mazin ku weke ku difûrî Dicle bû. Çemê dicle, hertimî li dora wê mirov hebûn. De ne, divê ku ez bibêjim ku her demsalê, wê koçer, demsalaka xwe li wir bi buhurênin. Piştî ku zivistana bicemed hat, êdî ew jî, wê vegeirihin malê xwe. Koçerî, ew bû ku ji herêmê din ên kurdistanên ên weke agirî û wanderan, mirovên ku sawalên wan zêde hebûn, ji bo ku sawalên xwe bi şênîya baş têr bikin, wê bisawalên xwe biketan rê de û bi hetan cihên nêzî çemê dicle. Piştî ku zivistan dihat, êdî wan jî, careka din rê digirt û divegerîyan herêm û malên xwe. Vê yekê, her sal weke xwe dûbara dikir. Lê divê ku ez bibêjim ku mirovên ku koçerî dikirin, ti carî ne mirovna ku cih û warê xwe diberdan bûn. Ew, vajî wê, mirovna bi cih û warê xwe girêdayî bûn. Ew, wekî din jî weke ku pîsporên xwezaya dora xwe bin bûn. Hemû tişt nas dikirin. Ew, mirovna ku serwerîya wan, li wê xwezaya li dora wan hebûn bûn. ..

Keçelok û jina pîr, piştî, bi bêhnekê re, êdî rabûna ser xwe ku ji malê derkevin. Ka vêcarê, êdî wê jina pîr, berê wî daba kuderê û an jî ew biriba kûderê.

Piştî ku jina pîr dabûbû xwe ji cihê xwe, Keçelok jî li dûv wê dabûbû xwe ji cihê ku ez rabê. Keçelok, gavên xwe li gorî jinê diavêtin. Jina pîr pîr, ew heta wê kêlikê, ji rewşê biribû û kiribû rewşna din de. Ji jîyane wî ya ku ew di wê demê de bû biribû ku li devereke din ku weke mirovekî din û keseyetîyeke din, jîyaneka din bi wî dabûbû jîn kirin. Piştî, hatibûbûna wir û li wir, nahaka, ew li male dayika wê jina pîr bûn.

Keçelok, berî ku ew werina wir, beri hingî, ew deme wî ya ku ew çûbûbûna qasra Şahf yanî ya keyê Acîniyan jî, hatibû bîra wî. Di wê demê de, ew axiftina wî ya ji wan re ketibû bîra wî de. Bahse Birehim xalîl û Lut, ya ku wî ji wan re kiribû, di wê demê de hatibûbû bîra wî. Serborîya Ku hatî serê Lut û deme wî, ne dûrî çemê firatê bûbû. Li wir

bûbû. Ewder, warê Birehim Xelîl jî bû. Birehim Xelîl, li ber Firatê li Rehayê tê dinyê û dijî. Jîyane xwe li wir derbas dike. Li wir, wî dengê xwûdê kir.

Hingî, di wê deme ku Keçelok û jina pîr li key acinîyan rûniştî bûn, wî ji wan re ew dem weke ku dîtîbûn ji wan re hanîbû ser ziman. Wan jî, bi heyîderîyeka mazin lê hisandibû.

Ku jina pîr rabû ser xwe, keçelok jî da dûv û rabû ser xwe. Piştire, herdû rabûna xwe ku êdî herin ku ka wê çûban kûderê. Keçelok, demekê ketibû serê wî de ku ew ji wê bi pirsê ku êdî ji wû pê de, wê herina kûderê. Ew mereq dikir. Lê wî, tevî ku mereq dikir jî, wî di wê demê de ew ji jina pîr ne pirsî. Keçelok, xwe jî û hemû tişt bi dev jina pîr ve berda. Kû wê çî bikira û biriba kûder, wî jî, weke wê dikir û ne digot na û diçû bi wê re. Di wê demê de jî, ku rabûn, êdî wê çûbûban devreka din. Lê ka wê çûban kûderê.

Ku rabûna xwe, piştire, jina pîr, çû û dilê dayîka xwe ya pîr girt û piştire destûr jî jê xwest ku herin. Wê jî, piştire, destûr da û piştire ketina rêde ku werin. Keçelok jî, piştî ku kirin ku ji wir derkevin û herin, xatir ji dayîka jina pîr xwest. Dayîka jina pîr, ku keçelok hat ber wê û xatir jê xwest, wê pêşî li wî nerî û piştire gotiyê de, ” te çî jîn kir, wê te mazin bike: Vê, ji bîr neke.” Piştire, ji wir derketin ku herin.

Jina pîr û keçelok, ku ji hundurû derketin, wê naqlê, ji cihê ku ew hatibûn û têre ketibûbûna hundur de, neçûn. Jina pîr, keçelok bi xwe re hanî ber devê derîyekî û ku ew hatina ber devê dêrî, piştire derî ji xwe re ji wan re vebû. Keçelok, di wê demê de pîr mereq dikir ku ew derî li kûderê divebû. Wê, weke bêhneke din kifş bûba. Jina pîr, ew ji cem xwe ne vaqatand û bi hev re ku derî vebû, êdî bi hev re ji dêrî buhurtin. Ku ew ji dêrî buhurtin, êdî wan xwe li male jina pîr li wî cihê ku keçelok, cara pêşî ew lê dîtîbû li wir dîtin. Yanî, li cizîra bota bûn. Keçelok ku ew ku ketibûbûna hewşa male jina pîr de, êdî wî ew der nas kiribû. Weke ku çavên wî ji nû ve ji xewke şêrîn vebin lê hatibû. Di wê demê de, zîndîtîyek hatibû wî. Wî jî, ew zîndîtî û geşbûna ku hatibû wî di xwe de kifş kiribû. Di wê demê de li malê bûn. Li wê deme ku wan hevdu dîtîbûş û jina pîr bakiribûyê de û piştire pêre axiftîbû û gotiyê de ku ezê te bişênima dem û dewranaka din, tê çî li wir jîn bike, ku ti hatî vir, tê hemûkî di serê xwe de bibîr bike. Di wê demê de, keçelok, hinekî di serê xwe de hizirîbû. Ew keçîka ku pêşî li ser serê ku wî dîtîbû, û ku wê serborîya xwe ji wî re hanîbû ser ziman, ew hatibû bîra wî. Piştire, çûna wî ya çiyayê Sîpî û bi ejderhayê qasra keyê qaşayê re ku qasra wî li serê

çiyayê Sipî bû, hatina wî ya berhevdû, hatibû bîra wî û berçavên wî. Di wê demê de, wî weke ku hinekî cûda hîs dikir. Di serê xwe de, çend ku di wê demê de dihizirî, gelek tiştên ku wî jînkirbûn hatibûbûna bîra wî. Piştre, ji wê wîrdetir jî, hatina wî ya ji malê ku ew bi rêwîtiyaka mazin hatibû wir, yanî hatibû cizîra bota, ew hatibû bîra wî. Wî, ew tiştên ku jînkirbûn hemû serborîyên xwe di serê xwe de bibîr dikirin. Hemûk jî, di hatina hişê wî. Keçelok, di wê demê de, di xwe de, weke ku giranîyek hîs kir. Lê ew giranî di serê xwe de hîs kir. Lê wî, ew giranîya bixwe re neda der. Çend ku li ser wanqasan dihizirî jî, weke ku hê di serê wî de pirsna ku di serê xwe de wî ji wan re bersiv dixwest hebûn. Ew, di serê xwe de li bersiva wan dihizirî. Lê di wê demê de, ew di serê xwe de ne digihişt ti bersivên ku wî di dilê wî de û di serê wî de têr bikin. Rewşa wê keçika ku ew pîre zewcî bû çî bû? Keçelok, ew jî bibîr kiribû.

Weke bêhnekê li ser wê jî hizirî. Lê ew di serê xwe de, bêbersiv ma di derbarê wê pîrsa di serê xwe de ku wî ji xwe dipirsî. Piştre, ku weke demekê ew hizirîya, piştre ji xwe re bixwe got ku "jina pîr, ev bi min da jîn kirin. Ew nahaka bersiva wê pîrsê jî dizanê. Ew nahaka li wir, wê rewşê jî dizanê.

Ku keçelok, hinekî wilo di xwe de hizirî, piştre, ji xwe bi xwe re got ku "ez, vê jî jina pîr bi pirsim. Nahaka ew dizanê." Wilo ji xwe bi xwe re got û piştre ma sekinî di cihê xwe de. Lê piştî ku ma sekinî jî, ew di serê xwe de bihizir bû.

Weke qadarekê, ew wilo hizirî di xwe de. Di xwe de bi wê hizirkirina bixwe re, kir ku bersivna ji wan pîrsên di serê xwe de ku wê bixwe di serê xwe de çêkiribûn re bibîne. Bi vê yekê û armancê, wî hizirkirina xwe domand. Ew demeke dirêj di xwe de bi giranîyekê hizirî. Wilo ew di xwe de bi hizirkirina xwe re bi hazn çûbû bû, êdî weke ku ew di serê xwe de di wê demê de ne li wir bê. Jina pîr, demekê, wê li keçelok meyîzend û dohnê xwe dayêde. Ku wê lê meyîzend û dohnê xwe dayêde, dî ku wa ew di xwe de bihizirkirinê û bi hazn kûr û dûr çûya. Lê wê ti gotin ne got ku ew wî hizirkirina wê bi wê rewşa wî ya ku ew di wê demê de têdebû, xira bike. Jina pîr, tenê bi nerîna xwe ya li wî re ma. Ji wê û pê, ne buhurî. Ti gotin ji devê derneketin. Ti deng ji wê derneketin. Lê wê kifşkir ku ew pîr di xwe de bihizir a.

Wê rewşê, bi wî rengê hem bi jina pîr re û hem jî bi Keçelok re doma. Ne wê gotin got û ne jî wî ti gotin got. Herdû jî, bêdeng man li hevdu. Lê Piştre, ne bi gelekî re, yê ku axift û ew bêdengîya di nava wan de şikand, bû keçelok. Keçelok, bêdengîya xwe re xira kir û rastrast li jina pîr

meyîzend û gotiyê de “rewşa wê keçika ku ez pêre zewîcîbûm, çi jê hat?” Keçelok, tenê ev pirs ji wê pirsî. Piştî ku keçelok ev pirs pirsî ji jina pîr, êdî jina pîr jî, ku li nava çavên keçelok nerî, piştire bersiva wî da û weha jê re got;

“ne min ji te re di serî de gotibû. Tiştê ku tu bijî, wê di serê te de bê. Piştî ku tu hatî vir, wê êdî tenê hizra wê bi te re bimêne. Ji wê û pê de, li jîyanê wê ew nebe. Weke ku ew serborî nebûyî û ne buhurî, wê bibe. Ew, tenê, wê di zanîna te ya di serê te de êdî hebe.” jina pîr, ev gotin got û ma sekinî. Keçelok, hinekî li ber wê bersiva jina pîr ma sekinî. Weke ku wî bi tememî fahmnekiribê lê nerî. Jina pîr jî, ji wê nerîna Keçelok, ew fahm kir. Piştire, li ser wê fahmkirina xwe, wê dîsa careka din mafê gotin li ber wî girt û weha ev gotinên din jî bi ser gotinên xwe yên ku gotibûn ve kir;

”Em nahaka hatina vir, êdî weke ku ew jîyandin, te jîn nekirî, di jîyane de weke ku hê nebûyî ya. Min, tu kirî serê te de û tu di serê de bi wê dayî jîn kirin. Lê di aslê xwe de, ew jîyan te jîn nekirîya. Min tu di serê te de birî demeke din ya nû. Di wê demê de weke mirovekî din da jîn kirin. Ew deme ku min te biriyê de, demeke ku ji vê demê pîr ya berê ya. Yên ku di wê demê de dijîn, ew di deme xwe de dijîn. Lê tu nahaka êdî bizanîna wan re jî di serê xwe de dijî.”

Jina pîr, wilo got û ma sekinî. Lê keçelok, vê naqlê, weke ku fahmkiribê nêzî jinê bû û ma sekinî. Lê hizrek di serê wî de hebû ku ew pîr dide jîn kirin. Ew hizir jî, ev bû ku wî ew jîyan jîn kiribû. Wî ew serborî buhurandî bû. Lê hemû, weke xewnekê lê hatibû. Piştire, ji wê demê û jîyandinê li şûn tiştê nema bû. Keçelok, li ser vê dihizirî. Pîr jî, ew dihizirî di serê xwe de.

Lê piştire jina pîr, ne bi gelekî re, dîsa axift û vê carê, ji keçelok re weha got; Ezê, hê gelek tişt û rewşên din ên b i jîyanê ên biu wî rengî bi te bidima jîn kirin. Ew hemû jî, wê di serê te de weke ku tu jînkiribê, wê cih bigirin. Lê ew *weke ku te jînkiribê*, wê tenê zanînek û têgihîştinek bê di serê te de. Wê ew, ji zanînek û pê de ne buhurê. Piştire, ti ku weke nûha, hatî deme xwe ya ku tu têde dijî, hingî, tê jîyane xwe ji vir û pê de, careka din weke xwe bide dest pê kirin. Ew jînkirinê din jî, wê êdî di serê te de bina xiyal û xewn. Lê wê ew xewn û xiyal, zanînaka mazin di serê te de bi te re biafirênin. Wê te bizanebûn bike. Zanebûn, bi fêrbûnê û cerbbûnê û kirinê re di serê mirov de çêdibe. Ev jî, ew a. Nahaka ez te re bipirsim ku ya rastî ev a û an jî ya ku nahaka weke xewnekê ya di serê te de ya, tê çi bersivê bide min? Ew jî, bi tememî weke jîyane te ya nahaka ku te jînkirîya bi te re hat jîyîn û te jîya. Nahaka jî, tu di vir de di ve

demê de dijî. Lê vajî wê bihizirê. Ku ew xewne te ya ku min bi te dayî jînkirin ku rast ba û nahaka ev jîyane ku tu wê birastî dijî ku ew di wê de hatiba bîra te weke xewnê, hingî wê ew bûba xewn? Tişteke, ku mirov ew bi fêrî û jîyanî jînkir, ew di serê mirov de bi dîmenîya ku ji xwe re afirand û stand, weke rastîyeka herî rast a. Jîyan ev a.”

Jîyan pîr, ev gotinên pîr bi zane ji keçelok re got û ma sekinî. Keçelok, piştîre ma sekinî û di serê xwe de bidest hizirkirinê kir ku wan gotinên jina pîr fêr bibe û fahm bike.

Keçelok û jina pîr, demeka dirêj li hevdû man. Hinekî dî jî, piştîre bi hevdû re axiftin û danûstandin. Piştîre, êdî wê rojê, jev qarahan. Jina pîr, gota keçelok, ”sibe, ezê te bişênima jîyaneka din. Li wir, ez ku bikim ku ti tiştina din ên *nikûnû* Bijî. Di wê jîyane ku ez te bişênimê de, ez te, di wê de, ji bêbaxztîyê xilas bikim. Tê baxtî û bêbaxtîyê, zorê û nezoriyê bi ya rast re bibînê û nas bike.” Jina pîr, wilo got û piştîre êdî ma sekinî. Keçelok, ewqas dem û dewran, piştî ku jina pîr ew şandibû wê deme din û jîyane din, jîn kiribû. Lê deme ku ew hatibûbûna wê demê, dîsa, weke ku jina pîr di destpêkê de jê re gotibû, ew di heman demê de bûn. Dîsa, xwe di wê demê û kêlîkê de dîtibû. Ji wê yekê jî pîr mabûbû şaş û mat. Gelo, ewqas ya ku wî dîtibû xewnek bû? Gelo, tenê, hizireka ku di serê wî wî de bû? Ma ev biderfet bû? Bi vî rengî, gelek pirsên ku di serê keçelok de afirîbûn û xwe dabûbûn li der hebûn. Lê hemû jî, weke ku bê bersiv bûn di wê demê de di serê wî de. Keçelok, li ser wê yekê, di serê xwe de pîr dihizirî. Lê çend ku ew dihizirî jî, ew di serê xwe de, weke ku xwediyê pirsna ku wî di wê demê de ne dikarî ku wa bibersiv bikira. Ewq, di wê demê de wilo bû. Jina pîr, gotiyê de, wê sibe yanî roja dî ya li pêşîya ku were, wê di wê de tişteki din û jîyaneka din ew têde bide jînkirin. Keçelok, hinekî li ser vê yekê jî hizirî. Li ser vê yekê jî, hinekî dirêj hizirî. Weke ku xwest ku di serê xwe de xwe bigihijêne hizirna di derbarê wê jîyane ku wê hê sibe jina pîr bi wî bide jîn kirin. Lê çend ku ew jî, tenê weke mereqekê û pê de, di serê wî de jê ne buhurt. Keçelok, li ser wê jî dihizirî. Lê keçelok, bi teybetî, li ser key key **Esmâ** pîr dihizirî. Ew jî, gelo tenê xîyalek bû? Li ser vê yekê dihizirî. Wê ev hizir, di serê xwe de weke pîrsekê dihanî bîra xwe. Lê weke ku ne dixwest ku jê bawer bike ku ew hizrek û an jî xîyalek bû ku jina pîr bi efsûna xwe kiribû serê xwe de. Jina pîr, di dest pêkê de gotiyê de, ”tiştên ku ez bi te bidima jînkirin, tenê wan fahm bike, Li ser wan bixwe û wê jîyandinê serê ne wastêne. Ji xwe, ti serî ku wastand. Wê tenê ji dînîtyekê û pê de, ji te re di serê te de neyêne.” Keçelok, ev gotina jina pîr di wê demê de bibîr kir.

Wî, di deme ku ev gotina jina pîr bibîr kiribû, kiribû ku hinekî di serê xwe de ji hizirkirinên xwe dûr bikeve. Lê ne dikarî. Hemû tiştê ku wî jînkiribû, di serê wî de pîr zîndî û jîndî bû.

Piştî, dem hinekî di buhurt. Keçelok, bi mereqe xwe ya sibe re ma. Sibe, wê çi jînkiriba? Ew jî, wê sibe, wî dîtiba. Lê di wê demê de, wî di deme ku hinekî di jî deme xwe bi jina pîr re buhurand, piştî ew derket derve. Piştî ku ew jina pîr, ji bo sibe û deme wê ya ku wê têde werina cem hevdû bi peyman di nava xwe çêkirin, piştî, ew ji cem jina pîr çû û ji male wê derket. Ew xanîyê biçûk ku ji derve, weke xanîyekî biçûk bû, ku ew ketibûbûna hundur de, ji qasrekê maztir derketibû ber wan. Têde, di nava mezê û beşên wê de, ku bi kêlikan çûbûban, dibêt ku xilas ne kiriban. Keçelok, di deme ku derketibû derve, piştî hinekî di li şûn xwe li xênê nerî bû. Ji derve, ne weke qasrekê bû. Lê hundur, weke qasrekê bû ku wan dîtibû.

Keçelok, piştî ku derket, piştî, êdî wî hizir kir ku herê qasra mîrê bota. De ne, mîrê bota, ew ji xwe re weke wezîrekî û aqilmendekî hîlbijartibû. Navê wî, bi wê yekê, êdî hin bi hin nav zane û aqilmendên li civate mîr, bi gotina navê wî ya mîr re êdî hatibû hizirîn û bihîstin.

Keçelok, deme ku hizir kir ku ew herê qasra mîr, êdî wî berê xwe da bi qasrê de. Nahaka li qasrê jî, pîr mirov û aqilmend li civate mirov lev civîyana. Nahaka, ew jî, di civatê de ku gotinek ji wî û yek ji yê din, di nava nîqaş û danûstandinna mazin de na. De ne, divê ku mirov bibêje ku civate mîr, li qasre wî ku li der diket, hertimî têde nîqaş û danûstandinên mazin dihatina kirin. Ewder, cihê nîqaş û danûstandinên mazin bû.

Keçelok, ku weke qadarekê di rê de meşî, piştî hat û gihişt qasra mîr. Heta ku ew hatibû wir li qasrê, ew di serê xwe de ketibû nava hizran de. Di serê xwe de di hizirî û di serê de dimeşî. Di meşa xwe de bi hazn bû.

Keçelok, piştî ku demekê wilo bi hizir û hazn meşî û hat ku were qasra mîr, piştî ne bi gelekî re, ew hat û gihişt qasrê. Rast bû, nahaka li civate mîr pîr mirov hene. Ji ber ku çûn û hatinên mazin di qasrê de dibûn. Yê ku sûxrawanîya civate mîr dikirin di deme ku li civate wî mirov rûniştî hebûn, pîr diçûn di hatin. Gelek ku gihişt berdevê derîyê qasrê, êdî weke ku were xwe ji wê rerwşa xwe ya hizirkirin û bihazn derket. Piştî, hat û çû û buhurt li hundur û ket hundur de, di hundur de, çend mirovên ku ew rastî wan jî hat, ew jî li wan seknî û ew jî li wî sekinîn û wan silev da hevdû û piştî bi hev re ketina rê de ku herina dîwane ku lê civat li dar ku lê ew jî rûnihin.

Ku ew hatina û ketina hundur de, dîtin ku wa dîwan bi civatê re li dar a. Mîr jî, wê di civatê de di serê civatê de rûniştîya û wê bigotina. Di wê demê de, di deme ku ew ketina hundur de, êdî ew ketina wan ya hundur de hem bale mîr kişanda ser xwe û hem jî ya mirovên li dorê ên ku rûniştî bûn kişand ser xwe. Di deme ku ew ketina hundur de, wan silev da yên rûniştî û mîr. Piştire, yên tûniştî û mîr jî silev wan hilda û wan jî silev da wan û ew silev kirin. Piştire, ew jî li cihekî ku hinekî ji mîr wîrdetir rûniştin. Mîr, di deme ku ew ketibûbûna hundur de, sileve wan hilda bû û silev dabûbû wan. Lê piştî ku ew rûniştûn, piştire wî axiftina xwe ya ku ji civatê re di wê demê û kêlikê de dikir domand. Piştire, careka din, deng ji mîr derket û ew axift. De ne, di deme ku mirov çû biser axifitînê de ku di civatê de dibê, ku weke gotinaka li nava xalkê jî tê gotin, êdî tê gotin ku "ne ti tam hatî ser gotinê." ev gotin tê gotin. Ew jî, hatibûbûna ser gotinê. Ew, hatibûbûna ser gotina mîr. Di deme ku mirov çû ser gotinê, hingî, êdî mirov pêşî ew gotina mirov çû ser ew gotin ji aliyê yê ku tê gotin ve tê temem kirin bi gotinê û piştire ku ew axiftin ku li ser çibû ew jî tê fahmkirin ji aliyê ku hê nû hatina nava civatê û piştire, êdî ew tevî axifitînê dibin.

Ji xwe, di wê deme ku ew ketibûbûna hundur de, piştire, êdî bédeng mambûbûn. Tenê xwe dabûbûna hisandinê. Di wê demê de, ji xwe mîr diaxift. Gotin ya wî bû. Mîr, di wê demê de, di deme ku axiftibû li ser zanebûna hinek ji pêşiyên xwe axivî bû. De ne, berî ku Keçelok û ew herina hundur, ew li serê wê axiftibûn. Lê keçelok, di wê demê de, çendî ku dikir ku heya xwe bide ser axiftinên ku dibûn jî, ewçendî jî heya wî di serê wî de li ser jînkirinên ku jina pîr bi wî dabûbûna jînkirin. Ew hemû, di serê wî de di bîra wî de bû. Weke ku wî, di wê demê de di wê kêlikê de ew jînkiribê, ew dibîra wî de bû.

Lê di wê demê de, mîrê bota di deme ku axiftina xwe hanîbû berdawîyê, wî di dawîya gotina xwe de çend gotin li ser Birehim Xalîl hanîbûn ser ziman. Di wê demê de ku wî wilo bi çend gotinan jî bê di dawîya gotina xwe de bahse wî kiribû, piştire di serê Keçelok de, ew axiftina **Şahf** ya ku keyê Acîniyan li ber wî û jina pîr kir ku ji wan re kiribû, hatibû bîra wî. Wî ew bibîr xistibû. Bi wê yekê re, ku weke ku di serê wî de rohnîyek pêbikeve lê hatibû û weke ku ew bi wê jî hatibê li xwe lê hatibû. Di wê kêlikê de, weke ku zîndîbûnek di keçelok de bi hey çêbû li ser wê gotina mîr. Bi wê yekê re, heya wî çû ser mîr. Di deme ku mîr axiftibû û bahse Birehim Xelîl kiribû, tenê bi çend gotinan bahse wî kiribû. Lê keçelok, li nava çavên mîr meyzend bi nerîneke ku weke

bixwezê bibêje ku ez ji wan gotinan bêhtir gotinan di derbarê birehim xalîl de dizanim. Lê di wê deme ku keçelok li mîr nerî bû, heya mîr û çavên wî li ser deverake din bû. Wî, êdî ne dîtibû ku Keçelok lê nerî di wê demê de.

Lê keçelok, di wê demê û kêlikê de, weke ku di serê xwe de şîyar bibe lê hatibû. Piştî, êdî hê bêhtirî wî heya xwe dabûbû ser axiftina mîr. Mîr, piştî wê heyderîya wî re, ji xwe êdî zêde axiftina xwe ne doma bû. Wî, axiftina xwe êdî birrî bû. Lê di wê demê de, di deme ku Mîr axiftina xwe birrî, piştî, heya wî hatibû ser keçelok. Piştî wî li keçelok nerî bû û ji wî bahs kiribû û bi ji wî bahskirinê re êdî hey çûbûbna ser wî.

Ku hey hatina ser Keçelok, di wê demê de êdî mîr, careka din mafê gotinê girt û ji keçelok re got ku "me li ser hinekî deme berî me axift, te jî, hinekî li me hisand, lê ka bêje tê çî ji me re di civatê de li ser wê axiftinê bibêje?." Mîr ku wilo got, êdî keçelok, weke ku xwûn di laşê wî de bikelê lê hat. Dilê wî zûtir bidest avêtinê kir. Bêhne wê bêhtir diçû û dihat. Lê divîbû ku wê di wê demê de di cih de bersivek bide mîr. Keçelok, ku hinekî hizirî, êdî wî ji mîr û civata wî re weha got;

"Mîrê min, pîr xweşik û mazin û bi zane axift. Ez di serê gotinê de ne li vir bûm. Lê min dawîya gotina wî hiskir û lê hisand. Di dawîya gotina xwe de mîrê min bahse Birehim xalîl kir. Ez wî dizanim û ku ew çî hatîya serê wî." Keçelok, ku wilo got û piştî ma sekinî. Piştî, keçelok, hê ku ti kesekî dî piştî gotina wî re gotin di civatê de dewr ne girtî mafê gotinê dîsa hilda û axift. Di wê demê de, wî tiştî ku ji keyê Acinîyan hiskiribû wî gotin bi gotin di serê xwe de jiber girtibû û di wê demê de ji mîr û civate wî re hanî ser ziman. Keçelok, di wê demê de bahse gera xwe ya bi jina pîr re ne kir. Ku bahse wê kiriba, divîbû ku gotiba ku wê sibe jî çûba cem wê ku wê êdî wê ew biriba demeke dîn û bide jînkirin bi serborîyna nû. Lê Keçelok, demeke dirêj ji wê demê axift. Di wê demê de gelek zane û aqilmend û mirovên kal ên ku li civate mîr bûn hebûn. Piştî ku keçelok axiftina xwe bi dawî kir, wan gotina keçelok pîr bi zane dî. Ew, bi wan gotinên wî yên ku wî di wê demê de hanî ser ziman, hat şîrovekirin di serîyan de û ew weke yekî pîr bizane êdî heta naqandîn. Ji gotinên wî, herkesek, bifahm bû. Lê herkesek, şaş jî ma. Ji ber ku ti kesekî ji wî ew gotin bi wî rengî wilo zêde dirêj û di ahangekê de li dûv hevdu hêvî ne dikir. Ew, li gorî pirranîyan mirovên li civatê ên ku rûniştî bûn, pîr civat dima. Lê piştî ku keçelok, axiftina xwe di wê demê de li ber wan bidawî kiribû, piştî mirovekî ku pîr kal bû ku nêzî mîr rûniştî bû, mafê gotinê girt, hingî, bi gotinekê wasfê mîr di nava

civatê de da. De ne, mîr, ew weke aqilmendekî xwe naqadibû. Wî kalî, ji mîr re got ku "te, di derbarê wî ciwanê ku nahaka ji me re weke yekî pîr û kal axift de rast kirîya. Ew bi rastî jî, ji van gotinên wî hat fahm kirin ku ew di serê xwe de pîr bizane ya." Piştî van gotinan, mîr êdî bi bêdengî li keçelok nerî. Deme ku nerî jî, hinekî serê xwe bilind kir û nerî. Weke ku ew jî, bi wê serîbilindkirina xwe re bibêje ku *rast e, min rast kir ku ew li pêşîya we, weke yekî aqilmend û wezir ji xwe re hanî ser ziman*. Lê mîr, di wê demê de tenê wilo serê xwe rakir û bilind kir. Tê gotin, hingî ji nav lêvên wî derneketin.

Keçelok, ku li wir li ber mîr û mirovên li dora wî axiftibû, piştire, mabûbû sekinî. Piştire, heya mîr û mirovên li dora çûbûbûna li ser wî. Piştire jî, hine axiftinên dîn di nava wan de dibin. Keçelok, çend gotinên dîn jî dibêje. Li dîwanê, di deme ku mirov axiftin kir, hingî mirovên nawserî xwe ên ku di nav salan de çûna û bi zanebûn bûna, li mirov dihisênin. Hingî jî, bi axiftina ku mirov li ber wan dike, weke ku mirov di azmûnekê de derbas bibe lli mirov tê. Ew, mirovên nawserî xwe, ji wan gotina baş ji bo axiftina xwe ya ku mirov kir hildane wê, weke ku mirov wê *azmûneka baş û bi nîşeyeke bilind* derbas bike bû. Ji mirov re, ev yek, di heta wê wate. Keçelok jî, ji bilî wî, herkesekê ku di nava civatê de ku dirûniştin ku ciwan bê û ku nawserî xwe jî bê, ev yek, ji bo wî wilo bû. Keçelok, di wê demê de, ew azmûna xwe bi nîşeyeka baş derbas kiribû. Hemû mirovên li dora wî jî, axiftina wî baş û di gotinên xwe de ku levkirî û ku bi zanebûn dîtibûn. Bi vê yekê re, êdî wî, weke ku azmûna xwe ya pêşî derbas kiribû. Êdî, ew bi vê yekê, mazin hatibû herê kirin.

Di vir de, ez tiştêkî dîn pîr giring bibêjim. Di deme ku mirov cara pêşî derketa pêşîya mirovan di nava civate de û axift, hinîg, ew cara pêşî pîr giring a. Di wê cara pêşî de, ku mirov bi gotina mirov çawa were dîtîn, wê wê êdî di nava xalkê de jî li derve were hiskirin û bihîstin û ser ziman. Ku di wê cara pêşî de, navê mirov bi zanebûn derket, êdî wê ew bibe navê mirov. Lê ku weke yekî ku ne bizane û ku nikarê gotinên xwe lev bêne derket, êdî wê ew wilo li ser wî bimêne. Piştire, di demên xwe yê piştire de, ku ew pêşket û xwe rast jî kir û ku bi wê pêşketina xwe derketa pêşîya civatê û axift û tam bizane û di ahagekê de gotina xwe levhanî û got jî, û ku di wê carê de ew hata herê kirin jî bi wê zanebûna wî ya mazin jî, wê di nava civatê de were gotin ku " de ne, di deme xwe ya pêş de, wî gotina xwe nikarîbû ku lev jî bihanîya. Lê nahaka xwe bizane kirîya û rast kirîya diaxivê." Wê ev biheta gotin.

Keçelok, di wê demê de, piştî ku wî axiftina xwe kiribû û bi axiftina xwe re hinekî bal kişandibûbûna ser xwe. Gotinên ku wî gotibûn, tev jî, di ahangekê de li hevdû dikirin û bi zanebûnekê bûn. Ew yek, ji bal û heya mirovên ku di wê demê de li civatê rûniştî bûn, ji ya ne ravî bû. Wan, ew farq kiribû. Ew, tevî ku hê ciwanek jî bû, lê gotinên ku kiribûn, weke yekî nawserî xwer bû û bi zane bûn. Keçelok, di wê demê de *ji yekî ji xwe maztir axiftibû*. De ne, di vir de, divê ku ez li ser gotinê jî gotinekê bibêjim. Di deme ku yekî ku pîrr bizane axift di civatê de û hê ciwan bû, êdî lê dihat nerîn û dihat gotin ku "pîrr bizane ya, ji temenê xwe maztir û bi aqiltir axift." Ev gotin, weke gotineka xalkî ya ku di nava civatê de her dayimî dihat ser ziman bû.

Keçelok, di wê demê de, di serê xwe de li ser jina pîr, di hiizirî. Piştî wî re, mîr jî û mirovên li dora wî jî, êdî ketibûbûna nava axiftinê de. Êdî, wan gotina xwe digot. Lê Keçelok, di serê xwe de, bi aliyekî mejiyê xwe li wan dihisand û bi aliyê mejiyê xwe yê din jî li jina pîr û serboriyên ku wê bi wî dabûbûna jînkirin dihizirî. Keçelok, di wê demê de, bi wê hizirkirina xwe re, weke ku ew ne li wir bê bû. Di serê xwe de, ew li devereke din bû. Ew, di serê xwe de di nava wan serboriyên xwe ku wî buhurandibûn de dijî. Bi wê yekê, ew di wê demê de weke ku ji aliyekî xwe ve ne li wir jî bê bû. Bi wê yekê, ew di serê xwe de, dihizirê. Jina pîr, pîrr tişt bi wî dabûbûn jîn kirin. Ew ji demê weke ku buhuribû demeka din. Li wir, weke mirovekê din, ew dabûbû jîn kirin. Wî, di serê xwe de, hizir fikir ku weke ku bi wê hizirkirinê fikir û dixwest ku wê rewş hem fahm bike û hem jî *aqilekî bidiyê* de. Lê çendî ku ew bidirêjî li ser dihizirî jî di serê xwe de, ji wî re zor dihat ku ew aqilekî bidiyê de. Aqildayîna wê rewşê û wan rewşên ku wî weke ku di serê xwe de jînkiribûn, ji wî re zor dihat. Hata ku mirov, karê bibêje ku weke ku bêderfet lê dihat. Rewşa ku ji mirov re bêderfet dihat, rewşa ku mirov nikarê aqilekî bidiyêde ya. Ev jî, wilo bû. Aqil dayin, divê ku mirov bibêje ku di serî de fahmkirin û gihandina zanebûn û têgihîştinê ya. Lê di wê demê de, wî bi tememî fahm ne fikir ku wî çawa ew dem jîn kirin û nahaka li wir li wê deme xwe li civate mîr ku rûniştîya weke ku ti tiştêk nebûyî. Ya ku wî di serê xwe dixwest ku aqilekî bidiyê de û fahm bike jî ev bû. Lê ya ku di wê demê de di serê wî de ne dibû jî weke ku ew bû.

Keçelok, piştî wê axiftina xwe ya di wê deme li ber mîr re, piştî ku êdî mîr û zaneyên li dora xwe êdî ku ew bi hev re ketibûbûna danûstandinaka pîrr kûr de û weke ku êdî hişê wan tenê li ser axiftina wan bû, ew jî di xwe de di nava hizrên di serê xwe de çûbû bû. Ew jî, ji

aliyê xwe ve çûbû bû. Wê demê, civat, mabû heta demeke dereng li dar. Keçelok, piştre hin gotinên din kiribûn. Lê piştre, dîsa di serê xwe de ketibû hizran de. Piştre ku civat jev belav bû, êdî ku herkesek çû male xwe û an jî çû ser cihê xwe ku razihin, Keçelok jî, çûbû bû ser cihê xwe ku serê xwe deynê û hinekî razihê. Lê deme ku ew çûbûbû ser cihê xwe û serê xwe ji bo razanê danîbû jî hişê wî bi hemû zîndîtîya xwe li der tiştina bû. Wê jî, ne dihişt ku ew xew bikeve çavên wî de. Di deme ku civat gihişt demeke dereng û piştre ku mirovan kare rabûna xwe kir û piştre ku rabûn û sev başî û xweşî ji hevdû re û ji mîr re jî gotin û ku çûn, piştre, keçelok jî, ji wan re şev başî gotibû û piştre hatibû ser cihê xwe. Lê ew di serê xwe de pîrr şîyar bû. Mirov ku di serê xwe de li ser tiştina pîrr şîyar û rabûyî bê di serê xwe de, hingî, xewa mirov jî newê. Di wê demê de jî, ji ber wê yekê xewa Keçelok ne dihat. Aqilê, wî li ser jina pîr bû. Sibe, ku rojeka din dest pê kir, wê jina pîr, êdî di wê roja nû de çî jêra bigota û bihanîya ser ziman?

Keçelok, heta ber sibehê, xew ne keta çavên wî de, Ku dem hatibû ber sibehê, ji wê hizirkirina xwe êdî weke ku wastîya bû. Bi wê re, êdî xew hatibû û weke perdeyekê xwe berde bû ser çavên wî û çavên wî lev gihiştibûbûna li hevdû û ew ketibûbû xewê de.

Keçelok, di demeke ku nêzî bersibehê bû, ew ketibû xewê de, Êdî, ew zilo zêde di xewê de nemabû. Piştre, ne bi gelekî re, êdî rohnî derketibû û hin bi hin mirovan bidest rabûna xwe kiribû. Di wê deme serê sibehê de yên ku herî zêde zû dirabûn ji nava cihan, şîvan bûn. Ew, di rabûn û taştê jî bi tememî ne dikirin, wê hinek nan kiriban tûrikê xwe de û sawalê daban dora xwe û çûban. Jin jî, yên ku herî zû dirabûn bûn. Ew jî, gelek karê wan, bi destpêka rojê re dibû. Paqijkirina malê, danîna sêdarên meşkê û keyandina meşkê û hwd, wê êdî kiriban û piştre, wê taştêya amede kiriban û bi hev re lê rûniştiban û kiriban.

Keçelok, piştî ku ketibû xewê de, ne bi gelekî piştre êdî ew şîyar dibe û dirabê ser xwe. Piştî ku ew rabû ser xwe, piştre, di cih de cilên xwe li xwe kirin û kir ku derkeve derve. Ku wî xwe amede kir û derket, êdî ew derket û rastarast çû ku herê qasrê cem mîr. Mîr, hertimî di xwest ku gelek mirov li dora wî hebin û ew bi hev re taştêya xwe bikin.

Keçelok, rabû û çû qasrê û çû cem mîr. Ku ew çû û gihişt cem mîr, wî dî ku wa berî hinek mirovên din jî, ên ku rabûna û ew bi hev re wê hene. Ku ew gihişt cem wan, wî ji wan re rojbaşî got û piştre li cem wan rûnişt. Keçelok, di serê wî de bû ku wî piştre ku kengî derfete wî çûbû ku derket, êdî wê çûba cem jina pîr. Wî, ew di serê xwe de pîrr zîndî girtibû.

Ji bîr nekiribû. Piştire, ku ew jî li wan rûnişt, êdî ne bi gelekî piştî rûniştîna wî ya bi wan re, taştê jî hat ber wan û ku taştê jî hat ber wan, êdî bidest taştê ya xwe kirin. Taştêya xwe jî, li derve li cihê ku li derve mîr dayîmî lê dîwane wî li dar bû ku ewder ku hertimî ji bo rûniştinê rayîxistî bû, li wir kirin. Piştî ku taştêya wan jî hat û wan jî bidest taştêya xwe kir, piştire ku ne bi gelekî re taştêya xwe jî bi xweşî û bidil kirin û bi dawî kirin, êdî civate wan li hevdû kom bû. Di wê deme hinîkayîyê de lev bûna kom. Lê ku hinekî din dem têve çû û dunya jî germ bû, êdî wê mîr jî ku di nav de heya ku çûba ber ava diclê bi gelek mirovên li dora xwe re li seyranê. Di wan rojên xweş de, hertimî, mîr ew dikir. Seyrantî, kêfek ji wan kêfên ku neba ne dibû bû. Hertimî di hat kirin. Di wê germiya nava rojê de, li ber ava diclê, di bin siheke hînik de rûniştin û bi hev re axiftin, tenê dilê mirov xweş dikir. Piştî ku taştêya xwe bidawî kirin, piştire êdî civate wan lev ghiştibû li hevdû. Hinekî, heta ku dunya hinekî dîn jî bû germ li hevdû dimênin û diaxivin bi hevdû re. Piştire, dunya germ bû û civate mîr jî hat ber jev belavbûnê, keçelok jî, destûr ji mîr xwest û derket. Keçelok, ku ew derket, rastarast hat û hata male jina pîr. Ku ew hat û ghişta wir, wî dî ku wa jina pîr, weke ku ew li bendî wî bê, wa di bin siha dareka ku di ber deriyê wê de bû li binê wê rûniştibû. Ku Wê keçelok dî, êdî ew jî rabû ser xwe, keçelok ku ghişta wê, êdî wê bidestê keçelok girt û ew bixwe re bira hundurê malê. Ku ew çûna hundurê malê, êdî ew li wir ketina hundurê mezele ku ew cara pêşî hatibû wir û hatibûyê de.

Keçelok û jina pîr a Acinî, bi hev re ketibûbûna wê mezê de û di mezê de li hevdû man. Weke demekê li wir di hundur de li hevdû man. Di wê navberê de, çend gotin jî ji hevdû re kirin. Jina pîr û keçelok ku weke demê bi hevdû re axiftin, piştire jina pîr, keçelok hilda û bira devereke din ya ku di hundur de. Piştire jina pîr, gota keçelok, ezê nahaka ji te re tiştêkê bibêjim bi te bidîma jîn kirin. Ezê te bişênima demeka din ya ji vê demê cûdatir. Li wir, tê weke masîvanekî bê. Lê, ku min tu hanî vir, tê bersiva pîrsa min ya ku ez ji te bikim tê bide. Pîrs jî ev a, *jîyan bi çi bi rê ve diçê?* De ne, li ber diclê hertimî masîna hebûn. Gelekên ku masî ji wir digirtin û dibirina male xwe û ji xwe re çêdikirin û dixwarin hebûn. Keçelok, wilo zan kiribû ku wê jina pîr, ew li wir şandiba cihekî. Piştire ku jina pîr, weke ku ji aqilê xwe tiştin gotin û lê xwandin, piştire, keçelok di wê demê de, hê ku firsand nedîtî ku tiştêkî bibêje, wî xwe li devereke din dît. Ewder, weke ku li devereke din bû. Lê li wêderê jîm jina pîr, derkete ber wî û gotiyê de, ”li vir tê bijî. Li wir, tu bi serê xwe yî.

Divê ku tu karibê xwe bide jîn kirin.” Jina pîr, wilo *çend gotinên weke mamikî* jê re gotibûn û piştre ji berçavên wî windabû bû. Keçelok, li wir xwe di maleka biçûk ku de dîtibû. Ew jî, jîyane wî b ku wê bijîya. Vê naqlê, ka wê çî bihatan serê wî, êdî xwûdê dizanî. Keçelok, li wir, ma. Wê şevê li wir ma û kira sibeh. Lê keçelok ti tiştêkê ku ew bixwê li cem wî nebû. Nanê wî jî, nebû ku bixwe. Êdî wê çî û male xwe viritêne. Roj duroj wilo buhurtin. Lê keçelok jî, êdî ew di roja duyemin de rabû ser xwe û got ”wellahî êdî ev halo nabê. Divê ku ez li çare serê xwe binerim.” Keçelok, wê rojê derkete derve ku ji xwe re karekî û an jî tiştêkî bibike bibîne, da qana bi wê tiştê ku ket destê wî de pê zike xwe têr bike. Wê rojê, ew çû, derve li gelek devaran gerîya, lê wî ti tiştêk ne dî. Piştre, gelek ji neçarî wilo ku birçî hata malê û kir ku xwe dirêj bike û razihê. Lê çend ku lê bû şev û wî kir ku razihê jî, lê dîsan wê çî kir û ne kir, xew ne kete çavên wî de. Jina pîr jî, ne li cem wî bû. Ji xwe, jina pîr, êdî ne aqil û bîra wî de jî bû.

Wê şevê, wî kir kir û kirnekir xew ne keta çavên wî de. De ne, dibêjin ku ”bi zikê birçî, xew nakevê çavên mirov de.” Ew jî, birçî bû. Ma wê êdî çawa xew biketa çavên wî de. Wê roja din jî, keçelok rabû ser xwe û derketa derve. Lê wê naqlê ku derket jî, bêhêvî bû. Şevê dî, ew derketibû derve û li herderî gerîya bû. Lê wî, ji xwe re çareyek ne dîtibû. Lê çend ku ew bê hêvî bû û ti hêvîya wî jî nebû ew derket. Ne dibêjin ku ”hêvî ji xwûdê qût nabê.” Ev jî, rast bû. Keçelok, derket, lê wê rojê wî, berê xwe bi sûka bajêr de. Li cihê ku lê mast, sawal û hwd, ku tişt têne firotin. Ku ew çû wir, ew, bi wî xikê xwe yê birçî, di nava wê sûkê de çû û hat. Ku ew di nava sûkê de çû û hat, wî dî ku wa zilemekî faqîr û ser û cilê wî qatîyayî, wê komek masî di destê wî de na ku difirosê mirovekî. Keçelok, ku wî ew wilo dî, bale wî çû bi ser wir de. Piştre, wî berê xwe bi cem zilêm de û çû cem. Ku çû cem silev dayê de û li cem rûnişt. Piştre Zilêm jî, silefa wî hilda û silef kirîyê de û piştre, li hevdu rûniştin û bi hevdu re axiftin. Ku bi hevdu re axiftin, keçelok bahse wan masîyên ku wî firotibûn ji wî kir. Wî jî, deme ku keçelok bahse wan ji wî kir, got ku ”ez, her roj, diçim masîgirtinê, min çend masî girtin, êdî ez wan tênim û difiroşim û bi wan nanê male wan dikirim.” Zilêm ku wilo got, êdî ew kete serê keçelok de. Di wê demê de, Keçelok, ne dizanî ku wê çawa masî bigirta. Keçelok, jê pirsî ku ka masî çawa têne girtin. Zilêm jî, jê re bahs kir. Piştre, wî jî, rewşa ji zilêm re got û got ku ”ev çendeke ku ez li male xwe bitenê me û nan ji dimale min de nîn a. Min çî kir û nekir, min nanek jîn ji xwe re ji bo xwarinê bidest nexist. Î ro jî, deme ku ez ji malê

derketim, li devê dêrî ez rastî jina cîranê me hatim. Dilê wê min şawitî û wê zerikek dew û qatek nan da min û min bi wê ûrê xwe têr kir.” Keçelok ku wilo got, êdî ma sekinî. Zilêm, piştê ji keçelok re got ku ”ji xwûdê hêvî nayê qûtkirin, hew te dî ku di deverekê re te dî ku da te û destê te vekir û ti derxistî xweşiyê.” keçelok jî, got wilo, tu rast dibêje û ma sekinî. Piştê, zilem, di deme ku kar kir ku rabê ser xwe û herê, êdî wî li rewşa keçelok nerî û hinekî bi wê faqîrîya wî, dilê wî bi faqîrîya keçelok ya li berçavên wî ket şawitî û piştê gota keçelok, ”deka tu jî sibe bi min re we re, emê bi hev re herina masî girtinê. Şewkekê masîgirtinê yê zêde li malê min heya, ezê wê sibe ji te re bixwe re bênim û bidime te û emê bi hev re masîyan bigir in û bênin bi hev re bifiroşîn.” Keçelok, ji vê gotina zilêm re negot na û got bila. Zilem, berî ku herê, hin naê xwe yê ku ka wî ji zaroyê xwe re kiribû û kiribû tûrikê xwe hinek ji wî derxist û bi çend tiştên din re da keçelok ku ew bi xwe re bibe malê û bixwe û wê şev birçî nerazihê. Keçelok, ku wî ew danê de, wî ew ji destê wî girtin û sipasî jî ji wî re kir û piştê bilezekê hat malê. Ku ew hat malê, piştê li malê wî ew xwarina xwe ku wî zilemî dabûyê de ji xwe re çêkir û xwar û piştê êdî ku lê bû şev, serê xwe danî û razaha. Wê şevê, ji ber ku zike wî têr bû, têr razaha.

Keçelok, ku roj bû roja dî, dî ku wa zilemê kal, ku du şewkên ku masî bi wan werina girtin ku wê didestê wî de na, wa hat male wî. Zilem, ji wan şewkan yek da wî û yê dîn jî ji xwe re hişt. Keçelok û ew zilem, piştê, bi hev re çûna berçemê mazin ku jê masîyan bigirin. Ku ew hatina ber çem, li ber çem, dîtin ku wa di çem de li cihê ku ew hatinê de, wa pîr masî hene. Masî, ji avê xwe di ziplênine ser avê û dîsa dikevina avê de. Zilem, şewkê xwe çawa ku avêda avê di avêtina pêşî de, wî masîyek bi şewkê xwe hanî û ji avê derxist. Li keçelok, çend ku avêt jî, carekê jî, masî bi şewkê wî ve nebûn û ne hatin. Piştê ku zilêm lê nerî ku wa ew nikarê masîyan bigirê. Çend masî ji masîyên xwe ku girtibûn dane wî û piştê jê re got ku ka wê ew çawa karibê ku masîyan bigrê. Li wir, wî keçelok, fêrî girtina masîyan ya bi şewk kir. Piştî ku zilêm ew fêrî girtina masîyan ya bi şewk kir, piştê, her çawa ku keçelok, şewkê xwe diavêta avê, ji avê masîyek derdixist. Piştî ku keçelok jî, fêrî girtina masîyan ya bi şewk bû, êdî wî jî, gelek masî girtin bişewk û piştê ew zilêm bi hev re rahiştina masîyên xwe û bi hev re çûn ku herina wê sûka ku lê zilem masîyên xwe yê ku digirtin ku li wan ew jî weke wî û bi wî re wan masîyên ku girtina bifiroşê.

Ku ew bi hev re hatina sūkê, li sūkê, êdî wan masîyên xwe danîna berxwe. Lê ku zêde dem têve neçûyî, di dich de, her yekê ji wan zilemek hat ber wan û masîyên wan ên ku wan ew girtina ji wan kirîn û berdêla wan jî dana wan û piştre ew çûn û ew jî, bi xwe re man. Piştre, Keçelok jî û zilem jî, çûn bi wê berdêla ku ji masîyan ji bo masîyan standibûn ji xwe re ji male xwe re tişt û miştên xwarinê ên malê kirîn. Piştre bi hev re êdî çûna malê.

Keçelok, wê rojê dilxweş bûbû. Ku ew hata malê, êdî wî xwarina xwe xwar û piştre li male xwe li ser yaneyê rûniştinê rûnişt û ji xwe re hizirî. Tenê li ser wê rewşa xwe hizirî. Keçelok, wê şevê jî pirr xweş û xweşik raziha. Xeweke şêrîn kir. Roja din jî, bi heman rengî zilem hat û ew hilda û bi hev re çûna girtina masîyan. Dîsa, weke roja berê çî masî girtin, wan bi hev re ew birina sūkê û firotin û bi *pereyên* ku di derdêla wan de hildan ji male xwe re tişt kirîn û hanîna malê. Bi wê yekê, êdî li male wî nanê wî yê xwarinê dibû. Piştre, bi çend rojan re wî ji xwe re mirîşkek jî bikirîna peydekiribû. Wê jî, hêk didanê de.

Wê rewşê bi keçelok û zilemê faqîr re demekê domand. Piştre, rojekê, êdî keçelok dî ku wa zilemê kal êdî hew hat. Keçelok, piştre, ku ji kuderê pirsî û lê li wî gerîya jî, lê wî ew nedî. Piştre, êdî hêvîya xwe ji wî zilemî birrî. Lê wî qancîyeka pirr mazin û baş bi wî kiribû. Keçelok, çend ku ew zilem ne li cem wî jî bû di wê demê de, wî rehme li wî kir. Piştre, keçelok, êdî bi tenê bidest çûna girtina masîyan kir. Her roj, wê şewkê xwe bide destê xwe û bikeve rê de û herê cihê ku wî lê masî digirtin. Wî, li wir, çend masî jî girtina bişewk, wê masîyan hildê û bibe sūkê û bifiroşê û bi wan, ji xwe re ji malê re tiştên din ên malê bikirê. Bi wê rengê, keçelok, êdî bi serê xwe demekê jîya. Her demeke ku ew diçû masîgirtinê jî, diçû heman cihê. Ew *alimî* wêderê bûbû bû. Rojek duroj û ku te gotin sê roj, êdî roj yek bi yek li pey hevdu diçûn. Keçelok jî, êdî bi jîyane xwe ve mijûl bû. Ew jî, weke ku heya wî ji tiştêkî tûneyî û dunya jî ji wê dunya wî pêkhatî bû. Heya wî, ji tiştêkî dî tûnebû. Ji xwe, tiştêkî din jî, di serê wî de jî nebû. Bi wê şeklê û awayê keçelok, sê sal bi teneserê xwe ku heya wî ji tiştêkî tûneyî buhurand. Ew, êdî bûbû masîvanekî temem. Her roj, wê çûba û masîyên xwe bigirta û ew hildaban û biriban sūkê û firotiban û bi pereyên di berdêla wan de ku standina, bi wan, ji xwe re ji malê re tiştna malî kirîba û hatiba malê. Êdî ew nanê Keçelok bû. Keçelok, ku roja ku masî girtiba, wê rojê ku zikê wî têr diraziha. Lê ku wî, roja ku wî masî ne girtina, wê rojê jî, ew birçî diraziha.

Keçelok, wilo demeke dirêj wilo weke ku heya wî ji tiştêkî tineyî jîyane xwe domand. Her roj, wê sibehê rabê û herê berçem û masîyên xwe bigirê û bibe sûkê û bi firoşê û bi her *waraqaya* ku bi di berdêla masîyan de girt, wê bi wan ji xwe re tiştan bikirê û wan werêne û were malê. Keçelok, bi vî rengî jîyane xwe didomand.

Lê rojekê ji rojan, ku keçelok çûbû masîgirtinê, di wê rojê de, çî kir û ne kir, masîyek jî negirt. Her cara ku wî şewka xwe diavêt avê ku masîyan bigirê û bi wê re ku şewka xwe dikişand, şewka wî vala dihat. Çî kir û ne kir, di wê demê de masî negirt. Ji wê yekê keçelok, hinekî pirr aciz bû. Êdî, dem jî, weke ku hinekî bûbû dereng. Keçelok, ku dî ku wa dem bûya dereng, êdî wî jî ji xwe re got ku "heta nahaka, min gelêk caran şewka xwe avêt avê lê di her carê ve vala hat, bila ev cara dawiyê bê ezê biavêjim, êdî ez û baxtê xwe ku masîyek pêve hat ji xwe hat û ku ne hat jî, êdî demek kî, baxtê min ji î ro nîn a, ezê êdî herima malê." Keçelok, li ser wê yekê, wê cara dawiyê jî şewkê xwe avêt avê. Ku wî şewkê xwe avêt avê û hinekî hişt, piştê şewkê xwe kişand. Lê wê carê, ku wî şewkê xwe ji avê kişand, weke ku şewkê wî bi giranî hat. Êdî, wî jî hizir kir ku êdî wî masîyek girt. Şewkê wî giran hat. Ku wî şewkê xwe kişand, êdî wî dît ku wa hat û hat ku reqikeka avê wa li şewkê wî aliqî ya. Keçelok, ku reqik dît, êdî pêşî, ji xwe re got, "*wey li baxtê minê î ro bê. Ez î ro çî bê baxt im.*" Wî, wilo got û ma sekinî. Di deme ku wî reqik kişand, pêşî jhi xwe re got ku "ma ezê çî ji reqikê bikim" û êdî kir ku careka din wê bi şûn de biavêja avê. Lê reqik, qalikê li serê, li keçelok pirr xweşik hat û êdî ku keçelok wilo ew lê wilo xweşik hat, êdî wî nexwest ku biavêje avê. Piştê, wî reqik danî ardî û reqikê çend gav jî li ber wî bi meşîna xwe re avêt. Piştê wî, reqike ku ji avê derxistibû, hilda li dest û ji xwe re got ku "nexwê î ro, baxtê min ev reqik bû" û ma sekinî Piştê wî got, ev baxtê minê î ro ya û wî ew bixwe re hanî malê. Bi rastî jî, reqik, ser piştê qalika wê, ku tava rojê didayê de, weke ku bi reng bibe li ber çav dihat. Weke ku xateka qozaqarê li ser piştê wê çûbê wilo bixaml bû. Ji wê wê xweşikatiya li pêşta reqikê, kiribû dilê keçelok de ku ew dilê wî herê ser û ew wê bi xwe re bêne malê.

Keçelok, wê rojê, bêî ku ti masîyan bigirê û bi sûkê û bifiroşê bi wê pereyên wê ji xwe re tiştina bikirê û bêne malê. Wî rahiştê reqika xwe û bi xwe re hanî û hat malê. Li malê, êdî wê şevê wî şeve xwe bi reqika xwe buhurand. Heta ku ew raziha, wî reqike xwe danî berxwe û hinekî pê leyîst. Deme ku wî kir ku razihê, wî reqika kira bin beroşekê de û tiştêkî mazin jî danî ser beroşê û kira bin yeneyekî rûniştî bê û piştê ew çû ku

êdî razihê. Wî, wilo kir û piştire çû û razihê. Ku roj hat û gihişt roja din, êdî keçelok, wê rojê dîsa rahiştê şewkê xwe û dîsa çû cihê ku wî lê masî digirt. Lê wê roja dîn, wî pirr masî girtin û piştire wî ew birina sûkê û firotin û piştire bi tiştê ku di berdêla masîyên xwe de stand êdî tişt ji male xwe re kirî û hat malê. Wê rojê, baxtê wî baş çûbû. Ku ew wê rojê hat malê, êdî wî di ku wa male wî pirr *hatîdayîlihevdû*. Keçelok, ji wê yekeî pirr acêmayî ma. Sibehê ku ew derketibû, male wî gêr bû. Wî, lev nedebû li hevdû. Lê kê lev dabû li hevdû? Wî, ne dizanî. Piştire ku hinekî hizirî, piştire, di serê xwê de wî hizir kir ku hebe nebe ew cîranê wî na. Li malê wî meyîzendina ku wa gêra ya, êdî wan jî kirina ku qancîyekî pê bikin û male wî lev bidina li hevdû. Keçelok, bi vê yekê hizirî û piştire ma sekinî. Weke ku wî di serê xwe de kifşkiribû ku ka kê male wê ji wê gêretîya wê lev daya li hevdû. Piştire keçelok, ji xwe re axift û rehmet li dê û bavê wan jî kir. Keçelok, piştire, ji xwe re got ku deme ku ez rastî wan hatim, di rê de û an jî ku hatima malê ku li devê dêrî ew hebin, ezê sipasîya xwe ji wan re bikim. Ku keçelok, wilo ji xwe re got û di dilê xwe de bi xwe re bi peyman jî kir, piştire êdî ew li male xwe rûnişt û wî xwarina xwe xwar. Piştire, wî xwarina xwe xwar û piştire ku hinekî dîn ji xwe re ma şîyar û piştire ku êdî dem hat û gihiştê deme razanê, êdî wî ji xwe re got, êdî deme razanê hatîya û ew êdî razihê. Roja dî ku hat, ew êdî dîsa zû rabû ji xewê û cilên xwe li xwe kir û piştire rahiştê şewkê xwe yê masîgirtinê û ew dîsa çû masî girtinê. Wê rojê jî, wî masî girtin û bira sûkê û ew firotin û bi tiştê ku di berdêla wan de stand tişt ji male xwe re ji xwe re kirin û hat malê. Ku ew hat malê, di rê de çavên digerlandin ku cîranên xwe bibîne û sipasîya xwe li wan bike. Lê wî ti kesek ji wan di wê rojê de ne dî. Piştire ku ew hat malê, êdî wî di ku wa dîsa male wî levhatîya li dayîhevdû. Xwarina wî weke roja berê wî rojê hatîya çêkirin û weke ku hinek jê jî hatîya xwarin. Keçelok, ew kifşkir. Keçelok, dîsa deme ku wî male xwe wilo dî, wî sipasîya dilê xwe kir ji yê ku ew *levdayîlihevdû* kirîya. Ew jî, pirr birçîbû bû. Piştire xwarina xwe danî berxwe û bidest xwarina wê kir. Piştî ku bidest xwarin xwe kir û têr xwar, piştire wî xwe bi şûn de dayê de. Wastîya bû. Ji ber wê yekê, piştî xwarinê, hema wilo hinekî xwe bi şûn de dayê de û li ser cilikekê xwe dirêj kir. Faqîro, ew jî, hingî wastîya bû, êdî wilo di cihê xwe de di xewê ve diçê. Ku ew di xewê ve diçê, êdî roja din di berê sibehê de ku hê ji nûkava rohnîyê bidest derketina xwe kiribû, ew di rabê. Hê rohnî bi tememî ne vedabû. Hê hinekî tarîti hebû. Lê ew dîsa rabû. Ji ber ku êdî ne xewa wî hat û ne jî wî xwest ku êdî dirêjkirî bimêne. Ku rabû, êdî dîsa rahiştê şewkê xwe û çû

ku herê masîgirtinê. Wê rojê jî, karê wî pîrr baş çû û pîrr masî girtin û birin û ew firotin û bi tiştê ku di berdêla wan de stand bi wê ji malê re tişt û mişt kirî û hat malê. Di deme ku ew hat malê, di rê de, li devê derîyê hewşa xwe rastî cîrane xwe hat û bi nêzîkatîyeka bi hûrmet nêzî wê bû û sipasîya xwe ji wê re kir. Lê cîranê, pîrr ji wê sipasîkirina wî fahm nekir û fahm nekir ku ew ji ber sipasî wê dike. Piştî wê ji keçelok pîrsî ku "cîran, ji ber çî te sipasî min kir, min heta nahaka ji bo tê ti tişt nekirîya." Ku cîrane keçelok, wilo jê re got, êdî keçelok, jê re got, "cîran, wellehî, ez ev sê roj in ku temê malê, dibînim ku male min levhatîya levdâyî lihevdû. Ez jî lê hizirim û wilo hizir kir ku dibêt ku tu bê." Ku keçelok wilo got, êdî cîranê wî, jê re got ku "na cîran, wellehî ne ez im. Dibê ku hineka din bin. Cîranê, wilo got û ma sekinî û piştî çû bi karê xwe yê ku dikir ve.

Piştî ku ew çû, keçelok jî, hat hundurê hewşa xwe ûp hinekî bi hizir bû. Careka din, wî ji xwe pîrsî ku ka kî ya her roj, tê û male wê dimalê û gêra wê lev dide li hevdû û piştî xwarina min jî çê dike û diçê. Piştî, wî ji xwe re got ku hebe nebe cîranê min ê din a. Piştî, ji xwe re got ku sibe, muhaqqek ezê wê bibînin û sipasîya wê bikim. Piştî hat hundur û dî ku wa dîsa weke berê male wî hatîya malistin û paqijkirin û levhatîya dayin. Xwarina wî jî, wa hatîya çêkirin. Piştî, dîsa xwarina xwe xwar û piştî xwe da alî û kir ku xwe rehet bike.

Keçelok, ku roj hat û ghişt roja dîn, dîsa weke rojên xwe yê berê zû rabû ser xwe ji xewê û xwe amede kir û rahiştê şewka xwe ya mêtî û çû ku herê masî girtinê. Keçelok, çû wê rojê jî têra xwe masî girtin û birina sûkê û ew jî firotin û piştî hinek tişt jî ji xwe re kirin û hat malê. Di rê de, êdî rastî cîrana xwe ya din jî hat. Ku rastî wê hat, êdî wî, bi nêzîkatîyeka pîrr bi hûrmet nêzî wê bû û sipasîya xwe jêre kir. Wê cîrane wî jî, jê re got ku "cîran, ma çima tu sipasîyê ji min re dike, ne min ti tiştêk ji te re ne kirîya" Keçelok, dîsa jêre got ku "na cîran, her roj deme ku ez tême malê, ez dibînim ku male min hatîya malistin û paqijkirin û lev hatîya dayin li hevdû. Min ji cîrane xwe ya dîn pîrsî, wê jî, gota min 'na cîran, ne min kirîya.' min jî, hizir kir û ku te kirîya û êdî min xwest ku sipasîya te bikim." Jina cîran, wê jî, got na cîran wellehî ne ez im." Ku wê jî wilo got, êdî piştî ew jî ji cem keçelok çû bi kar û barê xwe ve. Piştî keçelok, di xwe de pîrr hizirî ku ka kî ya. Di wê demê de, di deme ku ew hata malê, wî dîsa mal bi wê paqijkirinê û levdâyî li hevdûbûnê dî. Piştî, li ser wê pîrr hizirî. Wî, dixwest ku fêr bibe ku ka ew kî ya ku wê qanciyê bi wî dike. Her roj, tê û male wî lev dide li hevdû xwarina wî çê

dike û piştre diçê. Keçelok, pîrr hizirî, lê ti tiştek ne hat hişê wî. Lê wî pîrr mereq jî dikir ku ka kî ya ku her roj tê û male wî lev dide li hevdû. Wê rojê, hîç xew ne keta çavên wî de. Piştî ku hat malê jî, li malê xwarina xwe dîsa xwar û piştre çû û li ser yaneyekî rûniştinê rûnişt û piştre di xwe de di serê xwe de hizirî. Wî, bi wê hizirkirina xwe li xwe kira sibeh. Ji ber ku ne razaha bû, êdî hinekî jî, weke ku qastîya dihat xûyakirin. Wî jî, xwe wilo hîs dikir. Ji ber wê yekê, wê rojê jî, dilê wî, ji wî ne dixwest ku ew ti tiştî jî bike. Dilê wî, ne dixwest ku ew wê rojê herê masîgirtinê. Lê dîsa, wê xwe amede kir. Şewka xwe kira destê xwe de. Lê ew, hê li mal bû. Ji ber ku dilê wî ne dixwest ku ew herê. Bi vê yekê, di wê demê de di dilê wî de dubendî çêbû. Aliyekî dilê wî digotiyê de herê û aliyê din jî, digotiyê de, ne neçe î ro bêhna xwe berda. Li kêfa dilê xwe binera.

Keçelok, weke aliyê dilê xwe yê dîn kir û wê rojê neçû. Lê wî, di wê demê de, wilo hizir kir ku "ez, î ro neçûm, ezê li mal bim, ezê bibînim ku ka kî tê wê qanciyê bi min dike û male paqij dike û dimalê û hemû kar û barê male min dike û diçê. Keçelok, di wê demê de, xwe amede kir û derkete derve li devê deriyê hawşê sekinî. Êdî ku ji devê deriyê hewşê ve hatiba wê wî, ew di cih de dîtiba. Keçelok, li wir demeke dirêj ma. Dem, çendî ku hat û buhurt, lê ti kesek ne hat û neçû. Keçelok, heta ku roj bilindbû û bibûbû nîvro û ji nîvro jî buhirti bû. Lê ti kesek, heta wê demê û kêlîkê, ne hatibû ne çûbû bû. Roj, ji nîvro buhurt. Êdî, hema bêja ku dem hatibû ber *asrê*. Lê hê jî, ti kesekî ku hatiba wir û çûba, nebû bû. Piştre keçelok, êdî ku dem pîrr buhurt, êdî wî, ji xwe re got, "êdî ji vê demê û pê de, wê ti kesek newê. Ku yek, heta nahaka, wê hatiba. Lê heta nahaka ti kesek ne hat. Êdî, wê ji vê kêlîkê û pê de, ti kesek newê. Keçelok, di wê demê de, di deme ku ew hatibû hawşê û ketibû hundur de, wî bi çavên serê xwe bawer ne kiribû. Wî dîtibû ku wa hundur, dîsa wilo weke ku berê çawa bûbû, hatibû paqij kirin. Lê wî, ne dîtibû ku kesek hata wir. Ji wê yekê, pîrr ma şaş û mat. Weke ku hişê wî ji serê wî herê û bifirê lê hat. Piştre bi bêhnekê, keçelok, êdî, weke ku were xwe lê hat. Di wê deme ku ew weke ku hata xwe, hingî, hinekî ew di xwe de di serê xwe de hizirî. Gelo, ew kî bû ku di hata male wî û ew karê male wî dikir? Keçelok, di wê demê de pîrr şaş mabû û hinekî jî sahw ketibû dilê wî de. Ma, wî ne dîtibû ku kesek hat û kes hundur de. Ew, ji sibehê ve li ber dêrî ya. Ku yek, hatiba ku kiriba ku çûba hundur, wê keçelok, ew dît. Keçelok, piştî ku wilo hizirî, piştre careka din ji hundurê xênî derket û hat hawşê û li hêtên hewşê meyîzend. Yekî ku xwe caribandiba ku ser wî

hêtî re jî bihat hundur, ne biderfet bû ku wî ew ne dîtiba. Lê keçelok, ne dîtîbû ku kesek hatîbû û ketîbû hundur de.

Keçelok, piştire, careka din hat û ket hundur de. Li hundur meyîzend, dît ku wa hundur hatîya paqijkirin û malistin, xwarin hatîya çêkîrin û hemû dever hatîya levdâyî li hevdu kirin.

Keçelok, piştire, li hundur bi hizir rûnişt. Xwarina ku hatîbû çêkîrin jî, wî ji xwe re valakir ku ew wê bixwê. Lê ji hizra, ew xwarin jî di ber wî de ne diçû. Carekê ducaran, wî ji nanê ku di destê wî de bû, çend parî nan jî kirin û li nava ava xwarinê dan û avêtina devê xwe. Lê her parîyê ku wî diavêt devê xwe, demeke dirêj di devê wî de dima. Parî, di devê wî de bêcûtin dima û diqûrpand. Wilo, bêî ku ew parî ku wî avêtî devê xwe bi cûyê, wî diqûrpand.

Keçelok, xwarina xwe wilo zêde jê nexwar. Ew xwarina ku wî ji xwe re ji xwarinê valayî sênîkê kiribû, hema bêja hemûyê wê ma di sênîkê de. Keçelok, wê şevê, weke şeva berî wê şevê, xew ne kata çavên wî de. Dema ku dem hat û bû şev û tarî ket ardê de jî, ew di xwe de, wilo weke berê şîyar mabû. Piştî ku dem di şevê de pirr buhîrt û bû dereng jî, ew çend ku ket nava cihan de jî ku binivê, lê wilo di nava cihan de bînivîstî ma. Dem, heta ku hat ber sibehê, ji wasta, êdî ew ji ber ku pirr wastîya bû ji ber ku wilo zêde li ser xwe û şîyar mabû, êdî hin bi hin xewê weke perwerdeyê xwe bi ser çavên wî de berda û çavên wî çûna ser hevdu û êdî ew hinekî raziha. Lê ku bû sibeh û rohnî ket ardê, êdî ew jî bi ketina rohnîyê ya li ardê re şîyar bû rabû ser xwe. Keçelok, di serê wî de pirr bûbû mereq ku ew kî ya ku tê male wî û male lev dixê û lev dide li hevdu û piştire diçê.

Ku roja dîn hat, êdî ew rabû wî, weke ku ji dêla taştê jî gezek nan xwar. Piştire, deme wî ya çûna girtina masîyan hatîbû. Lê wî, kira serê xwe de ku ew fêr bibe ku kî tê malê ku malê paqij bike û lev bide li hevdu. Ji ber vê yekê, wê rojê jî, ew neçû masîgirtinê. Ew, wê rojê jî ma li malê. Lê wê roja ku ew male jî, wê vê naqlê, kira serê xwe de ku ew ne li devê dêrîyê hawşê bisekinê. Ew li ber şîbakaya hundur ku li tihêla xênî dikeve li wir bimêne û vê naqlê li hundur binerê. Yekê, ku di deme ku ew li devê dêrî mabû ku bidizî hatîbû û buhurî bû hundur û li hundur karê hundur bêdeng kiribû û çûbû, wê î ro jî were. Keçelok, wê naqlê, êdî weke ku ji malê derkeve, derket û çû piştî xênî û li ber şîbakê sekinî tê re bidest nerîna li hundurû kir. Keçelok, bi dizîka li hundurê xwe dimeyîzend. Keçelok, ku li ber şîbakê ma sekinî, weke qadarekê dem têve çû. Roj derket û hat û li ser wî re sekinî. Êdî, dunya germbû. Keçelok,

nedît ku kesek ji derve hat û ket hundur de. Lê ku hinekî dîn dem têve çû, êdî keçelok, dî ku wa reqîka wî ji bin yaneyê ku ew dibin de bû wa derket û hat û li nivê xênî sekinî. Piştî ku reqîk li nivê xênî sekinî, piştire hin bi hin wî dî ku wa reqîk ji qalikê ser xwe yê ku hişk ji wî derket. Piştî ku derket, êdî keçelok, dît ku wa reqîk bû keçikeka pîrr xweşik û xamilandî. Keçelok, ji wê pîrr ma şaş û mat.

Reqîk, deme ku ji qalikê xwe derket û bû keçikeka pîrr xweşik, êdî li hundur bidest karkirina karê malê kir, weke ku ew jina malê bê. Di demeka kin de, malê êdî malist. Xwarin, ava wê danî ser êgir û bidest çêkirina wê kir. Cilên ku li nava xênî bigêr mabûn, ew lev dane li hevdû. Hinek cilên keçelok ên ku lewitî bûn, wê ew jî şîştin û danîna aliyê ku xênî ku tava rojê bi hemû germehîya xwe lê dide. Ku ew jî zûwa bûn, êdî wê ew lev pêçan û danîna cihê wan. Xwarin jî, di demeka kin de çêkir. Firaxên xwe li şûn ne hiştin û hemû jî şîştin. Piştî ku hemû karê xwe kir, ji wê xwarina wê ku çêkiribû, hinek valakira li sênîkê xwar. Piştî ku wê ew xwarina ku valakira sênîkê û ku ew xwar, sênîka xwe jî piştire şîşt. Dem jî, di buhurt. Dem, êdî hatibû ber wê deme ku keçelok, di hata malê, ku dem hata wê demê, êdî keçika pîrr xweşik, çû careka din li nivê xênî sekinî û bû ew reqîk û piştire keta wê qalikê xwe yê stûr de û kir ku dîsa herê û bikeve bin yaneyê rûniştinê de.

Lê di wê deme ku ew ew dîsa bû reqîk û keta qalikê xwe de, piştire, ku kir ku herê û bikeve bi yane de, keçelok, di wê demê de da xwe û bi lezeke ku kesî ne dîtî re kete hundur de. Deme ku keçelok ket hundur de, hê reqîk bi ber yane ve diçû. Hê bi tememî ne ketibû bin yane de. Ku keçelok ket hundur de, êdî bi degekî biling deng da û got "reqîka min, min te dî, tu çî jinaka pak û xweşikî, ma dîsa derkeve ji qalikê xwe û bibe ew keçika pîrr sipahî." reqîkê, di wê demê de hisa keçelok ya bideng kir û piştire, fahmkir ku wî êdî ew dîtîya. Êdî, reqîk, dîsa rêya xwe vegerande nava xênî û heta cihê xwe yê berê û li wir careka din ji qalikê xwe yê stûr derket û bi ew keçika pîrr sipahî. Piştire ku ew keçik derketa li holê. Keçelok, demeke pîrr dirêj, lê meyîzend. Ew keçik, bi xweşikatiya xwe re û bi sipahîbûna xwe re weke têhne roj bû. Rûyê wê sipî bû. Çavên wî stûr û pova(pora) wê pîrr reş û gurr bû. Bi wê gurrbûna xwe re pova wê, li noqa wê disekinî. Ji noqa wê jî di buhurt. Li ber ranê wê disekinî.

Keçelok, di bin bandûra wê xweşikatiya wê de mabû. Demeke dirêj mabû bû sekinî bêdeng û li wê nerî bû. Piştire ya ku ew bêdengî di wê de di nava wan de xira kir, bû reqîka ku bûbû keçikeka pîrr xweşik. Keçika reqîk, axift û weha ji keçelok re got, ku "ez, ne reqîk im. Di diaslê xwe

de ez perîyek im. Lê ez di şeklê reqîkê de dijîm. Ew dera ku ez lê li şewkê de alîqîm û te ez ji avê derxistim, ez li wir dijîm.” Keçîkê, bi wî rengî ku hinek gotinên din jî bi ser van gotinên xwe ve kirin, bahse xwe ji keçelok re kir. Piştire, keçelok jî ji bin wê sahwa wê rewşê ku hinekî derket, êdî wî jî, bi wê re bidest axiftinê kir. Keçelok jî, bahse jîyane xwe ya li wir kir. Bahse bitenêbûna xwe kir. Wî ji keçîkê re got, ”ez, her roj diçima wêdera ku min te lê dîtî, ez li wi masîyan bi şewkê xwe digirim û tênima sûkê û li sûkê jî, wa difiroşim û ku min di berdêla wê de bi firotina wan re çî bidest xist, bi wê debara xwe dikim. Jîyane xwe, bi wê ez didomênim.” Keçelok, hinekî din jî bahse xwe kiribû. Piştire mabûbû sekinî û dîsa li wê keçîka xweşik dima. Lê di dema ku keçîk axiftibû, ew dengê wê zirev û nazik, wêretî dabû keçelok ku ew li ber wê biaxivê. Wê dengê wê, ew bi wê re kiribû ku ew tişteki bi wî nekê.

Piştî ku keçelok, axiftina xwe ya li ber wê bidawî kiribû, piştire, keçîka reqîk, careka din, mafê gotinê girtibû û weha ji keçelok re gotibû.”*Keçeloko, ez perîyek im.* Li cihê ku te ez jê derxistim li wir dijîm. Lê ne ez û ne jî yên weke min ku perî na, xwe ti carî şanî ti mirovî naxin. Ku me xwe şanî wan xist û wan jî me dî, em êdî heta dawîya jîyane xwe bi wan re girêdayî dimênin. Em, êdî dibina ya wan. Ji ber vê yekê, em xwe şanî ti kesekî naxin. Lê em di cihê xwe de, hemû kesekî dibînim. Tişteki, ji me re ne veşartîya. Te jî, ez nahaka dîtima. Êdî ez ye te me. Heta ku ez sax bim, ez ya te me. Ti çî ji min bike jî êdî tê ji min bike. Ew, êdî di destê te de ya. Êdî ez, *berdestîya* te me. Ku çî bêje min ku ez bikim, ezê bikim. Ti, min bişêne kuûderê, ezê bikim. Heta ku ez sax bim, ku êdî ti çî qancîyê ji min bixwezê ezê ji te re bikim. Lê ez êdî ji cem te naçim. Êdî ezê, hetaheta bi te re bim. Êdî vê jî bizaniba.” reqîka ku bûbû keçîk, ev gotin ji keçelok re got. Keçelok, ku ji wan gotinên reqîka ku bûbû keçîk, hem bi dilper bûbû û hem jî şaş û mat mabû. Lê keçelok, ew jina ku ji wê reqîkê derketibû, pirr acibandibû. Dilê wî jî, êdî weke ku dixwest ku ew hertimî li cem wî ba. Wî jî, di xwe de ev yek wilo bi vî rengî hîs dikir.

Keçelok û reqîka ku bûbû keçîk û yan jî bi navê wê yê din perîyê, demeke dirêj di wê demê de bi hev re biaxiftinê buhurandin. Keçelok, heta wê demê li wir ku çî hatîya serê wî, ku çî di serê wî de hebû, hemû ji keçîkê re bi lêv kir û hanî ser ziman. Wê şevê rojê heta ku bû şewv, êdî li hevdû rûniştin û bi hev re axiftin. Şeva xwe jî wan li xwe kira dereng. Ku dem heta deme razanê, êdî keçelok jî wê jî kare xwe kir ku razihin. De ne, êdî keçîk jî, weke ku bû ji malê. Ew jî, êdî ji malê bû. Keçelok, kare

xwe kir û çû ser cihê xwe û kir ku xwe dirêj bike. Hingî, keçelok, li ser cihê xwe rûnişt jî. Êdî kare xwe kir ku xwe dirêj bike û razihê. Di wê demê de, ew di serê xwe de tenê bi hizra keçikê re bû. Li ser wê dihizirî. Bi rastî, dilperîya wê jî di dilê keçelok de pirr bû. Keçelok, ew şeva wî, weke ku ne asayî bû. Wî jî, di xwe de wilo hîs dikir. Wî, xwe jî, di wê demê wilo zêde di asayîtyê de ne didît.

Keçelok, ku wî kare xwe kir û xwe kir ku dirê bike, hingî, weke bêhnekê ji wê dilperîya xwe buhurtî. Hinekî, weke ku bi aqilê selim kir ku bi bihizirê. Lê di wê deme ku wî kare xwe kir û kir ku xwe dirêj bike. Dî ku wa keçik tenê li ser yane rûniştîya û li ber xwe dinerê. Ew, ti kare xwe nakê ku razihê. Ya rastî ku kare xwe kiriba jî, wê li kuderê xwe dirêj kiriba û razihê ba? Ew jî, ne kifş bû. Keçelok, di wê demê de, hê ku xwe bi tememî dirêj nekirî ew hat hişê wî. Êdî ku ew hata hişê wî, êdî ew ji cihê xwe weke ku bi hilçenê û bivaciniqê lê hat û rabû ser xwe. Bi ber keçelok ve çû û jê re got ku "ne êdî tu jî ji malê yî. Ez, çûm ku xwe dirêj kim û razihim. Lê ma ka tê li kûderê razihê?" Keçelok, wilo got û ma sekinî. Li ber wan gotinên wî, keçeik bêdeng ma. Hê jî, serê wê di ber wê de bû. Piştre, bi bêhnekê piştî axiftina keçelok re, bi rûyekê ku hinekî fihêtokî li nava çavên keçelok meyîzend û hew. Di deme ku meyîzend jî, ti gotin ji devê derneketin. Keçelok, piştre got, "edî, tu jî ji malê yî, biqasî min, tu jî, êdî di malê rehet be. Ew, êdî mafê te jî ya." keçelok, wilo got û ma sekinî. Piştre, gota keçikê, ev mezele raznê, tê nahaka li wir razihê. Ezê, li vir li ser yane razihim." Ku keçelok, wilo got, êdî keçikê gotiyê de, "ne tê sibe zû rabê û herê masîgirtinê. Ku tu li vir razihê, tê sibe ku tu rabûyî ser xwe, tê bi wast bê, tê ne rehet bê." Keçikê wilo got û ma sekinî. Keçelok, gotiyê, de "tu, xem û kûle nexwe. Ezê, karibim." keçelok, wilo got û keçik şanda mezêlê û ew li wir ma. Piştre, keçelok, li wir kare xwe kir û xwe dirêj kir. Lê ma ka wê çawa xew bikeve çavên wî de. Wî, di wê demê de ku keçik, çû mezêlê û derî li şûn xwe re girt, piştre, keçelok jî, kare xwe kir û xwe dirêj kir. Lê keçelok, xewn ne dikate çavên wî de. Lê pirr jî wastahî bû. Ew çend şev in ku ew xewa xwe bi tememî nagirê. Bi wê wastandinê xwe di cihê xwe de dirêj kir. Piştre, ku dervî vîna wî jî bû, bi wê wastandina xwe re êdî ketibû xewê de. Sibehê, bi vadana fechrê re ew jî rabû ser xwe. Lê deme ku ew rabûbû ser xwe, wî dî ku wa keçik, berî wî rabûya û hinek karê xwe malê jî kirîya û bidest amedekirina taştê jî ji keçelok re kirîya. Keçelok, ku rabû û çû û avek jî avête ser rû û çavên xwe, pitre hat û bi wê re li ser sofraya taştê rûnişt û taştêya xwe kir. Keçelok, dibêt ku ew demeke dirêj bû, ku

wî taştêyaka wilo xweş û bidil ne kiribû. Li wî jî, pîrr xweş hatibû. Piştî ku keçelok, taştêya xwe kir, piştî rahişta şewkê xwe yê masîyan û çû masîgirtinê. Di wê demê de keçelok, deme ku ew çû masîgirtinê pîrr bi kêf û şahî û şan bû di dilê xwe de. Bi wê kêfêcanê çû û baxtê wî jî di girtina masîyan de pîrr baş çû. Wî, gelek masî bi şewkê xwe girtin. Piştî ku wî masîyên xwe girtin, êdî wî ew birina sûkê û firotin û hat û ku were malê. Keçelok, di wê deme de bi kêf bû. Yek, li malê li bendî wî bû. Keçelok, masîyên xwe firotin û hata ku werê malê. Keçelok, di deme ku hat ku were malê, di rê de rastî, cîrane xwe ya berê ya ku wî jê pirsî ku ma ka tê male wê dimalê û paqij dike. Hingî, wê cîrane wî, gotiyê de, "ti li yê ku male te dimalist û paqij dikir digerîya yî. Lê te ne gotibû ku te yeke xwe hanîya. Ka vêca, bêja ji kûderê ya. Nahaka, deme ku ez di ber male te re çûm min dî ku we yek di male te de ya." Keçelok, li ber gotinên jinê, ti gotin ne gotin. Hinekî bi fihêtokî li rûyê wê nerî û hew. Piştî ku jina cîran, ji wê buhurt û çû, piştî keçelok, hinekî bi hizir bû. Di wê demê de, ew dihizirê û tê ku were malê. Keçelok, di wê demê de deme ku jina cîran, jê re gotibû ku te yeke xwe hanîya, hingî, ew di serê xwe de ser wê hanîbû. Bi rastî, keçelok jî, ji wê bidil bûbû. Lê di wê deme ku ew li hevdûbûn, ne wê tiştêkî wilo hanî ser ziman û ne jî wî tiştêkî wilo hanî ser ziman. Keçelok, hingî, li ser gotina cîrane wî, ew hizra bidil kete dilê wî de. Piştî, bi wê hizrê hat û gihişt malê. Di wê deme ku ew gihişt malê, wî dî ku wa malê hatîya malistin, cil hatina şîştin û xwarin jî hatîya çêkirin. Hemû tişt, di malê de hatîya levdâyîn li hevdû.

Keçelok, hat û gihişt malê. Lê hinekî bi hizir bû. Deme ku gihişt malê jî, bi hizir bû. Keçika perî, ew ji wî farq kir. Lê wê, di wê demê de ti tiştêk ne got û ne jî hanî ser ziman. Wê fahm kiribû ku tiştêk di serê keçelok de heya. Lê deme ku keçelok hat malê, wê pêşî bi lezekê sofradanî û xwarin hanî ser. Keçelok û ew bi hev re li ser sofrê rûniştin û xwarina xwe xwarin. Keçelok, hata wê demê jî, lavzak jî ne kirîya. Piştî ku wan xwarina xwe ya şîvê bi hev re xwar, piştî, keçika perî sofraya levda li hevdû bir û firaxên xwe jî di demeka kin de şîştin û danîna ser hevdû û piştî hinekî tiştên weke mewûj û ku hinek kakilên guzan jî li ser wê û hinek halîl û basîq jî li ser bû, hanî ber keçelok û ew jî li cem keçelok rûnişt. Piştî bi bêhnekê ku keçelok bi wê rewşa xwe ku têde dihizirî çend mewûj jî rahişta wan avêta devê xwe de û xwar. Lê piştî ma sekinî. Keçika perî, êdî wê xwe negirt û ji keçelok re got "keçeloko, ma çî derdê te heya. Ka ji min re jî bibêje. Ez, te pîrr bi hizir û hazn

dibînim.” Keçelok, piştî ku wê ji wî pirsî, êdî ew jî, ku hinekî ma sekinî û piştire ku li nava çavên wê keçika pîrr xweşik û delal jî meyîzend, piştire ya di serê xwe de ji wê re hanî ser ziman. Bahse gotina cîrane ya ku wê ji wî re gotibû, kir. Piştire bi ser gotina xwe ve kir ku hizre wê kete serê min de jî. Keçelok, ev jî bi ser gotina xwe ve kir ku ”ji deme ku min te dîtîya, ti ji hişê min neçûyî. Te di dilê min de cihê xwe girtîya.” Ku keçelok, wilo got, êdî keçika perî jî, ya dilê xwe got û gota keçelok, ya dilê min ji ya dilê te ne cûdatira. Bi wê gotina keçikê re, keçelok, pîrr kêfxweş bûbû. Piştire, keçelok ji wê got ku ”madam ku, ya dilê min ya dilê te yek a, wê çaxê, em wê ya dillê xwe bikina yek û bi hev re bizewicin.” Keçelok, ev gotin, hinekî jî bi rûyekî fihêtokî ji wê re li ber wê gotibû. Keçikê jî, piştire ji keçelok re got ku ”ev bi dilê min jî ya. Ya dilê min de jî ev a. ez herê dikim, bi dil û can.” Piştî ku wilo wê ji keçelok re got, piştire kêfa wî jî pîrr hat. Ji kêfa dil, wilo lê hatibû ku weke ku wê bifirîyana.

Piştî ku keçelok û keçika perî ya pîrr xweşik û dela, gotina xwe kirina yek, piştire, keçelok gotiyê de, ”ezê sibe seydeyekî bênim û bila ew mahra me bike.” Piştî vê gotinê re, keçikê got bila. Herdû jî, êdî hinekî din jî li hevdû mana şîyar. Heta deme dirêj *çiraya* wan ma pêketî. Ku dem, hata ber demeke pîr dereng, êdî herdû jî çûna ser cihê xwe û *piştire pîfî çiraya xwe kirin û ew mivirandin*. Ku ew wê şevê razahan û roja din hat, wê rojê keçelok, neçû masîgirtinê. Wî, wê sibehê, ji nav cilkên xwe ku kîjan xweşik hebû, ew li xwe kir û wê sibehê hata sere sofraya taştê. Piştire, ku wa taştêya xwe dîsa bi hevdû re kir, êdî keçelok çû cem malê û ji wî xwest ku ew bi çend faqihên xwe bi xwe re bêne û li male wan, mahra wan bike. Male jî, weke ku çawa ku keçelok jê re got, bi destûra xwûdê wilo kir. Wî, piştire çend kitêb bi pirtûka pîroz re kira destê xwe de û çend faqihên xwe jî dane dora xwe bi keçelok re hatin ku werina male keçelok û li wir *mahra* wî bikin.

Keçelok û seyde, bi hev re hatin û ghiştina malê. Ku ew ghiştina melê, li malê jî, keçika perî, cilna xweşik bi ser xwe de kiribûn. De ne, keçika perî, gelek tişt ji destê wê dihatin. Dikarî, naqş bike. Tiştên weke ên dirûtinê, ji wan ve, ew pîrr jêhatî bû. Di wê deme ku ew li wir mabû de, weke ku ew ya baxtê xwe bizanibê, wê ji xwe re jî, hinek tişt dirûtibûn. Di wê rojê de, wê jî, ew bi ser xwe de kiribûn. Wê, ew li xwe kiribûn. Keçelok û seyde, bi hev re hatina malê, û li malê, pêşî, êdî mahra wan kirin. Piştire, *ku seyde mahra wan birrî*, piştire, êdî ew jî bi çend mirovên ku bi wî re hatibûn û faqihên ku bi wî re bûn, bi wan re şîranîya wan jî di wê demê de bi hev re xwaribûn. Piştire, ku seyde û yên pêre

şîraniya wan jî di wê kêlîkê de bi birrîna mahra wan ku xwarin, piştire êdî ji wan re hêvîya dilekî xweş xwestin û piştire ew rabûn û çûn ji malê. Êdî, jin û mêrê ku nû zewicî bû bi tenê di male xwe de man. Wanjî, wê rojê kêfa xwe kir. Piştire, keçelok, sê rojên din jî li mal buhurand û neçû ti karî. Piştî sê rojan, êdî wî bidest karê xwe yê masîgirtinê kir. Êdî, ew xwedî mal bû. Dîvîyabû ku wî li male xwe bimeyîzenda. Êdî ew, *malxwe* malekê bû. Ew, *malxwe*, male xwe bû.

Keçelok, piştire, êdî ew bûbû *malxwe* malê. Ew, êdî zilemê malê bû.

Keçelok, piştî ku zewicî û male xwe ava kir, piştire, bi çar destan destê avêt karê xwe bidest katê xwe kir. Bi dil û can karê xwe dikir. Piştire, hin bi hin karê keçelok jî di rê de diçû. Rewşa wî, xweş bû û rûyê wî geş bû. Li male wî jî, êdî wilo zêde weke ku ti mişkûlên wî nebin, tevgerîya. Ji xwe jî, wilo bû. Keçelok, wê her sibeh, ku çawa ku ji xewê rabû, wê taştê ya bike û rajihê şewka xwe ya masîgirtinê û bikeve rê de û herê cihê ku lê masî lê digirt. Keçelok, kengî ku diçû masîgirtinê, hertimî diçû cihekî. Hertimî, ku dihat masîgirtinê, dihat heman cihî. Li wî jî, hertimî baxtê wî bibaşî bi rê ve diçû.

Bi wê rewşê demekê jîyane wan doma. Piştire, rojekê keçika perî, hinekî li rewşa keçelok, hizirî. Wê, dixwest ku ew û keçelok, êdî hinekî zêdetir bi hev re deme bi buhurênin. Lê keçelok, divîbû ku li male bimeyîzend. Ji ber wê jî, her sibeh derdiket û diçû ji malê û ku dem digihîşt ber êvarî, ew dihat malê. Carna ku ew dihat malê, ew *wilo wastahî û wilo wastahî ku nayê gotina*. Lê keçelok, ji rewşa xwe û jîyane bidil bû. Jê, ti gilihên wî nebûn.

Keçika perî, rojekê pirr dihizirê. Di dawîya hizirkirina xwe de, ew ji xwe re dibêje ku “hemû kar ji destê min tê. Ez keçikeka perî me. Ez, bi karê dest jî pirr dizanim. Ku ez destê xwe biavêima çî, ezê wê bikim. Lê ez çima wê hunara xwe bi mêrê xwe re nakima karek ku male me jî pê hinekî bigihijê rehetê xwe.” Keçika perî, êdî dike serê xwe de ku wê rojê keçelok hat malê, ew bi wî re biavê. Keçelok, ku roj hat û gihişt ber êvarî, ew jî hat malê. Lê deme ku ew hat malê, pirr jî wastîyayî bû. Ku ew hat malê, jina wî, di cih de sofraxwarinê li ber wî danî û wan bi hev re xwarina xwe ku xwarin, piştire ku hinekî keçelok bi ser xwe ve hat û rehet bû û bêhne xwe stand, piştire keçika perî, bi wî re xwest ku biavê. Di wê demê de ku wê dî ku keçelok, êdî hat ser xwe, êdî ew hat ber keçelok û li ber sekinî û jê re got, “keçelokê min, di serê min de hizrek heya. Min xwest ku wê ji te re bibêjim. Hemû rojê, ez li ser wê hizirim. Hizra min jî ev a. Her roj ku tu ji malê derdikeve, ez bitenê li malê

dimênim. Karê malê jî di demeke pîrr kin de bidawî dibe û ez êdî li malê vala disekinim. Ez, dibêjim, ku ji destê karê dirûtin û naqşkirinê tê. Di wî karî de, ez pîrr bi huner im. Ku ti jî, ji min re ta û singna hunandin û hemûşna bi xwe re bêne, ez jî, deme ku ev vala bûm, ezê naqş bikim û tiştina çê bikim. Di deme ku min xilas kir, ti jî tê wan bibe sûkê û bi firoşê û bi tiştina ku di di berdêla wan de stand, emê bi wê ji male xwe re tiştina bikirin. Ev, wê ji me re bê karek jî. Weî din jî, wê ji te re û ji malê re jî bibe alikarîyek. Tu, sibehan derdikeve ji malê ku dem hat ber êvarî ti tê malê. Di rojê de, em hevdû nabînin. Bi wê re, ku destê me hinekî bi wan tiştên ku ez çêkim û ti jî li sûkê wan bibe û bifiroşê, wê destê me vebe û em jî, hinekî zêdetir li malê bêhtir deme xwe bi hev re bibuhurênin.” Keçika perî, wilo got û ma sekinî. Piştîre gotin jê derneket. Li bendî gotinekê ji keçelok ma. Keçelok jî, li wan gotinên wê hizirî û ji wî re pîrr bi aqilî hatin. Piştîre keçelok, ji jina xwe re got ”tu rast dibêje hermet, ezê ji te re tiştina ku te bahs û kale wê kir bênim. Sibe, ku ez çûma sûkê û di deme ku ez vegeyîyam malê, ezê ji te re bênim.” keçelok jî, ev gotin gotin û piştîre ma sekinî. Piştîre, êdî wan jîyane xwe bi hev re hinekî bi henekên bi hev re domand. Bi wê yekê, wan şeva xwe bi hevdû re buhurand û bi dawî dikir.

Keçelok, jina wî heta wê demê, wilo zêde ti kesekî ew ne dîtibû. Lê tenê cîranên wan û ew seyde û yên ku pêre hatibûn, wan ew dîtibû. Wan jî, di deme ku ew ew dîtibûn û pê de, piştîre ew xweşikatiya wê, ti carî ji bîr nekiribûn. Kê ew keçika perî ya jina keçelok didît, di bin bandûra wê xweşikatiya wê de dima. Bi rastî jî, jina keçelok yanî keçika perî, di wê demê de ti kesek bi xweşikatiya xwe ne digihîştina wê. Ti xweşikati, li ser xweşikatiya wê re tûnebûn. Te digot ku qey, xweşik ew xweşikati ji dil daya wê. Weke, hêkelekî pîrr xweşik ku ji dil hatibû çêkirin. Te digot ku qey ku wan ferîşteyên ku *bawê me Adam û dayika me Hewa* li ser gotina xwûdê çêkirina, wan, bidestê xwe ew keçik çêkiribû û xwûdê jî gîyan dabûbûyê de. Wilo, hingî xweşik û sipahî bû. Ew xweşikatiya wê, ne yê ku didît ji bîr dikir û ne jî ji aqilê yê ku ew di dît derdiket. Bi wê rengê û awayê, ew keçika perî yanî jina keçelok, xwediyê xweşikatiyekê bû. Ew pîrr xweşik û sipahî bû.

De ne, keyê welêt bixwe jî, bi aqilmendî û zanebûna xwe re, pîrr bi nav û deng bû. Li qasra wî, bi dehan mirovên jin û mêr ên ku kar û barê qasrê bi rê dibirin din fermane wî de bûn. Wî, jina xwe, ji nave welêt hemûyî naqandibû. Ti xweşikati li ser jina wî re jî tûnebûn. Ku bahse xweşikatiya jinan dihat kirin, dihat gotin ku ”ma, xweşikatiya kîjan jinê li

ser ya jina key re ya.” Bi vê gotinê, xweşikatiya wê dihanî ser ziman. Key jî, di deme ku ew gotin, dihatina guhê wî, ew pîrr dilxweş dibû û kêfa wî dihat. Ew, hem bîaqil bû, hem jî key bû û hem jî li welêt jina herî xweşik ya wî bû.

Rojekê civate wî li dar a û li dora wî li civate wî gelek mirovên zane û ên aqilmend hene. Hemû jî, ên zane ne. Ji *tafiqê xwûdê*, ew seyde jî, ku kalbûya û êdî ku bi kotekî bi rê ve diçe, ew jî weke zaneyekî civatê li civate key rûniştîya. Di wê demê de, ji gelek tiştan tê axivîn di civate key de. Piştî ku li ser dem û dewranan diaxivin û ji zane û alima bahs dikin û ku ji gelek tiştan bahs dikin, piştî gotin di nava wan de tê û li ser xweşikatiyê disekinê. Di wê demê de, hema bêja hemû zaneyên li wir bahse xweşikatiyê dikin. Her yê ku diaxivin, bahse xweşikatiyê dikin û piştî bahse xweşikatiya jina key dikin û dibêjin ku ti xweşikati li ser wê xweşikatiya wê re nîn in. Herkesek, di wê demê de gotinaka xwe di civatê de dibêje.

Piştî, ne bi gelekî re, gotin tê û tê û digihîjê wî seydeyî. Ew jî, pîrr bûya. Ku gotin hat û gihişt wî û ku diviyabû ku wî gotinaka xwe di civate key de bigota. Hingî, ew seyde, vê gotinê dibêje. ”ne rast, we bahse zanebûn û xweşikatiyê kir. Ku mirov xweşikatiyê bi aqilê xwe dibîne, ew jî dibê zanebûn. Lê hertimî, ew xweşikatiya ku li berçavên me heya li ser wê xweşikatiyê re jî xweşikatiyên din jî hena. Ez, weke gotina ku hertimî, di civatên me de tên ser ziman ji we re bibêjim. ”hertimî, xweşikatiyeka ku li ser wê xweşikatiya ku mirov ew bi çavê serê xwe dîtîya re heya.” Wî seydeyî, ew gotin got û ma sekinî. Lê vê gotina wî, pîrr bale key kişand û key heya xwe bira ser wî seydeyî. Lê key deynekir. Ya di serê xwe de di wê demê de di serê xwe de hişt, heta ku mafê gotinê wî careka din girt. De ne, ku key jî bê, ku deme ku yek li civatê wî jê bê, ku axift, mafê wî nîn a ku ew gotina wî di deme axiftinê de bide birrîn û biaxivê. Ew, weke bêhûrmetiyeka li civatê hemûyî tê hasibandin û ti carî nayê pejiyendin. Yê, li bendî, bidawîbûna gotinê nema û di nava gotinê de ku yekê diaxivê bidest gotina xwe kir, di civatan de, ew, weke yekî bêrêz û hûrmet dihat dîtin û gotina wî jî, êdî rêz jê re ne dihat girtin. De ne ji ber vê yekê ku di nava xalkê de dibêjin ku *”ku mar jî bê ku devê wê diavê de û ku avê divexwê wê nekujê, ku mirov diaxivê di ber re neaxiva û ku tu meşî, nede pêşîya mirovên pîr û kal ên ku bi te re dimeşîn, ji ber ku ew jî ne ji rêzê ya.”* Ev gotin, weke gotinaka ku di civatan de, hertimî dihat ser ziman bû. Key jî, di wê demê de li bendî hatina ya li wî ma. Piştî ku gotina hat wî û wî kir ku biaxivê, wî berê xwe da wî seydeyî û jê

re got ku ”deka seydeyê min, ji min re bibêje, ji xweşikatiya xwûdê û pê ve, hinek xweşikatiyên din hene ku nahaka li xwe xweşikatiya jina re ku ez wê bênim ser ziman? Te gotin, *hertimî xweşikatiyeka ku li ser wê xweşikatiya ku mirov wê bi çavê serê xwe dibîne re heya*. Deka, xweşikatiyeka li ser wê xweşikatiyê re ji min re bêne ser ziman.” Key, wilo got û ma sekinî. Piştî ku wê gotina key re, êdî hemû hey bi carekê re çûna ser seyde û key. Seyde jî, weke ku nizanibê ku rastî çî hat. Wilo, lê hat. Hinekî, ew jî bi wê gotina key ku di deme ku wî berê xwe dayê de û ku weke ku wî ji ew gotin ji wî re got, ji wê ma şaş. Lê wî, ew şaşbûna xwe di xwe de hişt û ne hişt ku ew li rûyê wî xwe bide li der. Hingî, di wê demê de, weke ku bêdengîyek rûda. Piştî ku key ew gotin got û ma sekinî, piştî, ew bêdengî çêbû. Bi wê bêdengîyê re, weke ku li bendî seyde û gotinekê mayîn bû. Ew bêdengîbûn, bi wê rengê doma. Lê seyde, hinekî di xwe de hizirî û weke ku ew êdî nizanibê çî bike, ma sekinî. Weke ku dest û lingê wî lê werina girêdan lê hat. Seyde, piştî ku ma sekinî, hinekî ku şaşmayîtin jî di nava tevgeriya wî de hebe, mafê gotinê li ber key girt û weha jêre axift: ”Keyê min, raste, ji xweşikatiya xwûdê û pê de, ti xweşikatiyên li ser hemû xweşikatiyan re ya ku mirov wê bêne ser ziman nîn a. Lê ez vê jî bibêjim. Li duniyê jî, xwûdê xweşikati li ser xweşikatiyê re çêkirîya. Ez, ji keyê xwe re bibêjim, ku berî î ro bi salekê, min mahra dû ciwanan kir. Herdû jî, di welatê te de na. Lê ez, bibêjim ku li ser xweşikatiya wê jinê re min heta nahaka tu xweşikati ne dîtina.” Seyde wilo got û ma sekinî. Piştî ku seyde ma sekinî bi gotina xwe re, êdî key di cih de ma axiftinê girt û got, gelo xweşikatiya jina min jî ne li ser wê xweşikatiyê re bû. Ew pirsê key, ne pirs û pirsîna asayî bû. Ji ber wê yekê, dîsa her hey û bal çûna ser seyde û key. Seyde, hinekî ma sekinî, weke ku di xwe de hizir kir ku ka çî bibêje, êdî ji neçarê got herê keyê min, ya wê jî ne li ser ya wê jina ciwan ku min mahra wê kiribû re bû.

Di wê demê de pîrr gotin û pistepist, di nava civate de weke ku bûn. Lê deng ji ti kesekî nebû. Piştî key, dîsa mafê axiftinê girt û got ku ”nexwe, van mirovên li civatê hemûyan jî, jina min dîtina, bila nexwe ev mirovên li vir li xweşikatiya wê jinê jî binerin û bila êdî di civatê de dîsa hizra xwe bibêjin.” Key, hizra bi vî rengî hanî ser ziman û ma sekinî. Ev, tişteki ku nû bû. Heta nahaka, tişteki wilo nebû bû. Seyde, hinekî di wê demê de di xwe de hizirî. Weke ku tişteki xelat kiribî, di xwe de ma û hizirî. Lê di wê demê de ti gotin jî, ji devê wî derneketin. Ew jî, di xwe de bêdeng ma.

Piştre, ew zilemê ku li civatê rûniştî bûn, cihê male wê jina ku wilqasî ku xweşik û ku bahse wê hata kirin, cihê wê ji seyde hata fêrkirin û piştre, ew mirovên li civatê levgihiştina li hevdû bo hev re ketina rê de ku herin û xweşikatiya wê keçikê sipahî ku di civate key de pîrr bahse hata kirin bibînin. De ne, key gotibû wan vê yekê bikin. Ma ku key tişteq da pêşîya hinekan ku ew bikin, ma êdî kê karîbû ku bibêje na. Ne ti kesekî. Ew, hêz û vîn û qûwet di di kesekî de nebû ku ew di xwe de bibînin û ji key re bibêjin na. Ti kesekî jî, ew hêz û qûwet di xwe de ne di dît.

Piştre, mirovên li civatê, ketina rex hevdû û çûna nêzî male keçelok û ji dûr ve li keçikê nerîn. Keçika perî jî, di wê demê de, wê jî, devê deriyê şibaka xênî vekiribû û li ber wê rûniştibû û ji xwe re naqş dikir. Ew jî, heya wê ji tşteki nebû. Wilo, ew di rewşa xwe de sekinî bû. Hemû mirovên ku hatibûbûna wir ku wê bibînin, hemûyan jî ew dîtîn. Her yê ku ew dîtîn, sê caran sûkra xwe ji xwûdayê xwe re hanîn. Her yê ku ew dîtîn, gotin ku ma xweşikatiyaka weha li dunyê hê jî heya. Piştî ku hemûyan ew dî, êdî piştre, wan mirovan bêî ku bihêlin hinek wan kifş bikin ku wan li wê jina xweşik nerîn ku wan kifş bikin, hatin vegeşîyan li qasrê. Lê di deme ku ew dihatin ku werina qasrê jî hem di nava xwe de bi dengna nizm diaxiftin û hem jî dimeşîn. Lê di xwe de dihizirîn jî.

Yekî ku di nava wan de hebû, pîrr kal bû. Wî, keyê xwe pîrr baş nas dikir. Piştî ku bavê key mir, êdî ew hata dewsa wî û êdî piştre, ew li cem wî mabû. Berî key, ew zilemê kal, li cem bavê key jî mabû. Wî bavê key jî nas dikir. Lê wî keyê xwe jî nas dikir. Wî, dizanî ku bi key re pîrr tematî hebû. De ne, tematî, azwerîyaka ji dil jî di xwe de hawêne. Dike ku mirov bixwezê hemû tiştta ku xweşik bû ku mirov dî mirov xwe bigihênîyê de û wê bike ya xwe.

Li ser wê yekê ew zane û mirovê kal hinekî hizirî. Piştre wî hizra xwe ya di serê xwe de ji çend mirovên din ên weke wî kal ku di rex wî de dimeşîn re jî vekir û hanî ser ziman. Wan jî, bi aqilî maf danê de û ew rast dîtîn. Piştre, wan jî ji wî pirsî ku ma em çi bikin. Lê ew bersiva wan ya ku wan ji wî zilemê kal kir jî ji aliyê wî ve bêbersiv hat hiştin. Ya rast çi bû, divîyabû ku wan bigota. Ji vê yekê re, êdî weke ku mecbûr bûn. Lê ku rastî gotin jî, heya ku tiştta ne baş bûban. Hebû ku key ji dil xwestiba ku bigihaba wê keçika xwe û ew tevî ku bi mêr jî bû jî xwe bi hanîyana. Lê tiştên wilo jî, di adet û kevneşopîyên di nav xalkê de pîrr xirab dihatina dîtîn. Ku keyek jî ba, wê di wê rewşê de hatiba şermazar kirin. Nirx û çanda, malbatê pîroz bû. Bi vê yekê jî, ew zane hinekî di xwe de hizirin. Wilo, heta ku ew tên û gihijina qasrê, êdî di xwe de dihizirin.

Piştî ku hatin û gihiştina qasrê û çûn û li dîwane key li civate wî dîsa rûniştin, hingî, êdî mana sekinî. Di wê demê de ew seyde jî li wir bû. Ew jî, di bêdengîyekê de bû. Deng, ji wî jî dernediket. Piştî ku ew li hevdû rûniştin, piştire, key mafê axiftinê pêşî girtt û ji yê herî kal yê di nava wan mirovên ku çûbûn de jê pirsî ku ma ka ew xweşikatiya ku wilqasî bahse wê hat kirin, bi rastî jî, ew wilqasî û wilo xweşik û sipahî ya. Key, ku wilo di cih de pirsî, êdî mirovê kal jî, mecbûr ma ku bibêje herê. Wî êdî, mafê gotinê girt û weha got: "keyê min, ne dibêjin, *xweşikati li ser xweşikatiyê re heya*. Bi rastî, ew xweşikati, weke nûrheke ku xweşik ku xwûdê hanî bû xwerê li dinyê. Ew xweşikatiya ku min ji dûr ve dî, ez karim bibêjim, heta nahaka çî xweşikatiyên ku min dîtina li ser wan re bû." Zilêm, wilo got û ma sekinî. Piştire gotin jê derneket. Piştire, key ji yê din jî pirsî, wan jî, heman bersiva ku zilemê kal dabû bû dane key. Êdî ku key, ew bersiv ji wan re girt, êdî di serê wî de bû mereqeke mazin. Piştire, wî got, "ez jî, dixwezim û herim û wê xweşikatiya ku we dît û we got, *'heta nahaka, hemû xweşikatiyên ku me dî li ser wan re ya*, ez jî, dixwezim ku wê bibînim." Key wilo got û ma sekinî. Piştire, key, kare xwe kir û hemû mirovên ku berê çûbûbûn, ew dîsa dane dora xwe çû wir ew wê xweşikatiya ku bahs lê tê kirin ew jî bibîne. Key, piştire, hat û rastarast hata ber devê deriyê hawşa keçika perî. Keçik, di wê demê de jî, li ber şibakê rûniştî bû naqş dikir. Key, ku ew dît, êdî ew jî pîrr di bin badûra wê de ma. Piştire, wî ji xwe bixwe re got ku "birastî jî, ev xweşikatiya vê jinê, ti xweşikati li ser re nîn in." Key, wilo got û piştire ma sekinî di cihê xwe de. Piştire key ku wî ew dî, êdî bi mirovên li dora xwe re keta rê de û careka din hata qasra xwe û li dîwane xwe bi mirovên li dora xwe li civate hevdû rûniştin in. Key, di wê demê de pîrr bi hizir bû. Di wê deme ku ew bi hizir bû de, bale herkesekî bi hey li ser wî bû. Key, weke qadarekê bêdeng ma. Piştire, key, ew bêdengîya xwe xira kir û ji mirovên li dora xwe di derbarê male wê jinê û mêrê re pirs pirsîn. Piştire, zaneyên li dora wî, jêre gotin ku "ew jina masîvanekî xizan a. Navê mêrê wê jî Keçelok a. debara xwe bi masîyên ku ji avê digirê û wan difiroşê re dike." Key, ku wilo his kir, êdî hinekî di serê xwe de bidest hizrandinê kir. Pîrr hizirî. De ne, tê gotin ku "*deme ku yek, pîrr hizirî êdî fahm bikin ku tiştên di serê wî de heya*." Ev jî, gotinaka xalkê ya. Di nava xalkê de pîrr tê gotin.

Key, pîrr hizirî. Êdî ji wê hizirandin û hizirkirina wî, hat fahmkirin ku tişteki ku key lê dihizirê di serê wî de heya, lê ka çî ya. Demeke dirêj, key hizirî. Piştî ku demeke dirêj hizirî, êdî berdestkekî xwe xwest ku ew

herê û di cih de wî mirovê ku mêrê wê jina wilo xweşik bibîne û wê werêne ber wî. Key, di wê deme ku wî wilo got û berdestk, şand, piştire hizrandina xwew di serê xwe de domand. Key, ku demeke dirêj di serê xwe de hizirî, piştire di serê xwe de gotina ku wî di dawîya wêqas hizirkirina xwe de ji xwe re gotibû, ev bû ku “divê ku ez bibima xwediyê wê xweşikatiyê.” Piştire, weha jî biser hizra xwe ve kiribû, Ez key im, welatekî ku bêsînor di bin destê min de ya. Hemû zane û aqilmendên welêt li dora min in. Ez, yê di welêt de yê herê biazil im.” Wî, wilo ji xwe re got û ma sekinî. Lê key, ev gotin, di serê xwe de bêî ku bihêle ku ti kesekî li dora wî wan his bike, wî di serê xwe de ji xwe re got. Wî, ew gotin, ji xwe tenê re got.

Berdestk, deme ku êdî ji qasrê keta rê de ku herê û keçelok yanî mêrê perîyê bibîne û wî bêne cem key. Di wê navberê de li qasrê key jî di serê xwe de hizirî ku ka ew çawa bike. De ne, ew key bû, ku wî gotina xwe got û tiştê weke şart da ber yekî ku ew kî jî bê, divê ku ew wê şart û gotina key bêne li cih.

Key, li ser vê yekê, di wê demê de di serê xwe de dihizirî. Ew, civate wî li dora wî bû. Lê ew di nav civatê de li pêşîya wan mirovên li dora xwe bédengmayîna wî, ne asayî bû. Ji dora wî re jî ne asayî dihat. Herkesekî, piştî ku dîtî ku key wilqasî bihizirê, êdî ji xwe re û ji hevdu re gotin, hebe û nebe, tiştê ku mazin a û key li ser dihizirê di serê key de heya. Lê ka ew tişt jî çî ya.

Dem, hinekî buhurt. *Berdestkvanê* ku çûbû ku keçelok bêne ber wî, çû ne hat. Demeke dirêj bi ser çûna wî ve buhurî bû. Key jî, weke ku êdî di serê xwe de kifşkiribû ku ka wê çî bikira. Bi wê yekê re, êdî bêsabrî bi wî re çêbû bû. Key, weke ku agir di bin wî de hebe lê hat. Ew, bidil û can li bendî mêrê wê jina xweşik bû. Lê mirovên li dora wî jî, pîrr bi mereq bûn. Wan jî, dît ku key berdestkvan şanda pey mêrê keçika xweşik keçelok. Lê wan, ne dizanî ku ka key ji ber çî şanda pey wî. Ma gelo, yekî faqîr û xizan, dikarî çî ji key re bike? Ev pîrs, di serê mirovên li dora key de afirî bû. Lê ev pîrsa ku di serê wan de afirî jî bû, bêbersiv bû. Ti bersiv ji bo wê di serê wan de jî nebû. De ne, key ti tiştê wilo zêde li ber wan ne gotibû di deme ku wî berdestkvan şanda pey mêrê keçika pîrr xweşik. Ku key, tiştê ji dev hingî gotiba, wê hingî karîban di serê xwe de xwe gihandiban hizirna. Lê, key ti tiştê negot. Piştire, wan jî, di serê xwe de ji xwe re got ku deme ku ciwan hat, hingî ku key pere axift û da û stand, hingî wê fêr bibin. Bi vê hizrê, ew jî, biqasî key, êdî ketina nava

libendbûnekê de. Ew, êdî ji key bêhtir, weke ku li bendê bûn ku keçelok biheta. Wan jî, hingî, dibê ku ya di serê key de fahmkiriban.

Li dîwanê, herkesek, êdî li bendê ma. Wê, berdestkvan, keçelok bidîta û bihanêya cem key. Lê ew demek bû ku ew çûbû bû, lê hê ji wan ti agahî ne hatibû.

Demek, bi ser çûna berdestkvan ve çû. Piştî, çûna wî re, êdî li bendî wî sekinîn bû. Lê key, bi dilperîyeka mazin li bendî wî bû. Mirovên li dîwane wî jî, li bendî wî bû.

Berdestkvan, piştî ku ji cem key derketibû, êdî bêî ku li devereke bisekinê, berê xwe dabûbû male keçelok û hatibû ku wî bi xwe re hildê û bibe ba key. Piştî ku berdestkvan, demekê di rê de tê, êdî tê û digihijê male keçelok. Ku ew hat û gihiştî male keçelok, êdî li devê dêrî xist. Ku wî li devê dêrî xisrt, êdî di wê kelîkê de keçelok li mal bû. Ku berdestkvan bi keçelok re rû bi rû hat, êdî wî ew nas kir û jê re got: „birayê min, keyê min tu xwestî cem xwe. Ez jî, nahaka hatima ku tê hildim û bibîma cem wî. Ji kereme xwe re, bê pirs û sîal, kare xwe bike û em bi hev re herina cem key.” Ku berdestkvan wilo got, piştî keçelok jî, hinekî bi çavna şaş pêşî li berdestkvan berî û piştî, got bila wî xwe di cih de amede kir û piştî kir û piştî herdû ketina rex hevdû ku herina qasrê cem key. Lê berî ku keçelok, bi berdestkvan re bikeve rê de û herê, bi jina xwe re hat cem hevdû û ji wê re jî got ku key min xwestîya cem xwe ka ji ber çî, ezê nahaka bi mirovê ku li pey min şandîya re herima qasrê û fêr bibim ku ka ji ber çî key ez xwestima. Jina keçelok jî, gota keçelok bila û ew bi oxûr kir û keçelok jî êdî hat p ket rex berdestkvan de û bi hev re ketina rê de û çûn.

Di rê de, di deme ku keçelok û berdestkvan, dimeşîn, keçelok, di wê heyema ku ew bi hev re dimeşîn de ji berdestkvan pirsî ku ka key ji ber çî ez xwestima. Lê berdestkvan got ku ”wellehî ez nizanîm. Tenê gotiya min herê xaberê bidiyê de û wî werêne vir û ez jî hatima ku te hildim û bibima cem wî. Berdestkvan, ev bersiv da keçelok û ma sekinî. Keçelok, di serê xwe de pîrr dihizirî. Lê wî, di serê xwe de jî pîrr mereq dikir ku ka key ji ber çî ez xwestîya cem xwe. Lê, di wê demê de, kesekî ku wê mereqa wî bi buhurêne li cem wî nebû. Ku ew gihiştina qasrê û key jê re got, wê hingî, ew hatîba zanîn. Lê mirovên li civate key bixwe jî, di wê mereqê de bûn ku ka key ji ber çî keçelok xwestîya cem xwe. Herkesek, ji xwe xwe ve di mereqê de bûn.

Hinekî dem têve çû û piştî, keçelok, bi berdestkvan re gihişt qasrê. Lê pîrr jî bi dilper û mereq bû. Wî, mereq dikir ku ka ew ji ber çî ji aliyê

key ve hatîya xwestin. Ku ew gihiştina qasrê, êdî piştire, keçelok û berdestkvan, bi hev re çûna dîwane key. Ku herdû bi hev re çûn, êdî li ber key û civate wî, berdestkvan pêşî axift û got ku "keyê min, weke ku te xwestî va min keçelok hanî" û piştire xwe bişûn de dayê de. Ku key, keçelok dî, êdî key gota keçelok, dêka rûniha li ber min. Keçelok, key ew da rûnandin. Piştire ku key gotibûyê de rûniha, ew jî rûpniştibû. Lê bi mereq bû ku ka key wê çî bibêjiyê de. Mirovên din ên li dora wî jî, weke wî di mereqekê de dibûn û bi mereqî çavên wan li ser wî bûn. Key, ku keçelok, li ber rûnişt, hinekî dîn ji di serê xwe de bihizir ma. Piştî ku weke demekê bi hizir ma, piştire berê xwe da keçelok û bi çavekî hişk lê nerî û gotiyê de "min, bihîstîya xwe ku tu xwediyê hin marîfetnayî. Ji ber vê yekê, min jî tu xwestî ku ez marifetekê ji te bixwezim." Ku key wilo got û ma sekinî, piştire keçelok, axift û gota key, "keyê min, ma wê çî marifetên min hebin. Ez, ti marîfetên min, nîn in. Ez faqîrekî xwûde me." Keçelok, wilo got ma sekinî. Piştire, key, piştî axiftina keçelok axift û weha ji keçelok re got, "li dora xwe binere, dîwan û civate me çiqasî mazin a. Ez, weke key, ji te dixwezim ku tu herê du weşiyên tîrî min re bêne ku ev mirovên li vê dîwanê hemûk jê bixwûn, lê herdû xilas nebin. Ku te, ev xwesteke min hanî li cih, ezê te xelat kim. Lê ku te ne hanî li cih, ezê serê te bidima lêxistin." Key wilo got û ma sekinî. Bi wan gotinên key, mirovên li dîwane wî jî, pîr bi *çavna raq û baraq* lê nerîn. Ew key bû, gotin carekê ji devê wî derdiket. Herkesekî bi çavna raq û baraq lê nerîn. Herkesek, ji vê gotina key mabû şaş û mat. Ti kesekî ji mirovên li civatê, pêşî fahm ne kir ku ka key ji ber çî ew got û ew kirin kir. Lê yekî ku li civatê, wî, di gotina pêşî ya key de nêhta key fahm kiribû. Ew jî, seydeyê ku mahra keçelok û keçika perî kiribû bû. Wî, fahm kiribû ku key çav berdaya wê keçika pîrî xweşik û delal. Ji ber vê yekê jî, key, tiştêkî ku ti carî keçelok neyêne li cih û pêk neyêne weke şart dabû pêşîya wî. Lê keçelok jî, hinekî bi aqil bû. Wî jî, nêhta key di serî de weke seyde fahm kiribû. Piştire, keçelok, ji key re got, "keyê min, ev tiştê ku tu ji min dixwezê ku ez weke ez tu carî nikarim pêk bênim." Keçelok, bi dilzarînekê ev gotin ji key re got. Lê key, gotina xwe gotibû û piştire ev jî bi ser gotina xwe ve kir. "herê nahaka, tenê sê roj ji te re demdîyar heya. Di vê demdîyarîyê de, tu vê xwesteke min neyêne li cih, ezê serê te bidima lê xistin." Keçelok, di wê demê de, belkî sad lawa ji key kir. Lê tu lawaya wî fêde nekir. Key, weke ku lê hatibê xazabê, ew şart danîbû ber wî. Keçelok, çî kir û çî got, fêde nekir. Piştire keçelok, bi neçarî ji cem key derket û hat û ku werê malê. Di rê de, di deme ku ew

dihat jî, pirr bi hizir bû. Lingê wî, êdî wî tanîna malê. Lê aqilê wî, di wê demê de ji ber ku hişê wî ji serê wî çûbû bû, êdî ne pêre bû. Wê êdî wî, male xwe viritandiba wê çi kiriba? Ew tiştê ku key jê xwestibû, ti carî, wî nikaribû ku bikira. Keçelok, piştî ku ji cem key derket, êdî bi wê rewşa xwe ya ku weke ew êdî paritîya, hat û gihişt malê. Di deme ku ew gihişt malê, êdî weke ku ti rewş pêre nema bê lê hatibû. Ku ew hat û gihişt malê, êdî li malê ew hat û rastarast çû û li ser yene yê rûniştinê rûnişt û bi dest hizirkirinê kir. Dilê wî, di xwe de di wê demê de digirî lê ti kesekî hisa wê girîna dilê wî ne dikir. "Wî, êdî bi *çavekî vekirî* li lédane serê xwe dinerî. Di deme ku ew hat malê, ku jina wî ew wilo perîşan dî û xwest ku jê bi pirsê ku ka çûbûya ku weke ku *dunya bi ser serê wî de ketîya û qulibîya*. Lê keçelok, weke ku ew hisnekirî tevgerîya bû û tenê di ber wê re buhurtibû û çûbû bû û li ser yene biteneserê xwe rûniştibû. Lê jina wî, fahmkiribû ku derdekî keçelok heya û êdî wê, ew bi tenê ne hiştibû û wilo di rewşa wî de ne hiştibû. Êdî, piştê, dîsa ew hat û li cem wî rûnişt û jê pirsî ku ka çi bû. Keçelok, piştî ku weke qadarekê dem bi ser rûniştina wî ve buhurt, êdî weke ku were xwe lê hat û piştê, wî êdî weke ku dengê jina xwe his bike lê hat. Piştê ku wî bersiva jina xwe da û rewş hemû ji jina xwe re hanî ser ziman. Jina wî, ku bi tememî li wî hisand, piştê, hinekî ew hizirî û gota mêrê xwe keçelok, "keçelokê min, delalê dilê min, dilê min tenê bi teve ya û bi te re ya. Ti, hîç ti kûl xema nexwe. Ku xwûdê derdek nabê me û danî pêşîya me, muhaqqek dermanê wê kifşkirîya. Emê jî dermanê wî derde xwe bibînin û bidina key û êdî emê ji key û ji xazabe wê xilas bibin." Jina keçelok, ku wilo jê re got, êdî keçelok, bi dengê ku pêşî bi çavna bêhêvî li jina xwe li nave çavên wê nerî û piştê dengê bêhêvî gotiyê de "ka çawa, dermanê vê derdê ma heya. Li dunyê jî, tiştê wilo ma heya." keçelok, wilo got û ma sekinî di cihê xwe de û di serê xwe de bidest hizirandinê kir. Keçelok, weke ku ji bîrkiribê ku jina wî perîyeka.

Keçelok, hinekî din jî di wê bêdengîya xwe de ma. Piştê, ne bi gelekî re, jina keçelok, ji keçelok re got, "ka keçelokê min, em nahaka bi hev re xwarina xwe weke ku tiştê nebûyî bixwûn. Piştê, ezê tiştê ji te re bibêjim." Jina keçelok, ev got û ma sekinî. Keçelok, bi rewşa bêhêvî tevgerîya û deng jê derneket. Piştê keçelok, bi dengê bêhêvî got ku "deka, em, xwarina xwe bixwûn. Dibê ku ez xwarina me ya ku em bi hev re dixwûn ya dawiyê jî bê. Piştê, jina wî, bê ku tiştê ji rewşa xwe bide winda kirin, çû û sofrê xwarinê amede kir û xwarin hanî û danî ser û piştê gota keçelok, "dê keçelokê min, were em xwarina xwe bixwûn."

Keçelok jî, pitre hat û bi wê re li ser sofrê rûnişt. Lê ma ka wê xwarin di ber kê de herê xwerê. Keçelok, çend ku ser sofraya xwarinê jî, rûnişt, dest neda xwarina xwe. Piştî ku êdî jin awî xwarin xwar û piştire, ku çend parî xwarin bi wî jî ku bi kotekî jî bê, bi wî da xwarin, piştire, sofraya rakir. Piştî ku wê sofraya rakir û piştire wê hinekî tiştên ku bi hev re bixwûn hanî û danî naqabîna xwe û wî. Piştî ku ew jî rûnişt, piştire wê ji keçelok re got ku "deka vêca keçelokê min, tu xema nexwe û nahaka qanc guhê xwe bide min û tiştên ku min ji te re got qanc di serê xwe de bigirê." Ku wê wilo got, êdî keçelok jî, çend ku bêhêvî jî bû, berê xwe da wê û lkê hisand. Jina wî, gotiyê de, "keçelokê min, nahaka li min bihisêne. Eww cihê ku te ez lê girtim, sibe zû here wir. Li wir, kûneka pîr kûr heya. Serê wê, li wir a lê binê wê bi xwerê de diçê. Here ber devê wê bibêje ku hoo dîya reqê û bawê reqê, reqike keça we pîr dilê wê ji bo we di agir de ya. Nahaka li malê xwe bi mêrê xwe yê ku pîr hijê dikê re rûniştîya. Ji bo ku herdû bi hev re bixwûn, dilê wan bi hevdû hê bêhtir şêrîn bibe, wî cotê weşiyê tîrî xwestîya ku ew bi hevdû re jê bixwûn." Ku te wilo got li devê kûnê, êdî wê ji kûnê di sênîyê de wê cotê weşiyê tirî, wê ji te re ku ti hilê wê were bilind kirin. Ku ew ew bilindbû, êdî te rajiyê de û hildê û bêne vir cem min.

Keçelok, gota jina bila û êdî ma sekinî di cihê xwe de bihazn. Hê jî, ew bêhêvî bû ku wê tiştê ew xilas bikira. Piştire ku roja di hat, keçelok, jina wî jêre taştê çêkir û danî ber wî û xwe, lê di taştê di ber wî de neçû. Piştî taştê, ew rabû derket ji malê û hata cihê ku jina wî gotibûyêde. Ewdera ku ew hatiyê de, ewder cihê wî yê ku wî dayîmî lê masî digirt bû. Ku hata wir, êdî weke ku jina wî gotiyê de, ku li ber kevîrekî mazin kûnek heya û wê bibîne û li devê wê bisekinê bibêje, "*hoo dîya reqê û bawê reqê, reqike keça we pîr dilê wê ji bo we di agir de ya. Nahaka li malê xwe bi mêrê xwe yê ku pîr hijê dikê re rûniştîya. Ji bo ku herdû bi hev re bixwûn, dilê wan bi hevdû hê bêhtir şêrîn bibe, wî cotê weşiyê tîrî xwestîya ku ew bi hevdû re jê bixwûn.*" Keçelok, hat wir û kûn dît û çû ser devê wê û weke ku jina wî gotiyê de ev gotin gotin. Piştî ku wî ev gotin êdî gotin, piştire wî hiskir ku wa xişxişaka ji hundurê kûnê hat. Piştî wî di ku wa cotek weşî wê li ser tepsîyekê bilind bû. Ku keçelok, wilo di, piştire hem pîr şaş bû û hem jî, weke ku êdî ew wê tirs û xûf û bêhêvîya di dilê xwe de jibîr bike lê hat. Piştî ku keçelok rahişt tepsîyê, piştire wî jî dengê ji kûnê his kir ku dengê dê û bavê keçika perî û got ku "keçeloko bidilo hem bibaxto û hem bêbaxto, here ji keça me re bibêje ku dê û bavê te jî pîr bîra te kirin a". Keçelok, li wir bersiva deng da û

got bila û piştre ji wir rahişta tepsîya xwe cotê tirî û hat ku were malê. Di rê de, wî li tepsîya xwe meyîzend, hingî tirhekî pîrr xweşik bû dilê wî çûyê de lê wî xwe girt heta ku ew hanî û hat malê. Ku ew hat malê, li malê wî tepsîya cotê tirî danî ber jina xwe. Piştre, ew herdû lê ghiştimana hevdû û bi hev re bi dilê xwe têra xwe jê xwarin. Keçelok û jina wî, bi kêlikan ji wan herdû weşiyên tirî xwarin. Lê her liba ku wan ji weşî dikir û diavêta devê xwe, li cihê wê libê libeka din di cih de dibû. Êdî, weşî, weke xwe dima. Keçelok, wê şevê bi jina xwe re têra xwe tirîyê xwe xwar û kêfa xwe jî bi jina xwe re kir. Piştre ku roja din hat, keçelok, êdî jina wî rahişta tepsîyê û da destê wî û gotiyê de here û dêne dîwane mîr û jê re bibêje de êdî tû û dîwane te kerem kin ji tirşî bixwûn. Keçelok jî, wilo kir. Piştre wî rahişta tepsîya tirî û bir û danî dîwane key û gota wî, de êdî tû û dîwane te kerem kin tirî bixwûn. Piştre, key û dîwane wî, li herdû weşiyên tirî ên mazin ghiştimana hevdû, hemûyan jê bi kêlikan xwarin û têr xwarin. Lê piştî ku hemûyan têr xwar û xwe ji ser tepsîyê bi şûn de danê de jî, hê jî, cotê weşiyê tirî, weke xwe bûn. Weke ku ti kesekî hê destê xwe li wan ne dayî û libek jî jê ne kirî bû. Key, ji wê yekê ma acêmayî.

Piştre, ku hemûyan ji ser sofrê xwe bi şûn de dayê de, êdî wî seydeyî b ibîra key xist ku ” keyê min, te gotibû ku wî tişta ku te got ku hanî bicih, ezê wî xelat kim. Va ya, wî ya ku te got hanî li bich, vêca xelatkirina wî tê çawa bike. Key, neçar bû. Ji ber ku wî di nava dîwane xwe de gotina xwe gotibû. Êdî piştre, key, gota, berdestkvanê xwe yê ku li devê derîyê xazînê dinerê ku ew çiqasî karibê bi xwe re mal û semyan jê bibe bila bibe. Keçelok, têra xwe û male xwe ku ji wê xizaniyê xilas bike bir û çû. Ji wê zêdetir jî nebîr. Piştre key weke ku bela xwe ji wî û jina wî vekir.

Lê key, çavê xwe berda bû jina keçelok. Ma qey, êdî yekî ku çav berdabê, ji wê çavberdana xwe diqarihê? Key jî, jê ne qarîya. Keçelokî jî, piştre hat malê û li male xwe bi jina xwe bi dil û şahî bidest jîyane xwe kir. Keçelokî, piştre, bi semyanê ku ji xazînê ku li ser gotina key ji xwe re hanî bû bi wê jî ji xwe re mal çêkir û xamiland. Piştre, jîyane wan hê xweştir bû. Hê bêhtirî, ew dilê wan bi hevdû ket û hij hevdû kirin. Herdû, dilê wan hê bêhtirî bû yek. Kêfa wan, piştre hê bêhtirî hat li cih. Keçelok jî û jina wî jî, êdî bawer kirin ku key êdî wê wan rehet berdê. Bi wê yekê, êdî wan li kêf û şahîya xwe dimeyîzend. Keçelok, li male xwe bi jhina xwe re dema xwe êdî dikira dem, kêfa xwe dikira kêf, dilê xwe dikira dil.

Bi wê yekê, jîyane wan, doma. Demek, bi wê rengê bêî ku ti kesek tevî jîyane wan bibe, ew bi xweşî û kêfxweşî bi hevdû re dijîn.

Lê li qasrê *key*, *hê ji ya xwe ne hatîya xwerê*. Ew, hê di pêşîya dîtîna rêyekê de ku ew bi wê karibê xwe bigihjinê wê jina pîrr xweşik û wê bike ya xwe. Lê ew, dike serê xwe de ku ew pêşî ji keçelok xilas bibe. Key, di hizirê li ser rêyekê. Wî, şartekî zor danî pêşîya keçelok, lê keçelok şartê wî bicih hanî bû. Ew jî û herkesek jî, ji wê hanîna li cih ya şartê key ji aliyê keçelok ve jê pîrr acêmayî mabûn. Key, tiştêkî ku bêderfet, biderfet kiribû û hanîbû li cih. Key, li ser vê yekê jî hizirî. Piştre key, ji xwe re got ku ezê şartekî dîn yê hê zortir ku ew ti carî nikaribê bêne li cih bidima pêşîya wî ku ew neyêne li cih û piştre ezê serê bidina lêxistin.

Key, ku demeke dirêj hizirî, piştre, dîsa bakira heman berdestkvanê xwe û gotiyê de "herê û zû, keçelok bibîna wê werêna cem." Ku key wilo got, ma êdî hadê berdestkvan bû ku bisekinîyana. Ew, key bû. Gotina wî gotin bû. Ti keekî ne dikarî ji gotina wî re bibêje na. Berdestkvan ku key jê re got herê û bake keçelok bila werê cem min, di cih de *ew, weke bapîsokê ji qasrê derket û biber male keçelok ve çû*. Berdestkvan, ku gihişt berdêrî, êdî tik tik li dêrî xist. Keçelok, ku wî li dêrî xist êdî derî jê re vekir. Piştre keçelok, dî ku wa heman berdestkvan a. Di wê demê de, hinekî keçelok sar bû. Ku rûyê wî biken jî bû, ew kenbûna ser rûyê wê ji ser çû. Keçelok, ku devê dêrî vekir, êdî berdestkvan gota keçelok, "keçeloko, keyê min gotiya herê bi bazê bêje keçelok bila were cem min." Key bilezekê, ez şandima vir ku te bibima cem wî. Ew, nahaka li dîwane xwe rûniştîya û li bendî te ya. Ku berdestkvan wilo got, êdî keçelok jî, got "qey xêre, deka, bêhnek bide min, ez kare xwe bikim, ezê werim û êdî emê bi hevdû re herin. Berdestkvan, got bila û keçelok, careka din çû hundur û kare xwe kir û piştre derket derve û ew û berdestkvan ketina rex hevdû de û rêya qasrê girtin û çûna qasrê.

Keçelok, di rê de, ku ew ji malê derketin, ji berdestkvan pirsî ku ka ji ber çi key bakirîya wî. Lê berdestkvan, deme ku keçelok wilo jê pirsî, wî jî got ez nizanim û piştre ma sekinî. Berdestkvan, bi wî rengî, bersivaka kin dabû bû keçelok. Piştre jî, berdestkvan, bi ser gotina xwe ve kir ku "nahaka, key li dîwane xwe rûniştîya, li dora wî civate wî li dar a. Ez, xwestima cem xwe û gota min herê û xaberê bide keçelok bila were vir û ez jî nahaka hatima û te dibima wir cem wî.

Keçelok, mereq dikir ku ka vê carê jî key ji ber çi ew xwestîya cem xwe. Wî mereq dikir. Ji berdestkvan pirsîbû. Lê berdestkvan, ti tiştêk ji

wî re ne gotibû. Ne hanîbû ser ziman. Berdestkvan, mereqe wî ji dilê wî ne buhurandibû. Bi wê mereqê, keçelok, di rex berdestkvan de meşî û hata heta qasrê. Ku ew hatina qasrê, êdî di cih de bêl ku ew li deverêkê bisekinî rastarast buhurîna hundurê qasrê û çûn ku herina cihê ku lê dîwane key li dar a.

Keçelok, ku di rex berdestkvan de hatina dîwanê. Ku herdû bi hev re hatina dîwanê, êdî berdestkvan, weke ku karê xwe bicih hanîbê, êdî piştre wî xwe bi şûn ve dayê de û bi şûn ve çû û ji dîwanê derket. Lê keçelok ma. Key, keçelok, da rûnandin. Ku keçelok ket dîwanê û key ew da rûnandin, piştre, hemû bal û hey hatibûbûna ser wî di wê demê de. Key, bi mirovên li dîwane xwe re diaxift. Piştî ku keçelok rûnişt, piştre nebi gelekî re key berê xwe da keçelok û jê re got "keçeloko, min tu xwestî cem xwe, ji ber ku şartekî min li te heya. Min berî nahaka şartek dabû pêşîya te û te bicih hanî. Nahaka jî, şartê min heya, ku ti bicih bêne, ezê dîsa te xelat bikim. Lê ku ti bicih neyêne, ezê di cih de serê de bidima jêkirin. Vê jî, bi zaniba.

Key ku wilo got, êdî piştre, weke bêhnekê ma sekinî. Piştre dîsa kir ku biaxivê. Lê di wê demê de heya hemû mirovên ku li dîwane wî, li ser wî û keçelok bûn. Ew seyde jî li wir bû. Key, piştî ku bidest axiftinê kir, êdî ji keçelok re got ku şartê min ev a û şartê xwe got. Key got ku "herê û ji min re zaroyekî pêçekê bêne û dêne nava dîwane min, ku karibê bi zanebûna xwe karibê bi hemû mirovê li dîwane min re biaxivê. Ku ti kesek, nikaribê, wî zaroyê pêçekê, bi aqil, ne aqilê wê ji rê bibe û ne jî karibê bi aqilê xwe êdî xwe bi ser wê bixe!" Key, wilo got û ma sekinî. Ku key, wilo got, êdî keçelok, got "ma ez faqîrê xwûdê, ezê zaroyekê pêçekê ê weke ku ti dibêje ji kuderê bibênim. Keçelok, di wê demê de sad lawa ji key kir ku ew lê were rahme. Lê key, got naa, tê şartê min bêne li cih, wekî din jî ezê serê de bidima lê xistin. Keçelok, çî kir û çî nekir, ne karî ku bike ku key ji ya xwe were xwerê. Lê key, ji ya ne hat xwerê. Piştre, ku keçelok dî ku wa key ji ya nayê xwerê, piştre bi neçarî ji dîwanê derket, ku herê û zaroyekî wilo bibîne. Lê ma ka wê male xwe xira kiriba, wê zaroyekî wilo ji kuderê bidîta û bihanîya. Key jî, di deme ku carekê ew seydayê ku mahra keçelok û jina wî kiribû, li dîwane key axiftibû û bahse serpehatîya **Yusif û Zûleyxa** kiribû. Wî jî, ev şartê xwe ji wê serpehatîyê girtibû. Pêşî, bahse serpehatîya Yusif kiribû.

De ne, divê ku ez li vir bibêjim ku Yusif û Zûleyxa, di nava kurdan de, bi nav, çand û şopa xwe re bicih bû. Bi teybetî jî, li wê herêma Botanê ku ji ber Dîclê heta ku digihîşt ber Firatê bicih bû.

Piştire jî bahse serpêhatîya Yusif kiribû. **Ew serpêhatî Yusif jî bi wî rengî bû.** Yusif, ne tê zanîn ku nebîyekî xwûdê bû. Di nav birayên xwe de yê biçûk bû. Birayên wî, rojekê, hingî ku ji ber ku bavê wî Yaqûp, bêhtir hijî wî dike û bêhtirî eleqeye de dide ser wî, êdî ew jî anka xwe didinê de û rojekê dikin ku jê xilas bibin. Ku bi hev re diçina çolê, ku hingî êdî tî jî bûna, diçina serê avê û birayên wî, êdî wî diavêjina binê bîra avê de. Piştire, birayên wî, Kirasê wî yê li ser di nava xwûna sawalna didin û bi xwe re dibin û şanî bavê xwe didin û dibêjin, “biraye me, li çolê, guran, hêrîşî kirîyê de û ew xwarîya. Êşa wî dikeve dilê bavê wî de. Yusif, demeke dirêj di wê bîra avê de dimenêne. Rojekê, karwaneka ku di vir ve diçê, li ser divê wê bîra avê disekinê ku hem avekê vexwûn û sawalên xwe yên k barên wa li ser piştê jî av bidin. Hingî, di deme ku ew dêwla xwe diavêjina binê bîra avê, dibîne ku dêwla wan ya avê di bîrê de aliqî. Piştire bi hev re ku dêwla xwe ya avê dikişênin, dibînin ku wa ciwanekî balix wê pêve ya. Hingî, Yusif jî xweşik û sipahî û levhatî bû, ne dihat gotina. Dihat gotin ku xwûdê, xweşikatiya ku ji nûrha xwe daya dunyê, kirîya haft bahr. Şeş bahrên wî dana Yusif û bahrek ji wê li dunyê hemûyî li mirovan belav kirîya. Karwanê ku bi dêwla xwe ya avê ku Yusif, derxistiya ji avê, êdî wî na berdê û bixwe re dibê heta dera ku ew diçinê de. Ew êdî piştî ku li gelek deveran digerihi, piştire têne Misrê. Li wir, Tê gotin ku jina firawûn, pêşî Yusif dibîne û pîrr jê bi bandûr dibe. Piştire, ew yekê li berdestê xwe diçêne ku wî ji destê kerwan xilas bike. Lê karwan, doza gelek zêran di berdêla wî de dike. Jina firawûn, çend zêrî ku ew karwan dixwezê didê wan û wê li cem xwe dihêle. Lê Jina firawûn, wî li qasrê, li beşeka ku firawûn nikaribê wî bibîne dide hiştin û dike ku wî biveşerê. Piştire bi ser wê rewşê re demeke dirêj di buhurê. Jina firawûn, aqilê wê li ser Yusif a. Rojekê, jina Firawûn, bi carîyeka xwe ya ku li berdestê xwe ya, jê dixwezê ku ew herê û Yusif hildê û bêne mezele wê. Ew jî, diçê û Yusif têne mezele wê. Di wê demê de, dilê jina firawûn pîrr diçiyê de ku ew bi Yusif re bibe. Jina firawûn, ji Yusif dixwezê ku ew bi wê re bibe. Lê Yusif, wê herê nakê. Lê Jina firawûn, zorê didiyê de ku ew bi wê re bibe. Lê çendî û çiqasî jî ku ew zorê dide Yusif, Yusif, wê xwesteke wê herê nakê û bi wê re nabê. Di wê deme ku ew zorê dide wî de, bi carekê de firawûn, li ser dengna ku ji mezele jina wî tê tê û dikeve mezele jina xwe de. Hingî, Ew Yusif, li wir dibîne. Di deme ku ew Yusif li mezela jina xwe dibîne pîrr bi hêrs dibe û dike ku herîşî Yusif bike. Di cih de Firawûn, şûrê xwe ji ber xwe diderxe ku serê Yusif bide jê kirin.

De ne, hingî, di deme ku Fîawûn ket hundur de, hingî, jina wî jî, ji bo ku xwe biparêzê, dibêje ku “Yusif, bi zorê ketîya mezele min de û xwestîya bi zorê dest biavêje min.” fîrawûn, li ser wê bêbaxtîyê êdî bîryara lêxistina serê Yusif di cih de dide. Lê Yusif, ti carî wê herê nakê û ji Fîrawûn re dibêje ku “jina wî, bi carîya xwe re ez dewetî mezele xwe kirima.” Lê fîrawûn, ji wê bawer nakê. Di wê demê de Xwûdayê Yusif, wî dibîne û ew bêbaxtîya ku di wê demê de hatîya serê wî jî dîtîya. Yusif, di wê demê de çî dîke û nakê, nîkarê xwe bi rastî bi fîrawûn bide herê kirin. Di wê deme de, fîrawûn, di cih de fermanê dide ku çend parastvan werina hundur û Yusif bibin ku serê wî lêxin. Hingî, di wê demê de, li cem Fîrawûn û jina wî û Yusif, li wir, zaroyaka pêçekê heya di dergûşê de. Di wê demê de ew zaroya dergûşê bi dev û ziman dibe. Xwûdê zimanekî dîke devê wê de ku ew bi axivê û ya rastîyê bibêje. Hingî ku zaroya pêçekê, di axivê, herkesek dimêne, şaş û mat. Zaroka pêçekê, hingî, ji fîrawûn re dibêje ku xwûdayê Yusif, ez bi dev û ziman kirima ji bo ku ez rastîyê bibêjim. Piştî, fîrawûn, bi wê şaşmayîna xwe ji zarokê dipirsê ku ka rastî çî ya û çawa ya. Zaroka pêçekê, hingî, ji fîrawûn re dibêje, “li kirasê ser Yusif yê li ser wî binere. Ku kirasê wî ji pêşîya wî ve qatahî bê, hingî bizanibe ku Yusif, bi zorê hatîya û ketîya mezele jina te de û ku dest biavêje wê. Lê ku kirasê Yusif, ji paşîya wî ve qatahî bê, hingî fahm bike ku Yusif bêgûnah a. Hingî fahm bike, ku piştî ku Yusif piştî ku hatîya mezele jina te û ku bêhta wê fahmkirîya piştî kirîya ku hu mezêlê bi leze xwe derkeve lê jina te ji paş wî ve bi kirasê wî girtîya û kişandîya, ji bo ku ew ji wir dernekeve.” Zaroka pêçekê, ku wîlo fîrawûn re got, piştî, fîrawûn li kirasê li ser Yusif meyîzend û dît ku wa ji paşîya wî ve qatahî ya. Hingî, wê fahm kiribû ku Yusif, bêgûneh a. Lê fîrawûn, çend ku jîyane Yusif jêre bexşand jî, ew bi tememî lê ne hata rahmê û ew dagirtin ku wî biavêje zindanê. Di wê deme ku wî Yusif, avêta zindanê, hingî, çemê Nîlê bilind bû, bi koman kûlah bi hev re hatin û zadê wan hê ku li ardê ya zira kir. Piştî, gelek feleketên din hatina serê welatê wî. Piştî, fîrawûn, zaneyên xwe yên li dora li hevdû dane hevdû û xwest ku ew sedeme hatina wan feleketan ya li serê wan ji wî re bibêjin. Piştî, wan jî, jêre gotin ku “ji ber ku, te Yusif avêtiya zindanê, êdî xwûdayê wî li me hatîya xazabê.” Yusif, nebîyekê xwûdê ya. Piştî, fîrawûn, di cih de wî ji zindanê derdixê û serokbûna welatê xwe jê re pêşnîyar dîke ku ew bibe serokê welatê wî û êdî wî afû bike. Yusif, dibêje Fîrawûn, ez te afû dikim. Piştî, li wir Yusif, haft salan, weke keyê welêt li wir dimêne. Rojekê, ku Yusif, li Sûka wir digerihe, dibîne ku wa hemû birayên wî bi

karwanî hatina wir. Ew wan dibîne, piştire, ew derdikeve ber wan û ew hemû jî dimênina şaş û mat. Piştire, Yusif, pirsava bavê xwe dike ku ma ka rewşa wî çawa ya. Birayên wî jêre dibêjin ku ji ber ku tu ji cem çûyî, ew bi roja li ser te girî û bi wê girîna ku hingî zêde kir, çavên wê herdû kor bûna. Yusif, piştire, li wir birayên wî ji wî afûya xwe dixwezî ku ew jî wan afû dike. Piştire, bi kerwanake bi sadana sûwarî, ew bi brayên xwe re dikeve rê de û tê male xwe û çem bavê xwe. Hingî, ku ew tê bavê wî, dengê wî his dike, dilê wî xweş dibe. Lê êdî çavên wî nabînin. Lê piştire, Yusif, destê xwe bi ser çavên bavê xwe de dibê û piştire çavên bavê wî êdî careka din digihijina dîtina rohnîya dunyê. Êdî, careka din li ber çemê firatê, Yusif, li warê bav û kalê xwe jîyane xwe ji wir û pê de di domêne heta ku ew diçê cem xwûdayê xwe.

Ev serpêhatîya Yusif, di demeke berî hingî de, seyde li ber key di dîwane wî de gotibû. Wî jî, ji wê mînaqa axiftina zaroka pêçekê, ew şartê xwe derxistibû û danîbû ber keçelok. Keçelok, wê êdî wî çikiriba? Ti çare, êdî ji wî re nebû. Ma wê, êdî çawa wî zaroyaka di pêçekê de dîtiba? Keçelok, piştî ku ji cem key derket, êdî bi hizir û hazn, hat û gihiştî malê. Ku ew gihiştî malê, jina wî dî ku wa keçelok, pîrr bi hazn a. Keçelok, hat û gihiştî malê û ku gihiştî malê, êdî buhurî û keta mele xwe de û ku buhurî jî, êdî ew çû û li ser yenyê rûniştinî rûnişt.

Lê keçelok, pîrr bi hizir bû. Piştî ku ew rûnişt, piştire jina wî jî, li cem wî rûnişt û jê pirsî ku “ka keçelokê min, delalê dilê min, ji min re bibêje ku ka çi derdê çê bû û ku bi wê kûl ketîya dilê te de.” Keçelok, ku jina wî jê pirsî, pêşî hinekî ma bêdeng û piştire, jê re got, “harmet, vê carê, ti çare ji derdê me re nîn a. Key li min hatîya xazabê. Şartekî wilo danîya ber min ku tenê pêxember karin wê bînin li cih.” Keçelok, wilo got û êdî ma sekinî. Lê hê jî, wî derdê dilê xwe ji jina xwe re negotibû. Jina wî, piştire ku hinekî ma sekinî, piştire dîsa ji keçelok pirsî ku ka derd çî ya. Keçelok, wê carê jî, hinekî ma sekinî pû hazinî û piştire wê carê, derdê xwe ji wê re got. Jina wî, ku hinekî hizirî, piştire ji keçelok, re got, “keçelokê min, **yê ku derd daye dermanê wê jî pêre daya.** Ti ti xema nexwe û kûla neke dilê xwe de. Nahaka, were ser sofraya ku min ji me re amede kirîya em pêşî li ser rûnihin û xwarina xwe bixwûn, êdî piştire, xwûdê kerîm a. Emê, dermanê erdê jî bibînin.” Ku wê wilo ji keçelok re got, keçelok, pirsî ku “ka çawa çawa, ma ka ji vî derdî re ti derman heya ku ti bahsê dike.” Keçelok, wilo got û ma sekinî. Lê jina wî di ya xwe isrer kir. Keçelok jî, hij jina xwe dikir. Dilê wê, ne şikand û bi wê re çû û li ser sofraya ku wê ji dil amedekirî li ser rûniştin bi hev re. Bi hev re bidest

xwarinê kirin. Lê nan di ber keçelok de ne diçû xwerê. Jina wî, bi zorê, çend gezên nê bi wî dane xwarin. Piştre, ku bêl ku zêde bixweê, ji ser sofrê rabû û çû û dîsa li ser yeneyê xwe yê rûniştinê rûnişt û hizirî û hazinî. Piştre jina wî, sofraya xwe lev da hevdû û firaxên xwe şistin û piştre hinek tiştên weke mewûj û kakilên gûzan û halîl û basîq hanî û danî nava xwe û keçelok. Jina keçelok, ku rûnişt, ji keçelok re got, "ti kûlan neke dilê xwe de, heta sibe xwûdê kerîm e" Keçelok, jina wî ilo gotiyê û ma sekinî. Piştre, bi wî rengî bi hazn, wa şeva xwe derbas kir. Ku roja dîn hat, keçelok, bi heman hizir û haznê ji ji nav cihan rabû. Lê jina wî jî, wê dilîya xwe û dilgermîya xwe rabû ser xwe û male lev da hevdû xwarina xwe ya taştê amede kir û piştre ew û mêrê wê bi hev re ser rûniştin û taştêya xwe xwarin. Lê dîsa keçeçok, nan di ber wî de neçû û ti tiştêk nexwar. Piştî ku deme tatşê buhurt û ew jî ser taştê rabûn, piştre, jina keçelok, gota keçelok, nahaka li min bi hisênê. Ez, çî ji te re bibêjim, heta weke ku min gotî bika. Heta wê sibê ku te ez lê girtima. Li wirê herê devê wê kûna ku tû care din çûyê de her ser devê kûnê devê xwe bika kûnê de bibêje *Hêêê dayika reqê û bawê reqê, reqê gotîya herê silevê min pîrr li dê û bavê min bike û wê gotîya min pîrr bîrîya birezîyê xwe kirîya û wî hilda û bêne cem min*. Ku te wilo got, wê hingî, tê hingî, bibîne ku di nav destan de û di pêçekê de ya wê zarokek bilind bibe, wî hilda û bêne cem min.

Keçelokî, li jina xwe pîrr baş lê hisand. Ku wê çî got, wî di serê xwe de girt û weke ku wê got wî kir. Keçelok, ku ji malê derket, êdî dera ku wî jina wî jî re gotibû, ew çû wû li ser devê kûnê re sekinî got *Hêêê dayika reqê û bawê reqê, reqê gotîya herê silevê min pîrr li dê û bavê min bike û wê gotîya min pîrr bîrîya birezîyê xwe kirîya û wî hilda û bêne cem min*. Keçelok, ku wilo got, piştre bi bêhnekê re dî ku wa zaroyak di nav pêçekê de ku di nava dû destan de bû, wa bi jor ve hilkişîya. Zaroka pêçekê, di nava destan de hat û li ber keçelok sekinî. Keçelok, ku zaroka pêçekê dît, êdî di cih de ji nava destan rahiştîyê de û ew kira nava destê xwe de û da ber singa xwe. Lê di wê deme ku keçelok, zaroka pêçekê, ku da ber singa xwe, hingî hinek destê xwe jidand. Lê di wê demê de wî dî ku wa dest ji nava pêçekê hat û ew zaroka pêçekê ya *pîrr biçûk û sabî*, bi dev û lêv bû û axift bi keçelok re û weha ji keçelok re got, "hêdî raja min zavako, te ez di nav destê xwe de pîrr jidand im. Ma tê parsûyên min bişikînî." Keçelok, ku wilo dengê zarokê kir, êdî ma acêmayî û di cih de destê xwe hinekî jev vekir. Piştre, li wir, li ser kevirekî rûnişt û zaroka pêçekê danî ser kabokên xwe û hinekî lê meyzend. Di wê deme ku wî lê

meyîzend, hingî, zarok dîsa axift û gota keçelok, ”êd êdî deka min bibe cem keçame min, ez wê bibînim.” Ku zaroyê wilo ji keçelokî re got, piştî keçelok, rahişta zaroyê û bi lingekî bilez keta rê de û hat ku werê malê. Lê di dilê wî jî, li ser hevdû zû bi zû diavêt. Keçelok, bi wê lez û baze ku ket rê de ku were malê, êdî wî jî, nizanî ku ew çawa hat û ghiş malê. Wî, hew dît ku wê li devê derîyê male xwe ya. Lingên wî, weke ku bê ku heya wî jê hebe, ew hanîbûn malê. Ku keçelok, zaro hanî malê, êdî wî zaro da jina xwe. Jina wî, ku rahişta zaroyê, bi rastî weke ku bîra wê kirî, da ber singa û bi kêkîkan ew maç kir.

Piştî, jina keçelok, di cih de xwarin ji xwe û mêrê xwe re çêkir û zaro jî ku di rex wan de bi hev re li ser sofrê rûniştin ku bidest xwarina xwe kirin. Keçelok, weke ku ev çendk bû ku birçî bû. Wî, zûva xwarin ne xwaribû. Ji deme ku ew ji cem key hatibû, êdî gezek nan jî di qirika wî de ne diçû. Lê wê kêlîkê, keçelok, bi xwarina ku jina wî pîr xweş û bidil çêkirî, têr xwar. Weke ku wî, ji dêla wê roja wê berî wê rojê jî êdî di wê demê de xwarin xwar. Ku wî têr xwar, piştî, wê xwe avêta ser yeneyê rûniştinê. Piştî jina wî jî, ku sofrî xwe rakir û êdî karê xwe yê din jî bi dawî kir û ku hinek tiştên ku ew di deme ku rûniştî na ku bi hev re bixwûn ku ew jî wê hanî, piştî li hevdû rûniştin û zaro jî, di nava xwe de danî û bi hev re ketina axiftinê. Ji xwe, êdî weke ku ti derdê wan neyî, ketibûbûna şahîyeka di nava xwe de. Wê şevê, heta ku dem di şevê de bû dereng, ew li hevdû şîyar man û bi hev re bixweşî deme xwe bi hevdû re buhurandin. Ku roj hat û ghiş roja din, êdî jina keçelok, dîsa sofrî taştê amede kir û bi hev re taştêyaka pîr xweş û ku bidil hatî amedekirin, li ser rûniştin bidil û xweşî bidest taştêya xwe kirin. Ku Wan taştêya xwe kir, êdî keçelok, deme wî ya ku zarokê hildê û bibê û dêne dîwane key. Lê berî ku keçelok rajihê zaroka pêçekê û bibe, jina wî rahişta zaroka pêçekê û bi xwe re bira ser yeneyê rûniştinê û bi hev re rûniştin û wê zarok tembîh kir ku wê çawa biaxivê û çî bibêje. Demeke dirêj, jina keçelok, zaroka pêçekê tembîh kir ku ew çawa li ber key û li dîwane wî biaxivê. Piştî ku jina keçelok, zaroka pêçekê ku wê çawa biaxivê ku ji bo wê pîr baş bitembîh kir, piştî êdî ku zarokê jî, fahmkir ku wê çawa biaxivê, êdî wê, zaroka pêçekê di nav destê xwe de hanî û da keçelok. Keçelok, weke ku ew zaroya wî bê, bi dil û xweşik rahişta zarokê û kira nav çengê xwe de. Piştî ku keçelok rahişta zarokê, piştî ew ketina rê de û hatin ku werina qasrê. Demekê ku meşîn, êdî ew hatina qasrê. Ku ew hatina qasrê, êdî keçelok di ku wa dîwane keçelok pîr tişî ya. Yê ku tede rûniştî na, ji zaneyan bigra heta ku dighişt aqilmend û şewirmendên key hemû jî, di

wê demê de li hevdû rûniştî bûn û bi hevdû re diaxiftin. Keçelok, ku da devê dêrî, wî silef da mirovên ku rûniştî. Piştî ku keçelok, deng kir û silef da herkesekî, piştî dengê wî re dengê din jî ji wî hat û wî dengê jî silef da wan. Lê di wê demê de, çend ku herkesekî lê meyîzend jî, wan mirovên ku rûniştîna, ti kesek ne dîtin ku bi wî re ketina hundur de. Keçelok, zaroka pêçekê di destê wî de bû. Key jî, bi heyîderî li keçelok, meyîzend. Key şart danî ber keçelok, heta ku wî ew ne hanîba li cih gerek ne hatiba wir. Piştê keçelok, pêçeka di destê xwe de danî ber key û zarokê bi dengê xwe yê ku weke ku biqîrê, deng li key kir û silef da key. Key, weke ku bivaciniqê, xwe bi paş de dayê. Herkesekê li dorê jî, bi acêmeyîyyekê li wê pêçekê meyîzandin. *Weke ku ew biacêmeyîyyekê re rû bi rû bimênin meyîzandin.* Piştê, zarokê bi key re û bi mirovên li dora wê hemûyan re bidest axiftinê kir. Hemû mirovên ku rûniştî û ku zanebûn, piştê wan jî bidest axiftina xwe ya bi zarokê re kir. Wan, çî gota zarokê û çî jê pirsî, zaroka pêçekê, bi aqildanîyaka mazin bersiva wan da. Demeke dirêj, axiftin. Mirovên alim û oldar ên ku li wir di wê demê de rûniştîbûn, ji wê acêmayîyê pîrr mazin mabûn acêmayî. Wan, di wê demê de, axift. Lê di wê demê de, zarokê bixwe de, deme ku dîtibû ku mirovên oldar ketibûbûna şaşmayîn û acêmayînekê de, piştê zaroka pêçekê, ji wan re gotibû, "ne win, serborîya Yusif, dizanin. Çima, win dimênina acêmeyî." Di wê demê de, herkesek ketibû acêmayîyeka mazin de. Ku demeke riêj ku key jî di nav de hemû mirovên li dîwanê ku bi zaroyê re axiftin, piştê, key di dawîyê de, berê xwe da keçelok û gotiyê de, te ev şartê min jî hanî li cih, êdî tu çî ji min dixwezê mafê te ya." Piştê, key, ji mal û semyan û ard, ku gelek tişt dane keçelok. Keçelok, êdî bû yekî mazin. Piştê keçelok, rahişta pêçekê bi wê re dîsa keta rê de û hat ku were malê...

Keçelok, wê carê jî, hem serê xwe ji lêxistinê xilas kiribû bi sayaserê jina xwe û hem jî li male xwe mal û semyan û ard zêdetir kiribû. Ew, êdî hê zêdetir dewlemendtir bû. Rewşa wî, pîrr xweş bû. Keçelok, ji xwe re maleka mazin ku weke qasrekê ya çêkir û ew jina xwe bi hevc re ketinê de û têde bidilê xwe bidest jîyane xwe kirin. Keçelok, êdî weke keyekî û mîrekî bû. Rewşa wî, wilo xweş bû nayê gotina.

Heçiyê ku rewşa wî nexweş bû û ku hata ber devê deriyê keçelok, wî ew ji devê deriyê male xwe vala û destvala nevegerandin. Bi qancîya xwe jî, navê wî derket. Weke yekî bizane, navê wî derket. Êdî, navê wî jî, di nava navê mirovên zane de dihat hasibandin. Keçelok, êdî mazin bû û bi vî rengî navê wî derket.

Rewşa wî ya bijina wî re ji ya berê hê xweşti û baştir bû. Zaroka pêçekê, li cem keçelokî ma. Wî û jina wî ew zarok, weke zaroka xwe bidilê xwe mazin kirin. Piştî, xwûdê zarokek da jina keçelok jî, zarokaka wan jî çêbû. Êdî di qasra xwe de bi zaroka xwe ve jî man mijûl.

Lê li qasra mazin, key, hê ew di wê rêya xwe ya nebaş de bû. Hê wî, dixwest ku tişteki bêne serê keçelok û ew bi jina wî re bizewicê. Jina wî, bike ya xwe.

Key, di wê demê de di dîwane xwe de dirûnihê û dihizirê. Car bi car, pirr bi hazn dihizirê. Ew di serê xwe de ji xwe re dibêje ku “divê ku ez tişteki bênina serê vî mirovî. Key, piştî ji xwe re dibêje ku “min, heta nahaka du şartê ku ti mirov nikaribin bênina li cih dane ber wî, lê wî ew hanîna bicih. Piştî ku wê carê jî, keçelok ji destê key filitî bû, êdî key di serê xwe de li rêyeka din digeriya ku ew keçikê bi wê bike zorê û ku ew serê wî bide lêxistin. Wê naqlê, divîbû ku wî şartekî wilo danîba berî ku wî nikarîba ku bihanîya li cih û êdî wî serê keçelok bide lêdan û jina wî jî ji xwe re bihanîya. Lê wê çi weke şart bide ber keçelok? Key, di serê xwe de li ser vê yekê dihizirîya. Ew, di serê xwe de li tişteki wilo digeriya ku wî daba pêşîya wî ku wî çikiriba ku êdî wî nikarîba ku bihanîya li cih. Key, ku weke demeka dirêj di xwe de di serê xwe de dihizirê, piştî, di serê xwe de şartekî dîn ê ku bide ber keçelok û ku wê ew nikaribê ku ew wî şartî bêne li cih dibîne. Ku key, wilo şart di serê xwe de kifşkir, êdî kêfa wî pirr hat. Piştî, hîç wî dem ne windakirin û bakira berdestkvanê xwe yê ku wan carên din jî ew şandibû pey keçelok, ku ew were cem wî. Ku key, bakiriyê de, di cih de, ew berdestkvan li ber wî amede bû. Ku key ew dî, di cih de gotiyê de, “here bilez bêje keçelokî bila wan vir. Bêjiyêde, ku keyê li bendî te ya ku divê ku ti di cih de were ba wî. Ku key wilo got, piştî berdestkvan, wek bê li devê dêrî da û weke bapîsokê çû û xwe gihanda devê deriyê keçelok. Ku wî xwe gihanda devê deriyê keçelok, êdî di cih de wî li devê dêrî da û ku wî li devê dêrî da, di cih de keçelok, devê dêrî vekir. Keçelok, ku devê dêrî vekir, dît ku wa dîsa heman mirovên ku key berê şandibû pey wî. Keçelok, ku ew dît, êdî weke ku avaka sar bi ser wî de careka din were rijandin lê hat. Berdestkvan, ku keçelok, devê dêrî vekir û li ber wî sekinî, êdî gotiyê de, “keyê min, li bendî te ya di dîwane xwe de. Gotîya bêjiyêde, bila ew pirr bilezê were vir. Ez jî, nahaka hatima peyde. Êdî xwe karke em herina qasrê, Keçelok, dîsa xwe kar kir û piştî derket û da rex berdestkvan û bi hev re ketina rê de û çûna qasrê.

Keçelok û berdestkvan, ku piştî demekê re tèn û digihijina qasrê. Ku gihîştina qasrê, êdî ew rastarast diçina dîwane key. Ku ew, çû dîwane key û li ber key sekinî. Piştre, wî dît kuwa key dîsa weke hercarê wî di nava gelek mirovan de û ew bi hev re diaxivin. Keçelok, ku ew hat ber key, êdî key, axiftina xwe ya ku berî hatina wî ku ji dora xwe re dikir dawî lê hanî û berê xwe da keçelok û gotiyê de, "ev du şartên ku ti kesek nedikarî bêne li cih, te ew hanîn bicih. Vêca, nahaka ez şartekî din didima ber te. Wî jî, ji min re bêne li cih. An jî, ku te ne hanî bicih, ezê serê ji sermilê te bikim. *Herê, ji min re sê hêkan bêne ku ji wan hasp derkevin.*" Key, wilo got û ma sekinî. Keçelok, wê car jî, sad lawa ji key kir ku ew ji şartê xwe bi buhurê. Wê wî, çawa ew hêkên ku ji wan hasp derketiban peyde kiriban. Keçelok, wê carê jî, çî kir û nekir, nekarê ku key ji ya wî bêne xwerê. Key, di ya xwe de isrer kir. Piştre, keçelok, bêhêvî, ji dîwane key derket û hate derve. Ku ew hat derve, êdî wî ji xwe bixwe re got ku "hebe nebe, vê carê êdî dawîya jîyane min hat." Keçelok, ku wilo got êdî ew wilo weke mirovekî ku ji canê bêzar bûya gavên xwe bidest avêtinê kirin û hat ku werê malê. Heta ku ew hat malê, ew di xwe de hizir. Wî ji xwe re got, "heta nahaka çî şart key da ber min, min hanî li cih, vê naqlê, êdî ezê nikaribim vî şartê wî yê dawîyê bënina li cih û êdî ew jî wê serê min bide lêxistin. Keçelok, ku hat û gihîşt ber devê derîyê xwe, hê ku wî destê xwe ne avêtî ku lêxê û an jî bi çembilê wê bigirê û derîyê wê ji xwe re veke, jina wî derî jê re vekir û ew buhurî hundur kir. Ku ew hat û ket hundur de, jina wî dî ku wa keçelok, di rewşeka wilo de ya ku canê xwe bêzar a. Keçelok, bi wê bêzarîyê, buhurî hundur û çû û rûnişt. Jina wî, di wê demê de karê ku di destê wê de bû ku dikir, dev jê berda û hat û li cem mêrê xwe rûnişt û jê pirsî ku ka çî wî heya û an jî çî bûya. Keçelok, ku jina wî jê pirsî, êdî piştî ku hinekî ma, piştre axift û ji jina xwe re got ku "wellahî ve naqlê, key şartek daya pêşîya ku ti carî wê ew newê li cih. Lê ku ez newênima li cih jî, wê di cih de serê min bide lêxistin." keçelok, tenê ev gotin got û ma sekinî û hazinî. Jina wî, wê carê jî, gota keçelok, "keçelokê min, delalê dilê min, tu ti xemê nexwe. Bila ti kûl nevina dilê te de. Nahaka ez, ji te re bibêjim. Lê tiştê ku min ji te re got, weke wê bike. Here wî cihê ku te herdû carên berê çuyê de cardin herîyê de û her devê wê kûnê û bêje ku *dayika reqê û bawê reqî, gelek silevên reqika keça wa li we hene û pîrr jî bîrîya we kirîya. Wê gotiya bila wan hersê hêkên ku di kûlekê de bide te û bi xwe re bêne ji min re.* Jina keçelok, wilo jê re got. Keçelok jî, ku jina wî wilo jê re got, piştre weke ku wê got, di cih de hata wî cihî li wir çû devê wê kûnê û weke ku wê gotibû, got;

dayika reqê û bawê reqî, gelek silevên reqika keça wa li we hene û pirr jî bîrîya we kirîya. Wê gotiya bila wan hersê hêkên ku di kûlekê de bide te û bi xwe re bêne ji min re. Keçelok, ku wilo bi deng got, piştre wî dî ku sê hêk, wê di sênîyekê de na û wa bi ber jor de wa hat in. Keçelok ku dî ku wa hêk, bi ber wî ve bi jor de hatin. Lê ku bilind bûn û destê wî gihîşt wan, êdî rahişta hersê hêkan û kira destê xwe de. Keçelok, ku rahişta, hersê hêkan êdî wî hêk kirin ku wan bêne malê. Lê wî, hinekî li hêkan meyîzend û piştre, di serê wî de çêbû ku heya ku hêk xirab bin. Li ser wê hizra ku di serê wî de çêbû, keçelok, êdî li wir, hema li devê kûnê, hêkêk li kevirekî reş ê ku kevîyên wî tûj jî bûn da û hêk şikeşt. Piştî ku hêk ji şikeşt, piştre wî dî ku wa hasp, jê derket û mazin bû. Haspekî wilo bû ku ti kesekî ne dikarî ku wî zant bikira. Piştre keçelok, rahişta herdû hêkên din û hanî malê. Kû ew çû malê, êdî wî ji jina xwe re got, "wellahî min weke te kir û piştre sê hêk di sênîyekê de bûn ji kûnê berjor bûn û hatina ber destê min û rahişta wan. Lê min got ku heya ku hêk xirab bin, min yek li wir li kevir xist, ew jî, li wir jê haspek derket. Nahaka jî, dû hêk di destê min de bi min re hene." Keçelok, ku wilo got, piştre, jina keçelok, hewsarek peyde kir û gota keçelok, here wir û ew haspê ku deme ku te hêk şikandîya û jê derketîya, vî hewsarî bixa sûkra wî de û bi xwe re wî jî hilda û here qasre key û hêkan li ber wî lib bi lib li ardê xwe û bişikêna, wê êdî ji wan jî hasp derkevin. Keçelok, hewsarê ku jina wî dayê de rahiştîyê de û dîsa berê xwe devê kûnê cihê ku wî lê hêk li kevir daya. Keçelok, ku bilezekê hat wir, êdî wî dî ku wa hasp, hê li wir a. Lê haspekî pirr ser xwe bû û di cihê xwe de ne disekinî. Lê deme ku keçelok nêzî hasp bû, weke ku hasp keçelok nas bike, bi ber wî ve hat û serê xwe li ber wî hanî xwerê û danî û keçelok jî hewsar kira sûkrê de. Keçelok, hewsar kira sûkrê de û ew bi xwe re bir û ew çûna qasrê. Ku ew çûna qasrê, hingî, keçelok dî ku wa key li dîwane bi gelek mirovan re rûniştîya. Keçelok, ku gihîşt dîwanê, êdî li ber key li ser lingan sekinî û gota key, "va ya, hiii ji te re hêkên ji wan hasp derkeve. Piştre, haspê ku ji hêkê derketibû ew jî, hanî devê dêrî û şanî key de û got, meyîzenê, ev haspek ji wan a". Keçelok ku ev got, piştre, yek bi yek, libên din ên hêkan li ardê xistin. Her liba ku wî li ardê xist, li ber çavên key û dîwane wî li ardê xist. Her liba ku wî li ardê xist jî, jê hasp derket û hasp êdî mazin bû. Ku keçelok, herdû hêkên din jî şikandin, piştre ku herdû herdû haspên din jî, jê derketin, piştre, hersê hasp bi hev re ku key jî di nav de bi gezan çûna hemû mirovên ku li dîwanê bûn. Yên pahîn ji haspan xwarin û parsûyên wan şikeştin, yên ku hasp bi gezan çûna wan û laşê

wan birîndar bûn. Herkesek, haspan tiştekanî serê wan. Piştire, keçelok, gota key, va şartê tê yê dawîyê jî bû. Keçelok ku wilo ji key re got, key jî jê re got, "rast a, te şartê min ev jî hanî li cih, ez te dikima keyek û nêvî welatê xwe dikima bin destê te de, ew êdî yê te ya. Piştire, keçelok, ji wir derket bi serbilindayî. Lê haspan, ku key jî, di nav de yekî ku tendûristî ji qasrê derket û hata malê. Wî, wê carê jî serê xwe xilas kiribû ji lêdanê. Key, piştî ku ew çû, êdî pîrr hizirî ku ka çawa keçelok dikarî wan şartên wî bihanîya li cih. Piştire, ku demeke dirêj key hizirî, êdî key ji xwe bixwe re got ku, "ew vê carê jî ji destê min filîtî û hem jî ku bû xwediyê nivê welatê min." Keçelok, piştire pîrr hizirî. Êdî, wê hizirî dikir ku ew hem jê xilas bibe û hem jî ew dîsa bibe xwediyê welatê xwe hemûyî. Bi wê re jî, ku jê xilas jî bû, êdî jina wî jî ji xwe re bêne. Key, hê di wê hizrê de bû. Lê heta wê demê jî, key, çi şart dabû pêşîya wî, wî ew şartê key bicih hanîbû û serê xwe ji lêdanê xilas kiribû. Û hem jî, her care ku şartê key hanîbû bicih, serê xwe jî ji lêdanê xilas kiribû û male xwe jî mazintir kiribû. Êdî, keçelok, bi bicihhanîna şartê key yê sêyemin re jî, êdî bûbû xwediyê nivê welatê wî jî.

Keçelok, piştî ku şartên key li ber çavên hanînan bicih, piştire, ji qasrê derket û hat ku were malê. Wê carê jî, serê xwe ji lêdanê xilas kiribû. Keçelok, ku ew ji qasrê derket, êdî bi kêf û şahî, ku êdî ling li ling dide meşî û çû malê. Ku ew hat malê, wî dî ku wa jina wî jî, xwarinaka pîrr xweş wa çêkirîya û sofraya jî danîya û xwarin jî hanîya û danîya ser sofrê û ew li bendî keçelok maya. Keçelok, ku ew hat malê, wî dî ku wa sofraya amede ya. Ji xwe, ew jî pîrr birçî bû. Sofra jî, weke ku hê nûka hatibû danîn. Keçelok ku hat, bêh ku demê bide winda kirin, çû û li kevîra sofrê rûnişt. Jina wî, ku ew rûnişt li ser sofrê, êdî ew jî hat û di rex wî de li kevîra sofrê rûnişt. Êdî herdûyan bi hevdu re bidil û can, bidest xwarina xwe ya ku jîyan wî amedekirî kirin. Keçelok, di deme ku ser sofrê rûnişt, bêh ku li bendî tiştekanî bisekinê, êdî gota jina xwe, "harmet, êdî nahaka e, weke ku xwediyê nivê welatê jî na." Keçelok, wilo got û bikêf û şahî û bidilxweş bidest xwarina xwarinê kir. Jina wî jî, di rex wî de bidest xwarina xwerinê kir. Keçelok û jina xwe, êdî demeke nû weke ku ji wan re dest pê kiribû. Keçelok jî, wilo di xwe de hîs dikir.

Lê qasrê, key, hê jî, ew li pey rêyna din bû ku ew wan derxe pêşîya keçelok û wî serê wî bide lêdan. Key, hê di wê lêgerînê de bû. Piştî ku keçelok ji qasrê ji cem wî vaqatîya bû û hatibû malê, ew jî, di serê xwe de li sere rêyna dihizirî. Wî dixwest ku wê carê tiştekanî bibîne ku keçelok, êdî ti carî, nikaribê wê bicih bêne. Key, di wê demê de dixwest ku bi

tememî ji keçelok xilas bibe. Piştî ku key demeke dirêj hizirî, êdî hinekî bi hêrs jî, ku ne hişt ku zêde dem bi ser wê rewşê re herê, di cih de bakira berdestkvanê xwe ku ew herê û bakê keçelok ku ew were cem wî. Wê naqlê, çî di serê key de hebû, ne dihat zanî. Lê ku wilo bi lez û hêrs, berdestkvan şandibû pey keçelok, êdî nexwe tiştêkî mazin di serê wî de hebû.

Wê naqlê jî, di deme ku key berdestkvan şand, di cihê de berdestkvan, keta ser rê de û çû ber derîyê male keçelok ku xabere bidîyê de û wî bêne cem key. Wê naqlê, weke naklên din, wilo zêde dem jî bi ser ve neçûbû bû. Di cih de, key bakiribû keçelok.

Berdestkvan, ku key gotiyê de here û bêje keçelok ku bila were vir, êdî berdestkvan, li ti derî ne sekinîbû û çûbû bû û li ber devê derîyê male keçelok sekinî bû. Ku berdestkvan, hata berdêrî, li dêrî xist û ku wî li dêrî xist, êdî keçelok devê dêrî vekir. Ku keçelok, vekir, wî êdî di ku wa berdestkvanê key wê li devê dêrîya. Ku keçelok, devê dêrî ji berdestkvan re vekir, bêî ku berdestkvan bihêle ku dem bi ser vekirina derî ya li wir re bi buhurê, got ku "keyê min, xwestîya ku ti di cih de were qasrê ba wî. Wî, tu bilezekê xwest ku tu were cem wî." Ku berdestkvan, wilo got, êdî keçelok, destûr jê xwest ku ew xwe pêşî amede bike û piştêre bi hev re herin. Keçelok, hingî destûr ji berdestkvan xwest ku xwe amede bike. Berdestkvan, di wê demê de li bendî wî disekinî. Piştî ku keçelok xwe amedekir, piştêre hate devê dêrî û piştêre ew jî ku ket rex berdestkvan de êdî bi hev re çûn ku herina qasrê. Keçelok, di wê demê de dihizirî ku ka wê key vê naqlê ji wî çî bixwezê. Ew, di serê xwe de heta ku bi berdestkvan re hat û gihiştê qasrê, wilo hizirî. Ku ew hat û gihiştê, qasrê, piştêre, ew di cih de derkete ber key. Ku ew derketa ber key, êdî key ew li ber xwe rûnand û piştêre kir ku bi wî re biaxivê. Lê berî ku key bi keçelok re biaxivê, pêşî hinekî di serê xwe de hizirî. Di wê demê de, key di serê xwe de hizirî ku vê naqlê, şartê ku ez bidima ber wî, wê ti carî wê wê nikaribê bêne li cih. Êdî, ezê vê nalê serê wî bidima lêxistin. Key, wê naqlê, weke care ku wê êdî bi tememî jê xilas bûba dihasiband.

Key, ku hinekî bi hizir li keçelokî nerî, piştêre gotiyê de "Şartê min ew a ku tu bêne li cih, herê û *kûnê* bawê min ku li kûderê ya wê ji min re bibîne. Berîya ku bawê min bimirê, wê kûnek tişî zêr kiribû, lê wî veşartîya, wî ji min re bibîna û bêne berdestê min." Keçelok, hinekî hizirî, êdî wê naqlê, wî jî ji xwe re got, "êdî vê naqlê, bi rastî jî ez mirim. Key, key, ev çend salin ku ew mirîya. Di deme ku ew mirîya de, ez hingî, divê ku zaroyekî biçûk bûm. Vêca, ezê çawa male xwe kim û

herim kûnê bawê key bibînim û bënina ji wî re.” Keçelok, wilo ji xwe re got û ma sekinî. Key, piştire, ji keçelok re got, ku ”şartê min ku te hanî li cih, dîsa ji malê dunyê tu çî bixwezê ji te re. Lê ku te nehanî li cih, hingî, ezê serê de di cih de ji ser milê te bikim.”Keçelok, ku key wilo got, êdî bitirs li nava çavên key meyîzend. Ti gotin, faqîro, di wê demê de ji devê wî êdî derneketin. Ji xwe, rewş û mecal têde nema ku ti gotinê bibêje.

Piştire, êdî ew ku key gotina xwe jêre got, ew êdî ji cem key hat û rastarast hata malê. Ku hat malê, wê naqlê jî bihizir bû. Ku hat malê, êdî wî dî ku wa jina wî karna xwe dike. Di ber jina xwe re weke ku wî ew ne dîtî bihizir û hazn buhurt. Jina wî, farq û fahm kir ku tiştêkî keçelok heya. Piştire, wê dev ji karê xwe berda û hata cem keçelok û li cem rûnişt û jê pirsî ku ka derdê wî çî ya. Ku jina wî jê pirsî, êdî keçelok got ku ”harmet, vê naqlê, ez çî jî bikim êdî wê serê min lê bikeve. Nê naqlê, çare ji min re nîn a. Key, şartekî wilo daya ber min ku ez çî jî bikim, ezê nikaribim bënima li cih.” Ku keçelok, wilo got, êdî jina wî got ku ”her derdek, dermanê wî jî heya. Deka ji min re bibêje ku ka ew derdê wilo mazin çî ya.” Keçelok, piştire got, ”vê naqlê, key kûna nawê xwe yê ku ew çend sal bi ser mirina wî ve çûna ji min xwestîya. Ezê kûna bawê wî ji kûderê bibînim.” Keçelok, wilo got û ma sekinî. Bi hazn bû. Piştire,ku jina keçelok, derd bi tememî fahm kir, piştire gota keçelok,”keçelokê min, yê(xwûdê) derd, da wê dermanê wê jî bi wê re bide. Nahaka vêca rabê û cihê ku ez ji te re bibêjim, here wir. Ew cihê ku te ez li girtim. Ji wir hinekî wirdetir, şikevteke mazin heya. Ew şikevta, ku tû ketî hundurê wê de, tê di hundurê wê de herê û di derîyekî ve derkeve. Ew derîyê ku ti tere derketî, derîyê ku li dunya mirîyan divebê ya. Ji wî derî bi buhura û herê û bawê wî li wir bibîne û jê bipirsa ku ka ew kûnê ku wî tişî zêr kirî li kûderê ya.” Ku jina keçelok, wilo gotîyê de, êdî keçelok, di cih de xwe levda hevdû û weke ku jina wî got, ewdera ku wê bahskiribû, keçelok hat wir. Keçelok, bi lezekê hata wir. Ew heta wî cihê ku wî reqik lê girtibû. Piştire, ji wir jî hinekî wirdetir jî çû. Ku hinekî ji wir wirdetir çû, êdî gihişt wê şikevta ku jina wî jêre bahskiribû. Keçelok, ku hat berdevê şikevtê, êdî di cih de keta hundurê şikevtê de. Ku ew ket hundurê şikevtê de, pêşî hundurê şikevtê pîrr reş bû. Lê ku ew hinekî di şikevtê de çû, êdî şikevt, hin bi hin jê re bû rohnî. Piştire ew, heta ber devê derîyekî û ew tere çû û ku ew tere çû, êdî ew keta dunya mirîyan de.

Keçelok, ku ew keta dunya mirîyan de, êdî ew demêke dirêj di rê de bêt ku tu derî nas bike diçê. Hem dimeşê û hem jî dihizirê. Ku dihizirê jî, ji xwe re bidengî dihizirê û dibêje, ku ”va ez li dunya miriyan im.

Dawîya mirinê jî ev a. Di talîya talî de, wê key serê min bide jêkirin. Êdî xilas bûna min nîn a. Ku ez, vî şartê wî jî, bênima li cih wê ew şartekî din biavêje pêşîya min ku ez ti carî nikaribim bênima li cih.” Keçelok, wilo ji xwe re dibêje û diçê. Ku demeke dirêj diçê, êdî piştre, ew tê û gihijê çolemergeyekê ku têde kerîyek û şîvanekî ku ew jî li ber wî kerîyî ya, wê li wir in. Di destê şîvan de jî, wa berxikek heya û ji nêza dike wajawaj. Şîvan, berxikê dibê ber kîjan sawalê, ew ji guhanê wê şîr navexwe û birçî dimêne. Lê her ku berxik berçî dimêne, dike wajawaj. Di nav kerîyê şîvan de meh jî hene û bizin jî hene. Her weha, sawalên din jî hene. Lê berxik, yekê jî namijê. Keçelok, hinekî ji dûr ve, weke demeka dirêj li şîvên û kerîyê wî temaşa dike. Piştre, ku demeke dirêj bi ser ve çû, keçelok, tê cem şîvan û piştre jê re dibêje ”hêêêê şîvanoo qawet bê ji te re. Şîvan jî, ku silaf wî hilda û bersiv dayê de, piştre keçelok, xwe nagirê û jê dipirsê ku ”ev çi halûhewal a bi te re. Ev demeke ku ez li te temaşa dikim. Ti dikarê wî kerîyî hemûyî biçêrêne û bide têrkirin. Lê ti bi wê berxikê nikarê. Gelo, çima?”

Şîvan, ku keçelok, wilo jê pirsî, piştre bersiv dayê de û gotiyê de, birayê min ê hêja, ka tu ji ber çi hatî û di vanderan ve derketî, herê û wê hal bike û piştre ku tu vegeyîya yî, were cem min, êdî ezê sebebe wê ji te re bibêjim. Keçelok û şîvan, bi vê yekê, êdî ku gotina xwe dikina yek û lev dikin, piştre, keçelok, şîvan li şûn xwe dihêle û di rêya xwe de dimeşe û diçê.

Keçelok, ku hinekî ji wî şîvanî wîrdetir çû, êdî hinekî ji şîvan û cihê wî wîrdetir gihişt kerîyek pazê din ku wa berîwanek wa di nav de ya. Kerîyê paz, bêserî bi wî aliyê de diçê û bazdide û bi aliyê din de diçê û diravê. Lê berîwan, nikarê piçê şîr jî ji yekê bidoşê wê stila di destê xwe de ku dixwest, wa bidoşê hundurê wê de û wê stilê tişî şîr bike. Keçelok, weke demekê li wê jî ji dûr ve nerî. Piştre keçelok, xwe negirt û çû cem birîwanê û ji pirsî, ”hêêêê bêrîwanê, va ya demeke ku ez li der dinerîm û temaşa dikim. Tu, çi dike û nakê jî, tu nikarê stila xwe tişî şîr bike ji wî kerîyî. Gelo sebebe wê çiya?” Piştî ku keçelok, wilo got, piştre bêrîwanê axift û got ku rêwîyo, ka tu ji ber çi hatî û di vanderan ve derketî, sebebe wê çi ya? Tu, pêşî here ku te ya pêkhanî vegere û were cem min, êdî êzê ji te re bibêjim ku ka ji ber çi ez û ev kerî di vê rewşê de na. Keçelok û bêrîwanê, li wir jî, wan gotina xwe kira yek û piştre keçelok, ji wê jî buhurt û çû.

Keçelok, piştre ji bêrîwanê di buhurê û diçê. Ku keçelok, ji cem bêrîwanê ket rêya xwe de, êdî weke demeke din di rê de meşî û di rêya

xwe de ku hinekî ji bêrîwanê wîrdetir, ew rastî du jinan nanpêj hat. Herdû jî, li ber tanûrekî na. Yek ji wan, hevîrê wê yê ku li ber e, dihevîrê û di ber hevîrkirina xwe re wî hevîrî gilok bi gilok diavêje devê xwe û dixwê. Hevîrê xwe ku bi tanûrê ve pija jî, wî nanî jî dixwê. Lê tevî ku wilqasî hem bi hevîrî û hem bi nanî dixwê jî, ew zikê wê têr nabê. Piştî ku wê xwar, hê ku parîyê wê di qirika wê re neçûyî xwerê, bi qêrînî dibêje "hewar, ez ji birçan mirim." Lê jinan din, hevîrê ku di hevîrê, wî di tanûrê dipijê û dike nan. Li ber wê jî, biqasî kaşekî bilind nan heya. Keçelok, piştîre diçê û nêzî herdû jinan dibê û piştîre sileve xwûdê dide wan û pêşî ji ya ku dixwar û dixwar lî têr nedixwar, ji wê pirsî ku ka çima û sebebe wê çî ya. Piştîre, keçelok, berê xwe da jinan din jî û gotiyê de "tu jî, nên dipijê û dipijê lê xilas nakê. Ez jî sebebe wê çî ya. Herdû jinik jî dibêjinê de "deka, birako, derdê çî ya ku tu di vanderan ve derxistî, tu, pêşî here, wê derdê xwe jê re çareyê bibîne vegerehe û were vir. Ku tu, vegereheyî û hatî vir, êdî emê sebebê hatina li serê xwe ji te re bibêjin. Bi wê yekê, êdî keçelok û herdû jinik jî gotina xwe dikina yek û ew ji wir êdî dîsa dikeve rê de û diçê ku herê bi rê ya xwe de. Keçelok, piştîre ku hinekî din ji wan jî buhurt, êdî heta ber maleka ku wa sayakî pîrr mazin wê li devê dêrî wê hatî girêdan. Ku keçelok, gihişt ber devê dêrî, êdî dît ku wa jinikek derket û dengê xwe li sayê ber dêrî kir û sa da sekinandin. Keçelok, ku hata nêzî jinikê, êdî dî ku wa ew jinik jî, dîya key bû. Keçelok, ku nêzî malê bû, êdî wî dî ku wa mal pîrr gêra ya. Her tişt li derekê ya. Ku keçelok, gihişt cem pîrejina dîya key, pêşî silev dayê de. Piştîre, keçelok, rewşa xwe û ya ku key yanî kurê wê hanîya serê wan ji wê re ji serî heya dawîyê hanî ser ziman. Piştîre keçelok ji pîrejîne re got ku "wellehî, key yanî kurê te ji min xwestîya ku ez herim û wê kûne ku bawî wî tişî zêr kirîya ji wî re bibînim û bidimê de. Ku ez wê nekim, wê serê min bide birrîn. Jinepîrê, piştîre, li wir kûmê mêrê xwe jî yan jî yê bawê key derxist û da keçelok. Piştîre gota keçelok, here ji wî kurê min re bibêje, bila êdî bes zilmê û zordarîyê li xalkê bin xwe re bike. Bila êdî bibe yekî baş. Û jêre bibêje ku ji ber wê zilma ku ew dike, bawê wî bûya sayek li ber devê dêrî. Ew sayê ku te li devê derî dî, ew bawê wî ya ku bûya sayek. Piştîre pîrejîne ji keçelok re got, herê ji kurê min re bibêje ku ewdera ku em lê dirazahan, wêderê cihê ku me serê xwe didanîyê de, wêderê bikolê, wê kûnê zêran jî bibîne. Vî kûmî, bixwe re bibe. Ev kûmê bawê wî ya, ku wî ji te bawer nekir, vê şanî wî bide. Keçelok, ku kûm hilda, piştîre, ji wir hat û vegeyîya û di vegeyîna xwe de hata cem herdû jinikan. Ku keçelok, gihişt cem wan, êdî jinikan gotinê de birayê me, ma

tu hatî, û piştre derdê xwe weha jê re gotin ku ji ber çî di wê rewşê de na. Keçelok, ku hata cem jinikan, pêşî çû cem jinika ku hindik hevîrê wê hebû û lê ku wê çendî jê di pija jî, ew hevîrê wê bidawî nedibû. Ku wê çiqasî jê dihilda, wilqasî dî di cih de lê zêde dibû. Jinikê gota keçelok; "birayê min, li dinyê, ez û mêrê min bi male xwe re pîrr dewlemend bûn. Kê faqîr û mûhtaç hata ber devê derîyê me, min ew ti carî destvala ne vegerand. Êdî ji ber wê jî, xwûdê jî li vê dinyê ev bereket kira nesîbê min. Keçelok, ku ji wê jinikê êdî buhurî û hat ber jinika dîn ya ku hevîrê xwe bi hevîrî dixwar. Ku keçelok, heta ber wê, êdî wê jî gota keçelok, tu hatî birayê min: keçelok jî, got herê xwûşka min. Piştre wê jî, weha jê bahs kir ku ji ber çî ew di wê rewşê de ya. Jinikê got ku "li dinyê, mal û semyenê me pîrr zêde hebû. Lê min, rojekê jî qancî bikesekî nekîr. Êdî xwûdê jî ev azabê ha kirîya nesîbê min.

Keçelok, piştre ji wan jî buhurt û vegeşîya û hat û gihiştî ya bêrîwan, Ku ew hat û gihiştî ya bêrîwan, êdî ya bêrîwan gotiyê de, ma tû hatî birayê min û ku keçelok jî got herê, êdî piştre wê jî bahs kir ku ew ji ber di wê rewşê de ya. Ku bahs kir weha got; " di deme ku ez li dinyê bûm, em gelekî dewlemend bûn. Gelek kerîyên me yên paz hebûn. Malê me pîrr hebû. Ku yek hatiba devê derîyê me û xêrek bixwesta, min ew ji devê dêrî di qawirandû di berdayê de. Êdî ji ber wê jî, xwûdê ev azab kirîya nesîbê min.

Keçelok, piştre li wê jî ku hisand, piştre ji wê derbas bû û hat û gihişt cem Şîvan. Ku ew gihişt cem şîvan. Êdî şîvan gotiyê de birayê min, ma tû hatî, keçelok jî got herê va ez hatim. Piştre, şîvan jî sedeme ku ew di wê rewşê de ji keçelok re got û weha got; " di deme ku ez li dinyê bûm, min şîvantî dikîr. Xalkê, pazê xwe dîde min ku ez bibim û biçêrênim û xwedî bikim. Di dawîya salê de ku dem hat, êdî ez pazê wan bidima wan. Di wê deme ku pazê wan bi min re bû, berxik û kahrikên wan yên ku çêdibûn, min ew serjê dikirin û diavêtina ber gurr û sayan. Lê min pazê xwe jî bi bersix û kahrikên wan re dibirina malê. Ku deme dayîna deme paz ya li xwediyên wan dihat, êdî min ji wan re digot ku elemê li pazê we xist û kahrik û berxikên wan hemû mirin. Êdî xwûdê jî, ji ber wê ez kirima vê azabî de.

Keçelok, piştî ku li wî jî hisand, piştre vegeşîya û hat malê. Ku ew hat malê, êdî ew ne sekinî û di cih de çû qasra mîr û jê re got ku kûnê zêran li kuderê ya. Keçelok, key bi dîwane wî re bira wir û li cihê ku kûn ji cihê ku dîya wî gotibû derxist û da wî. Piştre, keçelok, weha ji key re got; "Ez, çûma dunya din, min li wir dê û bavê tê dîtî. Dîya te, gota min, bêja

kûrê min bila bes êdî zilê li xalkê bike. Ji ber wê zilma ku ew li xalkê de dike, bawê wî bûya sayek li devê dêrî.” Piştre keçelok, got ku heka tû ji min bawer jî nakê, ha va kûmê bawê te yê ku di deme ku hatibû veşartîn ketibû tirba wî de. Ku key kûmê bawê xwe dî, êdî tirs kete dilê wî de. Êdî wî, ji keçelok, bawer kir û piştre lêborîna xwe ji hemû kesekê ku wî nebaşî biwan kiribû xwest û bû mirovekî ku ji xalkê xwe re baş.

Keçelok û keçika perî jî, êdî heta dawîya wê jîyane xwe, jîyane baş û xweş û xweşik derbas dikin. Êdî, rewşa wan xweş dibê. ..

----o0o----

Jina pîr, piştî ku keçelok, wê şandibû wê demê û nava wê jîyane, wê jî piştre, wê ew dişopand. Di neynika xwe re li wan dinerî. Li jîyane wan dinerî. Jina pîr, piştre, ku keçelok, ewqas serborî û jîyankirin buhurand, êdî piştre, ku jîyane wî ji wan şart û mertên ku derdikletibûna pêşîya ku xilas bûbû û xweş bû û piştre, êdî wî têne cem xwe û deme xwe. Jina pîr, deme ku wê kewçelok biribû cem xwe, êdî keçelok, weke ku ji xewekê rabê lê hatibû. Keçelok, bi carekê re xwe li cem jina pîr êdî dîtibû. Lê ne wê carê û ne jî carên pêşî ku wê keçelok, şandibû dem û nav jîyaneka din û piştre ku keçelok hanîbû cem xwe, keçelok, hemû serborîyên xwe bibîr dikir.

Keçelok, piştî ku xwe li cem jina pîr, dî, êdî jina pîr, ew hilda hemberê xwe û hinekî bi wî re axift. Hinekî bi wî re danûstandin kir. Jina pîr, di deme ku berî wê demê de ku berî ku ew keçelok bişêne nava wê jîyane wê pîrsek ji keçelok kiribû. Pîrsa wê ev bû. Jîyan bi çi bi rê ve diçêt? Piştî ku keçelok, hatibû cem jina pîr û wê demê, êdî ku hinekî jina pîr bi keçelok re axift, piştre jina pîr, rastarast pîrsa xwe ji keçelok kir. Keçelok, weke ku qastahî bê û di wê demê de hê weke ku ji xewekê nû rabûbê, li nava çavên jina pîr, meyîzend û gotiyê de, *Jîyan, ji deme ku bûya û mirov têde dijîn ve, bi aqil bi rê ve diçê. Di aqil de jî ku başî hebe.* Ku keçelok, ev pîrs da jina pîr, êdî weke ku jina pîr bersiva pîrsa xwe rast ji keçelok girtibê lê û li nava çavên wî meyîzend.

Keçelok û jina pîr, hê demeke din jî li hevdû dimênin di axivin. Keçelok, ew jîyandinên ku jina pîr, bi wî didane jînkirin û piştre ji wan demên ku wê di wan de ew jîyane bi wî dide jînkirin ku wê ew ji wan dihanî wê deme xwe, êdî ew demên din û jîyanên din di serê wî de weke pîrsna bêbersiv mabûn. Gelo, ma tiştêkî ku rast hebe, êdî ew winda dibe. Di naqabîna xiyal û rastîyê de çi farq hebû? Ku ew xiyal ban rastî çi bû? An jî, ku ew rastî ban êdî ew hatina wî ya li demê ku jina pîr dikir dihat çi watê hingî, xiyal jî dibû çi? Bi vî rengî gelek pîrsên ku di serê wî de

hebûn û hin bersiv ji xwe re dixwestin hebûn. Keçelok, di wê demê de ku hindik mabû ku êdî li wan bibe êvar û ew jî êdî ji cem hevdû rabin, ev pirs hemû di nava gotinên xwe yê ku wî kiribûn de ji wê pirsê bû. Jina pîr, gotiyê de ”bêhna fireh, tê bersiva van pirsan hemûyan bi jîyandinên ku tê êdî ji vir û pêde bijî, di wan de ji wan fêr bibe. Jina pîr, wê hê pîr jîyandin bi keçelok, bi wî rengê bide jînkirin. Wê hê wî birika û kiriba gelek jîyandinên din de. Wê ew jîyan hemû jî, her yeke ku bi wî da jînkirin, wê bihanîya dawîya jîyanê û ku hanî dawîya jîyanê, wî dîsa hê ku ew jîyan bi tememî bi dawî nebûyî ku wê êdî bi xweşî bidoma ba, wê wî ji wê êdî ew hilda ba û hanîba cem xwe. Wê, hê gelek caran, vê yekê bikeçelok, bida dûbarakirin. ..

Keçelok, jina pîr, ew ji demê biribû demê. Di demê de, gelek tişt bi wî dabûbûna jîn kirin. Keçelok, li Cîzira bota bi jina pîr re wê hê pîr tiştên din jî bi serborî bijîya. Li Cîzira bota, bi jina pîr û jîyandinên ku ew bi wî bide jînkirin re hê keçelok, wê pîr serborîyên din bijîyê. Di aslê xwe de, ji bo keçelok, hê jîyan nû destpê dikir li Cîzira bota bi Jina pîr re, heta ku wê êdî piştîre biçûya Nisêbîn e. Li wir li Nisêbînê jî, wê hê ne kêmi wanqas serborîyên ku jîya wê bijîyê. Keçelok, hê pîr tiştên ku bijîya li pêşîya wî hebûn. Di jîyane wî ya ji vir û pê de ku wê êdî ew werina ser ziman.

Wê pirtûk hê bidomê ...

Cilda Sêyemîn, Kurdistan, Cîzira Bota, 1999 Adar.

Şandina ji weşandinê re 2010